

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

HALİL NURİ DİVANI EDİSYON-KRİTİK-İNCELEME

Mehmet GÜLER

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Sivas
Eylül 2009

HALİL NURİ DİVANI EDİSYON-KRİTİK-İNCELEME

Mehmet GÜLER

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.

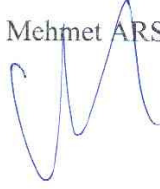
Sivas
Eylül 2009

KABUL VE ONAY

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Mehmet Güler'in hazırlamış olduğu "Halil Nuri Divanı Edisyon-Kritik-İnceleme" başlıklı bu çalışma, 04 / 09 / 2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN (Başkan, Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA (Üye)

Prof. Dr. İbrahim DELİCE (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../2009

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Enstitü Müdürü

ÖZET

GÜLER, Mehmet; Halil Nuri Divanı Edisyon-Kritik-İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2009.

Bu çalışmada Halil Nuri Beyin Divanının incelenmesi amaçlanmıştır. Halil Nuri Bey 18.yy da yaşamış divan şairlerinden biridir. Tanınmış bir aileye mensup olan şair aynı zamanda Osmanlı devletinde vakanüvislik görevinde de bulunmuştur.

Çalışmaya Halil Nuri Bey divanının nüshaları araştırılarak başlanmış ve sonucunda divanın 4 yazma nüshasına ulaşılmıştır. Bunlar sırasıyla İstanbul Üniversitesi Ktp. İbnülemin Kit. 2654 nolu nüsha, Topkapı Sarayı TS. E. 1626 nolu nüsha, İstanbul Üniversitesi İÜ. Ktp. Ty. 14 nolu nüsha ve Milli Kütüphane 06 Mil Yz FB 320 nolu nüshalardır. Bu nüshalar edisyon kritik metoduyla incelenmiştir.

Tez çalışması Halil Nuri Bey'in hayatı ve eserleri, divanın transkripsiyonlu metni ve edisyon-kritiği, divanın şekil yönünden incelenmesi bölümlerinden oluşmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Divan edebiyatı, Halil Nuri Bey, 18. yy, Halil Nuri Divanı, El yazması, Osmanlı devleti, Vakanüvis.

ABSTRACT

GÜLER, Mehmet; Halil Nuri Divanı Edition-Critics-Analysis, Master's Thesis, Sivas, 2009.

In this thesis work, It is aimed to research of Halil Nuri Divanı. Halil Nuri Bey is a classical Ottoman poet who has lived in 18th century. He is belong to famous family also officiate a chronicler in Ottoman State.

In these work beginning is examined copys of Halil Nuri Divanı and consequently is discovered four copy manuscripts. These are İstanbul University library İbnülemin chapter 2654 numbered copy, Topkapı Palace TS.E. chapter 1626 numbered copy, İstanbul University library Ty. chapter 14 numbered copy and National Library 06 Mil Yz Fb 320 numbered copy. These copys are investigation by edition critics.

Thesis work consist of Halil Nuri Bey's life and his works, trancription copy and analysis of Halil Nuri Divanı.

Key Words: Divan literature, Halil Nuri Bey, XVIII. Century, Divan of Halil Nuri, Manuscript, Ottoman State, Chronicler

ÖNSÖZ

Bu tezde 18.yy divan şairlerinden biri olan vakanüvis Halil Nuri Beyin şiirlerini ihtiva eden müretteb divanını transkripsiyon sistemine uygun olarak günümüz harflerine çevirisi yapmak ve bu divanı yeni harflerle neşrederken mevcut bulunan farklı divan nüshalarını da gözden geçirerek en sağlam metni ortaya koyarak incelemek amaçlanmıştır.

Bilim; araştırma, bilgi birikimi ve tecrübeler yolu ile gelişir. Bu gelişmenin sağlanması şüphesiz yeni katkıların yapılması ve bunların eldeki verilerle birleştirilmesiyle mümkündür. Bu anlayış doğrultusunda her bilim dalı kendi iç dinamikleri -kendine uygun araştırma biçimleri- çerçevesinde yapılacak olan çalışmalar ölçüsünde gelişimini sağlayacaktır.

Tarihi metin çalışmaları ve bunların içerisinde ise özellikle divan neşirleri Türk dili ve edebiyatı açısından vazgeçilmez öneme sahip bulunmaktadır. Çünkü divanlar çok uzun bir kültür birikiminin bütün inceliklerini damıtarak bünyelerine katmışlardır. Öyle ki binlerce beyitten oluşan bir divandan sadece bir beyit bile bazen bir kitap dolusu açıklama yapılmaya müsaittir. Kendi içerisinde sistemli bir yapı arz eden bu sanat şaheserlerinin hak ettiği ilgiyi bulmaları ve günümüz toplumuna hitap etmeleri ise ilk önce onları günümüz okuyucusuyla tanıştırmakla mümkün olacaktır. Ancak bu sayede kültür birikimi ve devamlılığına katkı sağlanabilir ve yetkin bir Türk edebiyatı tarihi oluşturulabilir.

Çalışmada kullanılacak olan malzemenin tespiti için yapılan araştırmalar sonucunda Halil Nuri Bey divanına ait dört el yazmasına ulaşılmıştır. Bu yazmalar sırasıyla 1) Milli Kütüphane arşivlerinin yer alan 06 Mil Yz Fahri Bilge koleksiyonu 320 numaralı nüsha, 2) Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Emanet bölümünde bulunan 1626 numaralı nüsha, 3)İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümündeki 14 numaralı nüsha ve 4)İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi İbnülemin Kitaplığındaki 2654 numaralı müellif nüshasıdır.

Tez konusu olan bu eser üzerinde bilimsel bir metin neşri yapılarak günümüz harflerine kazandırılmıştır. Dört nüsha üzerinde çalışılarak en doğru ve aslına uygun bir metin elde etmeye çalışılmıştır. Gayret ve zahmetle yapılan bu çalışmalar elbette

ki maddi manevi fedakârlıklar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Çalışmamın her sürecinde bu alandaki engin birikimi ve tecrübesiyle rehberlik eden ve bu çalışmalarını müstakil bir tedris yolu görerek geleceğe insan ve kaynak yetiştirme çabasında olan hocam Prof. Dr. Mehmet ARSLAN'a teşekkürü bir borç bilmekteyim. Yine burada beni bugünlere kadar yetiştirmiş olan ve her türlü desteği sağlayan Anne ve Babama da çok teşekkür ediyorum.

Bu tür çalışmaların yapılması ileriye dönük imkânlar ve faydalar sağlamaktadır. Bu doğrultuda ortaya çıkacak olan bilgi birikimi gelişen teknolojiden de faydalanılarak büyük bir veri tabanı teşkil edecektir. Hiç şüphe yok ki böyle bir birikim; bilime, toplumumuza ve insanlığın ortak gelişimine katkı sağlayacaktır.

Mehmet GÜLER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	2
1.1. HAYATI	2
1.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ	6
1.3. ESERLERİ	35
1.3.1. TARİH-İ OSMANİ	35
1.3.2. MATLAU'N-NUR	36
1.3.3. KANUN MECMUASI	36
1.3.4. DİVAN	36
İKİNCİ BÖLÜM	37
2. DİVAN'IN İNCELENMESİ	37
2.1. DİVAN'IN YAZMA NÜSHALARI	37
2.2. DİVAN NÜSHALARININ MUHTEVALARINI İÇEREN TABLO	39
2.3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	40
2.4. AYRINTILI NAZİM ŞEKİLLERİ TABLOLARI	41
2.5. MANZUMLERİN DAĞILIM GRAFİĞİ	101
2.6. AYRINTILI VEZİN TABLOSU VE GRAFİĞİ	102
2.7. NAZİM ŞEKİLLERİ İNCELEMESİ	104
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	126
3. DİVAN'IN METNİ	127
3.1. DİBACE	127
3.2. KASİDELER	128
3.3. TARİHLER	155
3.4. MUHAMMES	162
3.5. TAHMİSLER	163
3.6. TARDİYYE	188
3.7. MÜSEDDESLER	192
3.8. TEDSİSLER	197
3.9. TERKİB-İ BENDLER	199
3.10. ŞARKILAR	209
3.11. GAZELLER	213
3.12. KITALAR	370
3.13. RUBAİLER	378
3.14. MUAMMALAR	391
3.15. MÜFREDLER	391
3.16. BEYİTLER	395
SONUÇ	401
KAYNAKÇA	404
DİZİN	408
EKLER	416

KISALTMALAR

1. Nüshalarla ilgili kısaltmalar

- M : Milli kütüphane, 06 Mil Yz FB 320
 T : Topkapı Sarayı Emanet Hazinesi Kütüphanesi, No: 1626
 Ü1 : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İbnülemin Kit. No: 2654 (Müellif)
 Ü2 : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Ty. No: 14

2. Nazım şekilleriyle ilgili kısaltmalar

- B. : Beyit
 G. : Gazel
 K. : Kasîde
 Kt. : Kıt'a
 Mu. : Mu'ammâ
 Mh. : Muhammes
 Ms. : Müseddes
 Müf. : Müfred
 Müs. : Müstezâd
 Rb. : Rubâî
 Şr : Şarkı
 Tar. : Târih
 Tard. : Tardiyye
 Tc. : Terci-i bend
 Th. : Tahmis
 Tk. : Terkiib-i bend
 Ts. : Tesdis

3. Diğer kısaltmalar

- A.g.e. : Adı geçen eser
 A.g.m. : Adı geçen makale
 A.g.t. : Adı geçen tez
 A.Ü. : Ankara Üniversitesi
 Bkz. : Bakınız
 C. : Cilt
 Haz. : Hazırlayan
 İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi
 Kit. : Kitaplığı
 No : Numara
 TDK : Türk Dil Kurumu
 TTK : Türk Tarih Kurumu
 S. : Sayfa
 Ty. : Türkçe yazmalar
 V. : Varak
 Yz. : Yazma

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

HALİL NURİ BEY'İN HAYATI EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1. HAYATI EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. HALİL NURİ BEY'İN HAYATI

Kaynaklardan elde edilen bilgilere göre İstanbul doğumlu olan şairin asıl adı Halil'dir. Tanınmış bir aileye mensuptur. Babası kalem erbabından Feyzullah Şakir Bey, dedesi Naili Abdullah Paşadır, kayınpederi İstanbul'da kendi adıyla bir kütüphane kurmuş olan ve III. Selim döneminde Şeyhülislamlık yapan Mustafa Aşir Efendi'dir. Halil Nuri Bey'in Mehmed Nebil Bey isminde yine kendisi gibi şair olan bir oğlu vardır. Mehmed Nebil Bey aynı zamanda müderrislik görevinde bulunmuştur. Mehmed Nebil Bey'in kızı meşhur şaire Şeref Hanım da Halil Nuri Bey'in torunudur.

Hayatının ilk yılları ve eğitim durumunun detayları hakkında bilgi mevcut değildir. Öğrenimini tamamladıktan sonra genç yaşta kaleme intisab ederek kâtip olmuştur. Daha sonra 1784 yılında hâcegânlığa yükseltilmiş, 1787'de top arabacıları kâtipliği görevine getirilmiştir(İpşirli, s.321). Bundan sonra âmedî halifesi olmuştur(M.Süreyya, s. 1271). 3 Aralık 1790'da maliye tezkirecisi ve küçük ruznâmeçeci görevlerine getirilmiştir(İpşirli, a.g.m). Daha sonrasında âmedî görevine terfi etmiştir (Mehmed Süreyya, a.g.e.) Bu arada vakanüvis Ahmed Vasıf Efendi'nin 1794 yılında Midilli'ye sürgüne gönderilmesiyle eski vakanüvislerden Sadullah Enveri beşinci kez vakanüvisliğe getirilmiş ve göreve gelmesinden kısa bir süre sonra vefat etmiştir. Bu vefatın ardından 7 Kasım 1794 tarihinde vakanüvislik görevi Halil Nuri Bey'e verilmiştir(İpşirli, a.g.m). Halil Nuri Bey vakanüvisliğe tayin olduktan sonra 4 yıl aralıksız olarak bu görevi sürdürmüştür. *Vakanüvisler devletin kendilerine verdiği belgeleri ve vesikaları kaydettikleri için bir anlamda devletin isteğine göre tarih yazarlardı. Bundan dolayı Osmanlı vakanüvisleri bütün vesikaları görmeyip gizli olanları ağızdan ve tayin teşrifat merasimi gibi pek ehemmiyetsiz şeyleri de tahvil, rüüs ve teşrifat kalemlerinden aldıklarından dolayı bu tarihlerde ehemmiyetli şeylere tesadüf edilmez*(Pakalın, 1971, C.3, s.574). Bu durum o hale getirilmiş ki birçok şeyler kendilerinden saklanan vakanüvisler hatıra yazan bir kısım merak sahipleri gibi ne bulurlar ve ne duyarlarsa onları toplayıp yazmaya başlamışlar. Fakat vakanüvislik görevine getirilen Halil Nuri Bey bu durumdan çok rahatsız olmuş ve III. Selim gibi tam da yenileşme ve devleti toparlamak arzusunda

bulunan bir padişaha bu durumu bildirmiştir. Diğer işlere verilen önemi farkederek Halil Nuri Bey olayların doğru ve ciddi bir şekilde kayıtlara geçirilmesi için kendilerine doğru bilgilerin ve belgelerin verilmesine dair bir takrir yazmıştır. Bundan sonra “yazılmaya değen şeyleri mektupcu, beylikci ve amedci efendileri reisülküttaptan izin alarak haber vermeleri ve vakanüvisinde onlardan sorarak hadiseleri sıhhati üzere zapt ve tahririne başlamak ve rüus, tahvil ve teşrifat kalemlerinden dahi tevcihat ve teşrifata dair maddelerin vakanüvis tarafına ilm ü haberleri verilmek üzere emr olunmuştur”(Pakalın, 1971, s.574-575). Böyle bir emrin çıkarılmasını sağlayan Halil Nuri Bey bu olumlu gelişmeyi eserine de aktarmaya çalışmıştır. Öyleki Vasıf, Cevdet Paşa ve Lütfi tarihleri gibi hacimli olan birkaç eserden biri de Nuri Bey’in çalışmasıdır. Belgelerle desteklenmiş olan bu eser nakil itibarıyla da diğer vakanüvislerin eserlerinden daha zengin bir malzemeye sahiptir. Hizmeti süresince dönemin olaylarını 6 cilt halinde toplayarak sadaret/sadrazam vasıtasıyla III. Selim’e sunmuştur(İpşirli, a.g.m). Daha sonra “Nuri Tarihi” diye anılacak olan bu tarih kitabında 1794-1799 tarihleri arasındaki olayları kaleme almıştır. Bu görevinin yanısıra küçük ruznamçecilik görevini de yürütmüştür(Mehmed Cemaleddin, 2003, s. 63). Vakanüvislik görevinde iken Boğaziçi’ndeki köşkünde vefat etmiştir. Ölüm tarihi 1213(1799)’tür, vefatı dolayısıyla tarihçi Sürûrî Efendi tarafından şu tarih mısrası söylenmiştir(Fatin, Hâtimetü’l-Eş’ar, s. 421).

“Mîr Nûrî medfenin Hâk mehbîtü’l-envâr ide”

Eyüp’te Küçük Emir Efendi haziresinde Feridun Paşa türbesi civarında defnedilmiştir(Türk Dili ve Edebiyatı Ans. “Nuri Halil Bey” mad.). Ayrıca mezarının bulunduğu çevrede yakın bir yerde meşhur şair Kani Efendi’nin mezarı da bulunmaktadır(İpekten, “Nûrî” mad, Büyük Türk Klasikleri).

Hayatı hakkında anahatlarıyla bilgi verdiğimiz Hali Nuri Bey, görüldüğü üzere kültürlü ve seçkin bir çevreye sahiptir. Onun eğitimi üzerinde kaynaklarda fazla bir bilgi verilmemesine rağmen Divanı üzerinden onun Arapça ve Farsça’ yı şiir yazacak kadar iyi bildiğini açıkça görmekteyiz. Divanında yer alan: Gazel 9, Gazel 17, Gazel 40, Gazel 41, Gazel 241, Tahmis 3, Tarih 6, Kıta 4, Kıta 6, Müfred 26, gibi şiirler tamamen Farsça’dır. Kıta 17 ise Arapça’dır. Ayrıca diğer şiirleri içerisinde beyit, mısra ve terkibler şeklinde Arapça ve Farsça unsurlara da

rastlanmaktadır. Bu dillerin dışında 6 ciltlik tarihinden elde edilen bazı bilgiler onun Batı dilleri hakkında da bilgi sahibi olduğuna dair ipuçları vermektedir. Halil Nuri Bey'in 6 ciltlik tarihinde Fransız ihtilali, Luther ve Kalvin mezhepleri, Voltaire ve Robespierre gibi düşünürler ve papayla ilgili bazı yazıları da bulunmaktadır. Zaten aile çevresi ve devlet kademesindeki görevleri de onun yeterince iyi bir bilgi ve eğitim seviyesine sahip olduğunu açıkça göstermektedir.

Meşhur şaire Şeref Hanım yukarıda da belirtildiği gibi Halil Nuri Bey'in torunudur. Şeref Hanım'ın Divanı ile ilgili bir kaynakta(Arslan, 2002) onun "Seyyide" olduğu bizzat Şeref Hanımın kendi ifadelerinden çıkarılmıştır. Eserde bu konuyla ilgili şöyle bilgiler mevcuttur:

"Şeref Hanım'ın;

"Şeref nesl-i şerîfînden kemîne ümmetiñdendir

'Aceb mi iftihâr itse giyâhım yâ Resûlâllah" (G230/6; Arslan; 2002, s.434)

"Ümîdim yine bir vech ile kesmem

Olur gönülüm bu tesliyyetle hurrem

Saña ümmet olam evlâd olam hem

Mu'azzeb ide lâyıķ mı cehennem

Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at" (Mh1/7; Arslan; 2002, s.232)

"Nesl-i Peyğamber-i hazret olayım

Ya'ni evlâd u hem ümmet olayım

Ne revâ mûcib-i 'ibret olayım

Nice şâyân-ı rezâlet olayım

Saña her hâlîm 'ayân Allâhım

Medem Allâhım amân Allâhım" (Ms1/14; Arslan; 2002, s.259)

demesinden onun Hz. Muhammed soyundan yani Seyyide olduğu anlaşılmaktadır. 53 yaşında iken 1277 (1861) tarihinde vefat etmiş ve Yenikapı Mevlevihanesinde muhipler kabristanında, çınar altına defnolunmuştur."(Arslan, 2002. sy: 16)

Bu bilgiler ışığında Halil Nuri Bey divanında bir tarama yapılmasına rağmen onun "Seyyid" olduğuna dair açık ifadeler bulunamamıştır. Yine de bazı beyitleri burada görelim:

Bir ednâ bendem idi dir iseñ Nûrî'ye kâfidir
Yarın rûz-ı cezâda ol sa'âdet yâ Resûlallâh (G252 / 11)

Bu Nûrî bendeñünde 'âkıbet maħmûd olur kârı
'İnâyet eyler iseñ yâ Muħammed yâ Resûlallâh (G250 / 5)

Ne rûtbe der-beder ser-der-hevâ-yı ma'şiyetsemde
Der-i devlet-me'âbuñdur penâhım yâ Resûlallâh (G253 / 3)

Derüñde her ne ise bendelikle faħr ider Nûrî
Sen itmezseñ aña şefkat kim ide yâ Resûlallâh (G264 / 7)

Halil Nuri Bey'in kaleminden çıkan bu beyitler genel olarak her Müslümanın duygularını ifade edecek bir mahiyettedir. Fakat divanda Hz. Peygamber (SAV) için yazılmış pek çok manzumeye ratlanmaktadır. Bu müstakil manzumelerden başka divanın her kısmında çok yoğun bir şekilde Hz. Peygamber (SAV)'den bahsedilmiştir.

Bu durumla ilgili şunları da göz önünde tutmak gerekir. Genellikle "Seyyid" olan kişiler kendilerinin bu yönünü saklamayı edeb olarak gerekli görmüşlerdir. Çünkü tarihte "Seyyid"lik adı altında çıkar elde etmek isteyen ve esasında Seyyidlik ile yakından uzaktan ilgisi olmayan art niyetli kişilerin yol açtığı olumsuz vakalar da mevcuttur. Bu kişiler çoğunlukla hem böylesi durumlara sebebiyet vermemek hem de "şöhret afettir" düsturunca kendilerini halktan gizlemek istemişlerdir.

Bu bilgiler ışığında kesin olmamakla birlikte Halil Nuri Bey'in de "Seyyid" olduğu, çünkü şeref Hanım'ın dedesidir, fakat edeben bunu saklamış olabileceği düşünülebilir.

Bunların dışında Halil Nuri Bey'in kişilik özellikleri hakkında elde edilen bazı bilgileri de paylaşalım. Kaynaklarda "*izâ'a-i evkatdan müctenib ve müstemirren edeb ü kemâli müktesib, şî'r ü inşâda mümtâz şîme-i istikâmetle ser-firâz*" (Mehmed Cemaleddin, 2003. s. 63) denilerek onun vakit kaybetmeyi sevmeyen çalışkan biri olduğu ve sürekli ahlakı gözeterek yaşadığı, şiir ve yazı yazmakta usta olduğu söylenmiştir. Yine Halil Nuri Bey'den bahseden bir eserde onun için "*arif, tarihçi ve şairdir*" (Mehmed Süreyya, 1996. s. 1271) ifadeleri kullanılmıştır. Bu ifadeler de bize Halil Nuri Bey'in şahsiyeti hakkında çok az da olsa bazı bilgiler vermektedir.

1.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

Halil Nuri Bey’le ilgili ulaşılan kaynaklarda, genellikle onun hayatıyla ilgili birbirinin tekrarı niteliğinde kısa bilgiler verilmiş, ardından da eserlerinin ismi zikredilmiştir. Tarihçi kimliğinin ön planda olmasından dolayı da tarih kitabı hakkında bilgiler verilmiştir. Çoğu zaman şair olduğu ve bir divanı olduğu söylenilerek geçilmiştir. Yine de bazı kaynakların satır aralarından onun şairliği ve edebi kişiliği hakkında çok az da olsa bazı bilgilere ulaşılmıştır. Bunlardan bir kısmını şöyle aktarabiliriz.

“Vakanüvis Halil Nuri, 18. yy sonlarında, devrin ruhi ve lisanî tekâmülüne uygun bir şekilde klasik divan edebiyatını devam ettiren şairlerin değerlilerindendir. Yazma olan divanında Allah’a, Peygambere manzumelerden sonra Üçüncü Selim’e yazılan kasidelerde devrin hususiyetini aksettiren mısralara rastlanmaktadır.

Şarkıları ve gazelleri Şeyh Galip ve Vasıf arasındadır, eskiden yeniye doğru gelen düzgün dilli, samimi ifadeli ve oldukça kudretli, üsluplu şiiirlerdir.” (Kocatürk, s. 553)

Vasfi Mahir Kocatürk, eserinde pek çok divan şairi hakkında değerlendirme de bulunmuştur. Bunlardan beğenmedikleri hakkında fikirlerini çok açık bir şekilde dile getirmiştir. Hatta “alelade şiiirler, üslupsuz şiiirler, sanatkâr şahsiyeti yok, mukallit, taklitten öteye geçememiş, samimiyetsiz” gibi kelimelerle beğenmediği şairleri eleştirmiştir. Fakat Halil Nuri Bey için kullandığı ifadeler ilgi çekicidir.

Bir başka eserde de “şî’r ü inşâda üstâd-ı yegâne bir şâ’iri bî-bahâne olub kendüsünüñ bir kıt’a-i Dîvân-ı belâgat-‘unvânı ve bir ‘aded târîh-i leţâfet beyânı vardır.” ifadeleri geçmektedir(Fatin, a.g.e, s.421). Buradan onun şiiir ve nesir sahasında ustalığından söz edilmekte, özellikle şâ’iri bî-bahâne denilerek şairlikte kusursuz olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca târîh-i leţâfet beyânı ifadesi onun tarih kitabını yazarken kullandığı üslubunun sanatkârane olduğu bilgisini vurgulamaktadır.

Başka bir kaynakta “Eserini takdim etmesi münasebetiyle sadrazamın telhisinde, şeyhülislam damadı ve eski maliye tezkirecisi, Halil Nuri ile yine şair olan oğlu Nebil Bey’in burada yer alan bazı şiiirelerinden dolayı ödüllendirilmeleri

gerektiği yolundaki istek III. Selim tarafından kabul edilmiştir.” gibi bir bilgiye ulaşılmıştır (İpşirli, s. 323).

Bu bilgiler ise Halil Nuri Bey’in şiirlerinin daha hayattayken değerinin anlaşılması açısından önemlidir.

Bir başka yerde “18. yüzyıl şairleri gibi, çağına uygun yazımları vardır. Şeyh Galip ve Vasıf arasında yer alarak, yenileşen dili ile dikkat çeker. Samimi bir üslupla kaleme aldığı gazellerini topladığı bir Divanı vardır.” (Özkan, s. 900) gibi bir değerlendirmede bulunulmuştur.

Bu bilgilerden sonra Divan içerisinde Halil Nuri Bey’in kendi şiiri hakkında görüşlerini, bu görüşleri ihtiva eden beyit ve mısraları görelim.

Şairin divanı ve şiirle ilgili fikirlerine ilk önce dibace metninde rastlanmaktadır. Halil Nuri Bey divanını ölümünden önce tamamlamış ve bunu da padişaha sunmuştur. Çalışmada edisyon kritik yapılan 4 nüsha arasında sadece Padişaha sunulan bir nüshada (T nüshası) dibace kısmı bulunmaktadır. Bu dibacenin son kısmında geçen “uyûb u kuşûrı nazra-i iğmâz ve tesâmüh ile mestûr buyurulmak ümmîd ve recâsı bâ’îş-i mücâseret olup câ-be-câ verziş-i eş’âra şevk u h’âhişle keşîde-i silk-i nazm itdigim güftâr-ı perîşân-reftârı nâm-ı nâmi’-i hazret-i şâhâneyi hâvî çend kıt’a kaşîde ‘ilâvesiyle tezyîn(,) ve devâvîn-i eslâf üzre tertîb ü tedvîn itdükden soñra taqdîm-i der-bâr-ı ‘adâlet-i âyîn-i şehriyârîleri kılınmışdır” ifadeleri geçmektedir. Bu sözlerden anlaşıldığı üzere; şair, eksik ve kusurlarının bağışlanması ümidiyle cesaret ederek, zaman zaman şevk ve istekle yaptığı şiir çalışmalarının arasına padişahın namli adını içeren bir kaç kıta ve kaside ilavesiyle süslediği divanını, eskilerin divanları şeklinde düzenleyip sonra padişahlık adaletinin kapısına sunduğunu belirtmektedir. Burada geçen “*devâvîn-i eslâf üzre tertîb ü tedvîn itdükden soñra*” ifadelerinden şairin geleneğe bağlı olduğu, divanını eski şairlerin divanları şeklinde tertip ettiği anlaşılmaktadır. Bu ifadeler şairin klasik divan şiiri anlayışı içerisinde hareket ettiğini göstermektedir.

Dibaceden sonra divanındaki çeşitli manzumelerde de Halil Nuri Bey’in kendi şiiri ve şairliği hakkında bilgiler bulmaktayız. Bu manzumelerde de şairin gelenek çerçevesinde kendi şiirlerinin güzelliğinden, söz söylemekteki başarısından bahsettiğini ve kendisiyle övündüğünü görmekteyiz.

Bundan sonra şairin şiirlerinden bazı alıntılar yapılmıştır. Bu alıntı beyitlerin bazıları örnek teşkil etmesi açısından açıklanmaya çalışılmıştır. Bütün beyitlerin anlamını vermek başlıca bir çalışmayı gerektiren bir uğraştır. Ayrıca böyle bir değerlendirme subjektif/öznel olmaktan uzak kalınamayacağı için tercih edilmemiştir.

Şöyleki;

“Hâmem ki bâğ-ı nazmda geşt ü güzâr ider
Reşk şarîri bülbüli sîne figâr ider” (K3/1)

“Şair o kadar etkili ve duygulu şiirler yazmaktadır ki; onun kalemi şiir bahçesinde dolaştığı zaman, sesinin güzelliğiyle kıskançlık uyandıran bülbülün dahi gönlünü yaralamaktadır” şeklinde çevirebilecek bu beyit; şu şekilde de ifade edilebilir: “Şiir bahçesinde dolaşan kalemim, kıskançlık cızırtı/sesleri çıkaran bülbüllerin/(hasedçilerin) gönüllerini yaralar” işte burada olduğu gibi her beyte farklı açılardan yaklaşmak mümkündür. Fakat daha önemli olan bir husus çeviri yapılan beyitlerin orjinallliğini kaybetmesidir. Beyitte geçen her bir mısra ve kelimeler arasında ilişki ortaya konmadıkça düz bir çeviri anlamı vermeye yetmeyecektir.

Diğer bir şiirde

“Gül-bûy-ı ‘ârız-ı sühân-ı nâ-şinîdemüñ
Te’sîri berg-i verd-i teri şerm-sâr ider” (K3/2)

Beyit şöyle çevrilebilir: “Daha önce işitilmemiş, gül kokulu yanağa benzeyen sözlerimin tesiri, taze gül yaprağını utancından kırmızıya döndürür.”

Bu şekilde nesre çevirilen beyit estetiğini tamamen yitirebilmektedir.

Görüldüğü üzere beyit her ne kadar kurallı ve düzgün bir cümle şeklinde çevirmeye çalışılsa da; okuyucuya anlam açısından garip gelmektedir. Esasında bu durum şiirin nesre çevrilmesinin ne derece doğru olup olmadığıyla da ilişkilendirilebilir. Fakat burada dikkat çekmek istenilen konu bu değildir. Hemen belirtelim ki Divan şiiri kendisine has hayal dünyası olan özgün bir yapıya sahiptir. Onu anlamak bir ön bilgiyi gerektirir. Şiirlerin zeminini oluşturan pek çok hayal örgüsü, inanç, efsane, mazmun vs. bulunmaktadır. Dışarıdan, hazırlıksız olarak yukarıdaki beyte bakan biri önce “gül kokusu-yanak”, daha sonra “gül kokulu yanak-sühan(söz)” arasında nasıl bir benzerlik kurulduğuna pek anlam veremeyecektir. Çünkü renk ile koku, koku ile ses arasında bir benzerlik kurmak çok saçma

gelecektir. Hatta söz kokar mı? Sorusunu sorduracaktır. Fakat aynı beyte şu bilgiler ışığında bakan biri daha farklı mana derinliklerine ulaşacaktır. Divan şiirinde gül hem rengi hem kokusu hem de şekli ile benzetmelere konu olabilir. Renk itibariyle pembe ve kırmızıyı çağrıştırır ki; şairlerin hayal dünyalarında sevgilinın yanağı da bu iki renk tonundadır. Hele bir de sevgili biraz mahcup olduğunda yanakları daha da kızarır ki bu da şairlerin en fazla kullandıkları hayali meydana getirir. Koku itibariyle zaten bilindiği üzere gül kokusu meşhurdur. Şairler sevgililerinin gül renkli yanaklarının hayaline gül kokusunu da eklemişlerdir. Bu durum şairin karşısına hayali olarak hem gül pembesi renginde kızarmış yanakları olan, hem de gül gibi kokan bir sevgili getirir. Nasıl ki bir gülün en iyi şekilde görünmesi ve kokması tam olarak yetişmesine yani renginin kırmızıya dönüşmesine bağlıysa; işte bunun gibi sevgilinın de şair açısından en beğenildiği an mahcubiyetinden kızaran yanaklarının görüntüsüdür. Gülün şekil benzerliğine gelince onun da hayali Divan şiirinde hazırır. Gülün kıvrım kıvrım içe doğru ya da dışa doğru görünen desenleri herkesin bildiği bir şeydir. Gülün bu kıvrımlı şekli fiziksel açıdan insan kulağının kıvrımlarına benzetilebilir. Bu da divan şairi için sevgilisinin kulağından başka bir şey değildir. Şimdi bu bilgiler ışığında beyite bakıldığında ilk baştaki yadırgama azalacaktır. Fakat yine de eksik bir şeyler var. Bunu da halletmek için Divan şairinin dünyasında biraz daha gezinmemiz gerekiyor. Şöyleki; divan şairi için en değerli olan şey sevgilisidir, onun uğruna canını bile vermekten çekinmez. Sevgiliye kavuşmak için katlanamayacağı sıkıntı yoktur. Bu yüzden onu anlatmak için sıradan kelimeleri asla kullanmaz. Onu anlatmak için her zaman en iyi ve güzel şeyleri bulmak, en güzel kelimeleri kullanmak zorundadır. Eğer sevgili bir şeye benzetilecekse bu çevresinde gördüğü en güzel varlıklardan seçilmelidir. İşte bu güzellik arayışı Divan şairini mazmunlara, derin hayallere, soyut çağrışımlara ve sevgili için benzetilecek güzellik arayışına sürüklemektedir. Hem de bunu yaparken daha öncekilerin söylediklerini tekrar etmemeli yani özgünlüğü yakalamalıdır. Şimdi beyite bu bilgiler ışığında yeniden bakalım. Şairin bu beyitteki odak noktası kendi şiiri ve söz söyleme kabiliyeti olduğu için bunu en iyi ve orjinal şekilde anlatmanın peşindedir. Bu nedenle beyitin merkezine koyduğu bu defa sevgili değil sühân (söz)dir. Nasıl ki; divan şiirinin hayal dünyasında gül sevgiliye benzetmek için bir benzerlik aracıysa;

burada da şair kendi sühanını/sözünü övmek için gülden bir benzerlik aracı olarak faydalanmaktadır. Gülü seçmekteki amaç en iyiye vurgu yapmaktır.

Ayrıca 17. ve 18. yüzyıllarda hakimiyetini iyice hissettiren Sebki-Hindi üslubu, bu tür karmaşık unsurların ve iç içe geçmiş hayallerin bir arada kullanılmasına neden olmaktadır.

Beyitte değinilmesi gereken başka unsurlar da bulunmaktadır.

Burada şair bir diğer benzerliği de “nâ-şinîde” (duyulmamış, işitilmemiş) kelimesi ile verd-i ter (taze gül) kelimesi arasında kuruyor. Çünkü duyulmamış sözler ile taze güller arasında da yenilik/ tazelik/ bıkır-i mana açısından bir anlam ilişkisi vardır.

Bu beyitte ayrıca bir değerlendirme de renk üzerine yapılabilir. Kırmızı renk merkeze alındığında gül, ‘ârız (yanak), şerm-sâr (utangaç), verd (gül) hep kırmızı ile ilişkilendirilebilir.

Ayrıca gül, berg (Farsça: yaprak), verd (Farsça: gül) kelimeleriyle bitkiler açısından ayrıca bir tenasüp sanatı düşünülebilir.

Yine bûy (Farsça: koku), sühân (Farsça: söz, konuşma), şinîde (Farsça: duyma, işitme) kelimeleriyle iletişim/duygu araçları arasında başka bir paralellik/uygunluk/tenasüp oluşturulabilir.

Yukarıdaki beyit için yapılan açıklama doğrultusunda farkediyoruz ki bir beyit düz bir cümle şeklinde nesre çevirildiğinde bütün bu detaylar göz ardı edilmiş olmaktadır.

Bir diğer beyitte;

Şair “kıvrımlı saç tellerine benzeyen fikirlerinin her bir tanesinden 100 ayrı güzel mana barındırdığını söylüyor.”

“Her bir şikenc-i turre-i endişem içre hem

Leylâ-yı şad ma‘ânî-i ra‘nâ karar ider” (K3/3)

Fakat beyitte Leyla kelimesinin gece manasına gelmesi, buradan hareketle hem siyah renkle hem de Mecnunun aşkı Leyla ile ilişkili olduğu, Leyla’nın güzellik unsurları, uzun ve siyah saçlarının olması, vb. bilgiler daha önceden okuyucuda mevcut değilse bu beyitte şairin amaçladığı benzerlikleri ve mana derinliklerini fark edemeyecektir.

Görüldüğü üzere her bir beyit sayfalar dolusu anlam vermeye müsaittir. Bu durumun sebeplerini divan şiirinin dayandığı toplum ve medeniyet birikiminde aramak gerekir. Eskilerin “ağyarını mani, encamını cami” dedikleri bu anlayış adeta divan şiirinde tezahür etmiştir. Bu bakımdan sadece bir fikir vermesi amacıyla bu bir kaç beyit üzerinde düşünülmüştür. Divan şiiri engin bir deryadır. Hiç şüphesiz bilgi birikimi ölçüsünde bu beyitler çok daha farklı ve güzel değerlendirmeye açıktır.

Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi beyitlere mana vermek objektiflikten uzaklaşma sorununu doğurabilmektedir. Bu yüzden her beyti çevirmek yoluna gidilmemiş sadece gerekli görülen bazı yerlerde açıklama yapılmıştır.

Halil Nuri Bey’in kendi şiirleriyle ilgili diğer beyitler şunlardır:

‘Ânka-yı nazm-ı dil-keşi şehbâz-ı fikretim
Dâ’im verâ-yı Kâf-ı ‘ademden şikâr ider (K3/4)

Rezm-i sühanda Haydar-ı tâb‘-ı hünerverim
Kilk-i dü şakq-ı elde hemân zülfekâr ider (K3/5)

Te’sîr-i feyz-i dâ’imî mîzâb-ı hâmemüñ
Gülşen-geh-i belâgati her dem bahâr ider (K3/6)

Bâd-ı şabâ toğunsa sırr-ı kilk-i nazmıma
Naḥl-i hazân-dîde-yi pür berg ü bâr ider (K3/7)

Şairin bazen çok abartılı söyleyişlerine de rastlıyoruz. “Bir kıl tanesi yüz meşekkat ile kırka yarılrsa, sonra şair o mevhum parçayı dahi tekrardan bin parçaya bölebileceğinden bahsediyor.” Burada da sad (100), çihil (40), hezar (1000) gibi sayılar arasında bir bağlantı göz ardı edilmemelidir.

Bir müyü şad ta‘ab ile itseñ çihil şikâf
Her bir şikâfi dest-i hayâlim hezâr ider (K3/8)

Şu beyte göre “şiirindeki parlak inci gibi olan mazmunları, cennetteki huriler tarafından çok beğenilip, kulaklarına küpe edilecektir.”

Lü'lü-yi tâbdâr-ı mezâmîn-i nazmımı
Hûr-i cinân ez-dil ü cân gûş-vâr ider (K3/9)

Âb-ı hayât varise yâ maḥberimdedür
Dil-mürde-gânı reşhasına ḥvâst-gâr ider (K3/11)

Sûk-ı hünerde ‘arz-ı ‘araz eylesem eger
Naqd-i revânı belki görenler şümâr ider (K3/12)

Çâpük-süvâr-ı ‘arşa-i nazm olalı dilim
Şahn-ı cihânı leşker-i ḥuşşâda tar ider (K3/13)

Her şeb ḥayâl-i turreşi Leylâ-yı nazmımuñ
Mânend-i Qays dîdeme dünyâyı târ ider (K3/14)

Her gün şu‘â-i çihre-i ḥürşîd behresi
Çeşmân-ı nâzırânı ‘aceb ḥîre-dâr ider (K3/15)

Bu beyitte de abartılı bir söyleyişi güzel bir sebebe bağlıyor. Şair “mürekkebinin bir damlasıyla tuz denizinin/gölünün tatlanıp şeker gibi olacağını söylüyor.” Ama bunu Allah’ın yardımına bağladığı için okuyucu bu abartılı hayalden çıkmak için bir yol bulabilmektedir.

İmdâd-ı feyz-i Hâkḫ’la midâdım çekîdesi
Deryâ-yı şûra düşse anı nûş-vâr ider (K3/16)

Seng-i siyâha düşse eger nîm kaḫresi
Elmâs-pare veş anı zî-i‘tibâr ider (K3/17)

Olsa ḥalâvet-i süḫanım tûḫîyâna baḫş
Birbirlerini kendüler âyîne-dâr ider (K3/18)

Eğer saba rüzgârı onun kaleminden bir damla nem kapsa / (ona benzemeye çalışsa), ulaştığı bütün bulutlar etrafa misk kokuları saçmaya başlayacaktır.

Bir nem kaparsa reşha-i kilkim görüb şabâ
Ugradığı şehâbı bütün müşg-bâr ider (K3/19)

Destim bu zârb-hâne-i ma'nîde dâ'imâ
Mess eylese misi zer-i hâliş-'ayâr ider (K3/20)

Bu beyitten ise basitçe “düşüncelerinin hikmetli olduğunu ve akli başında olmayanlara şifa vereceği” manası çıkar.

Çânûn-ı hikmet üzre de Sînâ-yı fikretim
Mecnûnı bir devâsı ile hûş-yâr ider (K3/21)

Fakat “Kanun”un İbn-i Sina’ya ait bir tıp kitabı olması, “Sina”nın hem bir dağı hem İbn-i Sina’yı çağrıştırması, mecnun’un deli anlamına gelmesi yanında yine meşhur aşk kahramanı Mecnun’u hatırlatması, ardından Mecnun’un macerası ve dağlara düşmesi, sonrasında Sina kelimesinin Tur-ı Sina dağını çağrıştırması arasında ilgi dikkate alınmalıdır. Yine eskiden tıp ilmi ile hikmet ilminin beraber telakki edilmesi bize farklı paralellikler de kurduracaktır. Hikmet, fikret, mecnun(deli), deva(sağlık), huşyar(akıllı), Kanun (tıp kitabı), Sina (ünlü tıp bilgini İbn-i Sina) gibi kelimeler arasında çok güçlü bir anlam ilişkisi bulunmaktadır. Hiç şüphesiz bunlar tesadüfen yanyana gelmiş değildir. Burada şairin edebi sanatlara hakimiyetini, dildeki ustalığını ve kültür birikimini görmekteyiz. Bütün bunlar gerçekten çok zengin bir imaj dünyası olan şairin anlatım gücünü ve üslubunu ortaya çıkarmaktadır.

Feyz-i rü'yetimden iden istifâdeyi
Kendin müşâr-ı cümle şîgâr ü kibâr ider (K3/22)

İtse civân-ı zâde-i tab'ım eger hırâm
Âzâdî-hvânı olmağı serv ihtiyâr ider (K3/23)

Mî'mâr-ı kilim-i pîşe-verim gibi görmedim

Mebnâ-yı nazm u neşri hele üstüvâr ider (K3/24)

Şair kasidenin başında beri kendisiyle övünmesini çok güzel bir fikirle tamamlayarak; sözü asıl öveceği kişiye getiriyor. “Ey gönül diyerek kendisine seslenen şair, dünyada her şairin bu kadar kendini övdüğünü sanma derken yine inceden bir gönderme yapmaktadır. Aslında istese de bu derece övücü sözü her şairlik davasında olan bir araya getiremez.”demektedir.

Ey dil cihânda şanma bu rütbe tefâhûri
Her şâ'ir-i belîg faşâhat şî'âr ider (K3/25)

Ancak bunu yapabilmenin yolunu da söylüyor. Şair göre bu derece güçlü söz söyleme kabiliyetini elde etmek; bütün âlemin övücü olan Hz. Peygamber (SAV)'in natını yazarlara nasib olacaktır. Elbette onlar hızlı bir şekilde manzumelerini sıraya dizebileceklerdir.

İllâ ki na't-ı hâni-i Fahr-i cihân ile
Tertîb-i şaff-ı nazmına ol ibtidâr ider (K3/26)

Başka bir kasidenin fahriye kısmında da her şairin şiiriyle övünmesinin sıradan bir şey olduğunu söylemektedir. Bu durum şairin klasik divan şiiri geleneğini takip ettiğinin bir başka göstergesidir.

Ey şehen-şâh-ı cihân bende biraz fahr ideyim
Çünkü fahriyye ider şî'rde ekşer şu'arâ (K9/44)

Cevlân eylemege başlayıcağ tar geliyor
Rağş-ı endîşeme cevlân-geh-i arz u semâ (K9/45)

Şaire göre hayal dünyası o kadar geniştir ki; okyanus, onun yanında bir damla bile olamaz.

Çatrece gelmez aña nisbet ile baħr-i muħît
Olamaz hiç hayâlim gibi vâsi' deryâ (K9/46)

Ṭûfî-i ħüsn-i edâ âyineme ħayretde

Feyz-i ta'limim ile olmada her dem gûyâ (K9/48)

Şu beyitte ise şair, şiirlerini gül ve fikirlerini ise gül bahçesiyle özdeşleştirmiştir. Çok sanatlı bir söyleyişle şiir güllerinin yetişmesinin endişe/düşünce bahçesinden kaynaklandığını, feyiz saçan düşünceleri sayesinde bu güzel kokulu gülleri yetiştirdiğini söylemektedir.

Menbit-i verd-i hüner gülşen-i endîşemdir
Feyz-yâb olmasa ol hâkde olmaz bûyâ (K9/49)

Serv olur bâğ-ı belâgatda bu kilik-i nazmım
Kâmet-i vaşfını bir şûhuñ ider isem edâ (K9/50)

Ney-şekerdir leb-i la'inden urursam bir dem
Niçe olmaz dil-i 'uşşâka hâlâvet-bahşâ (K9/51)

Tokunursam eger ef'i-menişân ağıyâra
Olur ol demde hemân şekl-i 'aşâ-yı Mûsâ (K9/52)

Ya midâdım mı degil âb-ı hayât itdikce
Dilberüñ turreleri vaşfı şuyunda icrâ (K9/53)

Şair bir başka yerde "eğer bir kimseyi övmeye başlarsa binlerce kişinin onu kıskanacağını" söylemektedir. Fakat aynı beyit "şairin emsalsiz kaleminin sesini duyan bülbülün onu kıskanacağı şeklinde de çevrilebilir." Burada hezar kelimesinin tevriyeli olarak kullanımı söz konusudur.

Hezâr reşk ider itsem şenâsına âğâz
Şarîr-i hâme-i gûyâ-yı bî-menendimize (Tar10/5)

Süvâr-ı eşheb-i nazm oldığımca medhinde
Ferâhnâ-yı cihân tar gelür semendimize (Tar10/6)

Şair bazı beyitlerde yeni bir zemin açtığını ima etmektedir. Yeni bir söyleyiş getirdiğini, bıkır-i mana yakaladığını dile getirir.

Ebkâr-ı şî're fikrim idelden fikir geri
Her şîvesinde niçe füsûn âşikâr ider (K3/10)

Nuri'nin kalemi aşılı bir meyve ağacı gibi bol meyve vermektedir.

Mîve-dâr oldu hâme-i Nûrî
Kâlem aşılı nihâldir gûyâ (G4/5)

Yeni tarzda şiirler söylemeye devam ettikçe kendisini çekemeyenler çoğalmaktadır. O halde ya bu hasedlere tahammül gösterecek ya da şiir yazmaktan vazgeçecektir.

Hased bir eski belâdır taḥammül it Nûrî
Ya böyle şî'r-i ter ü tâze söylemekden geç (G26/7)

Şair bu beytin geçtiği 5 beyitlik gazeli yeni bir tarzda söylediğini ima ediyor.

Penç beytûñ bu nev-zemîn üzre
Nûriyâ ḥaylice temellidir (G82/5)

Burada ise oldukça iddialıdır, yeni mazmunlar bulmakta iddialı olan biri varsa meydan okumaktadır.

Celb-i ebkâr-ı mezâmîn ü nûket itmekde
Varsa gelsün er olan işte bu meydâna şalâ (K9/47)

Bu beyitte de yine yeni bir söyleyiş yakaladığını dile getiriyor.

Meşrebce söylemem saña ammâ ki Nûriyâ
Dil-cû bu nazm-ı nev-eşerûñ meşrebimcedir (G75/5)

Bir gazelinde şiirini parlak incilere benzetiyor.

Dişleri vaşfın eylesem nazmım
Lü'lü'-i tâbdâra nâz eyler (G101/4)

Sözlerin yâd ider isem hâmem
Tûfî-i kıand-hvâra nâz eyler (G101/5)

Şair bazen çok güzel bir uyum içerisinde söyleyiş ve mana bütünlüğünü yakalamıştır. Gönül ile deniz, şiir ile inci arasında bir benzerlik oluşturarak; bu beyti gönül denizinden dil sahiline vuran bir nazm incisi olarak betimlemektedir.

Baıır-i dilden bu nazm-ı dürr dâne
Sâhil âverde-i zebân oldı (Tar11/9)

Kılıca benzettiğı şiirlerinin parlaklığı rakiplerinin gözlerini kamaştırmaktadır.
Hıre-baıış olmada Nûrî gözine ağıyaruñ
Tıg-i nazmuñ güheri böyle cilâ-dâde midir (G102/5)

Şair kendi şiir tarzını savaş meydanında döne döne savaşan Hz. Ali'ye benzetmektedir.

Kerr ü ferrim 'arşıa-i nazm içre seyr it Nûriyâ
Gör niçe cevân ider Kerrâr-ı şab'ım Düldüli (G323/7)

Şair bu beyitte Şeyh Galib'in ustalığını dile getiriyor ve nazire isteğinde bulunuyor.
(Şeyh Galib divanı taranmasına rağmen böyle bir nazire bulunamamıştır.
Bkz. Kalkışım, 1994)

Gösterüdim şâfirâna gâlibiyyet neydigin
Hâzret-i Gâlib olur ise bu nazmuñ pey-revi (G288/6)

Burada ise şairin şiirden beklentisiyle karşılaşmaktayız. Şair aşkı anlatmayan şiirleri dinlemek bile istemiyor. Onun beğendiğı eserlerin kalbe ve hislere tesir etmesi gerekiyor.

'Aşkı iş'âr itmeyen eş'ârı itmem istimâ'
Kalbe te'sîr itmeyen âşârı itmem istimâ' (G157/1)

Son olarak şairin divanı ve şiirleri için dua ettiğı şu manzumeyle şairin kendi şiirleri hakkındaki görüşlerini aktaralım.

“Ya Rabbi; feyz ve lutfunla bu mecmuam/şiiirlerim ilim ve irfan nurlarını üstünde toplasın, meziyetleri barındıran beyitleri dostların gönüllerini ferahlandırmaya sebep olsun.”

Feyz-i luţfuñ ile bu mecmû‘am

Mecma‘-ı nûr-ı ‘ilm ü ‘irfân it (Kt29/1)

Her mezâyâ-yı beytini yâ Rab

Bâ‘iş-i inbisât-ı yârân it (Kt29/2)

Şairin bu duasına âmin diyerek bu bahsi burada kapatıyoruz.

Şimdi de Halil Nuri Bey’in şiiirleri ve üslubu hakkında bazı değeriendirmelerde bulunulacaktır.

Halil Nuri Bey divanında en fazla gazel türünde şiiir yazmıştır. Bu da zaten divan şiiiri geleneğiyle örtüşmektedir. Divanının yaklaşık %60’ı gazellerden oluşmaktadır. Divanda gazeller dışında en fazla olarak %11,65 oranıyla kaside ve %11,61 oranıyla tahmisler yer tutmaktadır. Bu üç nazım şekli divanın %83’ünü kaplamaktadır.

Divanında dini şiiir olarak; 1 tevhid kasidesi, Hz. Muhammed (SAV) için 1 miraciye kasidesi, 3 na‘t kasidesi, 1 tahmis, 1 muhammes, ayrıca gazel tarzında yazılmış 18 na‘t daha vardır. Bunun haricinde Allah (CC)’a ait Lafzatullah kelime-i şerifinden başka Rab, Huda, Bâri gibi diğeri isimler ve Esmâ’ül-Hüsna’ da geçen pekçok isim divanda yüzlerce kez geçmektedir. Yine Hz. Peygamber (SAV)’e ait isim ve sıfatlarda çok yoğun şekilde mevcuttur. Bu bilgiler bize onun mütedeyyin bir kişi olduğuna dair ipuçları vermektedir.

Divanda tasavvufi fikirlere de yer veren şiiir bunun yanısıra müstakil olarak Mevlana’ya 2 medhiye kasidesi ve 1 tahmis yazmıştır. Şiiirlerinde Mevlana’ya ve Mevleviliğeye yoğun olarak yer vermiştir. Mevlana için yazdığı müstakil şiiirlerin 18 beyit ya da bend olması dikkat çekicidir. Bunda Mesnevinin ilk 18 beytinin Mevlana tarafından şerh edilmesi sebebiyle 18 sayısının Mevlevilerce özel bir anlamı olması düşünülebilir. Ayrıca Şeyh Galib, Esrar Dede gibi Mevlevi şiiirlerine ve büyüklerine de nazireleri vardır. Şairin kendisinin de Mevlevi ve mutasavvıf olduğuna işaret eden beyitler bulunmaktadır.

Te vessül itdigin zann itme görmez semt-i bâtından
Açıkdır nûr-ı ‘aynım dîde-i ‘irfân-ı Mevlânâ (K6/12)

Ğınâ dergâhıdır bu olma gel dil-rîş ey dervîş
Bu yerde cümleye mebzûldür ihsân-ı Mevlânâ (K6/17)

‘Abeş çâk-i girîbân eyleme me'yûs olub Nûrî
Saña besdir elüñle pekce tut dâmân-ı Mevlânâ (K6/18)

Şerbet-i feyzini nûş it ki şifâ-yâb olasın
Ya‘ni her derde devâ hazret-i Mevlânâdır (K7/4)

Bir tecellî görürüz hâşılı her eşyâda
Biz bu cem‘iyyeti hep şâhid-i vahdet bilürüz (G125/6)

Himmetüñ icrâ idüb haqqâ ki ey Mollâ-yı Rûm
Eyledüñ dil-teşne Nûrî bendeñi reyyân-ı feyz (G147/7)

Âşikâr itmege nefis ile huşûmet resmin
Cünd-i düşmen-şiken-i gaybdan imdâd gerek (G168/4)

Mesela 18 beyitlik bir tahmide Mevlana, Mevlevilik ve tasavvufi prensipler işlenmiştir.

Reh-i Hâk’da dizilmişler tarîkat erleri kol kol
Uşûl ile varır ser-menzil-i maşşûda her bir yol
Gel ey dil bâde-i câm-ı maħabbetle ser-â-ser tol
Erenler dergehinde bir kalender bende-i hâş ol
Terâş it çâr-đarb eyle gönülden fikr-i ağıyârı (Th2/2)

Peşîmânî gelüb her şey'e ehvâl-i kıyâmetle
Olub lertzîde dest ü pây-ı farı-ı havf u hayretle

Şerim-sâr olmadan ümmîdim oldur kim mezelletle
 Du‘â-yı hâliş-i sâdât-ı ihvân-ı tarîkatle
 Kıla ol bî-kese esrâr-ı Mevlânâ meded-kârî (Th2/18)

Tasavvuf fikri divanda hemen her manzumede yaygın olarak işlenmiştir. Hatta gazelerde bile aşk, şarap, sevgili gibi konulardan sonra en çok tasavvufi düşüncelere yer verilmiştir. Hatta bazen anlatılanın gerçek sevgili ve şarap mı yoksa İlahi aşk mı olduğunu anlamak güçtür. Mesela aşk redifli şu gazelde aşk kavramını tamamen tasavvufi manada düşünmek mümkündür.

Şanma kim hâlî kalur ‘uşşâkdan meydân-ı ‘aşk
 Hâşre dek ta‘ķîb iderler birbirin merdân-ı ‘aşk (G165/1)

Eylemez her kalb-gâhuñ menzilin cây-ı nüzûl
 Şâh-ı istignâ-sipâh-ı mülk-i bî-pâyân-ı ‘aşk (G165/2)

Ėâlîb oldı ‘asker-i tedbîr ü ‘aķla muţlakâ
 Râyet-i nuşret-nümâ-yı hâzret-i sulţân-ı ‘aşk (G165/3)

İmtişâl itmeklige şâh u gedâ mecbûr olur
 Nâfizü’l-hüküm olmada ol mertebe fermân-ı ‘aşk (G165/4)

Ey hîred-mend eyleme bu hâl ile fikr-i duğûl
 Mecma‘-ı dîvâne-gândır şuffe-i dîvân-ı ‘aşk (G165/5)

Şöyle tursun ‘ayş u nûş-ı ‘âlem-i bezm-i fenâ
 Olmadı teşne şarâb-ı kevşere mestân-ı ‘aşk (G165/6)

Kimseler bulmuş degil çünkim bün ü pâyânını
 Olmasunda neylesün Nûrî ‘aceb hayrân-ı ‘aşk (G165/7)

Halil Nuri Bey'in şiirlerinde görülen bir başka özellik de zahide karşı tutumudur. Samimi bir müslüman olduğu hayatı ve eserlerinden açıkça görülen şairin, zahid tipiyle olan çekişmesini divan şiirinin geleneksel motiflerinde aramak gerekir.

Kesdirme zâhidâ yolumuz ceyš-i ta'nla
Dil râh-ı aşğa oldu revân hâcetim degil (G194/4)

Bezmi telh itdi Nûriyâ zâhid
Be getür şu şarâbı nûş idelim (G212/7)

Zâhide âb vuzûsı sebab-i hürmet ola
Baña bir bâde vir ey pîr-i muğân aşğ olsun (G222/8)

Yine zâhid dil-i rindâna seng-endâz-ı ta'n olmuş
Aceb ol hór tabî'at böyle kalur âdem olmaz mı (G302/4)

Gelince sâkı-i mey meclis-i rindâna ey zâhid
Ayaklansañda itseñ sende def'î-i şıkket olmaz mı (G303/4)

Zâhid göricek bu verâ'î-bâridi gûyâ
Bir aħger idi medd-i nezârem buza düşdi (G307/16)

Zâhid bu hamâkati birağ kendüñe gel
Tağdîr-i Hudâ ile şağın itme cedel
Her nitse hayırlusın ider hağğında
Her bir kulunuñ hazret-i Hağğ azze ve cel (Rb36)

Yâr sevmekde riyâ eyler isem beyt-i dilim
Zâhidüñ hâne-i zühdi gibi vîrân olsun (Müf21)

Divanda görülen bir diğer husus imla, harf, kalem, defter, kâğıt, midad vb. yazı ile ilgili kelimelerin kullanımındır. Bu kelimeler ve kavramlar benzetmelerde de

kullanılmıştır. Bu seçim şairin mesleğiyle de ilişkilendirilebilir. Gençlik yıllarından itibaren kâtiplik mesleğine girmiş olan şair sonrasında da hep yazı ile uğraşmıştır. Ölmeden önce de yine vakanüvislik / tarih yazıcılığı görevini yapmakta olan şair hayatını yazı yazarak kazanmıştır.

Bir kerr ü fer ızhâr idelim hâside Nûrî
Kerrâr gibi işte kalem Düldülümüzdür (G80/5)

Şâhib-i seyf ü kalem olduğına şâhiddir
O kalem kaşlar ile belde o cevher hancer (G104/5)

Nây-ı merdân-ı ‘aşkıdır kalemim
Sîne sûzân-ı ‘aşkıdır kalemim (G221/1)

Rezm-gâh-ı dehr içinde bende seyf-i kilik ile
İntikâm u gâ’rim itdim Nûriyâ a’dâdan aḡz (G42/7)

Bildürdi cây-ı nokta-i mevḥûme-i lebin
Gûyâ ki kilik-i mûyla nezzâre hatt-ı yâr (G58/4)

Yazarsam Nûriyâ bir şî’r-i rengîn ‘ârız-ı yâra
Sarîr-i kilikimi sem‘a ser-â-pâ gûş olur bülbül (G189/8)

Recâ-yı nazre-i feyziyle dervîşâna ey Nûrî
Mîdâd-ı kilikim itdim ben daḡi bu resmle icrâ (Kt15)

Ey olan Memdûḡ-ı Mevlâ idemem ḡaḡ üzre îfâ
Ya’nî evşâfuḡda imlâ eylesem yüz biñ kitâb (K5/2)

Çend harf aḡvâl-i dilden hâmiş-i mektûbda
Eyleyem dir iken imlâ ḡoldı gitdi her ḡaraf (Müf8)

Vardım seni sülüs kalemiyle aşağı ben
 Hâtır-şikestlikle geçirdik kıışı yazı (Müf17)

Gerçi ey hâme sözüñ toğrı kelâmuñ hağdır
Çekemez kimse senüñ kavlüñe hatt-ı buğlân (K4/22)

Tefekkür eyler iken bende bir târih-i ma'nidâr
 Bu mısrâfı getürdi bi'l-bedâhe hâme-i nağkâd (Tar9/11)

Vaşf-ı zülfiyle sâha-i levhe
 Nüriyâ hâme müşg-bâr olsun (G227/7)

Müjeñi vaşf ider iken hâmem
Kâğadı deldi bir hadeng oldı (G318/3)

Resm-i tuğrâ-yı şehen-şâh-ı celîl
 Yâdigâr-ı hâme-i Nürî Halîl (Müf27)

Çün kemâl-i bahâra olmuş dâl
 Beñzerim harf-i mîme dir gonçe (G284/3)

Halil Nuri Bey'in şiirlerinde ok, kılıç, yay, hançer, bıçak, tüfek, gürz, şeşhane (bir tabanca çeşidi), barut gibi savaş aletleri; cihad, sefer, levend, ceys, cünd, leşker, sipah, çeri, ceng gibi askeri terimler de yoğun olarak kullanılmıştır. Bu kelimeler sevgilinin acımasızlığı arasında benzerlikler kurulmuştur. Ayrıca sevgilinin acımasızlığını anlatmak için cellad, zalim, hunî (kan dökücü), gaddar gibi kelimeler de kullanılmıştır.

Şeh-levendim yine destüñdeki şeş-hâne midir
 Ğarazuñ şayd-ı beşer itmek için câna mıdır (G70/1)

Elde gürz-i tegâfûl ey hûnî
Rüstemâne edâ nedir bu geliş (G143/3)

Düşdi ne çâre o geşt ü güzârım o hûnîye
Ben şimdi dest-i gamda şikârım o hûnîye
Gitmekde cümle şervet ü varım o hûnîye
Cân ber leb ‘azm ider dil-i zârım o hûnîye
Çekmekde olmasun deyu zaḥmet buçağın (Th21/3)

Kifâyet eylemişken ‘âşıka müjgân u ebrûlar
Elinde başka bir tîr ü kemân ister mi ister yâ (G3/3)

Ġamzeñ yine çekdi seyf-i hûnîn
Cân ḥavfına düşdi dilde der-ḥîn
Sîm-âb yanında kûh-ı temkîn
Ârâm idemez o zâr u gam-gîn
Ġâyet ile ıztırâbı vardır (Tard-7)

Sende bu rütbe şehâ tîğ-i tegâfûl ki var
Hancer-i pür-heybeti çekme ‘abeşdir ‘abeş (G23/4)

Sipâh-ı nâz o şehûñ pîşvâ-yı leşkeridir
Cerî ne gûne fiten var ise aña çeridir (G89/1)

Bırakmaz elden o âfet tegâfûl ü cevri
Birisi tîğidir anuñ birisi hanceridir (G89/2)

Ġamzesi ḥacle-i tegâfûlde
Tîğ-i hûnîn niḳâba nâz eyler (G100/4)

Niçün bu tîğ-i hûn-rîz-i tegâfûl der-niyâm olmaz

Niçün bu uyanık ceyş-i fiten gâhî niyâm olmaz (G130/1)

Uyutmuşken cihânı tîğ-i nahvet ile ol zâlim
Uyandı bahtımız aldık kenâra dîdeler rûşen (G233/4)

Ülkâ-yı hüsne şimdi şebihûn idüb gelür
Çok sebkat itdi leşker-i Tâtâra hattı-ı yâr (G58/5)

Hele meydân-ı maḥabbetde niçe seyr eyle
Leşker-i gamla cihâd eyleyeyim nâm olsun (G223/4)

Kıl leşker-i gamla kûy-ı yâra seferi
Terk eyle gönül bu yolda ḥavf u ḥazeri
Evvel hele eşk-i teri pîş-âheng it
Lâzımdır o yolda öyle bir ceyş-i cerî (Rb46)

Destine aldıkça tüfeng-i cefâ
Biñ dili ḥurd itmede bir dânesi (G297/6)

Özellikle ok ve okçuluk terimlerini benzetmeler için kullanmıştır. Ok bir spor ve meziyet unsuru olarak da işlenmiştir. Burada bazı beyitlerde geçen “pehlevan” kelimesinin eskiden ok atanlar için de kullanıldığını belirtmekte fayda var. Ayrıca ok atanlara “kemankeş” ve ok atmaya “keman çekmek” denilmektedir. Bunların dışında ebrunun/(kaş) kavisli olmasıyla yay/keman arasındaki şekil benzerliği de göz önünde bulundurulmalıdır.

İremez kimse tüfeng ü tîri menzil-gâhına
Her birinde taş diküb tezyîn-i meydân eyledi (Kt7/8)

Tîr-veş menzil-i maḥşûdına irmek dileyen
Yâ niçün eylemesün ḳaddini ‘âşk ile kemân (K4/8)

Bu meydân-ı hüner-bâzîde her dem tîr-i tedbîrin

Tefekkür eyledikce kıadd-i düşmenler kemân oldu (K8/60)

Çekmeden bir kez de şadr-ı vaşla sen memdûhımı
 Çille-i fûrkatde yâ Hâk kabz ider mi rûhımı
 Rûyuña karşı açınca sine-i meşrûhımı
Tîr-i gamzeñ dâğ-dâr itdi dil-i mecrûhımı
Pehlevânım ol kemân ebrûlaruñ haccâmıdır (Th9/2)

İrişdi menzil-i câna o tîr-i mesmûmı
 Göreydi Tozkoparanı geçerdı merhûmı
 Dimiş ‘aceb çeviren var mıdır şu bâzûmı
 Dimiş çeken bulunur mı kemân ebrûmı
 Huzur-ı dilbere varsam benim çeken diyerek (Th14/5)

(Şair Osmanlı’nın Tozkoparan lakaplı en meşhur ok atıcısına gönderme yapmış.)

Ol müje vü ebrûvân Nûrî’ye kâr eyledi
Tîr ü kemânuñ katı çekme ‘abesdir ‘abeş (G23/5)

Şâhib-kırân-ı gamzeñ bir pehlevâna beñzer
 Müjgân u ebruvânıñ tîr ü kemâna beñzer (G106/1)

Görsem hayâl-i h’âbda müjgân-ı tîrini
 Derhâl anuñ hizâsına korlar nişânemiz (G113/3)

Nişân itdüñ yeter tîr-i cefâya
Kemânuñ gayrı sen ey pehlevân yaş (G144/3)

Bağladık biz menzil-i ‘aşk içre şaf
 Sînemizdir tîrine yâruñ hedef (G163/1)

Dest-i kudretle çekilmiş ol kemân ebrûlaruñ
Tîr-i ‘aşka eyledi sînem nişân ebrûlaruñ (G176/1)

Ey pehlevân tûrurken o müjgân u ebruvân
 Tûtma elüñde tîr ü kemân hâcetim degil (G194/5)

Menzil-i ‘aşqda merdâne tûrub ey Nûrî
Tîrimi ben de güşâd eyleyeyim nâm olsun (G223/5)

(Bu beyitte geçen “güşad” kelimesi eskiden okçulukta kullanılan özel bir çeşit ok atışı şeklinin ismidir.)

Çeker kemân-ı ğamuñ dil ne rûtbe zûr ise de
 Bu tîr-i âh varur bir nişâna dûr ise de (G279/1)

Tîr-i âha güşâd vir ğayrı
 Kâmetüñ Nûriyâ kemân oldu (G317/5)

Halil Nuri Bey çağının tanığı bir şairdir. Divanında geçen bazı beyitler ve özellikle şu gazel onun devlet ve millet şuuruna sahip bir kişiliğe sahip olduğunu ayrıca yaşadığı devirdeki olaylara karşı kayıtsız kalmadığını göstermektedir. Gazelde 1787/88 Osmanlı - Rus savaşı hakkında bilgiler vardır.

Gazel 47

- 1 Çekilüp sıdqla itdik sefer Allâh yekdir
 Bâd-ı nuşret bize ğayrı eser Allâh yekdir
- 2 Çün açıldı biñ iki yüz ikide bâb-ı cihâd
 Düşmen-i dîni ider der-beder Allâh yekdir
- 3 ‘Ucb u kibr eylemeden geçmeyen ol bî-dînüñ
 Cümlesi şimdi kılıçdan geçer Allâh yekdir
- 4 Kuvvet-i mu‘cize-i Hâzret-i Peygamber ile
 Sâ‘id-i keyd-i ‘adûyı kırar Allâh yekdir

- 5 ‘Alem-i h azret ile ‘azm iden ol g aziler
Düşmen-i d ine bulurlar zafer All h yekdir
- 6 “M a rameyt” n g orir z sırrını in-ş a’-Allah
Cünd-i g ayb  ile imd d ider All h yekdir
- 7 K fir-i R sya’yı r -siyeh idüb bu sefer
Vire düşmen Kırım’ı ser-be-ser All h yekdir
- 8 Kızıl almada kızıl  ana boyanub Alaman
El-am n deyu em na düşer All h yekdir
- 9 Diyelim bizde gönül birligi ile N r 
Vehb ’ye pey-rev olub t -seher All h yekdir

Ayrıca III. Selim döneminde yapılan pekçok yeniliği de Şiirinde takdir etmiştir.

Muvaffak olduğı  sar-ı hayrı Ő h-ı devr nu 
Bey n itmeklige h şıl degildir  udret-i h me

Net ce bildi kim N r  budur Bill h farz oldu
Du’ -yı devleti sul  n Sel m n ehl-i İsl m’a (Kt9)

Şairin musiki kavramlarıyla ilgili beyitleri de vardır. Bu Şiirlerde mutrip, nağme, beste gibi müzikle ilgili kelimeleri; ney, rebab, musikar, kanun, saz, def,  eng gibi müzik aletlerini; hicaz, zencir, ısfahan gibi müzik makamlarını kullanmıştır. Bazen bu unsurlar tasavvufi fikirleri anlatmak için de kullanılmıştır.

 ulağıma böyle  alındı benim
Bozuğ imiş s z-ı dil n perdesi (G298/5)

(Burada bozug kelimesinin uzak anlamıyla Halk müziğinde bir çalgı aleti olan bozuk arasında bir ilişki de kurulabilir.)

Var ise zencîr-i usûlindedir

Ol saçı leylâ güzelüñ bestesi (G299/4)

Mutribâ nağme-i ‘aşk ile makâmâtı tolaş

Ne hicâzı bilürüz biz ne sıfâhân bilürüz (G126/3)

Nûriyâ mutrib idince yine âheng-i hicâz

İdelim ‘aşkı hevâsıyla anuñ sûz u güdâz

Gel bu mısra‘la senüñle olalım zemzeme sâz

Niçe dil böyle güzel sevmege mecbûr olmaz (Şar5/4)

Sîne-i sûzânımı her bir nefesde nağmesi

Delmeyen ol nây u mûsikârı itmem istimâ‘ (G157/2)

Maḥabbet âteşiyle del ki sîneñ olasin maḥbûl

Bunı îmâ ider her dem ney-i sûzân-ı Mevlânâ (K6/13)

Sini tezkîre zann itme olur bâ‘iş o şâhı kâḥ

Yetişdir er iseñ bu gülşen içre sen daḥi bir şâḥ

Hele bir dem nigâh it dîde-i diḳḳatle ey küstâḥ

Ney inler def döger gögsin rebâbuñ sînesi sürâḥ

Nümâyân her birinde sûziş-i ‘uşşâkuñ âşârı (Th2/15)

(Çalgı aletleri burada tasavvufî sembol olarak kullanılmıştır.)

Sâz itdün ‘aceb ki sûz-ı cânı

Ne gûş-ı ney ü rebâba düşdün (Tk2/7)

‘Aşkla sâz-ı kilkim ey Nûrî

Şimdi çeng ü rebâba nâz eyler (G100/5)

Derûnı âteş-i hicrânla meşhûndur sensiz
 Yıkar her nağmesi insânı bir kânûndur sensiz
 Dilinde aḥker-i derd ü elem meknûndur sensiz
 Tıtuşdı ‘aşıkuñ her yanı dıger-gûndur sensiz
 Firâkuñ âteşiyle gûyiyâ kânûndur sensiz (Th18/1)

Kûy-ı yâra giderse kâfilemiz
Sâzdan hoş gelür sadâ-yı ceres (G136/8)

Ḥaste-i derdi ‘aşka ey Nûrî
 Görmedim ney gibi bir ehl-i nefes (G136/9)

Sûz-ı dil ile şarîr-i kilkim
 Nûrî neye döndi sâz içinde (G273/5)

Divandaki çok önemli hususlardan birisi de deyimlerin çok fazlaca kullanılmış olmasıdır. Bazen bir şiirin her mısrasında ayrı ayrı birkaç deyim bulmak mümkündür. Şair deyimleri ustalıkla kullanmıştır. Fakat şiirsel ifadeyi sağlamak ve vezni korumak için bazı yerlerde deyimlerin kelimelerinin yer değiştirdiği görülmektedir.

Başdan çıkar cenâbuñ ile ülfet isteyen
Cândan soğur senüñ ile germiyyet isteyen
 Şahrâ-yı vahşete düşer ünsiyyet isteyen
 Hicrân illerinde kalur vuşlat isteyen
 Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
 Ğamzeñden eylesin mededi şihhat isteyen (Ms1/1)

Cevr için baña mûm yapışdırdı
 Şanma rûyında hâldir gûyâ (G4/3)

Şalub bir engîne kendin şaşırdı pusulayı
Göñül sefine-i 'aşkuñda olalı mellâh (G28/4)

Bilürdi kaç gûşesi olduğın bu dünyânuñ
Bucağ bucağ saña beñzer bulam diyen seyyâh (G28/6)

Kadrine hürmet idüb cümle el üstünde tutar
Ayağın bassa eger bezme Nerîmâne kadeh (G29/4)

'Îmâr-ı kaçır-ı derûna çalış bu 'âlemde
Kuşûrna nazar itme eger yaparsañ kâh (G31/3)

Âh kim tırma göñül kûy-ı dilârâya gider
'Âkıbet bir gün olur korçarım araya gider (G53/1)

Dil-i bî-çâre niçe kesdirebilmiş gözine
Sevmege kendüye gördüñ mi bir âfet gözedir (G65/4)

Yâruñ ey hâme vişâlin baña işrâb idegör
Yoğsa hep söylediğün bir kurı efsâne midir (G70/3)

Sözi uzatmayalım bu gidişle ey Nûrî
İden o ser-keş-i mekkâre serfürû çoğalur (G78/5)

Bağub bağub bize göz dikmesi habâb-ı meyüñ
O la'l-i sâkî-i bezme nigâhımızdandır (G79/4)

Bî-vefâlıkda yâr taş dikecek
Kâmet-i 'aşıkı kemân ister (G84/2)

Cihânda cümle serv ü 'ar'arı gözden geçir Nûrî
O hüsn-i kadd-i yâr-ı hoş-hırâmım var mıdır göster (G86/5)

Yanub yakılmada pervâne-i dil-i Nûrî
Anı anuñ gibi hâmuş olmayan ne bilür (G95/5)

Gül-gûn-ı nâza binmiş destinde tîg-i ‘işve
Ol şâh-ı hüsn ü ânım bir kahramâna beñzer (G106/2)

Nûrî bu nev-zemîni el üstünde gezdirir
Taħmîs iderse Kânî-i ‘âlî-cenâbımız (G122/7)

Yakdı kavurdu cânımızı tâb-ı ‘ârızı
‘Uşşâk-ı zârla yine germiyyet istemez (117/2)

Bir bal çaldım ağzına halvâya geldi yâr
Şorma baña aşâğısını şöbet istemez (G117/5)

O cefâ-cû vefâ nedir bilmez
Sudan olsun ‘atâ nedir bilmez (G121/1)

Almış rakîb-i rû-siyehi gice yanına
Neşr olmada bu kara haberler taraf taraf (G162/3)

Küfre varur çeküb çevürsek eger
Fikr-i ağıârı şimdi mi bildüñ (G184/2)

Levm-i ağıâra sen kulak tutma
Ey gönül gel bu pendi gûş idelim (G212/5)

Boğaziçinde o ağıârla demler ideli
Bu dil-i zârıma yutdurmada kan ‘aşk olsun (G222/6)

Şanma kim yâr acır ‘âşık-ı bî-çâresine

Acı sözler ile dâ'im tuz eker yâresine (G267/1)

Tecâhül gûne şorma çekdiğim tîğ-i tegâfülden
Bu yârem deşme cânımdan uşandım âh efendim âh (G275/3)

Kır şîşe-i 'ârı öp ayağın
Al yârı kola şikeste beste (G283/4)

Ağzı sulandı gönçe görüb âb u tâbuñı
Şebnem degil düşen hele verd-i ter üstine (G285/4)

Şununca destime peymâne bezm-i 'işretde
Ayağuña ya kapandıklarım unutduñ mı (G308/4)

Benim kanım kurutdı gitdi bu nâr-ı gam-ı fûrkat
İnan kim teşne-âb-ı hancer-i ğaddâruñım şimdi (G313/3)

Bu bilgilerin ışığında Halil Nuri Bey'in edebi kişiliği hakkında şunları söyleyebiliriz.

Şairin bütün divanı göz önüne alındığında şiirlerinin iki ana çizgide hareket ettiği görülmektedir. Bunlardan birisi tasavvufun ve sebk-i hindi tarzının ön plana çıktığı, derin manalı, fikri altyapısı daha güçlü, soyut kavramların ağırlıklı olduğu şiirlerdir. Nuri bu şiirlerde soyut kavramlardan ve hayali derinliklerden yola çıkarak güçlü benzetme unsurları kurgular ve sonrasında bunları somut gerçeklerle birleştirir. Bu tarz şiirlerinde çok güçlü bir çağrışım alanı vardır. 18. yüzyılın bütün şairlerine az çok etki eden Hint üslubu Halil Nuri'nin şiirlerinde de açıkça görülmektedir. Bu tür şiirlerin edebiyatımızda en belirgin temsilcisi ise Şeyh Galib'dir.

Şiirlerinde görülen ikinci ana çizgi ise günlük yaşayış ve yerlileşme temayülüdür. Bu tür şiirlerinde dil sade ve canlıdır. Konuşma diline yakın bir üslupla karşı karşıya kalınmaktadır. Deyimlerin, atasözlerinin, ikilemelerin yoğun olarak kullanıldığı görülen bu tür şiirlerde mekân bilinci de gerçek mekâna yaklaşmaktadır. Divanda bu şekilde İstanbul'un bazı yerleri tasvir edilmektedir. Buradan da

anlaşılacağı üzere şair 18. yüzyılda genel bir etkiye sahip Mahallileşme akımından da etkilenmiştir. Edebiyatımızda pek çok şair bu üsluba rağbet etse de en belirgin temsilcisi Nedim'dir. Bu akım başlangıçta Türk-i Basit diye adlandırılan tarzla doğmuş. Dilin aşırı derecede kullanılan yabancı unsurlarla anlaşılmaz hale getirilmesine tepki olarak haklı bir nedenle gelişmiştir. Fakat yüzyılın sonlarına doğru bazı şairler işi çok basitleştirerek kabalığa düşmüşlerdir. Mahalli ve günlük hayattan manzaralar sunmak adına ahlak ve estetik dışına çıkmışlardır.

İşte bahsedilen bu durumlar içerisinde Halil Nuri Bey gerçekten üslubunu korumuş bir şairdir. Onun şiirleri mahallileşme ve halkın rağbetini sağlama adına basitleşen manzumeler değildir. Aksine dili ustalıkla bir şekilde konuşma diline yaklaştırırken; duygu derinliğini ve hayal zenginliğini muhafaza etmesini de bilmiştir.

1.3. ESERLERİ

1.3.1. TARİH-i OSMANÎ

Halil Nuri Bey'in 6 ciltlik tarih kitabıdır. Bu eser aynı zamanda Nuri Tarihi olarak da bilinmektedir. Eserde 1794-1799 tarihleri arasında geçen beş yıllık dönemdeki olaylar anlatılmaktadır. Halil Nuri Bey'in vakanüvislik yaptığı bu yıllar ve genelde dönemin içerisinde bulunduğu durum devlete yeni bir düzen verme çabalarının olduğu bir zaman dilimidir. Bunun yanında gerek yukarıda belirttiğimiz üzere Halil Nuri Bey'in şahsi gayreti ve gerekse III. Selim gibi yenilik arzusu ve devleti toparlamak gayretinde olan bir padişahın başta olması gibi sebeplerden dolayı eserin içerisinde pek çok düzenlemeyle ilgili nizamnameler, devlet yazışmaları, hatt-ı hümayunlar bulunmaktadır. Eser bu yanı sıra yalnız tarihi açıklamalar değil devletin resmi kurumları arasındaki yazışmalar hakkında da detaylı bilgiler içermektedir.

Daha önceki kronolojik tarih yazıcılığının bir devamı olarak resmi devlet tarihi yazıcılığı çizgisinde kaleme alınan eserde atamalar, aziller, katiller gibi olaylar ve resmi devlet ricali hakkında kısa da olsa bilgiler verilmiştir.

Müellif eserde bundan başka olarak batıya dair izlenimler de sunmuştur. Örneğin Fransız ihtilalini, Luther ve Kalvin mezheplerini, Voltaire ve Robespierre gibi düşünürleri ve papayla ilgili bazı yazıları da bulunmaktadır. Bu durum onun Avrupa hakkında bilgi sahibi olduğunu da göstermektedir.

Eserde farmasonların zararlı faaliyetlerinden ve cumhuriyetten de bahsedilmiştir. O dönem için çok yeni ve bir o kadar da önemli olan bu konular ileride dünya tarihini etkilemiştir. Bu durum Halil Nuri Bey'in geniş bir bilgi birikimi olduğunu, ileri görüşlü ve olayları çok iyi analiz etme kabiliyetine sahip olduğu hakkında bilgiler vermektedir.

Tarih yazıcılığı ve özelden bu eser için meydana gelen bütün bu olumlu süreç ve iyi yönde gelişen özelliklere rağmen Halil Nuri Bey'in sadece 4 yıl gibi kısa bir süre vakanüvislik yapması ve bu görevindeyken vefat etmesi aleyhte gelişen bir durum olmuştur.

Eser Süleymaniye Kütüphanesi, Aşir Efendi bölümü, no 239 da kayıtlıdır.

1.3.2. MATLAU'N-NUR

Halil Nuri Bey'in son zamanlara kadar bilinmeyen bir eseridir. Eser edebi sanatlar, belagat konularını muhteva etmektedir. Eserin giriş kısmında açıkça Halil Nuri Bey'in ismi geçmektedir(Aytekin, Murat; 2006; basılmamış yüksek lisans tezi). Halil Nuri Bey aslı Arapça olan Telhîsü'l-Miftâh isimli bu eseri Türkçeye tercüme etmiştir. Tercüme edilen bu eserin sahibi Hatîb-i Dımaskî unvanıyla tanınan Kazvînî'dir. Eserin orijinali bir mukaddime, 'ilmü'l-ma'ânî, 'ilmü'l-beyân, 'ilmü'lbedî' olmak üzere üç bölüm ve hâtimeden oluşmaktadır. Halil Nûrî Bey ise bu eserin mukaddime bölümünü kısmen bed'î ilmine ait üçüncü bölümünü ve hâtimenin tamamını tercüme etmiştir. Eserin yazma nüshası Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Cografya Yazma Eserler Katalogu İsmail Saib Koleksiyonu No: 3768'de kayıtlıdır.

1.3.3. KANUN MECMUASI

Halil Nuri Bey'in kanunlarla ilgili metinleri topladığı bir mecmuası da bulunmaktadır. Bu mecmuada III. Selim döneminde yapılan bütün yeniliklerle ilgili kanunlar bir araya getirilerek toplanmıştır.

1.3.4. DİVAN

Eser çalışmamızın konusu olduğu için ilerleyen sayfalarda ayrıntılı olarak incelenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. DİVAN'IN İNCELENMESİ

2.1. Divan'ın Yazma Nüshaları

1- (M), Milli Kütüphane, 06 Mil Yz Fahri Bilge koleksiyonu 320 numaralı nüsha.

Cilt: Yıldız zencirekli koyu kahverengi meşin bir cilt içerisindedir.

Yaprak: 1b-104b.

Ebad: 276x183-165x100 mm.

Yazı: Nesih.

Satır Sayısı: Değişik.

Başı: Münevver-i dil ü cândır çerâğ Bismillâh
Zalâm içinde kalur güm-sürâğ Bismillâh

Sonu: Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla
Dile şafvet virür *cemâl-i şafâ*

Söz basları kırmızıdır.

Muhtevası: 10 kaside, 16 tarih, 1 muhammes, 21 tahmis, 1 tardiyye, 4 müseddes, 2 tesdis, 2 terkib-i bend, 6 şarkı, 324 gazel, 31 kıta, 47 rubai, 3 muamma, 27 müfred, 40 beyit.

2- (T), Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Emanet bölümünde bulunan 1626 numaralı nüsha.

Başı: Hamd-i Hudâ ve şalât-ı Resûl-i müctebâ (Dibace, nesir)

Sonu: Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla
Dile şafvet virür *cemâl-i şafâ*

Cilt: Yıldız zencirekli açık kahverengi meşin bir cilt içerisindedir.

Yaprak: 1b-117a.

Yazı: Talik.

Satır Sayısı: 19.

Muhtevası: 10 kaside, 14 tarih, 1 muhammes, 21 tahmis, 1 tardiyye, 4 müseddes, 2 tesdis, 2 terkib-i bend, 6 şarkı, 321 gazel, 30 kıta, 47 rubai, 27 müfred, 40 beyit.

3- (Ü1), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi İbnülemin Kitaplığı 2654 numaralı nüsha.

Yaprak: 1b-139a (140 varak).

Yazı: Talik.

Satır sayısı: 15.

Başı: Münevver-i dil ü cândır çerâğ Bismillâh
Zalâm içinde çalır güm-sürâğ Bismillâh

Sonu: Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla
Dile şafvet virür *cemâl-i şafâ*

Not: Bu nüsha müellif nüshasıdır.

Söz başları kırmızıdır.

Muhtevası: 10 kaside, 16 tarih, 1 muhammes, 13 tahmis, 1 tardiyye, 4 müseddes, 2 tesdis, 2 terhib-i bend, 6 şarkı, 316 gazel, 31 kıta, 47 rubai, 27 müfred, 40 beyit.

4- (Ü2), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe yazmalar bölümünde 14 numaralı nüsha.

Yaprak: 1a-105b.

Yazı: Nesih.

Satır sayısı: 21.

Başı: Münevver-i dil ü cândır çerâğ Bismillâh
Zalâm içinde çalır güm-sürâğ Bismillâh

Sonu: Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla
Dile şafvet virür *cemâl-i şafâ*

Söz başları kırmızıdır.

Muhtevası: 10 kaside, 16 tarih, 1 muhammes, 21 tahmis, 1 tardiyye, 4 müseddes, 2 tesdis, 2 terhib-i bend, 6 şarkı, 316 gazel, 12 kıta, 47 rubai, 27 müfred, 40 beyit.

2.2. Divan Nüshalarının Muhtevalarını İçeren Tablo

	M	T	Ü1	Ü2
Kaside (beyit sayısı) (mısra sayısı)	10 399 798	10 399 798	10 399 798	10 398 796
Tarih (beyit sayısı) (mısra sayısı)	16 87 174	14 70 140	16 87 174	16 87 174
Muhammes (bend sayısı) (mısra sayısı)	1 5 25	1 5 25	1 5 25	1 5 25
Tahmis (bend sayısı) (mısra sayısı)	21 159 795	21 159 795	13 102 510	21 153 165
Tardıyye (bend sayısı) (mısra sayısı)	1 20 100	1 20 100	1 20 100	1 20 100
Müseddes (bend sayısı) (mısra sayısı)	4 26 156	4 26 156	4 26 156	4 26 156
Tesdis (bend sayısı) (mısra sayısı)	2 10 60	2 10 60	2 10 60	2 10 60
Terkib-i bend (bend sayısı) (mısra sayısı)	2 16 148	2 16 148	2 16 148	2 16 148
Şarkı (bend sayısı) (mısra sayısı)	6 25 125	6 25 125	6 25 125	6 25 125
Gazel (beyit sayısı) (mısra sayısı)	324 1985 3970	321 1967 3934	316 1928 3856	316 1936 3872
Kıta (beyit sayısı) (mısra sayısı)	31 84 168	30 82 164	31 84 168	12 46 92
Rubai (bend sayısı) (mısra sayısı)	47 1 188	47 1 188	47 1 188	47 1 188
Muamma (beyit sayısı) (mısra sayısı)	3 1 6	—	—	—
Müfred (beyit sayısı) (mısra sayısı)	27 27 54	27 27 54	27 27 54	27 27 54
Beyit (beyit sayısı) (mısra sayısı)	40 40 80	40 40 80	40 40 80	40 40 80
Toplam Manzume	535	526	516	505
Beyit hesabıyla	3423	3383	3221	3017
Mısra hesabıyla	6847	6767	6442	6035

2.3. TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ			
ا (آ)	a, ā, â	ش	ş
ا (أ)	a, e	ص	ş
ء	'	ض	z, d
ب	b	ط	ţ
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	s	غ	g
چ	ç	ف	f
ج	c	ق	q
ح	h	ك	k
خ	ħ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	او, و	v, o, ö, u, ü, û
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	ى	y, ı, î, î

Farsça kelimelerdeki vâv-ı ma‘dûle “v” işaretiyle gösterilmiştir.

2.4. AYRINTILI NAZIM ŞEKİLLERİ TABLOLARI

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları ve Beyit Sayıları				Türü	Kime Yazıldığı	Vezin	Bahr
		M	T	Ü1	Ü2				
KASİDELER									
Virür derûna şafâ Lâilâheillallâh Virür 'uyûna cilâ Lâilâheillallâh	K1	1b 18	2b 18	1b 18	1b 18	Tevhîd	Allah Teala	* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Ne şeb kim leyletü'l-mi'râc oldı tâc-ı 'üvânı Ne şeb kim eyledi ser-tâ-be-pâ dünyâyı nûrânî	K2	2a 72	3a 72	2a 72	2a 72	Mi'râciye	Hz. Muhammed (SAV)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Ĥâmem ki bâğ-ı nazmda geşt ü güzâr ider Reşk şarîri bülbüli sîne figâr ider	K3	3b 41	5a 41	4b 41	4a 41	Na't	Hz. Muhammed (SAV)	- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri
Ta-be-key dil-i ĥvâbîde bu mestî-i girân Ta-be-key bî-huşî-i bezm-geh-i ġaflet uyan	K4	5a 40	6a 40	6a 40	5a 39	Na't	Hz. Muhammed (SAV)	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
Ey iden zatuñ Ĥudâ ins ü melekden intiĥâb Ĥadrûne nisbetle pest olmaz mı çarĥ-ı nüh kıbâb	K5	6a 30	7b 30	7b 30	6a 30	Na't	Hz. Muhammed (SAV)	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Resâ-yı âsumândır târek-i eyvân-ı Mevlânâ Maşûn-ı indirâs u vehndir erkânı Mevlânâ	K6	13a 18	15b 18	17b 18	12b 18	Medhiye	Hz. Mevlana	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Şems-i pür-nûr u ziyâ ĥazret-i Mevlânâdır Meş'al-i râh-ı hüdâ ĥazret-i Mevlânâdır	K7	13b 18	16a 18	18b 18	13a 18	Medhiye	Hz. Mevlana	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
Yine güzâr-ı dehre bâd-ı feyz-i Ĥağ vezân oldı Gören âdem demez mi güzşene reşk-i cinân oldı	K8	15a 78	18a 78	21a 78	14b 78	Bahariye	Selim Han	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec

Yârla bâ'îş-i cem'iyet olursa bu şitâ Bize çok zevk bağışlar bu sene bâd-ı hevâ	K9	17a 57	20a 57	23b 57	16b 57	Şitâiyye	Selim Han	**--/**--/**--/**--	Remel
Bu kaçır-ı rûh-bahşâda nedir bu feyz-i Yezdânî Hevâ her dem dem-i 'Îsâ veş ihyâ eyler insânı	K10	20a 27	23b 27	27b 27	19b 27	Medhiye	Kasr-ı Raşid Efendi	*---/*---/*---/*---	Hezec

*İndeekte manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları ve Beyit Sayıları				Hicri/Miladi Tarihler Kime/Neye Yazıldıkları	Vezin	Bahr
		M	T	Ü1	Ü2			
TARİHLER								
Şehen-şâh-ı cihân zıll-i Hudâ 'Abdülhamîd Hân'a Yine bir tuhfe geldi feyz-i envâr-ı Muhammed'den	Tar1	21a 7	24a 7	28b 7	20a 7	1190/1776 Şehzade Muhammed Bin 'Abdülhamîd (Viladet)	*---/*---/*---/*---	Hezec
Mücevher tâcla Nûrî göründükde didim târîh Kemâl-i yümnle nûr-ı Muhammed toğdı dünyâya	Tar2	21a 1	24b 1	29a 1	20b 1	1190/1776 Şehzade Muhammed Bin 'Abdülhamîd (Viladet)	*---/*---/*---/*---	Hezec
Gelüb bâ-'avn-i Bârî söyledim târîhin ey Nûrî 'Uyûn-ı nâsa bir nûr-ı Muhammed'dir 'ayân oldu	Tar3	21a 1	24b 1	29a 1	20b 1	1190/1776 Şehzade Muhammed Bin 'Abdülhamîd (Viladet)	*---/*---/*---/*---	Hezec
Açıldı bir gül-i ter bâğ-ı nesl-i emcedden Nesîm-i feyzle handân ile Cenâb-ı Kerîm	Tar4	21a 3	24b 3	29a 3	20b 3	1190/1776 Şekîb (Viladet)	**--/**--/**--/**--	Müctes
Mağdem-i pür yümn-i İbrâhîm ile Geldi inâm-ı Hudâ-yı bî-'adîl	Tar5	21b 4	24b 4	29a 4	20b 4	1190/1776 Cemîl (Viladet)	-*---/*---/*---	Remel

این کو آمد ز حق در حق نورى زار بر دل او و اجاست شکر خدای جلیل	Tar6	21b 2	24b 2	29b 2	20b 2	1193/1779 Nebîl (Viladet) Farsça	-. ** - / - ** - / - ** - / - ** -	Münserih
Na'ım Efendi idince bu çeşmeyi icrâ Şafâ-res oldu şu şudan gelüb içüb gidene	Tar7	21b 2	25a 2	29b 2	21a 2	1193/1779 (Çeşme yapımı)	* ** - / * ** - / * ** - / * ** -	Müctes
Söyle 'aşışana Nûrîyâ târih Âb-ı nâb-ı Na'ım'dir nûş it	Tar8	21b 1	25a 1	29b 1	21a 1	1197/1782-83 (Çeşme yapımı)	* ** - / * ** - / * ** -	Hafif
Şeh-i şâhân-ı 'âlem yem şiyem 'Abdülhamîd Hân kim Riyâz-ı dehr-i itdi cûy-ı 'adli ser-be ser âbâd	Tar9	21b 12	25a 12	29b 12	21a 12	1200/1785-86 'Âşir Efendi (Anadolu Kazaskeri olması)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Efendimiz olıcağ zîb-i şadr-ı Anaolı Tolub sürür dil ü cân-ı müstemendimize	Tar10	22a 9	25b 9	30a 9	21a 9	1202/1787-88 'Âşir Efendi (Yeniden Anadolu Kazaskeri olması)	* ** - / * ** - / * ** - / * ** -	Müctes
Şadr-ı vâlâ-yı Rûm ili şimdi Bir vücûd ile kâmurân oldu	Tar11	22a 10	25b 10	30b 10	21b 10	1204/1789-90 'Âşir Efendi (Rumeli Kazaskeri olması)	* ** - / * ** - / * ** -	Hafif
Dâver-i devr-i zamân şâh-ı Selîm-i Şâliş Gün-be-gün itmededir zâtı cihânı ihyâ	Tar12	22b 11	26a 11	31a 11	22a 11	1209/1794-95 'İzzet Muḥammed Pâşâ (Sadrazam olması)	* ** - / * ** - / * ** - / * ** -	Remel
Budur ancak niyâzım dergeh-i vâlâ-yı Bârî'den İki 'âlemde irsin niçe 'âlî mesned ü câha	Tar13	22b 2	26b 2	31b 2	22a 2	1210/1795-96 Nebîl Bey (Müderriş olması)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Mü'eyyedir cenâb-ı şâh-ı 'âlem her umûrında Ki me'murân-ı devlet hep birer zât-ı nefîs oldu	Tar14	22b 5	26b 5	31b 5	22a 5	1212/1797-98 Râşid Efendi (Re'îsü'l-Küttâb olması)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec

Mühre bir mihr-i ziyâ-pâş oldı lâyıķ şöyle kim Şu'le-i şemşîr-i 'adl ü dâdıdır çün berķ-i tîz	Tar15	22b 7	—	31b 7	22b 7	1213/1798-99 Yûsuf Ziyâ Pâşâ (Sadrazam olması)	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Ol cihân-dâver-i zî-menķâbe Sultân Selîm İtmede mülhem olur ehline her câhı 'aâtâ	Tar16	22b 10	—	31b 10	22b 10	1213/1798-99 'Âşîr Efendi (Şeyhü'l-İslam olması)	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atıf Sıra No	Nüsha Durumları ve Bend Sayıları					Vezin	Bahr
MUHAMMES		M	T	Ü1	Ü2			
Şefâ'at-kânî ey baır-i 'aâtüfet Felekler hem melekler saña hasret	Mh.	10a 5	12a 5	14a 5	10a 5		* - - - / * - - - / * - -	Hezec

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atıf Sıra No	Nüsha Durumları ve Bend Sayıları				Kimin şiirine tahmîs olduğu	Vezin	Bahr
TAHMİSLER		M	T	Ü1	Ü2			
Yüzüñdür mihr-i gerdûn-ı kerâmet yâ Resûlallâh Gözüñdür nâzır-ı dîdâr-ı haızret yâ Resûlallâh	Th1	12a 10	14b 10	16b 10	12a 4	Kânî Efendi (Na't Tahmisi)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Gönül çün-lâle pür-dâğ eyle 'aşķ ile dil-i zârı Revân it dem-be-dem sermâye-i çeşmân-ı hûn-bârı	Th2	14a 18	16b 18	19a 18	13a 18	Hayri Efendi (Na't Tahmisi)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec

دیکرا عشق تو در سینہ ما حاضر نیست جز خیال تو در آئینہ دل ظاہر نیست	Th3	30a 9	33b 9	41a 9	29b 9	Hâfız Şîrâzî	**--/**--/**--/**--	Remel
Ne o gîsû-yı pür âşûb u fitendir bâ'îş Ne o ruhsâr u ne ol sîb-i zekândır bâ'îş	Th4	30b 5	34b 5	42a 5	30a 5	Bâkî	**--/**--/**--/**--	Remel
Degil fezâ-yı gönül fikr-i vaşla cây-ı iyâb Telâş-ı bî-hüdeye düşme ey sürûş cenâb	Th5	31a 7	35a 7	42b 4	30b 7	Kânî	*--/**--/**--/**--	Müctes
Sûzân idigim tâbiş-i ruhsârûñ içündür Göz yummadığım ğamze-i hûn-hû'ârûñ içündür	Th6	31b 7	35b 7	—	31a 7	Kânî	--*/*--*/*--*/*--	Hezec
Gül-geşt-i bezm-i sâha-i gülzârı neyleyim Sâkî vü câm u sâgar-ı ser-şârı neyleyim	Th7	32a 9	36a 9	—	31b 9	Şeyh Gâlib	--*/-*--*/*--*/-*--	Muzâri ^c
Haţuñ pîrâmen-i rûyuñ kurutdı hâţıruñ hoş tut Gubâr-u zulmeti hüsnuñ tozudtı hâţıruñ hoş tut	Th8	33a 6	37a 6	—	32a 6	Şeyh Gâlib	*---/*---/*---/*---	Hezec
Ṭurre-i müşgîni zann itme ğaraż işmâmdır Murğ-ı câna halka-i zülf-i siyâhı dâmdır	Th9	33b 5	37b 5	—	32b 5	Râşid Efendi	-*---/*---/*---/*---	Remel
Ebr-i âhım dem-be-dem peyveste-i eflâk olur Ġamze-i tîzüñ niçün mirrîḡ veş seffâk olur	Th10	33b 6	38a 6	—	33a 6	Râşid	-*---/*---/*---/*---	Remel
Cism-i zerdim âteş-i hicrûñ müzâb itdi meded Şaydığım ğamlar günüm rûz-ı hisâb itdi meded	Th11	34a 5	38b 5	—	33b 5	Râşid	-*---/*---/*---/*---	Remel
Cihânuñ çâre vardır cümle müşkil-ter huşuşında	Th12	34b	38b	—	34a	Râşid	*---/*---/*---/*---	Hezec

Ki şabr itmek olur gâhi mey ü sâgar huşûşında		8	8		8			
O nigâr öyle degildir ki demek mümkün ola Şîve-kâr öyle degildir ki demek mümkün ola	Th13	35a	39b	—	34b	Râşid	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
Haţ-ı ‘izârına baqđım çemen çemen diyerek Hezâr zâr iderim âh o gül-beden diyerek	Th14	35b	40a	43a	35a	Râşid	* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Yârsız meclis-i ‘ayş u tarabı neylemeli Muţrib ü sâkî de neylemeli meylemeli	Th15	36b	40b	43b	35b	Râşid	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
Şafha-i hâţırda naqş-ı rûy-ı yâr itsem gerek Hâlini resm eyleyüb haţta güzâr itsem gerek	Th16	36b	41a	44a	36a	Nebîl Beg	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Zînet-i deşt râğdır gönlüm Şan yanar bir ocağdır gönlüm	Th17	37a	41b	44b	36b	Nebîl Beg	* * - - / * - * - / * * -	Hafif
Derûn-ı âteş-i hicrânla meşhûndur sensiz Yıkar her nağmesi insânı bir kânûndur sensiz	Th18	37b	42a	45a	36b	Nebîl Beg	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Sen yanuñdan düşmen-i ‘uşşâkı mehcûr eyleme Cevrüñ ile anları bî-hûde rencûr eyleme	Th19	38a	42b	46a	37a	Nebîl Beg	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Yârla hem-meclis oldum şâd u handânım bu şeb Vuşlatıyla cünbiş-efzâ-yı dil ü cânım bu şeb	Th20	38b	43b	47a	38a	Nebîl Beg	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Gördükce ‘âşikân çiralansun bu çağını İtsün inâre beyt-i dilüñ her bucağını	Th21	39a	44a	47b	38b	Nebîl Beg	- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atıf Sıra No	Nüsha Durumları ve Bend Sayıları				Kafiye Şekli	Vezin	Bahr
		M	T	Ü1	Ü2			
ŞARKILAR								
Ey semâ-i hüsn ü ân ü 'işvenüñ meh-pâresi Sen misin eyâ felekde hûblar mekkâresi	Şr1	40a 4	44b 4	48b 4	39a 4	aaaB cccB dddB	-*--/*--/*--/*--	Remel
Olmasun mı 'işveñe dil mübtelâ Kim görürse 'âşık olmaz mı saña	Şr2	40a 5	45a 5	49a 5	39b 5	aaaAA bbbAA cccAA	-*--/*--/*--	Remel
Ey vişâli şifâ-res-i dil ü cân Derdime böyle mi olur dermân	Şr3	40b 4	45b 4	49b 4	40a 4	aaaB cccB dddB	**--/*--/*--	Hafif
Ey hüsni zihî cihân pesendim Her şive vü 'işveñi begendim	Şr4	41a 4	46a 4	50a 4	40a 4	aaab cccb dddb	--*/*--/*--	Hezec
Pençe-i şayda girer şanma o bâz-ı nâzı Eylese bâl-i tegâfülle eger pervâzı	Şr5	41a 4	46a 4	50b 4	40b 4	aaaB cccB dddB	**--/*--/*--/*--	Remel
Nedir ey pâdişeh-i mülket-i nâz u naḥvet Bendeñe virmedigüñ ḳalmadı derd ü miḥnet	Şr6	41b 4	46b 4	51a 4	40b 4	aaab cccb dddb	**--/*--/*--/*--	Remel

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları ve Beyit Sayıları				Durumu ve Açıklama	Vezin	Bahr	Harf Sırası	Redif
		M	T	Ü1	Ü2					
GAZELLER										
Bu çeşm-i câna göstere râh-ı hüdâ Hudâ Envâr-ı aşkına ide pertev gedâ Hudâ	G1	42b 5	47b 5	51b 5	42b 5		--*/-***/***-/-*-	Muzâri ^c	Elif	Var
Yârûñ dü hâleti baña bî-gâne âşinâ Kim zevk ü miñneti baña bî-gâne âşinâ	G2	42b 7	47b 7	51b 7	42b 7		--*/-***/***-/-*-	Muzâri ^c	Elif	Var
Qadüñden ğayri dil serv-i çemân ister mi ister yâ O murğ anka-menişdir âşiyân ister mi ister yâ	G3	42b 8	48a 8	52a 8	42b 8	(Nazîre be- Gâlib Efendi)	*---/*---/*---/*---	Hezec	Elif	Var
Qaddime zülfi dâldir ğuyâ Çeşmi ğuyâ-yı hâldir ğuyâ	G4	43a 5	48a 5	52a 5	43a 5		**--/*--/**-	Hafif	Elif	Var
Bize düşnâm-ı lebi müjde-i emmiş meşelâ İtdiği mekr ise ber-aks-i keremmiş meşelâ	G5	43a 5	48a 5	52b 5	43a 5		**--/**--/**--/**-	Remel	Elif	Var
Eylemekde o mest-i istîgnâ ‘Âşıkım dil-şikest-i istîgnâ	G6	43a 5	48b 5	52b 5	43a 5		**--/*--/**-	Hafif	Elif	Var
Ğamuñ ey şûh-ı cihân ğam mı baña Hem bu ğüftâr-ı sitem hemm mi baña	G7	43b 7	—	53a 7	43b 7		**--/**--/**-	Remel	Elif	Var
‘Ârız-ı aluñ görüb bir başka âl oldı baña Hâlûñe meyl eyledim bilmem ne hâl oldı baña	G8	43b 5	48b 5	53a 5	43b 5		-*---/*---/*---/*---	Remel	Elif	Var
اگر نخل بزم الله دار چشم عنوانها	G9	43b	48b	53b	43b	Farsça (Nazîre be- Şâ'ib)	*---/*---/*---/*---	Hezec	Elif	Yok

بکایا بد چینی فر شاهد زیبای دیرانها		7	7	7	7					
Eser şuyunca mizâcuñ hevâ-yı ʿâlem-i âb Virür tabîʿata şafvet şafâ-yı ʿâlem-i âb	G10	44a	49a	53b	44a		*-*/**--/*-*/**-	Müctes	Bâ	Var
Dîdeler rûşen dilâ hem-bezm-i cânânım bu şeb Gıbta-fermâ-yı dil-i şeb-zinde-dârânım bu şeb	G11	44a	49a	54a	44a		-*---/*---/*---/*---	Remel	Bâ	Var
Yârla mehtâbda nûş-ı şarâb itdik bu şeb Neyleyim bu cünbişi naşş-ı ber-âb itdik bu şeb	G12	44b	49b	54a	44b	(Nazîre be- Râşid Efendi)	-*---/*---/*---/*---	Remel	Bâ	Var
Ne sebep ile bilmedim ki raķıb İntisâb itdi yâre ber-taķrîb	G13	44b	49b	54b	44b		**--/*--/**-	Haffif	Bâ	Yok
Âh u feryâdım olduysa da bu yâre sebep Ġam degil olur ise merħamet-i yâra sebep	G14	44b	50a	55a	44b		**--/**--/**--/**-	Remel	Bâ	Var
Ġumâş-ı nekre-i zühdüñ be-zâhid bûriyâdır hep Seni ʿüryân iden her maʿrifetden bu riyâdır hep	G15	45a	50a	55a	45a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Bâ	Var
Bu çâh-ı kayda düşmek ħubb-i câh u pâyedendir hep Ziyânlar inhimâk-i zînet ü pirâyedendir hep	G16	45a	50a	55b	45a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Bâ	Var
بفکر زلف مشکیش دلم شد تارار ایشب ازان رویکه دیدم شانه رادوست یار ایشب	G17	45a	50b	55b	45a	Farsça	*---/*---/*---/*---	Hezec	Bâ	Var
Her ne dem olsa o âhû çeşm peymâne be-dest Ġamze-i ħûn-rîz olur nûş itmeden bir şîr mest	G18	45b	50b	56a	45a		-*---/*---/*---/*---	Remel	Tâ	Yok

		7	7	7	7					
Bilmez a gönül riyâ maḥabbet ‘Uşşâka ider şalâ maḥabbet	G19	45b 13	50b 13	56a 13	45b 13		--*/*--/*--	Hezec	Tâ	Var
Şanma kim eyler gönül her bir nigâra iltifât Murğ-ı ‘anḳâ eylemez degme şikâra iltifât	G20	46a 5	51a 5	56b 5	46a 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Tâ	Var
Bize böyle âl itme hele bir piyâle nûş it Kızarub o rüy-ı aluñ gül ü bülbüli ḥamûş it	G21	46a 5	51a 5	57a 5	46a 5		**--/*--/*--/*--	Kâmil	Tâ	Var
Ne nûş-ı bâde ne bezmüñ kebâbidır bâ‘iş Bu neş'eye leb-i la‘lün şarâbidır bâ‘iş	G22	46a 5	51b 5	57a 5	46a 5		*--/*--/*--/*--	Müctes	Şâ	Var
Gâ'ile-i vuşlatı çekme ‘abeşdir ‘abeş Dilde buluş fūrḳatı çekme ‘abeşdir ‘abeş	G23	46b 5	51b 5	57b 5	46a 5		-*--/*--/*--/*--	Münseri ḥ	Şâ	Var
Dil taşar bu dide-i ḥûn-bârdan gel açma baḥş Hep şaşar gûş iden ol cû-bârdan gel açma baḥş	G24	46b 7	51b 7	57b 7	46b 7		-*--/*--/*--/*--	Remel	Şâ	Var
Dâğ dâğ it şafḥ-ı sîneñ tâze tâze yâre aç Bu zemîn-i nev ile derdüñ yine ol yâre aç	G25	46b 5	52a 5	58a 5	46b 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Cîm	Var
Dimem gönül saña ol ğıbtâ-i melekden geç Yolında âdem iseñ cümle mâ-melekden geç	G26	47a 7	52a 7	58a 7	46b 7		**--/*--/*--/*--	Müctes	Cîm	Var
Bâr-ı aġyâr-ı yâr gücdür güc Çekmege ıştıbâr gücdür güc	G27	47a 5	52b 5	58b 5	47a 5		**--/*--/*--	Haff	Cîm	Var
Ayakda ḳalmaya çâḳ sâḳiyâ elüñdeki râh Odur bu devrde ‘uşşâka râḥatü'l-ervâḥ	G28	47b 7	52b 7	58b 7	47a 7		**--/*--/*--/*--	Müctes	Ḥâ	Yok

Başlasın meclis-i meyde yine devrâna kadeh Tâ ki devr-i Cem'i işrâb ide mestâne kadeh	G29	47b 7	52b 7	59a 7	47b 7		**_/_**_/_**_/_**_	Remel	Ĥâ	Var
Sâkiyâ meclise gel şun bize bir câm-ı ferah Görelim devrde biz de biraz eyyâm-ı ferah	G30	47b 7	53a 7	59b 7	47b 7		**_/_**_/_**_/_**_	Remel	Ĥâ	Var
Şıklıma hân-kağ-ı gamda ey dil-i güstâh Bulunmaz 'âşık-ı zâra o rütbe cây-ı ferâh	G31	47b 5	53a 5	59b 5	47b 5		*_*_/_**_/_*_*_/_**_	Müctes	Ĥâ	Yok
Eyler icrâ kûyına çeşmânım ol hûrşid-ruh Şebnem-âsâ cezb ider 'ummânım ol hûrşid-ruh	G32	48a 7	53b 7	60a 7	48a 7		_*_*_/_*_*_/_*_*_/_*_*_	Remel	Ĥâ	Var
Metâ'-ı gönlüm aldı gitdi ol şûh Beni ferdâya şaldı gitdi ol şûh	G33	48a 7	53b 7	60a 7	48a 7		*_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_	Hezec	Ĥâ	Var
'Âlemi zülfün perîşân-ı rûzgâr itdi meded Cem'i hâtır mı kodi hep târ-mâr itdi meded	G34	48b 7	53b 7	60b 7	48a 7		_*_*_/_*_*_/_*_*_/_*_*_	Remel	Dâl	Var
Küşt-i girâna beni yâr zebûn itdi meded Ayağım aldı eliyle bir oyun itdi meded	G35	48b 5	54a 5	60b 5	48b 5		**_/_**_/_**_/_**_	Remel	Dâl	Var
İşitdim ey gönül bir yâr sevmişsin mübarek-bâd Cefâyı i'tiyâd it gayrı ey bî-çâreye mu'tâd	G36	48b 7	54a 7	61a 7	48b 7		*_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_	Hezec	Dâl	Yok
Ey gamzesi 'ayn-ı tîg-i bî-dâd Yok fâ'ide cismim olsa pûlâd	G37	49a 11	54b 11	61a 11	48b 11		_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_	Hezec	Dâl	Yok
Toğunmuş bâd-ı âhim zülf-i yâra herçi-bâd-âbâd Ben artık minnet itmeme rûzgâra herçi-bâd-âbâd	G38	49a 9	54b 9	61b 9	49b 9		*_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_/_*_*_*_	Hezec	Dâl	Var
'Aqlımı 'aşka muhkem itdim bend Baña mecnûnluğdur itmeñ pend	G39	49b	55a	62a	49b		**_/_**_/_**_/_**_	Hafif	Dâl	Yok

		5	5	5	5					
نشاط مست روی یار ز اسباب دگر باشد خیال لعلش آنرا عالم آب دگر باشد	G40	49b	55a	62a	49b	Farsça (Nazîre Şevket)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Dâl	Var
کارمارا باز دشواری فتاد مرغ دل در دام خونخواری فتاد	G41	49b	55b	62b	49b	Farsça (Nazîre be- Câmî)	- * - - - / - * - - - / - * - -	Remel	Dâl	Var
Ders-i ‘aşkı eyledim ben bülbül-i şeydâdan aḥz Sırr-ı mir’ât-ı cemâli fûtî-i gûyâdan aḥz	G42	50a	55b	62b	50a		- * - - - / - * - - - / - * - - - / - * - -	Remel	Zâl	Var
Emrin ‘uşşâka yâr ider tenfîz Hükmini şeh-r-yâr ider tenfîz	G43	50a	55b	63a	50a		** - - - / ** - - - / ** - - -	Haffif	Zâl	Var
İder hîţâbını düşnâmı pek elezz-i lezîz Olur ta‘âma girince nemek elezz-i lezîz	G44	50a	56a	63a	50a		* - * - - / * - * - - / * - * - - / * - * - -	Müctes	Zâl	Var
Vesîle-cû-yı vuşlat oldığım yâre tıyurmuşlar Nifâk itmişler ammâ ma‘nevî himmet buyurmuşlar	G45	50b	56a	63b	50b		* - - - - / * - - - - / * - - - - / * - - -	Hezec	Râ	Yok
Yanuñdan dûr isemde tırûñe sînem muķâbildir Kemân ebrûña gerçi pehlevânım ger ki menzildir	G46	50b	56b	63b	50b	(Nazîre be- Râşid Efendi)	* - - - - / * - - - - / * - - - - / * - - -	Hezec	Râ	Yok
Çekilüp şıdkla itdik sefer Allâh yekdir Bâd-ı nuşret bize ğayrı eser Allâh yekdir	G47	50b	56b	64a	50b	(Nazîre be- Vehbî)	** - - - / ** - - - / ** - - - / ** - - -	Remel	Râ	Var
Eşkim ḥayâl-i la’l-i lebünle şarâb olur Nâr-ı firâkuñ ile cigerler kebâb olur	G48	51a	57a	64a	51a		- - * / - - * / - - * / - - *	Muzâri ^c	Râ	Var
Türâb-ı pâyına düşdüke yâr ser-keş olur	G49	51a	57a	64b	51a		* - * - - / * - * - - / * - * - - / * - * - -	Müctes	Râ	Var

Ne şudasin disem ol demde parlar âteş olur		5	5	5	5					
Cüyüş-ı miñnete ol dil ki hep mużaffer olur Sükûnı zırh-ı beden şabrı serde miğfer olur	G50	51b	57a	64b	51b		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
Gün-be-gün hüsn-i yâr berter olur Gıbta-fermâ-yı mihr-i enver olur	G51	51b	57b	65a	51b		* * - - / * - * - / * * -	Hafif	Râ	Var
Mir'ât-ı rûy-ı yârî görenden keder gider Böyle giderse 'âlemi hayrân ider gider	G52	51b	57b	65b	51b	(Nazîre be- Nebîl Beg)	- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c	Râ	Var
Âh kim tırma gönül kûy-ı dilârâya gider 'Âkıbet bir gün olur qorqarım araya gider	G53	52a	58a	66a	52a		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Râ	Var
Mülk-i hüsnê haţt şebihûn itdi dilber bî-ħaber 'Âlemi fitne diğêr-gûn itdi dilber bî-ħaber	G54	52a	58a	66a	52a		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Râ	Var
Teşne-kâmım âbı bilmem kıandedir Deşt-i ğam dülâbı bilmem kıandedir	G55	52a	58b	66a	52a	(Nazîre be- Nebîl Beg)	- * - - / - * - - / - * -	Remel	Râ	Var
Sende bir âfete hayrân olacağsın âħir İtdiğün çevre peşimân olacağsın âħir	G56	52b	58b	66b	52b	(Nazîre be- Fehîm)	* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Râ	Var
İzn yok 'aşîka dîdâra dimiş sözde budur Müjdeler eyleyün ağıyâra dimiş sözde budur	G57	52b	58b	67a	52b		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Râ	Var
Bir medd-keşide eyledi ruhsâra haţt-ı yâr Virdi şikest revnağ-ı gülzâra haţt-ı yâr	G58	53a	59a	67a	53a		- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c	Râ	Var
Hâlimi hâme beyân eylemeden kıalmışdır Derdimi nâme 'ayân eylemeden kıalmışdır	G59	53a	59a	67b	53a		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Râ	Var

Bir âfet gibi cânân olduğunda şübhemiz yokdur Ne âfet âfet-i cân olduğunda şübhemiz yokdur	G60	53a 9	59b 9	67b 9	53b 9		*---/*---/*---/*--	Hezec	Râ	Var
Âh bu sözde kimüñ inkârı var Dilberüñ ağyarı gülüñ hârı var	G61	53b 7	59b 7	68a 7	53b 7		---*-/---*-/---*	Serîc	Râ	Var
Fezâ-yı sînem üzere zeyn olunmuş şanma dâğım var Hayâlüñ görmek için hâne-i dilde çerâğım var	G62	53b 5	60a 5	68b 5	53b 5		*---/*---/*---/*--	Hezec	Râ	Var
Ol meh gice bir hânedede qalmış haberim var Hâle gibi halk ortaya almış haberim var	G63	54a 5	60a 5	68b 5	54a 5		---*/---*/---*/---	Hezec	Râ	Var
Reng-i dâğ-ı dilim ol 'arız-ı aħmerde de var Bu ne hâl 'aşq eğeri dilde de dilberde de var	G64	54a 7	60a 7	68b 7	54a 7		**--/**--/**--/**--	Remel	Râ	Var
Hanceri sîneleri dekmege fırsat gözedir Gamzesi dökmege biñ kan bir işâret gözedir	G65	54a 5	60b 5	69a 5	54a 5		**--/**--/**--/**--	Remel	Râ	Var
Seyr it kuruldı gülşene o reng-i nev-bahâr Dîvân ider meger yine Hûşenk-i nev-bahâr	G66	54b 7	60b 7	69a 7	54b 7		---*/---*/---*/---	Muzâriç	Râ	Var
Getürür hâtıra ol hağt-ı nevi köhne-bahâr Gezdirür 'aşıkı eyler bedevî köhne-bahâr	G67	54b 5	61a 5	69b 5	54b 5		**--/**--/**--/**--	Remel	Râ	Var
Bu güzeller niye âyîn-i vefâ bilmezler Niçün âgâze-i kânûn-ı 'atâ bilmezler	G68	54b 7	61a 7	69b 7	54b 7		**--/**--/**--/**--	Remel	Râ	Var
Nâzla meclis-i rindâna buyur Mey şalâ itme de meydâna buyur	G69	55a 7	61a 7	70a 7	55a 7		**--/**--/**--	Remel	Râ	Var
Şeh-levendim hele destüñdeki şeş-hâne midir Garazuñ şayd-ı beşer itmek için cânâ mıdır	G70	55a	61b	70a	55a		**--/**--/**--/**--	Remel	Râ	Yok

		7	7	7	7					
Bu berç-i hâţif-ı nâr-ı firâka kim tayanur Şehâb-ı zehr-bâr-ı firâka kim tayanur	G71	55a	61b	70b	55a		*-*/**-/**-/**-	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Gümüş şuyı gibi ‘aynımdan eşk-i ter görünür Ne dem ki nâzla ol şûh-ı sım-ber görünür	G72	55b	61b	70b	55b		*-*/**-/**-/**-	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Görince ol güzeli hâţıra neler geliyor O demleri ańcağ gözden eşk-i ter geliyor	G73	55b	62a	71a	55b		*-*/**-/**-/**-	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Cenâbuńla yine hem-bezm-i ülfet kim bilür kimdir Yanuńda kâse-lîs-i ‘ayş u ‘şret kim bilür kimdir	G74	55b	62a	71a	55b		*---/---/---/---	Hezec	Râ	Var
		7	7	7	7					
Sâķî miyân-ı hûb-terûń meşrebimcedir Pek ince şorma cümle yerûń meşrebimcedir	G75	56a	62b	71b	56a		--*/--*/--*/--	Muzâri ^c	Râ	Var
		5	5	5	5					
Gelmedüń bezmimize ‘ahde vefâ böyle midir ‘Uhdeńe lâzım olan deyni edâ böyle midir	G76	56a	62b	71b	56a		**--/**--/**--/**-	Remel	Râ	Var
		5	5	5	5					
‘Âşık-ı zâr-ı emân-hvâha amân böyle midir Cân bahşendeğî ey âfet-i cân böyle midir	G77	56a	62b	72a	56a		**--/**--/**--/**-	Remel	Râ	Var
		5	5	5	5					
Dehân-ı tengini yâd itme güft-gû çoğalur Lisâna alma lebin dilde ârzû çoğalur	G78	56a	62b	72a	56b		*-*/**-/**-/**-	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Cemâl-i mihre ziyâ nûr-ı mâhımızdandır Bu kavle ‘ârız-ı rûşen güvâhımızdandır	G79	56b	63a	72a	56b		*-*/**-/**-/**-	Müctes	Râ	Yok
		5	5	5	5					
Her dâğ birer ravza-i dilde gülümüzdür Bu âh-ı kebûdî dir iseń sünbülümüzdür	G80	56b	63a	72b	56b		--*/--*/--*/--	Hezec	Râ	Yok
		5	5	5	5					

Yine nâz üskûf o çeşmânı süzülmüş gibidir Pençesi havfı ile cânım üzölmüş gibidir	G81	56b	63a	72b	56b		**_/_/**_/_/**_/_/**_/_	Remel	Râ	Var
		5	5	5	5					
Yâra bu cilde ne tecellîdir Sîlî-i cevri de tesellîdir	G82	57a	63b	73a	57a		**_/_/*_/_/**_/_	Haffif	Râ	Yok
		5	5	5	5					
Rindân-ı harâbâtı dime sîm ü zer ister Sîm ü zerini şarf idecek belki yer ister	G83	57a	63b	73a	57a		--*/_--*/_--*/_--	Hezec	Râ	Var
		7	7	7	7					
Cân cânânı mihribân ister Mihri-rûyında hüsn ü ân ister	G84	57a	63b	73b	57a		**_/_/*_/_/**_/_	Haffif	Râ	Var
		5	5	5	5					
Dil o leyliyle imtizâc ister Deli olmuş meger 'ilâc ister	G85	57b	64a	73b	57b		**_/_/*_/_/**_/_	Haffif	Râ	Var
		5	5	5	5					
Nigâhuñdan halâş olmuş a zâlim var mıdır göster Rehâya dâm-ı 'aşkuñdan mecâlîm var mıdır göster	G86	57b	64a	73b	57b		*_--/_*_--/_*_--/_*_--	Hezec	Râ	Var
		5	5	5	5					
Şanma bu kavli kavli-i vâhîdir Dilde rağbet saña kemâ-hîdir	G87	57b	64a	74a	57b		**_/_/*_/_/**_/_	Haffif	Râ	Yok
		5	5	5	5					
O sîneden ki geh ü gâh tügmeler çözüür Sükûn-ı şabr u kararım birer birer çözüür	G88	57b	64b	74a	58a		*_*_/_**_/_/*_*_/_**_/_	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Sipâh-ı nâz o şehüñ pîşvâ-yı leşkeridir Cerî ne gûne fiten var ise aña çeridir	G89	58a	64b	74b	58a		*_*_/_**_/_/*_*_/_**_/_	Müctes	Râ	Yok
		7	7	7	7					
O şehüñ gamzesi ser-'askeridir Nîgeh-i sûy-ı 'adem rehberidir	G90	58a	64b	74b	58a		**_/_/**_/_/**_/_	Remel	Râ	Yok
		5	5	5	5					
Sevmez idim yâr ağıyâr olduğıñ bilsem eger Dil virür miydîm dil-âzâr olduğıñ bilsem eger	G91	58a	65a	75a	58a		-*_--/_*_--/_*_--/_*_--	Remel	Râ	Var

		5	5	5	5					
Nic oldu meclisünde bâdeler nûş itdigim demler ‘Aceb hâtırda mı ol şevkle cûş itdigim demler	G92	58b	65a	75a	58b		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Râ	Var
		5	5	5	5					
Teğâfûl-i nigh-i yârı görmeyen ne bilür Cefâ-yı ğamze-i ğaddârı görmeyen ne bilür	G93	58b	65a	75b	58b		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Humâr-ı fûrkatı hem-bezm-i yâr olan ne bilür Bu telh-kâmlığı kand-h’âr olan ne bilür	G94	58b	65b	75b	58b		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Firâk u vaşlı saña dûş olmayan ne bilür Humâr u neş'eyi mey-nûş olmayan ne bilür	G95	59a	65b	75b	59a		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
		5	5	5	5					
Bu âteş-i dili sûzân olmayan ne bilür Bu giryem ‘aşkla giryân olmayan ne bilür	G96	59a	65b	76a	59a		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
		5	1	5	5					
Revânî kıymetin ‘aşka revân olan ne bilür Dile cinâyeti cânından uşanan ne bilür	G97	59a	—	76a	59a		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Râ	Var
		5	4	5	5					
Keyfiyyet-i şarâb-ı lebûn nûş iden bilür Sen şûhı mest olub da der-âğûş iden bilür	G98	59a	66a	76b	59a		- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c	Râ	Var
		5	5	5	5					
Çeşmin şarâb-ı nâzla mest eylesünde gör Câm-ı mey-i niyâzı şikest eylesünde gör	G99	59b	66a	76b	59b		- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c	Râ	Var
		5	5	5	5					
Hûy-ı rûyî gül-âba nâz eyler La’l-i nâbî şarâba nâz eyler	G100	59b	66a	76b	59b		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Râ	Var
		5	5	5	5					
Eşkim ebr-i bahâra nâz eyler Sûzişim tâb-ı nâra nâz eyler	G101	59b	66b	77a	59b		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Râ	Var
		7	7	7	7					

Ruhsârûnî reşk-i meh-i tâbân bilüriz biz Dönme yüzüñ ey âfet-i devrân bilüriz biz	G123	63b	70b	83a	63b		--*/*--*/*--*/*--	Hezec	Zâ	Var
Geliyor hâtırına yârla çaqdıklarımız Berğ-i reşk ile dil-i hâsidi yaqdıklarımız	G124	63b	70b	83b	63b		**--/*--/*--/*--	Remel	Zâ	Yok
Zillet-i âlemi biz ‘aqsine rif‘at bilürüz Naħs ise fâli‘imiz ‘ayn-ı sa‘âdet bilürüz	G125	63b	71a	83b	63b		**--/*--/*--/*--	Remel	Zâ	Var
Nüşa-i ‘aşkuñi biz hırz-ı dil ü cân bilürüz Derdüñi ‘âşık-ı dil-ħasteye dermân bilürüz	G126	64a	71a	84a	64a		**--/*--/*--/*--	Remel	Zâ	Var
Niçe â‘lâyı cihânda katı ednâ bilürüz Niçe ednâyı daħi ħaylice â‘lâ bilürüz	G127	64a	71a	84a	64a		**--/*--/*--/*--	Remel	Zâ	Var
Nigâh-ı şefkat itmek ‘âşıkâ ħûbâna ‘âr olmaz Niçün ‘âşıklarun yanunđa şâhib-i‘tibâr olmaz	G128	64a	71b	84b	64a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Zâ	Var
Saňa dil virmeyince ‘âşık-ı zâra emân olmaz Ki zirâ sen gibi bir pehlevân-ı dil-sitân olmaz	G129	64b	71b	84b	64b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Zâ	Var
Niçün bu tîg-i ħûn-rîz-i tegâfûl der-niyâm olmaz Niçün bu uyanık ceys-i fiten gâhî niyâm olmaz	G130	64b	71b	85a	64b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Zâ	Var
Bu hevâ serde pây-dâr olmaz Bâd bir yerde ber-ğarâr olmaz	G131	64b	72a	85a	64b		**--/*--/*--	Hafif	Zâ	Var
Teğâfûldür gör işte kârı yârun ‘âşıkân bilmez Bilürse bir zamân ‘uşşâk-ı zârı bir zamân bilmez	G132	65a	72a	85b	65a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Zâ	Var
Dil ey âhû diger hevâ bilmez Râh-ı ‘aşkuñdadır rehâ bilmez	G133	65a	72b	85b	65a		**--/*--/*--	Hafif	Zâ	Var

		5	5	5	5					
Yine ruhsârın ‘arz ider gülümüz Vechi var nâle kılsa bülbülümüz	G134	65a	72b	86a	65a		** - - / * - * - / ** -	Haff	Zâ	Yok
		5	5	5	5					
Merd iseñ sen halka in‘âm itmege eyle heves Yoħsa ħonmaħ ħv‘ân-ı ħayra iş mi mânend-i meges	G135	65b	72b	86a	65b		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Sin	Yok
		5	5	5	5					
Ŧurresiyle muħayyed olmaħa bes Başımızda olan hevâ vü heves	G136	65b	73a	86b	65b		** - - / * - * - / ** -	Haff	Sin	Yok
		9	9	9	9					
Levm iderdi yâra maħzûn olduğım görseydi Ķays Çoħ yanardı şekl-i kânûn olduğım görseydi Ķays	G137	65b	73a	86b	65b	(Nazîre be- Nebil Beg)	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Sin	Var
		7	7	7	7					
Ŧutuşub ‘aşĶ-ı yâra itme heves Dilde îkâd nâra itme heves	G138	66a	73b	87a	66a		** - - / * - * - / ** -	Haff	Sin	Var
		5	5	5	5					
‘Âşıkâ fikr-i bûy-ı kâkül bes Şiše-i dilde tâze sünbül bes	G139	66a	73b	87a	66a		** - - / * - * - / ** -	Haff	Sin	Var
		7	7	7	7					
Dûde-i şive ile vesmelerin tâzelemiş Ruħların reng-i gül-i ‘işve ile ħâzelemiş	G140	66a	73b	87b	66b		** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Şin	Yok
		5	5	5	5					
Ne hoş ruhsârına ol şûħ destârın yaĶışdırmış Eli ehlinden almış cümle etvârın yaĶışdırmış	G141	66b	74a	87b	66b		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Şin	Var
		7	7	7	7					
Pür âteş idi sâhil-i deryâ şeb-i âteş Hem şu‘le-i dûzaħ idi ħuyâ şeb-i âteş	G142	66b	74a	88a	66b	(Nazîre be- Nebil Beg)	- - * / * - - * / * - - * / * - -	Hezec	Şin	Var
		7	7	7	7					
Var mı cürmüm şehâ nedir bu geliş Yoħ mı ħavf-ı Ħudâ nedir bu geliş	G143	66b	74b	88a	67a		** - - / * - * - / ** -	Haff	Şin	Var
		5	5	5	5					

‘Umûm üzre iden her işde ihlâş Olur dergâh-ı Hâk’da bende-i hâş	G144	67a	74b	88b	67a		*---/*---/*--	Hezec	Şâd	Yok
		5	5	5	5					
İkâz-ı fiten çeşm-i füsûn-kârûna maşşûş Yağmâ-yı gönül gamze-i tâtârûna maşşûş	G145	67a	74b	88b	67a		--*/*--*/*--*/*--	Hezec	Şâd	Var
		5	5	5	5					
Dil kemend-i turre-i tarrârdan olmaz halâş Sîne zağm-ı gamze-i ğaddârdan olmaz halâş	G146	67a	75a	88b	67a		-*--/*--/*--/*--	Remel	Şâd	Var
		5	5	5	5					
Görinür bed meşrebâna çün serâb ‘ummân-ı feyz Şâf tabân olmada müstağrak-ı tufân-ı feyz	G147	67b	75a	89a	67b		-*--/*--/*--/*--	Remel	Đâd	Var
		7	7	7	7					
Sünbül-i bûya vü gülden zülf ü rûyuñdur ğarâz Şemm-i ‘anberden o hâl-i müşg-bûyuñdur ğarâz	G148	67b	75a	89a	67b		-*--/*--/*--/*--	Remel	Đâd	Var
		5	5	5	5					
‘Aşk-ı yârı eyledim ben câna ‘arz Cevher itdim gûyiyâ sultâna ‘arz	G149	67b	75b	89b	67b		-*--/*--/*--	Remel	Đâd	Var
		7	7	7	7					
Gerçi kim ruhsâr-ı yâra başka şûret virdi haţţ Neyleyim âyine-i ğalbe kesâfet virdi haţţ	G150	68a	75b	89b	68a		-*--/*--/*--/*--	Remel	Ṭâ	Var
		7	7	7	7					
Serserî olmaz idim ben daĥi cûyâ-yi neşât Ķandedir bilsem eger menzil ü me'vâ-yi neşât	G151	68a	76a	90a	68a		**--/*--/*--/*--	Remel	Ṭâ	Var
		7	7	7	7					
İtmiş olsa bir eşer ol şâha haţţ Taht-ı hüsn ü ândan eylerdi haţţ	G152	68b	76a	90b	68b		-*--/*--/*--	Remel	Ṭâ	Var
		7	7	7	7					
Rûyuña baĥdıĥca itdim gülden istîfâ-yı haţţ Leblerûñ gördükce geldi mülden istîfâ-yı haţţ	G153	68b	76a	90b	68b		-*--/*--/*--/*--	Remel	Zâ	Var
		7	7	7	7					
İder dil dâ'imâ fikr-i vişâl-i dil-rübâdan haţţ Gelür insâna elbette müferriĥ hûlyâdan haţţ	G154	68b	76b	91a	68b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Zâ	Var

		5	5	5	5					
Nıgehi ğamzesin ider ıkâz Zülfı itdikce fitmeler ıkâz	G155	69a	76b	91a	69a		**--/*--/**-	Hafff	Zâ	Var
		5	5	5	5					
Ŧal'atüñ gördüm niçe envâre oldum muŦtali' Bûs idüb la'lüñ 'aceb esrâra oldum muŦtali'	G156	69a	77a	91b	69a		-*--/*--/*--/*--	Remel	'Ayn	Var
		7	7	7	7					
'Aşkı iş'âr itmeyen eş'ârı itmem istimâ' Ŧalbe te'sîr itmeyen âşârı itmem istimâ'	G157	69a	77a	91b	69a		-*--/*--/*--/*--	Remel	'Ayn	Var
		9	9	9	9					
Bizi ey ğonçe ħandân itmege bilseñ nedir mâni' Ġülen aĝyârı giryân itmege bilseñ nedir mâni'	G158	69b	77a	92a	69b		*---/*---/*---/*---	Hezec	'Ayn	Var
		5	5	5	5					
İder esrâr-ı Mevlânâ'yı îmâ lâle-i pür-dâĝ Semâ'a olmada ĝüyâ müheyyâ lâle-i pür-dâĝ	G159	69b	77b	92a	69b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Ġayn	Var
		5	5	5	5					
Sen ferâĝ itseñde itmem ben yine senden ferâĝ Dil-sürâĝ itseñde itmem ben yine senden ferâĝ	G160	70a	77b	92b	69b		-*--/*--/*--/*--	Remel	Ġayn	Var
		7	7	7	7					
Sen raĝibe 'itâbı itme dirîĝ Kâfire gel 'azâbı itme dirîĝ	G161	70a	78a	92b	70a		**--/*--/**-	Hafff	Ġayn	Var
		5	5	5	5					
Yayıldı gitdi zülf-i mu'anber Ŧaraf Ŧaraf Oldı demâĝ-ı cân mu'aŦŦâr Ŧaraf Ŧaraf	G162	70a	78a	93a	70a		--*/*--*/*--*/*--	Muzâri'	Fâ	Var
		7	7	7	7					
Baĝladıĝ biz menzil-i 'aşĝ içre şaf Sınemizdir tûrine yârûñ hedef	G163	70b	78a	93a	---		-*--/*--/*--	Remel	Fâ	Yok
		5	5	5						
O meh âyînesini itdi be-kef Ġörmege zülfini hem-şekl-i kelef	G164	70b	78b	93b	70a		**--/**--/**-	Remel	Fâ	Yok
		5	5	5	5					

Şanma kim hâlî kalur ‘uşşâkdan meydân-ı ‘aşk Haşre dek ta‘kîb iderler birbirin merdân-ı ‘aşk	G165	70b 7	78b 7	93b 7	70b 7		-*--/*--/*--/*--	Remel	Qâf	Var
Dâ'imâ bülbülü dillerde kodı cilve-i ‘aşk Yağdı pervâneleri derde kodı cilve-i ‘aşk	G166	71a 9	78b 9	94a 9	70b 8	(Nazîre be- Esrâr Dede)	**--/*--/*--/*--	Remel	Qâf	Var
Âh kim ebr-i şu‘le bâr-ı firâk Hırmenim itdi baħr-i nâr-ı firâk	G167	71a 7	79a 7	94a 7	71a 7		**--/*--/*--	Hafif	Qâf	Var
Ehl-i dil ‘aşk hevâsı ile berbâd gerek Tırmayub her dem işi âhla feryâd gerek	G168	71b 7	79a 7	94b 7	71a 7		**--/*--/*--/*--	Remel	Kâf	Var
Va‘de-i bûs-ı lebüñle tâ-be-key bu âl ü reng Ey iden ‘uşşâk-ı zâruñ başına dünyâyı teng	G169	71b 5	79b 5	94b 5	71a 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Kâf	Yok
İltifât eyle de yalan gerçek Rište-i nâz u şiveyi ger çek	G170	71b 5	79b 5	95a 5	71b 5		**--/*--/*--	Hafif	Kâf	Var
Çeşmimi her bâr neydi eşk-bâr itdiklerüñ Dâğlarla sînemi reşk-i bahâr itdiklerüñ	G171	71b 5	80a 5	95a 5	71b 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Kâf	Var
Ey şûh yok mı ‘âşıküña şefkatüñ senüñ Raħmet gelür egerçi bize zaħmetün senüñ	G172	72a 9	80a 9	95b 9	71b 9		--*/*--*/*--*/*--	Muzâri ^c	Kâf	Var
Düş tağlara ‘aşkuñda pâ-dâr olayım dirseñ Mecnûn ol o Leylâ’ya huşyâr olayım dirseñ	G173	72a 5	80a 5	95b 5	72a 5		--*/*---/*--*/*---	Hezec	Kâf	Var
Reşk-i bûy-ı turre-i hûr-i cinândır kâkülüñ Nefha baħşâ-yı demâğ-ı cism-i cândır kâkülüñ	G174	72b 5	80b 5	96a 5	72a 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Kâf	Var
Gitmiyor serden niçün bilmem hevâ-yı perçemüñ Böyle başdan mı çıkar hep mübtelâ-yı perçemüñ	G175	72b	80b	96a	72a		-*--/*--/*--/*--	Remel	Kâf	Var

		5	5	5	5					
Dest-i kudretle çekilmiş ol kemân ebrûlaruñ Tîr-i ‘aşka eyledi sînem nişân ebrûlaruñ	G176	72b 7	80b 7	96a 7	72b 7		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Kâf	Var
Bâz-ı üsküf-derâ mıdır çeşmüñ Dâ’imâ dil-rübâ mıdır çeşmüñ	G177	72b 7	81a 7	96b 7	72b 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
Be ne bî-amândır gamzeñ ‘Âşıkâ haşm-ı cândır gamzeñ	G178	73a 7	81a 7	96b 7	72b 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
Gıbta-i âfitâbdır rûyuñ Öyle pür âb u tâbdır rûyuñ	G179	73a 7	81b 7	97a 7	73a 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
Ma’nî-i hüsn ü ândır la’lûñ Anuñ çün nihândır la’lûñ	G180	73b 7	81b 7	97b 7	73a 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
Çeşme-i kâfûra beñzer gerdenüñ Belki ‘ayn-ı nûra beñzer gerdenüñ	G181	73b 5	81b 5	97b 5	73b 5		- * - - / - * - - / - * -	Remel	Kâf	Var
O gül-‘izâr hezâr âşinâsıdır güzelüñ Hezârı zâr iden bi-vefâsıdır güzelüñ	G182	73b 5	82a 5	97b 1	73b 5		* * - - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes	Kâf	Var
Ey gönül yârı şimdi mi bildüñ O sitem-kârı şimdi mi bildüñ	G183	74a 7	82a 7	—	73b 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
‘Âşık-ı zârı şimdi mi bildüñ Ben dil-figârı şimdi mi bildüñ	G184	74a 7	82a 7	—	73b 7		* * - - / * - * - / * * -	Haff	Kâf	Var
Hayli demdir kim hayâlûñ ile hem-demdir gönül La’lûñe hûlyâda olsun bârî mahremdir gönül	G185	74a 7	82b 7	—	74a 7		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Lâm	Var

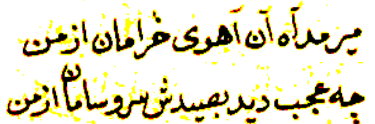
Şevk-i la'lûn ile her dem mâ'il-i meydîr gönül Sûziş-i hecrûn ile hem nâle-i neydir gönül	G186	74b 5	82b 5	98a 5	74a 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Lâm	Var
Vaktidir seyr-i nev-bahâra çekil Bülbül-âsâ o gül-izâra çekil	G187	74b 5	83a 5	98a 5	74b 5		**--/*--/**-	Hafif	Lâm	Var
'Aks-i la'lûn ile pür-peymâne kim çeşmimdir ol Teşne-bağşâ-yı dil-i mestâne kim çeşmimdir ol	G188	74b 8	83a 8	98a 8	74b 8	(Nazîre be- Nesîb Efendi)	-*--/*--/*--/*--	Remel	Lâm	Var
Ne dem hâl-i dilim yâd eylesem hâmûş olur bülbül Gül-i ruhsârûnı vaşf eylesem medhûş olur bülbül	G189	75a 8	83b 8	98b 8	74b 8	(Nazîre be- Nebîl Beg)	*---/*---/*---/*---	Hezec	Lâm	Var
Bağ zebânın ter eyledi bülbül Kuş dilin ezber eyledi bülbül	G190	75a 5	83b 5	99a 5	75a 5		**--/*--/**-	Hafif	Lâm	Var
Şevk-i ruhu ile dökülür âb-ı rûy-ı gül Şebnem dir aña bilmeyen ol ise hoy-ı gül	G191	75a 5	83b 5	99a 5	75a 5		--*/*--*/*--*/*--	Muzâri ^c	Lâm	Var
Hevâ-yı zülfün ile aldı reng ü bûy sünbül İder mi zümre-i ezhâra ser-fürû sünbül	G192	75b 5	84a 5	99a 5	75a 5		*--/*--*--/*--*--	Müctes	Lâm	Var
Bu gice meclisde cânân olsa da mâni ^c degil Ortada sâki-i devrân olsa da mâni ^c degil	G193	75b 7	84a 7	99b 7	75b 7		-*--/*--/*--/*--	Remel	Lâm	Var
Çekdim kenâra yârî cihân hâcetim degil Gitsün yolında bu dil ü cân hâcetim degil	G194	75b 7	84a 7	99b 7	75b 7		--*/*--*/*--*/*--	Muzâri ^c	Lâm	Var
Tutmamak dâmenün ey şûh-ı cihân elde degil Saña cân virmemek ey âfet-i cân elde degil	G195	76a 5	84b 5	—	75b 5		**--/**--/**--/**--	Remel	Lâm	Var
Pîr-i kûdek nümâ ya'nî dil Kûdek-i pîr-i edâ ya'nî dil	G196	76a	84b	—	76a		**--/*--/**-	Hafif	Lâm	Var

		9	9		9					
Ey mâlik-i kişver-i teğâfûl Çekdüñ bize leşker-i teğâfûl	G197	76b 7	85a 7	—	76a 7		--*/***/*--	Hezec	Lâm	Var
Feyz-yâb olmak dilerseñ pîr-i meyden himmet al Meşreb-i rindâna uy ol neş'eden bir lezzet al	G198	76b 5	85a 5	—	76b 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Lâm	Yok
Çeksün hemîşe dil elemi sen şafâda ol İtdük kabûl derd ü ğamı sen şafâda ol	G199	76b 7	85a 7	100a 7	76b 7		--*/***/***/**--	Muzâri ^c	Lâm	Var
Dâ'imâ virme rakîbâ dil-i 'uşşâka kesel Dâmeninden o civânûñ hele bir parça kes al	G200	77a 5	85b 5	100a 5	76b 5		**--/*--/*--/*--	Remel	Lâm	Yok
Hâl-i ruşsârına bak itme cedel Var mıdır nokţaca hüsninde hâlel	G201	77a 5	85b 5	100b 5	76b 5		**--/*--/*--	Remel	Lâm	Yok
Dûd-ı âhım perde-i ruşsâr-ı eflâk eyledim Ġayret-i eşkimle çeşm-i ebrî nemnâk eyledim	G202	77a 5	85b 5	100b 5	77a 5		-*--/*--/*--/*--	Remel	Mîm	Var
Yine ol tîr-i âhı cân u dilden ben ğuşâd itdim Kemân-ı ebrûvân-ı dilberi zirâ ki yâd itdim	G203	77b 7	86a 7	101a 7	77a 7		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Hârîş-i vuşlatım esbâb-ı vuşlat neydidin bilmem Taleb-kâr-ı dürüm ammâ sebâhat neydidin bilmem	G204	77b 5	86a 5	101a 5	77a 5		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Mest-i aşkıım cihân nedir bilmem Bu zemîn âsümân nedir bilmem	G205	77b 5	86a 5	101b 5	77b 5		**--/*--/*--	Haffîf	Mîm	Var
Yine duġt-i reze meyhâneler mesken midir bilmem Harâbat erleriyle ol maġaller şen midir bilmem	G206	77b 5	86b 5	101b 5	77b 5		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var

Cezbe-i 'aşkı saña düş olmayınca bilmedim Kendümi ser-mest ü med-hûş olmayınca bilmedim	G207	78a	86b	101b	77b	(Nazîre be- Fehîm)	-*---/*---/*---/*---	Remel	Mîm	Var
Ne âfet olduğın ol âfitâbı görmeden bildim Yüzine nâzdan çekmiş niğâbı görmeden bildim	G208	78a	86b	102a	78a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Țutardım dâmen-i yârı vefâdâr olduğın bilsem Yardım şaff-ı ağıyârı baña yâr olduğın bilsem	G209	78a	87a	102a	78a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Leb-i bahre çekerdim yârı mehtâb olduğın bilsem Alurdım zûr ile bir bûse bî-tâb olduğın bilsem	G210	78b	87a	102b	78a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Hûsn ü cânânı nağş-ı cân idelim Cânı reşk-âver-i cinân idelim	G211	78b	87a	102b	78b		**---/*---/**-	Haffif	Mîm	Var
Be getür şu şarâbı nûş idelim Biz de deryâ gibi hûrûş idelim	G212	78b	87b	102b	78b		**---/*---/**-	Haffif	Mîm	Var
Ba'd-ezîn keyf-i gamuñla dili şâd itmeyelim Mey-i cevrûñ ile tenşîť-i fu'âd itmeyelim	G213	79a	87b	103a	78b		**---/**---/**---/**-	Remel	Mîm	Var
Miyânın şarmağa ol kâmeti tûbâdan izn aldım Țutub bûs itmege ol ruħları zibâdan izn aldım	G214	79a	87b	103a	78b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Beni zann itme kim dil-dâde-i her nev-civân oldum Bir âfet sevmiş oldum şunda rûsvâ-yı cihân oldum	G215	79a	88a	103b	79a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var
Biz rızâ-dâde-i tağdır-i Hudâ'yız dâ'im Ser-fürü-kerde-i aħkâm-ı kazâyız dâ'im	G216	79b	88a	103b	79a		**---/**---/**---/**-	Remel	Mîm	Var
Dil-i ma'mûrı vîrân eylemek lâyıķ mı sultânım Alub her varım 'ürÿân eylemek lâyıķ mı sultânım	G217	79b	88b	104a	79a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Mîm	Var

		5	5	5	5					
Pervâne-i şem'î rûy-ı yârım Yanmağda o nâra bî-çarârim	G218	79b 7	88b 7	104a 7	79b 7		*---/*---/*--	Hezec	Mîm	Var
Ben müstetir-i şarâb-ı aşkım Her vaktde neş'e-yâb-ı aşkım	G219	79b 9	88b 9	104b 9	79b 9		--*/*--/*--	Hezec	Mîm	Var
Mecnûnluğum 'aql-ı Felâtûn'a değişmem Mağzûnluğum hâtır-ı memnûna değişmem	G220	80a 7	89a 7	104b 7	80a 7		--*/*--*/*--*/*--	Hezec	Mîm	Var
Nây-ı merdân-ı aşkıdır kalemim Sîne sûzân-ı aşkıdır kalemim	G221	80a 7	89a 7	105a 7	80a 7		**--/*--/*--	Haff	Mîm	Var
Bâde-i la'lûni nûş eyledi cân aşk olsun Aña bu neş'e yeter hayli zamân aşk olsun	G222	80b 9	89b 9	105b 9	80a 9		**--/*--/*--/*--	Remel	Nûn	Var
Dâ'imâ ismûni yâd eyleyeyim nâm olsun Hüsnûni nağş-ı fu'âd eyleyeyim nâm olsun	G223	80b 5	89b 5	105b 5	80b 5		**--/*--/*--/*--	Remel	Nûn	Var
Çeşm-i bed yârdan ırağ olsun Beni dil-ğaste itdi sağ olsun	G224	81a 7	90a 7	106a 7	80b 7		**--/*--/*--	Haff	Nûn	Var
Beni nâ-şâd idenûn kalbi hemân şâd olsun Ğam viren dil baña dâ'im ferağ-âbâd olsun	G225	81a 5	90a 5	106a 5	81a 5		**--/*--/*--/*--	Remel	Nûn	Var
Öpdiler la'lini yârân degil ağıyâr olsun Hep bizi hiçe çıkardı o güzel var olsun	G226	81a 5	90a 5	106b 5	81a 5		**--/*--/*--/*--	Remel	Nûn	Var
Gidelim seyre nev-bahâr olsun Yeñiden baña yâr yâr olsun	G227	81a 7	90b 7	106b 7	81a 7		**--/*--/*--	Haff	Nûn	Var

Hiç böyle kimsenün güzeli ser-keş olmasun Gördükde eşk-i 'âşıkı pür-âteş olmasun	G228	81b	90b	107a	81a		--*/-*/-*/-*/-*	Muzâri ^c	Nûn	Var
Zevk-i vişâl-i yâr giç olsun güç olmasun Ol yâr-ı hoş-güvâr giç olsun güç olmasun	G229	81b	90b	107a	81b		--*/-*/-*/-*/-*	Muzâri ^c	Nûn	Var
Bezm-i hâli yârdan ağıyâr olsun olmasun Sâha-i gülşende gül yok hâr olsun olmasun	G230	82a	91a	107a	81b		-*--/-*--/-*--/-*-	Remel	Nûn	Var
Görince yârı qarâr idemem hicâbımdan Gelür ta'accübe sîm-âb ızırâbımdan	G231	82a	91a	107b	81b		*--*/**--/*--*/**-	Müctes	Nûn	Yok
Bir bûy-ı ferah şemm idelim gülşenimizden Çeksün elini hâr-ı sitem dâmenimizden	G232	82a	91a	107b	82a		--*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Nûn	Yok
Tenebbüh gelmiş ol h'âbîde-yâra dîdeler rûşen Nigah itmiş hele 'uşşâk-ı zâra dîdeler rûşen	G233	82a	91b	108a	82a		*--*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Nûn	Var
Yalnızca gidelim gülşene bir sen bir ben Bâri bir zevk idelim bu sene bir sen bir ben	G234	82b	91b	108a	82a		**--/*--/*--/*--	Remel	Nûn	Var
Açmaz gözini şanma ki mestâneliginden İgmâz idiyor 'âşıka fettâneliginden	G235	82b	91b	108a	—		--*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Nûn	Yok
Hatt-ı la'l için didi ol nâzenîn Olmasa zünbûr olmaz engübîn	G236	82b	92a	108b	—	(Gazel-i Müşterek)	-*--/-*--/-*--	Remel	Nûn	Yok
Gül-bûse-çîn-i yâr idim eyvâh bir zamân Âzâde pây-i hâr idim eyvâh bir zamân	G237	83a	92a	108b	—		--*/-*/-*/-*/-*	Muzâri ^c	Nûn	Var
Niyâza ruşsat olsaydı o şâh-ı nâz efserden Geçerdi bunı bil bi'l-cümle 'âlem cân ile serden	G238	83a	92b	108b	—		*--*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Nûn	Yok

		5	5	5						
Yâr kalbim böyle vîrân itmesün de neylesin Beyt-i düşmen kesb-i ‘umrân itmesün de neylesin	G239	83a	92b	109a	—		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Nûn	Var
		7	7	7						
Dil ğamuñla âh u efgân itmesün de neylesin Âh u efgânı firâvân itmesün de neylesin	G240	83b	92b	109a	—		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Nûn	Var
		7	7	7						
	G241	83b	93a	109b	82b	(Nazîre be- Kelîm) Farsça	** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Nûn	Var
		7	7	7	7					
Cûy-ı vaşluñdan içen bir kaçre şu Kevşer ü Tesnîm’e itmez ârzû	G242	84a	93a	109b	82b		- * - - / - * - - / - * -	Remel	Vâv	Yok
		5	5	5	5					
Pâyuñ öpdüm gitdi dilden ârzû şimden-girü Kimseye itmem cihânda serfûrû şimden-girü	G243	84a	93b	110a	82b		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Vâv	Var
		5	5	5	5					
Var gönülde yine bir sûz-ı nihân nolsun bu Düşdi bir âteşe gûyâ dil ü cân nolsun bu	G244	84a	93b	110a	83a	(Nazîre be- Galib Efendi)	** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Vâv	Var
		7	7	7	7					
Bu devr-i ‘âleme aldanma kim dönekdir bu Gönül seni daği çok döndürür felekdir bu	G245	84a	93b	110b	83a		* - * - / * - * - / * - * - / * - * -	Müctes	Vâv	Var
		5	5	5	5					
Tâbişin gördüm ruḥ-ı dildâra itdim ârzû Tıfl-veş bilmezlik ile nâra itdim ârzû	G246	84b	94a	110b	83a		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Vâv	Var
		5	5	5	5					
Dilde vardır vaşf-ı yâra ârzû Sînem eyler dâğ u yâre ârzû	G247	84b	94a	111a	83b		- * - - / - * - - / - * -	Remel	Vâv	Var
		5	5	5	5					
Cebînüñ maṭla‘-ı feyz-i Ḥudâ’dır yâ Resûlallâh Vücûduñ nûr-ı vech-i dü-serâdır yâ Resûlallâh	G248	6b	8a	8b	6b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var

		5	5	5	5					
Mey-i 'işyânla mest-i müdâmım yâ Resûlallâh Bu acılarla ğâyet telh-kâmım yâ Resûlallâh	G249	7a	8b	9a	7a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		5	5	5	5					
Der-i luţfuñdan olmaz kimseler red yâ Resûlallâh Binâ-yı cûduñ itmiş Hâk mümehhed yâ Resûlallâh	G250	7a	8b	9a	7a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		5	5	5	5					
Felekler pâyuña ruhsâre-sâdır yâ Resûlallâh 'Ulüvv-i şân u kadrüñ rû-nümâdır yâ Resûlallâh	G251	7a	8b	9b	7a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		9	9	9	9					
Kelâmuñdır dür-i deryâ-yı hikmet yâ Resûlallâh Zebânuñ menba'-ı baħr-i belâgat yâ Resûlallâh	G252	7b	9a	10a	7b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		11	11	11	11					
'Aceb mi çarħa çıksa dūd-ı âhım yâ Resûlallâh Feleklerden aşar zîrâ günâhım yâ Resûlallâh	G253	7b	9b	10a	7b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		7	7	7	7					
Cihân nûruña olmuşdur münevver yâ Resûlallâh Degil yanuñda zerre mihr-i enver yâ Resûlallâh	G254	8a	9b	10b	8a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		5	5	5	5					
Nemiz var ğayra dâ'ir bir eşerden yâ Resûlallâh Gelen şerdir bizim ğibi beşerden yâ Resûlallâh	G255	8a	10a	10b	8a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		5	5	5	5					
Ser-â-pâ feyzüñ olmuş dehre sârî yâ Resûlallâh Yem-i cûduñ bütün dünyâya cârî yâ Resûlallâh	G256	8a	10a	11a	8a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		9	9	9	9					
Cemâl-i şer'e ğüsn ü ân sensin yâ Resûlallâh Bu dînüñ zîneti her ân sensin yâ Resûlallâh	G257	8b	10a	11b	8b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		7	7	7	7					
Zihî ğürşid-i evc-i nûrsın sen yâ Resûlallâh Ziyâ-baħř-ı karîb ü dûrsın sen yâ Resûlallâh	G258	8b	10b	11b	8b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
		5	5	5	5					

Günâhımla pür oldı zîr ü bâlâ yâ Resûlallâh Meger ihsân idüb 'afv ide Mevlâ yâ Resûlallâh	G259	9a	10b	12a	9a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Nola efgânımı müzdâd itsem yâ Resûlallâh Cihanı âhla ber-bâd itsem yâ Resûlallâh	G260	9a	11a	12a	9a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Hemân tevfiķ lâzımdır Hudâ'dan yâ Resûlallâh Şevâbı fark müşgildir haţâdan yâ Resûlallâh	G261	9a	11a	12b	9a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Reh-i Haķķ'a sen olduñ halkı hâdî yâ Resûlallâh Murâda irdürüb her nâ-murâdı yâ Resûlallâh	G262	9b	11b	12b	9b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Gül-i zîbâ-yı zâtuñ eylemiş Haķ yâ Resûlallâh Hezâr ihsânına şâyân u elyâķ yâ Resûlallâh	G263	9b	11b	13a	9b	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Cihân bir dâma beñzer pür mekîde yâ Resûlallâh Dil-i âvâre olmaz mı remîde yâ Resûlallâh	G264	10a	11b	13a	10a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Cesâret itme gücdür 'arz-ı hâle yâ Resûlallâh Olursa 'adl-i Bârî'ye havâle yâ Resûlallâh	G265	10a	12a	13b	10a	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
H'âb-ı nâz içre yaturken şarılub sînesine Şemm ideydım o siyeh perçemini sine sine	G266	84b	94a	111a	83b		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Hâ	Yok
Şanma kim yâr acır 'aşık-ı bî-çâresine Acı sözler ile dâ'im tuz eker yâresine	G267	85a	94b	111a	83b		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel	Hâ	Yok
Benim çün i'timâd itme saña cânâ ne dirlerse Dil ü cânın meger kim virdi sen cânâna dirlerse	G268	85a	94b	111b	84a		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec	Hâ	Var
Destâr-ı zîb-i 'âlem olursa sezâ güle Bûy-ı 'izâr-ı yârı getürmiş şabâ güle	G269	85a	94b	111b	84a		- - * / - - * / * * * / - - *	Muzâri ^c	Hâ	Var

		5	5	5	5					
Ser-ḥânçe-i ‘aşka çöküb bende koyuldum /Pek ırış u şerehle Zehr-âbe-i hicrânla ammâ ki boğuldum /Der-evvel-i vehle	G270	85b	95a	112a	84a	Mütezad (Nazîre be- Râşid Efendi)	--*/*--*/*--*/*-- --*/*--	Hezec (müteza d kalıbı)	Hâ	Yok
Tırmayub sâğar-ı rindân tolaşur elden ele Dest-ḥûş-ı Cem-i ‘irfân tolaşur elden ele	G271	85b	95a	112a	84b		**--/**--/**--/**--	Remel	Hâ	Var
Lâl olur hayret ile bülbül baqub feryâdım Sûzişim gördükde pervâne gelür imdâdım	G272	85b	95b	112b	84b	(Nazîre be- Nesîb Efendi)	-*--/-*--/-*--/-*-	Remel	Hâ	Yok
Bir şîve ider ki nâz içinde Şad gûne-firîb ü bâz içinde	G273	86a	95b	113a	85a		--*/*--*/*--	Hezec	Hâ	Var
Yad ilde bendeñi yâd eyle Allâh ‘aşkıma Bir selâmuñ ile dilşad eyle Allâh ‘aşkıma	G274	86a	95b	113a	85a		-*--/-*--/-*--/-*-	Remel	Hâ	Var
Yine ağıyârı ben yanuñda şandım âh efendim âh Tutuşdum âteş-i gayretle yandım âh efendim âh	G275	86a	96a	113a	85a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
Sende yoç hiç eşer-i bûy-ı vefâ âh ki âh Çekdigim ey gül-i ter oldı hebâ âh ki âh	G276	86b	96a	113b	85a		**--/**--/**--/**--	Remel	Hâ	Var
Bu gün kim didi rûyuñdan saña ref-i niğâb itme Şu‘â-i nûr-ı vechüñ gıbta-bağş-ı âfitâb itme	G277	86b	96b	113b	85b	(Nazîre be- Râşid Efendi)	*---/*---/*---/*---	Hezec	Hâ	Var
Gitmiş bu gün o şûh yine çağlayanlara Raḥm eylemez mi ‘aşkı ile ağlayanlara	G278	87a	96b	114a	85b		--*/*--*/*--*/*--	Muzâri ^c	Hâ	Yok
Çeker kemân-ı ğamuñ dil ne rütbe zûr ise de	G279	87a	97a	114b	86a		**--/**--/**--/**--	Müctes	Hâ	Var

Bu tîr-i âh varur bir nişâna dûr ise de		5	5	5	5					
Hağ-ı siyeh gelince o yârûñ 'izârına Muğber olurdu bir güzel irse ğubârına	G280	87a 11	97a 11	114b 11	86a 11		--*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Muzâri ^c	Hâ	Yok
Meclisde ne dem yâr ele ala piyâle /Sâkı de nevâle 'Aks itmege başlar o ruğ-ı ala piyâle /Hem gerden ü hâle	G281	87b 9	97b 9	115a 9	86b 9	Müstezad (Nazîre be- Şâkir Efendi)	--*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Hezec (müsteza d kalıbı)	Hâ	Var
Ne dem bir suda ol dil-cû gider âheste âheste Göñül mânend-i deryâ cûş ider âheste âheste	G282	88a 5	97b 5	115b 5	86b 5		*-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Hâ	Var
Gîsûñı bula şikeste beste Dil olsa nola şikeste beste	G283	88a 5	98a 5	115b 5	87a 5		--*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Hezec	Hâ	Var
Nev-zuhûr meşîmedir ğonçe Sebz-i çenber yetîmedir ğonçe	G284	88a 5	98a 5	116a 5	87a 5		**--*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Haffif	Hâ	Var
Tîğ-i cefâsı 'aşıkınıñ ditrer üstine Düşmek kolay mı böyle sitem-perver üstine	G285	88b 7	98a 7	116a 7	87a 7		--*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Muzâri ^c	Hâ	Var
Al ayağı deste sâkı her sözün baş üstine Eyle gel teşmîr sâkı her sözün baş üstine	G286	88b 5	98b 5	116b 5	87b 5		-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Remel	Hâ	Var
Evc-i hûsn ü ânda bî-mişl ü hem-tâsın hele Pençe tâb-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâsın hele	G287	88b 5	98b 5	116b 5	87b 5		-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Remel	Hâ	Var
Hep cefâdır mışra ^c -ı nâzuñdaki harf-i revî Şiveñün bir nüktesi biñ dürlü cevri muhtevî	G288	89a 6	99a 6	117a 6	87b 6		-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*/-*	Remel	Yâ	Yok

Niçe vaşf eyleyem ol zülf ü rûyı Demâg-ı câna te'sîr itdi bûyı	G289	89a	99a	117a	88a		* - - - / * - - - / * - -	Hezec	Yâ	Yok
Zülf-i sevdâsı cihâmî gözime târ itdi ‘Âlemi fikr-i lebi başımıza țar itdi	G290	89a	99a	117a	88a		** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Yâ	Var
Kâkûl ham olub ‘ârız-ı dildâr görindi Ġaym içre idi mâh-ı pür-envâr görindi	G291	89a	99b	117b	88a		- - * / * - - * / * - - * / * - -	Hezec	Yâ	Var
Kim bilür nâziş-i ebrûyı çekenden ğayrı Saġtî-i kavısı tıyar var mı çekenden ğayrı	G292	89b	99b	117b	88a		** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Yâ	Var
Cevr ider yârânına bir yârsın bildim seni Başımı seng-i melâmet yarsın bildim seni	G293	89b	99b	118a	88b	(Nazîre be- ‘Ârif Efendi)	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Yâ	Var
Râhat-efzâ-yı cân ya’ni mey Belki rûġ-ı cihân ya’ni mey	G294	89b	100a	118a	88b		** - - / * - - - / ** -	Hafif	Yâ	Var
‘Âşıkım ‘âşıkım saña al haberûñ şaġîġini Çâre nedir gönül belâ al haberûñ şaġîġini	G295	90a	100a	118b	88b	(Nazîre be- Vecdî)	- * * - / * - * - / - * * - / * - * -	Recez	Yâ	Var
Ĥațt geldi rûy-ı yâra belâlar mübârekî Eş‘ârımızda ğayrı Ĥațâlar mübârekî	G296	90a	100a	118b	89a		- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c	Yâ	Var
Murg-ı dilûñ zülfî idi lânesi Âĥ tıķındı teline şânesi	G297	90a	100b	119a	89a		- * * - / - * * - / - * -	Serî ^c	Yâ	Yok
Bir güle beñzer ruġ-ı ĥoy-gerdesi Ravza-i ĥüsnuñ bu mı perverdesi	G298	90b	100b	119a	89b		- * * - / - * * - / - * -	Serî ^c	Yâ	Yok
Dîdesinûñ çok hele dil-ĥastesi Var mı ‘aceb ġamzesinûñ destesi	G299	90b	101a	119b	89b		- * * - / - * * - / - * -	Serî ^c	Yâ	Yok

		5	5	5	5					
Reşk-i nebâtdır leb-i la'î-i mekîdesi Kim bunda şekk iderse bozuktur 'aķidesi	G300	91a	101a	119b	89b		--*/-**-*/-**-*/-**-	Muzâri ^c	Yâ	Yok
		5	5	5	5					
Cilvesi gûyâ ki bir tîğ oldı ħancer 'işvesi Cân-sitândır ħabbezâ her cilvesi her 'işvesi	G301	91a	101a	120a	90a		-**--/-**--/-**--/-**--	Remel	Yâ	Var
		5	5	5	5					
'Aceb 'aşıklarun bir dem senünle hem-dem olmaz mı Ki ol ser-beste sırr-ı la'î-i nâba maħrem olmaz mı	G302	91a	101b	120a	90a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Var
		7	7	7	7					
Ĥarîm-i bezmüne 'uşşâķ-ı zâra ruĥşat olmaz mı O maħmûrân bir dem neş'e-yâb-ı vuşlat olmaz mı	G303	91a	101b	120b	90a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Var
		5	5	5	5					
Yine gül-güne-i nâz ile rûyuñ ĝâzelenmez mi Hezâr-âsâ benim de eski derdim tâzelenmez mi	G304	91b	101b	120b	90a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Yok
		5	5	5	5					
Senün mehcûr-ı bezm-i vuşlat-ı yâr olduĝuñ var mı 'Aceb zehr-âbe-i fûrkatle ĝam-ĥ'âr olduĝuñ var mı	G305	91b	102a	120b	90b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Var
		5	5	5	5					
Cünbişden 'aceb kim dil-i mestâne mi ħaldı Yâ neş'eden âyâ mey ü peymâne mi ħaldı	G306	91b	102a	121a	90b		--*/-**-*/-**-*/-**-	Hezec	Yâ	Var
		5	5	5	5					
Aĝyârla meclisde güzel yüz yüze düşdi Bu şûret ile cânımı ĝâyet üze düşdi	G307	92a	102a	121a	90b	(Nazîre be- Râşid Efendi) Gazel-i mutavvel	--*/-**-*/-**-*/-**-	Hezec	Yâ	Var
		21	21	21	21					
Dem-i sirişke bulandıķlarım unutduñ mı Ya nâr-ı 'aşķuña yandıķlarım unutduñ mı	G308	92b	103a	122a	91a		*-**-/*-**-/*-**-/*-**-	Müctes	Yâ	Var
		7	7	7	7					
Kâr itdi dile o rûtbe nâzı Şimdi o ider baña niyâzı	G309	92b	103a	122a	91b		--*/-**-*/-**-	Hezec	Yâ	Yok
		11	11	11	11					

Eflâke atub kemend-i âhı Çeksek nola sîneye o mâhı	G310	93a	103b	122b	91b		--*/**_/*--	Hezec	Yâ	Yok
Sâkî be getür yine şarâbı Yab yab yapalım dil-i ħarâbı	G311	93a	103b	122b	92a		--*/**_/*--	Hezec	Yâ	Yok
Bâz eyleyelim dehân-ı ‘aşkı Ter ter idelim zebân-ı ‘aşkı	G312	93a	103b	123a	92a		--*/**_/*--	Hezec	Yâ	Var
Bu ħâr-istân-ı ğamda ħasret-i dîdârũnım Şimdi Meşâm âmâde-i bũy-ı gül-i ruĥsârũnım Şimdi	G313	93a	104a	123a	92a		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Var
Yine ey reşk-i tũfî mazhar-ı dîdârũnım Şimdi Ĥalâvet-yâb-ı ĥoŐ-gũftâr-ı Şekker-bârũnım Şimdi	G314	93b	104a	123b	92b		*---/*---/*---/*---	Hezec	Yâ	Var
Neyleyim gün-be-gün ol mâh cefa-kâr oldu Rũz-ı rũŐen gözime ‘ayn-ı Şeb-i târ oldu	G315	93b	104a	123b	92b		**--/*--/*--/*--	Remel	Yâ	Var
Murg-ı dil dâmuña Şikâr oldu Ĝarâzũ câna âşikâr oldu	G316	93b	104a	123b	92b		**--/*--/*--	Hafif	Yâ	Var
Yine gözden o meh nihân oldu Toĝmadı gitdi çok zamân oldu	G317	94a	104b	124a	92b		**--/*--/*--	Hafif	Yâ	Var
Mey içüb rũyı reng reng oldu Bize de bilmedim ne reng oldu	G318	94a	104b	124a	93a		**--/*--/*--	Hafif	Yâ	Var
Geldi o Őũĥ bezme velî hem-dem olmadı ‘UŐŐâĥ-ı zâra luĥfî hem oldu hem olmadı	G319	94a	105a	124b	93a		--*/-***/***-/*--	Muzâri ^c	Yâ	Var
Bezme tenhâ o ‘işve-ger geldi Yine ĥâtırlara neler geldi	G320	94b	105a	124b	93a		**--/*--/*--	Hafif	Yâ	Var

		7	7	7	7					
Ayaklañ sâkiyâ vir baña bir şey Elünde ıtutma gel neyse o şey mey	G321	94b 5	105a 5	125a 5	93b 5		* - - - / * - - - / * - -	Hezec	Yâ	Yok
Virirüm vârimı bir bûs-ı lebe alsa dağı Râziyım ağızıma bu vechle bal çalsa dağı	G322	94b 5	105b 5	125a 5	93b 5		** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Yâ	Var
Leyl-i vuşlatda dilâ şemm itdigim ol kâküli Âh kim yâda getürdi bu hevâ-yı sünbüli	G323	95a 7	105b 7	125a 7	93b 7		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel	Yâ	Yok
Bendeyim bir der-i mağbûbda kim yoğdur eşi Pâdişâhlıkdır anuñ ğidmet-i cârûb-keşi	G324	10b 9	—	—	—	(Nat-ı Şerif) Başlığı var	** - - / ** - - / ** - - / ** -	Remel	Yâ	Yok

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları ve Beyit Sayıları				Türü ve Konusu	Vezin	Bahr
		M	T	Ü1	Ü2			
KIT'ALAR / NAZMLAR / KIT'A-İ KEBİRELER								
Münevver-i dil ü cândır çerâğ Bismillâh Zalâm içinde alur güm-sürâğ Bismillâh	Kt1	1b 2	1b 2	1b 2	1b 2	Nazm (Besmele nazmı)	* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Vücûd-ı mağz-ı rahmet olduğında var mıdır şübhe Buyurmuşken Hüdâ hakuñda “teşriften ve merselnak”	Kt2	11a 2	13a 2	14b 2	11a 2	Kıt'a (Na't-ı Şerif)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Engüştü ile şa olıcak sîne-i kamer Günden ‘ayân olmadı mı ay-ı Amedî	Kt3	11a 2	13a 2	15a 2	11a 2	Kıt'a (Na't-ı Şerif)	- - * / - * * * / * * * * / - * -	Muzâri
Görenler nûr-ı vechüñ ins ü cinden rû-yi ‘arz üzre Kemâlûñ fehm idüb diger delîle olmadı muhtâc	Kt4	11a 2	13a 2	15a 2	11a 2	Kıt'a (Na't-ı Şerif)	* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Tâ haşır cânib-i Hâ'dan gelsün Ravza-i pâkûñe ey far-i enâm	Kt5	11a 2	13a 2	15a 2	11a 2	Kıt'a (Na't-ı Şerif)	* * - - / * * - - / * * -	Remel
زاهد یرق نه جلوه کبر تست این محل بریاخ سینہ ام بمقاربت مزین قدر	Kt6	11a 2	13b 2	15a 2	11a 2	Kıt'a (Na't-ı Şerif) Farsça	- - * / - * * * / * * * * / - * -	Muzâri
Pâdişâh-ı Cem-haşem Sultân-ı İskender adem Mademiyle Hâ Te‘âlâ dehri andân eyledi	Kt7	99a 11	111a 11	131a 11	98a 11	Kıt'a-i kebir (Medhiye Selîm ân)	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
azret-i pâdişâh-ı ‘âlem-gîr Ya‘ni Sultân Selîm-i şâhib râ	Kt8	99a	111a	131a	98a	Kıt'a-i kebir (Takriz-i risale)	* * - - / * - * - / * * -	Hafif

		15	15	15	15	Selîm Hân)		
Muvaffak olduğu âşâr-ı hayrî şâh-ı devrânun Beyân itmeklige hâsıl degildir kudret-i hâme	Kt9	99b 2	111b 2	132a 2	—	Kıt'a (Medhiye Selîm Hân)	* --- / * --- / * --- / * ---	Hezec
'Aşr-ı sultân Selîm-i 'âdilde Kaşr-ı devlet çü buldı istiḥkâm	Kt10	99b 2	111b 2	132a 2	—	Kıt'a (Medhiye Selîm Hân)	** -- / * -- - / ** -	Hafif
Bunda ruḥsârı ḥâk 'acz olanun Nûriyâ 'izz ü qadr-i sermed olur	Kt11	99b 2	111b 2	132a 2	—	Kıt'a (Berây-ı Türbe Ḥazret-i Hâlid)	** -- / * -- - / ** -	Hafif
Hükmi cârî luḥî sârî olsa dünyâya nola Âb-ı rûy-ı beyzâ-i İslâm'dır sultân Selîm	Kt12	100a 2	112a 2	132a 2	—	Kıt'a (Berây-ı Tuğrâ Selîm Hân)	- * -- / - * -- / - * -- / - * --	Remel
Yed-i beyzâ-yı pür-envârı ile itdi Resûl Şadr-ı menşûr-ı güneḥ-kâra bu resmi imlâ	Kt13	100a 2	112a 2	132a 2	—	Kıt'a (Berây-ı Ḥadiş der resm-i Tuğra)	** -- / ** -- / ** -- / ** --	Remel
Ġazâlarda Cenâb-ı Hâlid Bin Zeyd-i enşârî Resûl-i müctebânun çünki olmuşdı 'alemdârı	Kt14	100a 2	112a 2	132b 2	—	Kıt'a (Berây-ı Tuğrâ Ḥazret-i Hâlid)	* --- / * --- / * --- / * ---	Hezec
Şeh-i mülki kerâmet olduğın işrâb için ancak Çekerler resm-i ism-i pâk-i Mevlânâ ile tuğrâ	Kt15	100a 2	112a 2	132b 2	—	Kıt'a (Berây-ı Tuğrâ Mevlânâ)	* --- / * --- / * --- / * ---	Hezec
Temâşâ eyledük Elḥamdülillâh Ser-â-pâ menzilin abdâl Murâduñ	Kt16	100a 2	112a 2	132b 2	—	Kıt'a (Berây-ı Abdâl Murâd)	* --- / * --- / * --	Hezec
صفة الكلام مع الكبير وكلمة قد عبروا عنها بلفظ فصاحة	Kt17	100a 2	112a 2	132b 2	—	Nazm Arapça	Tespit edilemedi	

Ma'rifetle 'avdet itse ma'rifeten 'Aynıdır nekre gelse gayrı olur	Kt18	100a 2	112b 2	132b 2	—	Kıt'a	* _ _ / * _ _ / * _ _	Hafif
Bu câmekân-ı sūr oldu câmekân değil Ki ğamdan itmede şüyüde cism-i insânı	Kt19	100a 2	112b 2	133a 2	—	Kıt'a (Berây-ı Vaşf-ı Câme-kân)	* _ _ / * _ _ / * _ _ / * _ _	Müctes
Semiyy-i fahr-i cihân âşâf-ı kerem-kârî Hudâ hemîşe muvaffâk ide umûrında	Kt20	100b 2	112b 2	133a 2	—	Kıt'a (Medhiye 'İzzet Meħmed Pâşâ)	* _ _ / * _ _ / * _ _ / * _ _	Müctes
یا کارانه بادی حساندوریا کاری ندند در استکارانه میشه همه غیار	Kt21	100b 2	112b 2	133a 2	—	Kıt'a (Kıt'a-i Muşanna'a)	Tespit edilemedi	
Ġamuñ râhat-fezâ-yı cânmış bilmez idim bildim Baña cevruñ de bir ihsânmış bilmez idim bildim	Kt22	100b 2	112b 2	133a 2	—	Nazm	* _ _ / * _ _ / * _ _ / * _ _	Hezec
Nuţkı rûha ğidâ imiş bildim Lebleri cân-fezâ imiş bildim	Kt23	100b 2	112b 2	133a 2	—	Nazm	* _ _ / * _ _ / * _ _	Hafif
Ġoy almasa rûyuñdan eger gülde nedir bu Ey server-i ħûbân Sünbül hele dil-dâde gibi zülfüñe her su Üftân u perîşân	Kt24	100b 2	113a 2	133b 2	—	Nazm (Müstezad)	_ _ * / * _ _ * / * _ _ * / * _ _ _ _ * / * _ _	Hezec (müstezad kalıbı)
Yigitmiş hem işitdük sinnide az oldıĝım beş yaş Su'âl itme velâkin kendüsinden söylemezmiş yaş	Kt25	100b 2	113a 2	133b 2	—	Nazm	* _ _ / * _ _ / * _ _ / * _ _	Hezec
Görince sînemi zann itme dâĝ-dâr olmuş Binâ-yı 'aşkıımı ğülmîhle pekitmişler	Kt26	101a	113a	133b	—	Kıt'a	* _ _ / * _ _ / * _ _ / * _ _	Müctes

		2	2	2				
Luţf idüb ey mâh-ı evc-i nâz bu aḡşama gel Nûr-baḡşâ-yı meserret ol dil-i nâ-kâma gel	Kt27	101a	113a	133b	98b	Nazm	- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
		2	2	2	2			
O gönçe fem bize âl itdi sen ne söylersin Cevâb-ı ye's ile lâl itdi sen ne söylersin	Kt28	101a	113a	134a	98b	Nazm	* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
		2	2	2	2			
Feyz-i luţfuñ ile bu mecmû'am Mecma'ı nûr-ı 'ilm ü 'irfân it	Kt29	101a	113a	134a	98b	Kıt'a	* * - - / * - * - / * * -	Hafif
		2	2	2	2			
'Âşıkâ 'aşqdan ğnâ gelmez Cevr aña miḡnet ü 'anâ gelmez	Kt30	101a	113b	134a	98b	Nazm	* * - - / * - * - / * * -	Hafif
		2	2	2	2			
Bir ḡadem aḡdem bu pendi yâd idüb Keff-i yed ḡıl yerden Nûriyâ	Kt31	101a	—	134a	—	Kıt'a	- * - - / - * - - / - * -	Remel
		2		2				

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları				Kafiye Şekli	Bahr	Harf Sırası
		M	T	Ü1	Ü2			
RUBÂ'İLER								
Çıl bendeñi âb-ı rahmetüñle ihyâ Şâyeste degilsem dañı ey bâr-ı Ğudâ	Rb1	95b	105b	126a	94a	aaxa	Ahreb	Elif
Ey dürr-i girân-ğadr-i yem-i Ğüsn ü bahâ Müstağrağ-ı 'aşğnuñım senüñ ser-tâ-pâ	Rb2	95b	106a	126a	94a	aaxa	Ahreb	Elif
Rağm eylemiş olsañ baña ey Ğûb edâ Eyler mi idim ben dañı sırrım ifşâ	Rb3	95b	106a	126a	94a	aaxa	Ahreb	Elif
Hep işledigim cürm ü Ğatâdır yâ Rab Lâyık saña da luğf u 'atâdır ya Rab	Rb4	95b	106a	126a	94a	aaxa	Ahreb	Bâ
Gel meclise gice eyleyüb ref'-i niğâb Ey lem'a-i rûy-ı Ğûbı reşk-i mehtâb	Rb5	95b	106a	126a	94a	aaxa	Ahreb	Bâ
Ey âh-ı seğer Ğalbine yâruñ eşer it Biz muntağırız şubğ-ı vişâle Ğaber it	Rb6	95b	106b	126b	94b	aaxa	Ahreb	Tâ
İt'âba revâ görme dil-i zârı 'abeğ Çekmekde göñül miğnet-i ağıârı 'abeğ	Rb7	95b	106b	126b	94b	aaxa	Ahreb	Şâ
Ruğsârını görmekle Ğnâ gelmez hiç Ol gülden ise bûy-ı vefâ gelmez hiç	Rb8	96a	106b	126b	94b	aaxa	Ahreb	Cim

Sâkî yine geldiyse de devrân-ı kadeh Nolsun bu kadar sür'at-i cevân-ı kadeh	Rb9	96a	106b	126b	94b	aaxa	Ahreb	Hâ
İtdi beni dil-beste dirîgâ bir şûh Dil nitse gerek olsa dilârâ bir şûh	Rb10	96a	106b	126b	94b	aaxa	Ahreb	Hâ
Mümtedde olursa ne kadar âh-ı fu'âd Yokdur yine senden dil-i zâra imdâd	Rb11	96a	107a	127a	94b	aaxa	Ahreb	Dâl
İhsânı niçe eyler iseñde mümted Olmaz mütesellî dil-i erbâbı hâsed	Rb12	96a	107a	127a	95a	aaxa	Ahreb	Dâl
Dergâh-ı zevî-câhî dilâ itme melâz Kendüñ gibi muhtâcî hâfâ itme melâz	Rb13	96a	107a	127a	95a	aaxa	Ahreb	Zâl
Dil bezm-i gamuñ şîşe-i işkestesidir Anda ruhuñ endîşesi gül-destesidir	Rb14	96a	107a	127a	95a	aaxa	Ahreb	Râ
Ol şûh niçün böyle cefâ-güster olur Cevr itmege 'uşşâkına h'âhiş-ger olur	Rb15	96b	107a	127a	95a	aaxa	Ahreb	Râ
Bağsam saña dîde hîre-dâr olmadadır Günden güne hüsnuñ âşikâr olmadadır	Rb16	96b	107b	127b	95a	aaxa	Ahreb	Râ
Çeşmüñde senüñ neş'e-i nañvet görünür Gamzeñde ise hayli celâdet görünür	Rb17	96b	107b	127b	95a	aaxa	Ahreb	Râ
Biz cismimizi fenâr-ı 'aşk eylemişüz Bu cânı sipend-i nâr-ı 'aşk eylemişüz	Rb18	96b	107b	127b	95b	aaaa	Ahreb	Zâ

Sâbit kademiz şöyle ne dem ceng iderüz Bu ‘âlemi düşmen başına teng iderüz	Rb19	96b	107b	127b	95b	aaaa	Ahreb	Zâ
Ruhsârı ki güldür niçe handân olmaz Mümkin mi ki ‘uşşâkı da giryân olmaz	Rb20	96b	107b	127b	95b	aaxa	Ahreb	Zâ
Bu hâleti nâsî mi dem-â-dem bu nâs Âdemle ider mi o perî istînâs	Rb21	96b	108a	128a	95b	aaxa	Ahreb	Sîn
Biz bu gâzab ile olmasağ mı âteş Olmakda o nahl-i bâğ-ı ‘işve ser-keş	Rb22	97a	108a	128a	95b	aaxa	Ahreb	Şın
Çavî ‘aşıkına yâr dil-âzâr olmuş Rağm eylesün bir de gönül zâr olmuş	Rb23	97a	108a	128a	95b	aaxa	Ahreb	Şın
Verd-i ter-i kırbet bitürür bâğ-ı hülûş Hep lâle-i vuşlat bitürür bâğ-ı hülûş	Rb24	97a	108a	128a	96a	aaxa	Ahreb	Şâd
Düşnâm iderek bahş-ı halâvet mi gârağ Zehr-âbla cüllâbı izâkat mı gârağ	Rb25	97a	108b	128a	96a	aaxa	Ahreb	Dâd
Virürseñ eger vir yine tedbîre gâlağ Gelmez ebedî hâme-i tağdîre gâlağ	Rb26	97a	108b	128b	96a	aaxa	Ahreb	Tâ
Âh eyle ki ol gözleri âhû ide hağ Dök eşki gönül yâr-ı cefâ-cû ide hağ	Rb27	97a	108b	128b	96a	aaxa	Ahreb	Zâ
Zann itme feleklerde turur ehl-i semâ‘	Rb28	97a	108b	128b	96a	aaxa	Ahreb	‘Ayn

Bu çarhı geçüb 'arşa yürür ehl-i semâ'								
Tenşîî ideyor tab'ımı dîdâr-ı ferâğ Olsam nola her-bâr taleb-kâr-ı ferâğ	Rb29	97b	108b	128b	96b	aaxa	Ahreb	Ğayn
İşte yine hûbân-ı cihân bağladı şaf Ol şîr-dilâna şağınub olma 'alef	Rb30	97b	109a	128b	96b	aaxa	Ahreb	Fâ
Zî-meskenet için yapılır hâne-i 'aşk Mesken olamaz herkese kâşâne-i 'aşk	Rb31	97b	109a	129a	96b	aaxa	Ahreb	Ğâf
Bu h'âbdan ey dil nola bî-dâr olsağ Ma'nâlara zâhirde haber-dâr olsağ	Rb32	97b	109a	129a	96b	aaxa	Ahreb	Ğâf
Rûyı güzelüñ reşk-i gül-i ter mi gerek Yâ beñleri dâğ-ı dil-i 'anber mi gerek	Rb33	97b	109a	129a	96b	aaxa	Ahreb	Kâf
Ol şûh yaman olsa gerekdir giderek Bir âfet-i cân olsa gerekdir giderek	Rb34	97b	109a	129a	96b	aaxa	Ahreb	Kâf
Gel meclise merdâne eyâ şâh-ı cemâl Bu bendeñe virme er iseñ ğayrı melâl	Rb35	97b	109b	129a	97a	aaxa	Ahreb	Lâm
Zâhid bu hamâkati bırak kendüñe gel Tağdîr-i Ğudâ ile şağın itme cedel	Rb36	98a	109b	129b	97a	aaxa	Ahreb	Lâm
Endâm-ı dili lâyık-ı ihsân idelim Zer-beft-i tecelliyâta şâyân idelim	Rb37	98a	109b	129b	97a	aaxa	Ahreb	Mîm

Biz vuşlat için yâra niyâz itmeyelim Bîhûde yere sûz u güdâz itmeyelim	Rb38	98a	109b	129b	97a	aaxa	Ahreb	Mîm
Biz râh-rev-i sûy-ı haîâ olmayalım Ġarġ-âb-ı vaġal-zâr-ı fenâ olmayalım	Rb39	98a	109b	129b	97a	aaxa	Ahreb	Mîm
‘Âşık ġarem-i vaşlda şâdân olsun Aġyâra naşîb olsa da ġirmân olsun	Rb40	98a	110a	129b	97a	aaxa	Ahreb	Nûn
Vaşluñla bu dil ki olmamışdır ġandân Peyġûle-i ġamda ġaldı zâr u giryân	Rb41	98a	110a	130a	97b	aaxa	Ahreb	Nûn
Geçdi yine nâzla o çeşm-i âhû Yâ-hû diyen ‘uşşâġa nazâr ġıl her sû	Rb42	98a	110a	130a	97b	aaxa	Ahreb	Vâv
Bir dûd ki neş’eti bedenden ya’ni âh Peyveste çıkar semâyaya tenden ya’ni âh	Rb43	98b	110a	130a	97b	aaxa	Ahreb	Hâ
Her ġam şıġınur çetr-i felek sâyemize İllâ ki feraġ giremez âlâyımıza	Rb44	98b	110b	130a	97b	aaxa	Ahreb	Hâ
Evreng-i melâġatda çü sulţân oldu ‘Âlem ol şehe bende-i fermân oldu	Rb45	98b	110b	130a	97b	aaxa	Ahreb	Yâ
Ġıl leşker-i ġamla kûy-ı yâra seferi Terk eyle ġöñül bu yolda ġavf u ġazeri	Rb46	98b	110b	130b	97b	aaxa	Ahreb	Yâ
Ben câm be-dest-i bezm-i yârım şimdi Hem maġrem-i esrâr-ı nigârım şimdi	Rb47	98b	110b	130b	98a	aaxa	Ahreb	Yâ

ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları ve Beyit Sayıları				Açıklama	Vezin	Bahr
MU'AMMÂLAR		M	T	Ü1	Ü2			
O mihr-i nâ-rehe hamd ola râh-yâb oldum Nümûde-i ser-i engüşt şeyh ü şâb oldum	Mu1	98b 1	—	—	—	Be-ism-i Muḥammed	*-*/**-/**-/**-	Müctes
Nîl eşkimde görüb baña niğâh eylemedi Mısr-ı 'aşkıında 'azîzim ne mi ister bilsem	Mu2	98b 1	—	—	—	Be-ism-i Nebîl	**-/**-/**-/**-	Remel
Seri tırılmaz şallanur mürşid-i kâmil dâ'imâ Kalbine bir nîze şokmuş nedir aşlı bilmedim	Mu3	98b 1	—	—	—	Be-ism-i Râşid	-*/-*/-*/-*/-	Remel
ŞİİRLER İNDEKSİ *İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları				Açıklama	Vezin	Bahr
MÜFREDLER		M	T	Ü1	Ü2			
'Aceb mi çıkısa ger dūd-ı kebūd-ı âhim eflâka O meh ruḥsârı dūn-agyârla Gökşu'da gördüm	Müf1	101b	113b	134b	98b		*-*/-*/-*/-*/-	Hezec
Zülf ü ruḥsârıñ görüb gülzâr-ı hüsnüñ añladım Bu leḫâfetler ya verdinde ya şebbûsındadır	Müf2	101b	113b	134b	98b		-*/-*/-*/-*/-	Remel

Dürûğ-ı maşlahat-âmîzi gerçek merd olan söyler Degildir âdem ammâ her kelâmında yalan söyler	Müf3	101b	113b	134b	99a		*---/*---/*---/*---	Hezec
Senüñ destüñdedir ey şâh-bâz-ı evc-i istiğnâ Muḥayyersin alursañ şunda kuşca cânımız kaldı	Müf4	101b	113b	134b	99a		*---/*---/*---/*---	Hezec
Ḥaṭṭ-ı rûyuñ müṭâla'a iderüz Kâtibiz işimiz kitâb iledir	Müf5	101b	113b	134b	99a		**--/*--/**-	Hafif
Artırmağ üzre kâmet-i nâzı o serv-ḳad Böyle giderse bizlere de inḫinâ gelür	Müf6	101b	113b	134b	99a		--*/-**-/*--/-*-	Muzâri ^c
Cefâda öñdül alduñ nâz u istiğnâda taş dikedüñ O günler hep benim ey pehlevân ḫaṭır-nişânımdır	Müf7	101b	113b	134b	99a		*---/*---/*---/*---	Hezec
Çend ḫarf aḫvâl-i dilden hâmiş-i mektûbda Eyleyem dir iken imlâ ṭoldı gitti her ṭaraf	Müf8	101b	113b	135a	99a		-*--/-*--/-*--/-*-	Remel
Saña kim didi şabâ zülfini taḫrîk idesin Bu ḳadar fitne vü âşûba sen olduñ bâdî	Müf9	101b	114a	135a	99a		**--/**--/**--/**-	Remel
Bu ḫüsn ile yanında o şeh-bâz niğâhuñ Şayd eylemek gönülleri gûyâ şikâr imiş	Müf10	101b	114a	135a	99a		--*/-**-/*--/*-- --*/-**-/*--/*--	Hezec Muzâri ^c (2 kalıplı)
Meydân oḳur hemân kim olursa o pehlevân Yoḳ defterinde Zâl ü Nerîmân u Ḳahramân	Müf11	102a	114a	135a	99a		--*/-**-/*--/*--	Muzâri ^c
Yatmış raḳîbde gice ol mâh âh âh Böyle gider yatarsa olur ḫâlimiz tebâh	Müf12	102a	114a	135a	99a		--*/-**-/*--/*--	Muzâri ^c

Hep şudandır baña ihsânı o dil-cû âfetüñ Bî-sebeeb bu eşk-i çeşmim bañr-i ğummân olmadı	Müf13	102a	114a	135a	99a		-*--/-*--/-*--/*--	Remel
Ŧıflân el ele dil-i Nûri'yi çeldiler Kim didi atla aña meydâna top gibi	Müf14	102a	114a	135a	99b		--*/--*/--*/--*	Muzâri ^c
Hağ geldi kim maħabbet-i yârı berâtle Tevcîh ideler baña kayd-ı hayâtle	Müf15	102a	114a	135a	99b		--*/--*/--*/--*	Muzâri ^c
Kim elleşir o hûnî ile nîm mest iken Düşdüm ayağına hele ħancer be-dest iken	Müf16	102a	114a	135b	99b		--*/--*/--*/--*	Muzâri ^c
Vardım seni şülüş qalemiyle aşığı ben Ĥâtır-şikestlikle geçirdik kışı yazı	Müf17	102a	114a	135b	99b		--*/--*/--*/--*	Muzâri ^c
Eger mir'ata baksam kendümi teşhîşden qaldım Bu şüretlerde ħayrân olmuşı gördüñ mi sulţânım	Müf18	102a	114a	135b	99b		*---/*---/*---/*---	Hezec
Sebû be-düş ħarâbât erenlerin seyr it Varınca câm-ı meye desti içmeden Cem olur	Müf19	102a	114b	135b	99b		*--/*--/*--/*--	Müctes
Neşât-ı meyle rindân şâd u ħurremdir zamânında Qalender meşrebânuñ her biri Cem'dir zamânında	Müf20	102a	114b	135b	99b		*---/*---/*---/*---	Hezec
Yâr sevmekde riya eyler isem beyt-i dilim Zâhidüñ ħâne-i zühdi gibi vîrân olsun	Müf21	102a	114b	135b	99b		**--/*--/*--/*--	Remel
Mübtelâ olsun hele bir çâr ebrû dilbere	Müf22	102b	114b	135b	99b		-*--/-*--/-*--/*--	Remel

*İndekste manzumelerin temsil edilmesi bakımından baş kısımları / ilk beyitleri alınmıştır.	Atf Sıra No	Nüsha Durumları					Vezin	Bahr
		M	T	Ü1	Ü2			
ŞİİRLER İNDEKSİ								
BEYİTLER								
Oldı bu tuhfe kıranfülle müzeyyen gülşen İsmine dinse sezâdır hele <i>tavûs-ı cemen</i>	B1	102b	114b	136a	100a		** - / ** - / ** - / ** -	Remel
Olur hayret dih-i erbâb-ı şan'at Ruḡ-ı pâkindeki <i>mînâ-yı kudret</i>	B2	102b	115a	136a	100a		* - - / * - - / * - -	Hezec
Nola olsa bu kadar hüsle firdevse 'adil Virdi zeyn ol derece gülşene <i>ihsân-ı cemîl</i>	B3	102b	115a	136a	100a		** - / ** - / ** - / ** -	Remel
Revnaḡ-şiken-i 'arız-ı hür olsa sezâ-vâr Ol rütbe müzeyyen açılır <i>maḡla'-ı envâr</i>	B4	102b	115a	136a	100a		- - * / - - * / - - * / - -	Hezec
Dil-pesend olmaz idi böyle mişâl-i hûbân Maḡhar-ı feyz-i Hudâ olmasa <i>memdûḡ-ı cihân</i>	B5	102b	115a	136a	100a		** - / ** - / ** - / ** -	Remel
Buña meyl eylese şâyeste herkes Olur zîrâ ki nezzâre <i>şafâ-res</i>	B6	103a	115a	136a	100a		* - - / * - - / * - -	Hezec
Olsa ne 'aceb böyle pesendide vü mergûb Ruḡsâre-i cânân gibidir <i>vecne-i maḡbûb</i>	B7	103a	115a	136b	100a		- - * / - - * / - - * / - -	Hezec
Buña herkes ider iḡbâl-i lâ-büd Mücevher tâcdır <i>reşk-i zümürüd</i>	B8	103a	115a	136b	100b		* - - / * - - / * - -	Hezec

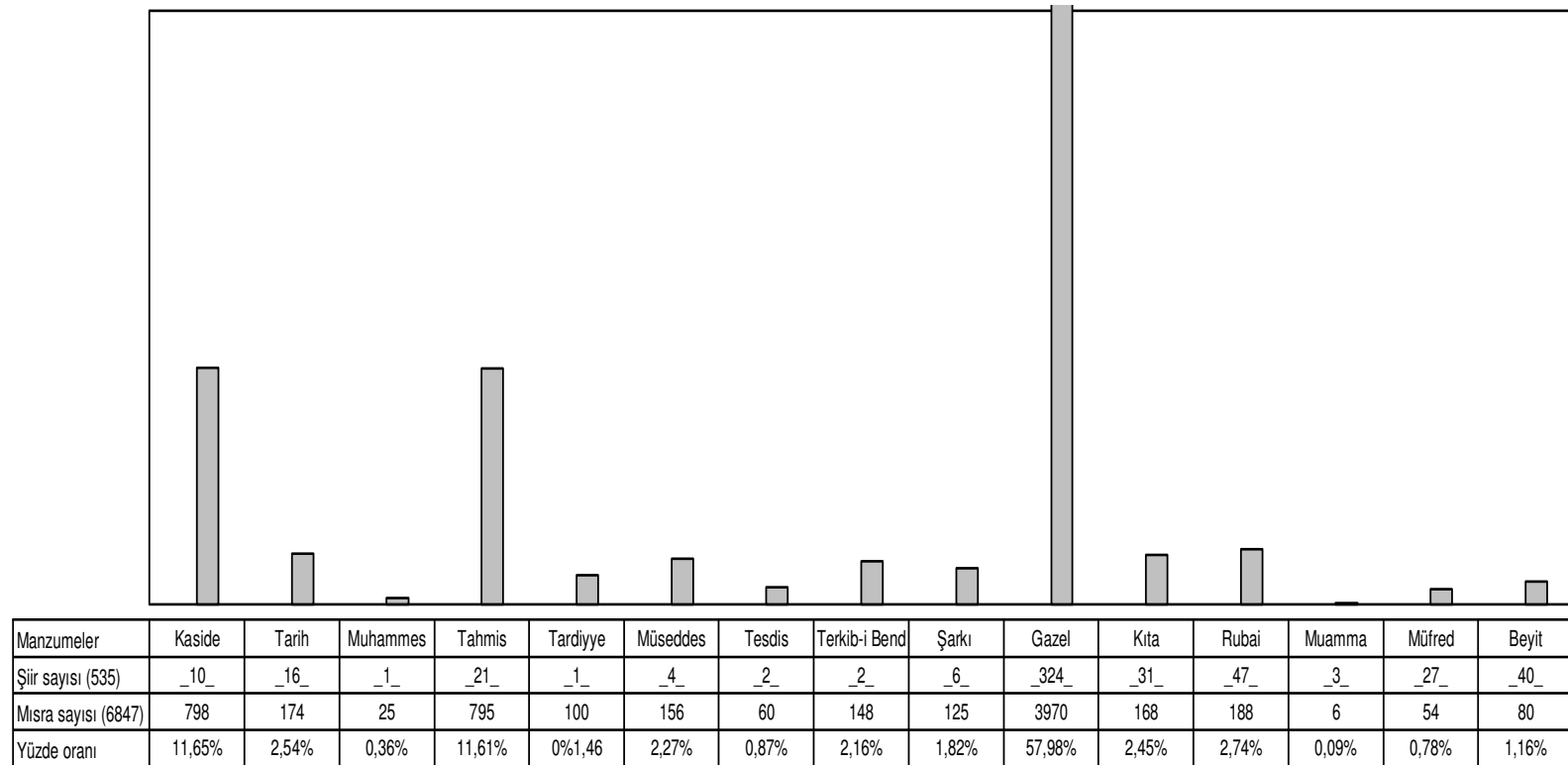
Mişâl-i hâtem-i cevher virür şafâ-yı derûn Benân-ı şâhid-i gülzârda <i>zümür-rüd-gûn</i>	B9	103a	115a	136b	100b		* _ * _ / * _ * _ / * _ * _ / * _ * _	Müctes
Oldı maqbûl cenâb-ı şeh-i hûrşîd mişâl Nûr-pâş olsa ‘aceb mi bu <i>beşîr-i iqbâl</i>	B10	103a	115a	136b	100b		* _ * _ / * _ * _ / * _ * _ / * _ * _	Remel
Bezm-i gülşende bu şun ^c -ı Kird-gâr Âdemi her demde eyler <i>neş’e-dâr</i>	B11	103a	115b	136b	100b		- * _ _ / - * _ _ / - * _ _	Remel
Olursa böyle gerekdir menât-ı hüsni ü bahâ Cemâl-i gülşene revnağ-dih oldı <i>müsteşnâ</i>	B12	103a	115a	136b	100b		* _ * _ / * _ * _ / * _ * _ / * _ * _	Müctes
Cümle bülbülleri eyler dem-sâz Açılma gülerek <i>gonçe-i nâz</i>	B13	103a	115b	136b	100b		- - * / * - - * / * - - * / * - -	Hezec
Almaz ağıza lezzet alan olsa da sükker Erbâbına sükkerden elezdır <i>leb-i dil-ber</i>	B14	103a	115b	136b	100b		- - * / * - - * / * - - * / * - -	Hezec
Mağal yok hiç bunda zerre kubbâ Nazar eyle efendi <i>mîhr-i şubhâ</i>	B15	103a	115b	137a	100b		* _ _ _ / * _ _ _ / * _ _	Hezec
Buñ meyl itmez mi erbâb-ı nühâ İntihâ-yı hüsne irdi <i>müntehâ</i>	B16	103a	115b	137a	100b		- * _ _ / - * _ _ / - * _ _	Remel
İdemez kimse bu sözde cedeli Beñzemez bir çiçege <i>feyz-i celî</i>	B17	103b	115b	137a	100b		* _ * _ / * _ * _ / * _ * _	Remel
Tabî‘at ehli görünce buñ olur dil-bend Dinildi anuñ içün nâmına <i>cihân-pesend</i>	B18	103b	115b	137a	101a		* _ * _ / * _ * _ / * _ * _ / * _ * _	Müctes

Kenâr-ı bâğa gelüb ‘ayş u nûşa ol der-kâr Resîde oldı kemâle efendi <i>hüsn-i bahâr</i>	B19	103b	115b	137a	101a		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Ser-tâ-ğadem erbâb-ı dili neş'e-ver eyler Rengîn-ter oldı mey-i terden <i>leb-i duhter</i>	B20	103b	115b	137a	101a		- - * / * - - * / * - - * / * - -	Hezec
Bunı erbâb-ı hüsn-i tab‘ olanlardır iden temyîz “Tesurru’n-nâzırîn”üñ sırrına mazhar <i>ferah-engîz</i>	B21	103b	115b	137a	101a		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Şaçılınca zer gibi gülzâra bâ-feyz-i Hudâ Bu çiçek oldı nümâyişle ‘aceb <i>zînet-fezâ</i>	B22	103b	116a	137a	101a		- * - - / - * - - / - * - - / - * -	Remel
Gülşen-i dehr içre üşkûfe dilâ Böyle olsun olur ise <i>dil-güşâ</i>	B23	103b	116a	137b	101a		- * - - / - * - - / - * -	Remel
Nazar eyle degil mi feyz-i Hâk bu Güler maḥbûba beñzer ‘aynı <i>gül-rû</i>	B24	103b	116a	137b	101a		* - - - / * - - - / * - -	Hezec
‘Âleme şâmil olub luḥf-ı cenâb-ı feyyâz İtdi nâ-dîde bu zîbâ çiçeği <i>zîb-i riyâz</i>	B25	103b	116a	137b	101a		* * - - / * * - - / * * - - / * * -	Remel
Nigâh it diğkat eyle itme ihmâl Ser-â-pâ nûra beñzer <i>şems-i iğbâl</i>	B26	103b	116a	137b	101a		* - - - / * - - - / * - -	Hezec
Şükûfe-zâr-ı cihân içre almasun mı nâm Bu hüsn-i manzar u endâmla <i>zümür-rüd fâm</i>	B27	103b	116a	137b	101a		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Görenler şun‘-ı Hâkḳı fikr idüb ta‘zîm ider her bâr	B28	103b	116a	137b	101a		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec

Emîr-i şadr-ı gülzâr-ı hasendir <i>seyyid-i ezhâr</i>								
Bulsa şâyeste degil mi imtiyâz Cümle ezhârûñ içinde <i>verd-i nâz</i>	B29	104a	116a	137b	101b		- * - - / - * - - / - * -	Remel
Nigâh kııl hele gâfletle olma müstağrağ Neler getürdi bu gülzâra bağ <i>tecelli-i Hâk</i>	B30	104a	116a	137b	101b		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Hırâm-ı nâzla gülşende şanki bir mağbûb ‘Aceb mi olsa bu nev-bâve cümleden <i>mergûb</i>	B31	104a	116a	138a	101b		* - * - / * * - - / * - * - / * * -	Müctes
Oldı kemâl-i hüsn ü bahâ ile ser-firâz Uymaz metâ-ı âhère zîrâ <i>ķumâş-ı nâz</i>	B32	104a	116b	138a	101b		- - * / - * - * / * - - * / - * -	Muzâri ^c
Eyler dil-i ehl-i hâli rûşen Yek nazrada <i>âfitâb-ı gülşen</i>	B33	104a	116b	138a	101b		* - - - / * - - - / * - -	Hezec
Degil mi bezm-i gülşende ferağ-bağş-ı dil-i nuzzâr Leâtâfetde müsellemler oldu <i>hâķķâ zübde-i ezhâr</i>	B34	104a	116b	138a	101b		* - - - / * - - - / * - - - / * - - -	Hezec
Nağd-i evķâtüñi gel itme telef Nazâr it gör nicedir <i>mağz-ı şeref</i>	B35	104a	116b	138a	101b		* * - - / * * - - / * * -	Remel
Hele her kim eylese bir nigâh Bu çiçege dir <i>ķerem-i İlâh</i>	B36	104a	116b	138a	101b		* * - - / * * - - / * * -	Remel
İdemez kimse bahâsın tağmîn Hûb-terdir o ķadar <i>dürr-i semîn</i>	B37	104a	116b	138a	101b		* * - - / * * - - / * * -	Remel

Bu meṭa ^c -ı şun ^c -ı pâk-i kibriyâ Olmasun mı ey gönül <i>'âlem-bahâ</i>	B38	104a	116b	138a	101b		-*--/*--/*--	Remel
Cezb ider insânı bu şun ^c -ı Hüdâ İsmine dindi anun çün <i>dil-rübâ</i>	B39	104a	116b	138b	101b		-*--/*--/*--	Remel
Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla Dile şafvet virür <i>cemâl-i şafâ</i>	B40	104a	116b	138b	101b		**--/*--/**--	Hafif

2.5. MANZUMELERİN DAĞILIM GRAFİĞİ

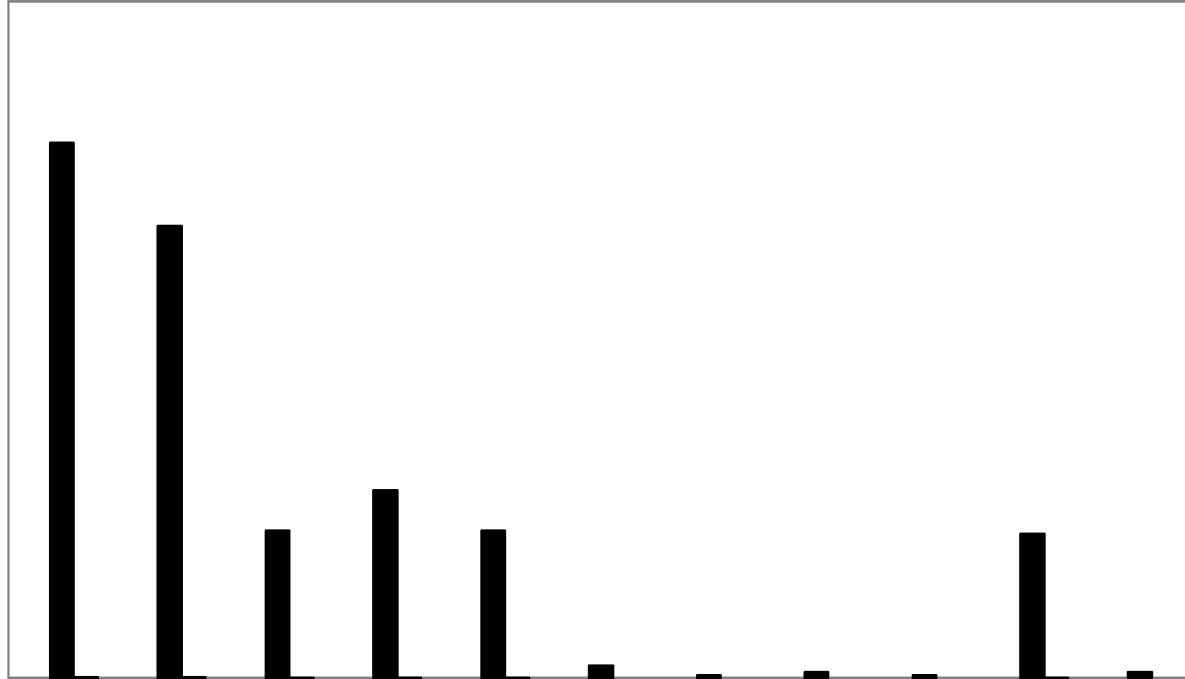

Bahir	Vezin	Kaside	Tarih	Muhammes	Tahmis	Tardıyye	Müseddes	Tesdis	Terhib-i bend	Şarkı	Gazel	Kıta	Rubai	Muamma	Müfred	Beyit	Toplam
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	1	1		6					1	53	3		1	5	1	72
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün		1							1	9	1			1	6	19
Remel	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	3	2		4		1	1	1	2	49	1		1	2	5	72
Remel	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün										5	1				5	11
Hezec	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	4	6		5						64	7			7	3	96
Hezec	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün			1						1	7	1				6	16
Hezec	Mef'ülü Mefâ'ilün Fe'ülün					1			1		11					1	14
Hezec	Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Mefâ'ilün										1						1
Hezec	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün				1						11				1	4	17
Hezec	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün Mef'ülü Fe'ülün										2*	1*					3
Muzari	Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	1			2		3	1			30	2			7	1	47
Muzari	Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün										1						1
Hafif	Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün		2		1					1	47	7			2	1	61
Müctes	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	1	3		2						27	5		1	2	7	48
Seri	Müfteilün Müfteilün Fâ'ilün										4						4
Kamil	Mütefâ'ilün Fe'ülün Mütefâ'ilün Fe'ülün										1						1
Münserih	Müfteilün Fâ'ilün Müfteilün Fâ'ilün		1								1						2
Recez	Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün										1						1
Ahreb	----- (Rubailer için) -----												47				47
Tespit edilemeyen												2					2
Toplam		10	16	1	21	1	4	2	2	6	324	31	47	3	27	40	535

* 270, 281 numaralı gazeller başlığı altındaki manzumeler aslında müstezad olmalarına rağmen ayrı başlık açılmadan gazeller arasına eklendi.

* Kıtalar başlığı altında bulunan 24 nolu manzume müstezad şeklinde yazılmış fakat 2 beyitten oluşmaktadır. Şair de bu manzumeyi kıtalar arasına koymuştur.

2.6. ARUZ BAHİRLERİNİN DAĞILIM GRAFİĞİ

Bahirler	Remel	Hezec	Muzari	Hafif	Müctes	Seri	Kamil	Münserih	Recez	Ahreb	Bilinmeye
Manzume sayısı (535)	174	147	48	61	48	4	1	2	1	47	2
Yüzde oranı	32,52%	27,47%	8,97%	11,40%	8,97%	0,74%	0,18%	0,37%	0,18%	8,78%	0,37%

2.7. NAZIM ŞEKİLLERİ İNCELEMESİ

DİBÂCE¹

Dibace metni sadece (T) simgesiyle işaretlenen Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Emanet bölümünde bulunan 1626 numaralı nüshada mevcuttur. Diğer nüshalarda dibace metni yoktur. Dibace metni Allah'a hamd Peygamber (SAV)'e salâvat ve sahabelere razılık ile başlar. Sonra padişaha övgü, dua ve takdimden oluşmaktadır.

KASİDELER

I- Halil Nuri Divanında toplam 10 kaside vardır. Kasidelerin özellikleri şu şekildedir.

1.Kaside: 18 beyitlik bu kaside bir tevhidir. Aruzun müctes bahrinin “Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

2.Kaside: 72 beyitlik bir miraciyedir. Hz. Peygamber (SAV)in miraca yükselişini ve bu mucizenin safhalarını manzum bir şekilde kaleme alan yazar şiirin sonunda günahlarının çokluğundan şikâyet etmekte ve şefaata istemektedir. Aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Me‘fâilün” kalıbıyla yazılmıştır.

3.Kaside: 41 beyitlik bir na‘ttır. Aruzun muzari bahrinin “Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Hz. Peygamber (SAV)in övgüsünü konu edinmiştir.

4.Kaside: 40 beyitlik bir na‘ttır. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Hz. Peygamber (SAV)in övgüsü yapılmış ve üstünlükleri dile getirilmiştir.

5.Kaside: 30 beyitlik bir na‘ttır. Aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbyla yazılmıştır. Hz. Peygamber (SAV)e uymanın ve onun ümmeti olmanın fazileti hakkındadır.

6.Kaside: 18 beyitlik bir medhiyedir. Mevlana'nın övgüsünü yapan şair
Gînâ dergâhıdır bu olma gel dil-rîş ey dervîş

¹ Bu metin ve genel olarak dibacelerle ilgili bilgi için bkz. (Üzgör, Tahir; Türkçe Divan Dibaceleri, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 1990; Tolasa, Harun; Klasik Edebiyatımızda Divan Önsöz (Dibace)leri, Lami'i Divanı önsözü ve (buna göre) Divan Şiiri Sanat Görüşü, Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler (haz: Mehmet Kalpaklı), s. 229-244, Yapı Kredi yay. İstanbul, 1999.)

Bu yerde cümleye mebzûldür ihsân-ı Mevlânâ
 ‘Abeş çâk-i girîbân eyleme me'yûs olub Nûrî
 Saña besdir elüñle pekce tüt dâmân-ı Mevlânâ

diyerek kendisinin bir Mevlevî olduğunun ipucunu veriyor. Bu şiir aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

7.Kaside: 18 beyitlik bir medhiyedir. Bu da Mevlana’naya yazılmıştır. Mevlananın ve Mevliviliğin faydalarını işlemiştir. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

8.Kaside: 78 beyitlik bir bahariyedir. Sultan 3. Selim’in övülmesi vasfında yazılmıştır. İçerisinde pek çok çiçek ismi barındıran bu kaside aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

9.Kaside: 57 beyitlik bir şitaiyye kasidesidir. Sultan 3. Selim’e yazılmıştır. Kış mevsiminden, kışın iyi ve kötü yanlarından bahsetmiştir. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

10.Kaside: 27 beyitlik bir medhiyedir. Şair, Raşid Efendinin yaptırdığı kasr için yazmıştır. Aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

II- Kasidelerin toplam beyit sayısı 399’dur.

III- 18 beyitli 3, 72 beyitli 1, 41 beyitli 1, 40 beyitli 1, 30 beyitli 1, 78 beyitli 1, 57 beyitli 1, 27 beyitli 1 kaside bulunmaktadır. Kasideler 18 – 78 beyit arasında değişen bir sayıda yazılmıştır.

IV- Kasidelerde 2’si aynı bahirden 5 ayrı vezin kalıbı kullanılmıştır vezinler yoğunluk sırasına göre şunlardır:

Hezec / Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün (4 kaside)

Remel / Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün (3 kaside)

Remel / Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün (1 kaside)

Muzari / Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün (1 kaside)

Müctes / Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün (1 kaside)

TARİHLER

I- Halil Nuri divanında toplam 16 adet tarih manzumesi vardır.

II- Divanda “1 beyitli 3, 2 beyitli 3, 3 beyitli 1, 4 beyitli 1, 5 beyitli 1, 7 beyitli 2, 9 beyitli 1, 10 beyitli 2, 11 beyitli 1, 12 beyitli 1” tarih manzumesi vardır. Bu manzumelerin toplam beyit sayısı 87’dir.

III- tarih manzumelerinde 7 değişik aruz kalıbı kullanmıştır. Bunlar yoğunluk sırasına göre şöyledir:

Hezec / Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün (6 ad)

Müctes / Mefâ’îlün Fe’îlâtün Mefâ’îlün Fe’îlün (3 ad)

Remel / Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlün (2 ad)

Remel / Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlün (1 ad)

Remel / Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlün (1 ad)

Hafif / Fe’îlâtün Mefâ’îlün Fe’îlün (2 ad)

Münserih / Müf’teîlün Fâ’îlün Müf’teîlün Fâ’îlün (1 ad)

IV- Halil Nuri Bey divanındaki tarih menzumelerini 3 konu başlığı altında toplayabiliriz.

- a) Nasb (sadaret, memuriyet atamaları vs.): 8 tarih
- b) Viladet: 6 tarih
- c) İnşa, tamir: 2 tarih

V- Divandaki 16 tarih manzumesinin hepsinde mahlas kullanılmıştır. Ancak ilginç olan bir nokta şair hiç bir vefat tarihi düşmemiştir. Yine ilginç olan bir nokta da şairin önemli görevlerde bulunmasına, tanınmış bir aileye ve geniş bir çevreye sahip olmasına ayrıca tarihçi özelliğinin bulunmasına rağmen tarih manzumeleri çok azdır diyebiliriz.

MUHAMMES

Halil Nuri divanında 1 ad muhammes vardır. Aruzun hezec bahrinin “Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fe’ûlün” kalıbıyla yazılan ve 5 bentten oluşan bu şiir 25 beyittir. “aaaaA bbbbA ccccA...” şeklinde kafiyelenmiştir. Bu manzume ilginç bir özelliği de ihtiva etmektedir. “Na’t-ı Şerîfdirki Her Mısrâ’uñ Hârf-i Evveli Terkîb Olunsa Mısrâ’-ı Hâmis Çıkar” başlığından hareketle mısra başlarındaki harfler sırasıyla üstten aşağı okunduğunda “Şefâ’at yâ Resûlallâh şefâ’at” ibaresi ile karşılaşırız. Bir nevi akrostiş diyebileceğimiz bu özellik divana bir güzellik katmış.

TAHMİSLER

I- Halil Nuri divanında 21 adet tahmis vardır.

II- Bend sayılarının yoğunluğuna göre şöyle sıralayabiliriz:

5 bendli 6 tahmis (30 bend)

9 bendli 5 tahmis (45 bend)

7 bendli 4 tahmis (28 bend)

8 bendli 2 tahmis (16 bend)

6 bendli 2 tahmis (12 bend)

10 bendli 1 tahmis (10 bend)

18 bendli 1 tahmis (18 bend)

Toplam bend sayısı 159'dur. Mısra hesabı 795, beyit hesabıyla 397 beyittir.

III- 5 ayrı bahire ait 7 aruz kalıbı kullanılmıştır. Şu şekilde gösterebiliriz:

Remel / Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (6 tahmis)

Hezec / Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün (5 tahmis)

Remel / Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün (4 tahmis)

Müctes / Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (2 tahmis)

Muzari / Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün (2 tahmis)

Hezec / Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün (1 tahmis)

Hafif / Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (1 tahmis)

IV- Tahmislerin kafiye düzeni ve kimin şiirine yazıldıklarını ve diğer hususlarına ait bilgileri aşağıda gösterelim:

1.Tahmis: Kani'nin bir natını tahmis etmiştir. 10 benddir, aruzun hezec bahrinin "Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması "aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)" şeklindedir.

2.Tahmis: Hayri Efendinin Mevlana hakkındaki 18 beyitlik bir kasidesinin her beytine üçer mısra ekleyerek yazılmış bir tahmisdur. 18 benddir, aruzun hezec bahrinin "Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün" kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması "aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)" şeklindedir.

3.Tahmis: Hâfız-ı Şîrâzî'nin bir gazeline yazılmış 9 bendlik Farsça bir tahmistir. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

4.Tahmis: Bâkî'nin bir gazelinin tahmisidir, 5 bendden oluşmakta aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

5.Tahmis: Kânî'nin bir gazeline yazılmış 7 bendlik bir tahmistir. Aruzun müctes bahrinin “Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

6.Tahmis: Kânî'nin bir gazeline yazılmıştır. 7 benddir, aruzun hezec bahrinin “Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

7.Tahmis: Şeyh Gâlib'in bir gazelini tahmis etmiştir. 9 benddir, aruzun muzari bahrinin “Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir. Manzumenin son bendi ilginçtir.

Nitsün bu nev-zemînde Nürî vü Enverî
Gezmişler esb-i fikret ile gerçi her yeri
Çek pâ-yı ‘azmi sende gönül gezme serseri
Ser-ḥadd-i nazmı bulmadı ṭab‘-ı sühân-verî
İcâza vardı Gâlib’ün eş‘ârı neyleyim

Görüleceği üzere Nuri Bey, Enveri adlı bir şairle ortaklaşa olarak Şeyh Galib'in bir gazelini tahmis etmiştir.

8.Tahmis: Şeyh Gâlib'in bir gazelini tahmis etmiştir. 6 benddir, aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

9.Tahmis: Râşid Efendinin bir gazelinin tahmisidir. 5 benddir, aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

10.Tahmis: Râşid efendinin bir gazelinin tahmisidir. 6 benddir, aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir. Bu manzumenin son bendinde

Râşidâ gerçi nazarda bu ğazel mağşûşdur

Nûrî Beg tahmîsine himmet iderse pâk olur

Mısralarını görmekteyiz ki daha önce Râşid Efendinin, Nuri Bey'den gazeli için tahmis yazmasını istediğini göstermesi bakımından ilginçtir.

11.Tahmis: Râşid efendinin bir gazelinin tahmisidir. 5 benddir, aruzun remel bahrinin“Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

12.Tahmis: Râşid efendinin bir gazelinin tahmisidir. 8 bendden oluşmaktadır. Bu manzumede Vehbî, Râşid, Nuri olmak üzere üç şair adı vardır. Buradan şu anlaşılmaktadır ki daha önce Râşid Efendi Vehbî'nin bir gazeline nazire yazmış ve Nuri Bey de bu nazireyi tahmis etmiş. Divanda bu şekilde başka manzumeler de var sırasıyla onlara da değinilecektir. Aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

13.Tahmis: Râşid efendinin bir gazelinin tahmisidir. 7 benddir, aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

14.Tahmis: Râşid Efendinin bir gazelinin tahmisidir. 9 benddir, aruzun müctes bahrinin “Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir. Bu manzumede de Nevres, Râşid, Nuri olmak üzere üç şair ismi görülmekte yukarıda da belirtildiği gibi bu durum manzumenin daha önceden nazire olarak kaleme alınmış bir gazelin tahmisi olduğunu gösterir.

15.Tahmis: Râşid efendinin bir gazelinin tahmisidir. 5 benddir, aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

16.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 5 benddir, aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

17.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 5 benddir, aruzun hafif bahrinin “Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

18.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 7 benddir, aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

19.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 9 benddir, aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

20.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 8 benddir, aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

21.Tahmis: Nebîl Beyin bir gazelinin tahmisidir. 9 benddir, aruzun muzari bahrinin “Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Kafiye şeması “aaa(aa), bbb(ba), ccc(ca)” şeklindedir.

TARDİYYE

Halil Nuri divanında 1 adet tardiyye vardır. Bu manzume klasik tardiyye kalıbı olarak da bilinen aruzun hezec bahrinin “Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Fe‘ûlün” kalıbıyla yazılmıştır. Tardiyenin kafiye düzeni şu şekildedir:

_____a
_____a
_____a
_____a
_____v
_____b
_____b
_____b
_____b
_____v
_____c
_____c
_____c
_____c
_____v

Tardiyye muhammesin özel bir şekli olup edebiyatımızda çok az karşılaşılan bir nazım şeklidir. Bu tardiyye 20 bendden oluşmaktadır. 20. bendinde şairin mahlası da bulunmaktadır. Bu manzumede 100 mısra vardır.

MÜSEDESLELER

Halil Nuri divanında 4 adet müseddes vardır.

1. Müseddes 7 bend uzunluğundadır. Aslında yazma nüshalarda terci‘-i bend olarak başlık bulunmasına rağmen bu manzume müseddes-i mütekerrir kurallarına uymaktadır. Eski yazılı divanların çoğunda müseddesi mütekerrirlerin terci‘-i bend ve terki‘-i bend olarak gösterilmesi yaygın görülen bir durumdur (İpekten, 2005, Eski Türk Edebiyatı Nazım Sekilleri ve Aruz). Bu manzume aruzun muzâri‘ bahrinin “Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. 6’ şar mısradan oluşan her bendin 5. ve 6. mısraları

“Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şihhat isteyen”

her bendin sonunda aynen tekrar edilmiştir. Kafiye şeması “aaaaAA, bbbbAA, ccccAA” şeklinde örgülenmiştir. Son bendinde şairin mahlası bulunmaktadır.

2. Müseddes 5 bendden oluşmaktadır. Bu manzumenin yazma nüshalarda “Tercî‘-i Beyt-i Nebîl Beg” başlığını taşıdığını görmekteyiz. Fakat yukarıda yaptığımız açıklama bu manzume için de geçerlidir. Yani bu da müseddes-i mütekekerirdir. Kafiye şeması “aaaaAA, bbbbAA, ccccAA” şeklindedir. Birinci bendin 5. ve 6. mısraları olan

“O perî rûyî mı sevdüñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşk eşeri söyle baña noldı saña”

diğer bendlerin sonlarında da aynen tekrarlanmıştır. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbı ile yazılmıştır. Son bendinde şairin mahlası bulunmaktadır.

3. Müseddes aruzun muzari bahrinin “Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. 7 bendden oluşmaktadır. Son bendinde şairin mahlası bulunmaktadır. Kafiye şeması “aaaavv, bbbbyy, ccccz” şeklinde her bendin son iki mısrası kendi arasında kafiyelidir.

4. Müseddes Fuzuli'ye nazire olarak yazılmıştır. Aruzun muzari bahrinin “Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün” kalıbı kullanılmıştır. 7 bendden oluşmaktadır. Son bendinde şairin mahlası mevcuttur. Kafiye şeması “aaaavy, bbbvy, cccvy” şeklindedir.

TESDİSLER

Halil Nuri divanında 2 adet tesdis vardır.

1. Tesdis “Tedsîs Beyt-i Hâzret-i Câmî Der Na’t-ı Şerîf” başlığını taşımaktadır. Meşhu İran’lı şair Câmî’nin bir gazelinin tesdisidir. Aruzun muzari bahrinin “Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün” kalıbıyla yazılmıştır. 5 bendden oluşmaktadır. 5. bendde şairin mahlası vardır. Kafiye şeması “aaaaAA, bbbbAA, ccccAA” şeklindedir. Manzumede her bendin son iki mısrası Farsça’dır ve her bendde aynen tekrarlanmıştır.

“Anrâ ki ber ser-efser-i iqbâl-i sermedest

Ser der-reh-i Muhammed ü âl-i Muhammedest”

Bu bakımdan şekil olarak müseddes-i mütekerrir denilen kafiye şeklindedir. Fakat bir şairin gazelinin matla’ı alınarak önüne 4 er mısra eklemek suretiyle tesdis yapılmıştır. Tesdis de edebiyatımızda çok az rastlanan nazım şekillerinden biridir.

2. Tesdis “Tedsîs Beyt-i Hâzret-i Rûşenî Der Na’t-ı Şerîf” başlığını taşımaktadır. Aruzun remel bahrinin “Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün” kalıbıyla yazılmıştır. 5 bendden oluşmaktadır. Son bendde şairin mahlası vardır. Kafiye şeması “aaaaAA, bbbbAA, ccccAA” şeklindedir. Manzumede birinci bendin son iki mısrası her bendde aynen tekrarlanmıştır.

“Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi

Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî”

Bu bakımdan 1. tesdisde olduğu gibi şekil olarak müseddes-i mütekerrir denilen kafiye şeklindedir. Fakat bir gazelin matla’ı alınarak tesdis yapılmıştır.

TERKİB-İ BENDLER

Divanda 2 adet terki-i bend bulunmaktadır. Toplam beyit sayıları 148’dir.

1. Terkib-i bend 9 bend uzunluğundadır. Birinci bendin beyit sayısı 7 diğerlerinin hepsi 8'er beyittir. Toplam 71 beyitten oluşmaktadır. Aruzun remel bahrinin "Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün" kalıbıyla yazılmıştır. Son bendinde şairin mahlası bulunmaktadır. Kafiye şeması "aa xa xa ... vv, bb xb xb ... yy, cc xc xc ... zz" şeklindedir. Bu manzumede şair sevgiliye aşkını dile getirmekte, ona kavuşmayı istemekte, fakat sevgilinin yüz vermemesinden yakınmaktadır.

2. Terkib-i bend 7 bend uzunluğundadır. Her bend 11'er beyitten oluşmakta ve toplamda 77 beyit vardır. Aruzun hezec bahrinin "Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ülün" kalıbıyla yazılmıştır. Son bendde şairin mahlası vardır. Kafiye durumu "aa xa xa ... vv, bb xb xb ... yy, cc xc xc ... zz" şeklindedir. Konu olarak aşktan, aşkın öneminden, insanın değerinden bahsedilmiş.

ŞARKILAR

I- Halil Nuri Bey'in Divanında toplam 6 adet şarkı bulunmaktadır.

II- Şarkılarda 5 ayrı aruz kalıbı kullanılmıştır. Sırasıyla şöyledir:

Remel / Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (1. şarkı)

Remel / Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (2. şarkı)

Hafif / Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün (3. şarkı)

Hezec / Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ülün (4. şarkı)

Remel / Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün (5. ve 6. şarkı)

III- Şarkıların bend sayıları göre incelediğimizde 1 tanesi 5 bendli (2. şarkı), diğer 5 tanesi 4'er bendlidir.

IV- Mısra sayılarına baktığımızda yine paralellik görmekteyiz. Şarkılardan bir tanesi (2. şarkı) 5'er mısralı, diğerleri 4'er mısralıdır.

V- Şarkıların toplam bend sayısı 25' dir. Mısra sayıları da 105' dir.

VI- Şarkıların hepsinde mahlas vardır ve son bendlerde bulunmaktadır.

VII- 6 şarkıdan bir tanesi "muhammes şarkı"dır (2. şarkı), üç tanesi "mütekerrir şarkı" (1, 3 ve 5. şarkılar), 2 tanesi de "müzdeviç şarkı"dır (4. ve 6. şarkılar).

VIII- Şarkılarda 3 farklı şekilde kafiye örgüsü kullanılmıştır. Şu şekildedir:

a) "aaaB cccB dddB" (1, 3 ve 5 numaralı şarkılar)

b) "aaaAA bbbAA cccAA" (2 numaralı şarkı)

c) “aaab cccb dddb” (4 ve 6 numaralı şarkı)

VIII- Şarkılardan 5 tanesinde aynı başlık “Şarkı” kullanılırken, 5. şarkıda farklı olarak “Şarkı Der-Zemîn-i Nâz u Niyâz” başlığı kullanılmıştır.

GAZELLER

I- Divanda 324 adet gazel bulunmaktadır.

II- Gazellerin toplam beyit sayısı 1985 olarak tespit edilmiştir.

III- Gazeller 5 beyitten 21 beyte kadar değişen farklı uzunluklara sahiptir. Bunlar çok detaylı bir şekilde “ayrıntılı nazım şekilleri tablosu”nda incelenmiştir. Bu tablonun gazeller bölümünden bakılabilir.

IV- Divandaki gazeller 18 farklı aruz kalıbı kullanılarak yazılmıştır. Bu kalıpların 6’sı hezec bahrine, 4’ü remel bahrine, 2’si muzari bahrine, 1’i hafif, 1’i müctes, 1’i seri, 1’i kâmil, 1’i münserih, 1’i de recez bahrine aittir. Gazellerde kullanılan bu bahirleri, aruz kalıplarını ve hangi kalıptan kaç gazel yazıldığını tablo şeklinde şöyle gösterebiliriz.

Remel	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün	53
Remel	Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün	9
Remel	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün	49
Remel	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün	5
Hezec	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün	64
Hezec	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün	7
Hezec	Mef‘ülü Mefâ‘ilün Fe‘ülün	11
Hezec	Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mef‘ülü Mefâ‘ilün	1
Hezec	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün	11
Hezec	Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün Mef‘ülü Fe‘ülün	2*
Muzari	Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün	30
Muzari	Mef‘ülü Fâ‘ilâtün Mef‘ülü Fâ‘ilâtün	1
Hafif	Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	47
Müctes	Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	27
Seri	Müf‘teilün Müf‘teilün Fâ‘ilün	4
Kamil	Mütefâ‘ilün Fe‘ülün Mütefâ‘ilün Fe‘ülün	1
Münserih	Müf‘teilün Fâ‘ilün Müf‘teilün Fâ‘ilün	1
Recez	Müfte‘ilün Mefâ‘ilün Müfte‘ilün Mefâ‘ilün	1
18	TOPLAM	324

* 270, 281 numaralı, gazeller başlığı altındaki manzumeler müstezad olmalarına rağmen, müstezadlar gazelin özel bir şekli olmasından dolayı, metinde ayrı başlık açılmadan gazeller arasına eklendi. Fakat dipnot vasıtasıyla gerekli açıklama yapıldı.

V- Şair gazellerin hepsinde mahlasını kullanmıştır.

VI- 307 numaralı “Nazîre be-Râşid Efendi” başlıklı gazel, 21 beyitten oluşur ve mutavvel gazel özelliği taşımaktadır.

VII- 236 numaralı gazel “Ġazel-i Müşterek” başlığını taşımaktadır. Bu gazel Nuri Bey ve Nebil Bey tarafından karşılıklı olarak bir mısra biri diğer mısra diğeri olmak üzere sırayla söylemek üzere yazılmıştır. Gazel 7 beyittir ve sayfa kenarında da kırmızı renkle her satırın karşısında “Nu”, “Nb” harfleri ile işaret konulmuştur. Gazelin son beytinde Nuri ve Nebil mahlasları mevcuttur.

VIII- Halil Nuri Bey Divanında 27 harften gazel yazılmıştır. Arap alfabesinde “پ , چ , ژ” harflerinin olmadığı ve “لا” inde iki harfin birleşimi olduğu göz önüne alındığında Halil Nuri Bey Arap harflerinin hemen hepsinden gazel yazılmıştır. 27 harf içerisinde kafiye harfi olarak en fazla “Râ” (67), “Hâ” (40) ve “Yâ” (37) olmak üzere en fazla bu üç harfi kullanarak gazel yazmıştır. Gazellerin harf durumunu ve hangi harften kaç gazel yazıldığını detaylı olarak şöyle görebiliriz.

Elif	: G1-G9 (9 Gazel)
Bâ	: G10-G17 (8 Gazel)
Tâ	: G18-G21 (4 Gazel)
Şâ	: G22-G24 (3 Gazel)
Cîm	: G25-G27 (3 Gazel)
Ĥâ	: G28-G30 (3 Gazel)
Ĥâ	: G31-G33 (3 Gazel)
Dâl	: G34-G41 (8 Gazel)
Zâl	: G42-G44 (3 Gazel)
Râ	: G45-G111 (67 Gazel)
Zâ	: G112-G134 (23 Gazel)
Sîn	: G135-G139 (5 Gazel)
Şin	: G140-G143 (4 Gazel)
Şâd	: G144-G146 (3 Gazel)
Ėâd	: G147-G149 (3 Gazel)
Ṭâ	: G150-G152 (3 Gazel)
Zâ	: G153-G155 (3 Gazel)

- ‘Ayn : G156-G158 (3 Gazel)
 Ğayn : G159-G161 (3 Gazel)
 Fâ : G162-G164 (3 Gazel)
 Kâf : G165-G167 (3 Gazel)
 Kâf : G168-G184 (17 Gazel)
 Lâm : G185-G201 (17 Gazel)
 Mîm : G202-G221 (20 Gazel)
 Nûn : G222-G241 (20 Gazel)
 Vâv : G242-G247 (6 Gazel)
 Hâ : G248-G287 (40 Gazel)
 Yâ : G288-G324 (37 Gazel)

IX- 270 ve 281 numaralı gazeller müstezaddır. Bunlar inceleme de müstezad başlığı altında detaylı olarak işlenecektir.

X- Divan toplam 27 adet gazel başka şairlere nazire olarak yazılmıştır. Bu nazirelerin 4 tanesi Farsça, 23 ü Türkçe’dir. Nazire olarak en fazla Nebil Bey’e 6 adet manzume yazılmıştır. İkinci olarak Raşid Bey’e 5, Fehim’e 2, Şeyh Galib’e 2, Nesib Efendi’ye 2 ve diğer şairlere de 1’er şiir yazılmıştır. Aşağıda bir tablo içerisinde bu nazirelerin hangi şairlere yazıldığını detaylı olarak görebilirsiniz.

	Nazire Yazılan Şairin Adı	Gazel Numarası ve Açıklamaları	Beyit Sayısı
1-	Ğalib Efendi (Şeyh Galib)	G3	8 beyit
2-	Şâ’ib	G9 (Farsça)	7 beyit
3-	Râşid Efendi	G12	6 beyit
4-	Şevket	G40 (Farsça)	5 beyit
5-	Câmî	G41 (Farsça)	7 beyit
6-	Râşid Efendi	G46	8 beyit
7-	Vehbî	G47	9 beyit
8-	Nebîl Beg	G52	8 beyit
9-	Nebîl Beg	G55	8 beyit
10-	Fehîm	G56	7 beyit
11-	Tevfik Efendi	G115	5 beyit

12-	Nebîl Beg	G119	11 beyit
13-	Nebîl Beg	G137	7 beyit
14-	Nebîl Beg	G142	7 beyit
15-	Esrâr Dede	G166	9 beyit
16-	Nesîb Efendi	G188	8 beyit
17-	Nebîl Beg	G189	8 beyit
18-	Fehîm	G207	5 beyit
19-	Kelîm	G241 (Farsça)	7 beyit
20-	Ġalib Efendi (Şeyh Galib)	G244	7 beyit
21-	Râşid Efendi	G270 (Müstezad)	5 beyit
22-	Nesîb Efendi	G272	8 beyit
23-	Râşid Efendi	G277	10 beyit
24-	Şâkir Efendi	G281 (Müstezad)	9 beyit
25-	‘Ârif Efendi	G293	5 beyit
26-	Vecdî	G295	7 beyit
27-	Râşid Efendi	G307 (Gazel-i mutavvel)	21 beyit

XI- Halil Nuri Bey divanında 19 adet klasik gazel muhtevasının dışında konulu gazel yazılmıştır (Konulu gazellerin bulunduğu bir çalışma için bkz. Arslan, 2002, s.67). Bu gazellerin hepsi na‘t formunda kaleme alınmıştır ve hepsinde başlık olarak “Na‘t-ı Şerîf” yazılıdır. Bunlardan G248’den G265 e kadar olan 18 gazelde redif kullanılmış ve hepsinde de “yâ Resûlallâh” ifadesi redif olarak kullanılmıştır. Bu 18 gazelin hepsinde de aruzun hezec bahrinin “Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün” kalıbı kullanılmıştır. Bu manzumelerin uzunluğu 5 ve 9 beyit arasında değişmektedir. Bunlardan dışında kalan 1 gazelde ise redif kullanılmamıştır. G324 numaralı olan bu gazelin ilk beyiti şöyledir:

“Bendeyim bir der-i maḥbûbda kim yokdur eşi
Pâdişâhlıktır anuñ ḥidmet-i cârûb-keşi”

Bu gazel 9 beyittir ve sadece M nüshasında mevcuttur. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

XII- Divanda 324 gazelin 265'inde redif kullanılmıştır. Geriye kalan 59'unda (G9, G13, G18, G28, G31, G36, G37, G39, G45, G46, G70, G80, G82, G87, G89, G90, G102, G103, G105, G110, G112, G113, G124, G134, G135, G136, G140, G144, G163, G164, G169, G198, G200, G201, G231, G232, G235, G236, G238, G242, G266, G267, G270, G272, G278, G280, G288, G289, G297, G298, G299, G300, G304, G309, G310, G311, G321, G323, G324 numaralı gazeller) redif yoktur. G9 nolu gazel Farsça'dır.

MÜSTEZADLAR

Müstezad Arapça “ziyade” kökünden “artırılmış, eklenmiş” anlamındadır. Nazım şekli olarak müstezad, gazelden türetilmiş bir nazım şeklidir(İpekten, 2005, s.33). En çok aruzun “Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün” kalıbına yine aynı kalıbın baş ve son tefilesiyle “Mef'ûlü Fe'ûlün” eklenmesi şeklinde yazılmışlardır. Müstezadda bir mısra; uzun bir mısraya, kısa bir mısra eklenmesiyle oluşturulur. Yani müstezadda bir beyit 4 mısra uzunluğundadır.

Ancak bir başka kaynakta müstezad için “*herhangi bir nazım şeklinin bütün mısralarına kısa mısralar eklenerek elde edilen şekle denir. Gazel, kaside, murabba, muhammes, rubai, kıta benzeri nazım şekillerine bu ziyadeler eklenmiş; murabba müstezad, gazel müstezad gibi türleri ortaya çıkmıştır.*” denilmektedir(Mermer – Koç Keskin, 2005, s.79).

Bu açıklamalar ışığında divanda mevcut bulunan 3 manzume bu başlık altında incelenmiştir. Fakat metinde gönderme yapılarak ayrı başlıklar altına yerleştirilmiştir.

I- Divanda 3 adet müstezad özelliği taşıyan manzume vardır. Bunlardan G270 ve G281 numaralı manzumeler gazeller arasına yerleştirilmiş olup; K124 numaralı manzume ise kıtalar arasında bulunmaktadır.

II- Gazeller arasındaki müstezadlardan her ikisi de nazire olarak yazılmıştır. Bunlardan biri (G270 nolu manzume) Râşid Efendi'ye nazire olarak yazılmıştır ve 5 beyittir. Diğeri (G281 nolu manzume) Şâkir Efendi'ye nazire olarak yazılmıştır ve 9 beyitten oluşmaktadır. Kıtalar arasındaki müstezad ise 2 beyitten oluşmaktadır.

III- Her üç müstezad da klasik müstezad kalıbı olan “Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün” “Mef'ûlü Fe'ûlün” kalıbıyla yazılmıştır.

IV- Müstezadların toplam beyit sayısı 16'dır.

V- Gazel müstezadların her ikisinde de mahlas kullanılmıştır ve bunlar son beyitlerdedir. Kıta müstezad da ise mahlas yoktur.

VI- Müstezadların kafiye örgüsü şu şekildedir.

G270	G281	Kt24
_____A	_____A	_____A
_____b	_____a	_____b
_____A	_____A	_____A
_____b	_____a	_____b
_____C	_____B	_____C
_____x	_____b	_____x
_____A	_____A	_____A
_____b	_____a	_____b
_____D	_____C	
_____x	_____c	
_____A	_____A	
_____b	_____a	

KIT'ALAR

Divan da kıt'alar başlığı altında 31 adet manzume bulunmaktadır. Fakat bu manzumeler farklı özellikler ihtiva etmektedir. Bu farklılıkları ve manzumelere ilişkin bilgileri detaylı olarak şöyle sıralayalım.

31 adet manzumedan 9'u nazm, 2'si kıt'a-i kebire ve geri kalan 20'si de kıt'adır.

a) Nazmlar:

1- Nazmların hepsi (Kt1, Kt17, Kt22, Kt23, Kt24, Kt25, Kt27, Kt28, Kt30) 2'şer beyittir. Nazmların toplam beyit sayısı 18'dir.

2- Nazmlarda 4 farklı bahre ait 5 ayrı kalıp kullanılmıştır. Arapça olan nazımın (Kt17 nolu) vezni tespit edilememiştir. Diğer nazmlarda kullanılan aruz kalıpları ve ayrıntıları şöyledir:

Müctes	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Kt1, Kt28
Hezec	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Kt22, Kt25
Hafif	Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	Kt23, Kt30

Hezec	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün Mef'ûlü Fe'ûlün	Kt24
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Kt27

3- Nazımların hepsinde, Arapça olan dahil, kafiye sistemi “aaba” şeklindedir. Şu farkla ki (Kt24) numaralı nazm müstezad kalıbıyla yazıldığı için ziyadeleri vardır. Bu ziyadeler çıkarıldığında geriye kalan beyitler de yine “aaba” şeklinde kafiyeleşmiştir.

4- Nazımların 3'ünde (Kt1, Kt23, Kt30) mahlas kullanılmış. Diğer 6'sında ise mahlas bulunmamaktadır.

b) Kıt'a-i kebirer:

1- Divanda 2 adet kıt'a-i kebirer vardır. Bunlar (Kt7 ve Kt8 nolu) manzumelerdir. (Kt7) 11 beyit, (Kt8) 15 beyittir. Toplam beyit sayıları 26'dır.

2- Kıt'a-i kebirer 2 farklı aruz kalıbıyla yazılmıştır. (Kt7) aruzun remel bahrinin “Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün” kalıbıyla, (Kt8) aruzun remel bahrinin hafif bahrinin “Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

3- Kıt'a-i kebirerlerin her ikisinde de kafiye şeması “ab cb db ...” şeklindedir.

4- Bu manzumelerin birinde (Kt7) mahlas bulunmamaktayken; diğerinde (Kt8) mahlas kullanılmıştır. Bu şiir 15 beyit olmasına rağmen şairin mahlası 11. beyitte bulunmaktadır. Şair mahlasını kullandıktan sonraki 4 beyitte, şiirini sunduğu kişiye (III. Selim) dua etmektedir.

5- Kıt'a-i kebirerlerin her ikisi de III. Selim'e yazılmıştır.

c) Kıt'alar:

1- Divanda 20 adet kıt'a vardır. Bunlar (Kt2, Kt3, Kt4, Kt5, Kt6, Kt9, Kt10, Kt11, Kt12, Kt13, Kt14, Kt15, Kt16, Kt18, Kt19, Kt20, Kt21, Kt26, Kt29, Kt31) numaralı manzumelerdir. Hepsi 2'şer beyitten oluşmaktadır. Toplam 40 beyittir.

2- Kıt'alarda 5 farklı bahre ait 9 ayrı aruz kalıbıyla yazılmıştır. Kıt'alar en çok aruzun hezec bahrinin “Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Bir kıtanın vezni ve kalıbı tespit edilememiştir (Kt21), “Kıt'a-i musanna'a” başlıklı bu manzume farklı özelliktedir. Diğer kıt'aların aruz kalıplarıyla ilgili ayrıntılar şu şekildedir.

Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	Kt12
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	Kt31

Remel	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün	Kt13
Remel	Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün	Kt5
Hezec	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün	Kt2, Kt4, Kt9, Kt14, Kt15
Hezec	Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün	Kt16
Muzari	Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün	Kt3, Kt6
Hafif	Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	Kt10, Kt11, Kt18, Kt29
Müctes	Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün	Kt19, Kt20, Kt26

3- Kıt‘aların hepsinde, “Kıt‘a-i musanna‘a” dahil, kafiye şeması “ab cb db ...” şeklindedir.

4- Kıt‘aların 10’unda mahlas kullanılmış (Kt9, Kt11, Kt12, Kt13, Kt14, Kt15, Kt16, Kt21, Kt26, Kt31), diğerlerinde kullanılmamıştır. Kullanılan mahlaslar Kt11 ve Kt31 de ilk beyitte diğerlerinde ise son beyitte bulunmaktadır.

5- Bu kıt‘aların 5’i (Kt2, Kt3, Kt4, Kt5, Kt6) “Na‘t-ı Şerif” başlığını taşımaktadır ve Hz. Muhammed (SAV)’le ilgili yazılmıştır. 3 tanesi (Kt9, Kt10, Kt12) III. Selim’le; 2’si (Kt11, Kt14) Hz. Halid’le, 1’i Peygamber Efendimizin bir hadisi şerfiyle, 1’i (Kt15) Hz. Mevlana’yla, 1’i (Kt16) Bursalı Abdal Murad’la, 1’i (Kt18) Arapça dilbilgisi ile, 1’i (Kt19) bir yapıyla, 1’i (Kt20) sadr-ı azam İzzet Mehmed Paşayla, 1’i (Kt29) kendi eserine dua ve iyi dikleriyle, 1’i (Kt31) Emirgan ve Beylerbeyi mesirelerinin övgüsüyle, diğerleri de aşk ve sevgiliyle ilgilidir.

RUBÂ‘İLER

I- Halil Nuri Bey Divanında 47 adet rubâ‘i vardır.

II- Divanda 27 Arap harfinden rubâ‘i yazılmıştır. Bunlar içerisinde en fazla rubâ‘i “râ” harfinden 4 adet, “elif”, “zâ”, “mîm”, “yâ” harflerinden de 3’ er adet yazılmıştır. Aşağıda ayrıntılı olarak bütün bir listesi verilmiştir.

- Elif : Rb1-Rb3 (3 rubâ‘i)
- Bâ : Rb4-Rb5 (2 rubâ‘i)
- Tâ : Rb6 (1 rubâ‘i)
- Şâ : Rb7 (1 rubâ‘i)
- Cîm : Rb8 (1 rubâ‘i)
- Ĥâ : Rb9 (1 rubâ‘i)
- Ĥâ : Rb10 (1 rubâ‘i)
- Dâl : Rb11-Rb12 (2 rubâ‘i)

Zâl	: Rb13 (1 rubâ'î)
Râ	: Rb14-Rb17 (4 rubâ'î)
Zâ	: Rb18-Rb20 (3 rubâ'î)
Sîn	: Rb21 (1 rubâ'î)
Şın	: Rb22-Rb23 (2 rubâ'î)
Şâd	: Rb24 (1 rubâ'î)
Đâd	: Rb25 (1 rubâ'î)
Ŧâ	: Rb26 (1 rubâ'î)
Zâ	: Rb27 (1 rubâ'î)
‘Ayn	: Rb28 (1 rubâ'î)
Ġayn	: Rb29 (1 rubâ'î)
Fâ	: Rb30 (1 rubâ'î)
Kâf	: Rb31-Rb32 (2 rubâ'î)
Kâf	: Rb33-Rb34 (2 rubâ'î)
Lâm	: Rb35-Rb36 (2 rubâ'î)
Mîm	: Rb37-Rb39 (3 rubâ'î)
Nûn	: Rb40-Rb41 (2 rubâ'î)
Vâv	: Rb42 (1 rubâ'î)
Hâ	: Rb43-Rb44 (2 rubâ'î)
Yâ	: Rb45-Rb47 (3 rubâ'î)

III- Halil Nuri Bey 47 rubâ'iden hiçbirinde mahlas kullanmamıştır.

IV- Rubâ'ilerin hepsinde ahreb kalıpları kullanılmıştır.

V- Rubâ'inin ana şeklinin şeması (aaxa) biçiminde bir kafiye düzenine sahiptir. Buna göre 1, 2, 4'üncü mısralar birbiriyle kafiyeli olup 3. mısra serbesttir(Öbek, 1995, s.16). Bazen 3. mısra da diğerleriyle kafiyelenir. O zaman buna rubâ'i-i musarra, terane(İpekten, 2005, s.75) adı verilir. Bu şekilde 4 mısranın da kafiyeli olduğu şekil çok az kullanılmıştır.

Halil Nuri Divanında da 47 rubâ'inin 45 tanesinde kafiye şeması “aaxa” şeklindedir. Geriye kalan ikisinde de (Rb18, Rb19) kafiye örgüsü “aaaa” düzenindedir.

MU‘AMMÂLAR

Divan edebiyatında mu‘ammâlarla ilgili bir kaynakta(Bilkan, 2000, s.63) 18. yy. da mu‘ammâ yazan şairlerle ilgili bir listede “Nahifi, Münif Mustafa Efendi, Hami-i Âmidi, Neyli, Şeyhülislam Esad, Akkovalızade Hatem, Haşmet, Fitnat Hanım, Sünbülzade Vehbi” gibi şairlerin adları vardır. Fakat Halil Nuri Bey’in ismine rastlanmamıştır.

I- Divanda 3 adet mu‘ammâ vardır. Bu manzumeler sadece (M) nüshasında bulunmaktadır.

II- Mu‘ammâlar birer beyitten oluşmaktadır.

III- Bunlardan birincisi (Mu1 nolu) mu‘ammâ “Be-ism-i Muhammed” başlığını taşımaktadır. İki mısrası birbiriyle kafiyelidir. Aruzun müctes bahrinin “Mefâ’ilün Fe‘ilâtün Mefâ’ilün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Diğer mu‘ammâlar kafiyeli değildir.

İkinci mu‘ammâ (Mu2 nolu) “Be-ism-i Nebîl” başlığını taşımaktadır. Aruzun remel bahrinin “Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

Üçüncü mu‘ammâ (Mu3 nolu) “Be-ism-i Râşid” başlığını taşımaktadır. Aruzun remel bahrinin “Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

MÜFREDLER VE BEYİTLER

Eski Türk edebiyatı terimi olarak, bir şiir içinde yer almayan bağımsız kafiyesiz mısra veya beyitlere “ferd” veya “müfred” adı verilmiştir(Mermer – Koç Keskin, 2005, s.30). Beyit, bir manzume içindeki durumuna, uyaklı ve bağımsız olup olmamasına göre çeşitli adlar alır. Uyaklı beyte “beyt-i musarra”, uyaklı olmayan beyte de “ferd” ya da “müfred” denir. Musarra beyit ayrıca “matla” adını da alır(Dilçin, 2005, s.102). Müfredler divanlarda müfredat başlığı altında ve sonlarda yer alırlar. Ebyat ve müfredat gibi başlıklar altında toplanan böyle beyitler kafiyeli oldukları gibi kafiyesiz de olabilirler. Kafiyeli olan yani musarra/mukaffa beyitler genellikle divanlarda metâli başlığı altında yer almaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda divanda yer alan beyitler ve müfredler ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

Divanda müfredat başlığı altında 27 adet beyit bulunmaktadır. Ayrıca müstakil bir başlık altında “Ba‘z-ı Müsemmâ Üşkûfeler İçün Dinilen Ebyâtdır” şeklinde çiçek isimlerini ihtiva eden 40 beyit daha bulunmaktadır. Bu şekilde

divanda toplam 67 beyit mevcuttur. Fakat bunlar divan metni kurulurken “müfredler” ve “beyitler” şeklinde ayrı başlıklar altında gösterilmiştir.

a) Müfredler:

I- Müfredler başlığı altındaki 27 beyitten 7’si (Müf3, Müf11, Müf12, Müf15, Müf16, Müf20, Müf27) kafiyeli/musarradır. Bu nedenle sadece geriye kalan 20 tanesi gerçekten müfreddir. Bu durum yukarıdaki açıklamaları teyit etmektedir.

II- Bu müfredlerden birisi (Müf10) iki kalıplıdır. 1. mısrası aruzun hezec bahrinin “Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün” kalıbına uyarken, 2. mısrası aruzun muzari bahrinin “Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün” kalıbına uymaktadır.

III- Müfredler başlığı altındaki 27 beyitten sadece 3 tanesinde (Müf14, Müf26, Müf27) mahlas kullanılmıştır. Mahlaslar beyitlerin birisinde (Müf14) ilk mısrada; diğer ikisinde ikinci mısra yer almaktadır. Ayrıca bütün divan metni boyunca şair tek bir yerde (Müf27) mahlas olarak adının tamamını “Nuri Halil” şeklinde kullanmıştır.

IV- Müfredlerde 5 farklı bahre ait 8 ayrı aruz kalıbı kullanılmıştır. En fazla muzari bahrinin “Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün” kalıbından 8 tane ve hezec bahrinin “Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün” kalıbından 7 tane beyit yazılmıştır. Bunların ve diğer kalıpların ayrıntılı dökümünü şu şekildedir:

Remel	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	Müf2, Müf8, Müf13, Müf22, Müf25
Remel	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün	Müf27
Remel	Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün	Müf9, Müf21
Hezec	Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün	Müf1, Müf3, Müf4, Müf7, Müf18, Müf20, Müf23
Hezec	Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün	Müf10(2 kalıplı)
Muzari	Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün	Müf6, Müf11, Müf12, Müf14, Müf15, Müf16, Müf17, Müf10(2 kalıplı)
Hafif	Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün	Müf5, Müf24
Müctes	Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün	Müf19, Müf26
8	TOPLAM	27

b) Beyitler:

I- Beyitler başlığı altındaki bu 40 beytin tamamı kendi arasında “aa” şeklinde kafiyeli/murassadır.

II- Bu beyitlerin hepsinde ikinci mısradaki bir çiçek ismi bulunmaktadır. Bu çiçek isimleri kolaylık olması açısından “*italik*” olarak işaretlenmiştir. Örnek:

Şükûfe-zâr-ı cihân içre almasun mı nâm

Bu hüsn-i manzar u endâmla *zümürred fâm* (B27)

III- Beyitlerin hiçbirinde mahlas yoktur.

IV- Müfredlerde 5 farklı bahre ait 10 ayrı aruz kalıbı kullanılmıştır. En fazla hezec bahrinin “Mefâ’ilün Mefâ’ilün Fe’ülün” kalıbından 7 tane ve müctes bahrinin “Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün” kalıbından 7 tane beyit yazılmıştır. Bunların ve diğer beyitlerin aruz vezni hakkında detayları şu şekildedir:

Remel	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün	B22
Remel	Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün	B11, B16, B23, B29, B38, B39
Remel	Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün	B1, B3, B5, B10, B25
Remel	Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün	B17, B35, B36, B37
Hezec	Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün	B21, B28, B34
Hezec	Mefâ’ilün Mefâ’ilün Fe’ülün	B2, B6, B8, B15, B24, B26, B33
Hezec	Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün	B4, B7, B13, B14, B20
Muzari	Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün	B32
Hafif	Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün	B40
Müctes	Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün	B9, B12, B18, B19, B27, B30, B31
10	TOPLAM	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HALİL NURİ BEY DİVANININ TENKİDLİ METNİ

BİSMİLLÂHİRRAĦMANİRRAĦİM

(Dîbâce)¹

(T: 1b)

Ħamd-i Ħudâ ve şalât-ı Resûl-i müctebâ ve tarziye-i aşhâb-ı zü'l-'izzî ve'l-'ulâ eşer-i [î]nde bülbül-gûyân kîlki ter-zebân bu şavtla manzûme-sâz-ı beyân olur ki(,) Ħâlâ mustazıll-ı zıll-ı 'ârif(,) ve âsûde-nişîn-i sâye-i 'adl ü 'avârifî oldığımız şâh-beyt-i kaşîde-i sülâle-i 'Oşmânî(,) ve pîrâye-bağş-ı dîvân-ı mu'allâ-'unvân-ı salţanat ve hüküm[et]rânî şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü pâdişâh-ı ehl-i İslâm sultân Selîm Ħân ibni sultân Muştafâ Ħân "Dâme fi viķâyeti'l-'Allâm" efendimiz ħazretlerinüñ zât-ı kerâmet-simât-ı şâhânelerine mücerred 'atıyye-i Ħudâ olan mevâhib-i celîle ve menâkıb-ı cemîle bir vech ile kâbil-i 'add ü ihşâ olmadıġından mâ'adâ ħüsn-i şab'-ı şâhâneleri daġi vâşıl-ı derece-i intihâ ve âşâr-ı ħâme-i belâgat-câme-i ħıdîvâneleri ħayret-efzâ-yı kâffe-i şu'arâ olup zamân-ı yümn-iķtirân-ı ħümâyûnlarında bi-ħamdihî Te'âlâ cümleten nizâmât-ı devlet(,) ve revâbıt-ı mülk ü salţanat pezîrâ-yı ħüsn-i şûret oldıġı gibi 'amme-i ehl-i ma'ârif ü dirâyet daġi yevmen fe-yevmen ħişşe-dâr-ı luţf u 'ârifet ve bâ-ħuşûş aşhâb-ı ħüsn-i şabî'at cümleden ziyâde mazhar-ı itibâr ve raġbet-i şâhâneleri olmaġla her ne kadar bu kulları ol zümre-i dirâyet-behreden ma'dûda şâyeste degilse daġi 'uyûb u kuşûrı nazra-i iġmâz ve tesâmüġ ile mestûr buyurulmaġ ümmîd ve recâsı bâ'iş-i mücâseret olup câ-be-câ verziş-i eş'âra şevķ u ħvâhişle keşîde-i silk-i nazm itdığım güftâr-ı perîşân-reftârı nâm-ı nâmi'-i ħazret-i şâhâneyi ħavî çend kıt'a kaşîde 'ilâvesiyle tezyîn(,) ve devâvîn-i eslâf üzre tertîb ü tedvîn itdükden şoñra taķdîm-i der-bâr-ı 'adâlet-i âyîn-i şehriyârîleri kılmışdır. "Vallâhü'l-Muvaffaķu ve'l-mu'în."

¹ Bu "Dîbâce metni" sadece T nüshasında var. Ayrıca dibacenin günümüz Türkçesine çevirisi için bkz.: Üzgör, Tahir; a.g.e. s.501

BİSMİLLÂHİRRAĦMANİRRAĦÎM¹

KAŞİDELER

1 - (M: 1b, T: 2b, Ü1: 1b, Ü2: 1b)
Der Tevhîd-i Bârî ‘Azze ve Celle
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Virür derûna şafâ Lâilâheillallâh
Virür ‘uyûna cilâ Lâilâheillallâh
- 2 Bunuñla cilve-pezîr huşûl olur birden
Sa‘âdet-i dü serâ Lâilâheillallâh
- 3 İder izâle zâlâm-ı dâlâleti her sû
Sirâc-ı râh-ı hüdâ Lâilâheillallâh
- 4 Bu dâr-ı dâ'-i ma‘âşîde ister iseñ eger
Dil-i ‘alîle devâ Lâilâheillallâh
- 5 Virür mi fâ'ide uhrâda defter-i a‘mâl
Ĥitâmı olmaya tâ Lâilâheillallâh
- 6 Behište bedreka-i dîger istemez âdem
Olnca râh-nümâ Lâilâheillallâh
- 7 Uyar mı lezzeti uhrâyâ lezzet-i tevhîd
Degil mi câna gîdâ Lâilâheillallâh
- 8 Nezâre kıl pes ü bâlâyı çeşm-i ‘ibretle
Dimekte arz u semâ Lâilâheillallâh
- 9 Görür o kimse her eşyâda sırr-ı tevhîdi
Virürse çeşme ziyâ Lâilâheillallâh
- 10 Cemâl-i ‘aşka gelür revnağ-ı diger dâ'im
Olnca ġâliye-sâ Lâilâheillallâh
- 11 Ĥayât-ı tâze virür ehl-i zikr ü tevhîde
Kelâm-ı rûĥ-fezâ Lâilâheillallâh

¹ Halil Nuri Beyin divanında orijinal metnin giriş kısmında besmeleden sonra bir besmele nazmı mevcuttur. Fakat çalışmada gözetdiğimiz metod gereği bütün divan metni boyunca manzumeler/şiiirler sistematik olarak yeniden bir tertibe göre düzenlenmiştir. Bu düzenleme doğrultusunda divanın orijinalinde yer alan şiiirlerin dizilimi tamamen deġişime uğramıştır. Bu uygulama araştırmacılar ve okuyucuların içeriġe daha kolay erişimini sağlamak ve nazım şekillerine göre daha düzenli bir dizilim oluşturmak amacıyla tercih edilmiştir. Besmele nazmını, kıtalar başlığı altında bulabilirsiniz.

- 12 Sa'âdet aña ki baħr-i dilinde ħâsıl olur
Dürr-i cihân bahâ Lâilâheillallâh
- 13 O kimse fark idemez aĝ u ħarasın deħrûn
Dimezse şubħ u mesâ Lâilâheillallâh
- 14 Ne rütbe keffe-i mîzânı cürm iderse girân
Olur muzâ'af aña Lâilâheillallâh
- 15 Ne rütbe cürmle câna cinâyet itse kişi
İder cinâna sezâ Lâilâheillallâh
- 16 Ne mümkün olmaya pâ-mâl-i rahmet itdikce
Cünûd-ı zenbe şalâ Lâilâheillallâh
- 17 Bu yolda bir ħarafa şapmadan hemân diyelim
Miyân-ı ħavf u recâ Lâilâheillallâh
- 18 Ümidim ol ki dem-i vâ-pesinde Nürî
Ola 'aĥiyye saña Lâilâheillallâh

2 - (M: 2a, T: 3a, Ü1: 2a, Ü2: 2a)
Der Vaşf-ı Mi'râc-ı Seyyid-ül-Verâ 'Aleyh-i ve 'Alâ Âlih-i Min eş-
Şalavât-i ez-Kâhâ
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Me'fâilün)

- 1 Ne şeb kim leyletü'l-mi'râc oldu tâc-ı 'ünvânı
Ne şeb kim eyledi ser-tâ-be-pâ dünyâyı nûrânî
- 2 Ne şeb kim reng ü bûy-ı ğıbta-i ğîsû-yı ħûr oldu
Mu'attar-sâzdır bir şemmesi yüz biñ dil ü cânı
- 3 Ne şeb kim eylemiş Bârî siriştin nûr-ı esvedden
O nûruñ zerresi olmaz cihânûñ mihr-i rahşânı
- 4 Ne şeb kim merdüm-i merdüm-nevâz-ı çeşm-i 'âlemdir
Be-ĝuyî bâd-ı rûşen dîde-hâ ħadd reş eger dâni
- 5 Ne şeb kim şeb-be-ħayr itdi o gice cümle kerrûbîn
Ki zîrâ gün gibi zâhirdi anda luţf-i Sübhânî
- 6 Ne şeb kim bir şemâme 'anber-i sârâ idi Bârî
Ķodı bu micmer-i dehre berây-ı resm-i mihmânî
- 7 Ne şeb kim ğıbta-baħş-ı ħâl-i rûy-ı ħûr-i cennetdir
Cihânûñ âdeme varsa bu oldu vech-i rüĥânı

- 8 Ne şeb kim ümmet-i merhûmeye ‘ayn-ı hayât oldu
Var ise anda ihfâ eyledi Hâk âb-ı hayvânı
- 9 Ne şeb kim gâh u geh mihr ile meh farı-ı hicâbından
Küsûf ile hüsûfa gizlenürler añsalar anı
- 10 Ne şeb kim zâtına şeb-dîz-i rahmet dinse lâyıkdır
Aña bedr-i münîr oldu şabâh-ül-hayr-ı pîşânî
- 11 Ne şeb-dîz irse pâyından ğubârı ‘ayn-ı insâna
Cihânı çeşm-i süzenden görür ber vech-i âsânî
- 12 Ne şeb kim oldu zâtı ‘âleme âbisten-i ihsân
Toğan eltâf-ı Hâk’uñ yok o gice hadd ü pâyânı
- 13 Ne eltâf-ı Hudâ kim ‘âlemi ğark-âb-ı feyz itdi
Unutdı ka‘r-ı deryâlarda lü'lü feyz-i nîsânı
- 14 Ne şeb kim bir daği hûrşîd ü meh görmek için mişlin
Şabâh-ı haşr olunca devr iderler çarh-ı gerdânı
- 15 Ne şeb kim kadri vaşf olsun mı zîrâ ol Habîb-i Hâk
Semâ-yı kurbuñ olmuşdı o gice mâh-ı tâbânı
- 16 Hemân ol leyl-i rahmet zeyl-i bî-veylüñ duğûlünde
Cenâb-ı Cebre’ile şâdir oldu emr-i Yezdânî
- 17 Ki varsun da‘vet itsün ol Habîbi cânib-i Hâkdan
Bile hağķında Hâk’uñ tâ ne rütbe luğ u ihsânı
- 18 Varub cennetden aldı bir burâķ ol Dâ‘î-i hazret
Ki bu ümmîd ile çokdan dökerdi eşķ-i rîzânı
- 19 Niçe çâpük burâķ-ı berķ-tâz u bâd-peymâ kim
Gözi gördüği yire başub eyler idi cevânı
- 20 İdüb tezyîn anı envâ‘ zînetler ile soñra
Sarây-ı Ümmühânîye gelüb buldı o Sulţânı
- 21 Peyâm-ı da‘veti iblâğ idince ol Şehen-şâha
Rikâbm tutdı bindirdi burâķa ‘izz ile anı
- 22 Gidüb nâ-gâh bir dizginde Kuds’i itdiler menzil
Neler seyr itdiler ammâ geçince bunca meydânı
- 23 O menzil-gehde cümle enbiyâ itmişdi istikbâl

- İmâm oldu geçüb mihrâba bâ-fermân-ı Sübhânî
- 24 Pes ân ki zâhir oldu âsümâna toğrı bir mi'râc
O mi'râc ile oldu 'âlem-i bâlâya seyrânı
- 25 Niçe mi'râc kim envâ'-ı cevherdendi eczâsı
Ziyâsı hîre-dâr eylerdi çeşm-i mihr-i rahşânı
- 26 Sa'âdetle semâ-i evvele vaz' idicek pâyın
Münevver eyledi nûr-ı cemâli mâh-ı tâbânı
- 27 Şafiyullâha şafvet geldi gâyet göricek rûyın
Şafâsından anı koyvirmez idi olsa imkânı
- 28 Hayât-ı tâze geldi hazreti Yahyâ vü 'İsâ'ya
O rûh-ı 'âleme olduğda menzil târem-i şâni
- 29 Olinca târem-i şâliş nazargâh-ı Habîbullâh
Cenâb-ı Yûsuf'ıñ müzdâd oldu hüsni ile anı
- 30 Birisi âheni mûm itdi şevk ile biri uçdı
Görince hem o menzil içre Dâvud u Süleymânı
- 31 Güni toğdı şerefle sâkinân-ı çârümün soñra
Görüb mecd ü sa'âdetle o Hûrşîd-i draşşânı
- 32 Kemâl-i kudret-i Haqq'a baqub İdrîs ders aldı
Neciyyullâh unutdı şevk ile ehvâl-i tûfânı
- 33 Semâ-i pencüm içre buldı İsmâ'îl ü İshâk'ı
Dağı Ya'qûb u Lût u dâder-i Mûsâ bin 'İmrânı
- 34 Bu beş peygamberi 'âlîde virince beşâretler
Semâ-i sâdise toğrı göründi 'azm-i Sulţânî
- 35 Tekellüm eyleyüb anda Kelimullâh ile vâfir
İrişdirdiler âhir gâyete ol şöhet-i cânı
- 36 Varınca âsümân-ı hefte nâ-geh Halîlullâh
Görüb çok 'arz-ı hullet eyledi ol Şâhib-i 'irfânı
- 37 Yine ol âsümân içre varılıb Beyt-i Ma'mûra
Cenâb-ı Cebre'îl ile görüldi cum'a erkânı
- 38 Varub andan da toğrı Sidreye 'azm itdiler ammâ

- O mevki'den öte 'azm itmedi ol Peyk-i Rabbânî
- 39 Geçince yalunız niçe hicâbı emr-i Bârî'yle
Gelüb refref iletdi Kürsî'ye ol Pâk-dâmânı
- 40 Geçüb yetmiş hicâbı andan 'Arş'a varıcağ oldu
Ulüvv-i Ka'be'nün ol vak'a-i na'leyn-i bürhânı
- 41 Geçüb andan da yetmiş biñ hicâbı idicek ârâm
Nidâ-i "üdnü minnî" ile teşrîf itdi Hâk anı
- 42 Duğûl itdi harîm-i kurb-gâh-ı Hâzrete nâ-gâh
Taḥiyyat eyleyüb âdâb ile oldı şenâ-ḥvânı
- 43 Ne dünyâ var ne uhrâ anda ancağ Hâk ile Maḥbûb
Cihât-ı sittiden 'ârî ol harîm-i kurb-ı Yezdânî
- 44 Tekellüm itdiler bî-şavt u harf ü bî-kem ü bî-keyf
Bu dünyâ gözi ile gördi ammâ Hâk-Şübḥânı
- 45 Ne yüzlerden kelâm oldı ne gûne ihtirâm oldı
Degil idrâki güncâyış-peẓîr-i vüs'-i insânî
- 46 Neler oldı hele ol bezm-i ḥâşü'l-ḥâş-ı vuşlatda
Bilür ancağ Cenâb-ı Hâk ile Maḥbûb-ı zî-şânı
- 47 İdince ol Ḥabîbi maẓhar-ı eltâf-ı bî-pâyân
Sa'âdet ile 'avde şâdır oldı emr ü fermânı
- 48 Yine refref ile 'avd eyleyüb tâ Sidreye geldi
Görince itdi istikbâl Cibrîl ol Cihân-bânı
- 49 Zehâbında iyâbında neler gördi semâlarda
Temâşâ eyledi ol gice hem firdevs ü nîrânı
- 50 Mülâkât eyleyince ḥâzret-i Mûsâ'ya 'avdetde
Şorub taḥfif-i teklîfâta teşvîk eyledi anı
- 51 Hemân ol yekke-tâz-ı sâḥa-i kurbet o menzilden
'Înân-ı i'tizâmı oldı sûy-ı Sidreye şânî
- 52 İdince emr-i taḥfifi daḥi maḥlûbına maḥrûn
Süzüldi indi Kuds'e ḥâzret-i Cibrîl ile ânî
- 53 Binüb andan burâka devlet ile Mekke'ye geldi

- Henüz anda firâşın germ buldı ol kerem-kânı
- 54 İdüb ferdâsı şahb u âli âgeh sergüzeştinden
Ne miğdârın beyâna Hakk' uñ olmuş ise fermânı
- 55 Cenâb-ı Ahmed-i mürsel Habîb-i ecmel ü ekmel
Ziyâ-i nûr-ı vechinden dü 'âlem oldu nûrânî
- 56 Emîr-i meclis-i hâş-ı nübüvvet mahrem-i hazret
Celîs-i bezm-i vaḥdet mazhar-ı esrâr-ı Sübhânî
- 57 Anuñ şânında hakkâ nâzil oldu sûre-i İsrâ
O sırdır nâ-pezîrâ-yı inâ-yı tavḫ-ı insânî
- 58 O zât-ı muhteremdir mazhar-ı teşrîf-i "ev ednâ"
Bilürler şiddet-i kurbîyyetin hep kâsî vü dâni
- 59 "Ve mâ-yentîk"la nuḫ-ı pâkini te'yîd idüb Mevlâ
Dem-â-dem lâl ü hayrân eyledi ehvâ-perestânı
- 60 Kõnıldı târek-i vâlâsına çün efser-i "levlâk"
'Aceb mi 'Arşdan bâlâ-ter olsa rif'at ü şânı
- 61 Vücûdın "rahmeten li'l-'âlemîn" itmiş Cenâb-ı Hakk
İder ğarkâb-ı baḫr-i rahmet elbet ehl-i 'işyânı
- 62 Ulüvv-i ḫadr ü rif'atde ḫarîn olmaz aña kimse
Bunu fehm eylemez mi gûş idenler naşş-ı Qur'ânı
- 63 Anuñ nûrıyla faḫr eylerdi ecdâd-ı 'izâmı hep
İdüb Hakk anlara zîb-i cebîn ol Nûr-ı raḫşânı
- 64 Yediyle ol Habîb-i müctebânuñ Hazret-i Bârî
Mü'eyyed eyledi el-ḫakk esâs-ı dîn ü imânı
- 65 Şu'â'-i şer'-i pâkiyle cihânı eyledi pür-nûr
Zalâm-ı zulmle ser-tâ-be-pâ olmuşdı zulmânî
- 66 Huşûşa çâr yârıyla ne şûret virdi seyr eyle
İdince anları bu ḫaşr-ı dînüñ çâr erkânı
- 67 Çeküb ser-ceyb-i fikre şânını fehm eyle ḫur bunda
Yürür tâ dâmen-i ḫaşre o Şâhuñ ḫükm ü fermânı
- 68 Pür oldu mu'cizât-ı bâhirâtıyla bütün 'âlem
'Aceb bir yer mi var boş olmadık ayât-ı zî-şânı

69 Bu vâdide tekâpûdan ğaraż celb-i şefâ'atdır
Ne mümkün olmağ anuñ lâyıķıyla menķabet-ķvânı

70 Gice gündüz gele hem Zâtına hem âline Hağ'dan
Şalât ile selâmuñ Nûrîyâ bî-ħadd u pâyanî

71 İlâhî leyl-i mi'râc-ı şerîfi ħürmeti için
Baña rûz-ı cezâ gösterme rûy-ı ye's ü ħırmânı

72 Sevâd-ı cürm ü 'işyân içre sen güm-kerde-râh itme
Baña kıl bedreķa yâ-Rab behište nûr-ı îmânı

3 - (M: 3b, T: 5a, Ü1: 4b, Ü2: 4a)

Na't-ı Şerîf-i Ĥazret-i Sultânü'l-Enbiyâ Aleyhi's-Şalavâtü ve't-Tehâyâ
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

1 Ĥâmem ki bâğ-ı nazmda geşt ü güzâr ider
Reşk şarîri bülbüli sîne figâr ider

2 Gül-bûy-ı 'ârız-ı süĥân-ı nâ-şinîdemüñ
Te'sîri berg-i verd-i teri şerm-sâr ider

3 Her bir şikenc-i turre-i endişem içre hem
Leylâ-yı şad ma'ânî-i ra'nâ qarâr ider

4 'Anķa-yı nazm-ı dil-keşi şehbâz-ı fikretim
Dâ'im verâ-yı Ķâf-ı 'ademden şikâr ider

5 Rezm-i süĥanda Ĥaydar-ı tâb'-ı hünerverim
Kilk-i dü şakķ-ı elde hemân zülfekâr ider

6 Te'sîr-i feyz-i dâ'imî mîzâb-ı ĥâmemüñ
Gülşen-geh-i belâğati her dem bahâr ider

7 Bâd-ı şabâ toķunsa sırr-ı kil-k-i nazmıma
Naĥl-i ĥazân-dîde-yi pür berg ü bâr ider

8 Bir müyü şad ta'ab ile itseñ çihil şikâf
Her bir şikâfi dest-i ĥayâlim hezâr ider

9 Lü'lü-yi tâbdâr-ı mezâmîn-i nazmımı
Ĥür-i cinân ez-dil ü cân gûş-vâr ider

10 Ebkâr-ı şî're fikrim idelden fiker geri
Her şîvesinde niçe füsûn âşikâr ider

11 Âb-ı ĥayât varise yâ maĥberimdedür

- Dil-mürde-gânı reşhasına h^vâst-gâr ider
- 12 Sûk-ı hünerde ‘arz-ı ‘araz eylesem eger
Naqd-i revânı belki görenler şümâr ider
- 13 Çâpük-süvâr-ı ‘arşa-i nazm olalı dilim
Şahⁿ-ı cihânı leşker-i huşşâda tar ider
- 14 Her şeb hayâl-i turreşi Leylâ-yı nazmımuñ
Mânend-i Kays dîdeme dünyâyı târ ider
- 15 Her gün şu‘â‘-i çihre-i hûrşîd behresi
Çeşmân-ı nâzırânı ‘aceb hûre-dâr ider
- 16 İmdâd-ı feyz-i Hâk^k’la midâdım çekîdesi
Deryâ-yı şûra düşse anı nûş-vâr ider
- 17 Seng-i siyâha düşse eger nîm kaçresi
Elmâs-pare veş anı zî-i‘tibâr ider
- 18 Olsa halâvet-i sühanım tûtîyâna bağş
Birbirlerini kendüler âyîne-dâr ider
- 19 Bir nem kaparsa reşha-i kilkim görüb şabâ
Ugradığı şehâbı bütün müşg-bâr ider
- 20 Destim bu zarb-hâne-i ma‘nîde dâ‘imâ
Mess eylese misi zer-i hâliş-‘ayâr ider
- 21 Kânûn-ı hikmet üzre de Sînâ-yı fikretim
Mecnûnı bir devâsı ile hûş-yâr ider
- 22 Feyz-i rü‘yetimden iden istifâdeyi
Kendin müşâr-ı cümle şîgâr ü kibâr ider
- 23 İtse civân-ı zâde-i tab‘ım eger hırâm
Âzâdî-h^vânı olmağı serv ihtiyâr ider
- 24 Mi‘mâr-ı kilik-i pîşe-verim gibi görmedim
Mebnâ-yı nazm u neşri hele üstüvâr ider
- 25 Ey dil cihânda şanma bu rütbe tefâhûri
Her şâ‘ir-i belîg faşâhat şî‘âr ider
- 26 İllâ ki na‘t-h^vâni-i Fahr-i cihân ile
Tertîb-i şaff-ı nazmına ol ibtidâr ider

- 27 Maḥbûb-ı Hakk cenâb-ı Muhammed ki tâ ebed
Pâ-bûsı ‘izzetiyle felek iftiḥâr ider
- 28 Bir nûr-ı maḥzır ki vücûd-ı mübâreki
Yanında zerre olmağa ḥûrşîd ‘âr ider
- 29 Kırb-ı Hudâ’da rif‘at ü şânın görince ‘Arş
Kadrin bilüb hicâba gelüb i‘tizâr ider
- 30 Na‘leyni bûsı şevki meh ü mihri çarḥda
Tâ-ḥaşr dîde-dûz-ı reh-i intizâr ider
- 31 Vaşf-ı şerîfi ile debîr-i felek eger
Toldırsa nüh tıbâkı yine ihtisâr ider
- 32 Mişlüñ görür miyim deyu baḳ ḥaşre dek felek
Taklîb-i deyr-i nüşâ-i leyl ü nehâr ider
- 33 Ol Şeh-süvâr-ı ‘arşa-i heycâ ki ḥamlesi
Cümle şufûf-ı küfri rehîn-i demâr ider
- 34 Ol Pâd-şâh-ı memleket-ârâ ki re'yinüñ
Yokdur ḥilâfını dimege ictisâr ider
- 35 Ol Zîb-i şadr-ı taḥt-ı nübüvvet ki her sözin
‘Âlem vişâḥ-ı şadr idüb yâdigâr ider
- 36 Tamgâ-yı mühri olmayıcaḳ bir metâ‘da
Bâzâr-ı rüst-a-ḥîzde kim i‘tibâr ider
- 37 Şanma maşûn-ı perde serây-ı ḥimâyeti
Şem‘-i ümîdi püf zerre-i rûzgâr ider
- 38 Her kim firâr iderse Aña ittibâ‘dan
Nâr-ı caḥîmi kendüye dârü’l-ḳarâr ider
- 39 İtsün hemîşe dergehini cây-i ilticâ
Ol kim ümîd-i ‘afv-ı ḥüdâvendigâr ider
- 40 Nûrî Hudâ bu âyîne-i kâ’inâtdan
Tâ kim şerî‘ati ile ref‘-i gubâr ider
- 41 Gelsün cenâb-ı devletine ol şalât kim
Her nefḥası meşâm-ı dili müşg-sâr ider

4 - (M: 5a, T: 6a, Ü1: 6a, Ü2: 5a)

Na‘t-ı Şerîf-i Ḥazret-i Fahrü’l-Kâ’inât ‘Âleyhi’ş-Şalavâtü’t-Taḥıyyât

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Ta-be-key ey dil-i h‘âbîde bu mestî-i girân
Ta-be-key bî-huşî-i bezm-geh-i ğaflet uyan
- 2 Ta-be-key bu heves-i vuşlat-ı gül-rûhsârân
Ta-be-key bülbül-i şûrîde gibi âh u figân
- 3 Ta-be-key bâĝ-ı haĝîkatde bu murĝ-ı câna
Gerd-i evhâm ola sürme-i âĝâz-ı zebân
- 4 Serde sevdâsı ile her şaçı leylâ güzelüñ
Şahn-ı dil olmada enmûzec-i mülk-i Sûdân
- 5 Naĝş-ı şûrî-i ruĝ-ı dilber ile levh-i derûn
Oldı hem-şûret-i rûy-ı varaĝ-ı ressâm-ân
- 6 Yâ bu tûl-i emelüñ yok mı meger pâyânı
Kışşadan ħişşe niçün almaya şâhib-i ‘irfân
- 7 Varını ‘arza-i bâzâr-ı maĝabbet idene
Yâ niçün ‘ârız olur ĝâile-i sûd u ziyân
- 8 Tîr-veş menzil-i maĝşûdına irmek dileyen
Yâ niçün eylesesün ĝaddini ‘âşĝ ile kemân
- 9 Bilemem sende yapıldıñ mı yıkıldıñ mı gönül
Ĥâne-i zühd ü şalâĝ oldu ĝarâb u vîrân
- 10 Ne ĝadar zînet ile ‘arz-ı cemâl itse daĝı
Zen-i dünyâya nigâh eyleye mi ħiç er olan
- 11 Sen ise mâ’il olub şîve-i ‘âşĝ-küşine
Tâlib-i vuşlatı olduñ a gönül ez-dil ü cân
- 12 Birde itdiklerüñi sen daĝı taĝmîn eyle
Çekemez böyle ĝalur ise günâhuñ mîzân
- 13 Ne yüz ile varacaĝsın o ĝuzûra bilemem
Hem Ĥudâ’dan ĝazer it hem de peyâm-berden utan
- 14 Defter-i çepde hele ĝalmadı yer çep çevre
Kâtib-i cây-ı yemîn olmada âsûde benân
- 15 Deng-i evzârüñi yüklense eger ĝâv-ı zemîn
Lâĝar eylerdi anı şübhesiz ol bâr-i girân

- 16 Bilemem cürmüni tahîre kifâyet mi ider
Hıbr-ı baır u şabakât-ı fülk ü kıl-k-i beyân
- 17 Yâd idüb ol günü bir kerre ki senden ey dil
Dostlarda çeküb ayağın ola rû-gerdân
- 18 Düş-ı pür-bâr-ı güneş ser-be-beyâbân-ı veleh
Ey nedânende-i reh gû ki kücâ cây-ı emân
- 19 Teb-i pür tâb-ı hacâlet ile hoy-gerde olub
Qalmaya ‘arz-ı niyâz eylemege tâb u tüvân
- 20 Bîm ü havf-ı gâzab-ı Haqq’la lertzân olarak
Qalasin ‘arsa-i maşşerde zelîl ü hayrân
- 21 Niçe olur hâlünü fikr eyle o gün ayrıla tâ
Bir yaña ehl-i cinân bir yaña ehl-i nîrân
- 22 Gerçi ey hâme sözüñ toğrı kelâmuñ hağdır
Çekemez kimse senüñ kavlüñe hağt-ı buğlân
- 23 Söyledüñ biñde birin belki benim cürmümden
Şad hezârı da yine qaldı verâ-yı kitmân
- 24 Ben dağı mu‘terif-i şışhatiyim her sözüñüñ
Hâşılı eylemedüñ bunda dürûğ u bühtân
- 25 Lîk bir pâdişehüñ çâker-i efgendesiyim
Faır ider bendeligi ile mülük u şâhân
- 26 Eylemez kimseyi me’yûs der-i luğfindan
Ben bi-çâreye de işte odur çâre-resân
- 27 Hazret-i seyyid-i kevneyn-i Muşammed ki ider
Cümle ümmetlerini maşşar-ı ‘afv u gufrân
- 28 Âfitâb-ı felek-i ‘izz ü sa‘âdetdir ol
Şeref-i zât-ı için geldi vücûda dü-cihân
- 29 Nûrınıñ cilve-gehi olmuşiken qurb-ı Hudâ
Nâ-pezirâ-yı vücûd idi dağı insle cânn
- 30 Oldı bir menzile pervâze sezâ kim anda
Per-i Cibrîl’i ider berq-i tecellî sûzân
- 31 Olmasa şevk-i kûdümi o Şeh-i devrânüñ
Niçün eyler idi böyle felekler deverân

- 32 ‘Arşdan menzileti berter iken ol Zâtuñ
 Kala mı ümmeti pâ-der-vehel-i züll ü hevân
- 33 Rehber-i hayr-ı sübül pîş-rev-i cümle rüsül
 Merci‘ ü melce-i küll şâfi‘-i ehl-i ‘işyân
- 34 Urmadı ol dehen-i pâki hevâdan hiç dem
 Vahy-i Hâk ile idi nuḡk-ı şerîfi her ân
- 35 Bulmadı gayr-i cidâl itmege yer ehl-i dâlâl
 Tîg-i şer‘î idicek kaḡ-ı ‘urûk-ı tuğyân
- 36 Kem-terîn bendesi şâyân-ı cinân ola anuñ
 Kim ola virmege ol Pâdişehüñ yolma cân
- 37 Şems-i zâtında olan nûr-ı tecelliyâtuñ
 Zerresin vaşfa mecâl olmadıgı günden ‘ayân
- 38 Hâk-ı evşâfına maḡlûkda yârâ mı kâlur
 K’ola meddâhı anuñ Hâzret-i Hâllâk-ı cihân
- 39 Nûriyâ tâ ki Hudâ emri ile bu ‘âlem
 Ola dâ’im ‘amel-i hayra mekân şerre mekân
- 40 Zâtına âline aşḡâbına etbâ’ına hep
 Gele bî-hâd şalavât ile selâm-ı Raḡmân

5 - (M: 6a, T: 7b, Ü1: 7b, Ü2: 6a)

Na‘t-ı Şerîf-i Hâzret-i Resûl-i Ekrem Şallallâhü Te‘âlâ ‘Aleyh-i ve
 Sellem

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Ey iden Zâtuñ Hudâ ins ü melekden intiḡâb
 Kadrüñe nisbetle pest olmaz mı çarḡ-ı nüh kıbâb
- 2 Ey olan Memdûḡ-ı Mevlâ idemem ḡaḡ üzre îfâ
 Ya‘nî evşâfuñda imlâ eylesem yüz biñ kitâb
- 3 Ey Hâbîb-i pâk ü isnâ muḡtedâ-yı pîr ü bernâ
 Oldı her devletden â‘lâ saña itmek intisâb
- 4 Şöyle zînet-yâb olur dil ‘adn aña olmaz mümâşil
 Suḡb-ı feyzüñden ki nâzil olsa ger bir kaḡre âb
- 5 Dâ’imî bir zevḡ buldı bî-ḡumâr aña koyuldı
 Kim ki bu bezm içre oldı ‘aşḡın ile neş’e-yâb

- 6 İtibârın itdi ta'mim reşk ider aña zer ü sîm
Pûte-i 'aşkuñda her kim eyledi cismin müzâb
- 7 Buldı envâ'-ı sa'âdet görmedi rûy-ı mezellet
Tâcirân-ı 'aşkuñ elbet olmada şâhib nişâb
- 8 Hâk-i pâyuñ kuhl-i sıhhat yüz süren görsün mi 'illet
Eylesün câna kifâyet gayrı bu şâfi cevâb
- 9 Bâbuña olan dil âgâh istinâd itmekde her gâh
Senden ayrılmadı Billâh "men lehü hüsni'l-me'âb"
- 10 Neylesün dünyâyı merdân her biri bir güne sultân
Devlete olmaz mı şâyân feyzüñ iden iktisâb
- 11 Fahr ider bunuñla ümmet var mıdır bir böyle devlet
Eyleyince 'azm-i hazret gitdi yetmiş biñ hicâb
- 12 Neydi ol gice o hâlet bî-hurûf u şavt u şöhet
Ol kelâm-ı Rabb-i 'İzzet ol hişâb-ı müsteşâb
- 13 Hüsni-â'mâliyle bir kul olmasa bir yerde mes'ûl
Bulsa bâb-ı cennete yol luţfuñ eyler fetḥ-i bâb
- 14 Bir kişi cürm itse mu'tâd olsa her dem zâr u berbâd
Senden olur ise imdâd olmaz ol şahşa 'azâb
- 15 Gör bu bezm içre ne esrâr dil dem-i mestîde hüşyâr
Anda çün 'aşkuñ senüñ var hiç kâr itmez şarâb
- 16 Turre-i 'aşkuñ sevâdı müşg-sâr itdi fû'adı
Tâ ki haşruñ bâmâdı gözime gelsün mi h'âb
- 17 Kûyuñ itdi Hazret-i Rab feyze meclâ rûzla şeb
Her tecellî andadır hep bunda yoḫdur irtiyâb
- 18 Üstüne dönse sezâdır cümle eflâk-i devâ'ir
Vâdî-i 'aşkuñda şân bir gûy-ı çevgân âfitâb
- 19 Sâkinân-ı zîr ü bâlâ luţfuñ eyler temennâ
Baḫr-i ihsânunda zîrâ âsümâñdır bir ḫabâb
- 20 Ravza-i pâküñ görünce nâr-ı reşk anı bürince
Gökler âteş püskürince şandılar berḫ ü şihâb
- 21 Nuḫ-ı pâküñ pür-belâgat sende ḫatm oldı feşâhat

Her kelâmuñ tîğ-i hikmet her sözüñ faşlu'l-ñîâb

- 22 'Ârız-ı mahtûbe-i dîn hayli mestûr idi pîşîn
Dest-i şer'ûñ ile der-hîn eyledüñ keşf-i niķâb
- 23 Dil buña olmaz mı pür-sûz şîb kim göstermede yüz
Yine fikr-i sâzla söz virdimiz leyte âteş-bâb
- 24 Ümmetüñ içre bu ednâ Nûrî-i pür-cürmî ammâ
Koya mı zilletde hâşâ sen gibi 'Âlî-cenâb
- 25 Luţf it ey Hûrşîd-i enver üstine ol sâye-güster
Defterinde yoğ ise ger ğam degil zerre şevâb
- 26 Saña îşâl ide râhın 'avf ide cümle günâhın
Bu du'â-yı şubh-ğâhın hem ide Hâķ müstecâb
- 27 Sâġar-ı 'ömri tölınca meclisi ġâyet bulınca
Yâr u yâver yok olunca mesken-i tahte't-türâb
- 28 Bu der-i ümmîdiñe ol dem olmadan âzürde-i ġam
Münkereyn-i Hâķ'dan aķdem eyleye luţfuñ şitâb
- 29 Ey Meh-i hûrşîd manzâr tâ-be-da'vîġâh-ı maşşer
Birbirin tırma ideler rûz u şeb nâ'ib menâb
- 30 Zâtuña aşhâb u âle ķavlâta mânend-i hâle
Çok taġiyyât-ı 'ucâle çok şalât-ı bî-hisâb

6 - (M: 13a, T: 15b, Ü1: 17b, Ü2: 12b)

Der Sitâyîş-i Hâzret-i Celâleddîn-i Rûmî Ķuddise Sırruhü'l-Ķayyûmî
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Resâ-yı âsumândır târek-i eyvân-ı Mevlânâ
Maşûn-ı indirâs u vehndir erkânı Mevlânâ
- 2 Bu çarġuñ 'aşķla devr itdigin îmâ ider dâ'im
Niçe esrâra dâ'irdir hele devrân-ı Mevlânâ
- 3 Şufûf-ârâ olan anda şunûf-ı ġudsiyândır hep
Ne dem tertîb olunsa 'aşķla dîvân-ı Mevlânâ
- 4 Müzeyyen hulle-i 'aşķ u maġabbet ile bâtında
Degildir zînet-i zâhir ile 'unvân-ı Mevlânâ

- 5 Kemâli rû-nümâ silkü'l-leâli Meşnevîsinden
Derârî-i hikemle oldu pür hemyân-ı Mevlânâ
- 6 Olur lağzîde-pâ yek haţvede te'sîr-i nuţkıyla
Degil cevân-gâh-ı münkirân meydân-ı Mevlânâ
- 7 Dil-âzâr olma zâhid bu tarîķ erbâbına Billâh
Ciger-gâhuñda oynar hañçer-i bürrân-ı Mevlânâ
- 8 Ser-â-pâ cevher-i 'ilm ü kerâmât ile tolmışdur
Pezîrâ-yı nefâd olmaz cihânda kân-ı Mevlânâ
- 9 Meger kim Şems veş mâhiyyeti zâhir ola yoĥsa
Ne mümkün her siyeh tâli' ola sırdân-ı Mevlânâ
- 10 Birer sultân-ı ma'nîdir 'ibâda her biri gûyâ
Ķabâya i'tibâr itsün mi dervîşân-ı Mevlânâ
- 11 Anuñçün mürtefi'dir Mevlevîler sikkesi zîrâ
Bülend oldu gürûh-ı evliyâda şân-ı Mevlânâ
- 12 Tevessül itdigin zann itme görmez semt-i bâtından
Açıķdır nûr-ı 'aynım dîde-i 'irfân-ı Mevlânâ
- 13 Maĥabbet âteşiyile del ki sineñ olasın maķbûl
Bunu îmâ ider her dem ney-i sûzân-ı Mevlânâ
- 14 Hemân dil sır-i feyz olmaķ dilerseñ maţbahım câ kıl
Diriğ olmaz 'azîzim 'aşķândan ĥvân-ı Mevlânâ
- 15 Dü 'âlemde gülerler şemme-i feyzin tıyan cânlar
Feraĥ başş-ı dil ü cândır gül-i ĥandân-ı Mevlânâ
- 16 Odur şâhen-şeh-i şâhib nüfûzı ĥıţta-i Rûmuñ
Varınca dâmen-i ĥaşre yürür fermân-ı Mevlânâ
- 17 Ğinâ dergâhıdır bu olma gel dil-rîş ey dervîş
Bu yerde cümleye mebzûldür iĥsân-ı Mevlânâ
- 18 'Abeş çâk-i girîbân eyleme me'yûs olub Nûrî
Saña besdir elüñle pekce tüt dâmân-ı Mevlânâ

7 - (M: 13b, T: 16a, Ü1: 18b, Ü2: 13a)

Eyzan Der-Sitâyîş-i Ĥazret-i Mevlânâ Ķuddise Sırruhü'l-Esnâ¹
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

¹ M, T, Ü1; Ü2 nüshasında başlık yoktur.

- 1 Şems-i pür-nûr u ziyâ hazret-i Mevlânâdır
Meş'al-i râh-ı hüdüâ hazret-i Mevlânâdır
- 2 Dergehinden el alan ellere muhtâc olmaz
Dest-gîr-i fuķara hazret-i Mevlânâdır
- 3 Tâ-be-key bu dil-i pür dâğla mecrûh olasın
Şadr-ı insâna şifâ hazret-i Mevlânâdır
- 4 Şerbet-i feyzini nûş it ki şifâ-yâb olasın
Ya'ni her derde devâ hazret-i Mevlânâdır
- 5 Tûtîyâ eyleye gör 'aşkla hâk-i kâdemin
Çeşm-i 'uşşâka cilâ hazret-i Mevlânâdır
- 6 Sırrına mazhar olan âyine-i kalb açılır
Dilden âlâm-ı zidâ hazret-i Mevlânâdır
- 7 Râh-ı feyzinden içer neş'eyi dâ'im dileyen
'Âşıkâ rûh-fezâ hazret-i Mevlânâdır
- 8 Sikkesi altına gir ister iseñ ribh ü ğınâ
Dâfi'-i renc ü 'anâ hazret-i Mevlânâdır
- 9 Hûna ğark eylemede haşmı hüsâm-ı nuţkı
Kâti'-ı 'ırķ-ı 'idâ hazret-i Mevlânâdır
- 10 Münkeri itmede rûbâh gibi ser-gerdân
Şîr-i meydân-ı vegâ hazret-i Mevlânâdır
- 11 Mâsivâdan ne 'aceb eyler ise şarf-ı nazar
Mazhar-ı 'izz-i likâ hazret-i Mevlânâdır
- 12 Nûş idüb sâğar-ı şahbâ-yı fenâfillâhı
Vâşıl-ı zevķ-i bekâ hazret-i Mevlânâdır
- 13 Cezbe-i 'aşķ-ı İlâhiyle semâ' eylemede
Ġıbta fermâ-yı semâ hazret-i Mevlânâdır
- 14 Zen-i dünyâyâ nigâh eylemedi bir kerre
Habbezâ merd-i Hûdüâ hazret-i Mevlânâdır
- 15 Dest-i irşadı ile şâhid-i pâk-i 'aşķuñ
Rûyına ğâliye-sâ hazret-i Mevlânâdır

16 Ğâze-i vecd ü kemâl ile cemâl-i hâle
Bâ'îş-i hüsn ü bahâ hazret-i Mevlânâdır

17 Niçe dîvâne dimem ben aña bîgânelere
Merci'-i ehl-i nühâ hazret-i Mevlânâdır

18 Döndirür bizleri de semt-i necâta Nûrî
Virdimiz şıdqla yâ hazret-i Mevlânâdır

8 - (M: 15a, T: 18a, Ü1: 21a, Ü2: 14b)
Kaside-i Bahâriyye Der Vaşf-ı Hazret-i Şehryâr-ı Cihân Sulţân Selîm
Hân Sellemehullâhu Te'âlâ¹
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Yine gülzâr-ı dehre bâd-ı feyz-i Hağ vezân oldu
Gören âdem demez mi gülşene reşk-i cinân oldu

2 Yağışmış şâhid-i verdüñ ne zîbâ câme-i sebzi
'Aceb ra'nâ emîr-i meclis-i bâğ-ı cihân oldu

3 Kadeh der-dest sâķîlik için sünbül bahârâna
Ayağıyla gelince hep görenler şâd-mân oldu

4 Yine nergis o maħmûrâne çeşmân ile nâz eyler
Egerçi gülşen içre bir zamân gözden nihân oldu

5 Derûnında tutardı gerçi lâle sûzişin âħir
Açub dâğ-ı dilin 'ibret-nümâ-yı 'aşıkân oldu

6 'Aceb mi olsa her berg-i қaranfil şekl-i dest erre
Ki mi'mâr-ı şafâ semt-i gülistâna revân oldu

7 Hezârî dir bahârûñ biz hezârın görmüşüz ammâ
Bu mevsim şanma kim meşhûd-ı çeşm-i ins ü cân oldu

8 Ya bu sünbül teber-dih haylice tezyîn idüb kendin
Hużûr-ı pâdişehde gûyiyâ peyk-i divân oldu

9 Gülüñ 'aşkıyla gûyâ bir tolı içmek için her dem
Hezârâna yine meyħâne naħl-i ergavân oldu

10 Şabâ var ise zülf-i yârdan bir şemmecik virmiş
Baña şeb-bûda bu hâlet hele gündün 'ayân oldu

16a- Ğâze: Ğâje T

¹ M, T, Ü1; Bahâriyye Der- Sitâyîş-i Şehryârî Ü2

- 11 Hârâbât erleriyle duht-ı rez gelmez mi gülzâra
Yine zülf-i ‘arûs ‘ağd-i şafâya şan nişân oldı
- 12 Benefşe itmede her câyı mesken şahın-ı gülşende
O hercâyi-edâ dildâr için hâli yamân oldı
- 13 Çekildi tûğ-i şâhî pîş-gâh-ı ceş-i ezhâra
Bu hâlâtun temâşası dile ferhat-resân oldı
- 14 Degildir yâsemen serpildi çil pâre zemîn üzre
Ki âlây-ı şükûfe sûy-ı gülzâra revân oldı
- 15 Leb-i dildâra degmiş cür‘a düşmüş var ise hâke
Niçün rengîn böyle ‘ıtr-ı yâkûtî ‘ayân oldı
- 16 Şakâyık fâik olmak h‘âhişiyle cümle ezhâra
İzârın şakq idüb bir şûh-ı şâhib-ğüsñ ü ân oldı
- 17 O yârün dâ‘imâ ihtâr ider dest-i muğannâsın
Anun çün bâğda ħımnâ müşâr-ı bi‘l-benân oldı
- 18 Çıkar mı iddi‘âsı başa reyğânun bu şüretle
Egerçi hey‘eti çün perçem-i nev-restegân oldı
- 19 Görünmek üzre seyr it sâha-i gülşende pat pat çet
Zihî bu ħüsñ ile cünbiş-fezâ-yı nâzırân oldı
- 20 Varılmaz sû-yı cûya tâ o rütbe fül bahrıden
Mu‘attar-sâz-ı şeh-râh-ı meşâm-ı ‘âşıkân oldı
- 21 ‘Aceb mi rü‘yetinden olsalar pür neş‘e ħaşğâşun
Ki zîrâ ehl-i keyfe mu‘teber bir armağân oldı
- 22 Görünce zehr-i zağğûmı didi ol yâr-ı ‘uşşâka
Bu cünbiş zehr-i zağğûm-ı demâğ-ı ħâsidân oldı
- 23 Ne gûne celb-i bû itmiş hele ‘âlemde zanbağ bağ
O mâr-ı pîç-i zülf-i yâra gûyâ âşiyân oldı
- 24 Degil ehl-i zemîne şu bahûr-ı Meryemün ħüsni
Leğâfet bağş-ı cümle sâkinân-ı âsümân oldı
- 25 Aşılmış nağl-i leylâğ üzre gûyâ bir çiçekli şâl
Zihî şûh-ı bahâra zînet ü zib-i miyân oldı

- 26 Yem-i hağrâda gûyâ mevce-i sîm oldı bâbûnec
‘Aceb kim yemyeşil şahrâ çü baħr-i bî-kerân oldı
- 27 Cihâna misk-i Rûmî Rûm’ı tercîh itdirür elbet
Açıldı sûk-ı gülşende yine zîb-i dükân oldı
- 28 Niçe zülf-i nigâr inkâr olur hûsn ü leţâfetde
Anuñ her târı kim nakş-ı süveydâ-yı cinân oldı
- 29 Egerçi yârla gündüz de hoşdur meclis-i ‘işret
Hele gice şafâda zevk ü hâlet müstebân oldı
- 30 Virince nâzla zerrîn-ķadeh sâķî-i sîm endâm
Dil-i ‘aşıklara bir cür‘ası rıtl-ı girân oldı
- 31 Hať-âver dilberi yâd itmesün mi ‘aşık-ı şeydâ
O her-dem-tâze kim zîb-i kenâr-ı gülsitân oldı
- 32 Meger altun ile taħrîr olunmuş sîm cedveldir
Kenâr-ı cûda nîlûferle bu hâlet ‘ayân oldı
- 33 Sevem dirseñ eger üşķûfelerde sûseni sev sen
Ki akrânı içinde hayli zînet iķtirân oldı
- 34 Ne Leylâ bîd-i Mecnûnı perîşân eylemiş böyle
Var ise mübtelâ-yı ‘aşķ-ı yâr-ı dilsitân oldı
- 35 Kenâr-ı râh-ı gülzâra dizilmiş ey gönül seyr it
Kıyâm üzre turur serv ü şanevber bâĝbân oldı
- 36 Zihî sırr-ı tecellîdir bu kim mir‘ât-ı ‘âlemde
Gören bu şûreti engüşt-i hayret-der-dehân oldı
- 37 Bu eşnâda meger gül bülbüli teşvîķ için nâ-geh
Açub ĝonca dehânın bu ĝazelle ter-zebân oldı
- 38 Gel ey dîvâne bülbül vaķt-i seyr-i gülsitân oldı
Açıldı rûy-ı elem gülşene zînet-resân oldı
- 39 İşâbet itdiginden câ-be-câ ruhsârıma şebnem
Ferah-baħş olmada lü‘lü-yi lâlâdan nişân oldı
- 40 Şu rütbe hûsn ü ânım râygân olmuş ki ‘âlemde
Baña teşbîh olunmaķ iftiħâr-ı dilberân oldı
- 41 Beni her dem şenâ itmek bu devrân içre seyr eyle
Medâr-ı hûsn-i nazm-ı şâ‘irân-ı hoş beyân oldı

- 42 Gelüb düz-dîde-rev her dem yolu düşdükce gülzâra
Şabâ işmâm-ı bûyumla şafâ-bağş-ı cihân oldu
- 43 Kibâruñ dâ'imâ meclislerinde görmedüñ mi hiç
Benim âb-ı 'izârım zîb-i rûy-ı mîhmân oldu
- 44 İder dühnümler ta'îr-i meşâm ehl-i tabâyi' hep
Baña bu da dîger bir gûne feyz-i müste'ân oldu
- 45 Eger bir bâğda ben olmasam kimler nigâh eyler
Benim ile şükûfe vâye-dâr-ı 'izz ü şân oldu
- 46 Hele gitme uzağa işte Nûrî-i sühân-perdâz
Ne gûne sâha-i vaşfımda seyr it germ-'inân oldu
- 47 Ser-â-pâ gûş olub bülbül gülüñ diñlerdi bu fahrım
İrüb pâyâna çünkim iftihârı bi-zebân oldu
- 48 O dem bülbül de âgâz-ı cevâb-ı bâ-şavâb itdi
Didi ey gül bu kuluñ gerçi kim mengûş-ı cân oldu
- 49 Velî divâne sensin bilmedüñ ahvâlimi hâlâ
Gül ü mülden ferâgat ideli dil çok zamân oldu
- 50 Behey verd-i dil-ârâ ben seni yâd eylemem zîrâ
Şenâ-yı şâh-ı 'âlem çün baña vird-i zebân oldu
- 51 Ne şâh-ı dâd-güsterdir o kim zât-ı hümâyûnı
Tırâz-ı gülsitân-ı Devlet-i 'Osmâniyân oldu
- 52 Süleymân menkâbet sultân Selîm-i âsumân rif'at
Feleklerde melekler vaşfı ile kışşa-hvân oldu
- 53 Nola çıksa şerâdan tâ Süreyyâ şîr-i evşâfı
Ki luţfı sâyesinde cümle 'âlem kâm-rân oldu
- 54 Hışâli Bûbekir 'adli 'Ömer'dir sîreti 'Osmân
Şecâ'atde cenâb-ı Hâyder ile hem-'inân oldu
- 55 Odur şimdi zamânuñ şeh-süvârı bî-dânîsi
Aña dâñî vü kâşî cümle 'âlem bende-gân oldu
- 56 Teveccüh eyleyince 'avn-i Bârî ile a'dâya
Anı kahr itmede gûyâ nigâhı Kahramân oldu
- 57 Kemîne başını çekmekdedir rûbâh tıynetler

- Hayâl-i heybeti düşmenlere şîr-i jiyân oldu
- 58 Eger kim dûd-ı âhın görse bir mazlûm-ı bî-cürmüñ
Aña zulm eyleyen her kim ise işi tuman oldu
- 59 Degil qurb u civâr-ı mülketinde ol şehen-şâhuñ
Yemen'de olsa da aḥvâl-i a'dâşı yaman oldu
- 60 Bu meydân-ı hüner-bâzîde her dem tîr-i tedbîrin
Tefekkür eyledikce ḳadd-i düşmenler kemân oldu
- 61 Zamân-ı 'azmini dâ'im yed-i tevfiḳ çekmekde
Mü'eyyed oldığı 'âlemde bî-şekk ü gümân oldu
- 62 Şafaḳdan şubḥı temyîz oldu şekl-i çeşm-i a'dâya
O rütbe tîḡ-i 'adl-i bî-'adilî hûn-feşân oldu
- 63 Eger ki luṭf u iḥsânın su'âl eylerseñ ol şâhuñ
Dü-dest-i luṭf u iḥsânı da reşk-i baḥr u kân oldu
- 64 Emâna geldi hep düşmenleri bir bir zamânında
Niçe biñ şükr ola Ḥaḳḳ'a cihân emn ü emân oldu
- 65 Bu 'âlî devletüñ ḥaḳḳâ ki tanzîmi ḥuşûşında
'Ulüvv-i himmeti tâ rûz-ı maḥşer dâstân oldu
- 66 Taḥayyül eylemezdi bu nizâmı kimseler zîrâ
Ḥalel-yâb olalı şîrâzesi vâfir zamân oldu
- 67 Ḥudâ teshîl idüb ol şâha az müddetde itmâmın
Bu iş çok sûziş-efzâ-yı derûn-ı düşmenân oldu
- 68 Ne mümkindir dimek ta'dâd-ı âşârında ol şâhuñ
Nizâm-ı mülk ü devletde fülân oldu fülân oldu
- 69 Göñüllerden gidüb ḥüzn ü elem eyyâm-ı 'adlinde
Vücûd-ı devletiyle cümle 'âlem şâd-mân oldu
- 70 Yerinde cümle ḥaḳḳ âsûdedir zevḳ ü şafâsında
Mücerred şaḥş-ı ḡam kim bu arada bî-mekân oldu
- 71 Bu istiḡkâle lâyıḳdır o ḡam kim ḥadd-i zâtında
Biraz müddet tecâvüz itdi ḥaḳḳa ḥad-nedân oldu
- 72 Ḥıdîvâ dâverâ ey zübde-i şâhân-ı mülk-ârâ
Senüñ ḥaḳḳ üzre vaşfuñ kim iderse pehlevân oldu

- 73 Ki zîrâ şânuñı evşâfda ben bulmadım ğâyet
Egerçi niçe mazmûn u nûket hâtır-nişân oldu
- 74 Şenâñı mümkün olmaz lâyıķıyla eylemek îfâ
Kalem endîşemi tefhîme gerçi tercemân oldu
- 75 Yine şükr eylerim ben kim bu rütbe vaşf-ı zâtuñla
Bu nazm-ı dil-pesendim reşk-i cümle şâ'irân oldu
- 76 Tefâhür eylerim nâm-ı hümâyûnuñla dîvânım
Zemîn-i şîrde memhûr-ı genc-i şâyegân oldu
- 77 Bu beyt ile nola irse kaşîdem ğayri pâyâna
Ki gülşenlerde de vird-i zebân-ı bülbülân oldu
- 78 Riyâz-ı 'ömr ü iķbâlûñ Hudâ her dem bahâr itsün
Dinildikce yine 'âlemde vaķt-i gülsitân oldu

9 - (M: 17a, T: 20a, Ü1: 23b, Ü2: 16b)
Şitâiyye Der Sitâyiş-i Cenâb-ı Pâdişâh-ı İslâm Sultân Selîm Hân
'Ammerallâhü's-Selâm¹
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Yârla bâ'îş-i cem'îyyet olursa bu şitâ
Bize çok zevķ baĝışlar bu sene bâd-ı hevâ
- 2 Bir kayar verdi ki şeb-dîz harîfe seyr it
Gitdi buz üzre kayar gibi o dem bî-ser ü pâ
- 3 Ma'den-i sîmini neşr itdi felek her tarafa
'Aynı bir dökme gümüş oldu fezâ-yı dünyâ
- 4 Kış kış eylerdi şabâ köhne bahâr ardınca
Kış alâyı meger ol demde görünmüşdi aña
- 5 Ser-i mâdan yürünür belki yine buz üzre
Öyle şiddetle zuhûr eyledi zîrâ sermâ
- 6 Havf-ı te'sîr-i bürûdet ile meclislerde
İdemez naĝmeyi muṭrib daĝı bir hoşca edâ
- 7 Nakle şâyeste niçe mîvesi vardır şayfuñ
Nârdır şimdi dilâ fâkihe-i bezm-i şitâ
- 8 Bir şovukluk düşürür belki dil-i yâre deyu

¹ M, T, Ü1; Şitâiyye Der Sitâyiş-i Şehen-Şâh-ı Cihân-ârâ Ü2

Bu hevâdan hele pek hoşlanamaz ehl-i hevâ

- 9 Gelicek şît-i şitâ sem'ine âvâre olub
Bülbül itdi güli tevdî' ile 'azm-i meştâ
- 10 Bir de gül görmeyicek bülbülü yanında didi
Çuş başı qar mı yağar noldı hezâr-ı şeydâ
- 11 Sa'dîler tekyesi şanmaz mı gülistânı gören
Toñdı eşcâr-ı çemen cezbe ile ser-tâ-pâ
- 12 Havzlar oldı muşaykal birer âyîne-i şâf
Gerçi berd anlara yek-pâre şudan virdi cilâ
- 13 Gelüb üşkûfelere berdü'l-'acûzuñ havfi
Bozılır cümle tennûr yine mânend-i nisâ
- 14 Kânı ol germ hevâlar ki bezimde sâkî
Âferîn alur idi buzlıca virse meşelâ
- 15 Dolanub ditremede üstüne pervâneyi gör
Şem'-i meclis bu bürûdetler ile sönmeye tâ
- 16 İtdi ber-düş yine serv 'abâ-yı sebzın
Bekler ezhâr uyanınca çemeni şubh u mesâ
- 17 Yine bâzîçe şuyunda bu şitâ cengine bak
Çarçopı oynamaga itdirür eţfâle şalâ
- 18 İtmede cünbiş-i tıflâne ocağ başında
Ehl-i keyfe dime kim "ebredü min yah" bu edâ
- 19 Felege ben de didim "taş-ı men ez-bâm üftâd"
Tamlardan buzı itdikce zemîne ilķâ
- 20 Gezerek seyr ü temâşâda iken bu hâli
Çıkdı nâ-gâh benim qarşuma bir şûh edâ
- 21 Aķıcağ şu gibi ol naħl-i dilârâya gönül
Merhabâ resmini itdim bu gâzelle icrâ
- 22 Gel ışın 'âşıkuna ey güzel müsteşnâ
Bu şovukluk saña şâyeste degildir aşlâ
- 23 Bize hep dostluğuñ böyle buz üstündendir
Düşmenüñ düşmenüñ ey şûh ne var üstüne yâ

- 24 Gerçi toñdurma şafâsı yazın inkâr olamaz
Şimdi cevrüñ ile toñdurmada olsun mı şafâ
- 25 Aramızdan ki şu sızmazdı iderken ülfet
Şimdi eşkim ara yerde oluyor bir deryâ
- 26 Şomşovukdur hele baķ cümlesinüñ eṭvârı
Şovucaķdır var ise maşķat-ı re's ruķabâ
- 27 Baña buz tamıdır ehl-i verâ' bârid ile
Zevķ-i var yârla ħammâmuñ olursa tenhâ
- 28 Yâr 'aceb şöĸbet-i ħelvâya gelür mi diyerek
İtmem endîşe ħayâli baña ħâzır ħelvâ
- 29 Uğrasa âĸ nolur bir tipiye bir tepede
Gıtdi aĸyâr-ı ser-i kûyına yâruñ ħayfâ
- 30 Ruķabâdır bizi tebrîd iden ol dilberden
Gerçi şab'ında da var nev'-i bürûdet ammâ
- 31 Ĥançerinde ne ola bu şuda te'sîr anuñ
Tîg-i sultân-ı cihândan mı virilmiş aña mâ
- 32 Odur ol řâĸ-ı cihân pâdişeh-i devrân kim
Gelmedi aña felekde hele mişl ü hem-tâ
- 33 Ehl-i İslâm şehi ħan-ı Selîm-Şâliş
'Adl ü dâdıyla selâmetde 'ibâd-ı Mevlâ
- 34 Öyle bir pâdişehi memleket-ârâdır kim
Ĥüsn ârâsı gibi olmaya düşmen ĸîrâ
- 35 Zemherîr içre eger esse nesîm-i ĸulķı
Yazdan bir gün olur cümle cihân ser-tâ-pâ
- 36 Esse bâĸûrda bâd-ı şehatî bir demde
Zemherîrüñ şovuşın düşmene eyler insâ
- 37 Yaĸdırur düşmeninüñ başına bârân-ı belâ
Nem ķapar oldu zamânında buluṭdan â'dâ
- 38 Bir cebe şatdı ki â'dâya o řâĸ el-ĸâşıl
Oldı taĸsîn iderek cümlesi sebbâbe-gezâ
- 39 Şaçmış idi bu felek dehre niçe toĸmı fesâd
Cümlesin eyledi ol řâĸ kökünden imĸâ

- 40 Kaldı şimdi nefes almağa gamda kudret
Niçe dem esdi şavurdıydı cihânda ammâ
- 41 Hamdülillâh zamânında nihâyet buldı
Bu nizâmât ki hayretde kalur ehl-i nühâ
- 42 Bunca âşâra ki sâbıkda muvaffak oldu
Bir taraftan da çoğı olmada peydâ hâlâ
- 43 Hibr-i baħr ile tıbâk-ı felege yazsam eger
Olamaz biñde biri kâbil-i ‘add ü iğşâ
- 44 Ey şehen-şâh-ı cihân bende biraz faħr ideyim
Çünkü faħriyye ider şî‘rde ekşer şu‘arâ
- 45 Cevlân eylemege başlayıcak tar geliyor
Rağş-ı endîşeme cevlân-geh-i arz u semâ
- 46 Kağrece gelmez aña nisbet ile baħr-i muħît
Olamaz hiç hayâlim gibi vâsi‘ deryâ
- 47 Celb-i ebkâr-ı mezâmîn ü nuket itmekde
Varsa gelsün er olan işte bu meydâna şalâ
- 48 Tûfî-i hüsn-i edâ âyineme hayretde
Feyz-i ta‘lîmim ile olmada her dem gûyâ
- 49 Menbit-i verd-i hüner gülşen-i endîşemdir
Feyz-yâb olmasa ol hâkde olmaz bûyâ
- 50 Serv olur bâğ-ı belâgatda bu kilik-i nazmım
Kâmet-i vaşfını bir şûhuñ ider isem edâ
- 51 Ney-şekerdir leb-i la‘linden urursam bir dem
Niçe olmaz dil-i ‘uşşâka hâlâvet-bağşâ
- 52 Tokunursam eger ef‘i-menişân ağıyâra
Olur ol demde hemân şekl-i ‘aşâ-yı Mûsâ
- 53 Ya midâdım mı degil âb-ı hayât itdikce
Dilberüñ turreleri vaşfı şuyunda icrâ
- 54 Yetişür kışşâ-i faħriyye de ma‘lûm oldu
Nûriyâ kes sözi taṭvîl ‘abeşdir zîrâ
- 55 Kõ bu da‘vâyı hemân hâzret-i şâh-ı dehre

Vahtidir eyleyegör şıdk u hulûş ile du‘â

56 İtidâl üzre geçe tâ-be-ھاşır eyyâmı
Germ ü serd-i felegi düşmeni çeksın her câ

57 ‘Ömr ü iqbâli terakķıde ola sâl-be-sâl
Tâ ki taķıb ideler birbirini şayf u şitâ

10 - (M: 20a, T: 23b, Ü1: 27b, Ü2: 19b)
Kaşıde Der Vaşf-ı Kaşr-ı Râşid Efendi¹
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Bu kaşr-ı rûh-baħşâda nedir bu feyz-i Yezdânî
Hevâ her dem dem-i ‘İsâ veş ihyâ eyler insânı
- 2 Ne kaşr o kaşr-ı vâlâ kim niçe ھاşır eylesem vaħtim
Yine kaşr eylerim vaşfında zirâ yokdur aķrânı
- 3 Şabâ esdikce her bir revzeninden rûz u şeb gûyâ
İder işmâm câna ‘ârız u gîsû-yı cânânı
- 4 Olan bûy âşinâ-yı gülşen-i taħķık ider taşdıķ
Görünür dir isem andan cinânun şünbülîstanı
- 5 Gören elbette bir maħbûba teşbîh eyler anı kim
İder her an ھاyrân ‘âşıkânı ħüsn ile anı
- 6 Ya bir cânâna beñzer şöyle kim ser-der-hevâ gâyet
Sühûlet ile girmek mümkün olmaz deste dâmânı
- 7 Bu meydâna eger şimdi gelüb görseydi ‘ârından
Yazar mıydı Ĥavernaķ vaşfın emşâlinde meydânı
- 8 Egerçi görselerdi şûret-i âyîne sîmâsın
Kallurlardı aña ھاyrân olub Bihzâd’la Mânî
- 9 Hevâsından şuyundan feyz-yâb olsaydı İskender
Cihânda cüst ü cû itmezdi aşla âb-ı ھاyvânı
- 10 Kemâl-i ħüsni oldu ğıbta-fermâ rub‘-ı meskûna
Bu ma‘nâyı ider gûyâ ki îmâ çâr-erkânı
- 11 İder iş‘âr her gül-mîħı dâĝ-ı cism-i ‘uşşâķı
Ki açmış her birisi şevķ-i ħüsn-i yârla anı

¹ M, T, Ü1; Kaşıde Berây-ı Kaşr-ı Ĥazret-i Râşid Efendi Ü2

- 12 Becâdır gice gündüz zîr-i tâkıında felek anuñ
Mehi fânûs idüb âvîze itse mihr-i raşşânı
- 13 Çıķarmazdım anuñ eflâke böyle medh ü evşâfın
Olaydı ger aña gök ķubbenüñ altında bir şâni
- 14 Yeridür bir ğazel nazm eylesün bu nev zemîn üzre
Olursa kilik-i işkeste zebâna ruşşat erzânî
- 15 Hırâm it ey melâhat bâĝınuñ serv-i hırâmânı
Ķıyâmetden nişân virsün gören ‘uşşâķuñ eĝânı
- 16 Uyandım âh gün toĝmuş ben ise evc-i ma‘nâda
Der-âĝûş eylemiştim hâle veş ol mâh-ı tâbânı
- 17 Berây-i âştî bir ħarfciķ çıkşa dehânuñdan
‘Adûnuñ başına tar itseñ olmaz mı bu meydânı
- 18 Sürerdi müdde‘âmız ĝâlibâ tâ dâmen-i ħaşre
Geçerse destime bir kerre ol yârûñ girîbânı
- 19 O şûhuñ bu levendâne edâsı çün ider dâ‘im
Semend-i tab‘-ı Nûrî ‘arşa-i nazm içre cevîânı
- 20 Nedir maķşûduñ ey dil ĝâyete irdi teĝazzülde
Yine ol kaşruñ olmak mı murâduñ menķabet-ķvânı
- 21 Velî evşâfını ikmâl itmek emr-i müşkildir
Ki olmuşdur aña bir şöyle zât-ı muhterem bânî
- 22 Semiyî-i ħazret-i faħr-i cihân Râşid Efendi kim
Sezâdır zatınâ dinse Nizâmü’l-Mülk-i ‘Oşmânî
- 23 Vücûh ile vücûdın ħazret-i Ħaķ eylemiş mümtâz
Be-taşşîş itmiş aĥlâķ-ı Muĥammed’le ‘azîz anı
- 24 Kemâlin i‘tirâf eyler ne rütbe olsa da şânı
Maşûn itmiş Ħudâ her şe‘nden ol zât-ı zî-şânı
- 25 Ħulâşa ħaķķ-ı vaşfın her kim îfâ eylerim dirse
Sevâd-ı nüşâ-i ‘irfânına çek ħaţţ-ı buţlânı
- 26 Cenâb-ı Ħâlîķü’l-kevneynüñ emri ile el-hâşıl
Bu kâh-ı ‘âlemüñ tâ pâydâr olduķca bünyânı

- 27 Mü'eyyed eyleyüb kaçır-ı metîn-i devletin dâ'im
Hudâ olsun hemîşe 'avn ü feyz ile nîgeh-bânı

TÂRİHLER

1 - (M: 21a, T: 24a, Ü1: 28b, Ü2: 20a)
Târîh-i Vilâdet-i Şehzâde Sultân Mehemmed Bin 'Abdülhamîd Hân
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Şehen-şâh-ı cihân zıll-i Hudâ 'Abdülhamîd Hân'a
Yine bir tuhfe geldi feyz-i envâr-ı Muhammed'den
- 2 Kırân-ı mihr ü mâhı gösterüb Haq âşikâr itdi
Bu şehzâde toğınca şulb-i sultân-ı mümecceden
- 3 O şâh-ı dâd-güster kim muvaffağdır umûrunda
Hemîşe itmedi bir emr-i hâric şer'î Ahmed'den
- 4 Bu ancak dâd-ı Haq'dır zâtına bir feyz-i muṭlağdır
Görünmüş mi bu 'adl ü dâd bir şâh-ı mü'eyyedden
- 5 Der-i dergâhına halk istinâd itmekle fahr eyler
Anı bir lahzâ münfek itmesün Allâh bu mesnedden
- 6 Maşûnü's-sâha olsun âfet ü ekdârdan dâ'im
Niçe şehzâde gelsün böyle ol sultân-ı erşedden
- 7 Gelüb bâ-'avn-i Bârî söyledim târîhin ey Nûrî
Sarây-ı dehre geldi şeh Mehemmed nesl-i emcedden
1190/1776

2 - (M: 21a, T: 24b, Ü1: 29a, Ü2: 20b)
Dîger
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Mücevher tâcla Nûrî göründükde didim târîh
Kemâl-i yümnle nûr-ı Mehemmed toğdı dünyâya
1190/1776

3 - (M: 21a, T: 24b, Ü1: 29a, Ü2: 20b)
Dîger
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Gelüb bâ-'avn-i Bârî söyledim târîhin ey Nûrî
'Uyûn-ı nâsa bir nûr-ı Mehemmed'dir 'ayân oldı
1190/1776

4 - (M: 21a, T: 24b, Ü1: 29a, Ü2: 20b)
Târîh-i Vilâdet
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Açıldı bir gül-i ter bâğ-ı nesl-i emcedden
Nesîm-i feyzle hândân ide Cenâb-ı Kerîm
- 2 Kâdem basınca gülistân-ı dehre meyl itdi
Zamân-ı sâlini i'lâna ba'z-ı tab'ı selîm
- 3 Benim de hâtırırma geldi Nûrî bir târîh
Şekîb ola hemîşe sezâ-yı luţf-ı Raḥîm
1190/1776

5 - (M: 21b, T: 24b, Ü1: 29a, Ü2: 20b)
Târîh-i Vilâdet
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Maḳdem-i pür yümn-i İbrâhîm ile
Geldi inâm-ı Hudâ-yı bî'adîl
- 2 Yâ İlâhî lücce-i iḥsânüña
Şurṭa-i feyzüñ ile bulsun sebîl
- 3 Ka'be-i maḳşûdına reh-yâb olub
Ola her emrinde tevfiḳüñ delîl
- 4 Geldi bir târîh Nûrî hâtıra
Şâhib-i feyz-i Celîl ola Cemîl
1190/1776

6 - (M: 21b, T: 24b, Ü1: 29b, Ü2: 20b)
Târîh-i Vilâdet
(Müf'teilün Fâ'ilün Müf'teilün Fâ'ilün)

این کو آمد ز حق در حق نورى زار . . .
سال دلودش عیاشا باشد ازین نظم تام . . .
ردل او ایست شکر خدای جلیل . . .
ناتلفیض و درود باد محمد نبیل . . .
1193/1779

7 - (M: 21b, T: 25a, Ü1: 29b, Ü2: 21a)
Târîh Berây-ı Çeşme
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Na'îm Efendi idince bu çeşmeyi icrâ
Şafâ-res oldı şu şudan gelüb içüb gidene

2 Du‘â-yı hayrla Nûrî didim aña târih
 Hayât ola bu şuyı besmele ile nûş idene
 1193/1779

8 - (M: 21b, T: 25a, Ü1: 29b, Ü2: 21a)
 Târih Berây-ı Çeşme
 (Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Söyle ‘atışâna Nûriyâ târih
 Âb-ı nâb-ı Na‘îm’dir nûş it
 1197/1782-1783

9 - (M: 21b, T: 25a, Ü1: 29b, Ü2: 21a)
 Târih Berây-ı Kâdî-Şoden-i ‘Âşir Efendi Be-Dârü’s-Salţanatü’l-Seniyye
 Bâ-Pâye-i Anaţoli
 (Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Şeh-i şâhân-ı ‘âlem yem şiyem ‘Abdülhamîd Hân kim
 Riyâz-ı dehri itdi cûy-ı ‘adli ser-be ser âbâd

2 Dem-â-dem pîşesi icrâ-yı âhkâm-ı şerî‘atdir
 Bu da‘vâya şunuñla eyler isem nola istişhâd

3 Sitânbul’uñ kazâsın kıldı tefvîz işte bir zâta
 Ki ‘ilm ü fazl u ‘irfânı degildir kâbil-i ta‘dâd

4 Görünce rütbe-i fazl u ‘ifâfin itdi ikrâmen
 Tırâz-i pâye-i şadr-ı Anaţoli ile is‘âd

5 Cenâb-ı Muştafa ‘Âşir Efendi kim haķîkatdir
 ‘Ulûmuñ cüz’i vü küllîsin itsem zâtına isnâd

6 Kemâlâtın göreydi hâll-i eşkâl-i mesâ’ilde
 Şüreyh eylerdi andan şübhesiz çok yerde istimdâd

7 Uşûl ile fûrû‘uñ gâmızâtın fehm ü diķķatde
 Hele şânî Ebî Yûsuf’dur ol zâtı kerem mu‘tâd

8 İde faşl-ı de‘âvî tîg-i ser-tîz-i şerî‘atle
 Ola âsûde sâha sâyesinde cümleten ‘ubbâd

9 Mu‘ammer ola ‘ömr-i câvidânî ile ve’l-hâşıl
 Sa‘âdât-ı dü-kevneyn ile Bârî eyleye dil-şâd

10 Berây-ı resm-i tebrîk-i kazâ vü pâye ey Nûrî
 Sühan sencânuñ itmiş her biri bir nev-zemîn îrâd

11 Tefekkür eyler iken bende bir târîh-i ma'nîdâr
Bu mısrâ'ı getürdi bi'l-bedâhe hâme-i nakkâd

12 Mi'ât-ı cevherîsi tam târîh oldı şaydıkdâ
Bu pâyeyle kazâ 'Âşir Efendi'ye mübârek bâd
1200/(1785-1786)

10 - (M: 22a, T: 25b, Ü1: 30a, Ü2: 21a)

Târîh Berây-ı Şadr-ı Anaṭolı Şoden-i Müşârün-İleyh
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Efendimiz olıcağ zîb-i şadr-ı Anaṭolı
Ṭolub sürûr dil ü cân-ı müstemendimize

2 Göründi gayrı şikâr-ı emel nişâneleri
Ṭolaşsa pây-ı meṭâlib nola kemendimize

3 Vuşûl-i menzil-i maḫsûda dest-i iḫsânı
'Aceb mi 'uḫde-güşâ olsa pây-ı bendimize

4 'Înâyeti ile çokdan o muhyî-i sünenüñ
Du'â-yı devleti farz olmuşidi kendimize

5 Hezâr reşk ider itsem şenâsına âğâz
Şarîr-i hâme-i gûyâ-yı bî-menendimize

6 Süvâr-ı eşheb-i nazm oldıgımca medḫinde
Ferâhnâ-yı cihân ṭar gelür semendimize

7 Yazılssa nüh felege 'öşr-i 'âşir-i vaşfi
Vefâ-pezîr olamaz nazm-ı dil-pesendimize

8 Nedem idince o hem nâm-ı Muşafâ'ya du'â
Uyar felekde melek şayḫa-i bülendimize

9 Bedâheten didi Nûrî-i bendesi târîh
Ḥudâ bu manşıbı mes'ûd ide efendimize
1202/(1787-1788)

11 - (M: 22a, T: 25b, Ü1: 30b, Ü2: 21b)

Târîh Berây-ı Şadr-ı Rûm Şoden-i Müşârün-İleyh
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Şadr-ı vâlâ-yı Rûm ili şimdi
Bir vücûd ile kâmurân oldı

- 2 Ne vücûd ‘ayn-ı cûd u re’fettir
Baħr-i efdâl-i bî-kerân oldu
- 3 Muħyi-i ŧer‘-i pâk-i Muŧtafavî
Ya‘ni Bû Yûsuf-ı zamân oldu
- 4 Çünkü zât-ı mekîn ile dâ‘im
ŧeref-i her mekân ‘ayân oldu
- 5 İşte ħâlâ o mesned-i vâlâ
Gıbġa baħŧende-i cihân oldu
- 6 Tura ŧadrında tâ ki ŧer‘-i mübîn
Mültecâ-yı muħâŧımân oldu
- 7 Ola tâbende kevkebî mâdâm
Mîhr ü meh zîb-i âsümân oldu
- 8 Fikr-i târiħ ider iken Nûrî
Baña ilhâmıa beyân oldu
- 9 Baħr-i dilden bu nazm-ı dürr dâne
Sâħil âverde-i zebân oldu
- 10 Müjde ‘Âŧir Efendimiz ŧimdi
ŧadr-ı Rûm’a ŧeref-resân oldu
1204/(1789-1790)

12 - (M: 22b, T: 26a, Ü1: 31a, Ü2: 22a)
Târiħ-i ŧadr-ı Â‘zam ŧoden-i ‘İzzet Meħemmed Pâŧâ
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Dâver-i devr-i zamân ŧâh-ı Selîm-i ŧâliŧ
Gün-be-gün itmededir zâtı cihânı iħyâ
- 2 Her umûrında Ĥudâ mazħar-ı tevfiķi idüb
Mülhem itdiġi anı işte müŧâhed ħâlâ
- 3 Ya‘ni bir zât-ı mekârim-ŧiyemi ‘izzet ile
Cümleye eyledi taŧdîr o ŧâh-ı vâlâ
- 4 Öyle düstûr-ı Felâtûn ħıreddir ol kim
Oġudur ħikmet Aristû‘ya elif bâdan tâ
- 5 Cûdını görse ħayâsından olurdu Yaħyâ
Ma‘nî itmek aña nisbet hele müŧkil ma‘nâ

- 6 Şâhib-i re'y-i rezîn Âşaf-ı maqbûl-i güzîn
Belki Şâhib ile Âşaf aña olmaz hem-pâ
- 7 Hâşılı vaşfını taqrîr idemez kilik-i beyân
İdelim bârî hemân şıdk-ı derûn ile du'â
- 8 Tâ ki ta'qîb iderek mihrle meh birbirini
'Âlemi devr ideler nevbet ile şubh u mesâ
- 9 Gün gibi tâli'-i iqbâli dıraşşân olsun
Şeb gibi târ ola eyyâm-ı 'adûsı her câ
- 10 Çünkü teşrîf idicek şadırdı kudûm-i pâki
İtdiler 'arz-ı tevârîh gürûh-ı şu'arâ
- 11 Cevherî bende bu târîhi didim ey Nûrî
Kala 'izzetle şadâretde Mehemmed Pâşâ
1209/(1794-1795)

13 - (M: 22b, T: 26b, Ü1: 31b, Ü2: 22a)

Târîh Berây-ı Müderris Şoden-i Nebîl Beg Ammerekullâhu Te'âlâ
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Budur ancak niyâzım dergeh-i vâlâ-yı Bârî'den
İki 'âlemde irsin niçe 'âlî mesned ü câha
- 2 Du'â-yı hayr idüb bu vâlidî Nûrî didi târîh
Rü'ûsın aldı yümn ile Nebîl'im minnet Allâh'a
1210/(1795-1796)

14 - (M: 22b, T: 26b, Ü1: 31b, Ü2: 22a)

Târîh Berây-ı Re'isü'l-Küttâb Şoden-i Mehemmed Râşid Efendî
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Mü'eyyedir cenâb-ı şâh-ı 'âlem her umûrında
Ki me'murân-ı devlet hep birer zât-ı nefis oldı
- 2 Muvaffâkdır cenâb-ı şadr-ı vâlâ kadri de anuñ
Ki zîrâ böyle bir erşed vücûd ile enîs oldı
- 3 O zât-ı muhterem gayr-ez vekâlet fülk-i devletde
Aşâlet üzre üç def'a riyâsetle celîs oldı
- 4 Bu vaq'a çünkü hüsnîyyât-ı dehrûñ ahsenindendir
Zihî pîrâye-bağş-ı hâme-i vaq'a-nüvîs oldı
- 5 Bu târîh ile tebşîr itdi Nûrî cümle küttâbı

Yine Râşid Efendi yümnle hâlâ re'îs oldu
1212/(1797-1798)

15 - (M: 22b, Ü1: 31b, Ü2: 22b)
Târîh-i Şadâret-i Yûsuf Ziyâ Pâşâ
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Mühre bir mihr-i ziyâ-pâş oldu lâyıķ şöyle kim
Şu'le-i şemşîr-i 'adl ü dâdıdır çün berķ-i tîz
- 2 Nüh tıbâķa eylese imlâ uşârid medħini
Olamaz evşâfına nisbetle bir lafz-ı vecîz
- 3 'Azm ü rezminde 'aķab-girâna ĥâcet ķalmadı
Ĥavf-ı edâsı ķomaz a'dâda yârâ-yı gürîz
- 4 Her ne dem me'mûr itse bir yere şâh-ı cihân
Ehl-i baĥyuñ sînesinde nîzesi oldu rekîz
- 5 Rûz u şeb budur du'âmız kim ķala düşmenleri
Leyl-i deycûr-i elemde tâ şabâĥ-ı rüst-a-ĥîz
- 6 Eyleyüb Bârî muvaffak ĥüsn-i tedbîri ile
Ķalmaya a'dâ-yı dîn ü devlete câ-yi sitîz
- 7 Toĥdı bu târîĥ ķalb-i Nûrî-i efgendeye
Mâh-ı Ken'ân geldi şadr-ı 'izzete ola 'azîz
1213/(1798-1799)

16 - (M: 22b, Ü1: 31b, Ü2: 22b)
Târîĥ Berây-ı Şadr-ı Fetvâ Şoden-i Muştafâ 'Âşîr Efendi
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ol cihân-dâver-i zî-menķâbe Sulţân Selîm
İtmede mülhem olur ehline her câhı 'aşâ
- 2 Şadr-ı iftâya getürdi hele bir fâzılı kim
Nuřķ-ı pâķ-i ĥikem-âmîzi virür şadra şifâ
- 3 'Aķl-ı evvel sebķ-âmûz-ı gürûh-ı kümmel
Muştafâ 'Âşîr Efendi fezâ'il-pîrâ
- 4 Rûm ili şadrın iki def'a şeref-yâb itdi
Şoñra bir müddet olub dehre re'îsü'l-'ulemâ
- 5 Bildigi-çün o şehen-şâh-ı 'ulüvv-i ka'bın
İtdi bu def'a meşĥatle de ķadrin i'lä

- 6 Kıldı tefvîz aña ol emri ki bir mevsimde
Mülhemûn oldığımı itdi mülûkuñ îmâ
- 7 Budur ümmîd ki feyyâze-i tedbîri ile
Bula bu gülşen-i devlet yeñiden hüsni ü bahâ
- 8 Çünkü endîşesi icrâ-yı şerî'atdır hep
Farz-ı 'ayn oldığına şübhe mi var aña du'â
- 9 Bendesi Nûrî de bulsa ne 'aceb bir târîh
K'itmede 'arz tevârîh-i 'adîde şu'arâ
- 10 Tamdır rec'-i zamîr eyler iseñ mes'eleye
Câh-ı 'ilm ehline düşdi ve 'aleyhi fetvâ
1213/(1798-1799)

MUHAMMÉS

1 - (M: 10a, T: 12a, Ü1: 14a, Ü2: 10a)
Na't-ı Şerîfdirki Her Mısrâ'ıñ Hârf-i Evveli Terkîb Olunsa Mısrâ'-ı
Hâmis Çıkar¹
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

- I -

Şefâ'at-kânı ey baħr-i 'atûfet
Felekler hem melekler saña ħasret
Eyâ deryâ-yı rahmet 'ayn-ı ħikmet
'Înâyet menba'-ı mecrâ-yı 'iffet
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

- II -

Teâl-Allâh zihî feyz-i Ĥudâ'dır
Yoluñda cümle 'âlem ħâk-i pâdır
İcâbet eyle luĥfuñ mültecâdır
Recâ-yı şefkate zâtuñ sezâdır
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

- III -

Ser-â-pâ cümle ümmet rûz-ı maħşer
Varınca sâyeñe ey mihr-i enver
Leb-â-leb câm-ı 'aşkuñdan içerler
Olurlar mest-i şîrîn âb-ı Kevşer
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

¹ M, T, Ü1; Na't-ı Şerîf Ü2

- IV -

Leke'ṭ-ṭûbâ kerîmâ dâd kârâ
Luṭf-ı şefkat şefâ'at sende peydâ¹
Her eṭvârûnda zâhir sırr-ı Mevlâ
Şifâ-sâz ol kerem kııl eyle ihyâ
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

- V -

Fenâdır 'âkıbet çün kâr-ı 'âlem
Emîn olsun mı hiç dünyâda âdem
'Înâyet ilticâ it bir gün aḳdem
Tekâsül itme Nûrî söyle her dem
Şefâ'at yâ Resûlallâh şefâ'at

TAHMİSLER

1 - (M: 12a, T: 14b, Ü1: 16b, Ü2: 12a)
Tahmîs Na't-ı Kânî Efendi²
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- I -

Yüzüñdür mihr-i gerdûn-ı kerâmet yâ Resûlallâh
Gözüñdür nâzır-ı dîdâr-ı ḥazret yâ Resûlallâh
Özüñdür çün Ḥabîb-i Rabb-i 'izzet yâ Resûlallâh
Sözüñdür vaḥy-i Ḥaḳ âyet-be-âyet yâ Resûlallâh
Ḥadîs-i 'aşḳ hep senden rivâyet yâ Resûlallâh

- II -

Saña lâyıḳ reh-i evşâfa gitmek hiç mümkün mi
Bu yolda menzil-i maḳşûda yetmek hiç mümkün mi
Füsürde naḥlden ter-miyve yetmek hiç mümkün mi
Bu çüb-ı ḥuşḳ ḥâme vaşfuñ itmek hiç mümkün mi
Rehîn-i 'aciz iken ehl-i dirâyet yâ Resûlallâh

- III -

İdüb tevḳîf mihiri cism-i mâhı eyledüñ meşḳûḳ
Degilsin böyle tekrîmât-ı Ḥaḳ'da kimseye mesbûḳ
Be-her-ḥâl 'âşıḳ 'inde şehâ maḳbûl olur ma'şûḳ
Olur elbette mâh-ı nev 'âlem ḥürşid-i zer mencûḳ
Ne yerde eyleseñ taḥrîk-i râyet yâ Resûlallâh

- IV -

¹ luṭf: 'aṭâ T

² M, Ü1, Ü2; Tahmîs Na't-ı Kânî T

Bu rütbe bî-kerânî-i yem-i himmetle el-kışşa
 Bu rütbe âb-yârî-i dil-i ümmetle el-kışşa
 ‘Umûmen halka icrâ itdigün rahmetle el-kışşa
 Senüñ dest-i cevâd-ı luṭfuña nisbetle el-kışşa
 Ḥadîş-i baḥr ü kân kuru hikâyet yâ Resûlallâh

- V -

‘Ulüvv-i zât-ı pâküñden olursa bir kişi âgâh
 ‘Uyûb-ı lekke-i cürminden itmez nâle-i cân-kâh
 Niçe âlûde-dâmân olsam itmem ye'sile ben âh
 Ve saḥ-şûy-ı günâh-ı ehl-i maḥşer olmağa Billâh
 İder yek-kaṭre-i luṭfuñ kifâyet yâ Resûlallâh

- VI -

Nigâhuñ itmese ezhâr-ı bâğa feyz-baḥşâyî
 Neden kesb eyler idi böyle ḥüsn-i gülşen-ârâyî
 Meşâm-ı cânla şemm itdi dil bu tâze ma'nâyı
 Olurlar sünbül ü gül lâle veş maḥrûm-ı büyâyî
 Nesîm-i ḥulkuñ itmezse sirâyet yâ Resûlallâh

- VII -¹

Vaḥal-zâr-ı ma'âşide gönül kim pây-der-gildir
 Selâmet cây-gâhı bu gidişle ḥayli menzildir
 Cenâb-ı devletüñ kim vâkıf-ı esrâr-ı her dildir
 Egerçi cürmime taḳdîr-i ḥadd ü gâye müşkildir
 Senüñde luṭfuña yoḳdur nihâyet yâ Resûlallâh

- VIII -

Olur ḥayret ile her semte pûyân ehl-i maḥşer hep
 Olur bîm ü hirâs u ğamla giryân ehl-i maḥşer hep
 Olur bu ḥâl ile lâ-ḥavle-gûyân ehl-i maḥşer hep
 Olur pâ-mâl-i ceş-i cürm ü 'işyân ehl-i maḥşer hep
 Cünûd-ı 'afvuñ itmezse ḥimâyet yâ Resûlallâh

- IX -

Şehen-şah-ı dü 'âlemsin faḳîr ü şâh bendeñdir
 Melâz-ı cümlesin aşḥâb-ı 'izz ü câh bendeñdir
 Bu bî-kesde kerem kııl gerçi bir gümrâh bendeñdir
 Daḥîl-i bâr-gâhuñ bir şefâ'at-ḥvâh bendeñdir
 Mükedderdir hele aḥvâli gâyet yâ Resûlallâh

- X -

Dil-i Nûrî 'aceb ḥâlî mi zann eyler bu meydânı
 Niçün eyler fezâḥat sâḥasında böyle cevlânı
 Hemân iḥsânuna ḳalmışdır aḥvâl ey kerem-kânı

¹ 1 nolu tahmisde VII. Bende kadar Ü2 nüshasında yoktur

Şu deñlü yekke-tâz-ı ‘arşa-i ‘işıyândır Kânî
Ki nefsi kendiden eyler şikâyet yâ Resûlallâh

2 - (M: 14a, T: 16b, Ü1: 19a, Ü2: 13a)
Taḥmîs Na‘t-ı Ḥayri Efendi Der-Ḥaḫḫ-ı Ḥazret-i Pîr Ḳuddise Sırruhü’l-
Münîr
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- I -

Göñül çün-lâle pür-dâğ eyle ‘aşk ile dil-i zârı
Revân it dem-be-dem sermâye-i çeşmân-ı ḥûn-bârı
Tehî-mağzân veş geşt ü güzâr itme bu gülzârı
Gül-i tevḥîde şebnem eyle ‘âşık eşk-i esrârı
Açub dâğ-ı dilüñden gonçe-i gülzâr-ı ebrârı

- II -

Reh-i Ḥaḫ’da dizilmişler ṭarîḫat erleri kol kol
Uşûl ile varır ser-menzil-i maḫşûda her bir yol
Gel ey dil bâde-i câm-ı maḫabbetle ser-â-ser ṭol
Erenler dergehinde bir ḫalender bende-i ḫâş ol
Terâş it çâr-ḫarb eyle göñülden fikr-i ağıyârı

- III -

Dönüb ṭurma bu gerdûn içre râz-ı ‘aşkı izḫâr it
Ṭavâf-ı Ka‘be-i küy-ı Ḥabîbe sa’y-ı der-kâr it
Niğâh it gerdiş-i eflâke bir gün fehm-i esrâr it
Fenâ bezminde ser-gerdânlığı gerdûn gibi kâr it
Ṭolaş mânend-i mihr ü mâh gird-i ḫuṭb-ı edvârı

- IV -

Girân-ḫadr olmaḫ isterseñ eger bâzâr-ı ecelde
Tamâm it eksik itme şân-ı insâniyyeti dilde
Terâzû-yı ḫiredle yûri aldanma bu menzilde
Meded noḫşâna düşme ḫidmet-i insân-ı kâmilde
Bıraḫma dest-i zıkr ü fikrden mîzân-ı iḫrârı

- V -

Girenler mülket-i terk-i Sivallâha selâmetdir
Duḫûl itmek o nüzhet-gâha lâkin ḫayli himmetdir
O yirde gel ‘azîzim bir maḫal zâbṭ eyle fırsatdır
Teecerrüd ‘âlemi pîrim ‘aceb vâsi’ vilâyetdir
O kişver şehleridir vârişân-ı tâc-ı ḫünkârı

- VI -

İşin yek-pâre altun eylemiş himmetle bir anda
‘Aceb kişver-güşâ bir pâdişâh olmuş bu meydânda
Niçe nâ-âver olmuş Rûm’da Îrân u Tûrân’da

Haķıķat dâdesiyle baķ yürütmüş sikketin anda
Vücüd iķlîminüñ sultân-ı Cem-câh-ı ‘atâ-kârı

- VII -

Görüb gerden-keşânüñ serfürûsın pâyına dâ'im
Nigâh-ı münkirâna seyf-i kaķ-ı olduğım bildim
İder insânı esrâr-ı Hudâ'ya bir sözi ‘âlim
Şehen-şâh-ı kerâmet sikke-i Mevlânâ-yı Rûmî kim
Hüsâm-ı nuķ-ı kesmişdir kökünden ‘ırķ-ı inkârı

- VIII -

O nûr-ı şem‘-i vaħdet ‘aşķ ile yanmış yakılmışdır
Ziyâ-i feyz ü cûdı dehre ser-tâ-ser yayılmışdır
‘Ulüvv-i şânın inkâr eyleyenler pek yañılmışdır
O Şems-i maşrıķ-ı sırr-ı hüviyyet kim açılmışdır
Yed-i feyziyle rûy-ı dehre bâb-ı hikmet-i Bârî

- IX -

Kemâl-i ‘ilm ü ‘irfânı bedîhîdir maķâlinden
Mübeyyen dânişî nuķ-ı feşâhat iştîmâlinden
‘Aceb mi ğıbta itse ğayrı yer Rûm’uñ bu ģâlinden
O bürhân-ı muħaķķaķ-pîşe kim sırr-ı kemâlinden
Şalâh-ı himmeti elân mülk-i Rûm’adır sârî

- X -

‘Adâvet-kîş olub ol ģânedâna kim ki şâmitdir
Dü ‘âlemde nihâl-i i‘tibârı ğayrı nâbitdir
Şadâ-yı şevketin her kim semâ‘ eylerse sâkitdir
Bahâ-i dîn ü devlet ģaşre dek feyziyle şâbitdir
Tutub şît-i kuğümü ser-be-ser âfâķ u aķtârı

- XI -

Gürûh-ı evliyânüñ işrine gitmek sa‘âdetdir
Teveccühle Hudâ'ya böyle yol bulmaķ ne himmetdir
Reh-i Haķķ’a ‘azîmet şanma her ferde ‘inâyetdir
Bu meydân erleri rehber-dih-i evvân-ı vaħdetdir
Bu cem‘üñ “Şemme Vechu’llâh”dır meclâ-yı enzârı

- XII -

Bu mürģânüñ semâvât-ı kerâmet âşiyânıdır
Dönüb pervâz itmek bunlaruñ ģaķķâ ki şânıdır
‘Adûya her biri ģûyâ belâ-yı âsümânîdir
Bu cânlar şâhbâzân-ı meģâr-ı lâ-mekânîdir
İderler şayd kebg-i kûh-sâr-ı mülk-i envârı

- XIII -

‘Abâ-pûş-ı tevâzu‘dur bu mülküñ şehleri ekşer

Olur envâ‘-ı teşrîfât-ı Hakk’a ma‘nevi mazhar
 Ridâ-i fakırdır anlara ancak şûretâ zîver
 Melâhat hırkasın dîbâ-yı zer-dûza degişmezler
 Şoyarlar kâmet-i cândan libâs-ı ‘ucb u pindârı

- XIV -

‘Aceb mi çarh dönse üstüne erbâb-ı devrânun
 Muvâfıktır bu âyîn ü uşûle gerdişi anun
 Kim inkâr eyler ey sultân-ı devrân rif‘at ü şânun
 Felek tennûre-puş abdâlıdır bu bezm-i ‘irfânun
 Uşûl-i ‘âşıkân-ı Mevlevî’ye uymuş eţvârı

- XV -

Sini tezkîre zann itme olur bâ‘iş o şâhı kâh
 Yetişdir er iseñ bu gülşen içre sen dañı bir şâh
 Hele bir dem nigâh it dîde-i diğkatle ey küstâh
 Ney inler def döger göğsin rebâbuñ sinesi sürâh
 Nümâyân her birinde sûziş-i ‘uşşâkuñ âşârı

- XVI -

Riyâz-ı vaşf-ı Mevlânâ’nuñ ey dil başkadır seyri
 Şafâsı mañv ider hâtırdan âşâr-ı gam u zayrı
 Akit ol suya cûy-ı ârzûyı Nûriyâ gayrı
 Emîrû’l-‘âşıkımuñ çâker-i dîrînesi Hayrı
 Zülâl-i na‘tın itdi nâv-dân-ı hâmeden cârî

- XVII -

Gönül hâlî olur mı bir gün âh-ı şubh-gâhiden
 Degildir çünkü dil şüyîde dâmen her menâhiden
 Velî dervîşdir me’yûs olmaz luğf-ı şâhiden
 Temennâ vü recâsı oldur ‘uşşâk-ı İlâhiden
 İrişdikde huzûr-ı Hakk’a vağt-i celb ü ihzârı

- XVIII -

Peşimânî gelüb her şey’e ehvâl-i kıyâmetle
 Olub lertzîde dest ü pây-ı farğ-ı havf u hayretle
 Şerim-sâr olmadan ümmîdim oldur kim mezelletle
 Du‘â-yı hâlîş-i sâdât-ı ihvân-ı tarîkatle
 Kıla ol bî-kese esrâr-ı Mevlânâ meded-kârî

3 - (M: 30a, T: 33b, Ü1: 41a, Ü2: 29b)
 Tahmîs-i Gazel-i Hazret-i Hâfız Şîrâzî
 (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

دیگر از عشق تو در سینه ما حاضر نیست جز خیال تو در آینه دل ظاهر نیست
 حال ما بین و مگر عشق مرا ستر نیست مردم دین ما جز برخت ناظر نیست
 دل سرگشته ما غیر ترا ذکر نیست

در دلم زخمه اغیار تو بچند و عدد سعی من شده عبت اندر طلبت از کم مدد
 باز این دل هوس کعبه کویت کردد اشکم احرام طواف حرمت می بندد

گرچه از خون دل ریش روی طاهر نیست
 آبخین در ره عشق تو شدیم آخر کار نیست سرمایه ما غیر روی چشم خونبار
 غل و غش هر چه تو بینی همه مقبولش دار عاشق بغض اگر قلب دلش کرد نثار

مکش عیب که بر نقد روان قادر نیست
 من ندانم بهی دستی ز در باز رود دامنش هر که با تید وری میکبرد
 تو درین باغ میاش آر طلبی کوته دید عاقبت دست بدان سرو بلندش رسد
 هر که در طلبت هست او قاصر نیست

گشته تیغ ستمکاری اغیار بدم یافتم زندگی با لطف لبت در یکدم
 آدم چون که با مداد تو جانان از عدم از رو بختی عیبی نزد پیش تو دم
 زانکه در رو حفرایی چو لبت ماهر نیست

از کل مهر تو تا بوی وفا شدم تکلم سوسو داغ شور لاله صفت برینم
 نکنم شکوه ولی بازده هیچم من که در آنس سوای تو آهی نزنم
 کی توان گفت که برداغ دلم صابر نیست

لذت عشق آن آهر بچه و اگر بچشی تا بچش الم و حزن و ندامت بکشی
 میشود در سر صیدش اگر آکه باشی بسته دام قفس باد چو مرغ وحشی
 طائر سدره اگر در طلبت طائر نیست

تا که در عشق بر ناید زلفت افتم نه نم آنکه بسوای خیالت خفتم
 از سر هر هوش چو کیسو چه کنم بکشفتم تو ز اولی که سر زلف تو دیدم کفتم
 که پریشانی این سلسله را آخر نیست

توری زار نه دل بند وصال تنهاست نه هوای تو بر عشق فرای دل ماست
 مکن انکار که این دعوی صیحت در است سر پیوند تو تنها نه دل حافظ راست
 کیست آنکش سر پیوند تو در خاطر نیست

Tahmîs-i Gâzel-i Hazret-i Bâkî
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- I -

Ne o gîsû-yı pür âşûb u fitendir bâ'îş
Ne o ruhsâr u ne ol sîb-i ze'kândır bâ'îş
Ne o şeker gibi leblerle dehendir bâ'îş
Şöhret-i hüsnüñe erbâb-ı sühândır bâ'îş
Revnağ-ı bezm-i güle murg-ı çemendir bâ'îş

- II -

Gülşene 'azm iderüz yâr hayâli ile hep
Zülf ü ruhsârını fikr eyleyerek rûzla şeb
Toğrısı hâlimize işte bu sözdür enseb
Nağl-i zîbâ ile nâzik tenidir meyle sebeb
Ne kad-i serv ü ne sîmâ-yı semendir bâ'îş

- III -

Yine ol mâh-liqâdan nideyim mehcûrum
Dûd-ı âhım felege çıksa eger ma'zûrum
Gülmesem hâtıra geldikce nola mecbûrum
Girye kılsam ne 'aceb hâk-i rehinden dûrum
Hep garîb ağlamağa hubb-i vatandır bâ'îş

- IV -

'Âşık-ı zârı Felâtûn'da olsa meşelâ
Çıkarur dâ'ire-i 'ağldan ol şûh edâ
O meh-i evc-i le'âfet kıla bu hüsnle tâ
Perde-i nâleleri çıksa hüseyniye nola
Dili zâr itmege ol vech-i hasendir bâ'îş

- V -

Çanda olsa felek ehl-i dili bîzâr eyler
Tatlu da olsa ne rütbe sözi âzâr eyler
Nûriyâ 'âkil olan ebkem olur kâr eyler
Tûfiyi lezzet-i güftâr giriftâr eyler
Derd ü gam çekmege Bâkî'ye bu fendir bâ'îş

5 - (M: 31a, T: 35a, Ü1: 42b, Ü2: 30b)
Tahmîs-i Gâzel-i Kânî Efendi
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- I -

Degil fezâ-yı gönül fikr-i vaşla cây-ı iyâb
Telâş-ı bî-hüdeye düşme ey sürüş cenâb
Bu bâbda bize cârî degil su'âl ü cevâb
Olurdı hâtıra-i vuşlatuñ dile reh-yâb

Geçeydi dûzağa firdevs çeşmesinden âb

- II -

Bu h'âb-ı gâflet ile ey dil i'tinâ olmaz
Uyanmadıkca gönül feyze âşinâ olmaz
Gözet bu nükteyi ez-cân u dil fenâ olmaz
Dil âgeh olmayıcağ dîde rûşenâ olmaz
Hudâ-yı hâneye muhtâcdır güşâyış-i bâb

- III -

Cihânda emn ü emân gûşe-i ferâğdadır
Şafâ-yı ehl-i dilân gûşe-i ferâğdadır
Hemîşe râhat-ı cân gûşe-i ferâğdadır
Sa'âdet-i dü cihân gûşe-i ferâğdadır
Bunuñla kıble-i hâcât-ı halk olur mihrâb

- IV -

Sitem çün ehl-i dile çarhuñ emr-i lâzımıdır
Gönül bu hâlet ile râh-ı hayret 'âzimidir
'Aceb bu da felegüñ bâzgüne nâzımıdır
Kemâl-i kevkebe her nâkısuñ mülâzımıdır
Gürûh-ı encüm ile devr ider gice meh-tâb

- V -¹

Kim evvel-emr merâm-ı diliyle mükremdir
Vişâli şanma kelâl üstüne muqaddemdir
Selîm-i tab' u dil 'indinde bu müsellemdir
Dem-i vişâl dem-i vâ-pesîne tev'emdir
Şeherde gâlib olur dirler ekseriyyâ h'âb

- VI -²

Gubâr-ı dilleri âb-ı keremle şüst eyler
Şafâ-yı hâtır-ı yârânı turma cüst eyler
Harâm-zâde gibi şanma kâr-güst eyler
Helâl-zâde şikest itdigin dürüst eyler
Humârını yine kendüsi def' ider mey-i nâb

- VII -³

Esince bâd-ı sitem Nûriyâ gör insânı
Kenâre-gîr-i selâmet idem şanur cânı
Kaderse hükmüni icrâ ider yok imkânı
Gürîz fâ'ide virmez kazâdan ey Kânî
Çeker mesâfe-i dür u dırâzdan girdâb

¹ 5. bend Ü1 nüshasında yok

² 6. bend Ü1 nüshasında yok

³ 7. bend Ü1 nüshasında yok

6 - (M: 31b, T: 35b, Ü2: 31a)
 Taḥmîs-i Ğazel-i Dîĝer Müşârûn-İleyh
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)

- I -

Sûzân idigim tâbiş-i ruḥsâruñ içündür
 Göz yummadığım ĝamze-i ḥûn-ḥvâruñ içündür
 Nâlem giceler ṭurre-i ṭarrâruñ içündür
 Âh eyledigim ḥâl-i siyeh-kâruñ içündür
 Kan ağladığım la'l-i güher-bâruñ içündür

- II -

Tâ gördi gönül ḳaddüñi bu dâr-ı 'anâda
 Bir yerde ḳarâr eyleyemez düşme 'inâda
 Ğayrı sözi uzatmayalım vaşf u şenâda
 Ârâma dûçâr olmadığım bâĝ-ı fenâda
 Ol serv ü sehî şîveli refârûñ içündür

- III -

Bîĝâne ile dilleşerek eyleme ülfet
 Tâ jeng-pezîr olmaya mir'ât ṭabî'at
 Ey ḳand-i kelâmında olan ĝâyet-i lezzet
 Lâl oldığım aḥbâb miyânında çü şûret
 Ṭûṭî gibi ĝayrılara ĝüftârûñ içündür

- IV -

Ḥûrşîd gibi nâz iderek ĝâhîce gel gic
 Çün zerre idüb zümre-i 'uşşâḳuñı tehyîc
 Ey nûr-ı başar 'arz-ı cemâl eyleme pek gic
 Dilberleri sensiz göze göstermedigim hiç
 Ey rûḥ-ı revân ḥvâhiş-i dîdârûñ içündür

- V -

Ḥaḳdır hele da'vâm idemezsin beni tekzîb
 Raḥm itmîşidüñ ḥâlime bilmem ki ne taḳrîb
 İtdüñ niçe va'd ile nevâziş ile taṭyîb
 Vuşlat-ı heves eyledigim eyleme ta'ÿîb
 İnkâr idemem cürmümi iḳrârûñ içündür

- VI -

Bu yolda hele bu dil-i şeydâya uyanlar
 Hep zevḳ u şafâyı ser-i kûyuñda bulanlar
 Hep ḳaddüñ egüb ṭûl-i emelle yorılanlar
 Hep râst-rev-i şâh-reh-i 'aşḳuñ olanlar
 Pür rastî-i ḳamet-i hemvârûñ içündür

- VII -

İster mi gönül gayrıyla dünyâyı degerse
Düşnâm ki bakmam ne kadar câna degerse
Âzâruñ imiş Nûrî'ye ihsân megerse
Kânî seni şîrîn sühânlarla ögerse
Hep çâşnî-i şîve-i âzâduñ içündür

7 - (M: 32a, T: 36a, Ü2: 31b)
Taḥmîs-i Ğazel-i Şeyḥ Ğâlib Efendi
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- I -

Ğül-geşt-i bezm-i sâḥa-i Ğülzârı neyleyim
Sâķî vü câm u sâĝar-ı ser-şârı neyleyim
Ğüller gibi kızarmış o ruḥsârı neyleyim
Ser-mest-i Ğül-ʿaraķ görüb ol yârı neyleyim
Bûs eyleyüb o la'î-i şeker-bârı neyleyim

- II -

Ey dil taķılma pençesine zülf-i sâḥirüñ
İrmez füsûn u ḥîlesine ʿaķl ķâşırüñ
Taṭvîl iderse var mı suçı bunda şâ'irüñ
Tâ gerden-i sefidine inmiş o kâfirüñ
Sünbül gibi bu zülf-i siyeh-târı neyleyim

- III -

Cânân mı yoḥsa cân-ı cihân mı bilinmiyor
Şekl-i beşerde ḥûr-i cinân mı bilinmiyor
Tecsîm olunmuş ḥüsnele ân mı bilinmiyor
Taşvîr-i cân mı rûḥ-ı revân mı bilinmiyor
Bu ĝüne nâz u şîve vü reftârı neyleyim

- IV -

Dönse piyâle ḥükm-i ķamer olsa âşikâr
Muṭrib nevâda bezm ise âmâde der-kenâr
Var ise de raķîb ola meclisde ber-żırâr
Mest ola ser-be-bâliş-i ḥvâb ol semen-ʿizâr
Ben tâ-seḥer bu ṭâlî'î bîdârı neyleyim

- V -

Şimdi iderler oldı ʿumûm üzre iştikâ
Bî-hûde düşdiler hele ʿuşşâķ-ı zâr aña
Ben söyleyim maḥabbet-i dil-dârımı saña
Ger iltifât iderse de maḥşûşdur baña
Ben öyle pür-teĝâfûl ü ĝaddârı neyleyim

- VI -

Yâr aldı yanına yine ‘abd-i kemîneyi
Geysün rakîb ğayrı hemân ferve kîneyi
Degsün mi bu nevâzişi yâ biñ ħazîneyi
Eyler güşâde kâkum içinde o sîneyi
Rûz-ı şafâda şubh-ı pür-envârı neyleyim

- VII -

Gelmez mi tab‘a böyle görünce anı kesel
Engüşt-i i‘tirâza degil mi ya bu maħal
‘Aqlım başımdan aldı aman eyleme cedel
Virmiş nizâm-ı ħüsnine mestânelik ħalel
Olmuş ħamîde perçem ü destârı neyleyim

- VIII -

Çeşmânıdır ħulâşa birer âyet-i celi
Var ise Rûh-ı Kudsden aldı meger eli
Her kim görürse rûyını taşdıķ ider belî
Her bir nigâhı ‘âşıkâ biñ cân virür velî
Pek ħastadır o nergis-i ħammârı neyleyim

- IX -

Nitsün bu nev-zemînde Nûrî vü Enverî
Gezmişler esb-i fikret ile gerçi her yeri
Çek pây-ı ‘azmi sende gönül gezme serseri
Ser-ħadd-i nazmı bulmadı tab‘-ı sühân-verî
İcâza vardı Ġâlib’ün eş‘ârı neyleyim

8 - (M: 33a, T: 37a, Ü2: 32a)
Taħmîs-i Ġazel-i Diğer-i Müşârün-İleyh
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- I -

Ĥaţuñ pîrâmen-i rûyuñ kûrutdı ħâţıruñ ħoş tut
Ġubâr-u zulmeti ħüsnüñ tozıtdı ħâţıruñ ħoş tut
Felek ğayrı bize nüşâ okıtdı ħâţıruñ ħoş tut
Gönül ders-i ğamuñ çokdan unıtdı ħâţıruñ ħoş tut
O murĝı başķa bir şayyâd tutdı ħâţıruñ ħoş tut

- II -

Beni germiyyetüñle itmişidüñ ğayrıya fâyık
‘Aceb bu bârid eţvâra seni kimdir olan sâ’ik
Saña bu şomşovuk reftâr Billâh degil lâyıķ
Senüñle ey sitem-ĥû germ-i ülfet olmayuz artık
Şovuk sözler beni cândan şoĝıtdı ħâţıruñ ħoş tut

- III -

Göñül hâtırdı mı sûzişle cânuñ şıkdıgım demler
 Ğam-ı cevriyle yâruñ belki cândan bıkdıgım demler
 Hıyâli dilde idi ‘ağldan ben çıkdıgım demler
 Gözümden çıkdı hûn-âb-ı sirişk aqıtdıgım demler
 Havâ-yı tünd-i ğam kıanıñ kuruıdı hâtıruñ hoş tıt

- IV -

Acırsın soñra ey şîrîn dehen gel uyma ağıyâra
 Bu tatlu dille düşnâm itme ‘uşşâk-ı dil-figâra
 Felek çok acılar tıtdırdı raħm eyle bu ğam-hıvâra
 Añub ey şîr-mestim gül hemân hâl-i dil-i zâra
 Şeker hındeñ-çün ol çok zehr yutdı hâtıruñ hoş tıt

- V -

Müslimânsañ inan ey mâh-ı tâbân eylerim îmân
 Egerçi olmuşidim hâne-i ‘aşkıñda ben mihmân
 Alub tâs u tarağı bu gice olsam gerek pûyân
 Perişân itme zülfüñ senden özge bir siyeh-îmân
 Uyardı çeşmimi baħtım uyutdı hâtıruñ hoş tıt

- VI -

Lisân-ı hâlle tefhîm çünkim oldı müşkil-ter
 Şimâh-ı cânla Nûrî’yi diñle ey lebi sükker
 İder ‘aşıkıların ğayrı bu beyt-i dil-keşi ezber
 Bulub âyînesin tıttı-i tab‘-ı Gâlib’üñ söyler
 Göñül ders-i ğamuñ çokdan unıtdı hâtıruñ hoş tıt

9 - (M: 33b, T: 37b, Ü2: 32b)

Taħmîs-i Ğazel-i Re’îsü’l-Küttâb Râşid Efendi
 (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Turre-i müşğîni zann itme ğaraz işmâmdır
 Murğ-ı cânla halka-i zülf-i siyâhı dâmdır
 Ben dimem bildim hele sen diğğat it aħşâmıdır
 ‘Ârız-ı dilberde şanma hâl-i ‘anber-fâmıdır
 ‘Aks-i dâğ-ı sine-i üftâde-i nâ-kâmıdır

- II -

Çekmeden bir kez de şadr-ı vaşla sen memdûhımı
 Çille-i fūrkatde yâ Hâk kıabz ider mi rûhımı
 Rûyuña kıarşu açınca sine-i meşrûhımı
 Tîr-i ğamzeñ dâğ-dâr itdi dil-i mecrûhımı
 Pehlevânım ol kemân ebrûların hıccâmıdır

- III -

Mâ‘il oldum cû gibi her ğördiğim dil-cûlara

Yüzime güldükce aldanmış idim gül-rûlara
 Hem ilişdim turre-i tarrâr-ı ‘anber-bûlara
 Gerdeninde dâne-i ħal ü siyeh-gîsûlara
 Murğ-ı dil üftâdedir gûyâ esîr-i dâmdır

- IV -

Yoğ yere la’l-i lebûnden bâde-ĥvâruñ şekvesi
 Ĥûy-ı rûyuñdan ne dürr-i şâhvâruñ şekvesi
 Vechi var ĥaţtuñdan olsa ger ‘izârûn şekvesi
 Kılca kaldı dil deyu ‘uşşâğ-ı zârûn şekvesi
 Mû-miyânuñ vaşfını câna saña ifhâmdır

- V -

Kaşdı mihrûñ gerçi noşşân-ı mehî ikmâledir
 Rûyuña nisbet yine bir şu’le-i cevvăledir
 Nûriyâ gûş it felekde zühre de el-ĥâledir
 Mâni’-i meh-tâb olan şanma ĥusûf u hâledir
 ‘Ârız-ı yâr üzre Râşid zülf-i ‘anber-fâmdır

10 - (M: 33b, T: 38a, Ü2: 33a)
 Taĥmîs-i Gâzel-i Dîger-i Müşârûn-İleyh
 (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Ebr-i âhım dem-be-dem peyveste-i eflâk olur
 Ėamze-i tîzüñ niçün mirrîĥ veş seffâk olur
 Berğ-i rûyuñ ĥîre baĥş dîde-i idrâk olur
 Âfitâb-ı ĥüsnüñe gözler baĥub nem-nâk olur
 Gerden-i sîmînüñe diller girîbân çâk olur

- II -

Eylesem senden saña bârî şikâyet bir zamân
 Kalmadı cevvrûñ elinden nişleyim tâb ü tüvân
 El-amân ey server-i ĥûbân-ı devrân el-amân
 Mülket-i ĥüsnüñ şehen-şâhısın ey serv-i revân
 Pây-mâlüñ olmağa cismim yoluñda ĥâk olur

- III -

Şâfdır jeng-i kederden gerçi âyînem benim
 Pâkdir zer-sikke-i iĥlâş-ı dîrînem benim
 Ney gibi ammâ yanıkdır cism-i bî-kînem benim
 Dâğ-dâr olmaz da neyler şafĥa-i sînem benim
 Bir güzel kim kaşı yâ vü ĥamzesi çâlâk olur

- IV -

Böyle eyyâm-ı harâret-güster-i bâhûrda
 Şanma tâkat mi kalur hiç ‘âşık-ı mehcûrda
 Rûz-ı ‘ide şavma kudret yok dil-i rencûrda
 Rûzedir nâz itme ferdâ bu şeb-i deycûrda
 Gîceler kûteh vaķit az Şimdi hem imsâk olur

- V -

Bâde-i la‘l-i lebûnden itme ben müştâķı red
 Naħl-i Şeftâlû-yı ruhsâra ‘aceb irmez mi yed
 Cânı gelsün aĝzına yoĝ olsun erbâb-ı ĥased
 Bir ķadeħ Şun sâķiyâ Şahbâ-yı ‘aşķuñdan meded
 Nûş iden diller maħabbet bâdesin bî-bâk olur

- VI -

Nûriyâ her kim bu baħr içre hüner-efrûşdur
 Nâzımı yanında bu dürrüñ yine ĥâmûşdur
 Her sözi ehl-i başar ‘indinde bir mengûşdur
 Râşidâ gerçi nazarda bu ĝazel maĝşûşdur
 Nûrî Beg taħmîsine himmet iderse pâk olur

11 - (M: 33b, T: 38b, Ü2: 33b)

Taħmîs-i Ğazel-i Diger-i Müşârün-İleyh
 (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Cism-i zerdim âteş-i hicrûñ müzâb itdi meded
 Şaydığım ĝamlar günüm rûz-ı ĥisâb itdi meded
 ‘Âlemi tufân-ı dil ĝarka Şitâb itdi meded
 Eşķ-i çeşmim tâs-ı gerdûnı pür-âb itdi meded
 Nâr-ı ĝam mülk-i dilim yaķdı kebâb itdi meded

- II -

‘Arz-ı dîdâr eyleme her yerde luţf eyle begim
 Yaķmasun ‘uşşâķ-ı zârı nâr-ı ĝayret sevdigim
 Yanmamaĝa ķâre var mı rûyuñı görünce kim
 Perde-i ĝisûyı koyvir âteşin ruhsâra kim
 Tâb-ı te‘şiriyle çok diller ĥarâb itdi meded

- III -

İĥtiyârî Şanma mâ‘il oldu tıfl-ı dil aña
 Söyleyim küçük yaşımdan çekdigim bir bir saña
 Raħm ider pîr ü civân bay u gedâ cümle baña
 Ta‘n-ı vâ‘iz bir yaña düşünâm-ı cânân bir yaña
 ‘Acizim gerdûn zebûn-ı şeyħ ü şâb itdi meded

- IV -

‘Âşıka sevdâ-yı zülfün bâ‘iş-i hiffet degil
 Dêrd-i dil ızhârı her dîvâneye ‘âdet degil
 Söylemez zencîre ursañ harfini şöhet degil
 Sırr-ı ‘aşk ifşâsına bâdî cünûniyyet degil
 Baña ne itdi ise şahbâ-yı nâb itdi meded

- V -

Dîdeler Nûrî ağardı hasret-i dîdârdan
 ‘Âşıka bir gün göz açdırmaz felek ağıyârdan
 Görmedi rûy-ı kerem çünkim o gül-ruhsârdan
 Şîşe-i çeşmin hayâl-i gül-‘izâr-ı yârdan
 Eşk-i hasret ile Râşid pür-gül-âb itdi meded

12 - (M: 34b, T: 38b, Ü2: 34a)
 Taḥmîs-i Gâzel-i Dîger Müşârün-İleyh
 (Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- I -

Cihânuñ çâre vardır cümle müşkil-ter huşûşında
 Ki şabr itmek olur gâhi mey ü sâgar huşûşında
 Kōlay dehrûñ taḥammül hâşılı dîger huşûşında
 Niçe şabr itsün ‘âşık vuşlat-ı dilber huşûşında
 Gider sâ mânı dilden şûḥ-ı sîmîn-ber huşûşında

- II -

Perîşân eylemiş bâd-ı şabâ var ise gîsûyı
 Şu‘ûd itmekdedir zîrâ dimâg-ı cânıma bûyı
 Dükân-ı misk iderdi nâzla gelseydi her sûyı
 Bünâgûşunda istişmâm idince hâl-i hindûyı
 Kâalur mı ihtiyâcî ‘âşıkun ‘anber huşûşında

- III -

Dem-i fûrkatde câm-ı ser-nigûnum bezme kâfidir
 Sirişk-i dîde-i âlûde-hûnum bezme kâfidir
 Bu eglence yeter seyr-i cünûnum bezme kâfidir
 Hevâ-yı zülfle devr-i derûnum bezme kâfidir
 Tekellûf ber-ḫaraf aḫbâb ile micmer huşûşında

- IV -

Uzatma kâmeti gülşende ey dil bilmiyorsın âh
 Sözüñ toğrısını ister iseñ gel sende ol âgâh
 Eger böyle giderse çok kıyâmetler kopar Billâh
 Girince bâga şûḥ-ı nev-ḫırâmım nâzla nâgâh
 Ḥacâlet virdi serve kâdd-i bâlâ-ter huşûşında

- V -

Belâ-yı mâsivâyı eyleyince gâhice der-pîş

İder tîg-i nedâmet ben fâkîri dâ'imâ dil-rîş
 İderdim bende merdân-ı Hüdâ veş pek güzel bir iş
 Olurdum hân-ķâh-ı dehr içinde sâlik ü dervîş
 Muvaffâķ olabilsem mürşid ü rehber hûşûsında

- VI -

Dilâ çeksem kenâre yapışub ol sâķ-i sîmine
 Şarılsam ittikâ itse gehî nâz ile bâlîne
 Raķîbe virür idim görmek için 'aksin âyîne
 O şuh-ı berber ile olabilsem sîne-ber-sîne
 Hâsûda görünürdüm vuşlat berber hûşûsında

- VII -

Sezâdır dinse Nûrî haylice şîrîn zebân oldı
 Hâlâvet virdi kilki ney-şekerden bir nişân oldı
 Çü 'aks-i la'l-i nâbuñ şafha-i dilde 'ayân oldı
 'Aceb mir'ât-ı tab'-ı Râşid'ün sükker-feşân oldı
 Tekellûf ber-ķaraf tûfî için şekker hûşûsunda

- VIII -

O zât-ı muķterem kim âf-tâb-ı evc-i himmetdir
 Der-i devlet-me'âbı maţla'-ı nûr-ı sa'âdetdir
 Cenâbından görilen dâ'imâ luţf u 'inâyetdir
 Oķu bu mışra'-ı Vehbî'yi kim vaķt-i 'icâbetdir
 Muvaffâķ eyleye Bârî te'âlâ her hûşûsında

13 - (M: 35a, T: 39b, Ü2: 34b)
 Taħmîs-i Ğazel-i Dîger-i Müşârün-İleyh
 (Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- I -

O nigâr öyle degildir ki dimek mümkin ola
 Şîve-kâr öyle degildir ki dimek mümkin ola
 İztirâr öyle degildir ki dimek mümkin ola
 'Aşķ-ı yâr öyle degildir ki dimek mümkin ola
 Dilde nâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- II -

Şeb-i vaşl irdigine yâr beşâret vireyor
 Şimdi gül-bûseye 'uşşâķa icâzet vireyor
 Bu gülistâna çemen başķa leţâfet vireyor
 Haţķ berâverdeliķi hûsne ķarâvet vireyor
 Nev-bahâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- III -

Âb-ı tîĝüñ dile şol mertebe cûşân oldı
 Cismim envâ'-ı şükûfeyle bahârân oldı

Hâşılı nakş-ı çemen bende nümâyân oldı
Dâğlar şafha-i sînemde çerâğân oldı
Lâle-zâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- IV -

Kim getürdi bilemem hâtıra ol yâri yine
Yâd idüb eylediği şîve-i âzârı yine
Oğudum ‘aşk uşûli ile edvârı yine
Nâlemüñ nağmeleri tutdı çemen-zârı yine
Murğ-zâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- V -

Gezdirür ‘aşkı her yerde hevâ-yı ‘aşkı
‘Âkıbet qor anı bir derde hevâ-yı ‘aşkı
‘Aql u dil koymadı bizlerde hevâ-yı ‘aşkı
Beni mecnûn ideyor serde hevâ-yı ‘aşkı
Rûzgâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- VI -

Bağır-i dil cûş ideli olmadı bir dem râkid
Ğarğ ider semtine bir kimse olursa vârid
Mâcerâ-yı dile Nûrî bu sühândır şâhid
Eşk rîzân o kadar dîdelerüñden Râşid
Cûy-bâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

- VII -

Hâzret-i Râşid Efendi-i ma‘ârif-pîrâ
Olamaz kimse bu vâdiler ile pey-rev aña
Cümleden eyledi Hâk zâtın anuñ müsteğnâ
Belki bir kimseye teşbîh iderdim ammâ
Her kibâr öyle degildir ki dimek mümkin ola

14 - (M: 35b, T: 40a, Ü1: 43a, Ü2: 35a)
Taḥmîs-i Gâzel-i Dîger-i Müşârün-İleyh
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- I -¹

Ḥaṭ-ı ‘izârına baqdım çemen çemen diyerek
Hezâr zâr iderim âh o gül-beden diyerek
Kucaqladım hele çâk oldı pîrehen diyerek
Dil-‘aşk-ı çâhına düşdi zeḳan zeḳan diyerek
Karıldı ğonçe-i verde dehen dehen diyerek

- II -

Şikenc-i ṭurresi şayd-ı dile kemend oldı

¹ 1. bend Ü1 nüshasında yok

Firâr elinden anuñ şanma sûd-mend oldı
 Egerçi ehl-i hıred müsta'idd-i pend oldı
 Cünûn-ı 'aşkla dil gîsûvâna bend oldı
 Görünce pîciş-i zülfi şiken şiken diyerek

- III -

O hûr-ı 'işve vü sîmâya itsem 'arz-ı hulûş
 O şûh kâmeti tûbâya itsem 'arz-ı hulûş
 O nağl-i nâz-ı dilârâya itsem 'arz-ı hulûş
 Şarılsam ol kadd-i bâlâya itsem 'arz-ı hulûş
 Benim ey ince miyânım seni seven diyerek

- IV -

Nedir bu şîve ile âl ü reng o gül-rûda
 Nedir bu kuvvet-i teşhîr o çeşm-i câdûda
 Ne diller aşılacaktır o zülf-i hoş bûda
 Görünce dâne-i hâlin kenâr-ı gîsûda
 Tutuldu murğ-ı dilim dâm-ı zülfe ben diyerek

- V -

İrişdi menzil-i câna o tîr-i mesmûmı
 Göreydi Tozkoaramı geçerdı merhûmı
 Dimiş 'aceb çeviren var mıdır şu bâzûmı
 Dimiş çeken bulunur mı kemân ebrûmı
 Huzur-ı dilbere varsam benim çeken diyerek

- VI -

Çudûm-i 'aşkla tahşîl-i şevke it ikdâm
 Tolaş cemî'-i mağâmâtı eyleme ârâm
 Egerçi 'aklı perîşân ider biraz şu mağâm
 Gelürse dâ'ire ber kef o şûh-ı serv endâm
 Açar bu beste-i zülfin terelli ten diyerek

- VII -

Hırâm idüb gelicek gülşene o yâr-ı be-nâm
 Görüb cemâlini bir şûh itmiş 'aşka kıyâm
 Uzatmayım sözi gördüm ki almağ için kâm
 Şarılmış ol kad-i bâlâya bir semen endâm
 Çemende böyle midir serv ü yâsemen diyerek

- VIII -

Diyâr-ı hüsn olub şûr-ı hağğ ile fâsid
 Zamânedden bize Nûrî hemân bu mı 'â'id
 Niçe vesîle-i vuşlatsa da bu söz vârid
 İrişdi devr-i hağğ-ı dilbere hele Râşid
 Zamâne âhîr olunca kopar fiten diyerek

- IX -

Olunca hâric-i tavk-ı beşer bu nazm-ı müfâd
 İder mi cür'et-i taḥmîs ehl-i isti'dâd
 Hevâ-yı şevkine düşdümse her çi-bâd-âbâd
 'Aceb mi Nevres'üñ itsem bu mışra'üñ inşâd
 Budur efendim elimden benim gelen diyerek

15 - (M: 36b, T: 40b, Ü1: 43b, Ü2: 35b)
 Taḥmîs-i Gâzel-i Dîger-i Müşârün-İleyh
 (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- I -

Yârsız meclis-i 'ayş u ṭarabı neylemeli
 Muṭrib ü sâkiyi de neylemeli meylemeli
 Çünkü dil ḥânkahımı neylemeli meylemeli
 Eşk-i çeşmimle o şûhı bu gice meylemeli
 Nağme-i âhım ile meclisini neylemeli

- II -

O ṭabîb-i dil ü cân âh sitem-kâr oldı
 Zehr-i ḳahriyla göñül ḥayli dil-figâr oldı
 Nûş-ı vaşlı sebeb-i şıḥḥat-i ağıyâr oldı
 'İllet-i 'aşḳı ile dil yine bîmâr oldı
 Nâvek-i gamze ile sînemizi keylemeli

- III -

Virdi hep nağme-i sâz-ı dil-i ḥûbâna ḥâlel
 Gelicek dâ'ire-i ḥüsne o bî-mişl ü bedel
 Sesüñi kes burada şabra işit var mı maḥal
 Şavtı da kendü gibi aḥsen o ḥ'ânende güzel
 Nağmeye başladığı dem anı hey heylemeli

- IV -

Ne kadar olsa metâ'ı güzelüñ ḡâliye-ter
 Tâcir-i 'aşḳ anı şanma ki teḳşîr eyler
 Olma bî-hûde bu bâzârda sen sûdâ-ger
 Vaşlını âḥere va'd eylemeden ol dilber
 Nağd-i cân u dil ile anı pîşîn peylemeli

- V -

Kimsenüñ böyle gül-i 'ayşını ḡam yolmaz imiş
 Bâd-ı âzâr u cefâ ile yüzi şolmaz imiş
 Nûrî-i zarı velî şanma şifâ bulmaz imiş
 'İllet-i 'aşḳa meger âḥer 'ilâc olmaz imiş
 Râşidâ şerbet-i vuşlatla devâ eylemeli

16 - (M: 36b, T: 41a, Ü1: 44a, Ü2: 36a)

Tahmîs-i Gâzel-i Nebîl Beg
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- I -

Şafha-i hâtırda naş-ı rûy-ı yâr itsem gerek
Hâlini resm eyleyüb hatta güzâr itsem gerek
Ben cihânı 'aynıma gözgöre târ itsem gerek
Zülfî sevdâsıyla her şeb âh ü zâr itsem gerek
Âhımuñ dûd-ı siyâhın müşg-bâr itsem gerek

- II -

Ey 'azîz-i taht-gâh-ı mülket-i hüsn-i kemâl
Çâh-ı 'aşka düşmedüñse görde benden 'ibret al
Dökdiğim hûn-âba yokdur gerçi miqyâs u mişâl
Derd-i cevruñle senüñ ey Yûsuf-ı Mısr-ı cemâl
Eşkimi Ya'kûb-âsâ Nîl-vâr itsem gerek

- III -

Virme gel ey pîr-i mey zahmet dil-i rencûruña
Hvâhişim yokdur benim bu şîre-i engûruña
İltifât itmem senüñ hem sâgar-ı billûruña
Sâkiyâ cân-ı lebüñ şun 'âşık-ı maħmûruña
Bâde-i 'aşkuñ ile def'-i humâr itsem gerek

- IV -

Menzil-i 'aşkuñda pîr oldum medârım kalmadı
Çekme kavş-i ebrûvânuñ ihtiyârım kalmadı
Rûyuñı gördüm egerçi intizârım kalmadı
Tîr-i müjgâna hedef itdüñ kararım kalmadı
Çeşm-i hûn-rîzüñden âhîr ben firâr itsem gerek

- V -

Bir gün olur ben de dâmân-ı nigârı bûs idüb
Gâh dest ü gâh pây ü gâh 'izârı bûs idüb
Virürim yok yire Nûrî cümle varı bûs idüb
Ey Nebîl elbet dehân-ı teng-i yârı bûs idüb
Ben raķîbüñ başına dünyâyı tar itsem gerek

17 - (M: 37a, T: 41b, Ü1: 44b, Ü2: 36b)
Tahmîs-i Gâzel-i Dîger-i Müşârün-İleyh
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- I -

Zînet-i deşt râğdır göñlüm
Şan yanar bir ocağdır göñlüm
Yanmadan bî-ferâğdır göñlüm
Lâle-veş dâg-dâğdır göñlüm

Bezm-i ‘aşka çerâğdır gönlüm

- II -

Aldanub yâre reng ü âli ile
Belki de vuşlat ihtimâli ile
Görki bî-çâreyi bu hâli ile
Dâ'im ol gül-ruhuñ hayâli ile
Şanki bir tâze bâğdır gönlüm

- III -

Serserî-geştım uymadım işre
Beñzemez mi bu hâl bir sıhre
Nerede kaldı gelmedi fikre
Hayli demdir ki yete ‘aşk içre
Bende bilmem sürâğdır gönlüm

- IV -

Hulyâ-yı dem-i vişâlũñ ile
Gâh zülfũñle gâh hâlũñ ile
Mütelezziz olur cemâlũñ ile
Yine yanuñdadır hayâlũñ ile
Gerçi senden ırağdır gönlüm

- V -

Eyleyim hâlimi saña temşil
Ola ta çekdigim belâya delil
Nûriyâ sûziş-i derûnımı bil
Şişe-i ‘aşk içinde gör ki Nebil
Lâle-veş dâğ-dâğdır gönlüm

18 - (M: 37b, T: 42a, Ü1: 45a, Ü2: 36b)
Taḥmîs-i Gâzel-i Dîger-i Müşârün-İleyh
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- I -

Derûnı âteş-i hicrânla meşhûndur sensiz
Yıkar her nağmesi insânı bir kânûndur sensiz
Dilinde aḥker-i derd ü elem meknûndur sensiz
Tutuşdı ‘âşıkũñ her yanı dîger-gûndur sensiz
Fırâkuñ âteşiyle gûyiyâ kânûndur sensiz

- II -

Ayağũñ öpmege gel iznüñ iş‘âr eyle ‘uşşâka
‘Înâyet itmegi el-hâşıl ısrâr eyle ‘uşşâka
Vişâlũñ demlerin bir kerre ikrâr eyle ‘uşşâka
Gelüb ey âfet-i cân ‘arz-ı dîdâr eyle ‘uşşâka
Hayâlũñle dem-â-dem dîdeler pür-hûndur sensiz

- III -

Teğâfûl eyleme ey verd-i nâz ‘âşıkларуñ gülsün
 Açıl her-bâr itme ihtirâz ‘âşıkларуñ gülsün
 Dimezseñ de eger dûr u dırâz ‘âşıkларуñ gülsün
 Gelindi verd-i ħandânım biraz ‘âşıkларуñ gülsün
 Bu ħâr-zâr-ı ħamda cümlesi maĥzûndur sensiz

- IV -

Belâ-yı fûrkat ü hecrûnden olmak için âzâde
 Efendim ‘avdet itmez kûyuña ‘âşık ale’l-âde
 Degil güc aña bir menzilde varmak Ĥurrem-âbâda
 Seni görsüñde ‘aşkuñla bir iş mi varma Bağdâd’a
 Dü çeşm-i ‘âşıkân ‘aynı Şaţ u Ceyĥûndur sensiz

- V -

Cemâlûñ nûrna gel mesken eyle ħâne-i ħalbim
 Ki ‘aks-i tâb’-ı rûyuñla şen eyle ħâne-i ħalbim
 Eger tenvîr iderseñ irken eyle ħâne-i ħalbim
 Gelüb ey âfitâbım rûşen eyle ħâne-i ħalbim
 Şeb-i hecrûnde derdim gün-be-gün efzûndur sensiz

- VI -

Göñül beñzer bahâra gülşen-i kûyuñ ħayâliyle
 Olur dil sünbûlistân zülf-i ħoş-bûyuñ ħayâliyle
 Düşüb fikre ‘araĥ-rîz olurum ħûyuñ ħayâliyle
 Tolar peymâne-i çeşmim gül-i rûyuñ ħayâliyle,
 Sirişkim bezm-i ħamda bâde-i gül-gûndur sensiz

- VII -

Nedir başında Nûrî’nüñ senüñ ‘aşkuñla bu sevdâ
 Hevâ-yı kâkülüñle gezmedik yer ħalmadı ħâlâ
 Hele pek serserî oldı cihân ħaydı degil aşlâ
 Nebîl-i zârı gel zencîre ur ey saçları Leylâ
 Bu şahrâ-yı maĥabbetde gezer Mecnûndur sensiz

19 - (M: 38a, T: 42b, Ü1: 46a, Ü2: 37a)
 Taĥmîs-i Ėazel-i Dîĥer-i Müşârün-İleyh
 (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Sen yanuñdan düşmen-i ‘uşşâkı mehcûr eyleme
 Cevrûñ ile anları bî-ĥûde rencûr eyleme
 Gözlerine ‘âlemi hecrûñle deycûr eyleme
 Ey meh-i ħarrâ şaĥım aĥyârı sen dûr eyleme
 Cevrdir lâyıĥ saña ‘uşşâkı maĥrûr eyleme

- II -

Tab'ına gelmez muvâfık yoħsa bir işden midir
Olmuyor taqđır-i sâ'ik yoħsa bir işden midir
İtmesün ğırra münâfık yoħsa bir işden midir
İstemez 'uşşâk-ı şâdık yoħsa bir işden midir
Tîĝ-i âhıyla bütün aĝyârı maħhûr eyleme

- III -

Merhâmet kıl hâl-i zâra istemem bakma baňa
Kudretim yok intizâra istemem bakma baňa
Gamzeñe güçdür nezâre istemem bakma baňa
Çare yok def'-i humâra istemem bakma baňa
Ol nigâh-ı mestle tek böyle maħmûr eyleme

- IV -

Tîre-baħtım zulmet-i hecrüñle yoħdur bende tâb
Lem'a-pâş ol sâha-i cân u dile ey âfitâb
Çare yok içsemde şevküñle senüñ her dem şarâb
Olmadıĝca meclis-i 'aşka varılmazmış kebâb
Âteş-i ruhsârüñi zülfüñle mestûr eyleme

- V -

Dem-be-dem böyle ricâ itmekdeyim sultânıma
Hecrüñe itmey tahammül bârî girme kanıma
Bir taraftan virme âteş bu dil-i sûzânıma
İstemem gülme gidince kıydırırısın cânıma
Hânemi ey âfitâbım böyle pür-nûr eyleme

- VI -

Mâ'il olduñ câme-i 'aqlım perîşân itmege
Noldı bâ'îş bendeñi bu rütbe 'üryân itmege
Germege göğsüm cefâña geldim idmân itmege
Böyle ey zâlim beni çâk-ı girîbân itmege
Sîne-i bilûruñ 'arz idübde mecbûr eyleme

- VII -

Derd-i ser virme efendim bendeñe gel bî-sebeb
Meclisüñde 'âşık-ı dil-ħaste çeksün mi ta'ab
Çünkü bu keyfiyyeti maħmûr olanlar bildi hep
Neş'esinden sonra zâhirdir humârı der-'aķab
İstemem ben bâde-i la'lüñle mesrûr eyleme

- VIII -

Aña kim dir ey güzel cây-ı mezellet bir daħi
Olamaz her ĝüşesi me'vâ-yı dehşet bir daħi
Eylemez taħrîb anı deyyâr-ı miħnet bir daħi
Âşiyân eyler mi bayķuş-ı maħabbet bir daħi

Bu dil-i vîrânemi vaşluñla ma‘mûr eyleme

- IX -

Ey gönül evc-i hünerde gâyet a‘lâ tüt sözüm
El tütarsa mâha sen hûrşide hem-pâ tüt sözüm
Nûriyâ ammâ bu pende dime hâşâ tüt sözüm
Gün-be-gün hussâduñ artar gel Nebilâ tüt sözüm
Böyle mu‘ciz şîrle kendüñi meşhûr eyleme

20 - (M: 38b, T: 43b, Ü1: 47a, Ü2: 38a)
Taḥmîs-i Ğazel-i Dîĝer-i Müşârün-İleyh
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Yârla hem-meclis oldum şâd u ḥandânım bu şeb
Vuşlatıyla cünbiş-efzâ-yı dil ü cânım bu şeb
Mest olub keyfimce ey dil anda mihmânım bu şeb
Bâde-i la‘li ile maḥsûd-ı mestânım bu şeb
Câm-ı ümmîdim taşub leb-rîz-i iḥsânım bu şeb

- II -

Ḥâne-i dil olmasun mı ba‘d-ezîn pü-nûr-ı şen
İşte ol mâh-ı nev-i evc-i melâḥatdir gelen
Ḥvâb-ı ĝafletde yatur ḥâlâ raḳîb rîve-fen
Nâ‘il oldum vaşlma bîdârî-i baḥtımla ben
‘Âşîkân içre hele dillerde destânım bu şeb

- III -

Şoḥbetüñ ‘âşîklara maḥz-ı tesellîdir senüñ
Yansa ‘âlem ‘aşkuña ḥaḳḳâ maḥallidir senüñ
Nûr-ı vechüñ olamaz mestûr bellidir senüñ
Ey meh-i ḥüsnüm ruḥuñ şem‘-i tecellîdir senüñ
Şubḥa dek pervâne-veş tırmam fûrûzânım bu şeb

- IV -

Bu teĝâfûl bu edâ vü nâz u naḥvet nolsun âḥ
Her niçe yansam yaḳılsam acımaz ben zâra vâḥ
Aña te‘şîr itmedi gitdi bu âḥ-ı şubḥ-gâḥ
Şem‘-i rûyın ‘arz ider geh ḥışmla eyler nigâḥ
Ben anuñ çün şubḥa dek sûzişle giryânım bu şeb

- V -

Ben ki baḥş-i ‘ilm ile ḥaşmı zebûn itmek için
Hem ḥadış-i ḥüsn-i yârı zî-şücûn itmek için
Oḳuyub her dersi taḥşîl-i fûnûn itmek için
Bend-i zülfüñ içre tekmîl-i cünûn itmek için
Rûḥ-ı Mecnûnı bulub andan sebaḳ-ḥvânım bu şeb

- VI -

Seyr iderken ‘ârız-ı dildârı gitdim haţţına
 Sâde rûluk mevsimi geçdikde yetdim haţţına
 Ey gönül şimden gerü meylim pekitdim haţţına
 Verd-i rûyı ‘aşkıını tebdîl itdim haţţına
 Hiç görülmüş mi hezâr-ı sünbülîstânım bu şeb

- VII -

Kâfir-i zülfi içinde olıcağ rûy-ı bedîd
 Karşuma geldi kızıl elma disem olmaz ba‘id
 Gerçi şimdi vuşlatıyla olmada bahtım sa‘id
 Âh öldürse ider ser-levha-i cümle şehîd
 Zülfin ‘arz itdi esîr-i kâfiristânım bu şeb

- VIII -

Nûriyâ seyr eyle ol Zâl-i cihân-ı ‘işveyi
 ‘Âkıbet celb eyledim ol pehlevân-ı ‘işveyi
 Böyle bend itmek kolay mı Kahrâmân-ı ‘işveyi
 Nerm idüb zûr ile ol şâhib-kırân-ı ‘işveyi
 Sîneye çekdim Nebîlâ şan Nerîmân’ım bu şeb

21 - (M: 39a, T: 44a, Ü1: 47b, Ü2: 38b)
 Tahmîs-i Ğazel-i Diğer-i Müşârün-İleyh
 (Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- I -

Gördükce ‘âşıkân çıralansun bu çağımı
 İtsün inâre beyt-i dilûñ her bucağımı
 Şem‘-i cemâli parlada ‘aşkuñ ocağımı
 Sînemden eksik eylesün tâze dâğımı
 Söndürmesün o meh bu gönül şeb-çerâğımı

- II -

Dil-beste olmamağ hele mümkün midir aña
 Keyf-i şarâb bir yaña gül-bûse bir yaña
 Bir neş'e virdi kim diyemem zevkîni saña
 Dillerde keyfi vaşf olamaz şorsalar baña
 Sâķînüñ aldım ağzıma emdim dudağımı

- III -

Düşdi ne çâre o geşt ü güzârım o hûnîye
 Ben şimdi dest-i gamda şikârım o hûnîye
 Gitmekde cümle şervet ü varım o hûnîye
 Cân ber leb ‘azm ider dil-i zârım o hûnîye
 Çekmekde olmasun deyu zaħmet bucağımı

- IV -

Hürmetsiz eyler ‘âkıbet ey şahne-i denî
Dendân-ı ‘aşka bu ‘adem-i hürmetüñ seni
Neylersin itme bizlere gel böyle reh-zenî
Billâh öldürürler ise ğam degil beni
Tutmam cihânda ben mey ü dilber yasağını

- V -

Çandeyse ey gönül hele ‘âlemde dilberim
Gitmek muhâl ğayri yere andadır yerim
Gülşen de olsa ger baña bî-yâr neylerim
Külhan da olsa kûy-ı dilârâda isterim
Ben neyleyim bu dehrüñ o gülzâr u bâğını

- VI -

Dil fevt ider mi fırsatını duhter-i rezüñ
Bilmez mi kâdr ü kıymetini duhter-i rezüñ
Seyr eyle gör fazîletini duhter-i rezüñ
İnkâr idince hürmetini duhter-i rezüñ
Şûfî varub cehenneme serdi yațağını

- VII -

Şimdi yasağı var ğama sâķî-i meclisüñ
Çokdur medârı bu deme sâķî-i meclisüñ
İmdâdı geldi neş'eme sâķî-i meclisüñ
Baş egmez iken ‘âleme sâķî-i meclisüñ
Rindân-ı şûh-meşreb öperler ayağını

-VIII -

Her derde mesken eylemeli kalbi rind olan
Ol vechle şen eylemeli kalbi rind olan
Gûyâ ki külhan eylemeli kalbi rind olan
Elbette rûşen eylemeli kalbi rind olan
Çandîli ‘aşka koymalıdır bağı yâğını

- IX -

Nûrî açıldı dilde yine şâh-râh-ı ‘aşk
Şahrâ-yı kalbim olmadadır hayme-ĝâh-ı ‘aşk
İşte saña yetişmedi mi bu güvâh-ı ‘aşk
Bir dilde cây eylemeyüb pâdişâh-ı ‘aşk
Geldi dilimde kurdı Nebîlâ oțağını

ṬARDİYYE

1 - (M: 18b, T: 21b, Ü1: 25b, Ü2: 18a)

(Tardıyye)

Musammaṭ Der Medh-i Pâdişâh Keyvân Mekân Cenâb-ı Sultân Selîm
Hân¹

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- I -

Ey perde-keş-i ruḥ-ı tekâpû
Ey pür ğazab âfet-i cefâ-cû
Düşmen mi bize o çeşm ü ebrû
Senden ne yemân emân nedir bu
Cân u dilüñ ictinâbı vardır

- II -

Çekdiklerimi hayâl itseñ
Yâ ruḥşat-ı hasb-i hâl itseñ
Raḥm-ı dil-i pür melâl itseñ
Ġamzeñden anı su'âl itseñ
Gör saña niçe cevâbı vardır

- III -

Çün irdi melâhatüñ kemâle
Bu hüsnle rûyuñı hayâle
El virse ne şübhe verd-i âle
Düşdigüne 'âr iderdi jâle
Ol mertebe âb u tâbı vardır

- IV -

Yok çâresi râh-ı 'aşka gitdim
Raḥm eyle meded meded ki yetdim
Ben 'ahd-ı maḥabbeti pekitdim
Sevdimse seni güneh mi itdim
Söyle baña kim şevâbı vardır

- V -

Cevr eylemede yegânesin sen
Âşûb-ter-i zamânesin sen
Bildim seni bî-vefânesin sen
Yıkıldıkda bu cân hânesin sen
Didi biri biñ ḥarâbı vardır

- VI -

Her 'âşık-ı dil-figâra dilber
Bî-ḥadd ü 'aded cefâ mı eyler
Şaymam seni ğayrı ey sitem-ger

¹ M; Musammaṭ Der Medh-i Pâdişâh Keyvân Mekân Cenâb-ı Hazret-i Sultân Selîm Hân
Eyyid-Allahü Müste'an T, Ü1; Der Sitâyîş-i Cenâb-ı Şehr-yâr-ı Cem-câh Ü2

Bir kerre düşün ki rûz-ı mahşer
İtdikleriñüñ hesâbı vardır

- VII -

Ġamzeñ yine çekdi seyf-i hûnîn
Cân havfına düşdi dilde der-hîn
Sîm-âb yanında kûh-ı temkîn
Ârâm idemez o zâr u Ġam-gîn
Ġâyet ile ıztırâbı vardır

- VIII -

Böyle nolacak ‘aceb bu hâlim
Şabra kıomadun benim mecâlim
Alma hele boynuña vebâlim
Cellâd-ı tegâfûlün a zâlim
Hûn-ı dile pek şitâbı vardır

- IX -

Ey şûh yeter yeter bu naıvet
Virdün bize bunca derd ü mişnet
‘Uşşâka cefâdan it ferâgat
Eylersem efendime şikâyet
Şoñra saña çok ‘itâbı vardır

- X -

Ol pâdişeh-i kerîm ü ‘âdil
Yok zât-ı şerîfine mu‘âdil
Kimse olamaz aña mücâdil
Hâk itmede düşmeni o pür-dil
Şan seyf-i Ebû’t-Türâb’ı vardır

- XI -

Sultân Selîm-i mülket-ârâ
Kılmış Hâk anı işâbet-ârâ
Bir bendesidir derinde Dârâ
Düşmenleri eylesün müdârâ
Zîrâ ki yaman hitâbı vardır

- XII -

Feyz ü keremin hemîşe Mevlâ
İtmiş o şeh-i cihâna i‘tâ
Cezm eyledi bunu pîr ü bernâ
Her ma‘rifet ü hünerde haqqâ
Berter zi-heme nişâbı vardır

- XIII -

Her şeyde dilâ Cenâb-ı Allâh

İtdi o şeh-i zamânı âgâh
 Tevfîkin idüb her işte hem-râh
 Qalbim bunu söylüyor ki her gâh
 Düşmenlerüñ inqılâbı vardır

- XIV -

‘Âlem hele olmasun mı sâñî
 Yokdur aña bu cihânda sâñî
 Bağış itse eger ki baħr u kânı
 Bir qatre ‘aceb şayar mı anı
 Ey dil o şuda cenâbı vardır

- XV -

Gitdi şeb-i ğam bi-feyz-i Mevlâ
 Gün toĝdı anuñla dehre gûyâ
 Kim itse felekde vaşfin imlâ
 Hürşid girer şehâba zîrâ
 Lütfundan anuñ hicâbı vardır

- XVI -

Qul olmağ o dâver-i zamâna
 Devlet mi degil bütün cihâna
 Nisbet mi qabûl ider şehâna
 Ednâ qulı kim alub lisâna
 Virse bize intisâbı vardır

- XVII -

İcrâ idüb ‘âleme ‘inâyet
 Buldı şuyını nizâm-ı devlet
 Gitdi hele cümleden küdüret
 Ruhsâr-ı cihâna geldi şafvet
 Bunda kimüñ irtiyâbı vardır

- XVIII -

Hâqğ’uñ keremi degil mi ancak
 Bu mülke idüb o zâtı elyağ
 Virdi ne güzel cihâna revnağ
 Hâmd ola bu devletüñ ki el-ħağ
 Öyle şeh-i kâmiyâbı vardır

- XIX -

Ey hâme sözi uzatma pek de
 Qalmaz hele kimse bunda şekde
 Aħlâkına reşk ider melek de
 Yok mişli vücûdınıñ felekde
 Öyle dil-i müsteğâbı vardır

- XX -

Nurî idelim du‘âya âğâz
Olsun be-kemâl mecd ü i‘zâz
Yek-dîgere leyl ü şubhı mümtâz
Bu nüh felegüñ ki şu‘le-endâz
Tâ kim meh ü âfitâbı vardır

MÜSEDDESLER

1 - (M: 27b, T: 31a, Ü1: 37b, Ü2: 26b)
(Müseddes-i mütekerrir)
Tercî‘-i Bend¹
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- I -

Başdan çıkar cenâbuñ ile ülfet isteyen
Cândan şoğur senüñ ile germiyyet isteyen
Şahrâ-yı vahşete düşer ünsiyyet isteyen
Hicrân illerinde çalur vuşlat isteyen
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- II -

Ey âfitâb-ı zîb-i miyân itme hançeri
Eyler hilâl reşk ü hâsed mâh-ı enveri
Feryâd-ı ‘âşıkân pür eyler felekleri
Ben görmedim senüñ gibi mirrîh peykeri
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- III -

Dil düşeli o gül gibi ruhsâr-ı aluña
Aldanmada hezâr senüñ mekr ü âlüñe
Bu şübheyi getürme efendim hayâlüñe
Yokdur mesâğ ‘âşıkâ fikr-i vişâlüñe
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- IV -

Ağyâr-ı bed-meniş ile germiyyet eyledüñ
Ġalvet-sarây-ı vuşlatuña da‘vet eyledüñ
Bu âteş ile sûzişime himmet eyledüñ
Ġalbim tenûr-ı derd ü ğam ı miñnet eyledüñ
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen

¹ Yazma nüshalarda Tercî‘-i Bend başlığı bulunan manzume aslında bir müdedes-i mütekerirdir

Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- V -

Ser-kâr-ı ‘âşıkân-ı niyâz oldu her zamân
Ammâ niyâz-ı mûcib-i nâz oldu her zamân
Saña rakîb maḥrem-i râz oldu her zamân
Ḥâlim benim de sûz u güdâz oldu her zamân
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- VI -

Bu cismi dâğ dâğ iden sen degil misin
Her dâğı bir çerâğ iden sen degil misin
Göñlüm alub sürâğ iden sen degil misin
Me'vâmı tağ u râğ iden sen degil misin
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

- VII -

Hiç itdigüñ ḥaḫâlara sen nâdim olmaduñ
Bu cân-güdâz edâlara sen nâdim olmaduñ
Çekdirdigüñ belâlara sen nâdim olmaduñ
Nûrî'ye bu cefâlara sen nâdim olmaduñ
Sevsin seni cihânda hemân râhat isteyen
Ġamzeñden eylesin mededi şıhhat isteyen

2 - (M: 28a, T: 31b, Ü1: 38a, Ü2: 27b)

(Müseddes-i mütekerrir)

Tercî'-i Beyt-i Nebîl Beg¹

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- I -

Ey göñül derdüñe hiç yok mı devâ noldı saña
Âh u zâr itmedesin şubḥ u mesâ noldı saña
Ḳanı itdiklerüñ ol zevḳ ü şafâ noldı saña
Kendüñi pekce şaşırduñdı dilâ noldı saña
O perî rûyı mı sevdüñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşḳ eḡeri söyle baña noldı saña

- II -

Ağlayub gözüñe ne ‘ayş ü ne ‘işret görünür
Dil-i şâfuñda senüñ nev'-i küdüret görünür
Hele sende yine bir gizlice ḥayret görünür

¹ Yazma nüshalarda Tercî'-i başlığı bulunmasına rağmen manzume aslında bir müdedes-i mütekerirdir.

I/d- dilâ: baña T

I/f- baña: dilâ T

Bilmem âyîne-i ƙalbũnde ne ŧuret görünür
O perî rûyı mı sevdũñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşƙ eŧeri söyle baña noldı saña

- III -

Yaıılıb yanmadasın gâhıce pervâne gibi
Gâh feryâda gelüb bülbül-i dîvâne gibi
Bilmeyüb kendũni her sözlerũñ efsâne gibi
Sevdigũñ beñzemiyo var ise insâna gibi
O perî rûyı mı sevdũñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşƙ eŧeri söyle baña noldı saña

- IV -

Bir ŧacı Leylîye dil-dâde misin yoı ıberũñ
Ƙays veŧ sende o sevdâda mısın yoı ıberũñ
Ƙayd-ı ğam içre mi âzâde misin yoı ıberũñ
Aldırub kendũni dünyâda mısın yoı ıberũñ
O perî rûyı mı sevdũñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşƙ eŧeri söyle baña noldı saña

- V -

Ĥâme terci‘e ŧitâb eyledi bu nev eŧeri
İde Ĥaı nâzımımı ehl-i dilũñ mu‘teberi
Nûriyâ hâtif-i ğaybî baña virdi ıbereri
İtdi taıhsîn Nebîl’ũñ bu sözün ins ü perî
O perî rûyı mı sevdũñ ‘acabâ noldı saña
Sende var ‘aşƙ eŧeri söyle baña noldı saña

3 - (M: 28b, T: 32b, Ü1: 39a, Ü2: 28a)
Müseddes¹
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- I -

Bilmem bizi ne ĥâle dûıâr eyledũñ meded
Âvâre göñli sine-figâr eyledũñ meded
ŧehbâz-ı ğamzeñ ile ŧikâr eyledũñ meded
Rûz-ı ŧafâmızı ŧeb-i târ eyledũñ meded
Diller iliŧdi zülfũñũñ ol ince bâğma
Murĝ-ı ŧikeste-per gibi düŧdi duzağma

- II -

Ġamzeñ neden ki ‘aŧııa bîĝânedir senũñ

II/f- baña: dilâ T
III/f- baña: dilâ T
IV/f- baña: dilâ T
¹ M, T, Ü1; Tercî‘-i Bend Ü2

Ṭavr u edâñ cümle levendânedir senüñ
 Bu nâz u bu tegâfûlün âyâ nedir senüñ
 Beñzer ki kaçduñ ey güzelim cânadır senüñ
 Destinde var mı ‘aşıkuñ ammâ irâdeti
 Kim sevmeye senüñ gibi bir böyle âfeti

- III -

İcrâ idüb senüñle bu şeb ‘âdet-i cemi
 Olsun piyâle lebleriñüñ yâr maħremi
 Gel eyleme fedâ hele bu bezm-i ħurremi
 Bir başka zevĸdir güzelim âb ‘âlemi
 Yârân şevĸle meyi nûş eylesün yine
 Deryâ-yı ‘aşĸ cûş u ħurûş eylesün yine

- IV -

Al destüñe ayağımı sâĸîñüñ itme nâz
 Rindân meclisinde yakışmaz bu iħtirâz
 Geçmez mi yâ saña bu kadar sevdiğim niyâz
 Keyfiyyet-i mey ile gülüb oynayub biraz
 Olsun bu zevĸ ü şevĸi gören mest-i ser-girân
 Vir neş'e-i diger dil-i ‘uşşâĸa bir zamân

- V -

Dök perçemüñ o ĸamze-i ħûn-rîzün üstüne
 Düşsün raĸîb ħançer-i ser-tîzün üstüne
 Şun câmı ehl-i bezme çöküb dizün üstüne
 Vir bûse bâde-i feraĸ-engîzün üstüne
 Gör cünbüş ü şafâ nic’ olurmuş cihânda
 Olmaz o câm-ı neş'esi rıtl-ı girânda

- VI -

Vardır ruĸuñda neş'e-i meyden eşer gibi
 Şayd eyledün mi duĸt-i rezi sende er gibi
 Göster cemâlünü bize gül-berg-i ter gibi
 Aç sîne-i bilürünü âyîneler gibi
 Çâk eylesün bu ħâli görenler yaĸasını
 Bulsun raĸîb ħayret ü ĸamla belâsını

- VII -

Ser-germ idince cümlemizi neş'e-i şarâb
 Gel idelim biraz da temâşâ-yı mâh-tâb
 Bulsun ĸudûmuñ ile şeref cilve-gâh-ı âb
 Olsun ħarâm dîdemize tâ-be-şubĸ ħvâb
 Nûrî-i zâra bu keremüñ çok mıdır senüñ
 ‘Uşşâĸa ħiç merĸametün yok mıdır senüñ

4 - (M: 29b, T: 33a, Ü1: 40a, Ü2: 28b)

Müseddes¹
 Nazîre be-Fuzûlî
 (Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- I -

Gördüm bir âfitâb-ı cihân-tâbdır gelen
 Şebnem mişâl müncezib olmakda her gören
 Reng-i gül-i 'izârına diğkat ider iken
 Her mûyum oldu nağl-i tenimde diken diken
 Hağğâ ne hûb-vech-i hasendir didim didi
 Cân virdigün yolında civânuñdurur senüñ

- II -

Gîsûsını gören şeb-i hayretde kaldılar
 Müşg-i Hoten midir diyü şahrâyâ şaldılar
 Bu sırr-ı hüsni bilmege efkâra şaldılar
 Bûym eger çi sünbül-i cennetden aldılar
 Böyle siyehligi ya nedendir didim didi
 Te'sîr dûd-ı âh-ı şebânuñdurur senüñ

- III -

Bir nev-zemîn geldi bu zihn-i müşevveşe
 Tâş attım âh içinde o tîğ-i müzerkeşe
 Tâ okıyan fütâdelerüñ yâresin deşe
 Şâyed terağğum eyleye 'uşşâğ-ı gam-keşe
 Bu kâğıdım o levh sühândır didim didi
 Destüñde dest-mâl-i emânuñdurur senüñ

- IV -

Bir demde böyle yâr-ı cefâ-cû sevilmedi
 Kân ağlamağdan 'âşîğ-ı zârı kesilmedi
 Bir şuda ağıdı kûyma eşkim çekilmedi
 Gördüm tecâhül eyledi gûyâ ki bilmedi
 Çoğdan berü yanuñda eşendir didim didi
 Gül-gûn süvâr-ı peyk-i devânuñdurur senüñ

- V -

Bir hankâh ki vaşfla olmaz saña beyân
 Ceyş-i gumûm-ı yâra olub menzil ü mekân
 Gitse biri yerine hezârı gelür hemân
 Lerzîde hem çü berg-i hazân-dîde her zamân
 Âyâ ne gûne beyt-i hazendir didim didi
 Bî-şübhe kalb-i pür halecânuñdurur senüñ

- VI -

¹ M, T, Ü1; Tercî'-i Bend Ü2

Gül-geşt-i rûy-ı yâr için itmiş idi sefer
 Bir cây-gâha irdi yine âhû-yı nazâr
 Ammâ ki kaldı andan öte itmedi güzer
 Mısr-ı tefekkürî tolaşub bende ser-be-ser
 Meşhûr olan o çâh-ı zeķandır didim didi
 Ârâm-gâh-ı Yûsuf-ı cânuñdurur senüñ

- VII -

Her nazra-i teĝâfüli bir tîĝ-i cân-güdâz
 Çok câna merg-i aķmer ile virmiş imtiyâz
 Cellâd-ı çarķ eyler imiş andan ihtirâz
 Bilmez imiş ne oldıĝını ruķşat-ı niyâz
 ‘Âşıkıların da şaĝ u esendir didim didi
 Nûrî bu söz ‘aceb hezeyânuñdurur senüñ

TESDİSLER

1 - (M: 11b, T: 13b, Ü1: 15a, Ü2: 11b)
 Tesdîs Beyt-i Hâzret-i Câmî Der Na‘t-ı Şerîf¹
 (Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- I -

Ey dil yeter bu bâde-i ĝafletle olma mest
 Câm-ı ĝurûr u naķveti gel ide ĝör şikest
 Zıll-ı hayâldir heme der-dehr her çi hest
 Kılma ayakda sende ĝetür devletüñ be-dest
 Anrâ ki ber ser-efser-i iķbâl-i sermedest
 Ser der-reh-i Muķammed ü âl-i Muķammedest

- II -

Ol kim naşîbidir dü cihânuñ sa‘âdeti
 Yegdir aña emâre Resûlüñ maķabbeti
 Her kim tutarsa dâmen-i pâk-i şerî‘ati
 Ceybinde bilsün ‘izzet ü iclâl ü devleti
 Anrâ ki ber ser-efser-i iķbâl-i sermedest
 Ser der-reh-i Muķammed ü âl-i Muķammedest

- III -

Bir dilde kim maķabbeti ‘aşkı nihân olur
 Çeşm-i ‘adûda ol kişi şîr-i jiyân olur
 Haydar mişâl pençe-zen-i düşmenân olur
 Yekke süvâr-ı ma‘reke-gâh-ı cihân olur

VII/b- câna: ģâna M

VII/d- bilmez imiş: bilmiş imiş M

¹ Ü2 nüshasında başlık yok

Anrâ ki ber ser-efser-i iqbâl-i sermedest
Ser der-reh-i Muhammed ü âl-i Muhammedest

- IV -

Ol dil ki ide zerre kadar feyzin iktisâb
Nûr iktibâs iderse nola andan âfitâb
Her kim dilerse ola dü 'âlemde kâmiyâb
Ol Server-i cihâna hemân itsün intisâb
Anrâ ki ber ser-efser-i iqbâl-i sermedest
Ser der-reh-i Muhammed ü âl-i Muhammedest

- V -

Nûrî ne mümkün olmaya rehber dih-i cinân
Ez cân aña bende olanlarız ins ü cân
Baş egdi ol ki dergehine buldı 'izz ü şân
Hep i'tirâz idenler olur müdbir-i cihân
Anrâ ki ber ser-efser-i iqbâl-i sermedest
Ser der-reh-i Muhammed ü âl-i Muhammedest

2 - (M: 12a, T: 14a, Ü1: 16a, Ü2: 11b)
Tedsîs Beyt-i Hazret-i Rûşenî Der Na't-ı Şerîf
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- I -

Ey siyeh hâki zer-i hâliş iden bir nigehti
İki şakq eyleyen engüştü ile kırş-ı mehi
'Arşdan rütbede â'lâ-ter iken cây-gehi
Vaşfuña niçe kıyâm eyleyem ey serv-i sehi
Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi
Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî

- II -

Qâmetüñ bâğ-ı denâ nahl-i hırâmenesidir
Verd-i ter 'ârızıñuñ 'âşık-ı efgendesidir
Çeşmiñüñ nergis ise göz göre şermendesidir
Hâşılı dergehiñüñ cümle cihân bendesidir
Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi
Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî

- III -

Ey iden zâtını Haq bülbül-i gülzâr-ı belâğ
Eyledüñ bunca feşâhatle her emri iblâğ
Dilde 'aşkuñ ile yansun niçe zerrîn-çerâğ
Açalım lâle gibi sîneye dâğ üstüne dâğ
Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi
Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî

- IV -

Kim gelürse kul olur pâyuña sultân ise de
 Şe'n olur şanı yanuñda niçe zî-şân ise de
 Hıbt olur her ne kadar şâhib-i 'irfân ise de
 Lâl olur niçe feşâhat ile gûyân ise de
 Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi
 Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî

- V -

Enbiyâ içre dinür nâmuña Maḥbûb-ı Hudâ
 Zâtuñ oldı sebep-i ḥalk-ı vücûd-ı dü serâ
 Budur ümmîd ü niyâzım saña her şubḥ u mesâ
 Nûrî-i zâra meded-res olasın rûz-ı cezâ
 Ey kamu hüsn ü melâhat ilinüñ Pâdişehi
 Cümle hüsn ehli saña dir dil ü cân ile zihî

TERKÎB-İ BENDLER

1 - (M: 23b, T: 26b, Ü1: 31b, Ü2: 23a)

Terkîb-i Bend¹

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- I -

- 1 Ey iden âşıkı bir şîve ile ḥâne ḥarâb
 Ey iden mülket-i ma'mûreleri câ-yı gurâb
- 2 Ey iden lem'a-i 'aşkıyla dili pür tef ü tâb
 Ey cefâsıyla iden sîne-i 'uşşâkı müzâb
- 3 Ey iden âşıkı bir 'işvesi biñ derde dûçâr
 Hâtır-ı 'âtıra gelmez mi 'aceb rûz-ı ḥisâb
- 4 Ey iden va'd-i lebin 'aşığına zâhirde
 Ḥalkla itmek için anları ma'nen şeker-âb
- 5 Ey iden 'aşkı hevâsıyla dil-i 'uşşâkı
 Baḥr-i hicrân u firâkıında hemân 'ayn-ı ḥabâb
- 6 Ey iden ḥançer-i ser-tîz-i nigâhı nâzı
 'Aşk ser-bâzların mazhar-ı envâ'-ı 'itâb
- 7 Raḥm kııl ḥâl-i dil-i zârıma ey şûḥ-ı cihân
 Yok mıdır 'aşık-ı üftâdelere sende emân

¹ M, T, Ü1; Tercî-i Bend Ü2

- II -

- 8 Nedir ol ğamze-i cādû nedir ol zülf-i i siyeh
Bulmadım kimseyi teşbîhe saña vech-i şebeh
- 9 Mest-i bî-hûş olub tağlara düşsem yeridir
Nedir ol dîde-i maḥmûr u ğazâlâne nîgeh
- 10 Nedir ol merdüm-i merdüm-küş ü bîĝâne-nevâz
Böyle bir zâlimi sevmekde ‘aceb var mı güneh
- 11 Baĝub âyîneye ruḥsârûña gel itme nazâr
Saña da gelmeye ey şûḥ benim gibi veleh
- 12 Mülket-i ‘aql u şu‘ûr-ı dil-i ‘uşşâka emân
Ne hücûm eyledüñ ey pâdişeh-i nâz-ı sipeh
- 13 Rûyuña ğâze-ger ü perçemüñe ğâliye-sâ
Olsa şâyeste degil mi ‘acaba mihrle meh
- 14 Korkarım kûşe-i fûrkatde koyub ḥasret ile
Bizi me’yûs idecek vaşluña bu farḫ-ı şereh
- 15 İşte ben işte sen ey âfet ü âşûb-ı felek
Bileler ‘âşık u ma‘şûk cihânda ne dimek

- III -

- 16 Sözlereñ âb-ı ḥayât-ı dil-i sûzânım idi
Bâde-i câm-ı lebüñ neş'e-dih-i cânım idi
- 17 Rûşenâyî-i dile bâ‘iş idi her nîgehüñ
Ol iki ğamze-i ḥûn-rîz iki yârânım idi
- 18 Sen şeh-i ḥüsne hem-bezm-i tarab oldukça
Sâķî-i şûḥ edâ bende-i fermânım idi
- 19 Bezm-i ‘işretde fakîre o nevâzişler hep
Bâ‘iş-i devlet ü sermâye-i sâmânım idi
- 20 Söyleyüb ḥvâhiş-i vaşluñla niçe tâze ğazel
Ki anuñ her birisi zînet-i dîvânım idi
- 21 Sîne-i âyine-sîmâñı ki ‘arz eyler idüñ
Düşmen ü dost görüb cümlesi ḥayrânım idi
- 22 Tâlib-i vuşlatuñ oldumsa ‘aceb mi ki yine
Düşüren bu emele bendeñi sulḫânım idi

23 Şimdi bu nâz u tegâfûl bize lâyıķ mıdır âh
Meger inşâf vire saña Cenâb-ı Allâh

- IV -

24 Ğam-ı hicrâna dûçârım hâberüñ yok mı senüñ
‘Aşķla sîne-figârım hâberüñ yok mı senüñ

25 Şeş-der-i Ğamda ķalub dûr olalı bâbuñdan
Derdle zâr u nizârım hâberüñ yok mı senüñ

26 Serserî geşt olalı bâdiye-i fûrķatde
Ėasret-i rü'yet-i yârım hâberüñ yok mı senüñ

27 Cezbe-i lem‘a-i ruhsârıña ķapıldı göñül
Dâ'imâ aña yanarım hâberüñ yok mı senüñ

28 Dostlar görmeye bu hâl-i perîşân deyû
Düşmen-i dâr u diyârım hâberüñ yok mı senüñ

29 ‘Aklıma gelmez idi şimdi şeb-i fûrķatde
İşte Mecnûn-şî‘ârım hâberüñ yok mı senüñ

30 Zülf ü ruhsârıñı Ėasretle Ėayâl eylemeden
Bilmezem leyl ü nehârım hâberüñ yok mı senüñ

31 Çekdigim derd ü Ğam u miĖnetüñi yâd itseñ
Bir selâmuñla nolur bendeñi dil-şâd itseñ

- V -

32 Luţfuñ îmâ idiyorsın bize gerķek mi ‘aceb
Yoğsa evvelki gibi bu dağı bir dek mi ‘aceb

33 İtdigüñ yoğ idi hiç böyle nevâzişli edâ
Şimdi ağyâr yanuñdan hele münfek mi ‘aceb

34 Fehm olur müjde-i vuşlat Ėaţţ-ı rûyuñdan lik
Âh ol hâl-i siyehler nuķaţ-ı şek mi ‘aceb

35 Şoñra tiryâķ-ı vişâlüñle şifâ bulmağ için
Bu ķadar zehr-i Ğamı sîneye çeksek mi ‘aceb

36 Taşa te'sîr idiyor âh-ı dil-i nâlânım
Bilemem ķalb-i şerîfuñ o ķadar pek mi ‘aceb

37 Deşt-i Ėüsnüñ bütün âhûları ey âfet-i cân
Göricek ‘âşķımı sen gibi ürkek mi ‘aceb

- 38 Bizde bîhûde ta'ab çekmeyelim bu derece
Pâye-i kaçır-ı vişâlûñ çatı yüksek mi 'aceb
- 39 Half-i va'd itmegi 'âdet mi idindüñ bilsem
'Âşıka cevri tabî'at mı idindüñ bilsem

- VI -

- 40 İstemem gayrı güzel Yûsuf-ı şânî ise de
Cümle tüccâr-ı ma'habbet anı şânî ise de
- 41 Dişleri dürr deheni hoşka-i mercân mişâl
Kâmeti gülşen-i ân serv-i çemânı ise de
- 42 Cebhe-i hûr-i şerm-gerde-i tâb-ı rûyı
'Ârızı reşk-i ruḥ-ı hûr-ı cinânî ise de
- 43 Her bir a'zâ-yı dilârâsmuñ ey dil meşelâ
Şûreti 'acz-dîhi hâme-i mânî ise de
- 44 Meyl ider mi aña hiç cânımız ey şûḥ-ı cihân
Gören üftâdelerüñ âfet-i cânı ise de
- 45 Gül-i ruḥsârını şemm itmege yok rağbetimiz
Hüsn ü ân gülşeninüñ tâze fidânı ise de
- 46 Şöyle mu'tâd-ı cefâ kim ki gerekmez baña ol
'Âşıka hûblaruñ cevri-nedânı ise de
- 47 'Âşıkım sende beni 'aşkuña şâyân eyle
Müjde-i vâde-i vaşluñ ile ḥandân eyle

- VII -

- 48 Eyleseñ 'âşıkunı nâ'il-i vuşlat ne olur
Eyleseñ ḥâl-i dil-i zârına şefkat ne olur
- 49 Nuql-i bûseyle şunub gâhîce câm-ı lebüñi
Eyleseñ dilleri pür şevk ü şetâret ne olur
- 50 'Andelîbân-ı ser-i kûyuña ruḥşat virseñ
Şemm-i ruḥsârûña ey verd-i leḫâfet ne olur
- 51 Acı sözlerle bizi itmedesin telḫ dimâḡ
Eyleseñ luḫfuñ ile baḫş-ı ḫalâvet ne olur
- 52 Neş'e-i câm-ı vişâlûñle semâ' eyleyerek
Gelse 'âşıklarûña cezbe vü ḫâlet ne olur

- 53 Tard idüb zümre-i ağıârı bu ğam-ıvâruñ ile
Bir zamân eyleseñ âmîziş ü ülfet ne olur
- 54 Zînet-i meclis olub şubha dek ey şâh-ı cihân
Eyleseñ bendeñ ile bir gice ‘işret ne olur
- 55 Merhamet demleridir ‘âşık-ı bî-çârelere
Merhem-i luţfi dirîĝ eyleme bu yârelere

- VIII -

- 56 O güzel başuñ için şive vü reftâruñ için
Beni mecnûn iden ol turre-i tarrâruñ için
- 57 O perîşânî-i ğîsû-yı şafâ-güster için
Bû-yı ‘anber eşer-i zülf-i siyeh târuñ için
- 58 Nigeh-i nâzuñ için ğamze-i ğammâzuñ için
Hürmet-i mestî-i dü dîde-i ğammâruñ için
- 59 Âyet-i nûr olan ol cebhe-i pür behceñ için
Nokta-i hüsn olan ol hâl-i ferah-bâruñ için
- 60 Tîr-i müjĝanuñ o ebrû-yı kemân-sânuñ için
O güzel ğonçe dehânuñ gül-i ruhsâruñ için
- 61 Dürr dişüñ la‘l lebüñ gerden-i elmâs-veşüñ
Yâ zenehdân didigüñ ol çeh-i esrâruñ için
- 62 Yâ o mir‘ât-i şafâ sine-i billûruñ için
Cümle â‘zân ile ol kâmet-i hem-varuñ için
- 63 Bu temennâmı kabûl eyle efendim kerem it
Hâsidi bu ğam ile reh-rev-i semt-i ‘adem it

- IX -

- 64 Gel senüñle bu gice ‘azm-i gülistân idelim
Şevk-i dîdâruñ ile bülbüli ğüyân idelim
- 65 İdelim meclis-i ‘ayş u tarabı âmâde
Nergisi zümre-i ağıâra nigeh-bân idelim
- 66 ‘Aşk şöhetlerine şöhet-i haşr eyleyelim
Mebhaş-ı nâz u niyâzı hele ez-cân idelim
- 67 Gâh ben çekdigimi ğâhî de sen itdigüñi
Söyleyüb âh iderek çâk-i girîbân idelim

- 68 Muṭrib-i ḥûb maḳâmâtını devr itdikce
Bizde keyfiyyet-i şahbâ ile devrân idelim
- 69 Nuḳl-i bûseyle tamâm eyleyicek neş'eleri
Vuşlatuñ ğayrı olan şoḥbeti noḳşân idelim
- 70 Leb-be-leb sîne-be-sîne şarılıb şubḥa kadar
Gel mükâfât-ı gumûm-ı şeb-i hicrân idelim
- 71 Qalmasun vaşluña dil-teşne emân Nûrî-i zâr
İdemez oldı firâḳ âteşine şabr u qarâr

2 - (M: 25b, T: 28b, Ü1: 34b, Ü2: 24b)
Terkîb-i Bend¹
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- I -

- 1 Ey dil niçün ıztırâba düşdüñ
Bir nâr-ı pür-iltihâba düşdüñ
- 2 Reşk âver-i kûh iken vaḳâruñ
Sîm-âb veş inḳılâba düşdüñ
- 3 Dil-teşne iken bir âb-ı şâfa
Gûyâ ki yem-i serâba düşdüñ
- 4 Âzürde misin ḥumâr-ı ğamdan
Böyle ya niçün şarâba düşdüñ
- 5 Ma'mûre-nişîn olam dir iken
Bir cây-geh-i ḥarâba düşdüñ
- 6 Pervâz ideyim dir iken ey dil
Dâm-ı sitem ü 'itâba düşdüñ
- 7 Sâz itdüñ 'aceb ki sûz-ı cânı
Ne ğuş-ı ney ü rebâba düşdüñ
- 8 Efsûs ki ḥâr-zâr-ı ğamda
Ümmîd-i gül ü gülâba düşdüñ
- 9 Farḳ eylemeyüb şeb ile rûzı
Tâ key bu kadar ne ḥvâba düşdüñ
- 10 Bir sâyede râḥat ister iken

¹ M, T, Ü1; Tercî'-i Bend Ü2

Tâ nazra-i âfitâba düşdüñ

- 11 Varise bir âfete kaçıldıñ
 1urma burada yıkıl yapılduñ

- II -

- 12 Sen 'aşk elemin kolay mı şanduñ
 Yârũñ sitemin kolay mı şanduñ
- 13 Şîrîn mezâk-ı vuşlat iken
 Hicrân-ı semin kolay mı şanduñ
- 14 Müşkil-ter olan kamu belâdan
 Ağyâr gamin kolay mı şanduñ
- 15 Verziş kün iken sürûr-ı câna
 'Aşkuñ sedemin kolay mı şanduñ
- 16 Ten-perver iken 'acûz-ı dehrũñ
 Kûb-ı kademin kolay mı şanduñ
- 17 Ol ejder-i zişt-hecr-i yârũñ
 Te'sîr-i demin kolay mı şanduñ
- 18 Derd ü elem ü firâkuñ eyvâh
 Taşşîl-i emin kolay mı şanduñ
- 19 Âsânlığile sebâhat olmaz
 Bu derd-i yemin kolay mı şanduñ
- 20 Bilmekligini yâ zât-ı 'aşkuñ
 Keyf ile kemin kolay mı şanduñ
- 21 Vuşlat diyü dâ'im ehl-i 'aşkuñ
 Çekdiği hemin kolay mı şanduñ
- 22 Yazık yazık ey dil-i fütâde
 Yârân ideler saña 'iyâde

- III -

- 23 'Âşık olan elbet er gerekdir
 Müstecmi'-i her hüner gerekdir
- 24 Ser-mest-i rahîk-i 'aşk olanlar
 Zann itme ki bî-ğaber gerekdir
- 25 Zerd-i ruğ ile sirişk mânend

Ol zümrede sîm ü zer gerekdir

- 26 Nerm eylemege derûn-ı yârî
Âhında anuñ eşer gerekdir
- 27 Zevk ü feraḥ ü şafâya düşmen
Yâr-ı elem ü keder gerekdir
- 28 Sehm-i sitem ü cefâ-yı dehrî
Def eylemege siper gerekdir
- 29 Her merd alamaz bu yerde meydân
Ḥaydar gibi kerr ü fer gerekdir
- 30 Ceyş-i ğam ile idince perḥâş
Meydânda ḥayli ser gerekdir
- 31 Nîze idüb âh-ı şubḥ-ğâhı
Eşk askerini yeder gerekdir
- 32 Âsûde-nişîn olur mı şanduñ
Her mehlekeye sefer gerekdir
- 33 Gûş eyle neler çekermiş ‘uşşâk
Ol soñra cemâl-i yâre müştâk

- IV -

- 34 ‘Âşıkda hele qarâr olmaz
Bir gûşede pây-dâr olmaz
- 35 Gördükce düşer ayağ-ı yâre
Destinde çün ihtiyâr olmaz
- 36 Âhıyla sirişki dâm u dâne
Eyler yine ol şikâr olmaz
- 37 Te’sîr ide mi yâ lev-m-i lâ’im
Anlarda çü neng ü ‘âr olmaz
- 38 Şemm itse de dir ki zülf-i yârı
Bir sünbül ile bahâr olmaz
- 39 İtse ne kadar kıddin ḥamîde
Âzürde-i cev-r-i yâr olmaz
- 40 Cân alsa metâ‘-ı vaşla yârı
Bundan güzel aña kâr olmaz

41 Devr eylese  urma bezmi s k 
Def'i  amina med r olmaz

42 Bir na le  okunsa  h-ı serdi
Min ba'd  na berg   b r olmaz

43 T b-ı dil-i p r  er re senden
Yanmama a i t b r olmaz

44  şte ni edir bu h li  u  it
Zehr- be-i 'a k  so ra n   it

- V -

45 'A k ehlini n oldu cümle k r 
Derd   mi en   fi an   z r 

46 Genc ne-i  ayeg n-ı dilde
Hep nukre-i  amdır iddi h r 

47 D kmekse dem- -dem e k-i h n n
Oldı o g r ha resm-i c r 

48 Herkes kesil r fes nesinden
 tmez  na kimse  am-əsərə

49 B r-ı sitemi idince ber-d  
Y ri dise  fer n b ri

50 G rmezse  l-i 'iz r-ı y ri
  n mevsim-i dey geçer bah r 

51 G r nmese mihr-i r y-ı dil-d r
G ce gibidir  na neh r 

52 D ny ya degil cin na bakmaz
Y r itmese  na i'tib r 

53 Fikr eylese  ahi y ri b ri
Ol 'a k-ı z r-ı dil-fi ar 

54 Amm  ki nedir bu 'a k  bilsek
Va f eyleyeyim g r i ti ar 

55  u  eyle hele sen anı ez-dil
T   almaya  ayrı 'u de m  kil

- VI -

- 56 Şanki zulemâtda âb-ı hayvân
Tiryâk velî zehirde pinhân
- 57 Açıldı dehân-ı ka'f-ı girdâb
Şan düşdi aña o dürr-i tâbân
- 58 Gencîne velî ihâta itmiş
Şad ejder ü şad perî vü şeytân
- 59 Bir mihr-i ziyâ-feşândır ol kim
Bir zerresidir bu mihr-i raşşân
- 60 Her dilde nüzûle rağbet itmez
Müstagnîdir ey gönül o sultân
- 61 Bir bedreğadır ki râh-ı Hâk'da
Anuñla bulur Hudâ'yı merdân
- 62 Bir âyînedir ki sırrı olmuş
Ser-tâ-be-ka-dem ziyâ-i îmân
- 63 Kimde yoğ ise degildir insân
İnsân olur anuñ ile insân
- 64 'Aşk olmasa olmaz idi 'âlem
'Aşk ile döner bu çarh-ı devrân
- 65 Kevneyn bahâ olursa cevher
Oldur k'aña yok nazîr ü akrân
- 66 Nûrından er iseñ iktibâs it
Bir zerrece vaşfidır kıyâş it

- VII -

- 67 Bir sînede ki nihân olur 'aşk
Ya'nî aña hırz-ı cân olur 'aşk
- 68 Kimde var aña gözinde kudret
Her yerde meded-resân olur 'aşk
- 69 Dîvân-ı Hudâ'da her fakîre
Müstevcib-i 'izz ü şân olur 'aşk
- 70 Her mezlağa-i hatar-nümâdan
Dâ'im sebeb-i emâñ olur 'aşk

- 71 Bir dil ki yok anda feyz-i Bârî
‘Ankâ gibi bî-nişân olur ‘aşk
- 72 Bir dil k’ola feyz-i Hakk’a meclâ
Der-ân orada ‘ayân olur ‘aşk
- 73 Dâna gerek aña yoḥsa şanma
Nâdânla hem-zebân olur ‘aşk
- 74 Esrâr-ı tecelliyât-ı Hakk’ı
Bildirmege tercemân olur ‘aşk
- 75 Fehm eyle bunı ki sûy-ı Hakk’dan
Ehl-i dili imtiḥan olur ‘aşk
- 76 Zann itme ki her kâsî mizâca
Şâyeste-i armaġân olur ‘aşk
- 77 Nûrî’nüñ idüb bu pendini yâd
Ey dil ola gör o zevke mu‘tâd

ŞARĖILAR

1 - (M: 40a, T: 44b, Ü1: 48b, Ü2: 39a)
Şarkı
(aaaB cccB dddB)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Ey semâ-i ḥüsn ü ân ü ‘işvenüñ meh-pâresi
Sen misin eyâ felekde ḥûblar mekkâresi
Murġ-ı dil oldı hevâ-yı ‘aşkuñuñ âvâresi
Vaşluña bir gün konar elbette sulḫânım senüñ

- II -

Bir nazâr kııl şu‘le-i âh-ı cihân efrûzuma
Yok mıdır raḫmuñ efendim bu dil-i pür-sûzuma
Dime kim ürker baġan dil ġamze-i dil-dûzuma
Vaşluña bir gün konar elbette sulḫânım senüñ

- III -

Tâ ki bu ‘işve bu şîve bu teġâfûl sendedir
Ben degil ‘âlem saña hep ‘âşık-ı efgendedir
Çünkü çoġdan evc-i ‘aşkuñda gönül perrendedir

Vaşluña bir gün konar elbette sulţânım senüñ

- IV -

‘Âşıkı her dem cefâlar ile ğam-ıvâr eyleme
Rûzgâr-ı cevri ü miñnetle dil-figâr eyleme
Nûrî’yi ser-der-hevâ-yı ‘aşk idüb zâr eyleme
Vaşluña bir gün konar elbette sulţânım senüñ

2 - (M: 40a, T: 45a, Ü1: 49a, Ü2: 39b)

Şarkı

(Muhammes şarkı)

(aaaAA bbbAA cccAA)

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- I -

Olmasun mı ‘işveñe dil mübtelâ
Kim görürse ‘âşık olmaz mı saña
İşte gelsün bir güzel varsa şalâ
Böyle bir dilberde yok hüsn ü bahâ
Pek yağışdı saña bu ism-i edâ

- II -

Âşinâ gönüm dime bigânedir
Şem‘a-i ruhsârûña pervânedir
Dil saña ‘âşık degil de yâ nedir
Böyle bir dilberde yok hüsn ü bahâ
Pek yağışdı saña bu ism-i edâ

- III -

Sende kaldı şimdi meydân ey civân
Ebruvânuñdur kemân-ı hüsn ü ân
Dilleri almağda olduñ pehlevân
Böyle bir dilberde yok hüsn ü bahâ
Pek yağışdı saña bu ism-i edâ

- IV -

Görmedim ben sen gibi bir dilberi
Hüsnî bî-hemtâ müselleme her yeri
Nola hayrân olsa insân u perî
Böyle bir dilberde yok hüsn ü bahâ
Pek yağışdı saña bu ism-i edâ

- V -

Gözüme sensiz bu ‘âlem târ olur
Dil cemâlün ile pür-envâr olur
Yâ güneş Nûrî niçe inkâr olur
Böyle bir dilberde yok hüsn ü bahâ

Pek yaşıdı saña bu ism-i edâ

3 - (M: 40b, T: 45b, Ü1: 49b, Ü2: 40a)

Şarkı

(aaaB cccB dddB)

(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- I -

Ey vişâli şifâ-res-i dil ü cân
Derdime böyle mi olur dermân
Kalmadı bende tâb u tâkat inan
Merhâmet sende yok mıdır bilmem

- II -

Ey güzel terk-i naıvet eylemedüñ
Hâlime rahm u şefkat eylemedüñ
Beni şâyân-ı vuşlat eylemedüñ
Merhâmet sende yok mıdır bilmem

- III -

Beni bî-fıkr ü hûş iden sensin
Eşkimi pür-hurûş iden sensin
Âh bu derde dûş iden sensin
Merhâmet sende yok mıdır bilmem

- IV -

Vuşlatuñ 'âşıkâ muhâl oldı
Dil bu ğamlarla bî-mecâl oldı
Nûrî-i zâra gör ne hâl oldı
Merhâmet sende yok mıdır bilmem

4 - (M: 41a, T: 46a, Ü1: 50a, Ü2: 40a)

Şarkı

(aaab cccb dddb)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- I -

Ey hüsni zihî cihân pesendim
Her şive vü 'işveñi begendim
Nâr-ı sitem ile âh efendim
Yağduñ dil-i zâr-ı nâ-şabûrı

- II -

'Âşıklarunuñ koduñ emelde
Var mı bu edâ yâ bir güzelde
Yokdur hele ihtiyârım elde
Kim görse seni sever zârûfî

- III -

Olmağda gönül hemîşe hurrem
İtdikce seni hayâl bir dem
Hecrûñle vişâlûñ oldu tev'em
Dehrûñ bize bir gam u sürûrı

- IV -

Sen mihr-i sipihr-i hüsn ü ânsın
Sen gün gibi şöhre-i cihânsın
Pertev-dihi çeşm-i 'âşıkânsın
Sevdiyse seni 'aceb mi Nûrî

5 - (M: 41a, T: 46a, Ü1: 50b, Ü2: 40b)

Şarkı

(aaaB cccB dddB)

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- I -

Pençe-i şayda girer şanma o bâz-ı nâzı
Eylese bâl-i tegâfülle eger pervâzı
O imiş şimdi felekde güzelûñ mümtâzı
Niçe dil böyle güzel sevmeye mecbûr olmaz

- II -

Deşt-i hüsnüñ 'acabâ gözleri âhûsı mıdır
Serv-i gülzâr-ı melâhat kad-i dil-cûsı mıdır
Ruğları bâğ-ı leâfet gül-i hoş-bûsı mıdır
Niçe dil böyle güzel sevmeye mecbûr olmaz

- III -

Mişli yok şivesinüñ hüsnî gibi 'âlemde
Güç mi biñ cânı fedâ itme aña bir demde
O perî kor mı ta Hammül bilemem âdemde
Niçe dil böyle güzel sevmeye mecbûr olmaz

- IV -

Nûriyâ muṭrib idince yine âheng-i hicâz
İdelim 'aşkı hevâsıyla anuñ sûz u güdâz
Gel bu mışra'la senüñle olalım zezeme sâz
Niçe dil böyle güzel sevmeye mecbûr olmaz

6 - (M: 41b, T: 46b, Ü1: 51a, Ü2: 40b)

Şarkı Der-Zemîn-i Nâz u Niyâz

(aaab cccb dddb)

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- I -

Nedir ey pâdişeh-i mülket-i nâz u naḥvet
Bendeñe virmedigün ḳalması derd ü miḥnet
Yok mıdır ḳalb-i şerîfünde efendim şefkat
Cürmime baḳma benim varsa da iḥsân eyle

- II -

Seni dil-teng iderim la'î-i güher-bârım veş
Baḫtuñı târ iderim zülf-i siyeh-târım veş
Boyarım ḳana seni ḫancer-i ḫûn-ḫ'ârım veş
Şeb ü rûz ister iseñ çâk-i girîbân eyle

- III -

Bu sözüñ oynadı ey şûḫ ciger-gâhımda
Olmadı hiç eşer-i sûziş cân-kâhımda
Belki te'sîr ola bir gün olur âhımda
Hele vaşluñla beni bu gice şadân eyle

- IV -

Kimseler zevḳ-i vişâlimle benim şâd olmaz
Ḳalb-i vîrâne-i 'âşıkларım âbâd olmaz
Var mı bir dil baña meyl ide de ber-bâd olmaz
Nûrî'yi gör de benim ḫâlimi iz'ân eyle

ĠAZELİYYÂT¹

Ḥarfü'l-Elif

1 - (M: 42b, T: 47b, Ü1: 51b, Ü2: 42b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bu çeşm-i câna göstere râh-ı hüdâ Ḥudâ
Envâr-ı 'aşḳına ide pertev gedâ Ḥudâ
- 2 Ol kimsenüñ bulur her işi ḫüsn-i intihâ
Tevfîke mazḫar eyler ise ibtidâ Ḥudâ
- 3 Bu baḫr-i 'âlem içre dilerseñ selâmeti
Gel baḳma nâ-ḫudâya çağır sen Ḥudâ Ḥudâ
- 4 Nâr-ı firâḳla neye döndürdi rûzgâr
Kûyuñdan itmesün beni bir dem cüdâ Ḥudâ

¹ M, T, Ü1; İbtidâ-yı Ġazeliyyât Ü2
2a- kimsenüñ: kimesnenüñ Ü2
3b- çağır sen; çağırsuñ Ü2

5 Nûrî'mi kim görür ise taḥsîn ider yüzüñ
Virmiş saña o vechle ḥüsn-i edâ Ḥudâ

2 - (M: 42b, T: 47b, Ü1: 51b, Ü2: 42b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

1 Yâruñ dü ḥâleti baña bî-gâne âşinâ
Kim zevk ü miḥneti baña bî-gâne âşinâ

2 Şubḥ-dem-i vişâl ile leyl-i firâkınuñ
Nûrıyla zülmeti baña bî-gâne âşinâ

3 Gül-ḥand -i rûyı alla çîn-i cebîninüñ
Ḥüsn ü kesâfeti baña bî-gâne âşinâ

4 Bilmem ki tâ ezel ne sebep bu güzellerüñ
Dil nerm ü âfeti baña bî-gâne âşinâ

5 Sencide eyledim felegi her ḥuşûşda
Ḥiffetle şıķleti baña bî-gâne âşinâ

6 Tek sen nevâziş eyle de olsun bu 'âlemüñ
'İzzetle zilleti baña bî-gâne âşinâ

7 Bî-gâne âşinâdır o Nûrî ḥâzer gerek
Dir bu naşîḥatı baña bî-gâne âşinâ

3 - (M: 42b, T: 48a, Ü1: 52a, Ü2: 42b)
Nazîre be-Gâlib Efendi
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Ḳadüñden ğayri dil serv-i çemân ister mi ister yâ
O murğ 'anķâ-menişdir âşiyân ister mi ister yâ

2 Degil mi mebḥaş-i nâz u niyâz-ı yâr-ı bî-ma'nî
Sebak-ḥvân-ı maḥabbet imtiḥân ister mi ister yâ

3 Kifâyet eylemişken 'âşıķa müjgân u ebrûlar
Elinde başķa bir tîr ü kemân ister mi ister yâ

4 Yolında cân fedâlıķdır murâdı 'âşıķ-ı zâruñ
Emîn olmak için senden emân ister mi ister yâ

3a- Gül-ḥand -i: küllḥandır Ü2

6a- nevâziş eyle de: nevâzişle de Ü2

- 5 Zebân-ı eşk-i işrâb itmesün hâlim benim yâra
Beyân-ı râz-ı ‘aşka tercemân ister mi ister yâ
- 6 Figân-ı bülbüle hâcet degil tehyîc-i şevk-i dil
Bu gülşende gönül bir hem-zebân ister mi ister yâ
- 7 Ğaraż tefhîm iken maqşûdı ol dildâra ey Nûrî
Gönülde ‘aşkuñı itmek nihân ister mi ister yâ
- 8 Dili tefrîh ider tanzîr-i şîr-i hazret-i Ğâlib
Heves-kârâna ta‘zîr-i lisân ister mi ister yâ

4 - (M: 43a, T: 48a, Ü1: 52a, Ü2: 43a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Kaddime zülfi dâldir gûyâ
Çeşmi gûyâ-yı hâldir gûyâ
- 2 Bala teşbîh la‘l-i şîrînuñ
‘İndimizde vebâldir gûyâ
- 3 Cevr için baña mûm yapışdırdı
Şanma rûyında hâldir gûyâ
- 4 Zîr-i destârda o ebrûlar
Nîm toğmuş hilâldir gûyâ
- 5 Mîve-dâr oldı hâme-i Nûrî
Kâlem aşlı nihâldir gûyâ

5 - (M: 43a, T: 48a, Ü1: 52b, Ü2: 43a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Bize düşünâm-ı lebi müjde-i emmiş meşelâ
İtdigi mekr ise ber-‘aks-i keremmiş meşelâ
- 2 Elimiz degmemesi dâmenine vuşlatınuñ
İller içre ne ‘aceb yâra elemmiş meşelâ
- 3 Görmedim irmişi bir girmişi ‘uşşâk içre
Ravza-i vuşlatı şan bâğ-ı İremmiş meşelâ
- 4 Neyleyim gitmedi ağıyâr o vâdîlere hiç
Hanceri bedreka-i râh-ı ‘ademmiş meşelâ

5 Şaf-be-şaf leşker-i derd ü gam ile Nûrî-i zâr
Haylice şâhib-i dârât u haşemmiş meşelâ

6 - (M: 43a, T: 48b, Ü1: 52b, Ü2: 43a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Eylemekde o mest-i istîgnâ
‘Âşıkın dil-şikest-i istîgnâ

2 Çâre yok taht-gâhıdır o şehûn
Âh cây-ı nişest-i istîgnâ

3 Ğayri bir kayda düşme kâfidir
‘Âşıkı şayda şast-ı istîgnâ

4 Cümleden kesr-i dilde üstündür
Zîr-i destâna dest-i istîgnâ

5 Nûriyâ sen ne şûrete girseñ
Bağmaz ol Ğod-perest-i istîgnâ

7 - (M: 43b, Ü1: 53a, Ü2: 43b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'ilün)

1 Ğamuñ ey şûh-ı cihân Ğam mı baña
Hem bu Ğüftâr-ı sitem hemm mi baña

2 ‘Aşkla keyfüñe uyma didiler
Bu naşîhat bilemem kem mi baña

3 Köhne dâğ ile pür iken sînem
Şimdi bu tâzesi merhem mi baña

4 Ğaste dil la'lüñi emmek ister
Ey tabîb ol ‘acabâ em mi baña

5 Bezm-i hecrinde o yâruñ sâkî
Şundiğün kâse-i pür-semm mi baña

6 Dâ'im engüş-t-i Ğayâlimde turur
Ğalka-i Ğurrası Ğâtem mi baña

7 Bezm-i ‘ayş içre ‘aceb duğter-i rez
Nûriyâ kaçmadı mağrem mi baña

8 - (M: 43b, T: 48b, Ü1: 53a, Ü2: 43b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Ârız-ı aluñ görüb bir başka âl oldu baña
Hâlüñe meyl eyledim bilmem ne hâl oldu baña
- 2 Böyle noqşânlıqla ey mihr ü hilâl ebrûlaruñ
Bir nazarda bâ'ış-i kesb-i kemâl oldu baña
- 3 Kılca iş'âr itme sevdâsında oldum haţtuñı
Şâ'irân içinde hayli kıl ü kâl oldu baña
- 4 H'âbda tutdum miyânuñdan der-âgûş eyledim
Bir 'âceb zevk-i hayâl-ender-hayâl oldu baña
- 5 Hep uzaqdan merhabâ eyler iken 'âşıqlara
Yâr Nûrî zîb-i âgûş-ı vişâl oldu baña

9 - Nazîre be-Şâ'ib
(M: 43b, T: 48b, Ü1: 53b, Ü2: 43b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

اکثره نخل بجم الله دار چشم عنوانها
دل زدم ز تنگی هیچ لعلت میتوان گفتن
کجا یاد چنین فرشاهد زیبای دیدارها
ولی با وسع جور و هست در آنجا بیایا

ز زدم با تری دستی مجالست آنکه خواهد شد
لب چون غنچه اش کشود مار آن کل رعنا
ز اشکم پر شود هر دم هزارا جیب و دامانها
از است چاک همچو سینه ببلد کریانها
چو مور افتاده است در وادی ملکش
رود چون باد در هر جای حکم پادشاه عشق
نشد از دلکه باز آید خیال آن پری بیکر
بجوابم کی شود مانع در و دیوار مشکانها

بصابت پیروی کن نور یاد گلشن اشعار
که نظم دگشش مرغان سر آید در گلستانها

Harfü'l-Bâ

10 - (M: 44a, T: 49a, Ü1: 53b, Ü2: 44a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Eser şuyunca mizâcuñ hevâ-yı 'âlem-i âb
Virür tabî'ata şafvet şafâ-yı 'âlem-i âb

- 2 Olur derârî-i feyz ile desti mâl-â-mâl
Kim olur ise şînâ-âşînâ-yı ‘âlem-i âb
- 3 Degil merâtib ü câh ile bir şudur dâ'im
Rüsûm-ı neş'ede bây u gedâ-yı ‘âlem-i âb
- 4 Neşât ü cünbüş ü zevk ü şafâyı anda ara
Bu çâr esâsa kuruldı binâ-yı ‘âlem-i âb
- 5 ‘Aceb mi eylese devrân dâ'imâ sâķî
Piyâle oldı çû mâh-ı semâ-yı ‘âlem-i âb
- 6 Neden ki bu derece aña meyl ider âdem
Var ise cennet ola mâverâ-yı ‘âlem-i âb
- 7 Degil füşûl ile her dem bahârdır Nûrî
Zihî riyâz-ı leţâfet-fezâ-yı ‘âlem-i âb

11 - (M: 44a, T: 49a, Ü1: 54a, Ü2: 44a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dîdeler rûşen dilâ hem-bezm-i cânânım bu şeb
Ġıbta-fermâ-yı dil-i şeb-zinde-dârânım bu şeb
- 2 Âştî itdim hele açdım beyâz-ı sînesin
Baġt-ı tîremle velî dest ü girîbânım bu şeb
- 3 Şanma tebġâle gül-i şem' daġı oldı bedîd
Bülbül ü pervâne-veş nâlân u sûzânım bu şeb
- 4 Rûşen itdi meclisi nûr-ı cemâli gün gibi
Şanma kim pertev-gedâ-yı mâh-ı tâbânım bu şeb
- 5 Nâzla ol turre-i tarrârını taġıtmanuñ
Şorma benden aşlını ġâtır-perîşânım bu şeb
- 6 Ol meh-i pür 'işvenüñ şevkiyle devrân itmege
Ben de mânend-i felek ber-çide dâmânım bu şeb
- 7 Uçdı murg-ı ġvâb ġavf-ı dâm-ı zülfünden anuñ
Şubġa dek sen Nûriyâ zan itme ġvâbânım bu şeb

12 - (M: 44b, T: 49b, Ü1: 54a, Ü2: 44b)
Nazîre be-Râşid Efendi
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yârla mehtâbda nûş-ı şarâb itdik bu şeb

Neyleyim bu cünbişi naqş-ı ber-âb itdik bu şeb

- 2 Destine zer yandırub aldık miyâna ‘âkıbet
Şem‘-i rûyından o yârûñ kesb-i tâb itdik bu şeb
- 3 Recm için ancağ raķīb-i şeytanet-kârı yine
Cür‘a-i câm-ı meyi şekl-i şihâb itdik bu şeb
- 4 Gice nevbet bekleriz bîdâr olunca bahtımız
Bî-sebeb ey şûh şanma terk-i h̄vâb itdik bu şeb
- 5 Biñ belâ ile o mâhı bezme da'vet eyleyüb
Nûrî'ye itdiklerin bir bir hisâb itdik bu şeb
- 6 Ol re'îs-i zümre-i küttâbuñ âşârın görüb
Şubha dek hayr-ı du‘âsın ber-kitâb itdik bu şeb

13 - (M: 44b, T: 49b, Ü1: 54b, Ü2: 44b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Ne sebep ile bilmedim ki raķīb
İntisâb itdi yâre ber-taķrīb
- 2 Meşreb-i yâri bulmadım bir şu
Gâh taṭyīb ider gehî terhīb
- 3 Bed'-i ‘aşğ eyleyince bir ‘âşık
De'bdir nefsi eylemek te'dīb
- 4 Bilüriz biz ‘uzûbet-i va‘zuñ
Vâ‘izâ eyleme bizi ta‘zīb
- 5 Ber-maḥal cüst ü cû iderdi ğam
İtdim icrâ-yı şîve-i terhīb
- 6 Zerd olub ‘aşquñ ile ser-tâ-pâ
Nüşa-i cismi eyledim tezhīb
- 7 ‘Âşıka ‘ayb ğayb olur bilsün
Nûriyâ eyleyen bizi ta‘yīb

14 - (M: 44b, T: 50a, Ü1: 55a, Ü2: 44b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

6b- hayr-ı du‘âsın: Nûrî du‘âsın Ü2
5b- İtdim: itdi Ü2

- 1 Âh u feryâdîma olduysa da bu yâre sebeb
Gam degil olur ise merhâmet-i yâra sebeb
- 2 Ayda bir görmege râzî iken ey mâh seni
Geçti yıllar nola bu ‘izzet-i dîdâra sebeb
- 3 Şahne-i ‘aşk olıcağ dilde tesettür olmaz
Emn-dâr olmadıdır der ü dîvâra sebeb
- 4 Dîdeler şâhid iken sende şübût-ı ‘aşka
Mâcerâyı ne ola göz göre inkâra sebeb
- 5 Noldı yâra yine dil-teşne-i ‘aşk oldıguñı
Nûriyâ şu gibi eş‘âr ile iş‘âra sebeb

15 - (M: 45a, T: 50a, Ü1: 55a, Ü2: 45a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Kûmâş-ı nekre-i zühdün be-zâhid bûriyâdır hep
Seni ‘üryân iden her ma‘rifetden bu riyâdır hep
- 2 Nigâristân-ı çîn itmiş iken ruhsâr-ı cânânı
Kalem vaz‘ eylemek hâkında ol hâttuñ hâfâdır hep
- 3 Niçe sağ u esen âsûde hâl-i rûzgâr olsun
Esen her demde semt-i ‘âşka bâd-ı cefâdır hep
- 4 Nola teşhîr iderse ‘âlemi tîğ-i “ene’l-Hâk”la
Olan serdâr-ı mülk-i ‘aşk Manşûrû’l-livâdır hep
- 5 Kim olsa redd olunmaz hân-kâh-ı ‘aşkdan Nûrî
O derden sem‘ime vârid şadâ-yı merhâbâdır hep

16 - (M: 45a, T: 50a, Ü1: 55b, Ü2: 45a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Bu çâh-ı kayda düşmek hubb-i câh u pâyedendir hep
Ziyânlar inhimâk-i zînet ü pîrâyedendir hep
- 2 Tarıldı bûseye va‘d itmiş iken zülfünü şemme
Tama‘kârâna elbette zarar sermâyedendir hep
- 3 Kibâruñ sâye-dâr olmazsa olmaz rif‘ati zâhir
Felekde irtifâ‘-ı şemsi bilmek sâyedendir hep
- 4 Sefer-peymâ-yı ‘aşkıız yok ‘inân-ı ihtiyâr elde
Bizi teşvîk iden bu illere cânâ yedendir hep

- 5 Cenâb-ı yâri bezme da'vet itdik itmedi râğbet
Var ise ictinâbı Nûrî-i bî-vâyedendir hep

17 - (M: 45a, T: 50b, Ü1: 55b, Ü2: 45a)

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

بفکر زلف مشکینش دلم شد تا رمارا شب
از آن روی که دیدم شاه داد دست یار
زما هست از برای روشنایی ره عشاق
بچرخ آویزه کردم زاتش عشقم خار
چشیدم از می شیرین لعلش در شکر خوابم
عجب بانیستی کردم چنین دفع خار
بدامانش رسید طره آمد آن هدول برو
مرا طلق نما شد کوب دنباله دار
رود شب دیز کلکم بعد ازین در وصف کیسوش
فتاد از دست نوری چون عنان اختیار شب

Ḥarfü't-Tâ

18 - (M: 45b, T: 50b, Ü1: 56a, Ü2: 45a)

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Her ne dem olsa o âhû çeşm peymâne be-dest
Ġamze-i ħûn-rîz olur nûş itmeden bir şîr mest
- 2 Göñlümi de gâh ele al gözle yoġsa dâ'imâ
Destüñe mir'ât alub itme beni ħâtır şikest
- 3 Gösterirse tâb-ı ruġsârın raķibe ol şanem
Olur elbette ol kâfir-mâcerâ âteş perest
- 4 Lâne-i zülfüñ hevâsı ile pervâz ideli
Bulmadı âvâre-i dil ġayrı bir cây-ı nişest
- 5 Âsümân bir pîr-i ser-gerdân zemîn fersûde rû
Bu cihânda olmadı âzâde ser bâlâ vü pest
- 6 Ḥükümüni icrâ murâd itdikde şayyâd-ı każâ
Cây-ı âsâyış görünür dîde-i mâhiye şest
- 7 Vaşf-ı ruġsârında yâruñ Nûriyâ cevân ider
Görmedim gül-gûn-ı endîşeñ gibi çâlâk u cest

19 - (M: 45b, T: 50b, Ü1: 56a, Ü2: 45b)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Bilmez a gönül riyâ maḥabbet
‘Uşşâka ider şalâ maḥabbet
- 2 Ben gerçi kolay kıyâs iderdim
Pek müşkil imiş saña maḥabbet
- 3 Bilmez hele bildigim budur bu
Bîgâne vü âşinâ maḥabbet
- 4 Kendim hele râzıyım başımda
Döndürse de âsiyâ maḥabbet
- 5 Ƙurbiyyet-i ḥazret-i Ḥudâ’dan
İtmez kişiyi cüdâ maḥabbet
- 6 Ser-menzil-i maḫşada varılmaz
Tâ olmaya reh-nümâ maḥabbet
- 7 Kâzibdir o münkirân-ı devrân
İtse dönüb iddi‘â maḥabbet
- 8 Virmekde gönül bu sırrı fehm it
Mir’ât-i dile şafâ maḥabbet
- 9 Ğafletden olur o kimse bîdâr
Çeşmin k’ide rûşenâ maḥabbet
- 10 Bu dâ'-i belâya çâre yokdur
İtmezse eger devâ maḥabbet
- 11 Per-ḫâş-ı ğumûma çekme tîğuñ
Tâ virmeyicek cilâ maḥabbet
- 12 Zulmetde ƙalur mı ol ki virdi
Şem‘-i diline ziyâ maḥabbet
- 13 Nürî göricek o şûhı nâ-gâh
Didi baña merḫabâ maḥabbet

20 - (M: 46a, T: 51a, Ü1: 56b, Ü2: 46a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şanma kim eyler gönül her bir nigâra iltifât

Murğ-ı ‘anķâ eylemez degme Şikâra iltifât

- 2 Duymayınca tâ meşâm-ı cândan bûy-ı vefâ
Eylemem bu bâğda her gül-‘izâra iltifat
- 3 Bir ĥaĥt âver dilber eyler ĥâtıra elbet ĥuĥûr
Anuñ için eylerim köhne bahâra iltifât
- 4 Yüz bulur Şâyed raķîb-i bed deyu ĥalk içre yâr
Eylemezse vechi var ‘uŐŐâķ-ı zâra iltifât
- 5 Dâğlarla Şahn-ı sînem ben de tezyîn eyledim
Nûriyâ yâr eylemez mi lâle-zâra iltifât

21 - (M: 46a, T: 51a, Ü1: 57a, Ü2: 46a)
(Mütefâ‘ilün Fe‘ülün Mütefâ‘ilün Fe‘ülün)

- 1 Bize böyle âl itme hele bir piyâle nûş it
Kızarub o rûy-ı aluñ gül ü bülbüli ĥamûŐ it
- 2 Ele sâzı muĥrib alsun ne dilerseñ anı çalsun
Bu gönül de ‘aşka çalsun çekilüb kenâre gûş it
- 3 Ĥam-ı ĥaddüñ işte öyle baña bir cevâb söyle
Saña kim didi ki böyle ĥam-ı ‘âlemi be-dûş it
- 4 Budur ittifâķ-ı ârâ ide gör Őafâñı ĥâlâ
Ne keder ne ĥâl-i ferdâ ne de fikr-i derd-i dûş it
- 5 Ťuracaķ zamân mı Nûrî dile virme gel fütûrî
Ata gör ĥam-ı sürûrî mey-i ‘aşkla ĥurûŐ it

Ĥarfü’s-Şâ

22 - (M: 46a, T: 51b, Ü1: 57a, Ü2: 46a)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Ne nûş-ı bâde ne bezmüñ kebâbıdır bâ‘iş
Bu neş'eye leb-i la‘lün Őarâbıdır bâ‘iş
- 2 Sirişk-i dîdeye sûz-ı dile bu gülşende
Hemîşe gül-ruĥuñuñ âb u tâbıdır bâ‘iş
- 3 AçılŐa ĥonçe feminden cevâb mümkün idi

Bu hâle yok yere ammâ hicâbıdır bâ'is

- 4 Girifte olmamıza dâm-ı zülfe ğamzeñden
Dil-i remîdemizün pîçtâbıdır bâ'is
- 5 Keder viren dile Nûrî raķıbdır yoĥsa
Şafâ-yı ĥâtıra yâruñ 'itâbıdır bâ'is

23 - (M: 46b, T: 51b, Ü1: 57b, Ü2: 46a)
(Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

- 1 Ğâ'ile-i vuşlatı çekme 'abeşdir 'abeş
Dilde buluş fürķatı çekme 'abeşdir 'abeş
- 2 Bâr-ı ğam u miĥnet-i yâr ise ber-dûş kıł
Her ğam u her miĥneti çekme 'abeşdir 'abeş
- 3 Cism-i raķıb-i 'abûs a'zam-ı kâbûsdur
Öyle ağır şıķleti çekme 'abeşdir 'abeş
- 4 Sende bu rütbe şehâ tîĝ-i teĝâfûl ki var
Ĥancer-i pür-heybeti çekme 'abeşdir 'abeş
- 5 Ol müje vü ebrûvân Nûrî'ye kâr eyledi
Tîr ü kemânuñ ķatı çekme 'abeşdir 'abeş

24 - (M: 46b, T: 51b, Ü1: 57b, Ü2: 46b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dil taşar bu dîde-i ĥûn-bârdan gel açma baĥş
Hep taşar ĝuş iden ol cû-bârdan gel açma baĥş
- 2 Ĥadşe virme ĥâtır-ı yârâna ey ĥ'âce yeter
Vaşl-ı yâri söyle hecr-i yârdan gel açma baĥş
- 3 Tatlıdur gerçi demâĝ-ı câna lezzet-baĥş olur
Ebkem ol ol la'l-i şekker-bârdan gel açma baĥş
- 4 Bizleri maĥrûm-ı ĥ'âb u râĥat itmek mi ĝarâz
Her gice bu turre-i tarrârdan gel açma baĥş
- 5 'Âşıkân içre kıyâmetler ķopub tûl u dırâz
Söz uzar ol serv-i ĥoş-reftârdan gel açma baĥş

3a- mümkün idi: mümkün itdi Ü2
3a- Cism-i raķıb: Çeşm-i raķıb Ü2
4b- bu turre: bir turre Ü2

- 6 Vaşf-ı yâri şu gibi takrîr ile eyle beyân
Sen o kâfir-mâcerâ ağıyardan gel açma baḥş
- 7 Şafḥa-i endîşeñi ğark-âb-ı hûn eyler senüñ
Nûriyâ ol ğamze-i ğaddârdan gel açma baḥş

Ḥarfü'l-Cîm

25 - (M: 46b, T: 52a, Ü1: 58a, Ü2: 46b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dâĝ dâĝ it şafḥ-ı sineñ tâze tâze yâre aç
Bu zemîn-i nev ile derdüñ yine ol yâre aç
- 2 Maḥbaḥ-ı "naḥnü ḳasemnâ"dan bilenler ḳısmetin
Aĝzım açmaz ḥvân-ı ğayra olsa da hem-vâre aç
- 3 İftaḥ 'ayneykî ider işrâb-ı cûda her ḥabâb
Olma ḥvâb-âlûde-i ğaflet gözüñ bî-çâre aç
- 4 Aĝlasın aĝzı ḳapansun düşmenüñ ey verd-i nâz
Yüzine gül 'âşıkuñ ğonçe-femüñ bir pâre aç
- 5 Yâr va'd itmişdi bir bûse yayılmış aĝıza
Nûriyâ kim didi bu sırrı varub aĝyâra aç

26 - (M: 47a, T: 52a, Ü1: 58a, Ü2: 46b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Dimem gönül saña ol ğıbta-i melekden geç
Yolında âdem iseñ cümle mâ-melekden geç
- 2 Yine gönül ilişir ḥalka-i ser-i zülfe
Ne çâre var ḫtâlim çenber-i felekden geç
- 3 Alur mı 'aynına kûyında ḥâk-i pâyi olub
Ĝubâr-ı sürme-veş ister iseñ elekden geç
- 4 Bu ḥulf-i va'd-i vişâlüñ revâ mı niçeye dek
Büküldi ḳâmetimiz toĝrı söyle dekden geç
- 5 Reh-i 'adem görünür la'lin isteme emmek
Pül-i taḥassür idüb çekdigüñ emekden geç
- 6 İrem dir iseñ eger vaşl-ı dilbere yalnız

Fünûn-ı ‘aşkda sen kâdr-i müsterekden geç

- 7 Hased bir eski belâdır taḥammül it Nûrî
Ya böyle şîr-i ter ü tâze söylemekden geç

27 - (M: 47a, T: 52b, Ü1: 58b, Ü2: 47a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Bâr-ı ağıâr-ı yâr gücdür güç
Çekmege ıştıbâr gücdür güç
- 2 Zûr kâr eylemez aña bir dem
Sitem-i rûzgâr gücdür güç
- 3 Dâm-ı ‘aşka düşüb qarâr itme
Şoñra andan firâr gücdür güç
- 4 Yâra ḥaṭṭ gelmek ile noḡta kadar
Çizemezsin kenâr gücdür güç
- 5 Nûriyâ eşk-i çeşmime bakma
Elem-i intizâr gücdür güç

Ḥarfü’l-Ḥâ

28 - (M: 47b, T: 52b, Ü1: 58b, Ü2: 47a)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Ayakda kalmaya çâk sâkiyâ elüñdeki râh
Odur bu devrde ‘uşşâka râhatü’l-ervâḥ
- 2 Hikâyedir garazım yok şikâyetim senden
Yalan degil saña olmaz benim gibi meddâḥ
- 3 Tağıtma sen de bizim böyle ḥvâb u râhatımız
Şabâ toḡunma ser-i zülfine şabâḥ sabâḥ
- 4 Şalub bir engîne kendin şaşırđı puşulayı
Göñül seffine-i ‘aşkuñda olalı mellâḥ
- 5 Benim elimde ne ifsâd ider o muğ-beççe
Ayak patırdısı ile görünce bende şalâḥ
- 6 Bilürdi kaç gûşesi olduğım bu dünyânuñ

1a- Bâr-ı ağıâr: yâr-ı ağıâr Ü2
5a- muğ-beççe: muğ-beççeyi Ü2

Bucağ bucağ saña beñzer bulam diyen seyyâh

- 7 El aç hûlûş-ı derûn ile Nûriyâ elbet
Açar derîçe-i maqşûdı hazret-i Fettâh
- 29 - (M: 47b, T: 52b, Ü1: 59a, Ü2: 47b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)
- 1 Başlasın meclis-i meyde yine devrâna kadeh
Tâ ki devr-i Cem’i işrâb ide mestâne kadeh
- 2 ‘Aks idüb yaruñ o ruhsâre-i hûrşîd-veşi
Beñzesin devr-i kamerdür meh-i tabâna kadeh
- 3 Kaçırur görünce ceşş-i gamı bir dizginde
Raşş-ı gül-gûnını sürsin hele meydâna kadeh
- 4 Kadrine hürmet idüb cümle el üstünde tutar
Ayağın başşa eger bezme Nerîmâne kadeh
- 5 Nâzı bahşında o ser-mest-i gurûr-ı hüsnuñ
Devri îmâ ideyor zümre-i ‘irfâna kadeh
- 6 Şu virür gamzesinüñ tîgine şimdi mey ile
Girdirür var ise yârı yine bir kana kadeh
- 7 Çoğdan arar idi bir cây-ı harâb ey Nûrî
Buldı kenz-i meyi koydı dil-i virâna kadeh
- 30 - (M: 47 b, T: 53a, Ü1: 59b, Ü2: 47b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)
- 1 Sâkiyâ meclise gel şun bize bir câm-ı ferağ
Görelim devrde biz de biraz eyyâm-ı ferağ
- 2 Serdi gitdi bizi bu serde humâr-ı mey-i gam
Tâ-be-key olmayalım biz de mey-âşâm-ı ferağ
- 3 Yok yere eyleme endîşe o gonçe dehenüñ
Var ise lebleridir bâde-i gül-fâm-ı ferağ
- 4 Rûz u şeb dikkat iden hüsline yaruñ didiler
‘Ârız u turresidir şubh-ı şafâ şâm-ı ferağ
- 5 Gördi kim vuşlatıdır şimdi merâm-ı dilimiz
Kaçmada anuñ için âhû-yı nâ-râm-ı ferağ

- 6 Gelmedi kimsenün âgûşına dil-^vâh üzre
Bu gülistânda bir şûh-ı gül-endâm-ı feraḥ
- 7 Çıkmadı şafha-i kırtâs-ı şühûda Nûrî
Faşş-ı dehr üzre kazılmış mı degil nâm-ı feraḥ

Harfü'l-Ḥâ

31 - (M: 47b, T: 53a, Ü1: 59a, Ü2: 47b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Şıķılma ḥân-ķah-ı ğamda ey dil-i ğüstâḥ
Bulunmaz 'âşık-ı zâra o rütbe cây-ı ferâḥ
- 2 Keşide nef ü 'aḫ başķa feyz-i Bârî'dir
Bu bâĝ u râĝda bâr-âver olmadı her şâḥ
- 3 'Îmâr-ı ķaşr-ı derûna çalış bu 'âlemde
Ķuşûrına nazâr itme eger yaparsañ kâḥ
- 4 Cihânda tezkiye-i nefse mürşid olmalıdır
Vücûddan bile şabûnla çıkar evsâḥ
- 5 'Aceb mi nâyla Nûrî olur ise hem-dem
Ki oldu âteş-i 'aşķuñla cismi pür-sûrâḥ

32 - (M: 48a, T: 53b, Ü1: 60a, Ü2: 48a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Eyler icrâ kûyına çeşmânım ol ḥûrşid-ruḥ
Şebnem-âsâ cezb ider 'ummânım ol ḥûrşid-ruḥ
- 2 'Âşıkân içre eyler ise zerre iltifât
Çıkarur eflâke 'izz ü şânım ol ḥûrşid-ruḥ
- 3 Ḥân mân-sûz-ı ketân olmak da ey meh iş midir
Ĝör nice yakdı dil-i sûzânım ol ḥûrşid-ruḥ
- 4 Var kıyâs it tâb-ı ruḥsârın ki itdikce ḥayâl
Ḥıyre-dâr eylerdi çeşm-i cânım ol ḥûrşid-ruḥ
- 5 Baḫt-ı tîrem veş siyeh zülfinde kalmışdı ĝöñül
Açmayaydı dîde-i ḥvâb-ânım ol ḥûrşid-ruḥ
- 6 Döndi taḫsîn itmeden şevķ-i dil-i pervâneyi
Seyr idince 'aşķla devrânım ol ḥûrşid-ruḥ

- 7 Kışt-zâr-ı dehr içinde berķ-i ğamla Nûriyâ
Yaķdı gitdi hırmen-i sâ mânım ol hûrşîd-ruh

33 - (M: 48a, T: 53b, Ü1: 60a, Ü2: 48a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)

- 1 Metâ'-ı gön lüm aldı gitdi ol şûh
Beni ferdâya şaldı gitdi ol şûh
- 2 Gelince haţt-ı kaţ'î cümle 'uşşâķ
Kesildi baña ķaldı gitdi ol şûh
- 3 Görünce cûşîş-i deryâ-yı 'aşķım
Deriñ efķara ķaldı gitdi ol şûh
- 4 O düzdîde nige hle cümle varım
Gözüm açınca ķaldı gitdi ol şûh
- 5 Gelince nâzla bezme ne çâre
Fısıldılar çoğaldı gitdi ol şûh
- 6 Yüzün gördükde geldi baña bir hâl
Hele bilmem ne hâldi gitdi ol şûh
- 7 'Aceb Nûrî gelür mi viresidir
Metâ'-ı gön lüm aldı gitdi ol şûh

Harfü'd-Dâl

34 - (M: 48b, T: 53b, Ü1: 60b, Ü2: 48a)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 'Âlemi zülfüñ perîşân-ı rûzgâr itdi meded
Cem'î hâţır mı ķodı hep târ-mâr itdi meded
- 2 Hâyli demdir gizlemişdim yârdan ağyârdan
Derdimi hûn-âb-ı çeşmim âşikâr itdi meded
- 3 Esb-i istignâ vü nâza şöyle dizgin virdi kim
Sâha-i pehnâ-yı ķalbim pür-ğubâr itdi meded
- 4 Şevķ-i dîdârı ile her mûyı mı müjğânımuñ
Hâk-rûb-ı şâh-râh-ı intizâr itdi meded
- 5 Muntazırken nerd-i 'âlemde ğüşâd-ı hâţıra

Bir oyun itdi bize ‘aşkuñ ki zâr itdi meded

- 6 Gizlenürdi murğ-ı dil gâhıce zâr-i turrede
Bâz-ı gamzeñ ‘âkıbet gördi şikâr itdi meded
- 7 Kendüye dönderdi âhir bizleri de Nûriyâ
‘Aşkla bu çarh-ı devrân bî-çarâr itdi meded

35 - (M: 48b, T: 54a, Ü1: 60b, Ü2: 48b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Küşt-i girâna beni yâr zebûn itdi meded
Ayağım aldı eliyle bir oyun itdi meded
- 2 Zülf-i zencîrine bend itmek için Kays gibi
Bizi âvâre-i şahrâ-yı cünûn itdi meded
- 3 Dâd alur var mı ‘aceb gamze-i bî-dâduñdan
Niçe bî-çareyi âğişte-be-hûn itdi meded
- 4 Hâlimiz ile giderken o levend-i ‘aşkuñ
Kesdirüb yolumuzı çıkdı şuyun itdi meded
- 5 Ğayre eksildi mi bilmem hele Nûri’ye tamâm
Gün-be-gün cevrini ol mâh füzûn itdi meded

36 - (M: 48b, T: 54a, Ü1: 61a, Ü2: 48b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 İştidim ey gönül bir yâr sevmişsin mübarek-bâd
Cefâyı i‘tiyâd it Ğayrı ey bî-çareye mu‘tâd
- 2 Baña Ğayruñ kelâmı sükker olsa zevk-yâb olmam
Şarâb-ı telh-i düşnâm-ı leb-i la‘lünden aldım dâd
- 3 Olurdı her kılı bir nişter ol hâme-i mûyuñ
Eger taşvîr ideydi gamze-i hûn-rîzüñi Bihzâd
- 4 Mağabbet-cûy-ı şîrinden olan bir kerre Şîrîn-kâm
Çayırmaz Bîsütûn-ı gamda cân u başı çûn Ferhâd
- 5 Bizi Cemşîd-i mülk-i ‘aşk itdi rûzgâr âhir
Ki her dem olmada taht-ı ser ü sâmanımız ber-bâd
- 6 Kaçarsa gamzeden tîğ-i teğâfülden emîn olmaz
Ne yapsun ara yirde ‘âşkuñ kimden kime feryâd

- 7 Toğunmağ mı murâduñ zülf-i yâre bu gice Nûrî
Yine baht-ı siyehden çok hikâye eyledüñ îrâd

37 - (M: 49a, T: 54b, Ü1: 61a, Ü2: 48b)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Ey gamzesi 'ayn-ı tîğ-i bî-dâd
Yok fâ'ide cismim olsa pûlâd
- 2 Ey şu'le-i reşk-i her-ıırâmî
Dâğ-ı dil ü cân serv ü şimşâd
- 3 Nağş-ı lebüñ alsa ger hayâle
Şûret gibi hâbt olurdı Bihzâd
- 4 Şîrînlik için yazardı nüşâ
Şîrîn'e seni göreydi Ferhâd
- 5 Zülfüñ idicek şabâ perîşân
Cem'iyet-i diller oldu ber-bâd
- 6 Bir hat görünürdi püşt-i lebde
Şordum bu mıdır o haft-ı Bağdâd
- 7 Hiç dâ'ire-i 'ağılda kor mı
Her kime görünse ol perî-zâd
- 8 Kan ağlar o dâhi gamzesinden
Ben kıanda o kıanda kıanda imdâd
- 9 Her mûyımı bir zebân iderdim
Geçseydi o mû-miyâne feryâd
- 10 Me'zûn-ı mağabbetiz ezelden
Lâzım mı bize bu fende üstâd
- 11 Pîr-i meye Nûriyâ ne dirsın
Bûs itdim ayağın itdi irşâd

38 - (M: 49a, T: 54b, Ü1: 61b, Ü2: 49b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Toğunmuş båd-ı âhım zülf-i yâra herçi-båd-âbâd
Ben artık minnet itmeme rûzgâra herçi-båd-âbâd
- 2 Ya girdâb-ı belâyâ düş olur deryâ-yı 'aşkıñda
Varır yâ keştî-i dil bir kenâra herçi-båd-âbâd

- 3 Hevâ-yı ‘aşk idüb pâ-der-rikâb-ı sûy-ı rüsvâyî
Müheyyâ-yı verâ‘ım neng ü ‘âra herçi-bâd-âbâd
- 4 Nesîm-i şubhla zülfi tağılmış hûb-ı nâz içre
Mecâlim kalmadı şabr u qarâra herçi-bâd-âbâd
- 5 Beni itmezse de bâd-ı hevâca nâ‘il-i vuşlat
Temâyül eylemem gayrı nigâra herçi-bâd-âbâd
- 6 Hevâlandım görünce ol tezerv-i hûb reftârı
Yine bâz-ı dili şaldım şikâra herçi-bâd-âbâd
- 7 Süleymân-ı diyâr-ı ‘aşkuñım bir demde olmaz mı
Nüfûzum rûzgâr-ı zûr-kâra herçi-bâd-âbâd
- 8 Hürûş itsün yine deryâ-yı eşkim bâd-ı âhımla
Cihânı döndirüb tûfân-ı zâra herçi-bâd-âbâd
- 9 Varursañ kûy-ı yâra ey şabâ ruhsârı bûyından
Getür bir şemmecik Nûrî-i zâra herçi-bâd-âbâd

39 - (M: 49b, T: 55a, Ü1: 62a, Ü2: 49b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 ‘Aqlımı ‘aşka muhkem itdim bend
Baña mecnûnluğdur itmek pend
- 2 Buña ağlar gönül ki itmedi yâr
Anı bir kerre lâyıq-ı gül-ğand
- 3 Yanmasun mı buña gönül ki o şûh
Dili mi itdi nâr-ı cûda sipend
- 4 Konar idi sere hümâ-yı vişâl
Ben de olsam cihânda devlet-mend
- 5 La‘lini Nûriyâ hayâle alub
Olagör nûş-ı mey ile hursend

40 - (M: 49b, T: 55a, Ü1: 62a, Ü2: 49b)
Nazîre be-Şevket

نشاط مست روی یار از اسباب دگر باشد
 خیال لعلش از عالم آب دگر باشد
 بخشم و لطف تو در یکدم آتش گرم و سرد
 دو چشم عاشق زار تو میزای دگر باشد
 بدو خطش ایجاز سخن خوب آید از اطناب
 مسلسل بخت زلفش کرچه اطناب دگر باشد
 بشهاسیر ماه و رفتن ساحل عبت بینم
 بدک عکس رخ و کیسوت مهتاب دگر باشد
 سخن داد گیر شوکت دار اسلف نوری
 بطرز شوکت دار آوردار اب دگر باشد

41 - (M: 49b, T: 55b, Ü1: 62b, Ü2: 49b)

Nazîre be-Câmî

کار ما را باز دشواری فتاد
 مرغ دل در دام خونخواری فتاد
 کی کنم آن طره طزار را
 در دیار سن سرداری فتاد
 در ره عشق زمام اختیار
 ناکه از دستم بنا چاری فتاد
 میکشیم از عالم در ازل
 قرعه ماهیچین این زاری فتاد
 سوزشم معذور دار از تاب عشق
 بر کلاه خرمم ناری فتاد
 بعد ازین ستودیم شد آشکار
 طشت من از بام هشیاری فتاد
 نوری جامی را نمابد این غزل
 کرچه بی کلفت ز کلک آری فتاد

Harfü'z-Zâl

42 - (M: 50a, T: 55b, Ü1: 62b, Ü2: 50a)

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ders-i 'aşkı eyledim ben bülbül-i şeydâdan aḥz
Sırr-ı mir'ât-ı cemâli tûṭî-i gûyâdan aḥz
- 2 Yanmağ ı şem' -i ruḥ -ı cânâna ben ez -cân u dil
Eyledim pervâne -veş bir merd -i bî -pervâdan aḥz
- 3 Hüsni fikr ile buldum vaşfına lâyıḳ kelâm
'Aks -i mu'tâd üzre lafzı eyledim ma'nâdan aḥz
- 4 'Ârız -ı dil -dârdan çaldıḳda gül âl ile reng

Sünbül itmiş nîm bir bû turre-i bûyâdan aḥz

5 La'l-i nâbuñdur bize ancak şeâtret baḥş olan
Neş'eyi ḥâcet yok itmek bâde-i şahbâdan aḥz

6 Şemsle hem târek-i fâḥr olsa olmaz mı 'aceb
Sikke-i 'aşkı idenler dest-i Mevlânâ'dan aḥz

7 Rezm-gâh-ı dehr içinde bende seyf-i kilik ile
İntikâm u şâ'rim itdim Nûriyâ a'dâdan aḥz

43 - (M: 50a, T: 55b, Ü1: 63a, Ü2: 50a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Emrin 'uşşâka yâr ider tenfîz
Ḥükmini şehri-yâr ider tenfîz

2 Sem'a girmez efendi şanma sözin
Vâ'iz-i süm'a kâr ider tenfîz

3 Ğarâz-âmîz olmayan nefesi
Ḥâzret-i Kird-gâr ider tenfîz

4 Kâzî-i 'aşk emri ü nehyini hep
Ḥalka-i bi'l-iztirâr ider tenfîz

5 Her civânun cefâsını bu felek
Baña bi-ihtiyâr ider tenfîz

6 Kişver-i dilde bu hevâ ḥükmin
Dem-be-dem rûzgâr ider tenfîz

7 Baña fermân-ı cevri ol şâh
Nûriyâ zûr u zâr ider tenfîz

44 - (M: 50a, T: 56a, Ü1: 63a, Ü2: 50a)
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 İder ḥiṭâbını düşünâmı pek elezz-i lezîz
Olur ta'âma girince nemek elezz-i lezîz

2 Ḥoş imtizâc ider ikisi şîr ile şekerün
Yine olur mı leb-i yâr-tek elezz-i lezîz

3 Lezîz idi hele zâtında da sözi ammâ

Lebinden oldı mürur idicek elezz-i lezîz

- 4 Koyulmasun mı senüñ h^vân-ı vaşluña ‘âşık
Yimek diler kişi olsa yemek elezz-i lezîz
- 5 O nûş-ı leb baña bir söz disünde ey Nûrî
Gerek ise acı olsun gerek elezz-i lezîz

Harfü’r-Râ

45 - (M: 50b, T: 56a, Ü1: 63b, Ü2: 50b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Vesîle-cû-yı vuşlat oldıgım yâre tıyurmuşlar
Nifâk itmişler ammâ ma‘nevî himmet buyurmuşlar
- 2 Eyü ma‘nî degil yanuñda gördüm düşde agyârı
Egerçi kôrçulu rü’yâ şoñını hayra yormuşlar
- 3 Nevâl-i vuşlata h^vâhiş-ger olmaz ‘âşık-ı şâdık
Dil-i zârı hayâl-i yârla anlar doyrurmuşlar
- 4 Hele bîdârî-i bahtımla vardım bezm-i cânâna
Temâşâ eyledim keyfimce mest olmuş uyurmuşlar
- 5 Lebüñ şevkiyle teng eylerdim a‘dâya bu meydânı
Semend-i himmet-i Nûrî’yi lakin pekce yormuşlar

46 - (M: 50b, T: 56b, Ü1: 63b, Ü2: 50b)
Nazîre be-Râşid Efendi
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Yanuñdan dûr isemde tirüñe sînem muğâbildir
Kemân ebrûña gerçi pehlevânım ger ki menzildir
- 2 ‘Aceb mi gâhice ruhsârını setr eylese zülfi
Sehâb-ı tîre zîrâ câ-be-câ hûrşide hâ’ildir
- 3 Letâfetde ziyâde âb u âteşdir senüñ ruyuñ
Görenler cem‘-i zıddeyni zârûrî bunda kâ’ildir
- 4 Kalem böyle çalınmış luñfi yokdur nâle vü zârûñ
Elinden nâle döndük biz raķîb ihsâna nâ’ildir
- 5 Kemâl-i iştiâ bâr-âver itmez nañl-i ümmîdi
Göñül bu nükteden bilmem niçün her bâr gâfildir

- 6 Beni gûş eyle yokdur aḡz-i şâ'r-ı düşmene meylim
Ġaraż bu kûşîşimden de hemân bir def'-i şâ'ildir
- 7 Sözi Nûrî uzatma ḡazret-i Râşid Efendimiz
Bu ḡüsn-i ṭab' ile ḡaḡḡâ ser-efrâz-ı emâşildir
- 8 Meşâm-ı câna misk ü 'anber işmâm itdi bu nazmı
Göñül geh ḡâl-i Hindûya gehî gîsûya mâ'ildir
- 47 - (M: 50b, T: 56b, Ü1: 64a, Ü2: 50b)
Nazîre be-Vehbî
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)
- 10 Çekilüp şıdḡla itdik sefer Allâh yekdir
Bâd-ı nuşret bize ḡayrı eser Allâh yekdir
- 11 Çün açıldı biñ iki yüz ikide bâb-ı cihâd
Düşmen-i dîni ider der-beder Allâh yekdir
- 12 'Ucb u kibr eylemeden geçmeyen ol bî-dînüñ
Cümlesi şimdi ḡılıçdan geçer Allâh yekdir
- 13 Ḳuvvet-i mu'cize-i Ḥazret-i Peygamber ile
Sâ'id-i keyd-i 'adûyı kırar Allâh yekdir
- 14 'Alem-i ḡazret ile 'azm iden ol ḡâzîler
Düşmen-i dîne bulurlar zafer Allâh yekdir
- 15 "Mâ rameyt"üñ görürüz sırrını in-şâ'-Allah
Cünd-i ḡaybî ile imdâd ider Allâh yekdir
- 16 Kâfir-i Rûsya'yı rû-siyeh idüb bu sefer
Vire düşmen Ḳırım'ı ser-be-ser Allâh yekdir
- 17 Ḳızıl almada kızıl ḡana boyanub Alaman
El-amân deyu emâna düşer Allâh yekdir
- 18 Diyelim bizde göñül birligi ile Nûrî
Vehbî'ye pey-rev olub tâ-seher Allâh yekdir
- 48 - (M: 51a, T: 57a, Ü1: 64a, Ü2: 51a)
(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)
- 1 Eşkim ḡayâl-i la'l-i lebüñle şarâb olur
Nâr-ı firâḡuñ ile cigerler kebâb olur

- 2 Te'sîr-i hâl ü rûyuñ ile âh u eşkim âh
Leyl ü nehâr gıbta-i misk ü gül-âb olur
- 3 Şevk-i cemalüñ ile çıkan dūd-ı âhımuñ
Her bir şerârı reşk-i ruḡ-ı âfitâb olur
- 4 Devr-i ḡaṡuñda çekdiğim âlâm u miḡnetüñ
Taḡrîr olunsa biñde biri bir kitâb olur
- 5 Bir şudadır müsâ'ade-i rûzgâr kim
Varsam kenâr-ı baḡr-i muḡte serâb olur
- 6 İzhâr-ı nev-cüvânî iden pîr-i sâde dil
Bi-iştibâh maşhara-i şeyḡ ü şâb olur
- 7 Nûrî ne ḡaflet ile yatarsın şabâḡa dek
Bilmez misin seḡerde du'â müstecâb olur

49 - (M: 51a, T: 57a, Ü1: 64b, Ü2: 51a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Tûrâb-ı pâyma düşdükce yâr ser-keş olur
Ne şudasın disem ol demde parlar âteş olur
- 2 Bu günde bir ṡarafa eşdirür giderdim ben
O şûḡı bilsem eger kim baña uyub eş olur
- 3 Aman o şâne ile zülfüñi ḡarışdırma
Nizâm idem dir iken 'aḡlımız müşevveş olur
- 4 Ḳapılma her güzele olsa olsa bir dilber
Cihân-ı ḡüsnde yektâ o dil-rübâ-veş olur
- 5 O pençe tâb-ı melek Nûriyâ buyursa daḡı
Beşerden 'âşık olan şanma aña üç beş olur

50 - (M: 51b, T: 57a, Ü1: 65a, Ü2: 51b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Cüyuş-ı miḡnete ol dil ki hep muḡaffer olur
Sükûnı zırh-ı beden şabrı serde miḡfer olur
- 2 Getür şu 'ûd ile pür-micmer ü gül-âb-dânı
Raḡîbi bu şu ile şavma ḡayli 'anber olur

- 3 Anuñ çün 'âşıkâ düşnâmını ider tekrâr
Bilür ki cümleden a'lâ şeker mükerrer olur
- 4 İlişe çeşmi eger muṭribüñ ḥam-ı zülfe
Zarûrî çaldığı beste uşûli çenber olur
- 5 Girerse deste eger vaktini geçirme şaķın
Efendi mîve-i vuşlat olursa pek ter olur
- 6 Gelince yanına ruḥsârıñıñ çıkar kıızılı
Hezâr egerçi bu gülşende varır aḥmer olur
- 7 Ḥayâle gelse eger yârun 'ârızı Nûrî
Ne ḥâlet 'ârız olur cân u dil münevver olur

51 - (M: 51b, T: 57b, Ü1: 65a, Ü2: 51b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Gün-be-gün ḥüsn-i yâr berter olur
Ġıbṭa-fermâ-yı mihr-i enver olur
- 2 Cümle 'âlem bu sihr ile görürüz
Çeşm-i câdûsına musaḥḥar olur
- 3 Çarḥ taklîd için o ḥûn-rîze
Ayda bir mâh şekl-i ḥancer olur
- 4 Yâri gördükce uçmağa göñlüm
Medd-i nezzâre bâl ile per olur
- 5 Kâmeti bir nişân kıyâmetden
Kûyı böyle giderse maḥşer olur
- 6 Tâb-ı ruḥsârın eylesem tavşîf
Reşḥa-i kilik-i nazmım aḥker olur
- 7 Biñ dile bir nigâhı zâmindir
Nûriyâ şanma böyle dilber olur

52 - (M: 51b, T: 57b, Ü1: 65b, Ü2: 51b)
Nazîre be-Nebîl Beg
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Mir'ât-ı rûy-ı yâri görenden keder gider
Böyle giderse 'âlemi ḥayrân ider gider

- 2 Dil ihtirâz ider mi nişîb ü firâzdan
Tâ kim kaçâr-ı ‘aşkıını yârûñ çeker gider
- 3 Kendü gibi bir âfeti koyına alam deyu
Pîşine düşdi ol kızıcağıım meler gider
- 4 Keşti-süvâr-ı lücce-i iqbâl şanmasın
Bu rûzgârı böyle muvâfık eser gider
- 5 Kaç cân aşıldı görmek için bend-i zülfine
Eyler nazâr verâsına cânân gider gider
- 6 Bahtım gelür hayâlime gel añma turesin
Tûl u dırâz-ı bahşi efendi gider gider
- 7 Ser-keş giderse böyle o maħbûb-ı fitne-cû
Nûrî vişâli yolına çok cân u ser gider
- 8 Şâbâş ola cenâb-ı Nebîl-i hünervere
Kim esb-i kilki böyle zemînde eşer gider

53 - (M: 52a, T: 58a, Ü1: 66a, Ü2: 52a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Âh kim turma gönül kûy-ı dilârâya gider
‘Âkıbet bir gün olur kırkarım araya gider
- 2 Râh-ı ‘aşkıında senün yitdi sürâğ-ı dilimiz
Anı şimden-gerü ey şûh kim araya gider
- 3 Reh-nüma olsa eger bir kulına ‘avn-i Hudâ
Tevsen-i zihni anuñ ahsen-ârâya gider
- 4 Rây bilmezse de ol râya müşâbih hancer
Gözümüz yârı görünce yine o râya gider
- 5 Cânımız kılcâ kalur şâne tokundukca aña
Nûriyâ turmayub ol zülfünü taraya gider

54 - (M: 52a, T: 58a, Ü1: 66a, Ü2: 52a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Mülk-i hüsne hatı şebihün itdi dilber bî-haber

2a- nişîb ü firâzdan: nişîb-i firârdan M
8a- Şâbâş: sâpâs Ü2

‘Âlemi fitne dige-gûn itdi dilber bî-ħaber

- 2 Bu taġâfûlden ‘aceb bir dem ħalâş olmaz mıyuz
Ġamze ‘uşşâkı ciger-ħûn itdi dilber bî-ħaber
- 3 Turre-i müşġîni sevdâsı o ħâl-i ‘anberi
Niçe biñ zî-‘aklı mecnûn itdi dilber bî-ħaber
- 4 İki çeşmim bir nigâh-ı cân-kâh-ı ‘işvesi
Ġıbta-baħş-ı Şaţţ u Ceyħûn itdi dilber bî-ħaber
- 5 Ĥalka ħalka zülf-i müşġîni temâşası hele
Ĥaddimi enmûzec-i nûn itdi dilber bî-ħaber
- 6 Dîde-i âhûsınuñ te’sîridir kim göz göre
Ehl-i ‘aşkı ser-be-hâmûn itdi dilber bî-ħaber
- 7 Âh u zâr itsem ‘aceb mi Nûriyâ şeb-tâ-seħer
Mülk-i ħüsne ħaţţ şebiħûn itdi dilber bî-ħaber

55 - (M: 52a, T: 58b, Ü1: 66a, Ü2: 52a)

Nażîre be-Nebîl Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Teşne-kâmım âbı bilmem ħandedir
Deşt-i ġam dülâbı bilmem ħandedir
- 2 Ĥarşumuzda Ĥahramân ġamzesi
Rüstem ü Sührâb’ı bilmem ħandedir
- 3 Baħr-i ‘aşka düşdi fülk-i dil gider
Âh kim ġirdâbı bilmem ħandedir
- 4 Neş'e-yâb-ı la‘lûñüm şimden-gerü
Ben şarâb-ı nâb-ı bilmem ħandedir
- 5 Pey-rev olmaġ belki mümkindi bize
Vaşluña reh-yâbı bilmem ħandedir
- 6 Eşkimi bildim görüb kûyuñda lîk
Ol şuyuñ mîzâbı bilmem ħandedir
- 7 Tâb-ı rûyuñ görmeden nevmîz olan
Nûri-i bî-tâbı bilmem ħandedir
- 8 Ĥande nâz itmekdedir şi‘r-i Nebîl
Lezzet-i cüllâbı bilmem ħandedir

56 - (M: 52b, T: 58b, Ü1: 66b, Ü2: 52b)
 Nazîre be-Fehîm
 Berây-ı Maḥbûb
 (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Sende bir âfete ḥayrân olacaḡsın âḡir
İtdigüñ cevre peşîmân olacaḡsın âḡir
- 2 Çâk çâk eyleyicek sîneñi ser pençe-i ġam
‘Aşġla dest ü girîbân olacaḡsın âḡir
- 3 Hele dil-beste olub zülfine bir mâh-veşüñ
Ṭurresi gibi perîşân olacaḡsın âḡir
- 4 Tâbiş-i rûyuña pervâne iken şimdi cihân
Sende bir âteşe suzân olacaḡsın âḡir
- 5 Girye-i ‘âşıkı gördükce olursın ḡandân
Neyleyim sen daḡi giryân olacaḡsın âḡir
- 6 ‘Ârız-ı yârda ey dûd-ı siyâh-ı âhım
Şûret-i ḡaṭṭda nümâyân olacaḡsın âḡir
- 7 Diñle Nûrî’yi baġub âyineye itme ġurûr
Sende bir âfete ḥayrân olacaḡsın âḡir

57 - (M: 52b, T: 58b, Ü1: 67a, Ü2: 52b)
 (Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 İzn yok ‘âşıkâ dîdâra dimiş sözde budur
Müjdeler eyleyüñ aġyâra dimiş sözde budur
- 2 Virmiyor teşne-dile âb-ı ḡayât-ı vaşlın
Ne yanar ‘aşġla bîçâre dimiş sözde budur
- 3 Cümle ‘uşşâkı ciger-ḡûn idüb âḡir ruḡşat
Virmeyem ġamze-i ġaddâra dimiş sözde budur
- 4 Nigeḡi bend idicek ṭurresine murġ-ı dili
Nideyim bende o mekkâra dimiş sözde budur
- 5 Neş'e-yab itmek içün şanki mey-i la‘li ile
ġitmesün ḡâne-i ḡammâra dimiş sözde budur

- 6 Kâse kâse içirüb zehr-i sitemler meşelâ
Acıdım şoñra o ğam-ıvâra dimiş sözde budur
- 7 Müdde'â zâhir iken sîne-i pür-dâğımdan
Çâre yok mı 'aceb inkâra dimiş sözde budur
- 8 Baña düşünâmı da hoş geldi dimişdim birine
Viricek bu haberi yâra dimiş sözde budur
- 9 Nûrî-i zârı idüb küşte-i tîğ-i âzâr
Tevbeler itdigim evzâra dimiş sözde budur

58 - (M: 53a, T: 59a, Ü1: 67a, Ü2: 53a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bir medd-keşide eyledi ruhsâra hañt-ı yâr
Viridi şikest revnağ-ı gülzâra hañt-ı yâr
- 2 Kılca 'alâka oldıgım âyâ miyânede
Bildirmek istiyor mı dil-i zâra hañt-ı yâr
- 3 Hüsünde çünki yok ser-i mü i'tirâza yer
Geldi bu nükteyi baña iş'âra hañt-ı yâr
- 4 Bildürdi cây-ı noğta-i mevhûme-i lebin
Gûyâ ki kilik-i müyla nezzâre hañt-ı yâr
- 5 Ülkâ-yı hüsne şimdi şebihûn idüb gelür
Çok sebkat itdi leşker-i Tâtâra hañt-ı yâr
- 6 Beñzetdiler cemâlini çün şubha ben dağı
Beñzer disem 'aceb mi şeb-i târa hañt-ı yâr
- 7 Nûrî qaraltı gösterüb ürkütmesün bizi
Murğ-ı dili ne ân k'ide âvâre hañt-ı yâr

59 - (M: 53a, T: 59a, Ü1: 67b, Ü2: 53a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Hâlimi hâme beyân eylemeden kalmışdır
Derdimi nâme 'ayân eylemeden kalmışdır
- 2 Hıvâce-i dil tükedüb nağd-i sirişk-i çeşmi
Ba'd-ezîn sûd u ziyân eylemeden kalmışdır

8b- viricek: vireyin Ü2
3b- iş'âra: reh-i iş'âra Ü2

- 3 Âşikâr itdi deyu itme sitem ‘âşıkûña
‘Aşkuñı dilde nihân eylemeden qalmışdır
- 4 Şorma ‘uşşâkuña zehr-âbe-i hicrânûndan
Belki taħrik-i lisân eylemeden qalmışdır
- 5 Çekseler cevher-i mûdan dil-i mehzûlime tîg
Anı ta‘lîk-i miyân eylemeden qalmışdır
- 6 Çeşm-i mûr olsa eger cân-ı za‘ife hâtem
Taқınub zîb-i benân eylemeden qalmışdır
- 7 Nûrî-i zârı görüb sâħa-i evşâfuñda
Şanma irhâ-yı ‘inân eylemeden qalmışdır

60 - (M: 53a, T: 59b, Ü1: 67b, Ü2: 53b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Bir âfet gibi cânân olduğıñda şübhemiz yoқdur
Ne âfet âfet-i cân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 2 Nazar itdikce sende ħüsñüñe âyîne de her ân
O ħüsn ü âna ħayrân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 3 Degildir yalıñuz ‘uşşâk belki sen de ħamzeñden
Düşüb ħavfa hirâsân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 4 Beni giryân idince ħâr-ı ħam sen açılıb ey şûħ
Mişâl-i ħonçe ħandân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 5 Yemîn itme urub el muşħaf-ı ruħsâra ey ħîsû
‘Adû-yı ehl-i îmân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 6 Çıkub ol tûb perçemle gezince şahn-ı ħülşende
Ĥacâlet-baħş-ı reyħân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 7 Görince ‘âşık-ı zârûnda sen cem‘iyyet-i ħâtır
Te'essüfle perîşân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 8 Cihânı ey sirişk-i dîde seyle virmek istersin
Bu aқışlarla tûfân olduğıñda şübhemiz yoқdur
- 9 Bilürsüñ bir işâretle murâd-ı dilberi Nûrî
Senüñde sâħib ‘irfân olduğıñda şübhemiz yoқdur

61 - (M: 53b, T: 59b, Ü1: 68a, Ü2: 53b)
(Müfte'îlün Müfte'îlün Fâ'îlün)

- 1 Âh bu sözde kimüñ inkârı var
Dilberüñ ağıyarı gülüñ hârı var
- 2 Düşmen-i îmân iki kâfirdir ol
Şanma dü gîsû-yı siyeh târı var
- 3 Hân imiş ülkâ-yı melâhatda yâr
Nehb-i dile gamze-i Tâtârı var
- 4 Yarmayıncağ seng-i cefâ başını
Ben dimem ol 'âşıkâ kim yârı var
- 5 Defter-i derd ü gamım arz eyledim
Yâ bütünün aşâğı yâ yarı var
- 6 Şiveñe mânend olamaz gerçi kim
Her güzelüñ şive vü refârı var
- 7 Nürî-i zâr ağlamasun neylesün
Sen gibi bir yâr-ı dil-âzârı var

62 - (M: 53b, T: 60a, Ü1: 68b, Ü2: 53b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Fezâ-yı sînem üzre zeyn olunmuş şanma dâğım var
Hayâlüñ görmek için hâne-i dilde çerâğım var
- 2 O düz-dîde nigâhuñ koynına girsem bulurdum ben
Göñül dirler şu günlerde yitirdim bir sürâğım var
- 3 Ayaklandım sefer-peymâ-yı 'aşkuñ oldığım hâlâ
Saña işrâb için ey la'li mül elde ayağım var
- 4 O şâh-ı hüsne gel keyfiyyet-i la'l-i lebin şorma
Bu günlerde dir imiş bâde-i nâba yasâğım var
- 5 O mañbûbuñ baña eglence oldı çeşm-i gûyâsı
Bu mevsimde hele añbâbdan Nürî ferâğım var

63 - (M: 54a, T: 60a, Ü1: 68b, Ü2: 54a)

4a- Yarmayıncağ: yarmak için Ü2
3b- la'li mül: la'l-i mül Ü2

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)

- 1 Ol meh gice bir hânede qalmış haberim var
Hâle gibi halk ortaya almış haberim var
- 2 Ağyâra bugün va'de-i vaşlın idüb iş'âr
Ammâ bizi ferdâlara şalmış haberim var
- 3 Ğamzeyle şavaşmağda iken düzd-i nigâhı
Âřıklarınuñ göñlüni çalmış haberim var
- 4 Çok fikrim idi şimdi hele devr-i haşında
Ağyâr-ı siyeh-rûyı azalmış haberim var
- 5 Yâra yine işrâb için aqvâlini Nûrî
Deryâçe-i endişeye çalmış haberim var

64 - (M: 54a, T: 60a, Ü1: 68b, Ü2: 54a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Reng-i dâğ-ı dilim ol 'arız-ı aqmerde de var
Bu ne hâl 'aşq eşeri dilde de dilberde de var
- 2 Yaluñuz ğamze-i hûn-rîz ki daql itmeyelim
Delmede sînemizi medql o hancerde de var
- 3 Yeryüzünde seni bu hûsnle gördükde didim
Ey göñül cins-i melek gökde degil yerde de var
- 4 'Aşkla yan ki telef olmayasın bâd-ı hevâ
Yaluñuz sûziş-i dil 'ûd ile 'anberde de var
- 5 Nerm-dillikdir olan şive-i insâniyyet
Seng-dillik dir iseñ sîne-i mermerde de var
- 6 'Âşıqa sende vefâ resmini icâd eyle
Yoşsa cevr eyleme her şûh-ı sitem-gerde de var
- 7 Hûsn ü ğüftâr gerek şive vü reftâr gerek
Nûriyâ kâmet ü qadd servle 'ar'arda da var

65 - (M: 54a, T: 60b, Ü1: 69a, Ü2: 54a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Hanceri sîneleri delmege fuşat gözedir

Ġamzesi dökmege biñ kan bir işâret gözedir

- 2 Nigeñi havfı ilişdirdi bizi turesine
Murğek-i rîhte-per-cây-ı selâmet gözedir
- 3 Gör nice döndi mizâc-ı felege meslek-i yar
Nerede var ise bir müdbir ü nekbet gözedir
- 4 Dil-i bî-çâre niçe kesdirebilmiş gözine
Sevmege kendüye gördüñ mi bir âfet gözedir
- 5 Hüsünüñ esbâbı dañı haylice çokdur ammâ
Nûriyâ baña kalursa yine ‘ibret gözedir

66 - (M: 54b, T: 60b, Ü1: 69a, Ü2: 54b)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Seyr it kuruldı gülşene o reng-i nev-bahâr
Dîvân ider meger yine Hûşenk-i nev-bahâr
- 2 Bâdâmî bir çiçekli giyüb eyledi zuhûr
Tanzîm-i şaff-ı leşkere serheng-i nev-bahâr
- 3 Bârût-ı meyle âteşi vir bir fetîlden
Sâķî cihânda böyle olur ceng-i nev-bahâr
- 4 Bir nev-zemîn uşûl ile her-bâr toķunur
Hep perde-i cünûnuna âheng-i nev-bahâr
- 5 Bildirdi bülbülân-ı çemen nolduğın baña
Bir kuş diliyle ma‘nî-i ferheng-i nev-bahâr
- 6 Hâķķâ ne hûb şûret ile ehl-i diķķate
Gösterdi şun‘-ı Hâzretî erjeng-i nev-bahâr
- 7 Nûrî senüñ dükânçe-i dîvân-ı nazmuña
Olsun bu şî‘r-i ter hele âveng-i nev-bahâr

67 - (M: 54b, T: 61a, Ü1: 69b, Ü2: 54b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Getürür hâtıra ol hâtı-ı nevi köhne-bahâr
Gezdirür ‘âşîķı eyler bedevî köhne-bahâr

2b- Murğek: merhemüñ Ü2

5b- ‘ibret: ġayret Ü2

6b- erjeng: evreng Ü2

- 2 Ses çıkarmaz çekilüb her biri bir naḥl-i güle
Oldı bülbüllere gûyâ kış evi köhne-bahâr
- 3 Şoğuk olur idi birden bire âheng-i felek
Olmasa faşl-ı şitâ pîş-revi köhne-bahâr
- 4 Eskiden der-peyi ikbâl idigin idbâruñ
Bildirür işte şu bürhan-ı kavî köhne-bahâr
- 5 Nev-bahâruñ hele manzûmesine sâl-be-sâl
Nûriyâ olmadadır ḥarf-i revî köhne-bahâr

68 - (M: 54b, T: 61a, Ü1: 69b, Ü2: 54b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Bu güzeller niye âyîn-i vefâ bilmezler
Niçün âğâze-i kânûn-ı ‘aṭâ bilmezler
- 2 Nüşâ-i müşkile-i cevri tamâm ezber idüb
Ol mebâhişde hele sehv ü ḥaṭâ bilmezler
- 3 Dil virüb ḥûblaruñ yâ gibi ebrûlarına
Nedir ol çekdigimiz bunca belâ bilmezler
- 4 Hele bir kerre gören ḥüsnin o leylî revişüñ
Bend olub ṭurresine kayd-ı rehâ bilmezler
- 5 Neş'e-i vaşl ile meyḥâne-i ‘aşkuñda senüñ
Dürd-nüşân-ı gamuñ derd ü ‘anâ bilmezler
- 6 Kâle-i mu‘teber-i vaşluña dünyâyı virür
Bunda ‘uşşâk begim narḥ u bahâ bilmezler
- 7 Nûriyâ itse de izhâr-ı vera‘ ehl-i dilân
Mey ü maḥbûb ḥuşûşunda riyâ bilmezler

69 - (M: 55a, T: 61a, Ü1: 70a, Ü2: 55a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Nâzla meclis-i rindâna buyur
Mey şalâ itme de meydâna buyur
- 2 Ey şeh-i ḥüsn ne ‘aql ile gönül
‘Arz-ı ḥâl eyledi dîvâna buyur

3 Reng-i ruhsârûnı bilmekse garaz
Gâhıce seyr-i gülistâna buyur

4 Zenaḥ-ı yâra rakîbâ düşme
Babaca‘fer’deki zindâna buyur

5 Ey ḥayâl-i ruḥ-ı âl-i cânân
Sende âl itme baña câna buyur

6 Hâtırım yapmağ için ey ğam-ı yâr
Luḫ idüb bu dil-i vîrâna buyur

7 Muntazırdır saña çoğdan Nûrî
Mîrgûn’a hele mîrâne buyur

70 - (M: 55a, T: 61b, Ü1: 70a, Ü2: 55a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Şeh-levendim yine destüñdeki şeş-ḥâne midir
Garazuñ şayd-ı beşer itmek için câna mıdır

2 Sâkiyâ bir tolı vir ‘aşkına yârûñ içelim
Boşlama gel bizi şu bâde mi peymâne midir

3 Yârûñ ey ḥâme vişâlin baña işrâb idegör
Yoḫsa hep söyledigüñ bir kurı efsâne midir

4 Âşinâ olmağa yoğ izni ḥayâliyle daḫi
Tâ bu şûretde dil-i zâr aña bîgâne midir

5 Yâra bunca nazâr itdim bu ne keyfiyyetdir
Bilmedim gözleri maḫmûr mı mestâne midir

6 Tıfl-ı nev-restemizüñ bu görinen turreleri
Murğ-ı ‘anḳâ-yı melâḫat konacağ lâne midir

7 Nûriyâ gerd-i ruḫında dizilür ḥâlleri
Şem‘-i ruḫsârına anlar daḫi pervâne midir

71 - (M: 55a, T: 61b, Ü1: 70b, Ü2: 55a)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Bu berğ-i ḥâtıf-ı nâr-ı firâḳa kim ṭayanur
Seḫâb-ı zehr-bâr-ı firâḳa kim ṭayanur

- 2 O gîsuvânla sen âfitâbı görmedi kim
O leyl-i hecr o nehâr-ı firâka kim tayanur
- 3 Vedâ' bûsesin aldım o gül bedenden lîk
Bu zaħm-ı nîze-i ħâr-ı firâka kim tayanur
- 4 Mey-i vişâl ile 'uşşâkı neş'e-yâb eyle
Şudâ'-ı derd-i ħûmâr-ı firâka kim tayanur
- 5 Olur mı çâresi âmâc-ı şabrla Nûrî
O tîr-i sîne-güzâr-ı firâka kim tayanur

72 - (M: 55b, T: 61b, Ü1: 70b, Ü2: 55b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Gümüş şuyı gibi 'aynımdan eşk-i ter görünür
Ne dem ki nâzla ol şûĥ-ı sîm-ber görünür
- 2 Gelürse tîĝ-i teĝâfûl vücûdın işbâta
'Adem diyârına 'uşşâkuña sefer görünür
- 3 Aķıtma kûyına gel cûy-ı eşküñi her dem
O yâr-ı şâf dile belki bir keder görünür
- 4 Olur mı bilmege 'aşķım yanımdaki aĥbâb
Uzaķda olsa daĥi nâr-ı şu'le-ver görünür
- 5 Güşâde eyleyegör çeşm-i 'ibreti Nûrî
Verâ-yı perde-i taķdîrden neler görünür

73 - (M: 55b, T: 62a, Ü1: 71a, Ü2: 55b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Görince ol güzeli ĥâtıra neler geliyor
O demleri añıcaķ gözden eşk-i ter geliyor
- 2 O âfetüñ ne ķumaş olduĝın bu 'âlemde
A ĥ'âce söyleme kim 'aķlıma zarar geliyor
- 3 'Aceb mi şimdi girîbân-ı şabrı çâk itsem
Göründi 'aynıma ol yâr-ı sîm-ber geliyor
- 4 Nolur senüñ ile bir kerre sîne-şâf olsaķ

Bu ârzû ile çok dillere keder geliyor

- 5 Gelür m'ola 'aceb âgûş-ı vuşlata Nûrî
Gider bu şoḥbeti ol şûḥ-ı 'işve-ger geliyor

74 - (M: 55b, T: 62a, Ü1: 71 a, Ü2: 55b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Cenâbuñla yine hem-bezm-i ülfet kim bilür kimdir
Yanuñda kâse-lîs-i 'ayş u 'işret kim bilür kimdir
- 2 Ḥumâr-ı hecrle biz sersemiz lakin bu demlerde
Dem-â-dem neş'e-yâb-ı câm-ı vuşlat kim bilür kimdir
- 3 Hümâ-yı i'tibâr-ı yâr için ser-der-hevâyız lîk
Ne baş üzre ḡonar şâyân-ı devlet kim bilür kimdir
- 4 Niçe âteş meniş ḡûbân var ammâ dil-i zârım
İden sûzân-ı tennûr-ı maḡabbet kim bilür kimdir
- 5 Niçe âyîne sîne nev-civân gördüm beni ammâ
İden âyînesine vaḡf-ı ḡayret kim bilür kimdir
- 6 Niḡâḡ itme bize gel zâhidâ çeşm-i ḡaḡâretle
Ki maḡbûl-i cenâb-ı Rabb-i 'İzzet kim bilür kimdir
- 7 Geçerken Nûriyâ ben ḡayli 'irfân eylemiş dilber
Dimiş şu 'âşık-ı pür-derd ü miḡnet kim bilür kimdir

75 - (M: 56a, T: 62b, Ü1: 71b, Ü2: 56a)
(Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Sâḡî miyân-ı ḡûb-terüñ meşrebimcedir
Pek ince şorma cümle yerüñ meşrebimcedir
- 2 Bir şudadır ki cezb ider elbette dilleri
Nâz u edâ vü şîvelerüñ meşrebimcedir
- 3 Hep kûy-ı yâra aḡmadadır cû gibi hemân
Ey dil senüñ bu eşk-i terüñ meşrebimcedir
- 4 İzn itdi nûş-ı la'le bozub eski ḡavrı yâr
Ey müjde-res bu nev ḡaberüñ meşrebimcedir

1a- Sâḡî: sâḡiyâ Ü2

3a- kûy-ı yâra: kûy-ı yâr Ü2

5 Meşrebce söylemem saña ammâ ki Nûriyâ
Dil-cû bu nazm-ı nev-eşerüñ meşrebimcedir

76 - (M: 56a, T: 62b, Ü1: 71b, Ü2: 56a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Gelmedüñ bezmimize ‘ahde vefâ böyle midir
‘Uhdeñe lâzım olan deyni edâ böyle midir

2 Tâ-be-key bu key-i nevmîzi-i vuşlat bizde
Mübtelâ-yı marâz-ı ‘aşka devâ böyle midir

3 ‘Âşıküñ kûbûñ aramak mı hemân maqşûduñ
Dilbere lâyıq olan hüsn-i edâ böyle midir

4 Neydi ey dil o ney ü meyle dem-i sâbıkda
Yârla itdigimiz zevk u şafâ böyle midir

5 İtmedüñ Nûrî’yi bir kerre gamuñdan hâlî
Hâlî her ‘âşık-ı zârüñ ‘acabâ böyle midir

77 - (M: 56a, T: 62b, Ü1: 72a, Ü2: 56a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 ‘Âşık-ı zâr-ı emân-h‘âha amân böyle midir
Cân bahşendegî ey âfet-i cân böyle midir

2 Deverân itmede ber-aks murâd-ı dilimiz
Her zamân gerdiş-i dülâb-ı cihân böyle midir

3 Sînemi deldi pîşîn nâvek-i müjgânı ile
Bu güzellerde ‘aceb hep dil alan böyle midir

4 Bilemem kendümi ben yerde miyim gökde miyim
Saña ey mihr-i cihân ‘âşık olan böyle midir

5 Gelmedi gelmegi va‘d itmişiken ‘avdetde
Nûriyâ ‘âdet-i hûbân-ı zamân böyle midir

78 - (M: 56a, T: 62b, Ü1: 72a, Ü2: 56b)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Dehân-ı tengini yâd itme güft-gû çoğalur
Lisâna alma lebin dilde ârzû çoğalur

- 2 Ne dem ki yâr õñime sed çeker sirişk artar
Terâküm eylese bir yerde âb-ı cû çoğalur
- 3 Ne eylesün gülecek olsa rû-yı ʿuşşâka
Merâmın ʿarz iden ol yâre rû-be-rû çoğalur
- 4 Hârâb iderse dili yâr sevdiğindendir
Bilür ki mülket-i maʿmûreye ʿadû çoğalur
- 5 Sözi uzatmayalım bu gidişle ey Nûrî
İden o ser-keş-i mekkâre serfürû çoğalur

79 - (M: 56b, T: 63a, Ü1: 72a, Ü2: 56b)
(Mefâʿilün Feʿilâtün Mefâʿilün Feʿilün)

- 1 Cemâl-i mihre ziyâ nûr-ı mâhımızdandır
Bu kavle ʿârızı rûşen güvâhımızdandır
- 2 Biz ol şehân-ı memâlik-güşâ-yı ʿaşkıız kim
Gürûh-ı derd ü mihen hep sipâhımızdandır
- 3 Biz ol girîve-rev-i maṭlab-ı muḥâliz kim
Melâl ü ye's ü elem zâd-ı râhımızdandır
- 4 Baḫub baḫub bize göz dikmesi ḫabâb-ı meyüñ
O laʿl-i sâḫî-i bezme nigâhımızdandır
- 5 Şehâbla yine Nûrî ḫapandı mehtâbuñ
Felekde bu daḫi baḫt-ı siyâhımızdandır

80 - (M: 56b, T: 63a, Ü1: 72b, Ü2: 56b)
(Mefʿülü Mefâʿilü Mefâʿilü Feʿülün)

- 1 Her dâğ birer ravza-i dilde gülümüzdür
Bu âh-ı kebûdî dir iseñ sünbülümüzdür
- 2 Gülzâr-ı cemâlüñ alıcaḫ gâhî ḫayâle
Ol dîde-i gûyâ şan iki bülbülümüzdür
- 3 Naḫl itme şaḫın yâre bunu meclis-i dilde
Ruḫsârı ile lebleri nuḫl ü mülümüzdür
- 4 Baḫtım uyudub bizleri şeb tâ-be-seher âh
Bîdâr iden ol mâh-ı siyeh kâkülümüzdür
- 5 Bir kerr ü fer ızhâr idelim ḫâside Nûrî
Kerrâr gibi işte ḫalem Düldülümüzdür

81 - (M: 56b, T: 63a, Ü1: 72b, Ü2: 56b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Yine nâz üsküf o çeşmânı süzölmüş gibidir
Pençesi havfi ile cânım üzölmüş gibidir
- 2 Dil perîşân oluyor bâd-ı şabâ esdikce
Var ise rişte-i gîsûsı çözülmüş gibidir
- 3 Ey felek sen de bu günlerde toğunma teline
Sâz-ı dil va'd-i vişâl ile düzülmüş gibidir
- 4 Hele bir vech ile yüz virme rakîb-i zîste
Çihresi cildini seyr ile yüzölmüş gibidir
- 5 Gâlibâ havf-ı buçağıyla o şûhuñ Nûrî
Bir bucağa çekilüb varsa büzülmüş gibidir

82 - (M: 57a, T: 63b, Ü1: 73a, Ü2: 57a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Yâra bu cilve ne tecellîdir
Sîlî-i cevri de tesellîdir
- 2 Koymaz aşıkları der-âgûşa
Hancer-i hûn-feşânı bellidir
- 3 Cevrini men'a geldi hañt-ı yâruñ
Arz-ı hâl itmenüñ mañallidir
- 4 Çâre yokdur ayağına düşelim
O yavuz pehlevânım ellidir
- 5 Penç beytüñ bu nev-zemîn üzre
Nûriyâ haylice temellidir

83 - (M: 57a, T: 63b, Ü1: 73a, Ü2: 57a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)

- 1 Rindân-ı harâbâtı dime sîm ü zer ister
Sîm ü zerini şarf idecek belki yer ister
- 2 Bir derde qarâr itme bize bâb degildir
Üftâdesin ol şûh-ı cihân der-beder ister
- 3 Deryâyı bulandırma rakîbe göre iş mi

‘Âşıklarına bilse ki dilber keder ister

- 4 Ol ğamze-i cellâdı yeterken dil ü câna
Ağyârı güzel var ise la‘na siper ister
- 5 Eşkim nola aқdıysa ser-i kûyına yâruñ
Göñlüm ne şularda gezinür bir haber ister
- 6 Şay bu sözimi bir dağı yüz virme raқıbe
Şoñra seni şaymaz da görürsin neler ister
- 7 Pervâz idemez murğ-ı emel şevkle Nûrî
Erbâb-ı kerem himmetini bâl ü per ister

84 - (M: 57a, T: 63b, Ü1: 73b, Ü2: 57a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Cân cânânı mihribân ister
Mihr-i rûyında hüsñ ü ân ister
- 2 Bî-vefâlıkda yâr taş dikecek
Қâmet-i ‘âşıkı kemân ister
- 3 Vuşlat içün olan zemînleri
Bilmege dağı çok zamân ister
- 4 Ğamzeye ruşşat eyledi zımnen
Yine ol yârdan zamân ister
- 5 Minnet Allâh’a ki dil-i Nûrî
İmtinân ile şanma nân ister

85 - (M: 57b, T: 64a, Ü1: 73b, Ü2: 57b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Dil o Leyliyle imtizâc ister
Deli olmuş meger ‘ilâc ister
- 2 Şanma râh-ı hüdüya ‘azm idene
Elde serde ‘aşâ vü tâc ister
- 3 Var mı hâcet bunı beyâna saña
Luţfuñ erbâb-ı ihtiyâc ister
- 4 Bir nigâh ile ‘aқluñ almağı yâr
İstemez şanma gözüñ aç ister

- 5 Bir de olmuş metâ'-ı 'ilm ü hüner
Nûriyâ neyleyim revâc ister

86 - (M: 57b, T: 64a, Ü1: 73b, Ü2: 57b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Nigâhuñdan halâş olmuş a zâlim var mıdır göster
Rehâya dâm-ı 'aşkuñdan mecâlim var mıdır göster
- 2 Yine ol çeşm-i gûyâdan ziyâde cümle ahvâlim
Görür dâ'im bilür her hasb-i hâlim var mıdır göster
- 3 O hüsn ü ân o çeşm ü ebrûvân kim vardır sende
Nazar kııl geçme senden ihtimâlim var mıdır göster
- 4 Nigâh it 'âşıkân içre yine bir hâlişü'l-bâlim
Seni ben sevmeden gayrı vebâlim var mıdır göster
- 5 Cihânda cümle serv ü 'ar'arı gözden geçir Nûrî
O hüsn-i kıadd-i yâr-ı hoş-hırâmım var mıdır göster

87 - (M: 57b, T: 64a, Ü1: 74a, Ü2: 57b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Şanma bu kıavli kıavl-i vâhîdir
Dilde ragbet saña kemâhîdir
- 2 Bende mâhiyyetimce fehm itdim
Evc-i hüsnüñ o şûh mâhıdır
- 3 Olmaya gûy-ı şavlecân-ı sitem
Yine dil kûy-ı yâra râhîdir
- 4 Var iken sende böyle hüsn ü bahâ
'Âşkuñ dâ'imâ mübâhîdir
- 5 Çekme zahmet ki cümleden vâsi'
Nûriyâ rahmet-i İlâhî'dir

88 - (M: 57b, T: 64b, Ü1: 74a, Ü2: 58a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 O sîneden ki geh ü gâh tügmeler çözilür
Sükûn-ı şabr u kıarârım birer birer çözilür
- 2 Bir ince târına bağlanmayınca biñ dil ü cân
Ne mümkün 'uqde-i mergûli ser-be-ser çözilür

3 Niṭâḳ-ı ‘aşḳ u maḥabbet miyâne bend oldı
Bu zûr-ı miḥnet ile şanma ol kemer çözilür

4 Ne rütbe nüşâ-i iḳbâl bulsa şîrâze
Felek rehîn-i yed-i inḳılâb ider çözilür

5 Ya dir mi ‘âḳil olan sa‘y iderse de Nûrî
‘İḳâl-i maṭlaba bî-nâḥun-ı ḳader çözilür

89 - (M: 58a, T: 64b, Ü1: 74b, Ü2: 58a)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Sipâh-ı nâz o şehüñ pîşvâ-yı leşkeridir
Cerî ne gûne fiten var ise aña çeridir

2 Bırakmaz elden o âfet tegâfûl ü cevri
Birisî tîğidir anuñ birisi ḥanceridir

3 Tenezzül itmez o şeh-bâz-ı evc-i istignâ
Ġurûr u naḥvet ü ğunc ü delâl şeh-peridir

4 Şeker lebüñ yine bûs eylemiş senüñ aġyâr
Beni bu ġayret-i cân-kâh neyleyim eridir

5 Görince ‘âşîḳ-ı varım üçer beşer çarpar
Degil bu cins-i beşer varsa görünür peridir

6 O tıfl-ı nev-resi gördüñ mi bu ne keyfiyyet
Şarâb-ı köhne neşâtı viren leb-i teridir

7 O reşk-i ‘işve-girân-ı zamâneden Nûrî
Bu nev-zemîn ile bir bûse istesem yeridir

90 - (M: 58a, T: 64b, Ü1: 74b, Ü2: 58a)
(Fe‘ilâtün fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 O şehüñ ġamzesi ser-‘askeridir
Nigeḥ-i sûy-ı ‘adem rehberidir

2 Aldadır ‘âşîḳı bint-i şefesi
Va‘dinüñ ḥulfi küçük dâderidir

5b- maṭlaba: maṭlabayı Ü2

3b- delâl: delân Ü2

5b- cins: cünbiş Ü2

- 3 Dime ol yâra benî âdem idi
Beni çarpan bilürim ol perîdir
- 4 Var mıdır mişli felekde şu gelen
‘Âşıkun şûh-ı melek peykeridir
- 5 Sînem üzre bu açılmış dâğlar
Nûriyâ gülşen-i dil gülleridir

91 - (M: 58a, T: 65a, Ü1: 75a, Ü2: 58a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Sevmez idim yâr ağıyâr oldığüñ bilsem eger
Dil virür miydim dil-âzâr oldığüñ bilsem eger
- 2 Eylemezdim eşkimi böyle dem-â-dem baır-i hûn
Bu şuda ey gamze hûn-hvâr oldığüñ bilsem eger
- 3 Baña mekr imiş meger kim ol mükerrer va‘deler
İstemezdım böyle mekkâr oldığüñ bilsem eger
- 4 Belki bir ‘özü ile gadründen olurdum râh-yâb
Sevmemişken müşgin böyle gaddâr oldığüñ bilsem eger
- 5 Eylemezdim böyle cevruñ yâresinden âh u zâr
Nûrî-i dil-hasteye yâr oldığüñ bilsem eger

92 - (M: 58b, T: 65a, Ü1: 75a, Ü2: 58b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Nic oldı meclisünde bâdeler nûş itdigim demler
‘Aceb hâtırdı mı ol şevkle cûş itdigim demler
- 2 Kânı hem-bezm-i vaşl oldukca zûr ile raķıbi ben
Ayakda tırmayınca mest ü ser-hoş itdigim demler
- 3 Açıldıkca gül-i zibâ gibi sen bende ‘aşkuñla
Nic oldı bülbül-i gûyâyı hâmûş itdigim demler
- 4 Degil endişe-i imrûz u ferdâ keyf-i vuşlatla
Gelür mi yâda dünyâyı ferâmûş itdigim demler
- 5 O demler idi ki hep yârla hem-dem idim Nûrî
O mihmân-ı gamı ben hâne-ber-dûş itdigim demler

93 - (M: 58b, T: 65a, Ü1: 75b, Ü2: 58b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Tegâfül-i nige-h-i yârı görmeyen ne bilür
Cefâ-yı ğamze-i ğaddârı görmeyen ne bilür
- 2 Efendi neş'esi dillerle vaşf olur mı hiç
O bâde-i leb-i dil-dârı görmeyen ne bilür
- 3 Bulunca Kâbe-i kûyuñ mişâl-i kıble-nümâ
O ıztırâb-ı dil-i zârı görmeyen ne bilür
- 4 Nigâhı 'âşıkı yek-lağzada ider taşhîr
Ne sihre mâlik o sehhârı görmeyen ne bilür
- 5 İdince nîm nige-h yâra gâhîce Nûrî
Hücûm-ı zümre-i aġyârı görmeyen ne bilür

94 - (M: 58b, T: 65b, Ü1: 75b, Ü2: 58b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hûmâr-ı fûrkatı hem-bezm-i yâr olan ne bilür
Bu telh-kâmlıġı kand-h'âr olan ne bilür
- 2 Senüñ bu seng-i cefâñ ile inkisar-ı dilim
Hemîşe yârı aña ğam-güsâr olan ne bilür
- 3 Olursa dil ne 'aceb şimdi dâ'imü'l-hareke
Sükûnı 'aşkuñ ile bî-karâr olan ne bilür
- 4 Hûmâr-ı ğam mı görür bâde-nûş-ı câm-ı cünûn
Bu neş'eyi 'acabâ hûş-yâr olan ne bilür
- 5 Niyâz-ı bî-ser ü pâ itdi Nûrî'yi ammâ
Serîr-i nâzda ol pâ-y-dâr olan ne bilür

95 - (M: 59a, T: 65b, Ü1: 75b, Ü2: 59a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Firâk u vaşlı saña dûş olmayan ne bilür
Hûmâr u neş'eyi mey-nûş olmayan ne bilür
- 2 Senüñ ne mertebe 'aql alıcı civân idigüñ
Görince ben gibi bî-hûş olmayan ne bilür

3 Ne şûret ile tecellî-i haq göründigini
Görüb cemâlünü medhûş olmayan ne bilür

4 Ayağ-ı yâra ne keyfiyyet ile düşdigimi
Şarâb-ı aşkla ser-hûş olmayan ne bilür

5 Yanub yakılmada pervâne-i dil-i Nûrî
Anı anuñ gibi hâmûş olmayan ne bilür

96 - (M: 59a, T: 65b, Ü1: 76a, Ü2: 59a)¹
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Bu âteş-i dili sûzân olmayan ne bilür
Bu giryem aşkla giryân olmayan ne bilür

2 Senüñ yoluñda ne şarf itdigim bu demlerde
Sirişki hûnla rîzân olmayan ne bilür

3 Ne itdigin bize bu kayd-ı aşk-ı âlemde
Esîr-i şîve-i hûbân olmayan ne bilür

4 İdince böyle beni sîne-çâk çekdigimi
Gamuñla dest ü girîbân olmayan ne bilür

5 Ne vahşi olduğımı Nûriyâ o âhûnuñ
Şikâr idem diyü pûyân olmayan ne bilür

97 - (M: 59a, Ü1: 76a, Ü2: 59a)²
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Revânî kıymetin aşka revân olan ne bilür
Dile cinâyeti cânından uşanan ne bilür

2 Bilür haqîkatini kabz iderse ehlinden
Bu sırr-ı kabzayı her şahş-ı pehlevân ne bilür

3 Büyük bu derdlere ihtiyârî düşmedi kim
Dağı küçükdür o şîvende nev-cîvân ne bilür

4 Beni kemendine bend eylemek imiş kaşdı
Murâd-ı kâfir-i zülfüñ bu müslimân ne bilür

5 Kapılma hüsne Nûrî beni bilürseñ dost
O düşmen-i dil ü cân aşka emân ne bilür

¹ Bu gazelin 2, 3, 4, 5. beyitleri T nüshasında yoktur.

² Bu gazelde 1. beyit T nüshasında yoktur.

98 - (M: 59a, T: 66a, Ü1: 76b, Ü2: 59a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Keyfiyyet-i şarâb-ı lebûñ nûş iden bilür
Sen şûhı mest olub da der-âgûş iden bilür
- 2 Hımyâze-i nişîb ü firâzı cihânda
Hıaml-i şağîl-i 'aşkuñı ber-dûş iden bilür
- 3 Sevdâ-yı zülfi zevkin o Leylâ-tabî'atüñ
Mecnûn olub da kendüyi bî-hûş iden bilür
- 4 Kâdrin o lü'lü'-i şadef-i nâz u 'ışvenüñ
Deryâ gibi mağabbet ile cûş iden bilür
- 5 Çekdiklerimi görmege muhtâc Nûriyâ
Zann itme hâlimi yaluñuz gûş iden bilür

99 - (M: 59b, T: 66a, Ü1: 76b, Ü2: 59b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Çeşmin şarâb-ı nâzla mest eylesün de gör
Câm-ı mey-i niyâzı şikest eylesün de gör
- 2 Keyfimce neş'e-yâb olayım dir iseñ o yâr
Şevk-i lebiyle câm-be-dest eylesün de gör
- 3 Yaruñ deger mi öpmege nevbet ayağına
Ser-şadr-ı bezmi cây-ı nişest eylesün de gör
- 4 Te'sîr-i neş'e-i mey-i la'liyle ol şanem
Zühhâdı cümle bâde-perest eylesün de gör
- 5 Nûrî göz açdırur mı 'aceb 'âşıkâ o şûh
Çeşmin şarâb-ı nâzla mest eylesün de gör

100 - (M: 59b, T: 66a, Ü1: 76b, Ü2: 59b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hûy-ı rûyı gül-âba nâz eyler
La'l-i nâbı şarâba nâz eyler
- 2 Añma hûbân mâh-rûyânı

4a- nâz u: nâz-ı Ü2

5a- 'aceb 'âşıkâ: 'âşıkâ Ü2

‘Ârızî âfitâba nâz eyler

- 3 Ğazab-ı âteşini ‘uşşâka
Berķ-i zî-iltihâba nâz eyler
- 4 Ğamzesi ĥacle-i tegâfûlde
Tîĝ-i ĥûnîn niķâba nâz eyler
- 5 ‘Aşķla sâz-ı kilkim ey Nûrî
Şimdi çeng ü rebâba nâz eyler

101 - (M: 59b, T: 66b, Ü1: 77a, Ü2: 59b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Eşkim ebr-i bahâra nâz eyler
Sûzişim tâb-ı nâra nâz eyler
- 2 Dâĝlar ile şafĥa-i sînem
Revnaķ-ı lâle-zâra nâz eyler
- 3 Şevk-i âzârı ey gül aĝyâruñ
Elem-i zaĥm-ı ĥâra nâz eyler
- 4 Dişleri vaşfin eylesem nazmım
Lü'lü'-i tâbdâra nâz eyler
- 5 Sözlere yâd ider isem ĥâmem
Tûfî-i kand-ĥvâra nâz eyler
- 6 Şâh-bâz-ı nigâh-ı çâlâki
Şîr-i merdüm şikâra nâz eyler
- 7 Nûriyâ nâvek-i tegâfûl-i yâr
Ĥancer-i ĥûn-bâra nâz eyler

102 - (M: 60a, T: 66b, Ü1: 77a, Ü2: 60a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Sâķiyâ meclis-i ‘ayş u tarab âmâde midir
Döndi eyyâm-ı riyâ nûş-ı ĥumeyyâda mıdır
- 2 Yârı dil ĥayli nevâzişlice görmüş lakin
Bilemem gördiĝi rü'yâda mı ĥulyâda mıdır
- 3 ‘İdde varsaķ eger bûseye söz yok ammâ

Gayrı mevsimde de ikrâmı ‘âle’l-â‘de midir

- 4 Nergisüñ ğamzeñe göz dikdigine şübhem yok
Servler reşk-i kadüñden ‘aceb âzâde midir
- 5 Hîre-bağş olmada Nürî gözine ağıyaruñ
Tîğ-i nazmuñ güheri böyle cilâ-dâde midir

103 - (M: 60a, T: 66b, Ü1: 77b, Ü2: 60a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Meslek-i ‘aşk şâh-râhımdır
Bedreka kûy-ı yâra âhımdır
- 2 Dili ğaşb itdigine ğamzesinüñ
Çeşm-i haqq-gûları güvâhımdır
- 3 Derdim artırdan ‘ömrüm eksilden
Gün-be-gün cevrlle o mâhımdır
- 4 Gör nice murğ-ı bî-şu‘ûrum kim
Dâm-ı ğisûlaruñ penâhımdır
- 5 İ‘tibâr eylesem eger ki hü mâ
Ârzû-mend-i ser-külâhımdır
- 6 Baña devlet yeter bu ‘âlemde
Mesned-i faqr cây-gâhımdır
- 7 Beni ümmîd-vâr-ı rahmet iden
Nûriyâ keşret-i günâhımdır

104 - (M: 60a, T: 67a, Ü1: 77b, Ü2: 60a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Beline taqdığı dem hışmla dilber hancer
Girmege ‘aşkınuñ kanına ditrer hancer
- 2 Bağrı taş olsa da kimse aña qarşu turamaz
Olcağ zîb-i miyânı o mücevher hancer
- 3 Âfitâb-ı ruhına çünki muqâbil düşemez
Vechi var dime hilâle yine beñzer hancer
- 4 Almasa lezzet eger sîb-i zenağdânından

Çeñesin döğmez idi böyle ser-â-ser hancer

5 Şâhib-i seyf ü kalem oldıgma şâhiddir
O kalem kaşlar ile belde o cevher hancer

6 Men^c ider almağa âğûşa miyân-ı yârı
Oldı gencîne-i vaşla hele ejder hancer

7 Nûriyâ eyler ise hûn-ı raķîbi rîzân
Ol zamân olur idi işte o hancer hancer

105 - (M: 60b, T: 67a, Ü1: 78a, Ü2: 60b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

1 Cümle hûbânunñ o meh mümtâz u müsteşnâsıdır
Döndiren cismim hilâle nâz u istîgnâsıdır

2 Düşmesün mi üstüne şebnem mişâl 'âşıkları
Gülşen-i hüsn ü cemâlünñ bir gül-i ra'fânâsıdır

3 Vaşset-âbâd itmege bâ'îş cihânı bizlere
Dîde-i âhûsınunñ ağyâra istînâsıdır

4 Câna şaldı pençesin âğuşte itdi hûnla
Gördigünñ zann eyleme destindeki hımnâsıdır

5 Nûriyâ bî-'ayş u nûş olsun mı 'âlemde şafâ
Câm-ı mey maḥbûb-ı zevķünñ dîde-i bînâsıdır

106 - (M: 60b, T: 67b, Ü1: 78a, Ü2: 60b)
(Mef'ûlü Fâ'îlâtün Mef'ûlü Fâ'îlâtün)

1 Şâhib-ķırân-ı ğamzeñ bir pehlevâna beñzer
Müjĝân u ebruvânunñ tîr ü kemâna beñzer

2 Gül-gûn-ı nâza binmiş destinde tîĝ-i 'işve
Ol şâh-ı hüsn ü ânım bir kahramâna beñzer

3 Meyl ü maḥabbetinde 'âlemi şimdi ey dil
Bî-iḥtiyâr iden hep ol nev-civâna beñzer

4 Ruḥsârûnunñ hayâli çeşm-i terimde 'aynı
Bir şîşe içre ķonmuş verd-i cinâna beñzer

1a- mümtâz u: mümtâz-ı Ü2

1b- nâz u: nâza Ü2

1a- pehlevâna: bî-emâna Ü2

- 5 Va'd eylemiş mi gerçek Nûrî'ye bûsesin yâr
Ey dil hele inanma bu söz yalana beñzer

107 - (M: 60b, T: 67b, Ü1: 78b, Ü2: 60b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Bu meydâna bizim bir Rüstemâne gelmemiz vardır
Raķîb-i dîv-i reftârûñ ayagın çelmemiz vardır
- 2 Felek işkence-i fûrkatde pîr itdiyse de bir gün
Hayât-ı tâze-i vuşlat ile gencelmemiz vardır
- 3 Ağır gelmez bize cânâ cefâña i'tiyâd itdük
Ne rütbe bî-mecâl olsağ yine dincelmemiz vardır
- 4 Miyânuñ böyle inceldikce vaşfuñda zarâfetle
Bizim de ol kadar ey mû-miyân incelmemiz vardır
- 5 Olub yâr ile yek-dil Nûriyâ biz düşmenüñ bağrın
Sinân-ı tîz-i himmetle yakında delmemiz vardır

108 - (M: 61a, T: 67b, Ü1: 78b, Ü2: 61a)
(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

- 1 Gül-berg-i hüsn-i rûyını şolmaz mı zann ider
Dest-i hazân her güli bulmaz mı zann ider
- 2 Düzd-i nigâhı gözlemede vaķt-i fursatı
Kim gitse kûy-ı yâra şoyulmaz mı zann ider
- 3 Bu ni'meti felek bize elbette gösterür
'Uşşâķı h'ân-ı vaşla koyulmaz mı zann ider
- 4 Mest-i gurûr olub ğam-ı 'uķbâyı boşlayan
Peymâne-i hayâtını ŗolmaz mı zann ider
- 5 Göstermiyor ŗarîķ-i vişâli nedir o yâr
Nûrî seni bu yolda yorulmaz mı zann ider

109 - (M: 61a, T: 67b, Ü1: 79a, Ü2: 61a)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Dem-be-dem ŗab'a muvâfiķ mı eser her rûzgâr
Baħr-i ğamda niçe süfn işkeste eyler rûzgâr

- 2 Her ne gûne şâf meşreb olsa bulmaz i'tibâr
Olmasun 'âlemde bir kimse mükedder rûzgâr
- 3 Sen tayanma gel binâ-yı devletüñ muhkemse de
Çün fenâ mebnâdadır elbette şarşar rûzgâr
- 4 Dest ü pâyuñ degmeden yire atar bir yârdan
Yâ'ni pek yüksekden uçma itse ber-ser rûzgâr
- 5 Sâhil-i limân-ı istignâdadır şimden-girü
İster essün esmesün Nûrî'ye neyler rûzgâr

110 - (M: 61a, T: 68a, Ü1: 79a, Ü2: 61a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

- 1 Gözim ayrılmasa senden becâdır
Ğubâr-ı hâk-i pâyuñ tûtiyâdır
- 2 Degildir bir şuda tedkîk olunsa
Bu çarh-ı kevn 'aceb bir âsiyâdır
- 3 Zen-i dünyâya her kim rağbet itmez
Mücerred işte ol merd-i Hudâ'dır
- 4 Huşûmet itme zî-kibr ü riyâya
Anuñ haşmı Cenâb-ı Kibriyâ'dır
- 5 Di Nûrî böyle şî'r-i âb-dârı
Ğaraž aħbâba çün baħş-ı şafâdır

111 - (M: 61a, T: 68a, Ü1: 79b, Ü2: 61a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şanma 'uşşâka vefâya dilberân 'ahd itdiler
Bir zamânda virmemek için amân 'ahd itdiler
- 2 Nâz u 'işve şîve vü refâtarla yek-dil olub
Üstüme bir bir hücûma nâ-gehân 'ahd itdiler
- 3 Her birisi aldayub bir va'd-i bî-incâz ile
Bu güzeller hep baña dekke inan 'ahd itdiler
- 4 Muşhaf-ı rûyuñ öpüb hem tîğ-i ğamzeñ atılıb
Gözlerinden dökmege 'uşşâk kıan 'ahd itdiler
- 5 H'âhişim gördükde ey Nûrî güzeller söyleşüb

Leblerinden virmege bûse nihân ‘ahd itdiler

Harfû’z-Zâ

112 - (M: 61b, T: 68a, Ü1: 80a, Ü2: 61b)
(Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

- 1 Fikrim ayağ u la’l-i lebüñdür şarâbımız
Hicrân ilinde laht-ı cigerdir kebâbımız
- 2 Devr-i haftında tek bizi şifrü’l-yed itmeden
Görsek güzelce şimdi hisâb u kitâbımız
- 3 Ağzağza şöhbet eylesek ağıyâra nisbeten
Yok yire gitmese bu kadar intisâbımız
- 4 Mehtâba çıkdı seyr it o hûrşîd tal’ati
Olmaz nihân gice bizim âfitâbımız
- 5 Haft gelse de kesilmeyecek dil o yârdan
Ceffü’l-kalem budur saña ka’fî cevâbımız
- 6 ‘Aşkuñ tenezzülin bulamaz ser-keşân-ı ‘aşk
Hengâm-ı pîrî ile müsâvî şebâbımız
- 7 Nûrî bu nev-zemîni el üstünde gezdirir
Taħmîs iderse Kânî-i ‘âlî-cenâbımız

113 - (M: 61b, T: 68b, Ü1: 80a, Ü2: 61b)
(Mef’ûlü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

- 1 Kaddim kemân iken yine çıkmaz terânemiz
Ol mû-miyânım ile bozuktur miyânemiz
- 2 Ağyâr ilişmesün gezerek zülf-i yârda
Ârâm-gâh-ı zâğ degil âşiyânemiz
- 3 Görsem hayâl-i hûâbda müjgân-ı tîrini
Derhâl anuñ hizâsına qorlar nişânemiz
- 4 Mîzâb-ı dîdeden yoluña dökmege sezâ
Bir kerre gör bizim de nemiz var şehâ nemiz
- 5 Hâlâ hevâ-yı hâl ü lebinde gezer gönül

1b- laht-ı cigerdir: puht-ı piger Ü2
3a- nisbeten: nisbete Ü2

Nûrî ne çâre anda imiş âb u dânemiz

114 - (M: 61b, T: 68b, Ü1: 80b, Ü2: 61b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Toğunma ğamzeñ ile lâyıq-ı cezâ degiliz
Bizi düşürmege gözden hele sezâ degiliz
- 2 Biz olmadıksa da bûy-âşinâ-yı verd-i şalâh
Hezâr hamd ola âlûde-i riyâ degiliz
- 3 Unutmayız seni ey ğam hemân unut bizi sen
Zamâne halkı gibi pek de bî-vefâ degiliz
- 4 Edâ-yı hûbla hüsn-i tabî'at olmalıdır
Hemân gördigimiz şûha mübtelâ degiliz
- 5 Cihânda kimseye bî-gâne olmadık Nûrî
Niçün şafâ-yı derûn ile âşinâ degiliz

115 - (M: 62a, T: 69a, Ü1: 80b, Ü2: 62a)
Nazîre be-Tevfik Efendi
(Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Mest-i nigâh-ı işvesi câm-ı Cem istemez
Medhûş-ı aşkı serde humâr-ı ğam istemez
- 2 Semt-i vişâle müşrif olursa şeref bulur
Pek de binâ-yı nâz u cefâ muhkem istemez
- 3 Rez-duhterin dañi çekemem hem-dem olmasun
Sırr-ı nihân-ı la'lüñe dil maħrem istemez
- 4 Şebnem de eşk-i çeşmime gülşende reşk ider
Bilsem benim o verd-i leñâfet nem istemez
- 5 Gâhî sehâb-ı nâza girer gâh 'ayân olur
Nûrî-i zârı ister o meh bilmem istemez

116 - (M: 62a, T: 69a, Ü1: 80b, Ü2: 62a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yüz virüb yâr aşık-ı ğam-h'ârı hândân istemez
Âh kim bir vechle ağyârı giryân istemez
- 2 Bir daķıka vuşlatuñ dârû-yi bür'ü's-sâ'adır
Haste-i hecrüñ senüñ bir başka dermân istemez

- 3 Tâ yanınca nâr-ı gamla yanıma yaklaşmadı
O perî bilmem niçün yanınca insân istemez
- 4 Bir meserret gönderür idi felek ammâ bilür
Hâne-i dilde gamuñ var başka mihmân istemez
- 5 Ye's ü nevmîzi ile çâk-i girîbân eldedir
Tutmağa ehl-i hüner destinde dâmân istemez
- 6 Hüsniñi ağıyardan hâli temâşâ eylesün
‘Âşık-ı zârüñ senüñ bir gayrı ihsân istemez
- 7 Kaşr-ı ‘aşka çıkdı Nûrî süllem-i bürhânla
Bu müselleme nazmını gör başka bürhân istemez

117 - (M: 62a, T: 69a, Ü1: 81a, Ü2: 62a)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Bîmâr dîdesi ebedî şîhhat istemez
Mecrûh gamzesi ne ‘aceb râhat istemez
- 2 Yağdı kavurdı cânımızı tâb-ı ‘ârızı
‘Uşşâk-ı zârla yine germiyyet istemez
- 3 Çeşmin gazâla beñzedeli şâ‘irân anuñ
İnsândan uzak kaçır ünsiyyet istemez
- 4 Serv elf kaddiñüñ diyeli fer‘î mi ‘aceb
Aşla benim ile oturub ülfet istemez
- 5 Bir bal çaldım ağızına halvâya geldi yâr
Şorma baña aşâğısını şöhet istemez
- 6 Bir gün uğurlayım deyu zûr itme dilbere
Ol âfitâb zerre kadar şîklet istemez
- 7 Rûyında ol mehüñ kelef-i zülfi Nûriyâ
İş‘âr ider ki vuşlatna külfet istemez

118 - (M: 62b, T: 69b, Ü1: 81a, Ü2: 62b)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Göz göre aldı gönülümü yâr ister istemez
Murğ-ı dil oldı bâza şikâr ister istemez

- 2 Bağrım oyarsa hancerine eylemem ‘itâb
Elbet mizâc-ı yâra uyar ister istemez
- 3 Bir başka hüsni var çemen-i haţţ-ı dilberüñ
Hüsniñ çıkarayım bu bahâr ister istemez
- 4 Yâruñ firâr idi ğarazı lîk mest olub
Serpildi yatdı itdi qarâr ister istemez
- 5 İhsân-ı yâr der-pey-i cevri oldı yoğsa kim
Cevri ne ân ki Nûrî-i zâr ister istemez

119 - (M: 62b, T: 69b, Ü1: 81b, Ü2: 62b)
Nażîre be-Nebil Beg
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Cevher-i cânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
‘İşveye kânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 2 Göricek ‘aşkı mânend-i ğazâl-ı vaḥşi
Ne girizânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 3 Bulmadım dûr olalı şıḥat-i dil bir derde
Derde dermânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 4 Kimse cân kırtaramaz mâ‘ide-i ‘aşkuñda
Şîr-i ğarrânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 5 Bûy-ı zülfüñ mi getürdi bize bu bâd-ı şabâ
Ne perîşânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 6 Ehl-i îmâna müreccaḥ mı raķîb-i kâfir
Çün müselmânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 7 Göricek âyînede sen de ruḥ-ı pür-tâbuñ
Niye ḥayrânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 8 Cüst-cû eyleme aḥvâlîmi bil eşkimden
‘Ayn-ı ‘irfânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz
- 9 Bilürim âteş-i ‘aşkuñla benim yandığıma
Sen de sûzânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz

3a- haţţ-ı dilberüñ: zülf-i dilberüñ Ü2

1a- naḥvet ü nâz: naḥvet-i nâz Ü2 (gazel boyunca redifler aynı şekilde)

10 Ne düşürdün peşime şirzime-i ağıârı
Çün peşimânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz

11 Nice vaşf etmeye Nûrî ki cemâl-i nazma
Hüsle ânsın ey mest-i mey-i naḥvet ü nâz

120 - (M: 63a, T: 70a, Ü1: 82a, Ü2: 63a)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

1 Dilde şem'î 'aşkuñı sûzân idenler bizleriz
Çün fenâr-ı şu'le-ver devrân idenler bizleriz

2 Ey olan her va'cesi bir 'anber-i baḥr-i serâb
Eşk-i ğamla 'âlemi tûfân idenler bizleriz

3 Dâğlarla fürce fürce yol açub ceş-i ğama
Mülk-i dil ma'mûresin virân idenler bizleriz

4 Zîb-i terk-i tâc idüb "el-fakru faḥrî" cevherin
'Aşkla terk-i ser ü samân idenler bizleriz

5 Ta'n-ı ağıârı ğam-ı yârı gözine kesdirüb
Sell-i seyf-i 'azm-i reh-i cânân idenler bizleriz

6 Zebḥ-i bî-sikkîn ile yoluñda ey ḥunî senüñ
Gûsfend-i cânımız kurbân idenler bizleriz

7 Aldanub bâzîçe-i 'aşkıyla yâruñ Nûriyâ
Kendümüz suḥriyye-i yârân idenler bizleriz

121 - (M: 63a, T: 70a, Ü1: 82b, Ü2: 63a)
(Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

1 O cefâ-cû vefâ nedir bilmez
Şudan olsun 'aḥâ nedir bilmez

2 Devr-i cevrüñde 'âşıkân senüñ
Mebde' vü müntehâ nedir bilmez

3 Kılca baḥş açdı ḥaḥḥ-ı dilberden
Dil şevâb u ḥaḥâ nedir bilmez

4 Kim çerâ-ğâh-ı kurbâ dâḥildir
Dilde çûn u çirâ nedir bilmez

- 5 Baħr-i ‘aşk içre fülk-i dil Nûrî
Gider ammâ hevâ nedir bilmez

122 - (M: 63a, T: 70a, Ü1: 83a, Ü2: 63a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ûlün)

- 1 Mey âşâm olmayınca yâr açılmaz
Niçün bu hâne-i hammâr açılmaz
- 2 O la‘l-i nâb-ı yârı şorma benden
Raķîbâ herkese esrâr açılmaz
- 3 Hele bir kerre şeftâlusın aldım
Nihâl-i nâzdır her bâr açılmaz
- 4 Virür işkesteĝî mir‘ât-i mihre
Anuñ-çün sine-i dildâr açılmaz
- 5 Kesildi söz alub bir bûse şimdi
Bıçaķlarla leb-i aĝyâr açılmaz
- 6 ‘Abeş ikâza yârı çekme zaħmet
O mest-i nâzdır deyyâr açılmaz
- 7 Hezâr-ı dil ‘aceb bilmez mi Nûrî
Bu gülşende gül-i bî-hâr açılmaz

123 - (M: 63b, T: 70b, Ü1: 83a, Ü2: 63b)
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün)

- 1 Ruĝsâruñı reşk-i meh-i tâbân bilüriz biz
Dönme yüzüñ ey âfet-i devrân bilüriz biz
- 2 Ey mâh bize gerçi karanlık gibidir bu
Kimde idigin ammâ gice mihmân bilüriz biz
- 3 Haţtı geleli görmedik ol ser-keş-i laķın
İtdiklerine şimdi peşmân bilüriz biz
- 4 ‘Âşıklığımız yâra raķîb eylemiş işrâb
Bilmez nidigin meşreb-i hûbân bilüriz biz
- 5 Hâlâ şeb-i fûrķatde dil-i Nûrî-i zârı
Zülfî siyehüñ gibi perîşân bilüriz biz

124 - (M: 63b, T: 70b, Ü1: 83b, Ü2: 63b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Geliyor hâtırına yârla çaqdıklarımız
Berq-i reşk ile dil-i hâsidi yakdıklarımız
- 2 Olıcaq zümre-i ağıâr nihân gözlerden
Kanı teşrifüñ için yollara bakdıklarımız
- 3 Uydırub şuyını keştî-i dil-i 'uşşâkuñ
Kûyuña neydi senüñ şu gibi aqdıklarımız
- 4 Menzil-i vuşlata irmek hevesiyle ne idi
Terk idüb 'aklı yarı yolda bıraqdıklarımız
- 5 Bu vesîle ile şemm itmek içündür zülfüñ
Tâze sünbül başuña gâhice taqdıklarımız
- 6 Yârla dôst olub neydi bu meydân içre
Mih-i tevbihi ser-i düşmene kaqdıklarımız
- 7 Şimdi çaqdıkca bizi yâra rakîb ey Nûrî
Geliyor hâtırına yârla çaqdıklarımız

125 - (M: 63b, T: 71a, Ü1: 83b, Ü2: 63b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Zillet-i 'âlemi biz 'aqsine rif'at bilürüz
Nahs ise fâli'imiz 'ayn-ı sa'âdet bilürüz
- 2 Biz nice bî-ser ü pâyız ki hümâ-yı devlet
Konsa da başımıza mağz-ı mezellet bilürüz
- 3 İdeli vaz'-ı kadem 'âlem-i istiğrâka
Şanma iller gibi biz vecd ile hâlet bilürüz
- 4 Bize düşnâmı da yârüñ geliyor lufti gibi
Ne merâret bilürüz biz ne halâvet bilürüz
- 5 Şekl-i insânda ol vahşi gazâla düşeli
Ne pek ünsiyet ü ne pek dahi vahşet bilürüz
- 6 Bir tecellî görürüz hâşılı her eşyâda
Biz bu cem'iyeti hep şahid-i vahdet bilürüz

7 Mazhar-ı ʿizzet-i dîdârı ide Hâzret-i Hâk
Nûriyâ biz ki ne hûrî vü ne cennet bilürüz

126 - (M: 64a, T: 71a, Ü1: 84a, Ü2: 64a)
(Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün)

- 1 Nüşa-i ʿaşkuñı biz hırz-ı dil ü cân bilürüz
Derdüñi ʿâşık-ı dil-ḥasteye dermân bilürüz
- 2 Halkı tashîr de teslîm ider tabʿ-ı Selîm
Halka-i zülfüñi kim mühr-i Süleyman bilürüz
- 3 Muṭribâ nağme-i ʿaşq ile maḳâmâtı tolaş
Ne hicâzı bilürüz biz ne şîfâhân bilürüz
- 4 Alıcaḳ deste ayağ-ı meyi rindân-ı cihân
Başlı başına biz anları sulṭân bilürüz
- 5 Çillesin ḥulle-i zer-dûza değışmez merdân
ʿAyn-ı zâhir ile biz anları ʿüryân bilürüz
- 6 Hele ahd itmeyelim görmemege duḥt-i rezi
Bir nazarla kırilur şîşe-i peymân bilürüz
- 7 Yâra ḥande yaḳışur ʿâşıkâ girye Nûrî
Güli ḥandân bilürüz bülbüli giryân bilürüz

127 - (M: 64a, T: 71a, Ü1: 84a, Ü2: 64a)
(Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilâtün Feʿilün)

- 1 Niçe âʿlâyı cihânda ḳatı ednâ bilürüz
Niçe ednâyı daḫi ḥaylice âʿlâ bilürüz
- 2 Koymaduñ gitdi yine âh bu nâdânlığı hem
Seni ey zâhid-i ḥar gerçi ki dânâ bilürüz
- 3 Çıḳmadı zâhire gördüklerimiz maʿnâlar
Defʿ-i ağıyârı mübeşşir niçe rü'yâ bilürüz
- 4 Arada râ gibi gösterme bize ḥancerüñi
Noldıḡuñ biz senüñ ey şûḥ-ı dil-ârâ bilürüz
- 5 Nûrî'yi şanma çıkarırmaz o ḥurûfât-ı ḥatı
Faşl-ı vaşluñda anı nüşa-i ḥvâna bilürüz

128 - (M: 64a, T: 71b, Ü1: 84b, Ü2: 64a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Nigâh-ı şefkat itmek 'âşıka hûbâna 'âr olmaz
Niçün 'âşıklarunñ yanunñda şâhib-i'tibâr olmaz
- 2 Teneffür eyler ise her ne rütbe şöhet-i zenden
Yine bintü'l-'ineb veş 'âşıka bir gam-güsâr olmaz
- 3 Giderse nola 'aqlım şom şoğuk ağıyârı gördükce
Ki sermâ-dîde nañl-i huşk-terde berg ü bâr olmaz
- 4 Seni dil gözlemek çün ey şeh-i iqlîm-i hüsni ü ân
Ne ân ki dîde-dûz-ı şâh-râh-ı intizâr olmaz
- 5 Bizi bar bar bağırdan bu rakîbün şikletidir hep
Efendi 'âşık-ı zâra cefâ-yı yâr bâr olmaz
- 6 Eger câm-ı hayâle almasa dil kaçtrece la'lün
Şarâb içmekde deryâ nûş olsa neş'e-dâr olmaz
- 7 Kebâ'irden gibidir 'indimizde iftihâr ammâ
Bu şî'rün gibi Nûrî tuñfe-i bezm-i kibâr olmaz

129 - (M: 64b, T: 71b, Ü1: 84b, Ü2: 64b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Saña dil vormeyince 'âşık-ı zâra emân olmaz
Ki zirâ sen gibi bir pehlevân-ı dil-sitân olmaz
- 2 Olunca dilde suziş dūd-ı âhım çıkmasun netsün
Degince 'uda âteş görme misün bu nihân olmaz
- 3 Hilâl ebrûlı bir hürşide beñzer şûh-ı şehrisin
Anunñ çün her güzel sen gibi meşhûr-ı cihân olmaz
- 4 Seni 'uqâb veş taķib ider ol gamzeler ey dil
Şikenc-i turre-i yâra ilişme âşiyân olmaz
- 5 Güzel tabñ eyle Nûrî dîg-i endişeñde eş'ârı
Ki her na-puñte söz maķbûl-i tab'-ı şâ'irân olmaz

2a- ne rütbe: ne deñlü Ü2

3a- şûh-ı şehrisin: şûh-ı şöhetsin Ü2

5a- eyle: oldı Ü2

130 - (M: 64b, T: 71b, Ü1: 85a, Ü2: 64b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Niçün bu tîg-i hûn-rîz-i tegâfûl der-niyâm olmaz
Niçün bu uyanık ceşş-i fiten gâhî niyâm olmaz
- 2 Mey-i la'lüñ virüb sen ihtirâm itdikce ağıyâra
Efendim h'âb u râhat çeşmime şanma harâm olmaz
- 3 Ne olsun böyle gül-çihre güzellerden bu gülşende
Niçün bûy-ı vefâ bir dem ferâh-bağş-ı meşâm olmaz
- 4 Virürse bu dil-i maḥmûra bir dem çok 'inâyetdir
Merâm-ı la'l-i nâb-ı yârı nûş itmek müdâm olmaz
- 5 Vişâli mîvesin istersin âhır Nûriyâ yoḥsa
Biricik yâra şeftâlû diseñ teklîf-i ḥâm olmaz

131 - (M: 64b, T: 72a, Ü1: 85a, Ü2: 64b)
(Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

- 1 Bu hevâ serde pây-dâr olmaz
Bâd bir yerde ber-ḳarâr olmaz
- 2 Güzelüñ biz hezârını bilürüz
'Âşıkı böyle bî-şümâr olmaz
- 3 Bend-i zülfüñ ile muḳayyed olan
'Âşıkâ ḳayd-ı neng ü 'âr olmaz
- 4 Bâri bir dem görür müyüm dîdem
İntizârûñla eşk-bâr olmaz
- 5 Deşt-i vahşet ğazâlıdır ol yâr
Ehl-i ünsiyyete şikâr olmaz
- 6 Bunda her zâhirü'l-meziyye olan
Mazḥar-ı feyz-i iştihâr olmaz
- 7 Nûriyâ seng-i cevri dilberden
Dil pezirâ-yı inkisâr olmaz

132 - (M: 65a, T: 72a, Ü1: 85b, Ü2: 65a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

2a- hezârını: her yeni Ü2
4a- bâri: yârî Ü2

- 1 Teğâföldür gör işte kârı yâruñ ‘âşıkân bilmez
Bilürse bir zamân ‘uşşâk-ı zârı bir zamân bilmez
- 2 Diyâr-ı hecr-i yâr âvâresidir murğ-ı dil şimdi
Giderse bu hevâlar ile deyyâr âşiyân bilmez
- 3 Göñül gel sîne-i mecrûhuñ iller görmesün bir dem
O zağm-ı pençe-i ‘aşka giriftâr olmayan bilmez
- 4 Şu ‘irfâna ne söz bâd-ı şabâ mı âh-ı ‘âşık mı
Tecâhülден o târ-ı zülfe kimdir toqunan bilmez
- 5 Derinde bendelikden gayrı yoğ endişesi bir ân
Yine Nûrî’yi ol sultân-ı mülk-i hüsн ü ân bilmez

133 - (M: 65a, T: 72b, Ü1: 85b, Ü2: 65a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Dil ey âhû diğer hevâ bilmez
Râh-ı ‘aşkuñdadır rehâ bilmez
- 2 Düşmen ü döstün bu ‘âlemde
Âh o bîgâne âşinâ bilmez
- 3 Göricek hüsнini kapıldığımı
Şanma ey dil o dil-rübâ bilmez
- 4 Bu teğâfül nedir ki âyinede
‘Aksini görse câ-be-câ bilmez
- 5 Bize levм eylesün bütün ‘âlem
Nûrî yârı bilen riyâ bilmez

134 - (M: 65a, T: 72b, Ü1: 86a, Ü2: 65a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Yine ruhsârın ‘arz ider gülümüz
Vechi var nâle kılsa bülbülümüz
- 2 Bezm-i sûziş fezâ-yı fûrkatde
Teşnedir zevke neş'e-i mülümüz
- 3 Nola kandillersek ol yârı
Hağtıdır şimdi tâze sünbülümüz

- 4 Yanarız nâr-ı aşkuña ey mâh
Şavurursañda göklere külümüz
- 5 Halkdan yok ümîdimiz Nûrî
Hâzret-i Hâkķ'adır tevekkülümüz

Harfü's-Sîn

135 - (M: 65b, T: 72b, Ü1: 86a, Ü2: 65b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Merd iseñ sen halka in'âm itmege eyle heves
Yoħsa konmak h'ân-ı ğayra iş mi mânend-i meges
- 2 Ta'na-i ağyârı koyma içiñe deryâ-dil ol
Baħre girmez olsa üstünde ne rütbe h'âr ü ğas
- 3 Çünkü yok düzd-i nigâh-ı dilbere bir çâresi
Sûķ u bâzârı niçün bî-hûde geşt eyler 'ases
- 4 Böyle yoklukla zarûret bizleri mess itmeden
Var yok lâ-büdd lebûñ bûs eylemekdir mültemes
- 5 Ben daħi dâmân-ı dil-dârı ser-i zülfi gibi
Nûriyâ elden bırakmazdım olaydım dest-res

136 - (M: 65b, T: 73a, Ü1: 86b, Ü2: 65b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Turesiyle muķayyed olmağa bes
Başımızda olan hevâ vü heves
- 2 Târ-ı zülfi gibi uzatma yeter
Rişte-i kışsa-i şikâyeti kes
- 3 Her dem ey bâd esüb şavurma bize
Tab'a bir kerre de muvâfiķ es
- 4 Kes yanuñdan ayağın ağyâruñ
İstemem nâ-kis illeri üzkes
- 5 Tecrübe eyle her ğuşûşunda
Kes kıyâs itdigüñ çıkar nâ-kes

- 6 Ğaraž azâdelikdir ‘âlemde
Tûtiye zer kafes yine maħbes
- 7 Pây-ı dildâra yüz sürünce raķıb
Başına ursalar çıkarmaz ses
- 8 Kûy-ı yâra giderse kâfilemiz
Sâzdan hoş gelür şadâ-yı ceres
- 9 Haste-i derd-i ‘aşka ey Nûri
Görmedim ney gibi bir ehl-i nefes

137 - (M: 65b, T: 73a, Ü1: 86b, Ü2: 65b)
Nazîre be-Nebîl Beg
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Lev m iderdi yâra maħzûn oldıĝım görseydi Ğays
Çok yanardı şekl-i kânûn oldıĝım görseydi Ğays
- 2 Şükr iderdi ser-güzeştin yâd idüb leyl ü nehâr
Sen saçı leylâyâ meftûn oldıĝım görseydi Ğays
- 3 ‘Aķl-ı yâr oldıĝına itmezdi aşla iştibâh
‘Aşķuñ ile böyle mecnûn oldıĝım görseydi Ğays
- 4 Zülf-i Leylâyı penâh eylerdi havf-ı cânla
‘İşveñe cây-ı şebîhûn oldıĝım görseydi Ğays
- 5 Tırma kan aĝlar idi hayrân olub ahvâlime
Böyle cevrûñle ciger-ħûn oldıĝım görseydi Ğays
- 6 Deşt-i ‘aşka eylemezdi serseri vaz‘-ı kadem
Hecrûñ ile ser-be-hâmûn oldıĝım görseydi Ğays
- 7 Nâz-ı Leylâ’ya taħammül Nûriyâ bir şey midir
Yâr cevr itdikce memnûn oldıĝım görseydi Ğays

138 - (M: 66a, T: 73b, Ü1: 87a, Ü2: 66a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Tütüşub ‘aşķ-ı yâra itme heves
Dilde îķâd nâra itme heves
- 2 Her gören tâze tâze zaħm açıyor
Sîne-i dâĝ-dâra itme heves
- 3 Nâz-ı cânâna bâ‘iş âfetdir

‘Aşkla iştihâra itme heves

- 4 Hatt-ı yâr âhırını soğuk görünür
Hüsn-i köhne bahâra itme heves
- 5 Benim ‘indimde sehvdür Nûrî
Şûret-i her nigâra itme heves

139 - (M: 66a, T: 73b, Ü1: 87a, Ü2: 66a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 ‘Âşıka fikr-i bûy-ı kâkül bes
Şîşe-i dilde tâze sünbül bes
- 2 ‘Ârız-ı yâr veş hemîşe tarî
Bâğ-ı ‘âlemde baña bir gül bes
- 3 Keyfim endîşe-i şarâb-ı lebûñ
İstemem başka neş'e-i mül bes
- 4 Acı şeylerle bozma nuqlimizi
Hâl-i ruhsâr-ı yâr fülful bes
- 5 Göricek ‘aşkuñ ile girye-künân
Rûy-ı ‘uşşâk-ı zâruña gül bes
- 6 Dilberi sevmedir te‘âmül-i nâs
Seni sevmekde bu te‘âmül bes
- 7 Vaşf-ı ruhsâr-ı yârla Nûrî
Hâme-i ter-zebân-ı bülbül bes

Harfü’ş-Şın

140 - (M: 66a, T: 73b, Ü1: 87b, Ü2: 66b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Dûde-i şîve ile vesmelerin tâzelemiş
Ruğların reng-i gül-i ‘işve ile gâzelemiş
- 2 Toğunub turesine bâd-ı şabâ esdikce
Âteş-i ‘aşkı gönül haylice yelpâzelemiş
- 3 Dest-i kudret yazıcağ muşhaf-ı hüsn-i yârı
Târ-ı nâz ile meger soñra da şîrâzelemiş
- 4 Kâküli şanma meger âyîne-i ruhsârûñ

Âbnûs ile her eṭrâfını pervâzelemiş

- 5 Kâle-i vuşlatı bir başka kesimdir Nûrî
Çıkmıyor kimseye defa'âtle endâzelemiş

141 - (M: 66b, T: 74a, Ü1: 87b, Ü2: 66b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ne hoş ruḥsârına ol şûḥ destârın yakışdırmış
Eli ehlinden almış cümle eṭvârın yakışdırmış
- 2 Hırâm itdikce ḳadr-i 'ar'ar u şimşâdı pest eyler
O ḳadd ü ḳâmet-i bâlâya reftârın yakışdırmış
- 3 O ister vaşlına bir cân 'uşşâkı virür biñ cân
'Aceb kendüye ol Yûsuf-ı ḫarîdârın yakışdırmış
- 4 Hele gör cem'î-i zıddeyn ile 'uşşâka ider düşünâm
O şîrîn leblere ol telḫ âzârın yakışdırmış
- 5 Niçe yüz biñ su'âle bir nigâhıyla cevâb eyler
O mu'ciz-i dîde-i gûyâya güftârın yakışdırmış
- 6 Dil-i 'uşşâkı âteş 'ârîz-ı pür-şu'lesi âteş
O dil-keş kendüye hep 'âşîk-ı zârın yakışdırmış
- 7 Yakışdırdıkca böyle câmegî evşâf-ı ḫüsnüñde
Efendim ḫâme-i Nûrî de eş'ârın yakışdırmış

142 - (M: 66b, T: 74a, Ü1: 88a, Ü2: 66b)
Nazîre be-Nebîl Beg
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)

- 1 Pür âteş idi sâḫil-i deryâ şeb-i âteş
Hem şu'le-i dûzaḫ idi gûyâ şeb-i âteş
- 2 Bu mertebe âteş-meniş oldığın o kâfir
Bildim be-ḫaḳ-ı ḫazret-i 'Îsâ şeb-i âteş
- 3 Âteş saçarak çañma ot tıkdı raḳîbüñ
Yaḳdı bizi de neyleyim ammâ şeb-i âteş
- 4 Âteşde bir âteş görünür idi meger kim
Giymiş o şanem âteşî ḫâra şeb-i âteş

- 5 Âyîn-i mecûsîyi mi ya gösterecekdir
‘Uşşâkına ol beççe-i tersâ şeb-i âteş
- 6 Dünyâya virür nâr-ı hased zevk-i taraba
Esbâb-ı tarab anda müheyyâ şeb-i âteş
- 7 Sûzân olarak böyle gâzel nazmına Nûrî
Var ise seni eyledi igrâ şeb-i âteş

143 - (M: 66b, T: 74b, Ü1: 88a, Ü2: 67a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Var mı cürmüm şehâ nedir bu geliş
Yok mı havf-ı Hudâ nedir bu geliş
- 2 Eşdirüb esb-i nâzı itmedesin
‘Âşıkâna şalâ nedir bu geliş
- 3 Elde gürz-i tegâfûl ey hûnî
Rüstemâne edâ nedir bu geliş
- 4 Yakması cânı tâbiş-i rûyuñ
Gün gibi rûşenâ nedir bu geliş
- 5 Korkarım yañlış eyler ‘aşkı seni
Yârda Nûriyâ nedir bu geliş

Harfü’s-Şâd

144 - (M: 67a, T: 74b, Ü1: 88b, Ü2: 67a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün)

- 1 ‘Umûm üzre iden her işde ihlâş
Olur dergâh-ı Hâk’da bende-i hâş
- 2 ‘Alâyık mâni‘-i vuşlatdır elbet
Bürehneten girer deryâya gavvâş
- 3 Nişân itdüñ yeter tîr-i cefâya
Kemânuñ gayrı sen ey pehlevân yaş
- 4 Seni gördi tutuldu âh göñlüm
O düzd-i vuşlatı gel zülfüñe aş

6a- taraba: tarabaya Ü1,Ü2
5a- yañlış eyler: yañlış Ü2

- 5 Degildir ‘aşk Nûrî’nün elinde
Hemân nâz itmede sâkî ayak baş

145 - (M: 67a, T: 74b, Ü1: 88b, Ü2: 67a)
(Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün)

- 1 İķâz-ı fiten çeşm-i füsûn-kâruña maşşûş
Yağmâ-yı gönül ğamze-i Tâtâruña maşşûş
- 2 ‘Uşşâķ miyânında belî şimdi dem-â-dem
Bu sefk-i dimâ ħancer-i ħûn-ħvâruña maşşûş
- 3 Serve seni beñzer didi mevzûn tabâyî‘
Ammâ ki ħırâm ol ķadd-i hem-vâruña maşşûş
- 4 Bu ħüsne ân luţf-ı beyân lezzet-i pinhân
Ruĥsâruña ğüftâruña âzâruña maşşûş
- 5 Ağyâr da inşâfa ğelüb şimdi diyor kim
Nûrî bu cefâ tavrı senün yâruña maşşûş

146 - (M: 67a, T: 75a, Ü1: 88b, Ü2: 67a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Dil kemend-i turre-i tarrârdan olmaz ħalâş
Sîne zaĥm-ı ğamze-i ğaddârdan olmaz ħalâş
- 2 Dil viren bu ğülşen içre ol ğül-i nev-resteye
Bülbül-âsâ ħârĥâr-ı ħârdan olmaz ħalâş
- 3 Başdan aşdı mevce-i baĥr-i ğumûm-ı hecr-i yâr
Keşti-i cismim bu tûfân-zârdan olmaz ħalâş
- 4 Ħaķ bu kim bir şemme aldım turre-i dil-dârdan
Ba‘d-ezîn Mansûr-veş dil-dârdan olmaz ħalâş
- 5 Nuriyâ soñra ne ķanlar yutdırur ğel çekmesün
Kimseler ol ħancer-i ħûn-ħvârdan olmaz ħalâş

Ħarfü’đ-Đâd

147 - (M: 67b, T: 75a, Ü1: 89a, Ü2: 67b)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Görinür bed meşrebâna ħün serâb ‘ummân-ı feyz

Şâf tab‘ân olmada müstağrağ-ı tufân-ı feyz

- 2 Ola gör ser-mest o meyle tâ ki bezm-i ‘âlemüñ
Her humârından olur âzâde-ser-mestân-ı feyz
- 3 Çekmedi ser-menzil-i maşşûda irmekde ta‘ab
Bedreka oldı aña kim meş‘al-i suzân-ı feyz
- 4 Şemme isti‘dâd lâzım şanma bu gülzârda
Her meşâma bir gelür bûy-ı gül-i handân-ı feyz
- 5 Tohum-ı ‘aşkı kişt-zâr-ı sîneye pâşide kııl
Tâ ki şâyân-ı nüzûl olsun aña bârân-ı feyz
- 6 ‘Âlemi tar itmeyince çeşmüñe hicrân-ı yâr
Muntazır olma tülû‘ itmez meh-i tâbân-ı feyz
- 7 Himmetüñ icrâ idüb haqqâ ki ey Mollâ-yı Rûm
Eyledüñ dil-teşne Nûrî bendeñi reyyân-ı feyz

148 - (M: 67b, T: 75a, Ü1: 89a, Ü2: 67b)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Sünbül-i bûya vü gülden zülf ü rûyuñdur gârağ
Şemm-i ‘anberden o hâl-i müşg-bûyuñdur gârağ
- 2 Bahri işrâb eylemekden eşk-i çeşmimdir murâd
Dürd-i yemüñden ba‘z nazm içinde hûyuñdur gârağ
- 3 Çeşm-i diğkatle nazâr eyle benim eş‘ârıma
Tûtüyâ dirsem ne yerde hâk-i kûyuñdur gârağ
- 4 Eşk-i hasret dem-be-dem rîzân olınca dîdeden
Cûylar cûş itdi dirsem cüst-cûyuñdur gârağ
- 5 ‘Arz-ı dîdâr eyle Nûrî istemez seyr-i çemen
Sünbül-i bûyâ vü gülden zülf ü rûyuñdur gârağ

149 - (M: 67b, T: 75b, Ü1: 89a, Ü2: 67b)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 ‘Aşk-ı yârı eyledim ben câna ‘arz
Cevher itdim gûyiyâ sulţâna ‘arz

- 2 Müşkili hüsn-i kabûl olmağdadır
Cânı itmek güç midir cânâna ‘arz
- 3 İ‘tirâz nâ-becâdır gâyeti
Hâlûñ itme câ-be-câ nâdâna ‘arz
- 4 Bahri itme eşkime nisbet benim
Çatreyi sen eyleme tûfâna ‘arz
- 5 Nûr-ı hüsnüñ görmesün kâfir rakîb
Eyleme î mânı ol şeytâna ‘arz
- 6 Şâh-ı hüsn oldı o yâr ey bî-ıred
Sende hâlûñ eyle gel dîvâna ‘arz
- 7 Hatt-ı yârı çünki iş‘âr itmedüñ
Kıl bu şi‘ri Nûriyâ yârâna ‘arz

Harfû’-t-Tâ

150 - (M: 68a, T: 75b, Ü1: 89b, Ü2: 68a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Gerçi kim ruhsâr-ı yâra başka şûret virdi hatt
Neyleyim âyîne-i kâlbe kesâfet virdi hatt
- 2 Zâhir oldı fitneler her gûşeden gösterdi baş
Mülket-i hüsn ü cemâl-i yâra dehşet virdi hatt
- 3 Korkarım âhîr güzer-gâh-ı hat-ı buflân olur
Nüşa-i pâkîze-i hüsn seğâmet virdi hatt
- 4 Eglenür şimdi şakal fâlî ile ‘âşıkları
Nuçka kudret kalmadı tab‘a sükûnet virdi hatt
- 5 Biz Hıfâ vü Çîn’e dek ‘azm eyleriz şimden-girü
Sâkinân-ı tekve-i ‘aşka seyâhat virdi hatt
- 6 Kılca kalsa cânımız söyletmez idi gamzesi
Ey gönül ‘arz-ı merâma şimdi ruşat virdi hatt
- 7 Hattla men‘ itseler mümkün degildir geçmemiz
Yârdan şanma bize Nûrî ferâgat virdi hatt

151 - (M: 68a, T: 76a, Ü1: 90a, Ü2: 68a)

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Serserî olmaz idim ben daği cûyâ-yi neşât
Kandedir bilsem eger menzil ü me'vâ-yı neşât
- 2 Dürd-nûşân-ı ğamuñ hâtır-ı meksûrı gibi
Bilmem işkeste mi câm-ı mey-i şahbâ-yı neşât
- 3 Dâğlarla dilimiz beñzedi nağl-i sûra
Lâne-sâz olmayacak mı aña 'anğâ-yı neşât
- 4 Sâkiyâ sürme o gül-gûn-ı meyi meclisde
Dest-i kudret aña tâ urmaya tamğa-yı neşât
- 5 Habb-ı hâlûñle senüñ neş'e bulan ehl-i mezâğ
Berş ü afyondan eyler mi temennâ-yı neşât
- 6 Ben şalâ eyler idim cümle harîdârâna
Şatılur olsa nuğûd-ı ğama kâlâ-yı neşât
- 7 Bülbüli 'âşık-ı güftarım iderdim Nûrî
Gelse kâm-ı dile bûy-ı gül-i ra'nâ-yı neşât

152 - (M: 68b, T: 76a, Ü1: 90b, Ü2: 68b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 İtmiş olsa bir eşer ol şâha hağ
Tağt-ı hüsn ü ândan eylerdi hağ
- 2 Nüşa-i hüsnegil püskürme hâl
Lâyıkıyla vaz' olunmuşdur nuğat
- 3 Ülfeti kesdi benimle ol civân
Yañılıb bir bûse almışdım fağat
- 4 İtdi hûn eşkim o Bağdâdî edâ
Baña hem-reng olamaz Ceyhûn u Şağ
- 5 Fi'l-aşl dil-sağt imiş ol kahramân
Olmadım ben ba'is-i kahr u sağat
- 6 'Âlem-i hüsn içre bir nûr-ı siyâh
Zâhir oldı hağt deyü itme ğalağ
- 7 Bu dil-i mecrûhumuñ te'sîridir
Nazmım içre var ise Nûrî sağat

Harfî'z-Zâ

153 - (M: 68b, T: 76a, Ü1: 90b, Ü2: 68b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Rûyuña bađdıķca itdim gülden istîfâ-yı ĥaz
Leblerüñ gördükce geldi mülden istîfâ-yı ĥaz
- 2 Çün şabâ neşr eyledi gülşende bûy-ı zülfüñi
Eyledim bâd-ı hevâ sünbülden istîfâ-yı ĥaz
- 3 Şanma ĥâli ağzına sürdi büber tıfl-i dilüñ
Bûs idince eyledim fülfülden istîfâ-yı ĥaz
- 4 Luţf u ķahr-ı dilberi levĥ-i ĥayâle naķş idüb
Eyledim ben baĥş-i cüz ü külden istîfâ-yı ĥaz
- 5 Varsa ĥvâb-ı nâza şemm itsem meşâm-ı cânla
Eylesem âh ol siyeh kâküldeñ istîfâ-yı ĥaz
- 6 Vaşf idince rûy-ı gül-bûyuñ şarîr-i kilkimi
Gûş idenler eyledi bülbülden istîfâ-yı ĥaz
- 7 Çekmezem Nürî gibi ben de bahâra intizâr
Rûyuña bađdıķca itdim gülden istîfâ-yı ĥaz

154 - (M: 68b, T: 76b, Ü1: 91a, Ü2: 68b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 İder dil dâ'imâ fikr-i vişâl-i dil-rübâdan ĥaz
Gelür insâna elbette müferriĥ ĥûlyâdan ĥaz
- 2 Ĥayâl-i cevridir eglencemiz hicrânı vaktinde
Mücerrebdir ider ĥurbetde âdem âşinâdan ĥaz
- 3 Marîz-i 'aşķa lâ-büdd ĥoş gelür düşnâm-ı telĥ-i yâr
Niçe mürr olsa ĥaste bi'z-zarûr eyler devâdan ĥaz
- 4 Ne rütbe şıĥhati zâhirse de 'indimde her yüzden
Yine ben idemem pek rû-be-rû medĥ ü şenâdan ĥaz
- 5 Revâ mıdır çalışmak kaçırınca Nürî-i zârı
İdermiş ĥutalım ey bî-vefâ cevır ü cefâdan ĥaz

155 - (M: 69a, T: 76b, Ü1: 91a, Ü2: 69a)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Nige hi ğamzesin ider îkâz
Zülfî itdikce fitneler îkâz
- 2 Ne gerek ‘âşıka ezân-ı şabâh
İstemez şahş-ı zî-seher îkâz
- 3 Düşde düşürmüşidim ağyârı
İtmeseydi biri eger îkâz
- 4 Seni nânû-yı dâye-i ikbâl
Uyudur itmez el-ğazer îkâz
- 5 Nûriyâ hıvâb-ı ğaflete taldık
İde bârî bizi meger îkâz

Harfû’l-‘Ayn

156 - (M: 69a, T: 77a, Ü1: 91b, Ü2: 69a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Tal‘atüñ gördüm niçe envâre oldum muṭṭali‘
Bûs idüb la‘lün ‘aceb esrâra oldum muṭṭali‘
- 2 Kûzesinden çeşme-sâr-ı nâz u istiġnâsinuñ
Bir içimle meşreb-i dildâra oldum muṭṭali‘
- 3 Evvel iġfâl eyleyüb râm olmak ister ‘âkıbet
Bu tegâfülden merâm-ı yâra oldum muṭṭali‘
- 4 Muḳtezâ-yı tâlî‘imdir gerçi ey hûnî yeter
Ben murâd-ı ğamze-i ğaddâra oldum muṭṭali‘
- 5 Yüz çevirdi bizden âh ol âfitâb-ı hüsñ ü ân
Ben o yüzden hîle-i ağyâra oldum muṭṭali‘
- 6 Rûy-ı zerd üzre dök eşk-i çeşmi soñra kıll niyâz
Sîm ü zer istermiş ol meh-pâre oldum muṭṭali‘
- 7 Nûriyâ ol âfitâbuñ vaşfi muhlaşdır saña
Maṭla‘uñdan maḳṭa‘-ı eş‘âra oldum muṭṭali‘

157 - (M: 69a, T: 77a, Ü1: 91b, Ü2: 69a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 ‘Aşkı iş‘âr itmeyen eş‘ârı itmem istimâ‘

- Ƙalbe te'sîr itmeyen âşârı itmem istimâ^c
- 2 Sîne-i sûzânımı her bir nefesde nağmesi
Delmeyen ol nây u mûsîkârı itmem istimâ^c
- 3 Perde bîrûn-ı edeb olsun mı şâyân-ı kabûl
Perde bîrûn olsa nağş u kârı itmem istimâ^c
- 4 Başlayub âğâze bir dem 'aşğdan dem urmasa
Gülsitân içre hezâr-ı zârı itmem istimâ^c
- 5 İhtirâ'ı söyle fahr olmaz kelâm-ı gayr ile
Mün'akis âvâze-i küh-sârı itmem istimâ^c
- 6 Keşret-i güftârla hâşıldır âfât-ı lisân
Ben anuñçün vâ'iz-i mikşârı itmem istimâ^c
- 7 Tâze bir efsâne naql it Ƙahramân-ı gamzeden
Ƙışsa-hâ-yı Zâl'dir eţvârı itmem istimâ^c
- 8 Elde variken 'aşâ-yı hâme-i mu'ciz beyân
'Av'av-ı hussâd-ı seg-kirdârı itmem istimâ^c
- 9 Diñlerim Nûrî vişâl-i yâre dâ'ir sözleri
Türrehât-ı zümre-i âgyârı itmem istimâ^c

158 - (M: 69b, T: 77a, Ü1: 92a, Ü2: 69b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Bizi ey gönçe handân itmege bilseñ nedir mâni^c
Gülen âgyârı giryân itmege bilseñ nedir mâni^c
- 2 Nolur sultân-ı hûbân-ı cihânsın hükümñ işbât it
Raķibi nefse fermân itmege bilseñ nedir mâni^c
- 3 Zülâl-i vuşlatuñ dil-teşnegân-ı vâdî-i hecri
'Aceb bir şuda reyyân itmege bilseñ nedir mâni^c
- 4 Saña teslîm iken her dem a hûnî gûsfend-i cân
Anı yoluñda ķurbân itmege bilseñ nedir mâni^c
- 5 Dehânuñdan niçe dem ursa Nûrî sen açılmazsın
Bizi ey gönçe handân itmege bilseñ nedir mâni^c

Harfü'l-Ġayn

159 - (M: 69b, T: 77b, Ü1: 92a, Ü2: 69b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 İder esrâr-ı Mevlânâ'yı î mâ lâle-i pür-dâğ
Semâ'a olmada gûyâ müheyâ lâle-i pür-dâğ
- 2 Olub ism-i Celâl evrâd u ezkâr şeb ü rûzı
Lisân-ı hâl ile olmağda gûyâ lâle-i pür-dâğ
- 3 Füyûz-ı Hakk'a mazhar olmasa olmaz idi böyle
Hurûf-ı ism-i Âzamla müsem mâ lâle-i pür-dâğ
- 4 İşâret itmede her bâr zikr-i ehl-i tevhîde
Olub hey'et-nümâ-yı "lâ vü illâ" lâle-i pür-dâğ
- 5 Yanub yakılmamağ lâyıq mıdır insân iken Nûrî
Yağarken aşğla kendin ser-â-pâ lâle-i pür-dâğ

160 - (M: 70a, T: 77b, Ü1: 92b, Ü2: 69b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Sen ferâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
Dil-sürâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 2 Şu'le-i nâr-ı sitemle lâle-veş bu sînemi
Dâğ-dâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 3 Himmet-i dest-i tegâfülle dil-i sûzânımı
Bir çerâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 4 Ol nigâh-ı cân-kâhuñla ey âhû meskenim
Tağ u râğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 5 Bâde-i la'l-i lebün bu aşğ-ı maħmûruña
Gör yasâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 6 Ğurbet ilde bu dil-i mehcûrî hâtırdan eger
Sen ırağ itseñde itmem ben yine senden ferâğ
- 7 Nûriyâ benden ferâgat idicek yâra didim
Sen ferâğ itseñde itmem ben yine senden ferâğ

161 - (M: 70a, T: 78a, Ü1: 92b, Ü2: 70a)

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Sen raķîbe ‘itâbı itme dirîĝ
Kâfire gel ‘azâbı itme dirîĝ
- 2 Dil ki ser-çeşme-i vişâlün arar
Teşnedir teşne âbı itme dirîĝ
- 3 Câna vir gâhî ruḥşat-ı dîdâr
Jâleden âfitâbı itme dirîĝ
- 4 Sâķiyâ la‘l-i yâr ḥürmetine
Baña câm-ı şarâbı itme dirîĝ
- 5 Kişt-zâr-ı ümîd-i Nûrî’den
Ey felek bir seḥâbı itme dirîĝ

Ḥarfü’l-Fâ

162 - (M: 70a, T: 78a, Ü1: 93a, Ü2: 70a)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Yayıldı gitdi zülf-i mu‘anber taraf taraf
Oldı demâĝ-ı cân mu‘aṭṭar taraf taraf
- 2 Ḥaṭṭ geldi şanma ḥıṭṭa-i ḥüsn ü cemâlini
Taḥrîre geldi bir bölük ‘asker taraf taraf
- 3 Almış raķîb-i rû-siyehi gice yanına
Neşr olmada bu kıra ḥaberler taraf taraf
- 4 Besbelli kim ne mertebe ḥûn-rîz oldıĝın
Bildirmede belindeki ḥancer taraf taraf
- 5 Kimisi ĝamzeye kimi taraf-ı nigâhına
Mecbûr olur ṭurur nazar eyler taraf taraf
- 6 Gezdi almca yâr taraf ü telîdimi
Dil ḥânesinde kalmadı bir yer taraf taraf
- 7 Kimisi var diyor kimi yok la‘l-i dilberi
Nûrî bu sözde cümle sūḥan-ver taraf taraf

163 - (M: 70b, T: 78a, Ü1: 93a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Bağladık biz menzil-i ‘aşķ içre şaf

Sinemizdir tîrine yâruñ hedef

- 2 Kaṭre-i nîsâna olmazdı maḥal
İtmese deryâya istiğnâ şadef
- 3 Tek dürüst olsun maḥabbet sâḳiyâ
Câm-ı Cem'den hoşdur işkeste-ḥazef
- 4 İhtiyârı gitdi elden cümleñüñ
Geldi sâḳî meclise sâgar-be-kef
- 5 Ka'be-i kûyında yâruñ Nûriyâ
Olmayardı sa'ymız bârî telef

164 - (M: 70b, T: 78b, Ü1: 93b, Ü2: 70a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 O meh âyînesini itdi be-kef
Görmege zülfini hem-şekl-i kelef
- 2 Olıcaḳ nâ-be-maḥal ehl-i şeref
Varını virmesi olmaz mı şeref
- 3 Ğamzesi ḳaldı teğâfûl gitdi
Yerine ḳoydı güzel ḥayr-ı ḥalef
- 4 Döğülürse nola meclislerde
Arḳasın döndiğün dilbere def
- 5 Nûriyâ sırrını bilseñ ne olur
O meh âyînesini itdi be-kef

Ḥarfü'l-Ḳâf

165 - (M: 70b, T: 78b, Ü1: 93b, Ü2: 70b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Şanma kim ḥâlî ḳalur 'uşşâḳdan meydân-ı 'aşḳ
Ḥaşre dek ta'ḳîb iderler birbirin merdân-ı 'aşḳ
- 2 Eylemez her ḳalb-gâhuñ menzilin cây-ı nüzûl
Şâh-ı istiğnâ-sipâh-ı mülk-i bî-pâyân-ı 'aşḳ
- 3 Ğâlib oldı 'asker-i tedbîr ü 'aḳla muṭlaḳâ

2a- nâ-be-maḥal: nâ-be-maḥal Ü2
2b- sipâh: siyâh Ü2

Râyet-i nuşret-nümâ-yı hazret-i sultân-ı aşk

- 4 İmtisâl itmeklige şâh u gedâ mecbûr olur
Nâfizü'l-hüküm olmada ol mertebe fermân-ı aşk
- 5 Ey hîred-mend eyleme bu hâl ile fikr-i duhûl
Mecma'-ı dîvâne-gândır şuffe-i dîvân-ı aşk
- 6 Şöyle tursun aş u nûş-ı âlem-i bezm-i fenâ
Olmadı teşne şarâb-ı kevşere mestân-ı aşk
- 7 Kimseler bulmuş değil çünkim bün ü pâyânını
Olmasunda neylesün Nûrî aceb hayrân-ı aşk

166 - (M: 71a, T: 78b, Ü1: 94a, Ü2: 70b)
Nazîre be-Esrâr Dede
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dâ'imâ bülbüli dillerde kodı cilve-i aşk
Yağdı pervâneleri derde kodı cilve-i aşk
- 2 Jâle şanma gelicek nâzla sen gülzâra
Gülleri şermle hoy-gerde kodı cilve-i aşk
- 3 Devşirüb turre-i tarrârla hâl-i ruhînuñ
Bûların miskle anberde kodı cilve-i aşk
- 4 Bûseye yol mı virür halka-i zülf-i siyehi
Ol tılısmı fem-i ejderde kodı cilve-i aşk
- 5 Dûd-ı âhım ile seyr eyle sirişk-i çeşmim
Birini gökde birin yerde kodı cilve-i aşk
- 6 Rast-rev tîz varur menzile kec-revlerden
Saña bu şiveyi mışarda kodı cilve-i aşk
- 7 Elimizden alalı hayli zamândır Nûrî
Bilemem gönlümüzü nerde kodı cilve-i aşk
- 8 Mazhar-ı feyz-i Hudâ hazret-i Mevlânâ kim
Kâdrin arş ile beraberde kodı cilve-i aşk
- 9 Bu uşûl-i felegi hem o şeh-i devrânüñ
Sâz-ı âyînine nüh perde kodı cilve-i aşk

3a- hâl-i ruhînuñ: hâl-i hüsnüñ Ü2
5.beyit Ü2 nüshasında yoktur.

167 - (M: 71a, T: 79a, Ü1: 94a, Ü2: 71a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Âh kim ebr-i şu‘le bâr-ı firâķ
Hırmenim itdi baħr-i nâr-ı firâķ
- 2 Sîne-i dâġ-dârıma nazar it
Görmek ister iseñ bahâr-ı firâķ
- 3 Bir ayaġ-ı vişâl ile gitmez
Başımızda olan ġumâr-ı firâķ
- 4 Birbirin sebķat itdi zulmetde
Baħt-ı tîrem ile nehâr-ı firâķ
- 5 Seni çok ġâle döndirür devrân
Çün demâġuñda var buġâr-ı firâķ
- 6 Ne yaman müşkil oldı fülk-i dile
Bitmiyor baħr-i bî-kenâr-ı firâķ
- 7 Gül cemâlün bu Nûr-ı zâra
Mâni‘-i rü‘yet oldı ġâr-ı firâķ

Ĥarfü’l-Kâf

168 - (M: 71b, T: 79a, Ü1: 94b, Ü2: 71a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Ehl-i dil ‘aşķ hevâsı ile berbâd gerek
Tırmayub her dem işi âhla feryâd gerek
- 2 Ruķye-i da‘vetüñe ġayrı ‘azîmet idelim
Bizlere sen gibi bir şûġ-ı perî-zâd gerek
- 3 Tîr-i müġânına bir kerre nazar eyleyenün
Ĥalbi nerm ise daġı sînesi pûlâd gerek
- 4 Âşikâr itmege nefis ile ġuşûmet resmin
Cünd-i düşmen-şiken-i ġaybdan imdâd gerek
- 5 Mû-be-mû naķş ideriz levġ-i ġayâle yârı
Bize bu fende ne Mânî vü ne Bihzâd gerek

9b- Sâz-ı âyînine: Sâz-ı âyîneye Ü2

2b- Tırmayub: durmayub Ü2

6 Zâğ ta'lim ile tûfîye zebân-dâş olmaz
Şanma nâ-ķâbil olan kimseye irşâd gerek

7 Düşmeyüz dâmına her bir güzelün ey Nûrî
Dil-i âvâreyi şayd itmege şayyâd gerek

169 - (M: 71b, T: 79b, Ü1: 94b, Ü2: 71a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Va'de-i bûs-ı lebünle tâ-be-key bu âl ü reng
Ey iden 'uşşâķ-ı zâruñ başına dünyâyı teng

2 Âh kim böyle felek-meşreb degildi evvelî
Kendüye döndürdi âhir yârı çarķ-ı bî-direng

3 Kim keserse kûy-ı dilberden rakîbüñ ayağın
Ben o ğâzînüñ taķardım başına cevher çeleng

4 Müşterîye kendüsin ol mâh dirhemle şatar
Böyle bâzâr eylemez mi 'aşık-ı şeydâyı deng

5 Nûriyâ feyz-i Ğudâ her dilde olmaz rû-nümâ
Ķâbil-i me'vâ degil almasa her bir cevfi seng

170 - (M: 71b, T: 79b, Ü1: 95a, Ü2: 71b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 İltifât eyle de yalan gerçek
Rişte-i nâz u şîveyi ger çek

2 Bâr-ı cevr ü cefâ-yı yâr seni
Ķad-ķamîde iderse de ger çek

3 Râyet-i şabrı eyleyüb ber-düş
Ħışn-ı ğam üstüne gel 'asker çek

4 Ķünkü çekdi gönül o maķbûbı
Ne ķadar olsa da sitem-ger çek

5 Ĥurmasun fülk-i dil yem-i ğamda
Nûriyâ atduñ ise lenger çek

171 - (M: 71b, T: 80a, Ü1: 95a, Ü2: 71b)

6b- M nüshası [gerek] kelimesi yazılmamış

4b- bâzâr: pâzâr Ü2

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Çeşmimi her bâr neydi eşk-bâr itdiklerün
Dâğlarla sînemi reşk-i bahâr itdiklerün
- 2 Va‘d-i bî-incâz ile hâtırdâ mı bu bendeñi
Dîde-dûz-ı şâh-râh-ı intizâr itdiklerün
- 3 Senden ayrılmak muhâl olmuş iken sâyeñ gibi
Yok yere neydi ‘aceb bizden firâr itdiklerün
- 4 Sende bak bir şûh-ı gül-ruhsâra olduñ mübtelâ
Yoluña geldi senüñde var hezâr itdiklerün
- 5 Zülfüñe ruhsâruña Nûrî’yi hasret eyledüñ
Hâtırından çıkmıyor leyl ü nehâr itdiklerün

172 - (M: 72a, T: 80a, Ü1: 95b, Ü2: 71b)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Ey şûh yok mı ‘âşıküña şefkatün senün
Raḥmet gelür egerçi bize zaḥmetün senün
- 2 Yazdım hayâlünü dile ke’n-naşş fi’l-ḥacer
‘Âşıkla gerçi naşş-ı ber-âb ülfetün senün
- 3 Ağyârı sırr-ı la‘lüñe hep maḥrem eyledüñ
‘Uşşâk-ı zâra yok mı ‘aceb ḥürmetün senün
- 4 Serv ü güle baḫub ḫad ü ḫaddün hayâl eyle
Ġurbetde mümkün oldu baña vuşlatun senün
- 5 Bir nokta ile sırrını bildirdi pîr-i ‘aşḫ
Müstelzim-i maḫabbet imiş miḫnetün senün
- 6 Bir yârı biñ belâ ile virmekdesin bize
Şaymam seni felek bu mıdır minnetün senün
- 7 ‘Aṭf-i nigâh-ı nâza da şâyeste itmedün
Gözden düşürdi bizleri bu naḫvetün senün
- 8 Âhir bu rütbe bâr-ı eşeklikle zâhidâ
Ġâv-ı zemîni yağır ider sıḫletün senün

5a- Nûrî’yi: Nûrî-i Ü2

5b- Hâtırından: hâtırından T

- 9 Nûrî'nüñ olmasun mı sözi böyle sûz-nâk
Yağdı derûn-ı sînesini ħasretüñ senüñ

173 - (M: 72a, T: 80a, Ü1: 95b, Ü2: 72a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün)

- 1 Düş tağlara 'aşkuñda pâ-dâr olayım dirseñ
Mecnûn ol o Leylâ'ya huşyâr olayım dirseñ
- 2 Her-bâr idüb zârı terk eyle bu efkârı
Yum dîde-i pindârı bîdâr olayım dirseñ
- 3 'Aşk ola ser-i kâruñ at cümleten evzâruñ
Yüklen gamını yâruñ bî-bâr olayım dirseñ
- 4 Koyma der-i Mevlâ'yı oynatma şağın pâyı
Yirüñde bu dünyâyı seyyâr olayım dirseñ
- 5 Bu deşt-i belâda eş düş bir güzele ser-keş
Nûrî-i sitem-keş-veş hoş-kâr olayım dirseñ

174 - (M: 72b, T: 80b, Ü1: 96a, Ü2: 72a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Reşk-i bûy-ı turre-i ħûr-i cinândır kâkülüñ
Nefĥa baĥşâ-yı demâğ-ı cism-i cândır kâkülüñ
- 2 Sen serîr-ârâ-yı nâz ol şâh-ı ħûbânsın bu gün
Sâye-i perr-i ħümâ-yı ħüsn ü ândır kâkülüñ
- 3 Bilmedim şîrâze-i mecmû'a-i ĥâtır mıdır
Hep perîşânî fezâ-yı 'âşîkândır kâkülüñ
- 4 Gülşen-i ħüsn içre tâ bâlâ-yı naĥl-i nâzda
Murğ-ı cân-ı 'âşîkâna âşiyândır kâkülüñ
- 5 Şâne-zen olma görüb Nûrî'yi iĥtâr itmege
Gice gündüz ey güzel ĥâtır-nişândır kâkülüñ

175 - (M: 72b, T: 80b, Ü1: 96a, Ü2: 72a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gitmiyor serden niçün bilmem hevâ-yı perçemüñ
Böyle başdan mı çıkar hep mübtelâ-yı perçemüñ

- 2 Kılca kaldı cânım işmâm itdirince bûyını
Kıl ü kâle gelmiyor hüsn ü bahâ-yı perçemüñ
- 3 Sâha-i gülzâra bu hey'et ile çıkdıkça sen
Oldı reyhân u benefşe hep fedâ-yı perçemüñ
- 4 Tıtdı şan nûr-ı sipehden âfitâbe âfitâb
İdemem bir başka vechile şenâ-yı perçemüñ
- 5 Hâtır-ı Nûrî'den olsun mı cüdâ bir gice hiç
Tâ süveydâ-yı derûnı oldı câ-yı perçemüñ

176 - (M: 72b, T: 80b, Ü1: 96a, Ü2: 72b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dest-i kudretle çekilmiş ol kemân ebrûlaruñ
Tîr-i aşka eyledi sînem nişân ebrûlaruñ
- 2 Pek kurulmuş kırmağa uşşâk-ı zârı neyleyim
Mülket-i hüsn içre ol şâhib-kırân ebrûlaruñ
- 3 Ka'be-i hüsn ü cemâlüñ şübhesiz mihrâbıdır
Olmasun mı secde-gâh-ı aşıkân ebrûlaruñ
- 4 Gûyiyâ ber-'aks-i âdet münhasif oldı hilâl
Zîr-i destâründa oldıkça nihân ebrûlaruñ
- 5 Gözlerim eşk ile pür-nem kıddimi ham eyledi
Bir zamân ol çeşm-i câdû bir zamân ebrûlaruñ
- 6 Sûre-i ve's-Şemsi takrîr eyledikce ârızuñ
Ve'l-Kamer tefsîrini eyler beyân ebrûlaruñ
- 7 Gel teğâfûl eyleme incâz-ı va'd-i vaşluñı
Nûrî'ye îmâ ider Bi'llâh inan ebrûlaruñ

177 - (M: 72b, T: 81a, Ü1: 96b, Ü2: 72b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bâz-ı üsküf-derâ mıdır çeşmüñ
Dâ'imâ dil-rübâ mıdır çeşmüñ

4b- idemem: idelim Ü2

2b- mülket: mülk M

4b- destâründa: destârında Ü2

- 2 Bağrımı her nigâhuñ eyler hûn
 anıma mübtelâ mıdır çeşmüñ
- 3 Nola bu rütbe arb-ı nuk anda
 Her dile âşinâ mıdır çeşmüñ
- 4 Şadr-ı meyhâne-i cemâlünde
 Mest-i maħmûr edâ mıdır çeşmüñ
- 5 Fenn-i câdüyü eyleyüb pîşe
 Böyle sıhr-âzmâ mıdır çeşmüñ
- 6 Gûyiyâ göz ucıyla hancerüñi
 Gösterür ba revâ mıdır çeşmüñ
- 7 Nûri'yi bir baışda şayd itdi
 Şîr-i merdüm-ğidâ mıdır çeşmüñ

178 - (M: 73a, T: 81a, Ü1: 96b, Ü2: 72b)
 (Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Be ne bir bî-amândır ğamzeñ
 'Âşîqa hâşm-ı cândır ğamzeñ
- 2 Dest-i nâzuñda şanki 'uşşâka
 Hancer-i hûn-feşândır ğamzeñ
- 3 'Âşîkan-ı mihen keşâna hele
 Ne yamân imtihândır ğamzeñ
- 4 O kemân ebrûvânuñı yâ Hâk
 Çekmede pehlevândır ğamzeñ
- 5 Kîşver-i dil-güşâ-yı hüsñünde
 Şâh-ı Behrâm-sândır ğamzeñ
- 6 ahr ider ceyş-i şabr u sâmânı
 ahramân-ı cihândır ğamzeñ
- 7 Bildi Nûrî ne çâre var ey dost
 Düşmen-i 'âşîkândır ğamzeñ

5b- böyle: bu Ü2

7b- ğidâ: 'adâ Ü2

4a- ebrûvânuñı: ebrûvânımı Ü2

4b- çekmede: çekmekde Ü2

179 - (M: 73a, T: 81b, Ü1: 97a, Ü2: 73a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Ğıbta-i âfitâbdır rûyuñ
Öyle pür âb u tâbdır rûyuñ
- 2 Ne 'aceb toğdı mihr-i 'âlem-tâb
Varise der-niğâbdır rûyuñ
- 3 Cümle hûbân-ı mihr sîmâya
Bâ'îş-i ıztırâbdır rûyuñ
- 4 Evc-i hüsñ içre ey siyeh gîsû
Mâh-ı müşgîn şehâbdır rûyuñ
- 5 Hırmen-i şabr u 'aklı yakmağda
Berğ-i zî-iltihâbdır rûyuñ
- 6 Fehm için hüsñ-i şun'ı Mevlâyı
'Âşığa bir kitâbdır rûyuñ
- 7 Zerre-veş 'ayb bulmadı Nûrî
Ğıbta-i âfitâbdır rûyuñ

180 - (M: 73b, T: 81b, Ü1: 97b, Ü2: 73a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Ma'nî-i hüsñ ü ândır la'lüñ
Anuñ çün nihândır la'lüñ
- 2 Var ise mülket-i vücûd içre
Cevher-i hüsne kândır la'lüñ
- 3 Yok vücûd-ı melâhata şimdi
Bildim ey şûh cândır la'lüñ
- 4 Didiler âsümân rûyuñda
Murğ-ı 'anğâ nişândır la'lüñ
- 5 Şoğbet itdikce kandedir bilmem
Gerçi sükker-çekândır la'lüñ
- 6 Ne mu'ammâ ki kimse itmedi hâll
Met'eb-i şâ'irândır la'lüñ

- 7 İ'tikâdı budur ki Nûrî'nüñ
Maḥz-ı zann u gümândır la'lüñ

181 - (M: 73b, T: 81b, Ü1: 97b, Ü2: 73b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Çeşme-i kâfûra beñzer gerdenüñ
Belki 'ayn-ı nûra beñzer gerdenüñ
- 2 Bir gümüş ḳal'aydı kâfir zülfle
Neyleyim maḥşûra beñzer gerdenüñ
- 3 Şâf u berrâḳ olmada dirseñ eger
Ma'den-i billûra beñzer gerdenüñ
- 4 Câ-be-câ ḥâl-i siyehler ile hem
Kâse-i faḡfûra beñzer gerdenüñ
- 5 Olmasun dil-teşne Nûrî neylesün
Çeşme-i kâfûra beñzer gerdenüñ

182 - (M: 73b, T: 82a, Ü1: 97b, Ü2: 73b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 O gül-'izâr hezâr âşinâsıdır güzelüñ
Hezârı zâr iden bi-vefâsıdır güzelüñ
- 2 Edâsı kendüye te'sîr ider degil âḥir
Anuñ çün 'âşıkına ḥod-sitâsıdır güzelüñ
- 3 Fütûr geldi dimiş ṭab'ıma teḡâfülden
Bu varsa kendüsine iftirâsıdır güzelüñ
- 4 Ğubâr-ı cevrlle mir'ât-i ḳalbüñi pür-jeng
İderse olma mükedder şafâsıdır güzelüñ
- 5 Virür idim yolına cümle varı ey Nûrî
O şûḥ neyleyeyim bî-bahâsıdır güzelüñ

183 - (M: 74a, T: 82a, Ü2: 73b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Ey gönül yârı şimdi mi bildüñ

182. gazelde 1. beyitten sonrası Ü1 nüshasında yoktur
2b- 'âşıkına: 'âşıḳa Ü2
5b- neyleyeyim: neyleyem M

- O sitem-kârı şimdi mi bildüñ
- 2 'İbret al gör ğadîr-i çeşmimden
Sen o ğaddârı şimdi mi bildüñ
- 3 Câna kâr itdi çeşm-i câdûsı
Sen o mekkârı şimdi mi bildüñ
- 4 Ey gönül çekme müşkil olduğımı
Bâr-ı aġyârı şimdi mi bildüñ
- 5 Virmezüz sûda biz ziyânımızı
Sen bu bâzârı şimdi mi bildüñ
- 6 Gülsitân-ı emelde ğars olunan
Hâr-ı âzârı şimdi mi bildüñ
- 7 Baña ol yârı Nûriyâ her-bâr
Söyleme bârî şimdi mi bildüñ
- 184 - (M: 74a, T: 82a, Ü2: 73b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)
- 1 'Âşık-ı zârı şimdi mi bildüñ
Ben dil-figârı şimdi mi bildüñ
- 2 Küfre varur çeküb çevürsek eger
Fikr-i aġyârı şimdi mi bildüñ
- 3 Sîh-i âhım şerâre-pâş oldı
Dildeki nârı şimdi mi bildüñ
- 4 Göz göre aldı 'aqlımı çeşmüñ
Sen o sehğârı şimdi mi bildüñ
- 5 Niçe kanlar döküldi ğamzeñden
Sen o hûn-hvârı şimdi mi bildüñ
- 6 Eşk-i cârî yığıldı kûyuñda
Hürmet-i cârî şimdi mi bildüñ
- 7 Nûriyâ kııl i'âde-i evkât
Hüsn-i eş'ârı şimdi mi bildüñ

Harfü'l-Lâm

185 - (M: 74a, T: 82b, Ü2: 74a)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Hâyli demdir kim hayâlün ile hem-demdir gönül
La'lüne hûlyâda olsun bâri maħremdir gönül
- 2 Ey hıred cây-ı karâr olmaz saña bir gûşesi
Cezbe-i 'aşk ile şimdi başka 'âlemdir gönül
- 3 Gördiği gül-rûya şebnem-veş düşer gelmez bükâ
Bende bilmem bu gülistânda benim nemdir gönül
- 4 Dîdemiz hûn-âbla bir câm-ı pür-mey dem-be-dem
Devletünde ey güzel gûyâ senün cemdir gönül
- 5 Kim ki nâm-âver olam dirse hemân alsun ele
Dest-i kudretle muğalsam faşş-ı hâtemdir gönül
- 6 Dâ'im âzâr itme düşnâmuñla ey şîrîn dehen
Nûş-dârûdur velâkin gâhî de semdir gönül
- 7 Ol perînüñ kûyma itdi 'azîmet Nûriyâ
Çâre yoğdur da'vet itsem baña gelmem dir gönül

186 - (M: 74b, T: 82b, Ü1: 98a, Ü2: 74a)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Şevk-i la'lün ile her dem mâ'il-i meydir gönül
Sûziş-i hecrün ile hem nâle-i neydir gönül
- 2 Şûret-i faqr u fenâda gösterür kendin veli
Kışver-i tende hükûmet itmede keydir gönül
- 3 Bende bilmem neydigin ey şûh tavşif ideyim
Âh kim ta'rife gelmez nekre bir şeydir gönül
- 4 Ey tabîb-i cân u dil benden şorarsañ hâlini
Şerbet-i la'l-i lebün nûş ideli eydir gönül
- 5 Nûriyâ her kânde gitme koyma elden işrini
Kûy-ı yâra reh-nümâ bir peyk-i hoş peydir gönül

187 - (M: 74b, T: 83a, Ü1: 98a, Ü2: 74b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Vahtidir seyr-i nev-bahâra çekil

Bülbül-âsâ o gül-‘izâra çekil

- 2 Dile çekdirme rûzgâr-ı ğamın
Baħr-i ‘âlemde bir kenâra çekil
- 3 Cûy-veş her nihâle meyl itme
Tâze bir naħl-i müşg-bâra çekil
- 4 Hâk-pâ ol ğubâr-ı sürme gibi
Dâ'imâ çeşm-i i'tibâra çekil
- 5 Kıl kadar şabra yoksa da kudret
Nûriyâ degme zülf-i yâra çekil

188 - (M: 74b, T: 83a, Ü1: 98a, Ü2: 74b)
Nazîre be-Nesîb Efendi
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 'Aks-i la'lüñ ile pür-peymâne kim çeşmimdir ol
Teşne-baħşâ-yı dil-i mestâne kim çeşmimdir ol
- 2 İntizâm-ı turre-i endîşe-i ruhsârûña
Muntazır iki elinde şâne kim çeşmimdir ol
- 3 Ellerimle ħarc idüb sîm-i sirişkim yoluña
İller almış kenzini vîrâne kim çeşmimdir ol
- 4 Geh ħayâl-i ħâlî gâhî tayf-ı ruhsârı konar
Menzil-i dilde dü mihmân-ħâne kim çeşmimdir ol
- 5 Dânehâ-yı eşk-i ħûn-âlûdına eyle nazâr
Beñzemiş bir sübħa-i mercâna kim çeşmimdir ol
- 6 Ka'be-i kûyuñda itmezsın nigâh-ı i'tibâr
Ol iki mîzâb-ı ħûn-efşâne kim çeşmimdir ol
- 7 Nûriyâ sevķ eyleyüb gül-ġûn-ı eşki dem-be-dem
Kana müstaġraķ gider cânâna kim çeşmimdir ol
- 8 İktibâs-ı feyz-i pür-nûr-ı cenâb-ı Şems için
Bâl açub durma döner pervâne kim çeşmimdir ol

189 - (M: 75a, T: 83b, Ü1: 98b, Ü2: 74b)
Nazîre be-Nebîl Beg

2a- ġamın: ġamuñ Ü2
3a- ellerimle: ellerim Ü2

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ne dem hâl-i dilim yâd eylesem hâmuş olur bülbül
Gül-i ruhsârûnı vaşf eylesem medhûş olur bülbül
- 2 Bu keyfiyyet nedir âyâ gelince bezm-i gülzâra
Hayâl-i bâde-i la'lüñ ile ser-hoş olur bülbül
- 3 Müşâbih olduğundan reng-i rûyı yâra min-vechin
Şimâh-ı berg-i verde aşılub mengûş olur bülbül
- 4 Olinca münteşir bûy-ı 'izârûñ şahñ-ı gülzâra
Hicâbın def' için verd-i tere rû-pûş olur bülbül
- 5 Eger gülzârda bir beyt okursam vaşf-ı rûyuñda
Hevâ-yı aşkuñ ile âşiyân ber-dûş olur bülbül
- 6 Eger gönçe dehânuñdan açarsam mebhâşı bir dem
Açılmaz ağzı gûyâ bî-zebân bir kuş olur bülbül
- 7 Yazarsam Nûriyâ bir şi'r-i rengin 'arız-ı yâra
Şarîr-i kilkimi sem'a ser-â-pâ gûş olur bülbül
- 8 Hezârân âferin tab'ı Nebîl-i nükte-perdâza
Eger gûş eylese bir nazmını pür-cûş olur bülbül

190 - (M: 75a, T: 83b, Ü1: 99a, Ü2: 75a)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Baç zebânın ter eyledi bülbül
Kuş dilin ezber eyledi bülbül
- 2 Sînesin böyle çâk ider meger
Dil-i gülde yer eyledi bülbül
- 3 Rezm için bindi esb-i gül-gûna
Gönçeyi miğfer eyledi bülbül
- 4 Bir kulaç tuta diyü ol gül-i ter
Nağme-i berter eyledi bülbül
- 5 Nûriyâ bu varakçe-i şifrim
Aldı bâl ü per eyledi bülbül

1b- ruhsârûnı: ruhsârımı Ü2 / medhûş: hâmuş Ü2

4b- için: idüb Ü2

2a- ider: ider mi Ü2

191 - (M: 75a, T: 83b, Ü1: 99a, Ü2: 75a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Şevk-i ruhuñ ile dökilür âb-ı rûy-ı gül
Şebnem dir aña bilmeyen ol ise hoy-ı gül
- 2 Baş üzre tutsalar hele lâyıq degil midir
Yâd itdirür 'izâruñı 'uşşâka bûy-ı gül
- 3 Bu gülşen içre kimseye baş egmedi meger
Senden hicâb ola sebeb-i ser-fürû-yı gül
- 4 Sen bûy-ı yârı gonçeye dir alma ağzuña
Gülşende bu imiş ne 'aceb güft-gûy-ı gül
- 5 Senden ferâğ ider idi Nûrî olursa ger
Pervâne şem'a düşmen ü bülbül 'adû-yı gül

192 - (M: 75b, T: 84a, Ü1: 99a, Ü2: 75a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hevâ-yı zülfüñ ile aldı reng ü bû sünbül
İder mi zümre-i ezhâra ser-fürû sünbül
- 2 Bu hey'et ile odur şanki gülşenî dedesi
Lisân-ı hâl ile dir 'aşîkâna hû sünbül
- 3 Turur kenâr-ı çemenlerde yarı kandiller
Derûn-ı dilde yaqub şem'ı arzû sünbül
- 4 Ben eyledim dir imiş böyle bîd-i mecnûnı
Var ise ol saçı leylâdan aldı hû sünbül
- 5 'İzâr u zülfüne Nûrî odur budur diyemez
Diye meger ki o güldür var ise bu sünbül

193 - (M: 75b, T: 84a, Ü1: 99b, Ü2: 75b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Bu gice meclisde cânân olsa da mâni' degil
Ortada sâkî-i devrân olsa da mâni' degil
- 2 Dişleri dürr gerdeni kâfûr hem sîne bilür

3a- turur: tururken Ü2

5a- 'İzâr: 'izâr-ı Ü2

Ağzı ammâ dürc-i mercân olsa da mâni' degil

- 3 Lebleri mül zülfi sünbül hâli fülful rûyü gül
Nidelim bu hüsle ân olsa da mâni' degil
- 4 'Âşık-ı zâra cefâ eylerse de giç eylese
Vaşlına ammâ şitâbân olsa da mâni' degil
- 5 Hep nevâziş olsa ol gönçe dehânından çıkan
Gül gibi her-bâr hândân olsa da mâni' degil
- 6 Dâ'imâ kesr-i dil ağıyâra mecbûr olsa da
Cebr-sâz-ı kalb-i yârân olsa da mâni' degil
- 7 Olmasunda fürce-i fırsat rakîbe Nûriyâ
Bu gice meclisde cânân olsa da mâni' degil

194 - (M: 75b, T: 84a, Ü1: 99b, Ü2: 75b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Çekdim kenâra yârı cihân hâcetim degil
Gitsün yolında bu dil ü cân hâcetim degil
- 2 Kûyından itmesün bizi red bir zamân amân
Bilmezse de amân u zamân hâcetim degil
- 3 Biz yârı her belâsı ile eyledik kabûl
Kân yutdurursa her dem ü ân hâcetim degil
- 4 Kesdirme zâhidâ yolumuz ceş-i ta'nla
Dil râh-ı 'aşka oldı revân hâcetim degil
- 5 Ey pehlevân tururken o müjgân u ebruvân
Tutma elünde tır ü kemân hâcetim degil
- 6 Bil sevdiğimde kızb ü dürûğ-ı rakîbe sen
İster inanma ister inan hâcetim degil
- 7 Nûrî'yi nâr-ı 'aşkuña yandırdığü için
'Aşk âteşiyle sen daği yan hâcetim degil

195 - (M: 76a, T: 84b, Ü2: 75b)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

5a- dehânından: dehânuñdan Ü2

194. gazel 3 ve 4. beyit T nüshasında de yok

194. gazelde 4. beyitten sonrası Ü1 nüshasında yoktur

- 1 Tutmamak dâmenüñ ey şûh-ı cihân elde degil
Saña cân virmemek ey âfet-i cân elde degil
- 2 Yâr meclisde iken tırma ayak baş sâkî
İçeriz virür iseñ rıtl-ı girân elde degil
- 3 Pâ girifte olıcağ dâm-ı belâ-yı aşğa
Murğ-ı cân eylememek âh u figân elde degil
- 4 Kâdem-i şûmını vaz' eyleyicek bezme rakıb
Aña şetm itmemege hıfz-ı lisân elde degil
- 5 Vâdî-i vaşfına ol şûh-ı levend etvâruñ
Nûriyâ itmek irhâ-yı inân elde degil

196 - (M: 76a, T: 84b, Ü2: 76a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Pîr-i kûdek nümâ ya'nî dil
Kûdek-i pîr-i edâ ya'nî dil
- 2 Rehber-i aşk-ı yâr ya'nî çeşm
Sâ'ik-i her belâ ya'nî dil
- 3 Râmî-i tîr-i cevri ya'nî yâr
Hedef-i her kazâ ya'nî dil
- 4 Nağl-i aşk üzre lâne-sâz olmuş
Murğ-ı nağme-serâ ya'nî dil
- 5 Derd-i aşk ile âlem-i gamda
Tâlib-i her şafâ ya'nî dil
- 6 Bî-mu'în ü zahîr zâhirde
Şâh-ı kişver-güşâ ya'nî dil
- 7 Bağr-i tûfân-zâr-ı miñnetde
Bir şinâ âşinâ ya'nî dil
- 8 Mest-i bezm-i mağabbet-i cânân
Âşık-ı bî-riyâ ya'nî dil
- 9 Şimdi bir şûha mübtelâ oldı
Bunu bil Nûriyâ ya'nî dil

197 - (M: 76b, T: 85a, Ü2: 76a)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Ey mâlik-i kişver-i tegâfûl
Çekdüñ bize leşker-i tegâfûl
- 2 Alduñ ele nize-i cefâyı
Geydüñ sere miğfer-i tegâfûl
- 3 Zâhirde ne gûne cevri idersüñ
İtme bizi mazhar-ı tegâfûl
- 4 Yetmez mi 'aceb o tîg-i ğamzeñ
Çekme bize hancer-i tegâfûl
- 5 Ruşşat mı virür tılısm-ı vaşla
'Uşşâkuña ejder-i tegâfûl
- 6 Deldi cigerim kebâb itdi
Sîh-i sitem aḡger-i tegâfûl
- 7 Yüksekden uçarsa nola Nûrî
Ol şûhda var per-i tegâfûl

198 - (M: 76b, T: 85a, Ü2: 76b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Feyz-yâb olmağ dilerseñ pîr-i meyden himmet al
Meşreb-i rindâna uy ol neş'eden bir lezzet al
- 2 Sûd-mend olmağ dilerseñ sende bu bâzârda
Vir kabâ-yı 'ucb u pindârı 'abâ-yı zillet al
- 3 Yollu yolsuz neyse bakma daḡl-i ḡussâda hemân
Bir tarîk ile duḡûl-i bezm-i yâra ruşşat al
- 4 Gebre-i idbâra dûş olmaz mı âḡir ḡaḡvesi
Esb-rân-ı ma'ber-i iḡbâli seyr it 'ibret al
- 5 Yârıyla yazdı başuñ seng-i sitemlerle yine
Yârla Nûrî ele kim didi câm-ı 'işret al

199 - (M: 76b, T: 85a, Ü1: 100a, Ü2: 76b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

5b- 'Uşşâkuña: 'uşşâkına Ü2

2a- bâzârda: pâzârda Ü2

5a- sitemlerle yine: sitemlerine Ü2

- 1 Çeksün hemîşe dil eleme sen şafâda ol
İtdük kabûl derd ü ğamı sen şafâda ol
- 2 Ağyârı mahrem eyleyli boş koyub bizi
Toldı kederle dil haremî sen şafâda ol
- 3 Geh tîz ü geh pes üzre yürür sâz-ı aşkıımız
Uydurdu şimdi zîr ü bemi sen şafâda ol
- 4 Mihmân-hânemiz ne kadar var ise bu gün
Dehrüñ yoğ olacağ sitemi sen şafâda ol
- 5 Ağyâra şundıguñ göricek câm-ı vaşlı dil
Nûş itdi kâse kâse semi sen şafâda ol
- 6 Ya aña vire Hâk yâ bize çekdük işte biz
Ceyş-i ğam üstüne ‘alemi sen şafâda ol
- 7 Nûrî firâk-ı zümre-i cîrân ile ider
Vird-i zebân-ı zî-selemi sen şafâda ol

200 - (M: 77a, T: 85b, Ü1: 100a, Ü2: 76b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Dâ'imâ virme rakîbâ dil-i ‘uşşâka kesel
Dâmeninden o civânuñ hele bir parça kes al
- 2 Nâhun-ı dest-i felek pekçe kesilmiş var ise
‘Uğde-i rişte-i maşşûdımızı itmedi hal
- 3 Âhîr-i ‘ömre kadar sa‘y ü tavâf itmedeyim
İdemem kimseyi ben Ka‘be-i kûyuñda bedel
- 4 Olmadı mîve-i vaşlı o nihâl-i hüsñüñ
Tâ-be-key bu tama‘-ı hâmla bu tûl-i emel
- 5 Niçe vaşf eyleyecek zülfüñi Nûrî bilemem
Anı şemm itmeyeli oldı demâğı muhtel

201 - (M: 77a, T: 85b, Ü1: 100b, Ü2: 76b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

3a- sa‘y ü tavâf itmedeyim: itmedeyim sa‘y ü tavâf Ü2
3b- kimseyi: kimse-i Ü2
5b- demâğr: demâğım Ü2

- 1 Hâl-i ruhsârına bak itme cedel
Var mıdır noktaca hüsninde halel
- 2 Güzeli sevmeme çirkin şeydir
Olacak rûyı gibi hûyı güzel
- 3 Sende bu hüsn ü melâhat var iken
Olamaz vaşf-ı cemâlün mücmel
- 4 Bahtımı şorma baña zülfüne bak
Hoşdur eş'ârda irsâl-i meşel
- 5 Kışa bağlanduñ o yâra bildüñ
Nûriyâ gayri uzatma sözi gel

Harfü'l-Mîm

202 - (M: 77a, T: 85b, Ü1: 100b, Ü2: 77a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dûd-ı âhım perde-i ruhsâr-ı eflâk eyledim
Gayret-i eşkimle çeşm-i ebri nemnâk eyledim
- 2 Şöyle giryânım şarâb-ı leblerüñ şevkiyle kim
Bâğda hûn-âb-ı dîdem gıbta-i tâk eyledim
- 3 Yâr bir kerre baña göstermiş oldı sînesin
Ben girîbân-ı kabâ-yı şabrı şad-çâk eyledim
- 4 Çîn seher âyâ haâtâ mı eyledim rûz-ı şıyâm
Miske beñzer zülfini şemm idüb imsâk eyledim
- 5 Hâki altun eylemekdir Nûriyâ gerçi hüner
'Aksine bilmem niçün altını ben hâk eyledim

203 - (M: 77b, T: 86a, Ü1: 101a, Ü2: 77a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yine ol tîr-i âhı cân u dilden ben güşâd itdim
Kemân-ı ebrûvân-ı dilberi zîrâ ki yâd itdim
- 2 Görince ser-be-bâln-i felâket ey tabîb-i cân
Baña itme 'ıyâde ben gamuñla i'tiyâd itdim
- 3 Hele şimdi metâ'-ı gönlüme bir müşterî çıktı
Kaç aydır kim anı sûk-ı maḥabbetde mezâd itdim

- 4 Binâ-yı kâfir iken yıkdı âhım beyt-i ağıârı
Hele bâd-hevâ kesb-i meşûbât-ı cihâd itdim
- 5 Yıkılmazdım bu rütbe ye's ü nevmîz ile gerçekden
Niçün va'd-i dürûğ-âmîz-i yâra i'timâd itdim
- 6 Gül-âb-ı eşk ü dūd-ı âhla ikrâm lâzımdır
Bu demlerde ğam-ı dildârı mihmân-ı fu'âd itdim
- 7 Dir imiş yâr seng-endâz-ı nâz olduĝca 'uşşâķa
Dil-i Nûrî-i zârı nâ-pezîrâ-yı künâd itdim

204 - (M: 77b, T: 86a, Ü1: 101a, Ü2: 77a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Hârîş-i vuşlatım esbâb-ı vuşlat neydigin bilmem
Taleb-kâr-ı dürüm ammâ sebâhât neydigin bilmem
- 2 Tabî'at ol perî-peykerle vuşlat h'vâhişîn eyler
Ben ise ħalvet ü da'vet 'azîmet neydigin bilmem
- 3 Gönül zevrakçesin deryâ-yı 'aşķa eyledim tesyîr
Gider yelken kürek bense melâhât neydigin bilmem
- 4 Dem-â-dem bir nefesle döndürüb yatarken 'uşşâķı
Yine ben bâdî-i her vecd ü ħâlet neydigin bilmem
- 5 Taĥayyül eyleyüb çeşm-i siyâh-ı yârı ey Nûrî
Giceler şubĥ olunca h'vâb u râhât neydigin bilmem

205 - (M: 77b, T: 86a, Ü1: 101b, Ü2: 77b)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Mest-i 'aşķım cihân nedir bilmem
Bu zemîn âsümân nedir bilmem
- 2 Kavs-i dilden ĝüşâd idüb âhı
Elde tîr ü kemân nedir bilmem
- 3 Beni kayd-ı ĝam itdi istikbâl
Ĥâl-i âzâde-ĝân nedir bilmem

5a- rütbe: resme Ü2

1a- neydigin: neydüĝin Ü2 (gazel boyunca redif aynı şekilde)

2a- h'vâhişîn: neydüĝin Ü2

3b- bense: neyse Ü2

4 Bilürim hüsni ü ân-ı cânânı
Gayri ben in ü ân nedir bilmem

5 Nûriyâ 'aşk ile hevâlanalı
Murg-ı dil âşiyân nedir bilmem

206 - (M: 77b, T: 86b, Ü1: 101b, Ü2: 77b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Yine duht-i reze meyhâneler mesken midir bilmem
Harâbat erleriyle ol maḥaller şen midir bilmem

2 Derûnum 'aşkla yanmaḫda sînem dâğlar açmaḫda
Dil-i zârım 'aceb külḫan mıdır gülşen midir bilmem

3 Görince ḫâbda mihrâb-ı ebrûsım kıyâm itdim
Uyanınca namâza geç midir erken midir bilmem

4 Ne tîr-i âh te'sîr itmede ne nâle-i cân-kâh
Dili ol bî-vefânuñ seng mi âhen midir bilmem

5 O yârnuñ bir gâzelde ḫüsniyi vaş eyleyüb Nûrî
Vişâle ḫâlib olsam şoñra müstaḫsen midir bilmem

207 - (M: 78a, T: 86b, Ü1: 101b, Ü2: 77b)
Nazîre be-Fehîm
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Cezbe-i 'aşkı saña düş olmayınca bilmedim
Kendümi ser-mest ü med-hûş olmayınca bilmedim

2 Rûzgâruñ şiddetin tâ bende deryâlar gibi
'Aşkla 'âlemde pür-cûş olmayınca bilmedim

3 Virdigin sâğar gedâ-yı mey-kede Cem'den nişân
Ben o keyfiyyetle mey-nûş olmayınca bilmedim

4 Cây-gîr-i ḫâtır-ı yâr-ı vefâ-dâr oldığım
Cümle ḫâtırdan ferâmûş olmayınca bilmedim

5 Nûriyâ bir bârı çek kim mûcib-i ḫiffet ola
Ben bu zevki ḫâne ber-düş olmayınca bilmedim

208 - (M: 78a, T: 86b, Ü1: 102a, Ü2: 78a)

4a- Ne tîr-i âh te'sîr itmede: ne tîr-i âhımız te'sîr ider Ü2
2b- pür-cûş: bir cûş Ü2

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ne âfet olduğım ol âfitâbı görmeden bildim
Yüzine nâzdan çekmiş niķâbı görmeden bildim
- 2 Ziyâde neş'e-bağş-ı cândır la'î-i leb-i cânân
Ne keyfiyyetdedir ben ol şarâbı görmeden bildim
- 3 Cefâ 'ilminde bir taşnîf olunmuş şeydir elbette
Dilâ destinde ol yâruñ kitâbı görmeden bildim
- 4 Elinden çekdigün ta'dâd iderseñ aldanursın sen
O dilber hoş bilür parmak hisâbı görmeden bildim
- 5 Yıkılmış kûy-ı dilberde yatur bir zât görmüşler
Evet Nûrî'dir ol hâne harâbı görmeden bildim

209 - (M: 78a, T: 87a, Ü1: 102a, Ü2: 78a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Tutar dâmen-i yârı vefâdâr olduğım bilsem
Yarardım şaff-ı ağıyârı baña yâr olduğım bilsem
- 2 Benim için tecâhül-vârî dirmiş aña yok yokdur
Eger kim gönli bende şübhesiz var olduğım bilsem
- 3 Kim uğrardı o ğarrâ mâh-rûyuñ semtine bir gün
Ĝurûrından bu şûretde sitem-kâr olduğım bilsem
- 4 Gönül bu ğurbet ilde toĝrılırdım serv ü şimşâda
Ķad-i dilber gibi mevzûn u hem-vâr olduğım bilsem
- 5 Niçe nekre mezâmîn ile nesc eyler idim Nûrî
Ķumâş-ı şî'rime yâruñ harîdâr olduğım bilsem

210 - (M: 78b, T: 87a, Ü1: 102b, Ü2: 78a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Leb-i bahre çekerdim yârı mehtâb olduğım bilsem
Alurdım zûr ile bir bûse bî-tâb olduğım bilsem
- 2 O yâruñ göz göre ey dil gözine kim görünürdü
Açıkdan böyle çeşm-i şûhî cezzâb olduğım bilsem
- 3 Ķalub dermân-de nâ-geh baķarsa ğam degil ağıyâr
Girerdim ķoynına ol ķuzı der-h'âb olduğım bilsem

4 Olurdum pây-mâl-i esb-i nâzı ol cefâkârũ
Vefâ meydânına bir gün ‘inân-tâb olduğın bilsem

5 Akıtmazdım sirişki Nûriyâ mîzâb-ı çeşmimden
Baña ol va‘deler bu şuda dolâb olduğın bilsem

211 - (M: 78b, T: 87a, Ü1: 102b, Ü2: 78b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Hüsni-i cânânı naşş-ı cân idelim
Cânı reşk-âver-i cinân idelim

2 Dil-i âvâre serserî geziyor
Zülf-i dildârı âşiyân idelim

3 Yok şafâ ‘âlem-i tecerrüdde
Biz de duht-ı reze nişân idelim

4 Düşüyor hanceri belinden kim
Şoĥbet-i vaşlı der-miyân idelim

5 ‘Arız-ı yârı gel hayâl iderek
Nûriyâ ‘azm-i gülsitân idelim

212 - (M: 78b, T: 87b, Ü1: 102b, Ü2: 78b)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Be getir şu şarâbı nûş idelim
Biz de deryâ gibi ĥurûş idelim

2 Bezmi her dem bahâr idüb rûyuñ
Bülbül-âsâ yanuñda cûş idelim

3 Medĥ-i rûyuñla kâgad-ı şifri
Reşk-i ruşsâre-i sürûş idelim

4 Vaşf-ı turreñle şâhid-i kilki
Nûr-ı esvedle ĥulle-pûş idelim

5 Levmi-i ağyâra sen ĥulak tutma
Ey gönül gel bu pendî gûş idelim

6 Hâl-i dilden biraz mebâĥiş açub
Cümle ĥâl ehlini ĥamûş idelim

- 7 Bezmi telh itdi Nûriyâ zâhid
Be getür şu şarâbı nûş idelim

213 - (M: 79a, T: 87b, Ü1: 103a, Ü2: 78b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Ba'd-ezîn keyf-i gamuñla dili şâd itmeyelim
Mey-i cevruñ ile tenşît-i fu'âd itmeyelim
- 2 Bizi sildüñse eger defter-i 'uşşâkuñdan
Bir dañi biz de senüñ nâmuñı yâd itmeyelim
- 3 O hañ-âver güzelüñ mezra'a-i 'aşkıñdan
Bu emel toñmını pâ-mâl-i cerâd itmeyelim
- 4 Ya seversek de o buğdayî beñizlü güzeli
Dilimiz muntazır-ı vañt-i haşâd itmeyelim
- 5 Nûriyâ gerden ü ruhsârı tururken yâruñ
Hañtını vaşfla teksîr-i sevâd itmeyelim

214 - (M: 79a, T: 87b, Ü1: 103a, Ü2: 78b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Miyânın şarmağa ol kâmeti tûbâdan izn aldım
Tutub bûs itmege ol ruñları zîbâdan izn aldım
- 2 Nigâh-endâz-ı nâz oldukça ben de 'ayn-ı diñkatle
Nezâret itmege ol gözleri gûyâdan izn aldım
- 3 Görince göz qaraldub zülf-i pîç-â-pîç-i müşgînin
Hemân şemm itmege ol turreşi bûyâdan izn aldım
- 4 Temâşâ-yı harîm-i vaşla ruhsat yoğiken şimdi
Ben ol şâhen-şeh-i hûbân-ı müsteşnâdan izn aldım
- 5 O gül-ruhsârı şevkiyle oğurdum nüşâ-i 'aşkı
Tamâm itdim bu demler bülbül-i şeydâdan izn aldım
- 6 Seni dünyâda ben hûr-ı behişte itmege terciñ
Efendim sâkinân-ı 'âlem-i bâlâdan izn aldım
- 7 Hâyâliyle derûn-ı sînede sûr itmege Nûrî
Hele ol dilber-i pür-nâz u istiğnâdan izn aldım

4a- buğdayî: buğday Ü2
5b- itdim: idüb Ü2

215 - (M: 79a, T: 88a, Ü1: 103b, Ü2: 79a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Beni zann itme kim dil-dâde-i her nev-civân oldum
Bir âfet sevmiş oldum şunda rüsvâ-yı cihân oldum
- 2 Cehâletle ilişdi kaldı 'aklı zülf-i leylâda
Bu gice rûh-ı mecnûn ile hayli imtiḥân oldum
- 3 Şıfâhân-ı şafâ-yı vuşlata kesdirme yollardan
Göze cümle belâyı kesdirüb ben de revân oldum
- 4 Dilâ dest-i emel dâmân-ı vaşla irmedi ammâ
Gürûh-ı 'âşıkân içre müşârün-bi'l-benân oldum
- 5 'Aceb bir kimse yok mı sînesin germiş bu menzilde
Sihâm-ı cevri-yâra Nûriyâ ben mi nişân oldum

216 - (M: 79b, T: 88a, Ü1: 103b, Ü2: 79a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Biz rızâ-dâde-i taqdîr-i Hudâ'yız dâ'im
Ser-fürû-kerde-i aḥkâm-ı kazâyız dâ'im
- 2 Hâr-ı gam degse de te'sîr idemez gerçi ki biz
Pâ-bürehne-rev-i gülzâr-ı fenâyız dâ'im
- 3 Ğamın ol şâh dırîğ eylesün bizlerden
Biz kemer-beste-i dehlîz-i cefâyız dâ'im
- 4 İtmeyüz şekve felekden niçe cevri itse daḥi
Biz şekîb-âver-i her derd ü belâyız dâ'im
- 5 Nûriyâ çekmeyüz ehl-i keremün minnetini
Biz rızâ-dâde-i taqdîr-i Hudâ'yız dâ'im

217 - (M: 79b, T: 88b, Ü1: 104a, Ü2: 79a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Dil-i ma'mûrı vîrân eylemek lâyıḳ mı sulṭânım
Alub her varım 'üryân eylemek lâyıḳ mı sulṭânım
- 2 Ğazâlâne nigâh-ı cân-kâhuñ görmeyelden âh
Yerim deşt ü beyâbân eylemek lâyıḳ mı sulṭânım

- 3 Yanuñdan ayağın kesmek için ağıyârla her ân
Beni dest ü girîbân eylemek lâyıķ mı sultânım
- 4 Ne resme eyleyem tefhîm kim ta'rifden kaldı
Ėamım bî-ħadd ü pâyân eylemek lâyıķ mı sultânım
- 5 Raķîb için nazardan şimdi Nûrî'yi idüb sâķıt
Sirişkin 'ayn-ı tûfân eylemek lâyıķ mı sultânım

218 - (M: 79b, T: 88b, Ü1: 104a, Ü2: 79b)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Pervâne-i şem'î rûy-ı yârım
Yanmaķda o nâra bî-ķarârım
- 2 Şad şevķ virür şarîr-i kilkim
Ben gülşen-i 'aşķda hezârım
- 3 Gül-bûse-i yâra göz dikenler
Olmaķda Ėalîde pây-ı Ėârım
- 4 Ben 'aşķla Ėırmen-i şu'ûra
Bir berķ-i serî'î şu'le bârım
- 5 Bu sîne ki dâğ-đâr oldu
Ben mevsim-i deyde de bahârım
- 6 Her şayda gönül tenezzül itmez
'Anķâ-yı ganî dil-i vaķârım
- 7 Nûrî ne 'aceb ki ben de bilmem
Ne bî-Ėıred ü ne Ėûş-yârım

219 - (M: 79b, T: 88b, Ü1: 104b, Ü2: 79b)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Ben müstetir-i şarâb-ı aşķım
Her vaķtde neş'e-yâb-ı 'aşķım
- 2 Bî-ķâre gönül yapılmâķ ister
Bilmez ki beni Ėarâb-ı 'aşķım
- 3 Tennûr-ı firâķ-ı yâra düşdüüm
Yandı ciğerim kebâb-ı 'aşķım
- 4 Gör fenn-i mağabbeti dilimden

Hvâna hele bir kitâb-ı aşkıım

5 Ben şebnem-i mihr-i yârı çekdim

İşte bu gün âfitâb-ı aşkıım

6 Reyyân iderim cihânı feyze

Şanma beni kim serâb-ı aşkıım

7 Câna toqunur şarîr-i kilkim

Gûş eyle beni rebâb-ı aşkıım

8 Döndükce döner gönül gamuñla

Bu çarhda âsiyâb-ı aşkıım

9 Oldumsa nihân aceb mi gözden

Nûrî gibi ben müzâb-ı aşkıım

220 - (M: 80a, T: 89a, Ü1: 104b, Ü2: 80a)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün)

1 Mecnûnluğum aql-ı Felâtûn'a değışmem

Mağzûnluğum hâtır-ı memnûna değışmem

2 Toldurdığım ol sîm-i sirişk ile leb-â-leb

Gencînemi gencîne-i Kârûn'a değışmem

3 Gerdân olayım tek ser-i kûyında o yârûñ

Ben faşrlığım devlet-i gerdûna değışmem

4 Pür-şevk olalı habbe-i hâlûñ ile ey şûh

Keyf-i dilimi neş'e-i efyûna değışmem

5 Bir cür'a ile virdigi câm-ı meyi yârûñ

Bu bezmde biñ sâğar-ı meşhûna değışmem

6 Gördük niçe serv-i çemenistân-ı melâhat

Ammâ birisin ol kad-i mevzûna değışmem

7 Endîşe-i bûs-ı dehen-i yârla Nûrî

Bu tengligim vüs'at-i hâmûna değışmem

221 - (M: 80a, T: 89a, Ü1: 105a, Ü2: 80a)

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Nây-ı merdân-ı aşkıdır kalemim

Sîne sûzân-ı aşkıdır kalemim

- 2 Pür iderse cihânı itme ‘aceb
Kûs-ı dîvânı ‘aşkıdır kalemim
- 3 Bu serâ büstân-ı hestîde
Murğ-ı gûyân-ı ‘aşkıdır kalemim
- 4 İşte meydâna gel sözi keselim
Tîğ-i bürrân-ı ‘aşkıdır kalemim
- 5 Meskeni şayd-gâh-ı ma’nîdir
Şîr-i garrân-ı ‘aşkıdır kalemim
- 6 Feyz-i Bârî ile felekde hele
Ebr-i bârân-ı ‘aşkıdır kalemim
- 7 Nola her dem bahâr ise Nûrî
Nağl-i büstân-ı ‘aşkıdır kalemim

Harfî’n-Nûn

222 - (M: 80b, T: 89b, Ü1: 105b, Ü2: 80a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Bâde-i la‘lûñi nûş eyledi cân ‘aşk olsun
Aña bu neş'e yeter hayli zamân ‘aşk olsun
- 2 Geçe gör eyleme endîşe sevâd-ı haţdan
Zulümât içre iç âb-ı hayevân ‘aşk olsun
- 3 Bâr-ı ğam bulmaĝa mîzân-ı bedende ħiffet
Ehl-i derd içmededir rıţl-ı girân ‘aşk olsun
- 4 Mevce-i cevher-i tîğ-i nigeħinde bu yazar
Gözüme dûş olan ‘aşşâne hemân ‘aşk olsun
- 5 Şundı bir zehr-i sitem dest-i teĝâfûl baña kim
Kaţresin nûş idene her dem ü ân ‘aşk olsun
- 6 Boĝaziçinde o aĝyârla demler ideli
Bu dil-i zârıma yutdurmada kan ‘aşk olsun
- 7 Açılıb ĝonçe gibi bezm-i çemende sâķî
Câm-ı gül-gûnla itdi deverân ‘aşk olsun
- 8 Zâhide âb vuzûsı sebeb-i ħürmet ola

Baňa bir bâde vir ey pîr-i muġân ‘aşk olsun

- 9 Cüst-i cû eyleme Nûrî o felek-meşrebi sen
Ġayrı zehr-âbe-i hicrânına kan ‘aşk olsun

223 - (M: 80b, T: 89b, Ü1: 105b, Ü2: 80b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Dâ'imâ ismüni yâd eyleyeyim nâm olsun
Ġüsnüni naşş-ı fu'âd eyleyeyim nâm olsun
- 2 Cümleden çok hele ben ma'den-i dilde gör kim
Nuķre-i eşki ziyâd eyleyeyim nâm olsun
- 3 Nâmlı tığini ol ġamzesinüñ çekmiş iken
Yine ben ‘arz-ı murâd eyleyeyim nâm olsun
- 4 Hele meydân-ı maġabbetde niçe seyr eyle
Leşker-i ġamla cihâd eyleyeyim nâm olsun
- 5 Menzil-i ‘aşkda merdâne tırub ey Nûrî
Tîrimi ben de ġüşâd eyleyeyim nâm olsun

224 - (M: 81a, T: 90a, Ü1: 106a, Ü2: 80b)
(Fe‘ilâtün Mefâ'ilün Fe‘ilün)

- 1 Çeşm-i bed yârdan ıraġ olsun
Beni dil-ġaste itdi şaġ olsun
- 2 Bir de meyġâneye yesâġ olsun
La'l-i dil-dâra tek mesâġ olsun
- 3 Niçe biñ câna pâ-y-bend oldı
O siyeh turre yüzi aġ olsun
- 4 Baňa hep bâde yandır ey sâķî
Nola devründe bir çerâġ olsun
- 5 Baňa virme fetil isterse
Lâle-veş sine dâġ-dâġ olsun
- 6 Bize vaķf oldı cev-r-i yâr ammâ
Ey raķîb üstüne ferâġ olsun

8b- vir ey: viren Ü2

9b- zehr-âbe-i: zehr-âba M, Ü1

2a- cümleden: cümle Ü2

7 Çekmiş ol naḥl-i nâzı sînesine
Nûrî'ye tağ üsti bâğ olsun

225 - (M: 81a, T: 90a, Ü1: 106a, Ü2: 81a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Beni nâ-şâd idenüñ ḳalbi hemân şâd olsun
Ġam viren dil baña dâ'im feraḥ-âbâd olsun
- 2 İtdirür çâk-i giribân o kıyâmet ḳâmet
Dâmen-i ḥaşre ḳadar böyle güzel yâd olsun
- 3 Tek tağıtsun o siyeh turrelerüñ bâd-ı şabâ
İkide bir işimiz âhla feryâd olsun
- 4 Rûzgâr-ı sitem esdirdi felek fülk-i dile
Dilerim Bâr-ı Ḥudâ'dan o da ber-bâd olsun
- 5 Serv-i âzâd ḳadüñ vaşfin ider bunca zamân
Ḳayd-ı ğamdan nola Nûrî daḫi âzâd olsun

226 - (M: 81a, T: 90a, Ü1: 106b, Ü2: 81a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Öpdiler la'lini yârân degil aġyâr olsun
Hep bizi hiçe çıkardı o güzel var olsun
- 2 Uyalı ben bu hevâya ḫuramam her yerde
O yalı baña gerekdir ki hevâdâr olsun
- 3 Yâr alınca ser ü sâ mânımı yârâna dimiş
Râh-ı 'aşḳ 'âzimidir bârî sebük-bâr olsun
- 4 Naḳş-ı ḫüsnüñ niçe vaşf itmededir bu dil-i zâr
Bârî bir sadece taḫsîne sezâ-vâr olsun
- 5 Beyt-i eş'âruñı ol mertebe ḳıl kim Nûrî
Ḥüsn-i her mışra'ı maḫsûd-ı Sinimmâr olsun

227 - (M: 81a, T: 90b, Ü1: 106b, Ü2: 81a)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Gidelim seyre nev-bahâr olsun
Yeñiden baña yâr yâr olsun

- 2 Şöyle gül çihrelerle geşt idelim
Her biri ğıbta-i hezâr olsun
- 3 Dem urub sûz-ı dilden ol yâra
Ġarazım neyse âşikâr olsun
- 4 Sâķî der-mest-i câm-ı bâde medâr
Şun ki tâ cünbişe medâr olsun
- 5 Bâde-i la'î-i dilberi görelim
Dâfi'î renciş-i ħumâr olsun
- 6 Beni yad oldı diyü yâd itmiş
Yârdan bu da yâdigâr olsun
- 7 Vaşf-ı zülfiyle sâĥa-i levhe
Nûriyâ ĥâme müşg-bâr olsun

228 - (M: 81b, T: 90b, Ü1: 107a, Ü2: 81a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Hiç böyle kimsenüñ güzeli ser-keş olmasun
Gördükde eşk-i 'âşıkı pür-âteş olmasun
- 2 Bir ĥûba vir gönül ki ferîd-i cihân olub
Ĥûbân içinde bir güzel aña eş olmasun
- 3 Altun cismi pûte-i 'aşka koyub erit
Şol rütbe k'anda şübhe-i ğıll u gaş olmasun
- 4 Ġamzem nider diyü bizi gel eyleme helâk
Zulm itmede Hülâgü o zâlim-veş olmasun
- 5 Nûrî baş egmez ise de 'uşşâķ-ı zârına
Hiç böyle kimsenüñ güzeli ser-keş olmasun

229 - (M: 81b, T: 90b, Ü1: 107a, Ü2: 81b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Zevķ-i vişâl-i yâr ğiç olsun güç olmasun
Ol bâr-ı ĥoş-güvâr ğiç olsun güç olmasun
- 2 Elbet kemend-i âha olursın girifte-pây
Sen âhûyı şikâr ğiç olsun güç olmasun

3 İtdik bi'l-iştirâk gam-ı yârı iştirâ
Ey hâce bunda kâr giç olsun güç olmasun

4 Sâhil-res-i huşûl ola tek keştî-i emel
İhsân-ı rûzgâr giç olsun güç olmasun

5 ‘Aql ile kûy-ı yâra güç oldı göç eylemek
Gel olma hûş-yâr giç olsun güç olmasun

6 Tâ kim gönül bu yâreleri açdı sineñe
Bir gün oyar o yâr giç olsun güç olmasun

7 Kâr-âzmây cümle selef itdi Nûriyâ
Bu pendî yâdigâr giç olsun güç olmasun

230 - (M: 82a, T: 91a, Ü1: 107a, Ü2: 81b)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Bezm-i hâli yârdan ağıyâr olsun olmasun
Sâha-i gülşende gül yok hâr olsun olmasun

2 Nazra-i ûlâda der-zencîr ider gîsûsına
Kim ilîşe çeşmine hüşyâr olsun olmasun

3 Şafha-i hâtırda naqş oldı hayâlün şöyle kim
Bir gözümde ruşat-ı dîdâr olsun olmasun

4 Olmayınca bî-tekellûf çide-i dest-i taleb
Nağl-i ümmîd üzre berg ü bâr olsun olmasun

5 Yalınız da olsa nevmîzim yanında Nûriyâ
Dâ'imâ ağıyâr-ı bed-girdâr olsun olmasun

231 - (M: 82a, T: 91a, Ü1: 107b, Ü2: 81b)
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Görince yârı qarâr idemem hicâbımdan
Gelür ta‘accübe sîm-âb ıztırâbımdan

2 Hayâl-i gönçe femiyle ne yerde içsem mey
Zemîn gül bitirür cür‘a-i şarâbımdan

3 Raqîb ismini görmekden isti‘âze idüb
Tefe‘ül eyle açub soñra gel kitâbımdan

4 Yüzini görmegi bir vechle kabûl itmem
Ne söylese çekerim düşmeni gıyâbımdan

5 Serây-ı kalbini ma'âmûr idem diyen Nûrî
Recâ-yı feyz ide görsün dil-i harâbımdan

232 - (M: 82a, T: 91a, Ü1: 107b, Ü2: 82a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün)

1 Bir bûy-ı ferah şemm idelim gülşenimizden
Çeksün elini hâr-ı sitem dâmenimizden

2 Âyîne-i hâtırda niçe şafvet olur kim
Gerd-i keder ayrılmadı pîrâmenimizden

3 Belki daği şivende olur 'âşık-ı zâra
Olmaz müte'essir o güzel şivenimizden

4 Yandıkça gönül sînemiz üzre açılır dâğ
Gülzâr-ı Hâlîl oldı 'ayân küllhanımızdan

5 Ol çeşm-i siyâhı göricek havfla Nûrî
Bir çeşme açar her bün-i mûy-ı tenimizden

233 - (M: 82a, T: 91b, Ü1: 108a, Ü2: 82a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Tenebbüh gelmiş ol h'âbîde-yâra dîdeler rûşen
Nigah itmiş hele 'uşşâk-ı zâra dîdeler rûşen

2 Ne rütbe gizli olsa cürmi afv itmezken 'uşşâkuñ
İdermiş şimdi iğmâz âşikâre dîdeler rûşen

3 Hâyâle gelmez iken va'd-i teşrîfi 'aceb noldı
Virürmüş şimdi ruḥşat intizâra dîdeler rûşen

4 Uyutmuşken cihânı tîğ-i naḥvet ile ol zâlim
Uyandı baḥtımız aldık kenâra dîdeler rûşen

5 Olinca lem'a-pâş-ı bezm-i vuşlat 'arızî Nûrî
Didi sâkî-i meclis bâde-h'âra dîdeler rûşen

234 - (M: 82b, T: 91b, Ü1: 108a, Ü2: 82a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yalnızca gidelim gülşene bir sen bir ben

Bâri bir zevk idelim bu sene bir sen bir ben

- 2 Muṭrib âğâz-ı tenenni idicek meclisde
Şarılıb da yatalım ten tene bir sen bir ben
- 3 Var mı bir mişlûñ ‘aceb görine hûbân alayın
Oturub seyr idelim revzene bir sen bir ben
- 4 Dilber-i fitne ger üftâde-i pür-derd ü keder
Söylerim baña su’âl idene bir sen bir ben
- 5 Hüsni ü ‘aşk ile ben ol yâra didim ey Nûrî
Kim ola haşre kadar söylene bir sen bir ben

235 - (M: 82b, T: 91b, Ü1: 108a)
(Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün)

- 1 Açmaz gözini şanma ki mestâneliginden
İgmâz idiyor ‘âşıka fettâneliginden
- 2 ‘Aşkuñ niçe erbâb-ı ‘uqûl eyleye tecvîz
Dil uğradı câ’iz diyü divâneliginden
- 3 Mi‘mâr-ı vişâl eyleye ta‘mîr meger kim
Şorma baña dil hânesi vîrâneliginden
- 4 Bildikdir o âfet niçe setr itse de bildik
Zann itme bu şîve bize bîgâneliginden
- 5 Nûrî gözüñ aç açmadan evvel gözüñi sen
Açmaz gözini şanma ki mestâneliginden

236 - (M: 82b, T: 92a, Ü1: 108b)
Gazel-i Müşterek
(Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün)

- 1 Hatt-ı la’l için didi ol nâzenîn “Nu”
Olmasa zünbûr olmaz engübîn “Nb”
- 2 Reşk-i kâfûr-ı cinândır gerdenüñ “Nb”
Mâ’il-i çeşm-i siyâhuñ hûr-i ‘în “Nu”
- 3 Tîr-i müjgânuñ yetişdi câna dek “Nu”
Ey kemân ebrû saña şad âferîn “Nb”

4b- baña: şöyle Ü2

5b- Ü2 de yok “Kim ola...”

- 4 Dir gören ol çâr-ebrû dilberi “Nb”
İşte mihr-i âsümân-ı çâr-mîn “Nu”
- 5 Kibleyi şaşırmasun mı ‘âşıkân “Nu”
Çekmiş ebrûlarına şemsîr-i kîn “Nb”
- 6 Âh çeşmi düşmen-i îmândır “Nb”
Sen o kâfirden aman olma emîn “Nu”
- 7 Hem-‘inân ‘azm eyleyüb Nûrî ile “Nu”
Müşterek bulduğ Nebîlâ nev-zemîn “Nb”

237 - (M: 83a, T: 92a, Ü1: 108b)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Gül-bûse-çîn-i yâr idim eyvâh bir zamân
Âzâde pâ-y-i hâr idim eyvâh bir zamân
- 2 Ağzım açılmaz olsa ‘aceb mi ki leb-be-leb
Hem şöhet-i nigâr idim eyvâh bir zamân
- 3 Gülşende ‘ayş u nûş idüb ol gül-‘izârla
Reşk-âver-i hezâr idim eyvâh bir zamân
- 4 Pervâz idince ben daği bu şayd-gâhda
Pençe-zen-i şikâr idim eyvâh bir zamân
- 5 Dehr itdi şimdi zehr-i sitemle hamîde kaç
Bir tıfl-ı şîr-ğvâr idim eyvâh bir zamân
- 6 Mülk-i cihânda hâşılı gûyâ berâtla
Her zevke hişşe-dâr idim eyvâh bir zamân
- 7 Nûrî gibi beni de nazardan düşürdi yâr
Şâyân-ı i‘tibâr idim eyvâh bir zamân

238 - (M: 83a, T: 92b, Ü1: 108b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Niyâza ruşsat olsaydı o şâh-ı nâz efserden
Geçerdi bunu bil bi’l-cümle ‘âlem cân ile serden
- 2 Degil mi bî-mezâk ey tıfl-ı nev-res ‘âşıkân içre
Senüñ düşnâmuñı farq eyleyenler şîr ü şekerden
- 3 Niçe âh itmeyem yakmakta nahlistân-ı cânı ‘aşk

Çıkar elbette ‘ûd âteş olunca dûd micmerden

- 4 Belin bükmez mi insânuñ bu hâlet virse de ruḥşat
Der-âgûş itmege yokdur mecâlim ḥavf-ı ḥancerden
- 5 O yâra sûz u âhım itmiyor bilmem niçün te’sîr
Baña Nûrî te’eşşür gelse bârî cev-r-i dilberden

239 - (M: 83a, T: 92b, Ü1: 109b)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Yâr kalbim böyle vîrân itmesün de neylesin
Beyt-i düşmen kesb-i ‘umrân itmesün de neylesin
- 2 Zülfini çâh-ı zenaḥda gösterüb ‘âşıkларуñ
Başına dünyâyı zindân itmesün de neylesin
- 3 Hîç göz açdırmayub nâz u tağâfülden bize
Eşkimiz bir baḥr-i ‘ummân itmesün de neylesin
- 4 Çünkü gâlîdir metâ‘-ı luḫf u iḥsânı anuñ
Cevrini ‘uşşâka erzân itmesün de neylesin
- 5 Virmeyüb teşne-dile bir kaṭre âb-ı tesliyet
Âteş-i miḥnetle sûzân itmesün de neylesin
- 6 Böyle derd-i dil-ḥırâş-ı fûrḳatiyle dâ‘imâ
Ḥastesin muḫtâc-ı dermân itmesün de neylesin
- 7 Yâr gördükce beni cem‘iyyet-i yârânda
Nûriyâ ḥâtır-perîşân itmesün de neylesin

240 - (M: 83b, T: 92b, Ü1: 109a)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Dil gamuñla âh u efgân itmesün de neylesin
Âh u efgânı firâvân itmesün de neylesin
- 2 Yâ görünce yârla germiyyet-i agyâr-ı dil
Kendüyi gayretle suzân itmesün de neylesin
- 3 Çün olur gözden ırağ olan gönülünden de ırağ
Eşk-i ḥasret dehri tûfân itmesün de neylesin
- 4 Yapılanlar bâde-i ‘aşkuñla bu meyhânedede
Ḥâne-i taḫvâyı vîrân itmesün de neylesin

- 5 Sîneñi açdıķda sen ey gül beden gülzârda
Ėonçeler çâk-i girîbân itmesün de neylesin
- 6 Başın alub gitdüyi ‘uşşâķuñ ey âhû nigâh
Serserî geşt-i beyâbân itmesün de neylesin
- 7 Reng-i rûyuñdan senüñ Nûrî bir örnek almağa
Gülşeni çepçevre devrân itmesün de neylesin

241 - (M: 83b, T: 93a, Ü1: 109b, Ü2: 82b)

Nazîre be-Kelîm

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

میرمدآه آن آهوی خرامان از من
 چه عجب دید بصدش سرو سامان از من
 در ره کعبه کویت پریم از خارستم
 نیش در یوزه کند نخل غنید از من
 بچنین کز غمت دل نپذیرد اقدار
 از تو ناچیز ولی لجه عیان از من
 دلغهای دل خونین مرا تا که بدید
 لوله پروردی خوش آموخت کستان از من
 خلقه می بست چو انکشتی بزدم اغیا
 از کز ز چه عجب دیوسلما از من
 نجیب کز شور از اشک من لوده جهان
 رسم با دیدن ما دید چو طوق از من
 نور یا ز تو درین داری مصراع کلیم
 یکشد خار درین بادیه دامان از من

Ėarfü’l-Vâv

242 - (M: 84a, T: 93a, Ü1: 109b, Ü2: 82b)

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Cûy-ı vaşluñdan içen bir kaçre şu
Kevşer ü Tesnîm’e itmez ârzû
- 2 Başım üstinde çevürse âsiyâ
Ben yine ağyâra itmem serfürû
- 3 Bûse va‘d itdi raķibe nisbeten
Ba‘iş-i devlet olur gâhî ‘adû
- 4 Ėüsnine haķ virmemiş aşla Ėalel
Diķķat itdim rûy-ı yâra mû-be-mû

- 5 Zülfini şemm itmege kıldı heves
Nûrî'ye bir başka sevdâ oldu bu

243 - (M: 84a, T: 93b, Ü1: 110a, Ü2: 82b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Pâyüñ öpdüm gitdi dilden ârzû şimden-girü
Kimseye itmem cihânda serfürû şimden-girü
- 2 Cûy-bâr-ı eşkimi her dem gözetsünler benim
Bulmağa yârı idenler cüst-cû şimden-girü
- 3 Perde-i haţ kim çekildi rûyına itmem hicâb
Söylerim kaçdım o yâra rû-be-rû şimden-girü
- 4 Hadd-i tîğ-i ğamze-i yâr 'aynıma 'aks eyledi
Haddi varsa karşıma gelsün 'adû şimden-girü
- 5 Çıkmış ağzından o yâruñ baña dâ'ir bir kelâm
Nûriyâ bil kim çoğaldı güft-gû şimden-girü

244 - (M: 84a, T: 93b, Ü1: 110a, Ü2: 83a)
Nazîre be-Ğalib Efendi
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Var gönülde yine bir sûz-ı nihân nolsun bu
Düşdi bir âteşe gûyâ dil ü cân nolsun bu
- 2 Geldi bir oğ tokunub geçdi ciger-ğâhımdan
Almadı yâr eline tîr ü kemân nolsun bu
- 3 Bâr-ı ağıyâr mıdır cevri ü ğam-ı yâr mıdır
Bende ey dil komadı tâb u tûvân nolsun bu
- 4 Görelî ğamze-i hûn-rîzin o bî-merhametüñ
Gelmedi bir dem ü ân beñzime kan nolsun bu
- 5 Tağıdub perçemin ol ğonçe dehen mi geldi
Gülsitân oldu yine reşk-i cinân nolsun bu
- 6 'Aceb ol Yûsuf-ı hûsn oldu mı zîb-i bâzâr
Girdiler birbirine halk-ı cihân nolsun bu
- 7 Âfet-i cân mı hûrî-i cinân mı Nûrî

1a- Pâyüñ: pâyın Ü2

6a- Yûsuf-ı hûsn oldu mı: Yûsufa açıldı mı Ü2

Bulmadım sevmemeğe çâre amân nolsun bu

245 - (M: 84a, T: 93b, Ü1: 110b, Ü2: 83a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bu devr-i 'âleme aldanma kim dönekdir bu
Göñül seni dağı çok döndirür felekdir bu
- 2 O la'lüñ emmek için çekdigim hebâ oldu
Bu âh u zârımı 'ayb eyleme emekdir bu
- 3 Degil mey ey dil-i şâfi zer-i vücûduñda
Ne varsa gıll u gış ızhâr ider mihekdir bu
- 4 Ümîd-i bûy-ı vefâ yârdan 'abeşdir 'abeş
Kıpılma âline kim başka bir çiçekdir bu
- 5 Gören gönüllere hep mâlik olmada Nûrî
Olur mı böyle beşer var ise melekdir bu

246 - (M: 84b, T: 94a, Ü1: 110b, Ü2: 83a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Tâbişin gördüm ruğ-ı dildâra itdim ârzû
Tıfl-veş bilmezlik ile nâra itdim ârzû
- 2 Bir şekercik çiynemez mi müjde-i vuşlat ile
Ağza almam gerçi la'l-i yâra itdim ârzû
- 3 Dest-res mümkün degil şan'atla ol mekkâreye
El öpüb üstâddan her kâra itdim ârzû
- 4 'Ârız-ı âlüñ gazâlâne nigâhuñ yâd idüb
Gâh gülzâra gehî küh-sâra itdim ârzû
- 5 Nûriyâ meylin görüb ol âfitâb-ı 'işvenüñ
Bu felekde tâli'-i ağıyâra itdim ârzû

247 - (M: 84b, T: 94a, Ü1: 111a, Ü2: 83b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dilde vardır vaşf-ı yâra ârzû

7a- cân mı: cân mı ya Ü2

1a- seni dağı çok döndirür: dağı seni döndirür Ü2

1a- ruğ-ı dildâra: dil-i ruhsâra Ü2

2a- çiynemez: çignemez Ü2

Sînem eyler dâg u yâre ârzû

- 2 Keştî-i dil girdi baħr-i fûrķate
Eyler elbette kenâre ârzû
- 3 Eski demler geldiği ĉün ĥâtıra
Ŧab‘ım itmez nevbahâra ârzû
- 4 Ĥâtırımđan yâr geĉdikce benim
Eylerim geşt ü güzâra ârzû
- 5 Ŧalb-i Nûrî‘yi ġamuñ kesr eyledi
İtmesün mi ġam-güsâra ârzû

Ĥarfü‘l-Hâ

248 - (M: 6b, T: 8a, Ü1: 8b, Ü2: 6b)

Na‘t-ı Ŧerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Cebînüñ maŦla‘-ı feyz-i Ĥudâ’dır yâ Resûlallâħ
Vücûduñ nûr-ı vech-i dü-serâdır yâ Resûlallâħ
- 2 Ŧifâ-sâz olacak dil-haste-ġân-ı ümmete sensin
Nigâhuñ ‘illet-i zenbe devâdır yâ Resûlallâħ
- 3 Hevâdır kârım ancak yok bizâ‘a kesb-i iħsâna
İdersem kesb eger bâd-ı hevâdır yâ Resûlallâħ
- 4 Eger mi‘şâr-ı cürmüm Ŧebt olunsa nüh-Ŧıbaķ üzre
Ŧıġar dirsem Ŧavâb itmem ĥaŦâdır yâ Resûlallâħ
- 5 Biĥâr-ı raĥmetüñ pâyânını ĉün bulmadı Nûrî
Aña cür‘et viren bu mâcerâdır yâ Resûlallâħ

249 - (M: 7a, T: 8b, Ü1: 9a, Ü2: 7a)

Na‘t-ı Ŧerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Mey-i ‘iŦyânla mest-i müdâmım yâ Resûlallâħ
Bu acılarla ġâyet telĥ-kâmım yâ Resûlallâħ
- 2 Göñül ħalmıŦ iken bu râhda pâ-der-gil-i ‘iŦyân
Yine cûyende-i semt-i merâmım yâ Resûlallâħ

5a- ĉün: ĉok Ü2

5b- Aña: eger Ü2

3 Niçe rûy-ı siyâhım setr idersem de hilâl-âsâ
Yine engüşt-nüma-yı haşş ü ‘âmım yâ Resûlallâh

4 Hâyâl-i rûy u zülf-i yârla dâ'im geçer vaqtım
İzâ‘at-sâz-ı kadr-i şubh u şâmım yâ Resûlallâh

5 Budur bir hayra dâ'ir sözi Nûrî'nün ki dâ'im dir
Kemîne bende-i hayrû'l-enâmım yâ Resûlallâh

250 - (M: 7a, T: 8b, Ü1: 9a, Ü2: 7a)

Na‘t-ı Şerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Der-i luţfuñdan olmaz kimseler red yâ Resûlallâh
Binâ-yı cûduñ itmiş Hâk mûmehhed yâ Resûlallâh

2 Ye'cîc-i günâhımdan rehâ mümkün mi maşşerde
Eger olmazsa luţfuñ önüme sed yâ Resûlallâh

3 Şefâ‘at isterim evvel emrde yoğsa nâr içre
Bilürüm ümmetün qalmaz muħalled yâ Resûlallâh

4 Şevâb u cürmimiz virmez cenâb-ı Hâk‘a şe'n ü şân
Bize nisbet iledür nikle bed yâ Resûlallâh

5 Bu Nûrî bendeñünde ‘âkıbet maħmûd olur kârı
‘Înâyet eyler iseñ yâ Muħammed yâ Resûlallâh

251 - (M: 7a, T: 8b, Ü1: 9b, Ü2: 7a)

Na‘t-ı Şerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Felekler pâyuña ruhsâre-sâdır yâ Resûlallâh
‘Ulüvv-i şân u kadrün rû-nümâdır yâ Resûlallâh

2 Sevâd-ı ‘ayn-ı pâküñ eyler î mâ sûre-i “ve’l-Leyl”
Müşîr-i nûr-ı vechün “ve’đ-Đuhâ”dır yâ Resûlallâh

3 Kim itse iktidâ aşhâbuña qalmaz dâlâletde
Anuñ her birisi necm-i hüdadır yâ Resûlallâh

4 Kimisi hâ'iz-i kadh-i mu‘allâ-yı şadâkatdır
Ki vaşfi “şânî işneyn iz-hümâ”dır yâ Resûlallâh

- 5 Kimi tefrîk-i hağ u bâtıla bir seyf olub gûyâ
Fürû-rîz-ende-i hûn-ı ‘adâdır yâ Resûlallâh
- 6 Kimisi mazhar-ı teşrîf-i vâlâ kâdr-i Zî’n-nûreyn
Ki mihr-i ‘âlem-i hilm ü hayâdır yâ Resûlallâh
- 7 Kimi der ceng-i evvel şîr-i meyden-i vegâ oldı
Şeref-yâb-ı hadîş-i “lâ fetâ”dır yâ Resûlallâh
- 8 Kimisi semm-i hicrân ile dehri telh-kâm itdi
Kimisi mübtelâ-yı Kerbelâ’dır yâ Resûlallâh
- 9 Tahıyyatdır hemân aşhâbuña Nûrî’nüñ evrâdı
Ki anlar cümle maqbûl-i Hudâ’dır yâ Resûlallâh
- 252 - (M: 7b, T: 9a, Ü1: 10a, Ü2: 7b)
Na‘t-ı Şerîf
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)
- 1 Kelâmuñdır dür-i deryâ-yı hikmet yâ Resûlallâh
Zebânuñ menba‘-ı baħr-i belâgat yâ Resûlallâh
- 2 Hıfâbuñ müskit-i ehl-i ğavâyet yâ Resûlallâh
Kitâbuñ mu‘ciz-i her zî-feşâhat yâ Resûlallâh
- 3 Derüñde bendelikle pâdişâhlar iftiħâr eyler
Saña ğul olmadır dünyâda devlet yâ Resûlallâh
- 4 Vücûduñ bâ‘îş-i îcâd-ı kevneyn itmiş iken Hağ
Ne ğâcet şânuña ğayrı delâlet yâ Resûlallâh
- 5 Olur elbet sa‘âdet tâlî‘inde ğün gibi zâhir
Saña ol kim ider zerre maħabbet yâ Resûlallâh
- 6 Dükenmez âb-ı raħmet her ne rütbe ğatre-rîz olsa
Seħâb-ı mağfîret bâr-ı şefâ‘at yâ Resûlallâh
- 7 Eyâ nûr-ı hidâyet âfîtâb-ı evc-i ğurbiyyet
Ķoma bu bî-kesi der-ğa‘-r-ı zulmet yâ Resûlallâh
- 8 Baña cebr eylemiş yok irtikâb-ı her menâhîyi
Ne ğüne cürmim idem ğayra nisbet yâ Resûlallâh
- 9 ‘Aceb mi nefsime fikr eyleyüb itdiklerim zulmi

251. gazelde 5. beyit Ü2 de yok

252. gazelde 5. beyit Ü2 de 10. beyit olarak yazılmış

İdersem kendü kendümden şikâyet yâ Resûlallâh

10 Şefâ'at kesbine sermâye ancak naqd-i cürmümdür
Elimde gayrı yok mâl-ı ticâret yâ Resûlallâh

11 Bir ednâ bendem idi dir iseñ Nûrî'ye kâfidir
Yarın rûz-ı cezâda ol sa'âdet yâ Resûlallâh

253 - (M: 7b, T: 9b, Ü1: 10a, Ü2: 7b)

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 'Aceb mi çarha çıksa dûd-ı âhım yâ Resûlallâh
Feleklerden aşar zîrâ günâhım yâ Resûlallâh

2 Benim bîm-i günâhımdan kaçarlar zîr ü bâlâya
Sirişk-i çeşmim âh-ı şubh-gâhım yâ Resûlallâh

3 Ne rûtbe der-beder ser-der-hevâ-yı ma'şiyetsemde
Der-i devlet-me'âbuñdur penâhım yâ Resûlallâh

4 Olanlar müstenid dergâhuña mağfûrdur bî-şek
Benim bu bâbda yok iştibâhım yâ Resûlallâh

5 Yüzüm yok bir niyâza hâk-i payuñdan meger 'afvuñ
Münevver-sâz ola rûy-ı siyâhım yâ Resûlallâh

6 Bu gümrâha olursa bedreka ger zerrece luţfuñ
Çıkardı togrıca firdevse râhım yâ Resûlallâh

7 Yazub levh-i dile bu mışra'ı vird eyledi Nûrî
Çapuñda bende-i ihsân-ıvâhım yâ Resûlallâh

254 - (M: 8a, T: 9b, Ü1: 10b, Ü2: 8a)

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Cihân nûruñla olmuşdur münevver yâ Resûlallâh
Degil yanuñda zerre mihr-i enver yâ Resûlallâh

2 Olurken nûr-ı zâtuñ mün'akis mir'ât-i hestide
Henüz 'âlem degil idi muşavver yâ Resûlallâh

3 'Ulüvv-i kâ'buña şâhid bu elvirmez mi zâtuñ Hâk
Gürûh-ı enbiyâya itdi server yâ Resûlallâh

4 Ne mümkün bende-gânın rûz-ı maşşer eyleye me'yûs

Cenâbuñ gibi şâh-ı bende-perver yâ Resûlallâh

- 5 Şikeste-bâldir murg-ı dil-i Nûrî-i üftâde
Aña imdâd idüb uçmağa-perver yâ Resûlallâh

255 - (M: 8a, T: 10a, Ü1: 10b, Ü2: 8a)
Na‘t-ı Şerîf
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Nemiz var hayra dâ‘ir bir eşerden yâ Resûlallâh
Gelen şerdir bizim gibi beşerden yâ Resûlallâh
- 2 ‘Ulûm-i evvelîn ü âhîrîn oldı saña ma‘lûm
Sû‘âle kalmadı hâcet digerden yâ Resûlallâh
- 3 Muqaddemsin egerçi rütbeten ba‘şüñ mü‘ahğhardır
Girüdü mübtedâ gâhî haberden yâ Resûlallâh
- 4 Olur meydân-ı rüst-â-hîzde mağbûṭ-ı ins ü cân
Yoluñda kim geçerse cân u serden yâ Resûlallâh
- 5 Koma rûz-ı hisâb ihsân idüb Nûrî’yi şifru’l-yed
Ne var defterde zâhir hayr u şerden yâ Resûlallâh

256 - (M: 8a, T: 10a, Ü1: 11a, Ü2: 8a)
Na‘t-ı Şerîf
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Ser-â-pâ feyzüñ olmuş dehre sârî yâ Resûlallâh
Yem-i cûduñ bütün dünyâya cârî yâ Resûlallâh
- 2 Saña kul olmadan yek-lağza münfek olmayanlardır
Dü ‘âlemde bulanlar i‘tibârî yâ Resûlallâh
- 3 Vücûda gelmedi bir mîve-i tâ‘at mezâkımca
Döküldi naḥl-i ‘ömrüñ berg ü bârî yâ Resûlallâh
- 4 Nola şâyeste-i teşnî‘-i cümle şeyḥ ü şâb olsam
Ki itdim her günâhı ihtiyârî yâ Resûlallâh
- 5 Ferâgat itmedim ben bir nefes meyl-i menâhîden
Hevâ ile geçürdüm rûzgârı yâ Resûlallâh
- 6 Delüb bu sîneyi hemçün yanam nâr-ı te'essüfle

5b- perver: perdir Ü2
6a- yanam: ney Ü2

Nola itsem dem-â-dem âh u zârı yâ Resûlallâh

- 7 Bi-‘ayni’ş-şefkati unzur ilâ ‘abdin yünâdıke
Bi-ğayr-ı zâtike leys iftiḥârî yâ Resûlallâh
- 8 Eger nemî köned nûş-ı şefâ‘at ḥâşılam câ yist
Zi-zenbûr-ı günâhem şekve ârî yâ Resûlallâh
- 9 Bu kemter bî-ser ü pâ Nûrî-i maḥzûnuñ el-ḥâşıl
Senüñ luḫfuñdur ancaḫ dest-yârı yâ Resûlallâh

257 - (M: 8b, T: 10a, Ü1: 11b, Ü2: 8b)

Na‘t-ı Şerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Cemâl-i şer‘e ḫüsn ü ân sensin yâ Resûlallâh
Bu dînüñ zîneti her ân sensin yâ Resûlallâh
- 2 Hevâdan urmaduñ dem ey hezâr-ı gülşen-i tevḫîd
Dem-â-dem vaḫy ile gûyân sensin yâ Resûlallâh
- 3 Seni Ḥaḫ itdi insânü’l-‘uyûn-ı cümle maḫlûḫîn
Ki zîrâ aḫsen-i insân sensin yâ Resûlallâh
- 4 Cihânı ḫapladı âvâze-i kûs-ı kemâlâtüñ
Şeh-i nâm-âver-i ‘irfân sensin yâ Resûlallâh
- 5 Müzeyyen eyledi teşrîf-i levlâk ile zâtuñ Ḥaḫ
Bu ‘izz ü devlete şâyân sensin yâ Resûlallâh
- 6 Eyâ şadrü’ş-şudûr-ı enbiyâ dermân-ger-i her dâ’
Şifâü’ş-şadr-ı dil-rîşân sensin yâ Resûlallâh
- 7 Niçe Nûrî biraḫsın dâmen-i iḫsânüñ elden
‘Uşâta bâ‘iş-i ğufrân sensin yâ Resûlallâh

258 - (M: 8b, T: 10b, Ü1: 11b, Ü2: 8b)

Na‘t-ı Şerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Zihî ḫûrşîd-i evc-i nûrsın sen yâ Resûlallâh
Ziyâ-baḫş-ı ḫarîb ü dûrsın sen yâ Resûlallâh
- 2 Cihâna ḫaşre dek sârîdir envâr-ı füyûzâtüñ
Egerçi dîdeden mestûrsın sen yâ Resûlallâh

3 Saña maḥşûşdur kim ins ü cinne cânib-i Hâk'dan
Belâğ-ı emr ile me'mûrsın sen yâ Resûlallâh

4 Zülâl-i luḫf u iḥsânüñ ile rûz-ı kıyâmetde
Şifâ-sâz-ı dil-i maḥrûrsın sen yâ Resûlallâh

5 Degil Nûrî'ye bi'l-cümle günâhkârâna maḥşerde
Şefâ'at itmege mecbûrsın sen yâ Resûlallâh

259 - (M: 9a, T: 10b, Ü1: 12a, Ü2: 9a)

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Günâhımla pür oldı zîr ü bâlâ yâ Resûlallâh
Meger iḥsân idüb 'afv ide Mevlâ yâ Resûlallâh

2 Hevâya meyl idüb murğ-ı gönül uçmuşdı sâbıkda
Uşanub gelmedi âvâre ḥâlâ yâ Resûlallâh

3 Lisân u 'ayn u üzñ ü dest ü pâyım hep 'aleyhimde
Şehâdet itmege olmuş müheyyâ yâ Resûlallâh

4 Günâhım korğarım te'bîd ider ḥaşr ehlini zîrâ
Degildir kâbil-i ta'dâd u iḥşâ yâ Resûlallâh

5 Koma dil-teşne-i vâdî-i ḥayret Nûrî-i zârı
Zülâl-i luḫfuñ ile eyle irvâ yâ Resûlallâh

260 - (M: 9a, T: 11a, Ü1: 12a, Ü2: 9a)

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Nola efgânımı müzdâd itsem yâ Resûlallâh
Cihanı âhla ber-bâd itsem yâ Resûlallâh

2 Olur 'arz u semâ lertzân farğ-ı ḥavf-ı Bârî'den
Eger itdiklerim ben yâd itsem yâ Resûlallâh

3 Nedâmet tîşesiyle Bîsütün-ı ğamda her dem âh
Serim dâğ-ı dil-i Ferhâd itsem yâ Resûlallâh

4 Nolurdi ḥâne-i fişğ u fücûrı eyleyüb taḥrîb
Sarây-ı 'iffeti âbâd itsem yâ Resûlallâh

- 5 Nolurdu nefis-i emmâre hücûm itdikce şabr idüb
Dil-i bîçâreye imdâd itsem yâ Resûlallâh
- 6 Recâ-yı şemm-i bûy-ı gönçe-i luţfuñ ile her dem
Hezâr-ı zâr-veş feryâd itsem yâ Resûlallâh
- 7 Degil Nûrî cihân gûyâ-yı medh-i zât-ı zî-şânuñ
Nola evsâfuñı mu‘tâd itsem yâ Resûlallâh

261 - (M: 9a, T: 11a, Ü1: 12b, Ü2: 9a)
Na‘t-ı Şerîf
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Hemân tevfiķ lâzımdır Hudâ’dan yâ Resûlallâh
Şevâbı farķ müşgildir haţâdan yâ Resûlallâh
- 2 Dilim hâlî degil ben her niçe halvet-güzîn olsam
Hayâl-i hâl ü haţt-ı dil-rübâdan yâ Resûlallâh
- 3 Ayağımda bulurdum neş'esin bu meclisüñ bende
Elim çeksem çekilsem mâsivâdan yâ Resûlallâh
- 4 Cünûnın eyler îmâ her niçe ‘âķil-nümâ olsa
Beķâ me'mûl iden tâ bu fenâdan yâ Resûlallâh
- 5 Saña şâyeste şunda bir gül-i ihlâşımız vardır
Müberrâdır hele bûy-ı riyâdan yâ Resûlallâh
- 6 Beni manşûr idüb cünd-i günâha pây-mâl itme
Çekildikde bu dâr-ı ibtilâdan yâ Resûlallâh
- 7 İde nîm âşinâyî hazretüñ Nûrî’ye ol dem kim
Olur nevmîz yâd u âşinâdan yâ Resûlallâh

262 - (M: 9b, T: 11b, Ü1: 12b, Ü2: 9b)
Na‘t-ı Şerîf
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Reh-i Hâķķ’a sen olduñ halkı hâdî yâ Resûlallâh
Murâda irdürüb her nâ-murâdı yâ Resûlallâh
- 2 Kimi vaşfuñda çıķdı “zî-selem”le süllem-i ķurba
Kimi nazm eyledi “Bânet Su‘âd”ı yâ Resûlallâh

3 Göñül her dem muvâfiķ rûzgâr ister velî bilmez
Hevâdır bizlere her derde bâdî yâ Resûlallâh

4 Ri'âyet eylemekden resm-i 'âdiye bu fânîde
Unutduķ gitdi biz fikr-i me'âdî yâ Resûlallâh

5 **وصدى اليوم ضاق من هجر الذنب مستورا**

بفضل لطفك وتسع فؤادى يا رسول الله

6 **بشوق يار راه عشق چون ديم هان رتم**

نذايم راه ماندم در بواری يا رسول الله

7 Ne rûtbe cümle âlûde-dâmân ise de Nûrî
Dürüst ü pâk-terdir i'tikâdî yâ Resûlallâh

263 - (M: 9b, T: 11b, Ü1: 13a, Ü2: 9b)

Na't-1 Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Gül-i zîbâ-yı zâtuñ eylemiş Hâķ yâ Resûlallâh
Hezâr ihsânına şâyân u elyâķ yâ Resûlallâh

2 Sen ol revnaķ-dihi taht-ı nübüvvetsin ki 'âlemde
Bulunmaz mücrimîne senden eşfaķ yâ Resûlallâh

3 Sen ol sulţân-ı evreng-i risâletsin ki dünyânuñ
Sebeb icâdına zâtuñdur ancaķ yâ Resûlallâh

4 Eger bir şûrete koymaz iseñ Billah müşkildir
Bu şekl ile huzûr-ı Hâķķ'a varmaķ yâ Resûlallâh

5 Dü 'âlemde bulur maķşûdını ber-vefķ-i hâţır-h'vâh
Olursa feyzüñe Nûrî muvaffaķ yâ Resûlallâh

264 - (M: 10a, T: 11b, Ü1: 13a, Ü2: 10a)

Na't-1 Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Cihân bir dâma beñzer pür mekîde yâ Resûlallâh
Dil-i âvâre olmaz mı remîde yâ Resûlallâh

- 2 Rehâ mümkin degil bu gülsitânuñ dest-i hârından
Ben olsam her niçe dâmen-keşide yâ Resûlallâh
- 3 Sihâm-1 âhı biñ gez günde atmaqla nedâmetle
Kemâna döndüm oldum kıadd-hamîde yâ Resûlallâh
- 4 Ne hikmetdir ki pîrî rû-nümâ olduqca insâna
Göñül olmağda tıfl-1 nev-resîde yâ Resûlallâh
- 5 Var ise cürmümüñ taqrîrine âğâz itdikde
Zebân-1 hâme olmuşdur bürîde yâ Resûlallâh
- 6 O müfreddir senüñ zat-1 şerîfüñ kim dü ‘âlemde
Degildir şef‘î ferd-i âferîde yâ Resûlallâh
- 7 Derüñde her ne ise bendelikle fahr ider Nûrî
Sen itmezseñ aña şefkat kim ide yâ Resûlallâh

265 - (M: 10a, T: 12a, Ü1: 13b, Ü2: 10a)

Na‘t-1 Şerîf

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Cesâret itme gücdür ‘arz-1 hâle yâ Resûlallâh
Olursa ‘adl-i Bârî’ye havâle yâ Resûlallâh
- 2 Sen ol sultân-1 hûrşîd-efser-i encüm-sipehsin kim
Degildir müşrif iqbâlün zevâle yâ Resûlallâh
- 3 Gelüb çifte rikâb olmağ için ‘aşğ ile pâyuñda
İki şakğ oldı meh döndi hilâle yâ Resûlallâh
- 4 Sen ol dânen-de-i esrâr-1 dârü’l-hikmet-i Hâğ’sın
İder biñ şekki bir nuğkuñ izâle yâ Resûlallâh
- 5 ‘Ulûm-1 her dü ‘âlem mû-be-mû ma‘lûmuñ olmuşdur
Mesâğ olmaz yanuñda kıl ü kâle yâ Resûlallâh
- 6 Niçe perdâz idenler var ise evc-i feşâhatde
Yanuñda kudreti yoğdur mecâle yâ Resûlallâh
- 7 Hemân ez cân dest-âvîzi Nûrî’nüñ taḥiyyatdır
Cenâb-1 devletüñle şahb u âle yâ Resûlallâh

2a- gülsitânuñ dest-i hârından: gülsitân-1 dest-i hârîden Ü2

3a- atmaqla: atmağla T

266 - (M: 84b, T: 94a, Ü1: 111a, Ü2: 83b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Hıvâb-ı nâz içre yaturken şarılıb sînesine
Şemm ideydim o siyeh perçemini sine sine
- 2 Yâr mehtâba çıkmca didiler ehl-i nücûm
Baħrũñ 'aks itdi güneş bu gice âyînesine
- 3 Tâze dâğ açdı görüb sînedede dâğ-ı köhnem
Merħamet böyle gerek 'âşık-ı dîrînesine
- 4 Egri de itse felek tîr-i cefâyı her kez
Togrılur ehl-i dilũñ sîne-i bî-kînesine
- 5 Ne tecemmül ne taħammül idebüldũñ Nûrî
Böyle 'uşşâkuñ 'aceb meyl ide yârı nesine

267 - (M: 85a, T: 94b, Ü1: 111a, Ü2: 83b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Şanma kim yâr acır 'âşık-ı bî-çâresine
Acı sözler ile dâ'im tuz eker yâresine
- 2 Fülk-i dil ğarķ oluyor baħr-i maħabbetde meger
Yâ ese bâd-ı muvâfık yaña bir yâresine
- 3 Hıvâba vardıkda lebi bûsını aldım gözime
Gelmedi hıvâb degil tâ-be-şubuħ yâra sine
- 4 Bizi âşüfte iden turrese sevdâsı iken
Ne revâdır yine baķmaķ yüzümüz ğarasına
- 5 Derd ü cevr ü sitem ü miħnet-i yâr ey Nûrî
Dâ'imâ almada dört yanımızı çâresi ne

268 - (M: 85a, T: 94b, Ü1: 111b, Ü2: 84a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Benim çün i'timâd itme saña cânâ ne dirlerse
Dil ü cânın meger kim virdi sen cânâna dirlerse
- 2 O yâra göz göre kanım helâl olsun eger bir dem
Nigâh-ı şefķat itmiş çeşm-i ħun-efşâna dirlerse

5b- meyl ide yârı: meyl-i yârı Ü2
1b- virdi sen: virdi Ü2

- 3 Geçilmez bûy-ı vuşlat halka-i zülfinde muzmerdir
Zamîre kı1 kadar yer gelmesün dîvâna dirlerse
- 4 Süvâr-ı esb-i nâz ol ‘aql alıcı yârı görsünler
Bu dîvâne ne atmış kendüyi meydâna dirlerse
- 5 Ser-â-pâ yârdan bahş eyledi bu şi‘rûñ ey Nûrî
‘Aceb mi bâ‘iş oldu cünbüş-i yârâna dirlerse

269 - (M: 85a, T: 94b, Ü1: 111b, Ü2: 84a)
(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Destâr-ı zîb-i ‘âlem olursa sezâ güle
Bûy-ı ‘izâr-ı yârı getürmiş şabâ güle
- 2 Olsa ‘araç-çekîde nola zîr-i turrenden
Hengâm-ı şebde jâle düşer câ-be-câ güle
- 3 Nergis nigâh-ı nâzını gözler görür misin
Bülbül hayâl-i rûyî ile mübtelâ güle
- 4 Ol dem ki gördi câzibe-i rûy-ı dilberi
Güldi kızardı geldi hicâb u hayâ güle
- 5 Görsem de yârı eyleyemem Nûriyâ niyâz
Luţf eyleye meger o hezâr-âşinâ güle

270 - (M: 85b, T: 95a, Ü1: 112a, Ü2: 84a)
Nazîre be-Râşid Efendi
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün / Mef‘ûlü Fe‘ûlün)

- 1 Ser-ıvânçe-i ‘aşka çöküb bende koyuldum
/Pek hırş u şerehle
Zehr-âbe-i hicrânla ammâ ki boğuldum
/Der-evvel-i vehle
- 2 Bâzîçe-i ümmîd-i vişâle düşürüb yâr
/Aldı dil ü cânım
Aldatacağm bilmiş iken âh yutuldu
/Bir sâdece pehle
- 3 Teşbîh idicek gamzesini hancere yârûñ
/Şoğmağda derûna
Hızız eyledi benden yanına hayli şoğuldum
/Bir vech-i şebhle

4 Aldar beni biñ dürlü piyâz ile ‘azîzim
/Bir âfet-i devrân
Döndüm şogana tekye-i ‘aşkında şoyuldum
/Bilmem ne külehle

5 Peyrev olamaz Râşid Efendimize aşla
/Kimse bu edâda
Nûrî düşeyim dir iken işrine yoruldum
/Söz var mı bu cehle

271 - (M: 85b, T: 95a, Ü1: 112a, Ü2: 84b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Turmayub sâgar-ı rindân tolaşur elden ele
Dest-hûş-ı Cem-i ‘irfân tolaşur elden ele
- 2 Kûy-veş lu‘b ile tıflân-ı zamâne bir bir
Aldılar gönülümü elân tolaşur elden ele
- 3 Hişşe-yâb olmağ-ıçün bûy-ı ruhuñdan yârân
Turma meclisde gül-âb-dân tolaşur elden ele
- 4 İstemez almağa bir bûseye hûbân-ı cihân
Kâle-i mu‘teber-i cân tolaşur elden ele
- 5 Yine dilberler elinde dil-i pür-dâğımı gör
Şîşe-i lâle gibi şan tolaşur elden ele
- 6 Şem‘-i iqbâline baq mel‘abe-i devrânüñ
Şanki bir çûb-ı fûrûzân tolaşur elden ele
- 7 Nûriyâ eyler ise hazret-i Gâlib tanzîr
Nazâr eyler buña yârân tolaşur elden ele

272 - (M: 85b, T: 95b, Ü1: 112b, Ü2: 84b)
Nazîre be-Nesîb Efendi
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Lâl olur hayret ile bülbül baqub feryâdıma
Sûzişim gördükde pervâne gelür imdâdıma
- 2 Meşrebimce maħrem-i keyfiyyet-i ‘aşk olmadım
Gelmeyince muğbeçeyle pîr-i mey irşâdıma
- 3 Çıkmadan fehm eyler ağızından kelâm-ı yârı dil

Var mı söz bu sırrı ta'lim eyleyen üstâdıma

- 4 Kays bir mecnûn Ferhâd'a ise tağ üsti bâğ
Yad ilde anları yâd itme gelmez yâdıma
- 5 Bend olam tâ halka-i gîsûsına kayd eylemem
Halk-ı 'âlem her ne dilerse disünler adıma
- 6 Bir nigâhından ne hûnî olduğu zâhir iken
Bimedim şad âferînler farı-ı isti'dâdıma
- 7 Eylesün Nûrî gam-ı dildârı 'â'id kendüye
Kim ki dir ise tedennî gelmesün îrâdıma
- 8 Oldı sermâye baña ol mertebe feyz-i celâl
Tâ-be-mağşer elvirür evlâdıma ahfâdıma

273 - (M: 86a, T: 95b, Ü1: 113a, Ü2: 85a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün)

- 1 Bir şîve ider ki nâz içinde
Şad gûne-firîb ü bâz içinde
- 2 Mevc-i gam ile boğulsun ağıyâr
Mehtâb idelim Boğaziçinde
- 3 Nâz olduğu her civâna lâyıq
Muzmer mi degil niyâz içinde
- 4 Câ'iz ki bula haqîqate râh
Pûyende iken mecâz içinde
- 5 Sûz-ı dil ile şarîr-i kilkim
Nûrî neye döndi sâz içinde

274 - (M: 86a, T: 95b, Ü1: 113a, Ü2: 85a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yad ilde bendeñi yâd eyle Allâh 'aşkıma
Bir selâmuñ ile dilşâd eyle Allâh 'aşkıma
- 2 Mezheb-i hûbânda yogise de ey mâh-rû
Mihr-bânlık resmin îcâd eyle Allâh 'aşkıma

3a- ağzından: ağzuñdan Ü2

5b- her ne: her Ü2

4a- Câ'iz ki bula: câyiz bula Ü2

3 Cezr ü medd-i baħr-i ğamdan fülk-i dil oldu ħarâb
Ey felek bir demde imdâd eyle Allâh ‘aşkıma

4 Sen raķîb-i kâfiri söyletme ey şâh-ı cihân
Yanuña geldikde cellâd eyle Allâh ‘aşkıma

5 Bu dil-i Nûrî’yi bend idüb kemend-i zülfüñe
Varlık ħaydından âzâd eyle Allâh ‘aşkıma

275 - (M: 86a, T: 96a, Ü1: 113a, Ü2: 85a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Yine ağyârı ben yanuñda şandım âh efendim âh
Tutuşdum âteş-i ğayretle yandım âh efendim âh

2 Nolur bir demde vaşluñ bâdesiyle eyle şîrîn-kâm
Yeter zehr-âbe-i hicrâna ħandım âh efendim âh

3 Tecâhül ğüne şorma çekdiğim tîĝ-i tegâfülden
Bu yârem deşme cânımdan uşandım âh efendim âh

4 Görüb ruĥsârüñi sevdâ-yı zülfüñ eyledim ber-düş
Güc ile ħvâb-ı ğafletten uyandım âh efendim âh

5 Murâduñ aldamaĝ oldıĝını fehm itmeyüb cümle
Didigüñ vâ‘de gerçekden inandım âh efendim âh

6 Belinden biçmege kâfir raķîbi bulmadım çâre
Niĥâk-ı ğayreti çokdan ħuşandım âh efendim âh

7 Su‘âl eyle bu Nûrî bendeñe bâzâr-ı ‘aşkıñda
Ne ğüne derd ü miĥnetler ħazandım âh efendim âh

276 - (M: 86b, T: 96a, Ü1: 113b, Ü2: 85a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Sende yok hiç eşer-i bûy-ı vefâ âh ki âh
Çekdiğim ey gül-i ter oldu hebâ âh ki âh

2 Bir nefes râĥat-ı dil görmedim eyvâh eyvâh
Ķalması itmedigüñ cevır ü cefâ âh ki âh

3 Rûzgârüñ sitemin añma baña yârımı gör

7a- bâzâr: pâzâr Ü2

2a- râĥat-ı dil görmedim: râĥat görmedim Ü2

Cevri itmekde bütün dehre şalâ âh ki âh

- 4 Bu hevâlarla qarâr eyleyemem bir şuda ben
Çün habâbım ki dil ü serde hevâ âh ki âh
- 5 Kâpladı mihr ü mehi dūd-ı siyâh-ı âhım
Şîve-i mihr ü vefâ böyle mi yâ âh ki âh
- 6 Mübtelâ olmuşiken böyle hevâyî güzele
Ġam-ı aġyârı da çekmek ne belâ âh ki âh
- 7 Dūde-i âhla yazdıġda bu Ői'ri Nūrî
Didiler hâline cümle Şu'arâ âh ki âh

277 - (M: 86b, T: 96b, Ü1: 113b, Ü2: 85b)
Nazîre be-Râşid Efendi
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Bu gün kim didi rûyuñdan saña ref'-i niġâb itme
Őu'â'-i nūr-ı vechüñ ġıbta-baġş-ı âfitâb itme
- 2 Rikâbuñdan senün bir ġatve münfek olmamız yokdur
Rükûb it ŧurma esb-i nâza külfet irtikâb itme
- 3 Ġalâş olmak için ez-cân u dil 'aşkıñdan ol yâruñ
Du'â itsemde dergâhuñda yâ Rab müstecâb itme
- 4 Bulub göstermek için câna semt-i Kâbe-i kûyuñ
Bizi ġible-nümâya döñdürüb pür-ıztırâb itme
- 5 Raġîbi Şerbet-i 'azb-i vişâlüñle idüb reyyân
Bizi zehr-âbe-i hecrüñle dil-telġ-i 'azâb itme
- 6 Ne sen itdiklerüñ söyle ne ben de çekdiğim senden
Cihânı başıma ey bî-vefâ rûz-ı ġisâb itme
- 7 Saña medd-i nezâre hâr olur dehşetle 'aynımda
Açıl güller gibi ey ġonçe-fem benden ġicâb itme
- 8 Diġer tedbîr-i teşġire ne ġâcet cādû-yı zülfüñ
Perişân eyledi 'aġl u Şu'ûrum pîç-tâb itme
- 9 Seni Nūrî görelden püşt-ber-dîvâr-ı ġayretdir

6a- böyle: ben bu Ü2

3b- yâ Rab: bâb-ı Ü2

7b- güller: gönüller M

Aña göstermeden mir'ât-i sîneñ ictinâb itme

- 10 Bu kûteh-pây-ı hâmeyle erilmey ka'bına anuñ
‘Abeş tanzîr-i şîr-i Râşid-i ‘âlî-cenâb itme

278 - (M: 87a, T: 96b, Ü1: 114a, Ü2: 85b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Gitmiş bu gün o şûh yine çağlayanlara
Raħm eylemez mi ‘aşkı ile ağlayanlara
- 2 Dâ'im belâ vü miñnet ile ‘ömri üzilür
Ey şûh müjde saña gönül bağlayanlara
- 3 Âyâ ki nâr-ı ‘aşkı ile ol tabîb-i cân
Merhem virür mi sînesini dağlayanlara
- 4 Sağdan şağa merâmını ol yâra ‘arz idüb
Çok âferînler işini sağlayanlara
- 5 Dilberler içre âh gönül virme Nûriyâ
Zehr-i sitem ile kılıcın zağlayanlara

279 - (M: 87a, T: 97a, Ü1: 114b, Ü2: 86a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Çeker kemân-ı gamuñ dil ne rütbe zûr ise de
Bu tîr-i âh varur bir nişâna dûr ise de
- 2 Ayağuşı hele merdâne baş meşeldir bu
Cihânda haşmuñ efendi egerçi mûr ise de
- 3 Bırağ o seng-i cefâyı elüñden ey dilber
Kırılmasun hele câm-ı dilim uğur ise de
- 4 Derüñde bendelige vaqti haşr u kaşr itdim
Bu bâbda beni afv eyle gel kuşûr ise de
- 5 Şu‘â‘-i ‘ârızı Nûrî o meh-veşüñ çün nâr
Derûnı neyleyeyim yaqdı gitdi nûr ise de

280 - (M: 87a, T: 97a, Ü1: 114b, Ü2: 86a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Hatt-ı siyeh gelince o yârûñ ‘izârma

- Muğber olurdu bir güzel irse ğubârına
- 2 İncâzı koymasun hemân ol kimse yarına
‘Arz-ı merâma fırsat olur ise yârına
- 3 Bezm-i cihânda tâlib-i iğbâl olur idim
Degse eger ki neş'esi cüz'î ğumârına
- 4 Ol çeşmi şûha dîde-i ‘ibretle kıl nazar
Şâyân degil midir elem-i intizârına
- 5 Gül-çîn-i vaşl-ı yâr olayım degme ey raķîb
Baķmam egerçi ben o gülün degme ğârına
- 6 Düşdüm ümîde bende ‘aceb kim o gonçeden
Bû-yı vefâyı umma dimişken hezârına
- 7 Gelmez ele ol şûh kemed-i niyâz ile
‘Anķâ-yı nâzdir heves itme şikârına
- 8 Perçemle zülfi eyleme tercîh kıl kadar
Peyvestedir bu mu‘tebirün i‘tibârına
- 9 Dâ'im keser biçer mi şanursın şafâyla
Ğalkuñ kederle bâ'iş olan inkisârına
- 10 Devr-i ğaţuñda eşkime ğâhî nazar buyur
Rağbet olur bahârda deryâ kenârına
- 11 Bir de dimiş işitmedim ol yâr ‘aşķını
Nûrî kulaķ tutar mı anuñ i‘tizârına

281 - (M: 87b, T: 97b, Ü1: 115a, Ü2: 86a)

Nazîre be-Şâkir Efendi

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün / Mef'ûlü Fe'ûlün)

- 1 Meclisde ne dem yâr ele ala piyâle
/Sâķî de nevâle
‘Aks itmege başlar o ruğ-ı ala piyâle
/Hem gerden ü ğâle
- 2 Gül-ğüne-tırâz olmada ruğsâr-ı civâne
/Reng itmede cânâ

9a- biçer mi: biçer Ü2

11a- işitmedim: işitdim Ü2

2a- ruğsâr-ı: ruğsârı Ü2

- Gördüñ mi niçe mâ'il olur âle piyâle
/Al yârı hayâle
- 3 Bir ravza-i dîger gibidir meclis ü sâkî
/Şoĥbet yine bâkî
Gül ruĥları sünbül şaçıdır lâle piyâle
/Söz yoĥ bu mişâle
- 4 Üstinde meyüñ şanma ĥicâb oldu nümâyân
/Bâ-deĥşet-i cânân
Aĥzına getürdi yine tebhâle piyâle
/Çün tıfl-ı dü sâle
- 5 Bu bezm-i şafâdır ĥaı-ı Bağdâda bakılmaz
/Meşrebce çaĥılmaz
Dönsün hele sâkî Şaı-ı seyyâle piyâle
/Kıl cânâ isâle
- 6 Gülşende gelüb meclise aldım ele gezsün
/Mey-ĥvâr da bezsün
Bülbül gibi ĥonsun yine her dala piyâle
/Her berg ü nihâle
- 7 Ol dilber-i ĥalyoncu ile güç mi çekişmek
/Hem soñra sevişmek
Ammâ bedel olsa pâle pinyâle piyâle
/Söz yoĥdı vişâle
- 8 Germ-ülfet idince beni ol meh ile bezmde
/Uyutdı dizinde
Olmuş idi bir şu'le-i cevvăle piyâle
/Yandım bu maĥâle
- 9 'Azm itmişiken söylemege ĥâlimi yâra
/Ammâ ki ne çâre
ĥoydı bizi Nûrî yine bir ĥâle piyâle
/Gelmez hele ĥâle
- 282 - (M: 88a, T: 97b, Ü1: 115b, Ü2: 86b)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)
- 1 Ne dem bir suda ol dil-cû gider âheste âheste
Göñül mânend-i deryâ cûş ider âheste âheste

4a- ĥicâb: ĥabâb Ü2
8a- dizinde: dizimde M

- 2 Yine şafvet hayâliyle rakîb ü yâr beyinde
Görünmek üzredir dilde keder âheste âheste
- 3 İnân elde degil dil gitdi ammâ ben daği bilmem
Maḥabbet semtine kimler yeder âheste âheste
- 4 Bu râh-ı aşğda pek sürme zâhid esb-i inkârı
Çeker bir gün seni yâra kadar âheste âheste
- 5 Helâl olsun saña çün şîr-i mâder kanı Nûrî'nün
Yürî bir kerre ey cân-ı peder âheste âheste

283 - (M: 88a, T: 98a, Ü1: 115b, Ü2: 87a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ülün)

- 1 Gîsûñı bula şikeste beste
Dil olsa nola şikeste beste
- 2 Şayd itdi niçe gönül o gamzeñ
Bağ sağ ü şola şikeste beste
- 3 Kâlbim kırık aşğa dilse bağlı
Çıkdım bu yola şikeste beste
- 4 Kır şîşe-i ârı öp ayağın
Al yârı kola şikeste beste
- 5 Nûrî bu hikâyedir dilimden
Ma'zûr ola şikeste beste

284 - (M: 88a, T: 98a, Ü1: 116b, Ü2: 87a)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Nev-zuhûr meşîmedir gönçe
Sebz-i çenber yetîmedir gönçe
- 2 Gül benânında ahd-i bülbül için
Bağlanılmış retîmedir gönçe
- 3 Çün kemâl-i bahâra olmuş dâl
Beñzerim harf-i mîme dir gönçe
- 4 Esb-i çûpîni ile seyr eyle
Ne serî'ü'l-garîmedir gönçe

- 5 Dîde-i hârdan güli hıfza
Nûriyâ şan temîmedir gönçe

285 - (M: 88b, T: 98a, Ü1: 116a, Ü2: 87a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Tîğ-i cefâsı 'âşıkmuñ ditrer üstine
Düşmek kolay mı böyle sitem-perver üstine
- 2 Dil düşeli o seng dile şorma hâlini
Şîşe düşünce şâğ mı kalur mermer üstine
- 3 Kâatmerlenürdi kırmızı gül gibi keyfimiz
Bir bûse virse yâr mey-i aḫmer üstine
- 4 Ağzı şulandı gönçe görüb âb u tâbuñı
Şebnem degil düşen hele verd-i ter üstine
- 5 Gördüñ mi yâr bizleri sevmekden ötüri
Esre gibi düşürdi rakîbi yer üstine
- 6 Şatmaz kumâş-ı vuşlatını degme hâl ile
Virsek cihânı cânı daḫi ister üstine
- 7 Ol verd-i nâz üstine vardı alındı bak
Nûrî diyince bu ğazeli dilber üstine

286 - (M: 88b, T: 98b, Ü1: 116b, Ü2: 87b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Al ayağı deste sâkî her sözüñ baş üstine
Eyle gel teşmîr sâkî her sözüñ baş üstine
- 2 İtme hicrânuñla pâ-mâl-i cüyûş-ı derd ü ğam
Bu dil-i zî-iştiyâkî her sözüñ baş üstine
- 3 Ğurbet ilde bir ayağ evvel eger ey müjde-res
Yâra olursam mülâkî her sözüñ baş üstine
- 4 Şümdür pâyı rakîbüñ telḫ ider koyma şakın
Meclise ol bî-mezâkî her sözüñ baş üstine
- 5 Çekmez el Nûrî bu fânîde mey ü maḫbûbdan
Ey naşîḫat-ğuyî bâkî her sözüñ baş üstine

1a- cefâsı: cefâsım Ü2
1b- eyle gel: eyle sen Ü2

287 - (M: 88b, T: 98b, Ü1: 116b, Ü2: 87b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Evc-i hüsn ü ânda bî-mişl ü hem-tâsın hele
Pençe tâb-ı âfitâb-ı 'âlem-ârâsın hele
- 2 Bir düziye yürimez 'uşşâka luţfuñ gerçi kim
Dâ'im ağıyâra ğazabla taфра-fermâsın hele
- 3 Nağd-i vaқtim yoğise baña ne ğam kim sen dağı
Bî-bahâ bâzâr-ı hüsn içinde kâlâsın hele
- 4 Hep senüñ ile güzeller bir bir olsa imtiĥân
Cümlesinden fenn-i celb-i dilde â'lâsın hele
- 5 Dest-i redd-i ehl-i himmet Nûriyâ ĥâzır ise
Sende nâ-gîrâ-yı dâmân-ı temennâsın hele

Ĥarfü'l-Yâ

288 - (M: 89a, T: 99a, Ü1: 117a, Ü2: 87b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hep cefâdır mışra'-ı nâzuñdaki ĥarf-i revî
Şîveñüñ bir nüktesi biñ dürlü cevri muĥtevî
- 2 Bir ğazel nazm ideyim tağ üsti bâğ olsun redif
Şayd idersem ol ğazâl-i vaĥşi-i şahrâ-devi
- 3 Eski demlerden dem urmaz bir dağı mirrîĥ-i çarĥ
Ĥancer-i dildâra teşbîh eylesem mâh-ı nevi
- 4 Tâlî'im sa'd oldı zîrâ yağdı qalbim penbe-veş
Şems-i 'aşkuñ şîşe-i tenden girince pertevi
- 5 Neş'e-baĥş olsam 'aceb mi ehl-i 'aşka Nûriyâ
Sâğarım leb-rîz-i feyz itdi cenâb-ı Mevlevî
- 6 Gösterürdim şâ'irâna ğâlibiyyet neydigin
Ĥazret-i Ġâlib olur ise bu nazmuñ pey-revi

289 - (M: 89a, T: 99a, Ü1: 117a, Ü2: 88a)

4a- Hep: heb Ü2

1a- nâzuñdaki: nâz-kedesi M, Ü1

2a- ideyim tağ üsti bâğ olsun: ideyim kim tağ bâğ olsun Ü2

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün)

- 1 Niçe vaşf eyleyem ol zülf ü rûyı
Demâğ-ı câna te'sîr itdi bûyı
- 2 Yağar deryâda dürri nâr-ı hasret
Dökülse 'arız u ruhsâra hûyı
- 3 Ta'addî eyleyen her bir umûra
Çoğaldır kendüye lâbüd 'adûyı
- 4 Ne müşkildir eger bir şu giderse
Şu celb iden şikest iden sebûyı
- 5 Değişmez tâc-ı şâha Nûriyâ bil
Gedâ-yı mey şikeste bir sebûyı

290 - (M: 89a, T: 99a, Ü1: 117a, Ü2: 88a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Zülfi sevdâsı cihâmı gözime târ itdi
'Âlemi fikr-i lebi başımıza țar itdi
- 2 Pâdişâh oldığı dem mülket-i hüsne ol şûh
Neyleyem gamze-i hûn-rîzi siliğ-dâr itdi
- 3 Yoğiken la'line mağrem bu ne keyfiyyetdir
Şimdi bintü'l-inebi mağrem-i esrâr itdi
- 4 Va'de-i bûs-ı dehâniyla metâf-ı gönliüm
Yoğ yere almağ için haylice ısrâr itdi
- 5 Nûriyâ vaşf-ı leb-i la'li o şîrîn dehenüñ
Kilk-i eş'arımı tûfî-i şeker-hûâr itdi

291 - (M: 89a, T: 99b, Ü1: 117b, Ü2: 88a)
(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün)

- 1 Kâkül ham olub 'arız-ı dildâr görindi
Ėaym içre idi mâh-ı pür-envâr görindi
- 2 İrdim harem-i vaşla rağîbe hasedinden
Mülk-i 'adem âbâda dek ılgar görindi
- 3 Ey dil yeme gam mîve-i iğbâlden elbet

Encâm-ı her idbârda bir bâr görindi

- 4 'İbretle pes-i perde-i dilden nazar itdim
Ahyâr-ı hayâl itdigim eşrâr görindi
- 5 Yokdur leb-i dilber gibi bir bâde-i rengîn
Nûrî anı ammâ ki cânuñ var görindi

292 - (M: 89b, T: 99b, Ü1: 117b, Ü2: 88a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Kim bilür nâziş-i ebrûyî çekenden ğayrı
Sahtî-i kavısı tıyar var mı çekenden ğayrı
- 2 Tükedir tâb u tüvânım yine aşla bir söz
Söylemez yanına vardıkca tükendin ğayrı
- 3 Tutilur dâmına elbette o kebg-i nâzuñ
Sen necât ummâ bu yerlerde sekenden ğayrı
- 4 Dest-gîr olur idim ben daħi bu gülşende
Dâmenim bir tıtan olsaydı dikenden ğayrı
- 5 Himmet it ğars-ı yemîn-i keremüñdir Nûrî
Naħl-i efsürdeye acır mı dikenden ğayrı

293 - (M: 89b, T: 99b, Ü1: 118a, Ü2: 88b)
Nazîre be-‘Ârif Efendi
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Cevr ider yârânına bir yârsın bildim seni
Başımı seng-i melâmet yarsın bildim seni
- 2 Bir nigehe eyledüñ yağma dil-i ‘âşıkları
Korçarım ol ğamzesi Tâtârsın bildim seni
- 3 Leşker-i hüsn ü cemâl-i yâr şaflar bağlamış
Varsa ey haţţ-ı siyeh düm-dârsın bildim seni
- 4 Zülfekâr-ı ğamzeler dökmez rakîbüñ kanını
Bu cihânda tıtayım Kerrârsın bildim seni
- 5 Olamazsın pey-revi ‘Ârif Efendinüñ hele
Kilk-i Nûrî gerçi hoş-reftârsın bildim seni

3b- sekenden: sekendi M
5b- dikenden: dikendi M

294 - (M: 89b, T: 100a, Ü1: 118a, Ü2: 88b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Râhat-efzâ-yı cân ya'ni mey
Belki rûh-ı cihân ya'ni mey
- 2 İşte gör derd-i dürd nûşâna
Heme şîhhat-resân ya'ni mey
- 3 Şûh-ı rengîn edâ ya'ni câm
Anda da hüsni ü ân ya'ni mey
- 4 Düşmen-i zerķ-i şûfi-i nâ-şâf
Yâr-ı hoş meşrebân ya'ni mey
- 5 Vaşl-ı her mâh-rûya tâm sebeb
Hüsni gûndan 'ayânsın ya'ni mey
- 6 Âşinâ-yı serâ'ir-i her dil
Maḥrem-i her zebân ya'ni mey
- 7 Rezm-i bezm içre Nûriyâ görelim
Yok mı bir pehlevân ya'ni mey

295 - (M: 90a, T: 100a, Ü1: 118b, Ü2: 88b)
Nazîre be-Vecdî
(Müf'teilün Mefâ'ilün Müf'teilün Mefâ'ilün)

- 1 'Âşıkım 'âşıkım saña al ḥaberüñ şahîḥini
Çâre nedir gönül belâ al ḥaberüñ şahîḥini
- 2 Ben niçe ketm ider isem ḥavfuñ ile inanma sen
Vaşluñı eylerim ricâ al ḥaberüñ şahîḥini
- 3 Hûn-ı fütâde-gân ile virmegi 'âdet itdi yâr
Ġamzesi tîgine cilâ al ḥaberüñ şahîḥini
- 4 Ey dil işitdün mi bunı yâr yanında 'ayb imiş
Va'dine eylemek vefâ al ḥaberüñ şahîḥini
- 5 Baña rivâyet itdiler yârı ki pîşe eylemiş
'Âşıka itmegi cefâ al ḥaberüñ şahîḥini
- 6 Yad iken âḥir aldayub kızb ü dürûğla raķîb
Yârla olmuş âşinâ al ḥaberüñ şahîḥini

- 7 Şâd ola rûh-ı Vecdî-i mu'cize-gûy Nûriyâ
İşte nazîredir aña al haberüñ şahîhîni

296 - (M: 90a, T: 100a, Ü1: 118b, Ü2: 89a)
(Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Haṭṭ geldi rûy-ı yâra belâlar mübârekî
Eş'ârımızda ğayrı haṭâlar mübârekî
- 2 Aldandı yâr âline aġyâruñ 'âkıbet
Al ğayrı dürlü dürlü cefâlar mübârekî
- 3 Ol noġta-i feminden anuñ fehm olur bu sır
Her bir edâda gizlü ezâlar mübârekî
- 4 Aġyâr-ı bed-meniş ile yâr oldı sine şâf
'Uşşâk-ı zâra zevġ ü şafâlar mübârekî
- 5 Olduñsa h'âst-gâr-ı vişâli ol âfetüñ
Va'd-i dürûġ-ı şıdġ-nümâlar mübârekî
- 6 Sevdâsına düşünce o Leylâ-ṭabî'atüñ
Hep baña itdi deşt ü ovalar mübârekî
- 7 Bu mışra' ile 'aşkıımı tebrîk itdiler
Nûrî ġudûm renc ü 'anâlar mübârekî

297 - (M: 90a, T: 100b, Ü1: 119a, Ü2: 89a)
(Müf'teilün Müf'teilün Fâ'ilün)

- 1 Murġ-ı dilüñ zülfi idi lânesi
Âh ṭoġındı teline şânesi
- 2 'Aġlını almış niçe mecnûnı var
Ben mi hemân 'âşık-ı dîvânesi
- 3 Fıkr-i leb-i la'li ile 'âşıküñ
Sâha-i dildir hele meyḥânesi
- 4 Şem'a-i ruhsâruñ ey reşk-i ḥûr
Ḥûr u ġamerdir iki pervânesi
- 5 Ḥâric-i yârâ-yı beşerdir hele
ġamzesinüñ pençe-i şîrânesi
- 6 Destine aldıġca tüfeng-i cefâ
Biñ dili ḥurd itmede bir dânesi

- 7 Seyl-i gamuñ ile mi ma‘mûr olur
Nûrî-i zâruñ dil-i vîrânesi

298 - (M: 90b, T: 100b, Ü1: 119a, Ü2: 89b)
(Müf‘teilün Müf‘teilün Fâ‘ilün)

- 1 Bir güle beñzer ruḥ-ı ḥoy-gerdesi
Ravza-i ḥüsnüñ bu mı perverdesi
- 2 ‘Âşıkâ hep zehr-i sitem mi ‘aceb
Bu felegüñ ni‘met-i güsterdesi
- 3 Cirm-i lebin şordığı imiş dilüñ
Cürm-i mu‘azzam-ter-i nâ-kerdesi
- 4 Haṭṭla bâkî şarıyor ḥüsnini
Tâzelerüñ şimdi haṭ-âverdesi
- 5 Kulağıma böyle çalındı benim
Bozuğ imiş sâz-ı dilüñ perdesi
- 6 Pek düşürür dilleri sevdâsına
Ḥûblaruñ böyle siyeh-çerdesi
- 7 Jâle-i terler dökilür Nûriyâ
Bir güle beñzer ruḥ-ı ḥoy-gerdesi

299 - (M: 90b, T: 101a, Ü1: 119b, Ü2: 89b)
(Müf‘teilün Müf‘teilün Fâ‘ilün)

- 1 Dîdesinüñ çok hele dil-ḥastesi
Var mı ‘aceb ğamzesinüñ restesi
- 2 Hâsı bulur elfini der zîr-i ‘arş
Böyle gider âhımuñ âhestesi
- 3 Mülket-i sâmâne şebîḥûn için
Bağladı şaf kâkül-i peyvestesi
- 4 Var ise zencîr uşûlindedir
Ol saçı leylâ güzelüñ bestesi
- 5 Verd-i ruḥuñ Nûrî’ye baḥş it yeter

4a- ḥüsnini: ḥüsnüñi Ü2
5b- Bozuğ: bozuk Ü2

Elde ne lâzım aña güldestesi

300 - (M: 91a, T: 101a, Ü1: 119b, Ü2: 89b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Reşk-i nebâtdır leb-i la'l-i mekîdesi
Kim bunda şekk iderse bozuktur 'aķîdesi
- 2 Ber-bâd ider yâ seyle virür çok binâları
Mazlûmuñ âh-ı serdi ile âb-ı dîdesi
- 3 Varsun mı tîr-i âhı nişâna o 'âşıkun
Tâ kim kemâna dönmeye kıdd-i hamîdesi
- 4 Ferhâd u Kays'ı aña beni diñle hoş gelür
Elbette ser-güzeştlerün nâ-şinîdesi
- 5 Seng-i cefâ degerse de Nûrî'ye yârdan
Olmaz remîde murğ-ı dil-i âremîdesi

301 - (M: 91a, T: 101a, Ü1: 120a, Ü2: 90a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Cilvesi gûyâ ki bir tîğ oldı hancer 'işvesi
Cân-sitândır habbezâ her cilvesi her 'işvesi
- 2 Şa've-i cân-ı za'ffim görse nâ-geh cilvesi
Çeng olur ol şâh-bâz-ı hüsne şeş-per 'işvesi
- 3 Göricek âyâ ne şûret kesb iderdi kendi de
Cilvesiyle ol bütüñ olsa muşavver 'işvesi
- 4 Mısr-ı hüsne gelmemişdir böyle bir şîrîn edâ
Cilvesi sükker ise kıand-i mükerrer 'işvesi
- 5 Dîdeden görmişler iken sihri şimdi Nûriyâ
Dîdeye cilveyle gâlib olmâķ ister 'işvesi

302 - (M: 91a, T: 101b, Ü1: 120a, Ü2: 90a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 'Aceb 'âşıklarun bir dem senünle hem-dem olmaz mı
Ki ol ser-beste sırr-ı la'l-i nâba maħrem olmaz mı

3a- 'âşıkun: 'âşıklarun Ü2
1b- Ki ol: ki Ü2

- 2 Virüb bir câm elüñle soñra la'l-i nâbuñı emsem
Bilürsin 'aşıkça destüñ toқınmaz emsem olmaz mı
- 3 O yâra 'arz-ı ihlâş-ı derûnum iltizâm itsem
Peşimânî gelüb itdiklerine mülzem olmaz mı
- 4 Yine zâhid dil-i rindâna seng-endâz-ı ta'n olmuş
'Aceb ol ğor tabî'at böyle қalur âdem olmaz mı
- 5 Alub tığ-i teğâfûl gözine kesdirmiş 'uşşâkı
Dü-çеşm-i ğûn-feşânım bu revişden pür-nem olmaz mı
- 6 Yine sersem gerek 'uşşâkı dirmiş ğamze-i ğaddâr
Bunı ehl-i ğıred ğuş eyledikde sersem olmaz mı
- 7 Sözüñ bu toғrıdır ey serîr-ârâ-yı istiğnâ
Bu rütbe miñnetüñle қâmet-i Nûrî ğam olmaz mı

303 - (M: 91a, T: 101b, Ü1: 120b, Ü2: 90a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ğarîm-i bezmüñe 'uşşâk-ı zâra ruğşat olmaz mı
O mağmûrân bir dem neş'e-yâb-ı vuşlat olmaz mı
- 2 Yine ğâl-i dili 'uşşâk-ı zârı muğzır itmişler
'Aceb ağyârdan ol şâha 'arz-ı fırsat olmaz mı
- 3 Hilâl-i şeh-r-veş işte müşârün bi'l-benân olduñ
Niçün bilmezsin ey meh-rû ki şöhret âfet olmaz mı
- 4 Gelince sâķî-i mey meclis-i rindâna ey zâhid
Ayaқlansañda itseñ sende def'-i şıķlet olmaz mı
- 5 Nolurdı itse himmet bir de def'-i şerr-i ağyâra
'Aceb ol ğamzeler Nûrî bu ğayra âlet olmaz mı

304 - (M: 91b, T: 101b, Ü1: 120b, Ü2: 90a)
(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Yine ğül-ğüne-i nâz ile rûyuñ ğâzelenmez mi
Hezâr-âsâ benim de eski derdim tâzelenmez mi
- 2 Çeküb târ-ı ğuşûl evrâķına bir berîd-i tevfiķ
'Aceb mecmû'a-i maţlûbımız şîrâzelenmez mi

3 N olur miqdârını bilmek için bâzâr-ı ‘aşkuñda
Bizimde bu maḥabbet-ḥânemiz endâzelenmez mi

4 Ne gûne ‘aks ider sûz-ı derûnum işte gûş eyle
Enînim kûha te’sîr eyleyüb âvâzelenmez mi

5 Nola bâd-ı hevâca Nûriyâ şemm eyleseñ zülfin
Yine çıkdı güzel ḥammâmdan yelpâzelenmez mi

305 - (M: 91b, T: 102a, Ü1: 120b, Ü2: 90b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Senüñ mehcûr-ı bezm-i vuşlat-ı yâr oldıguñ var mı
‘Aceb zehr-âbe-i fûrḫatle ğam-ḥvâr oldıguñ var mı

2 Raḫîb-i ‘ayb-ı bînüñ göz göre yanında sultânım
Mezellet-dîde-i âzâr-ı dil-dâr oldıguñ var mı

3 Kemân ebrûsına dil-bestelikle bir sitem-kâruñ
Nişân-gâh-ı sihâm-ı cevr-i ağyâr oldıguñ var mı

4 Tõkınma ğamze-i ḥûbân elinden eyler isem dâd
Senüñ pâ-mâl-i esb-i ceyš-i Tâtâr oldıguñ vâr mı

5 Niçün pervâzdan ḫalmış dime murg-ı dil-i Nûrî
Kemend-i ‘aşkına yâruñ giriftâr oldıguñ var mı

306 - (M: 91b, T: 102a, Ü1: 121a, Ü2: 90b)
(Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün)

1 Cünbişden ‘aceb kim dil-i mestâne mi ḫaldı
Yâ neş'eden âyâ mey ü peymâne mi ḫaldı

2 Dilberleri gördükde yüzün dönderiyor yâr
Meydân ‘aceb ol âfet-i devrâna mı ḫaldı

3 İki göz arasında hemân çalmağa bir dil
Düzd-i nigeḫi girmedigi ḫâne mi ḫaldı

4 Dil taḫt-geh-i ‘aşḫ idigin bilmesi ol şûḫ
Tertîb-i şaf-ı leşker-i dîvâna mı ḫaldı

5 Dil-mürde iken müjde-i vuşlat ile Nûrî

5a- dil-i: dili Ü2

1b- mey ü peymâne: mey-i peymâne Ü2

Cânlar virür ‘uşşâkıma cânâne mi kaldı

307 - (M: 92a, T: 102a, Ü1: 121a, Ü2: 90b)

Nazîre be-Râşid Efendi
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün)

- 1 Ağyârla meclisde güzel yüz yüze düşdi
Bu şûret ile cânımı gâyet üze düşdi
- 2 Dil bu ki boğulmaz mı rakîbi iti virdim
Deryâya boğulsun dir iken ol yüze düşdi
- 3 Meydân-ı maḥabbetde gönül sa'y ide gör kim
Bir taş dikesin menzilimiz biñ yüze düşdi
- 4 Çün bâd-ı şabâ zülfine bir kerre toḡundum
Eyvâh Nesîmî gibi cildim yüze düşdi
- 5 Bir düziye git ister iseñ menzil-i vaşlı
Sen dime ki râhım yoḡuşa yâ düze düşdi
- 6 ‘Aşḡ âteşini söndüremez baḡr-i sirişkim
Gûyâ ki o bir ḡatre-i mâdır göze düşdi
- 7 Hûnâbe-i eşkim dökerek ağlar iken yâr
Gördükde beni güldi de çeşmin süze düşdi
- 8 Gül-geşt-i çemen eylememiz kaldı bahâra
Ol nev-ḡaḡ ile ülfetimiz çün güze düşdi
- 9 Bu naḡl-i ter-i cismi ḡurutmazsa çok işdir
Dûd-ı ḡam-ı hicrânı anuñ tâ öze düşdi
- 10 Va‘d eyler iken vaşlı gelince baña nevbet
Şusdı o kerem kîsesi ağzın büze düşdi
- 11 Bir kerre egildim de o yâra nazar itdim
Ol râ gibi ebrû ile meylim göze düşdi
- 12 İtmez dir idim vaşlı ile bizleri dil-şâd
Bu ‘uḡde-i eşkâlimi âḡir çöze düşdi
- 13 Her târı bozulmuşken anuñ cevr ü sitemle

3b- Bir taş dikesin: bir dikesin Ü2

4a- toḡundum: doḡundum Ü2

13a- cevr ü sitemle: cevr-i sitemle M

Sâz-ı dilim engüşt-i nevâziş düze düşdi

- 14 Biz ‘ahdi pekişdirmiş iken yârla evvel
Şoñra nidem ol ‘ahd ü vefâyı boza düşdi
- 15 Bir taşla iki koz urabilseñ bu gidişle
Dil-seng o güzelle yolumuz Begközö düşdi
- 16 Zâhid göricek bu verâf-ı bâridi gûyâ
Bir aḡger idi medd-i nezârem buza düşdi
- 17 Taḡsım idicek cevher-i âzârını dilber
Pırlanda baña düşdi raḡıbe roza düşdi
- 18 Bir tezkere yazarken aña mühr-i dehânı
Yâda gelicek âh elimden köza düşdi
- 19 Ağyârla yârı göricek ḡalbime baḡdım
Mir’ât idi gûyâ ḡırılıb bir toza düşdi
- 20 Açdı bize bu yâreleri ḡamzesi şimdi
İmdâd için ol âfete nevbet tuza düşdi
- 21 Tanḡîre gelür mi ḡazel-i Râşid Efendi
Nûrî ḡalemim böyle muḡâlif söze düşdi

308 - (M: 92b, T: 103a, Ü1: 122a, Ü2: 91a)
(Mefâ’îlün Fe’îlâtün Mefâ’îlün Fe’îlün)

- 1 Dem-i sirişke bulandıḡlarım unutduñ mı
Ya nâr-ı ‘aşḡuña yandıḡlarım unutduñ mı
- 2 Şabâḡ-ı vechüñi fikr ile leyl-i fûrḡatde
Yatub ḡamuñla uyandıḡlarım unutduñ mı
- 3 Cihânda ‘ayn-ı serâb idigin mevâ’îdüñ
Yine bilürken inandıḡlarım unutduñ mı
- 4 Şunınca destime peymâne bezm-i ‘işretde
Ayaḡuña ya ḡapandıḡlarım unutduñ mı
- 5 Düşün hele ser-i kûyuñda hem-çü pervâne
Yaḡınca cânı ḡolandıḡlarım unutduñ mı
- 6 O rûy-ı al o siyeh zülfüñi ḡayâl iderek

‘Aceb ne renge boyandıklarım unuttuñ mı

- 7 Ne idi derd ü ğamuñla benim de Nûrî-veş
Cihân u cândan uşandıklarım unuttuñ mı

309 - (M: 92b, T: 103a, Ü1: 122a, Ü2: 91b)
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Fe‘ûlün)

- 1 Kâr itdi dile o rütbe nâzı
Şimdi o ider baña niyâzı
- 2 Virürse rakîb ele boğazı
Öldürse onu nolur bu ğâzî
- 3 Dil düşdüğü çün o kıadd-i serve
‘Âşıklarunı oldu ser-firâzı
- 4 Bu bâl ü per-i ğurûr u naşvet
Yüksek uçurur o şâh-bâzı
- 5 Vardı yine çeşm-i h‘âb-ı nâza
Îkâz idemem o fitne-sâzı
- 6 Bu mezheb-i dilberânda bilsem
‘Uşşâka ğüneh mi dil-nevâzı
- 7 Pervâneye per olurdu haclet
Görseydi bu sûzla ğudâzı
- 8 Zâr eyledi yâr bir söz ile
Ketm eyleyelim yine bu râzı
- 9 Hep hams-i mübârek ârzûsı
Beş vaqtde zâhidün namâzı
- 10 Mağsumı ğelür kişiye az çok
Terk eyleyelim bu hırş u âzı
- 11 Râz-ı dili yâra söyle Nûrî
Tâ ki idesin bu ihtirâzı

310 - (M: 93a, T: 103b, Ü1: 122b, Ü2: 91b)
(Mef‘ûlü Mefâ‘ilün Fe‘ûlün)

- 1 Eflâke atub kemend-i âhı

Çeksek nola sîneye o mâhı

- 2 Bu dil niçe itmez âh u vâhı
Her itdigi yâruñ ‘özü ü âhı
- 3 Hüsnuñ has-ı hañla bulanmaz
Hep bir şu melâhatuñ kemâ-hi
- 4 Gel bir gice gitmesün hevâya
‘Âşıklarunñ âh-ı şubh-gâhı
- 5 Kim karşı turur o şâh-ı hüsne
Nûrî var iken cefâ sipâhı

311 - (M: 93a, T: 103b, Ü1: 122b, Ü2: 92a)
(Mef’ûlü Mefâ’ilün Fe’ûlün)

- 1 Sâkî be getür yine şarâbı
Yab yab yapalım dil-i harâbı
- 2 Seyr eyle sitem nedir felekde
Sevdünse eger ol âfitâbı
- 3 Hürmet mi ider harâm itdim
Şeb tâ-be-seher dü-çeşme h’âbı
- 4 Celb-i zehebe ider vesîle
Zühhâd reh-i Hâk’a zehâbı
- 5 Şorsuñ aña faşl-ı vaşlı Nûrî
Şâfî alayım diyen cevâbı

312 - (M: 93a, T: 103b, Ü1: 123a, Ü2: 92a)
(Mef’ûlü Mefâ’ilün Fe’ûlün)

- 1 Bâz eyleyelim dehân-ı ‘aşkı
Ter ter idelim zebân-ı ‘aşkı
- 2 Bir gün okumuz varur nişâna
Biz yasmayalım kemân-ı ‘aşkı
- 3 Ol kimseye şorma hâl ü şânın
Görmezseñ eger nişan-ı ‘aşkı
- 4 Zâhidle uzatma bahsi kes kes
Herkes bilemez lisân-ı ‘aşkı

- 5 Nûrî'ye hâsed ki buldı dilde
Gencîne-i şâyegân-ı 'aşkı

313 - (M: 93a, T: 104a, Ü1: 123a, Ü2: 92a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Bu hâristân-ı gâmda hâsret-i dîdâruñım şimdi
Meşâm âmâde-i bûy-ı gül-i ruhsâruñım şimdi
- 2 Senüñle bir zamân hem-bezm-i 'ayş u nûş iken eyvâh
Sebû ber-dûş-ı hicrân 'aşık-ı gam-h'ârûñım şimdi
- 3 Benim kânım kurutdı gitdi bu nâr-ı gam-ı fûrkat
İnan kim teşne-âb-ı hâncer-i gaddâruñım şimdi
- 4 İştidim sende bir dilber sevib meftûnı olmuşsın
Senüñ bir 'aşık-ı zâr-ı rakîb-e'tvârûñım şimdi
- 5 Hele düşnâm idüb yâd eylemişsin nâm-ı Nûrî'yi
Bu da nâm ola düşnâmuñla minnetdâruñım şimdi

314 - (M: 93b, T: 104a, Ü1: 123b, Ü2: 92b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yine ey reşk-i tûfî mazhar-ı dîdâruñım şimdi
Hâlâvet-yâb-ı hoş-güftâr-ı şekker-bâruñım şimdi
- 2 Tırâz-ı şîşe-i ümmîd oldı lâle-i vuşlat
Hele dâğ-ı dil-i âgyâr-ı bed-kirdâruñım şimdi
- 3 Nigeh-dâr ola Hâk ehl-i nazâr 'aynü'l-kemâlınden
Kadeh der-dest mest-i dîde-i hammâruñım şimdi
- 4 Yüzüm yokdur niyâz-ı dîgere ey verd-i ra'nâ kim
Senüñ gül-bûse-çîn-i gül-bün-i ruhsâruñım şimdi
- 5 Dilâ târ-ı hâsedle dâra çeksün kendüyi âgyâr
Dimiş Nûrî'ye ol dilber senüñ dildâruñım şimdi

315 - (M: 93b, T: 104a, Ü1: 123b, Ü2: 92b)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Neyleyim gün-be-gün ol mâh cefa-kâr oldı
Rûz-ı rûşen gözime 'ayn-ı şeb-i târ oldı
- 2 Her nigâhı niçe biñ fitneler îkâz eyler
Yalıñız gamze-i gammâzı mı mekkâr oldı

- 3 Ser virür ol daği ğaddâre-i ğadre âhîr
Ser-kâra gelüb ol kimse ki ğaddâr oldu
- 4 Ya virür şerbet-i nevmîzi ya ma'cûn-ı ye's
Ne güzel yâr tabîb-i dil-i bîmâr oldu
- 5 Ğayretimden niçe âh eylemeyem ey Nûrî
O sitem-ger yine aġyâra hevâ-dâr oldu

316 - (M: 93b, T: 104a, Ü1: 123b, Ü2: 92b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Murġ-ı dil dâmuña şikâr oldu
Ğarazuñ câna âşikâr oldu
- 2 Bizi gözden düşürme teşrif it
Dîde der-râh-ı intizâr oldu
- 3 Mużtarib olmasun mı yârı görüb
Çeşm-i hûrşîd hîre-dâr oldu
- 4 Silmesün mi sirişk-i dîde ile
Kâlb-i 'uşşâk pür-ġubâr oldu
- 5 Eski demler nicoldı ey Nûrî
Şimdi de işte nev-bahâr oldu

317 - (M: 94a, T: 104b, Ü1: 124a, Ü2: 92b)
(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

- 1 Yine gözden o meh nihân oldu
Toġmadı gitdi çok zamân oldu
- 2 Yine bir âfitâb için âhım
Perde-i rûy-ı âsümân oldu
- 3 Niçe hûnî idüġi 'aynından
Bir nazarla baña 'ayân oldu
- 4 Kimseyi zûrâ çekmemişken yâr
Baña geldik de pehlevân oldu
- 5 Tîr-i âha ġüşâd vir ġayrı
Kâmetüñ Nûriyâ kemân oldu

318 - (M: 94a, T: 104b, Ü1: 124a, Ü2: 93a)

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Mey içüb rûyı reng reng oldu
Bize de bilmedim ne reng oldu
- 2 Alıcağ vaşf-ı la‘lünî ağza
Ser-i kilke cihân teng oldu
- 3 Müjeñi vaşf ider iken hâmem
Kâğadı deldi bir hadeng oldu
- 4 Vaşf-ı hüsñünde ey hümâ şı‘rim
Şanki bir remme-i küleng oldu
- 5 ‘Asker-i ğam ile bu demlerde
Sâha-i dilde hayli ceng oldu
- 6 Dil-i sengîn-i yâr yetmez mi
Niçün aġyâr râh seng oldu
- 7 Kim ki kâfir raķıbi çeldi ise
Nûriyâ lâyıķ-ı çelenk oldu

319 - (M: 94a, T: 105a, Ü1: 124b, Ü2: 93a)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Geldi o şûh bezme velî hem-dem olmadı
‘Uşşâķ-ı zâra luţfi hem oldu hem olmadı
- 2 Noķşânıma o mâh tamâm itmeyüb nazâr
Girdim ziyâdesiyle gözine kem olmadı
- 3 Kavruldu tâb-ı ‘ârızâ tâb-âver olmayub
Bî-vech târ-ı zülfi de ham-der-ham olmadı
- 4 Gül-bûse-çîn iken düşe ruhsâr-ı dilbere
Her eşķ-i dîde reşk-i dil-i şebnem olmadı
- 5 Redd itmesün niyâz-ı vişâli tek ol perî
Nûrî saña dilerse disün âdem olmadı

320 - (M: 94b, T: 105a, Ü1: 124b, Ü2: 93a)
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Bezme tenhâ o ‘işve-ger geldi
Yine hâtırlara neler geldi

- 2 Girdi germâbeye rakîb ile yâr
Şıkletimden efendi der geldi
- 3 Ne şuda gör rakîbe yüz virmiş
Bize ol vechden keder geldi
- 4 Sîm-i eşki yoluñda dökmekden
Şanma sermâyeme zarar geldi
- 5 O bakışlar benim gözümde uçar
Çeşmine şanki bâl ü per geldi
- 6 Baña biñ kerre daħl iden yârân
Sözüme hep birer birer geldi
- 7 İhtiyâr itmiş ‘aşkuñı müjde
Nûriyâ yârdan haber geldi

321 - (M: 94b, T: 105a, Ü1: 125a, Ü2: 93b)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün)

- 1 Ayaklañ sâkiyâ vir baña bir şey
Elüñde tutma gel neyse o şey mey
- 2 Hele germiyyet ile ülfet itdim
Ben ol âteş-meniş yâr ile bu dey
- 3 Gelür hâtırlara heyheyler elbet
O h‘ânende güzel didikce hey hey
- 4 ‘Azîz-i Mısr vaşl olmaz o kimse
Cihânı virse de sen Yûsuf’a pey
- 5 İder mi âdeme te’sîr Nûrî
Dem-â-dem ‘aşkla dem urmasa ney

322 - (M: 94b, T: 105b, Ü1: 125a, Ü2: 93b)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Virirüm vârimı bir bûs-ı lebe alsa daħi
Râzıyım ağzıma bu vechle bal çalsa daħi
- 2 Yüzine kim uracak göz göre ‘âlem bakarak
Göñlümi düzd-i nigâhı gözedüb çalsa daħi
- 3 O mümessek saçı bir şâniyecik şemm idelim
Vaqt-i imsâk gelüb sâ‘atimiz çalsa daħi

4 Bulamaz dişlerine beñzedecek lü'lü-i ter
Baħr-i endîşeye fikrim ne kadar ıalsa daħi

5 Şubħa dek ıala gelür Şanma vişâl-i yârı
Luıf idüb ħâne-i Nûrî'de gice ıalsa daħi

323 - (M: 95a, T: 105b, Ü1: 125a, Ü2: 93b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

1 Leyl-i vuşlatda dilâ Şemm itdigim ol kâküli
Âħ kim yâda getürdi bu hevâ-yı sünbüli

2 Nâle vü feryâdına gûyâ ser-â-pâ gûşdur
Bülbül-i gûyâyâ seyr eyle hele reng-i güli

3 Vechi var mı bu ħalâvet var iken ehl-i mezâķ
Ĥâl-i rûy-ı dilbere teşbîħ iderler fülfüli

4 Şişe-i fikrimde rûyuñ câm-ı zihnimde lebüñ
Ķoymaz elden bu gönül gâĥi güli gâĥi müli

5 Rengi 'aks itmiş meger ruĥsârınuñ endâmına
Şandım ey dil ol güzel bir ħâre giymiş gülgülü

6 Mey içüb güller gibi açıldı gülşende o yâr
Ey gönül feryâda gelmez mi bu bâguñ bülbüli

7 Kerr ü ferrim 'arşâ-i nazm içre seyr it Nûriyâ
Gör niçe cevlân ider Kerrâr-ı tab'ım Düldüli

324 - (M: 10b, Ü1: 14b, Ü2: 10b)
Na't-ı Şerîf
(Fei'îlâtün Fei'îlâtün Fei'îlâtün Fe'îlün)

1 Bendeyim bir der-i maĥbûbda kim yokdur eşi
Pâdişâĥlıkdır anuñ ĥidmet-i cârüb-keşi

2 Meş'al-i râh-ı hüdâ bedreķa-i sûy-ı Ĥudâ
Âfitâb-ı dü serâ ya'nî Resûl-i Ķureşî

3 Maĥv idüb zülmetsi küfri ķomadı zerre ķadar
Toğıcaķ 'izz ü şerefle o sa'âdet güneşi

4 Gösterüb herkese şeh-râh-ı hüdâyı toğrı
Kesdi dehr içre dâlâletle olan keşmekeşi

- 5 Yetişüb âb-ı hidâyet ile ihyâ itdi
Bî-ḥuzûr itmiş iken ḥalkı cehâlet ‘aşaşı
- 6 Ot tıḳub çanlarına şirzime-i küffâruñ
Kıldı âvâze-i tevḥîd ile pür çâr u şeşi
- 7 Ḥâk-i pâyi olan elbet işin altun eyler
Kimyâ-yı nazarı dilde ḳomaz ğıll u ğaşı
- 8 İstemez ol ki derûnında ğubâr-ı ekdâr
Pertev-i ‘aşḳına ḫutsun dil-i âyîne veşi
- 9 Mihr ile meh gibi velî ide şalât ile selâm
Nûriyâ Ḥaḳ’dan aña külle ğadâtin ve ‘aşî

ḲİṬ‘ALAR

1 - (M: 1b, T: 2b Ü1: 1b, Ü2: 1b)

(Besmele Nazmı)

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Münevver-i dil ü cândır çerâĝ Bismillâh
Zalâm içinde ḳalır ğüm-sürâĝ Bismillâh
- 2 Bu ‘arşaya nola merdâne girse Nûrî’de
Ḥüsâm-ı ḫâmesine virdi zâĝ Bismillâh

2 - (Ḳıṭ‘a) Na‘t-ı Şerîf¹

(M: 11a, T: 13a, Ü1: 14b, Ü2: 11a)

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Vücûd-ı maḫz-ı rahmet oldıĝında var mıdır şübhe
Buyurmuşken Ḥudâ ḫaḳḳuñda “teşrîfen ve merselnak”
- 2 Semâ-i ḳadrûñ â‘lâ-ter degil mi ‘Arş u Kürsiden
Yetişmez mi ‘uluvv-i zâtuñı işbâta yâ “Levlâk”

3 - (Ḳıṭ‘a) Na‘t-ı Şerîf²

(M: 11a, T: 13a, Ü1: 15a, Ü2: 11a)

(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Engüştü ile şaḳḳ olıcaḳ sîne-i ḳamer
Günden ‘ayân olmadı mı ay-ı Aḫmedî

¹ Na‘t-ı Şerîf: Der Sitâyiş-i Ḥabîb-i Kibriyâ Ü2

² Na‘t-ı Şerîf: ve lehu Ü2

- 2 Çünkim şıgındılar aña cümle felek melek
Düşmez zemîne sâye-i vâlâ-yı Aḥmedî

4 - (Kıṭ‘a) Na‘t-ı Şerîf¹
(M: 11a, T: 13a, Ü1: 15a, Ü2: 11a)
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Görenler nûr-ı vechüñ ins ü cinden rû-yi ‘arz üzre
Kemâlûñ fehm idüb diger delîle olmadı muḥtâc
- 2 Cemî‘-i sâkinân-ı ‘âlem-i bâlâya da şoñra
‘Ulüvv-i ḳadrûñi göstermek idi vaḳ‘a-i Mi‘râc

5 - (Kıṭ‘a) Na‘t-ı Şerîf²
(M: 11a, T: 13a, Ü1: 15a, Ü2: 11a)
(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Tâ ḥaşır cânib-i Ḥaḳ‘dan gelsün
Ravza-i pâküñe ey Faḥr-i enâm
- 2 Birbiri ardını taḳîb iderek
Niçe yüz biñ şalavât ile selâm

6 - (Kıṭ‘a) Na‘t-ı Şerîf³
(M: 11a, T: 13b, Ü1: 15a, Ü2: 11a)
(Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 زاهد برقنه چالو كبر تست اين محل
بر باغ سينه ام بحفادت مزك قدر
- 2 في داغ دل و ميدكل آل عشق نشان
خاك قدوم آل جناب محمد

7 - (M: 99a, T: 111a, Ü1: 131a, Ü2: 98a)
Der Sitâyiş-i Ḥazret-i Şehr-yâr-ı Cihân Sulṭân Selîm Ḥân
Ammerallâhu‘l-Müste‘ân⁴
(Kıṭ‘a-i Kebîre)
(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

¹ Na‘t-ı Şerîf: ve lehu Ü2

² Na‘t-ı Şerîf: ve lehu Ü2

³ Na‘t-ı Şerîf: ve lehu Ü2

⁴ T, Ü1; Der Sitâyiş-i Ḥazret-i Şehr-yâr-ı Cihân Sulṭân Ḥân Ammerallâhu‘l-Müste‘ân M;
Der Sitâyiş-i Ḥazret-i Şehr-yâr-ı Cihân Sulṭân Selîm Ḥân Ü2

- 1 Pâdişâh-ı Cem-ıhaşem Sultân-ı İskender hadem
Mağdemiyile Hâk Te'âlâ dehri handân eyledi
- 2 Himmetin ihyâ-yı dîn ü devlete şarf eyleyüb
Az vakitde çok güzel âşâr ityân eyledi
- 3 Ya'ni kim meşşâta-i tedbîri rûy-ı devlete
Viridi bir şûret ki cümle halkı hayrân eyledi
- 4 Gerçi eslâf-ı kiramı pâdişâhân-ı 'izâm
Refte refte her biri dünyâyı 'umrân eyledi
- 5 Lîk bi'l-cümle yıkılmışken yapub tekrârdan
Bunlar eslâf-ı kirâma kesb-i rüçhân eyledi
- 6 Ol Selîmü't-tab'a ilhâm eyleyüb her müşkili
Eshel-i vech ile Hâk tanzîmin âsân eyledi
- 7 Bâ-ıhuşûş idüb Hudâ her ma'rifetden behre-yâb
Hüsn-i tab'-ı dil-pezîrin reşk-i hassân eyledi
- 8 İremez kimse tüfeng ü tîri menzil-gâhına
Her birinde taş diküb tezyîn-i meydân eyledi
- 9 Na'l-i rahşın 'arşa-i fenn-i fûrûsetde daği
Hîre-bahş-ı dîde-i hûrşîd-i rahşân eyledi
- 10 Farz-ı 'ayn oldı du'â-yı devleti zîrâ Hudâ
Zât-ı pâkin nûr-ı çeşm-i ehl-i îmân eyledi
- 11 'Ömrini efzûn ide düşmenlerin mağzûn ide
Ol Hudâ kim zâtını bu halka ihşân eyledi
- 8 - (M: 99a, T: 111a, Ü1: 131a, Ü2: 98a)
Takrîz-i Risâle-i Hazret-i Pâdişâh-ı Devrân Sultân Selîm Hân Sellem
Allâhu Te'âlâ Der-Beyân-ı Ba'z-ı Şanâyî'-i Harbiyye¹
(Kıt'a-i Kebîre)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)
- 1 Hazret-i pâdişâh-ı 'âlem-gîr
Ya'ni Sultân Selîm-i şâhib râ
- 2 Bârek-Allâh böyle tab'-ı selîm
Gelmemişdir bu 'âleme hâşâ

¹ M, Ü1; Takrîz-i Risâle-i Hazret-i Pâdişâh-ı Devrân Sultân Selîm Hân Ü2

- 3 Şâhibü's-seyf ve'l-ķalem kılmış
Zât-ı pâkin cenâb-ı Bâr-ı Hudâ
- 4 Maĥz-ı ilhâm-ı Haķķ'la itdi
Bu muşanna' risâleyi inşâ
- 5 Ne risâle ki 'ayn-ı hikmetdir¹
Her sûtûrı belâgate mecrâ
- 6 Ne risâle ki her ĥurûfi ider
Farĥ-ı zihni muşannifi îmâ
- 7 Ne risâle hezâr sâle irüb
Görmedi mişlini anuñ dünyâ
- 8 Ne risâle nişâne-i nuşret
Dinse şâyeste ismine ĥaķķâ
- 9 Budur ümmîdim ol Hudâ'dan kim
Düşmene vardığı dem ehl-i ġazâ
- 10 Bu şanâyi'le vaķt-i heycâda
Topa tutulmuşa döne â'dâ
- 11 Bende-i müstemendi Nûrî kim
Âmedî-i rikâbdır ĥâlâ
- 12 Göricek nev-risâle şâhı
İtdi mecbûr olub bu şarza du'â
- 13 Tâ ki zer tûb-ı âfitâb-ı kamer
Ola zînet-fezâ-yı burc-ı semâ
- 14 Ĥükmi dünyâyı devr ide kendi
Ĥarĥ-ı devletde ola pâ-ber-câ
- 15 Kelle-i düşmene gele dâ'im
Gülle-i ķahr-ı ĥazret-i Mevlâ

9 - (M: 99b, T: 111b, Ü1: 132a)

Der Sitâyiş-i Ĥazret-i Ĥıdîv-i Mülk-Ârâ Sulĥân Selîm Ĥân Sellem-Allâh
Te'âlâ

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

¹ 5. beyitten itibaren bu şiirin devamı Ü2 de yok

1 Muvaffak oldığı âşâr-ı hayrî şâh-ı devrânüñ
Beyân itmeklige hâşıl degildir kudret-i hâme

2 Netîce bildi kim Nûrî budur Billâh farz oldı
Du‘â-yı devleti sulţân Selîmüñ ehl-i İslâm’a

10 - (M: 99b, T: 111b, Ü1: 132a)

Der Sitâyîş-i Hazret-i Dâver-i Kişver-Güşâ Sulţân Selîm Hân
Eyyedehullâhu Te‘âlâ

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 ‘Aşr-ı sulţân Selîm-i ‘âdilde
Kaşr-ı devlet çü buldı istiḥkâm

2 Haşr ola salţanat aña dâ‘im
Kaşr ide ‘ömr-i düşmenin ‘Allâm

11 - (M: 99b, T: 111b, Ü1: 132a)

Berây-ı Türbe-i Cenâb-ı Mehdi ‘Ulyâ Der Civâr-ı Hazret-i Hâlid
Raḍyallâhü Anh Hâlîk Te‘âlâ

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Bunda ruḥsârı ḥâk ‘acz olanuñ
Nûriyâ ‘izz ü kadr-i sermed olur

2 Câr olanlar cenâb-ı Hâlîde hep
Dâhil-i ḥuld olub muḥalled olur

12 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132a)

Berây-ı Tuğrâ-yi Hazret-i Şehr-yârî

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Hükmi cârî luḥfi sârî olsa dünyâyâ nola
Âb-ı rûy-ı beyza-i İslâm’dır sulţân Selîm

2 Bu nişânından ‘ulüvv-i şânın imzâ eyleyüb
Her gören Nûrî du‘â itsün o şâha ‘an şamîm

13 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132a)

Berây-ı Hadîş “Şefâ‘atî Li Ehli’l-Kebâ‘ir Min Ümmetî” Der Resm-i
Tuğrâ

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Yed-i beyzâ-yı pür-envârı ile itdi Resûl
Şadr-ı menşûr-ı güneh-kâra bu resmi imlâ

2 İde ol Şâh-ı Rûsul Nûrî-i mücrim ḳulma

‘Afvı menşûrını da rûz-ı cezâda i‘tâ

14 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132b)

Berây-ı Tuğrâ Der-Nâm-ı Hâzret-i Hâlid Rağyallâhü Te‘âlâ ‘Anh
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Ğazâlarda Cenâb-ı Hâlid Bin Zeyd-i enşârî
Resûl-i müctebânuñ çünki olmuşdı ‘alemdârı
- 2 Bu resme Nûriyâ taħrîr olundu nâm-ı nâmîsi
Bizi de tâ ki ol zîr-i livâda haşr ide Bârî

15 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132b)

Berây-ı Tuğrâ Der-Nâm-ı Hâzret-i Mevlânâ Kuddîse Sırruhu’l-İsnâ
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Şeh-i mülki kerâmet oldıgın işrâb için ancak
Çekerler resm-i ism-i pâk-i Mevlânâ ile tuğrâ
- 2 Recâ-yı nazre-i feyziyle dervîşâna ey Nûrî
Midâd-ı kilkim itdim ben daħi bu resmle icrâ

16 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132b)

Berây-ı Abdâl Murâd Der-Burûsa
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün)

- 1 Temâşâ eyledük Elhamdü lillâh
Ser-â-pâ menzilin abdâl Murâduñ
- 2 Olub ruħ-sûde-i dergâhı Nûrî
Du‘â eyle açub el al murâduñ

17 - (M: 100a, T: 112a, Ü1: 132b)

Fî Beyân-ı isti‘mâlü’l-Feşâhat Ve’l-Belâgat

قد عتبروا عنها بلفظ فصاحة
عن أوليئ كليمها ببدوغة

صفة الكلام مع الكليم وكلمة
وأعلم كذا أهل المعاني عتبروا

18 - (M: 100a, T: 112b, Ü1: 132b)

Fî Beyân-ı Hükmi-ı İ‘âdetü’l-Ma‘rife Ve’n-Nekre
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Ma‘rife ‘avdet itse ma‘rifeten
‘Aynıdır nekre gelse gayrı olur

- 2 Nekre de ‘avdet itse ma‘rifeten
‘Aynıdır nekre gelse ğayrı olur

19 - (M: 100a, T: 112b, Ü1: 133a)
Berây-ı Vaşf-ı Câme-kân
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Bu câmekân-ı sürûr oldı câmekân degil
Ki ğamdan itmede şûyîde cism-i insânı
- 2 Bu i‘tidâl ile âb u hevâsı bî-şübhe
Unutdurur kişiye germ ü serd-i devrânı

20 - (M: 100b, T: 112b, Ü1: 133a)
Der Sitâyiş-i Şadr-ı Â‘zâm ‘İzzet Mehmed Pâşâ
(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Semiyî-i fahr-i cihân âşâf-ı kerem-kârî
Hudâ hemîşe muvaffaq ide umûrında
- 2 Ne âşaf Âşaf’a şaff-ı ni‘âlidir mesken
Virürse ruşşat eger tırmağa huzûrında

21 -(M: 100b, T: 112b, Ü1: 133a)
Kıt‘a-i Muşanna‘a

ندند استکارانه میشه غبار
یا کارانه باری عیانند و یاکاری
خودمانکه ربار خا و لمسور وری
اسند رجب ادا یله زور لو فاداری

22 - (M: 100b, T: 112b, Ü1: 133a)
Kıt‘a
(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Ğamuñ râhat-fezâ-yı cânmış bilmez idim bildim
Baña cevruñ de bir ihsânmış bilmez idim bildim
- 2 Belâ idi baña kûyuñda gûyâ görmek ağyârı
Belâ sen şûhdan hicrânmış bilmez idim bildim

23 - (M: 100b, T: 112b, Ü1: 133a)
Dîger
(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Nuţkı rûha ğidâ imiş bildim
Lebleri cân-fezâ imiş bildim

- 2 Râ gibi hancerini göstermek
Nûrî-i zâra râ imiş bildim

24 - (M: 100b, T: 113a, Ü1: 133b)

Dîger

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün / Mef'ûlü Fe'ûlün)

- 1 Høy almasa rûyuñdan eger gülde nedir bu
Ey server-i hûbân
Sünbül hele dil-dâde gibi zülfüñe her su
Üftân u perîşân
- 2 Âdem niçe olsun mütehammil saña gör kim
Ey gîbta-i havrâ
Düşdi nighühñ havfı ile tağlara âhû
Şabr ide mi insân

25 - (M: 100b, T: 113a, Ü1: 133b)

Dîger

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yigitmiş hem işitdük sinnîde az oldıgım beş yaş
Su'âl itme velâkin kendüsinden söylemezmiş yaş
- 2 O eşbeh dilberühñ yandık yakıldık nâr-ı 'aşkıyla
Bize imdâd ider 'aşk ocağında yok mıdır yoldaş

26 - (M: 101a, T: 113a, Ü1: 133b)

Dîger

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Görince sînemi zann itme dâğ-dâr olmuş
Binâ-yı 'aşkıyı gülmîhile pekitmişler
- 2 Güzellere şu gibi meyl ider imiş Nûrî
Anuñ bu meşrebini şimdî mi işitmişler

27 - (M: 101a, T: 113a, Ü1: 133b, Ü2: 98b)

Dîger

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Luţf idüb ey mâh-ı evc-i nâz bu aḡşama gel
Nûr-baḡşâ-yı meserret ol dil-i nâ-kâma gel
- 2 Zulmet-i hecre bedel kıl bu siyeh ṭâli'lere
Zülf-i 'anber bûyuñı bu gicecik işmâma gel

28 - (M: 101a, T: 113a, Ü1: 134a, Ü2: 98b)
 Dîger
 (Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 O gönçe fem bize âl itdi sen ne söylersin
 Cevâb-ı ye's ile lâl itdi sen ne söylersin
- 2 Bizi bir ağız ile def idince ağıârı
 arîn-i bezm-i vişâl itdi sen ne söylersin

29 - (M: 101a, T: 113a, Ü1: 134a, Ü2: 98b)
 Dîger
 (Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Feyz-i luţfuñ ile bu mecmû'am
 Mecma'-ı nûr-ı 'ilm ü 'irfân it
- 2 Her mezâyâ-yı beytini yâ Rab
 Bâ'is-i inbisât-ı yârân it

30 - (M: 101a, T: 113b, Ü1: 134a, Ü2: 98b)
 Dîger
 (Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 'Âşıkâ 'aşkıdan ğinâ gelmez
 Cevr anâ miñnet ü 'anâ gelmez
- 2 Ğamzesi vaşfin itmesem Nûrî
 Tîğ-i endişeme cilâ gelmez

31 - (M: 101a, Ü1: 134a)
 Dîger
 (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Bir kadem aqdem bu pendi yâd idüb
 Keff-i yed kııl yerden Nûriyâ
- 2 Mîrgûn'a mîr gûne gelde gör
 Var mıdır Beglerbegi'nde bu şafâ

RUBÂ'İYYÂT

arfû'l-Elif

1 - (M: 95b, T: 105b, Ü1: 126a, Ü2: 94a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Kıl bendeñi âb-ı rahmetüñle ihyâ
- 2 Şâyeste degilsem dañi ey bâr-ı Hudâ
- 3 Bir kaçrece nokşân terettüb itmez
- 4 'Âlemleri eylerseñ anuñla irvâ

2 - (M: 95b, T: 106a, Ü1: 126a, Ü2: 94a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ey dürr-i girân-ıqadr-i yem-i hüsn ü bahâ
- 2 Müstağrağ-ı 'aşkuñım senüñ ser-tâ-pâ
- 3 Emvâc-ı gamuñdan ictinâb itmem ben
- 4 Ğavvâş olan elbette olur bî-pervâ

3 - (M: 95b, T: 106a, Ü1: 126a, Ü2: 94a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Rahm eylemiş olsañ baña ey hûb edâ
- 2 Eyler mi idim ben dañi sırrım ifşâ
- 3 Kâlbim kırılınca eşkim artar her dem
- 4 Tırmaz dökülür kâse-i işkestede mâ

Harfü'l-Bâ

4 - (M: 95b, T: 106a, Ü1: 126a, Ü2: 94a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Hep işledigim cürm ü hañadır yâ Rab
- 2 Lâyık saña da luğf u 'ağadır ya Rab
- 3 Güftü "Ene 'inde zann-ı abdî" bî-çün
- 4 Baña bu vesîle-i rehâdır yâ Rab

5 - (M: 95b, T: 106a, Ü1: 126a, Ü2: 94a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Gel meclise gice eyleyüb ref'-i niķâb
- 2 Ey lem'a-i rûy-ı hûbı reşk-i mehtâb
- 3 Göstermede tâb-ı rûyuñı itme hazer
- 4 Biz ĥasretüñ ile çoķdan olduķ bi-tâb

Ĥarfü't-Tâ

6 - (M: 95b, T: 106b, Ü1: 126b, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ey âh-ı seķer ķalbine yâruñ eķer it
- 2 Biz muntazırız şubĥ-ı vişâle ĥaber it
- 3 Ķalsun mı şeb-i firâķ u hicrânuñda
- 4 Baĥt-ı siyeh 'aşıķlar demî nazâr it

Ĥarfü's-Şâ

7 - (M: 95b, T: 106b, Ü1: 126b, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 İt'âba revâ görme dil-i zârı 'abeş
- 2 Çekmekde gönül miĥnet-i aĥyârı 'abeş
- 3 Bâri bize vuşlat ola ücret âĥir
- 4 Yüķletme efendim hele bu bârı 'abeş

Ĥarfü'l-Cîm

8 - (M: 96a, T: 106b, Ü1: 126b, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ruĥsârını görmekle ĥinâ gelmez hiç

- 2 Ol gülden ise bûy-ı vefâ gelmez hiç
- 3 Biñ cevr ü cefâ itse hezâr-ı dilime
- 4 Bir yüzden aña cevr ü cefâ gelmez hiç

Harfû'l-Hâ

9 - (M: 96a, T: 106b, Ü1: 126b, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Sâkî yine geldiyse de devrân-ı kadeh
- 2 Nolsun bu kadar sür'at-i cevlân-ı kadeh
- 3 Mest eyledi hûbân bizi el birligile
- 4 Düşdi ayağa gör niçe yârân-ı kadeh

Harfû'l-Hâ

10 - (M: 96a, T: 106b, Ü1: 126b, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 İtdi beni dil-beste dirîgâ bir şûh
- 2 Dil nitse gerek olsa dilârâ bir şûh
- 3 Ağzım pek idigini bilüb va'd itdi
- 4 Bûs-ı lebinî söylemem ammâ bir şûh

Harfû'd-Dâl

11 - (M: 96a, T: 107a, Ü1: 127a, Ü2: 94b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Mümtedde olursa ne kadar âh-ı fu'âd
- 2 Yokdur yine senden dil-i zâra imdâd
- 3 Şimden-girü ben âhı dahî eyleyemem
- 4 İtdüñ beni şermende-i âh u feryâd

12 - (M: 96a, T: 107a, Ü1: 127a, Ü2: 95a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 İhsânı niçe eyler iseñde mümted
- 2 Olmaz mütesellî dil-i erbâbı hâsed
- 3 İhsân u hâsed bâdla âteş gibidir
- 4 Bâd esse olur şu'le-i âteş müştet

Harfü'z-Zâl

13 - (M: 96a, T: 107a, Ü1: 127a, Ü2: 95a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Dergâh-ı zevî-câhı dilâ itme melâz
- 2 Kendüñ gibi muhtâcî haţâ itme melâz
- 3 Dergâh-ı Hudâ'ya ilticâ it dâ'im
- 4 Muhtâc-ı melâzı ibdâ itme melâz

Harfü'r-Râ

14 - (M: 96a, T: 107a, Ü1: 127a, Ü2: 95a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Dil bezm-i gamuñ şîşe-i işkestesidir
- 2 Anda ruhuñ endîşesi gül-destesidir
- 3 Rûyâda dañi şihhati görmez bilürüm
- 4 Ol dil ki senüñ gözleriñüñ hastesidir

15 - (M: 96b, T: 107a, Ü1: 127a, Ü2: 95a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Ol şûh niçün böyle cefâ-güster olur
- 2 Cevr itmege 'uşşâkıma h'âhiş-ger olur
- 3 Ayrılmayalım hâk-i ser-i kûyından
- 4 Şâyed ki bize merhamete bir yer olur

16 - (M: 96b, T: 107b, Ü1: 127b, Ü2: 95a)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Bağsam saña dîde hîre-dâr olmadadır
- 2 Günden güne hüsnüñ âşikâr olmadadır
- 3 Şad itmege haddi yok raķîbüñ birini
- 4 Üftâdelerüñ ki şad hezâr olmadadır

17 - (M: 96b, T: 107b, Ü1: 127b, Ü2: 95a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Çeşmüñde senüñ neş'e-i nahvet görünür
- 2 Gamzeñde ise hayli celâdet görünür
- 3 Ey şûh senüñ âyine-i halüñden
- 4 'Uşşâkuña bildim ki seyâhat görünür

Harfû'z-Zâ

18 - (M: 96b, T: 107b, Ü1: 127b, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Biz cismimizi fenâr-ı 'aşk eylemişüz
- 2 Bu cânı sipend-i nâr-ı 'aşk eylemişüz
- 3 Hıyır u şer-i dünyâya nigâh eylemeyüz
- 4 Biz tâ ezel ihtiyâr-ı 'aşk eylemişüz

19 - (M: 96b, T: 107b, Ü1: 127b, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Şâbit kademiz şöyle ne dem ceng iderüz
- 2 Bu 'âlemi düşmen başına teng iderüz
- 3 Biz anları âşikâre kana boyaruz
- 4 Gizli bizi zann eyleme kim reng iderüz

20 - (M: 96b, T: 107b, Ü1: 127b, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ruhsârı ki güldür niçe hândân olmaz
- 2 Mümkün mi ki 'uşşâkı da giryân olmaz
- 3 Gül gülmege mecbûr hezâr ağlamağa
- 4 Bî-ħande vü bî-girye gülistân olmaz

Ĥarfü's-Sîn

21 - (M: 96b, T: 108a, Ü1: 128a, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Bu hâleti nâsî mi dem-â-dem bu nâs
- 2 Âdemle ider mi o perî istînâs
- 3 İnsânla ünsiyyet olaydı ġarazı
- 4 Gâhî görünürdi bize itmezdi hirâs

Ĥarfü'ş-Şın

22 - (M: 97a, T: 108a, Ü1: 128a, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Biz bu ġazab ile olmasağ mı âteş
- 2 Olmağda o naħl-i bâğ-ı 'işve ser-keş
- 3 Bu şayfda geçdi olmadı bâr-ı vişâl
- 4 Kânûn-ı firâğ içinde olduğ ġam-çeş

23 - (M: 97a, T: 108a, Ü1: 128a, Ü2: 95b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ķavî 'aşıkına yâr dil-âzâr olmuş
- 2 Raħm eylesün bir de gönül zâr olmuş
- 3 Tek itmeye ol ġonçe beni hecrle ħvâr
- 4 Ķaydım mı bu gülşende yerim ħâr olmuş

Ĥarfü'ş-Şâd

24 - (M: 97a, T: 108a, Ü1: 128a, Ü2: 96a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Verd-i ter-i kurbet bitürür bâğ-ı hulûş
- 2 Hep lâle-i vuşlat bitürür bâğ-ı hulûş
- 3 Feyyâze-i tevfiķ ile der-her dü-serâ
- 4 Üşkûfe-i devlet bitürür bâğ-ı hulûş

Harfû'd-Đâd

25 - (M: 97a, T: 108b, Ü1: 128a, Ü2: 96a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Düşnâm iderek bahş-ı halâvet mi ğaraż
- 2 Zehr-âbla cüllâbı izâķat mı ğaraż
- 3 Harf atması yâruñ bize hep lafzı murâd
- 4 Ma'nî 'acabâ 'araż maķabbet mi ğaraż

Harfû't-Tâ

26 - (M: 97a, T: 108b, Ü1: 128b, Ü2: 96a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Virürseñ eger vir yine tedbîre ğalaķ
- 2 Gelmez ebedî hâme-i taķdîre ğalaķ
- 3 İnsân bu nisyânla mu'âriż olamaz
- 4 Hûbâna haķâ 'âriż olur pîre ğalaķ

Harfû'z-Zâ

27 - (M: 97a, T: 108b, Ü1: 128b, Ü2: 96a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Âh eyle ki ol gözleri âhû ide haz
- 2 Dök eşki gönül yâr-ı cefâ-cû ide haz
- 3 Bülbül bir öterse sen hezâr öt çünkim
- 4 Feryâd u figânuñdan o gül-rû ide haz

Harfû'l-‘Ayn

28 - (M: 97a, T: 108b, Ü1: 128b, Ü2: 96a)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fâ‘)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)

- 1 Zann itme feleklerde turur ehl-i semâ‘
- 2 Bu çarhı geçüb ‘arşa yürür ehl-i semâ‘
- 3 Pervâne-i şem‘-i ‘aşkıdır dahl itme
- 4 Zâhid seni soñra döndürür ehl-i semâ‘

Harfû'l-Ğayn

29 - (M: 97b, T: 108b, Ü1: 128b, Ü2: 96b)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)

- 1 Tenşît ideyor tab‘ımı didâr-ı ferâğ
- 2 Olsam nola her-bâr taleb-kâr-ı ferâğ
- 3 Cennetde ola var ise bir mişli anuñ
- 4 Her demde bahâr olmada gül-zâr-ı ferâğ

Harfû'l-Fâ

30 - (M: 97b, T: 109a, Ü1: 128b, Ü2: 96b)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilün Mefâ‘ilü Fe‘ül)
 (Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ül)

- 1 İşte yine hûbân-ı cihân bağladı şaf
- 2 Ol şîr-dilâna şakımb olma ‘alef
- 3 Sehm-i sitem ü cefâsına her birisi
- 4 Meydân-ı maħabbetde beni itdi hedef

Harfû'l-Kâf

31 - (M: 97b, T: 109a, Ü1: 129a, Ü2: 96b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Zî-meskenet için yapılır hâne-i 'aşk
- 2 Mesken olamaz herkese kâşâne-i 'aşk
- 3 Hıvaf eyleme ser-pençe-i bâz-ı gamdan
- 4 Me'vâ ise murğ-ı dilüne lâne-i 'aşk

32 - (M: 97b, T: 109a, Ü1: 129a, Ü2: 96b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Bu h'âbdan ey dil nola bî-dâr olsağ
- 2 Ma'nalara zâhirde haber-dâr olsağ
- 3 Kaş'ı-ı nazar-ı rağbet idüb 'âlemden
- 4 Ez-cân u gönül 'aşık-ı dîdâr olsağ

Harfü'l-Kâf

33 - (M: 97b, T: 109a, Ü1: 129a, Ü2: 96b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Rûyı güzelün reşk-i gül-i ter mi gerek
- 2 Yâ beñleri dâğ-ı dil-i 'anber mi gerek
- 3 Bildim gârazuñ nidigin ey dil meşelâ
- 4 Bir mişli bulunmaz saña dilber mi gerek

34 - (M: 97b, T: 109a, Ü1: 129a, Ü2: 96b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Ol şûh yaman olsa gerekdir giderek
- 2 Bir âfet-i cân olsa gerekdir giderek
- 3 Ne âfet-i cân bu reviş ü şîve ile
- 4 Âşûb-ı cihân olsa gerekdir giderek

Harfü'l-Lâm

35 - (M: 97b, T: 109b, Ü1: 129a, Ü2: 97a)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Gel meclise merdâne eyâ şâh-ı cemâl
- 2 Bu bendeñe virme er iseñ gayrı melâl
- 3 Şu duht-ı reze hürmet idüb meclisde
- 4 İtdim baña itdüklerüni cümle helâl

36 - (M: 98a, T: 109b, Ü1: 129b, Ü2: 97a)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Zâhid bu hamâkati bırak kendüñe gel
- 2 Taqdîr-i Hudâ ile şakın itme cedel
- 3 Her nitse hayırlusun ider haqqında
- 4 Her bir kulunuñ hazret-i Haqq 'azze ve cel

Harfû'l-Mîm

37 - (M: 98a, T: 109b, Ü1: 129b, Ü2: 97a)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Endâm-ı dili lâyıq-ı ihsân idelim
- 2 Zer-beft-i tecelliyâta şâyân idelim
- 3 Ey tâlib-i Haq kabâ-yı pindârîden
- 4 Evvel hele bu cismimiz 'üryân idelim

38 - (M: 98a, T: 109b, Ü1: 129b, Ü2: 97a)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ülü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ül)

- 1 Biz vuşlat için yâra niyâz itmeyelim
- 2 Bîhûde yere sûz u güdâz itmeyelim
- 3 Fehm eyler isek de meylin ol serv ü kadüñ
- 4 Biz dest-i niyâzı pek dirâz itmeyelim

39 - (M: 98a, T: 109b, Ü1: 129b, Ü2: 97a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Biz râh-rev-i sûy-ı haṭâ olmayalım
- 2 Ğarḳ-âb-ı vaḥal-zâr-ı fenâ olmayalım
- 3 Şâbûn-ı ḥulûş ile olub şûyide
- 4 Âlûde-i şirk-âb-ı riyâ olmayalım

Ḥarfü'n-Nûn

40 - (M: 98a, T: 110a, Ü1: 129b, Ü2: 97a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 'Âşık ḥarem-i vaşlda şadân olsun
- 2 Ağyâra naşib olsa da ḥirmân olsun
- 3 Añdıḳca şeb-i vaşldaki zevkimizi
- 4 Dünyâ gam ile başma zindân olsun

41 - (M: 98a, T: 110a, Ü1: 130a, Ü2: 97b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Vaşluñla bu dil ki olmamışdır ḥandân
- 2 Peygûle-i gamda ḳaldı zâr u giryân
- 3 Var nerd-i firâḳuñda niçe bâzîçe
- 4 Kim olmada ol bâbda 'âlem ḥayrân

Ḥarfü'l-Vâv

42 - (M: 98a, T: 110a, Ü1: 130a, Ü2: 97b)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Geçdi yine nâzla o çeşm-i âhû
- 2 Yâ-hû diyen 'uşşâḳa nazar ḳıl her sû

- 3 Gör bizde ayaklandıķ alub başımızı
- 4 Hû Hû diyerek tağlara düşdük yâ-hû

Ėarfü'l-Hâ

43 - (M: 98b, T: 110a, Ü1: 130a, Ü2: 97b)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Bir dûd ki neş'teti bedenden ya'ni âh
- 2 Peyveste çıkar semâya tenden ya'ni âh
- 3 'Aşķa dilimi delîl-i limmî itdim
- 4 Olmaz mı delîl-i innî benden ya'ni âh

44 - (M: 98b, T: 110b, Ü1: 130a, Ü2: 97b)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Her Ėam şığınur çetr-i felek sâyemize
- 2 İllâ ki ferağ giremez âlâyımıza
- 3 Biz öyle şehân-ı mülk-i derdiz her dem
- 4 Eşķ-i terimiz düşmededir pâyımıza

Ėarfü'l-Yâ

45 - (M: 98b, T: 110b, Ü1: 130a, Ü2: 97b)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Evreng-i melâğatda çü sulţân oldı
- 2 'Âlem o şehe bende-i fermân oldı
- 3 Bâý ile gedâya ne 'âceb Ėükmi anuñ
- 4 Her ân nüfûz itmede yeksân oldı

46 - (M: 98b, T: 110b, Ü1: 130b, Ü2: 97b)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilü Fe'ûl)

- 1 Kıl leşķer-i Ėamla kûy-ı yâra seferi

- 2 Terk eyle gönül bu yolda havf u hazeri
- 3 Evvel hele eşk-i teri pîş-âheng it
- 4 Lâzımdır o yolda öyle bir ceş-i cerî

47 - (M: 98b, T: 110b, Ü1: 130b, Ü2: 98a)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fâ')
 (Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül)
 (Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ben câm be-dest-i bezm-i yârim şimdi
- 2 Hem mahrem-i esrâr-ı nigârım şimdi
- 3 Gâhî tokunub turesine şemm iderim
- 4 Reşk-âver-i dest-i rûzgârım şimdi

MU'AMMÂ

1 - (M: 98b)
 Be-ism-i Muhammed
 (Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 O mihr-i nâ-rehe hamd ola râh-yâb oldum
 Nümûde-i ser-i engüşt şeyh ü şâb oldum

2 - (M: 98b)
 Be-ism-i Nebîl
 (Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Nîl eşkimde görüb baña nigâh eylemedi
 Mısr-ı 'aşkında 'azîzim ne mi ister bilsem

3 - (M: 98b)
 Be-ism-i Râşid
 (Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Seri tûrmaz şallanur mürşid-i kâmil dâ'imâ
 Kâlbine bir nîze şokmuş nedir aşlı bilmedim

MÜFREDÂT¹

1 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 98b)
 (Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

'Aceb mi çıksa ger dûd-ı kebûd-ı âhım eflâka

¹ T, Ü2 nüshalarında her müfred mısrasının başında kırmızı mürekkeple "ve lehu" ibaresi var.

O meh ruhsârı dún-agyârı Gökşu'da gördüm

2 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 98b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Zülf ü ruhsârıñ görüb gülzâr-ı hüsnüñ añladım
Bu le'âfetler ya verdinde ya şebbûsındadır

3 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 99a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Dürûg-ı maşlahat-âmîzi gerçek merd olan söyler
Degildir âdem ammâ her kelâmında yalan söyler

4 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 99a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Senüñ destüñdedir ey şâh-bâz-ı evc-i istiğnâ
Muḥayyersin alursañ şunda kuşca cânımız kaldı

5 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 99a)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Ḥaṭṭ-ı rûyuñ mü'âla'â iderüz
Kâtibiz işimiz kitâb iledir

6 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 99a)
(Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Artırmağ üzre kâmet-i nâzı o serv-ḳad
Böyle giderse bizlere de inḥinâ gelür

7 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 134b, Ü2: 99a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Cefâda öñdül alduñ nâz u istiğnâda taş dikedüñ
O günler hep benim ey pehlevân ḫatır-nişânımdır

8 - (M: 101b, T: 113b, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Çend ḫarf aḫvâl-i dilden hâmiş-i mektûbda
Eyleyem dir iken imlâ ṭoldı gitdi her ṭaraf

9 - (M: 101b, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Saña kim didi şabâ zülfini tahrik idesin
Bu kadar fitne vü âşûba sen olduñ bâdî

10 - (M: 101b, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Bu hüsn ile yanında o şeh-bâz nigâhuñ
Şayd eylemek gönülleri gûyâ şikâr imiş

11 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Meydân okur hemân kim olursa o pehlevân
Yoğ defterinde Zâl ü Nerîmân u Qahramân

12 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Yatmış rakîbde gice ol mâh âh âh
Böyle gider yatarsa olur hâlimiz tebâh

13 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Hep şudandır baña ihsânı o dil-cû âfetüñ
Bî-sebeb bu eşk-i çeşmim baħr-i 'ummân olmadı

14 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Tıflân el ele dil-i Nûrî'yi çeldiler
Kim didi atla aña meydâna top gibi

15 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135a, Ü2: 99b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Hağ geldi kim maħabbet-i yârı berâtle
Tevcîh ideler baña kayd-ı hayâtle

16 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Kim elleşir o hûnî ile nîm mest iken
Düşdüm ayağına hele hancer be-dest iken

17 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135b, Ü2: 99b)

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Vardım seni şülüş kalemiyle aşağı ben
Hâtır-şikestlikle geçirdik kışı yazı

18 - (M: 102a, T: 114a, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Eger mir'ata bakşam kendümi teşhîşden kaldım
Bu şüretlerde hayrân olmuşı gördüñ mi sulţânım

19 - (M: 102a, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Sebû be-dûş harâbât erenlerin seyr it
Varınca câm-ı meye desti içmeden Cem olur

20 - (M: 102a, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Neşât-ı meyle rindân şâd u hurremdir zamânında
Kâlemler meşrebânüñ her biri Cem'dir zamânında

21 - (M: 102a, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yâr sevmekde riyâ eyler isem beyt-i dilim
Zâhidüñ hâne-i zühdi gibi vîrân olsun

22 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Mübtelâ olsun hele bir çâr ebrû dilbere
Zevkimiz dört üstine olsun diyen bî-çâreler

23 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 99b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Bilür mi hiç zâhid hürmet ü hall-i mey-i aşkı
Mebâhiş bunda pek rengîndir ammâ bilenden sor

24 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 135b, Ü2: 100a)
(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Tâbiş-i rüyıyla o hâl-i siyeh
Yağdı kavurdı dil-i sûzânımı

25 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Baña emr itdi der-i ye'sinde ârâma o şâh
Ġâlibâ bu hîdmete bir kimse me'mûr olmadı

26 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
Berây-ı Tuğrâ-yı ve "Min'el-Mâi Külle Şey'in Hayy"
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

چون آب حضرت درین لوحه رسم این طغرا چکیده ایست زمزم اب خامه نوری

27- (M: 102b, T: 114b, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
Berây-ı Tuğrâ
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Resm-i tuğrâ-yı şehen-şâh-ı celîl
Yâdigâr-ı hâme-i Nûrî Hâlîl

BEYİTLER¹

Ba'z-ı Müsemmâ Üşkûfeler İçün Dinilen Ebyâtdır

1 - (M: 102b, T: 114b, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Oldı bu tuhfe karanfülle müzeyyen gülşen
İsmine dinse sezâdır hele *tavûs-ı çemen*

2 - (M: 102b, T: 115a, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

Olur hayret dih-i erbâb-ı şan'at
Ruḥ-ı pâkindeki *mînâ-yı kudret*

3 - (M: 102b, T: 115a, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nola olsa bu kadar hüsne firdevse 'adîl
Virdi zeyn ol derece gülşene *iḥsân-ı cemîl*

4 - (M: 102b, T: 115a, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün)

Revnaḳ-şiken-i 'ârız-ı hûr olsa sezâ-vâr

¹ Ü2 nüshasında her beyitin başında kırmızı mürekkeple "ve lehu" ibaresi var

Ol rütbe müzeyyen açılır *maṭla^ç-ı envâr*

5 - (M: 102b, T: 115a, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Dil-pesend olmaz idi böyle mişâl-i hûbân
Mazhar-ı feyz-i Hudâ olmasa *memdûh-ı cihân*

6 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136a, Ü2: 100a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

Buña meyl eylese şâyeste herkes
Olur zîrâ ki nezzâre *şafâ-res*

7 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136b, Ü2: 100a)
(Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün)

Olsa ne 'aceb böyle pesendide vü mergûb
Ruhsâre-i cânân gibidir *vecne-i maḥbûb*

8 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

Buña herkes ider iḳbâl-i lâ-büd
Mücevher tâcdır *reşk-i zümürüd*

9 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

Mişâl-i hâtem-i cevher virür şafâ-yı derûn
Benân-ı şâhid-i gülzârda *zümürüd-gûn*

10 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Oldı maḳbûl cenâb-ı şeh-i hûrşîd mişâl
Nûr-pâş olsa 'aceb mi bu *beşîr-i iḳbâl*

11 - (M: 103a, T: 115b, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Bezm-i gülşende bu şun^ç-ı Kird-gâr
Âdemi her demde eyler *neş'e-dâr*

12 - (M: 103a, T: 115a, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

Olursa böyle gerekdir menâ-ı hüsn ü bahâ
Cemâl-i gülşene revnağ-dih oldı *müsteşnâ*

13 - (M: 103a, Ü1: 115b, 136b, Ü2: 100b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Cümle bülbülleri eyler dem-sâz
Açılınca gülerek *gonçe-i nâz*

14 - (M: 103a, T: 115b, Ü1: 136b, Ü2: 100b)
(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)

Almaz ağıza lezzet alan olsa da sükker
Erbâbına sükkerden elezdir *leb-i dil-ber*

15 - (M: 103a, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 100b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ûlün)

Mağal yok hiç bunda zerre kubbâ
Nazar eyle efendi *mîhr-i şubhâ*

16 - (M: 103a, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 100b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Buña meyl itmez mi erbâb-ı nühâ
İntihâ-yı hüsne irdi *müntehâ*

17 - (M: 103b, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 100b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

İdemez kimse bu sözde cedeli
Beñzemez bir çiçeğe *feyz-i celî*

18 - (M: 103b, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

Tabî'at ehli görünce buña olur dil-bend
Dinildi anuñ için nâmına *cihân-pesend*

19 - (M: 103b, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'îlün)

Kenâr-ı bâğa gelüb 'ayş u nûşa ol der-kâr
Resîde oldı kemâle efendi *hüsn-i bahâr*

20 - (M: 103b, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 101a)
(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün)

Ser-tâ-ka-dem erbâb-ı dili neş'e-ver eyler
Rengîn-ter oldı mey-i terden *leb-i duhter*

21 - (M: 103b, T: 115b, Ü1: 137a, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Bunı erbâb-ı hüsn-i şab' olanlardır iden temyîz
"Tesurru'n-nâzirîn"ün sırrına mazhar *ferah-engîz*

22 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137a, Ü2: 101a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Şaçılınca zer gibi gülzâra bâ-feyz-i Hudâ
Bu çiçek oldı nümâyişle 'aceb *zînet-fezâ*

23 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Gülşen-i dehr içre üşkûfe dilâ
Böyle olsun olur ise *dil-güşâ*

24 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

Nażar eyle degil mi feyz-i Hağ bu
Güler maħbûba beñzer 'aynı *gül-rû*

25 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

'Âleme şâmil olub luğf-ı cenâb-ı feyyâz
İtdi nâ-dîde bu zîbâ çiçegi *zîb-i riyâz*

26 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün)

Nigâh it diğğat eyle itme ihmâl
Ser-â-pâ nûra beñzer *şems-i iğbâl*

27 - (M: 103b, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Şükûfe-zâr-ı cihân içre almasun mı nâm
Bu hüsn-i manzar u endâmla *zümürüd fâm*

28 - (M: 104a, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101a)

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Görenler şun^c-ı Hakkı fikr idüb ta'zîm ider her bâr
Emîr-i şadr-ı gülzâr-ı hasendir *seyyid-i ezhâr*

29 - (M: 104a, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101b)
(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bulsa şâyeste degil mi imtiyâz
Cümle ezhârũ içinde *verd-i nâz*

30 - (M: 104a, T: 116a, Ü1: 137b, Ü2: 101b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Nigâh kıl hele gafletle olma müstagrağ
Neler getürdi bu gülzâra bak *tecelli-i Hâk*

31 - (M: 104a, T: 116a, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Hırâm-ı nâzla gülşende şanki bir maḥbûb
'Aceb mi olsa bu nev-bâve cümleden *mergûb*

32 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Oldı kemâl-i hüsn ü bahâ ile ser-firâz
Uymaz metâ^c-ı âhere zîrâ *kumâş-ı nâz*

33 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Mef'ülü Mefâ'ilün Fe'ülün)

Eyler dil-i ehl-i hâli rûşen
Yek nazrada *âfitâb-ı gülşen*

34 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Degil mi bezm-i gülşende feraḥ-baḥş-ı dil-i nuzḫâr
Leṭâfetde müselleme oldu ḥaḳḳâ *zübde-i ezhâr*

35 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nağd-i evkâtüni gel itme telef
Nazar it gör nicedir *maḥz-ı şeref*

36 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Hele her kim eylese bir nigâh
Bu çiçeğe dir *kerem-i İlâh*

37 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

İdemez kimse bahâsın taḥmîn
Ḥûb-terdir o kadar *dürri-i semîn*

38 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138a, Ü2: 101b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Bu meṭa'ı şun'ı pâk-i Kibriyâ
Olmasun mı ey gönül *'âlem-bahâ*

39 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138b, Ü2: 101b)
(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Cezb ider insânı bu şun'ı Ḥudâ
İsmine dindi anun çün *dil-rübâ*

40 - (M: 104a, T: 116b, Ü1: 138b, Ü2: 101b)
(Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

Sâ'ir ezhâra beñzemez aşla
Dile şafvet virür *cemâl-i şafâ*

SONUÇ

Halil Nuri Bey 18. yy da yaşamış bir şair olarak; bu çağın özelliklerini, şiir anlayışını eserine aktarmıştır. Onun eserinde çağını yakalamış olduğunu ve yaşadığı toplumun kültür birikimine vukufiyetini görmek mümkündür.

Halil Nuri Bey her şeyden önce samimi bir müslümandır. Eserine tevhid, münacat, nat gibi manzumelerle başlamış Allah ve Peygambere olan saygısını şiirlerinde dile getirmiştir. Allah'a ve Peygamber (SAV)'e olan sevgisi divandaki şiirlerin genelinde rahat bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Allah'ın ism-i şerifinden başka Huda, Bari gibi Farsça isimlere ve Esmâü'l- Hüsnada geçen pek çok isme divanın her yerinde rastlanır. Yine bunun gibi Peygamber (SAV)'e ait onlarca sıfat ve ismi, Arapça ve Farsça terkipler içeren isimleri divanın her kısmında bulmak mümkündür.

Aynı zamanda Mevlevi olan şair Mevlana'ya da kasideler yazmıştır. Mevlana ile ilgili şiirleri bazen müstakil birer manzume olduğu gibi bazen beyit aralarında serpiştirilmiş olarak da karşımıza çıkmaktadır. Mevlana'dan başka Şeyh Galib ve Esrar Dede için yazılmış manzumleri de vardır. Divanda özellikle Şeyh Galib için bir kaç nazire yazılmakla birlikte ayrıca bazı şiirlerde Şeyh Galib'in nazire yazması için istekte bulunulduğunu da görmekteyiz. Bunda hiç şüphesiz Şeyh Galib'in hem usta bir şair hem de bir Mevlevi büyüğü olmasının etkisi vardır. Şairin Mevleviliğe ve dolayısıyla tasavvufî kültüre olan aşinalığı divanda açıkça hissedilmektedir Bu tasavvufi birikim şiirlere farklı anlam derinlikleri katmaktadır. Öyleki sevgili, aşk, şarap gibi konuların işlendiği bir gazelde bir anda İlahi aşkın tasviriyile karşı karşıya kalınmaktadır. Fakat bütün bunlara rağmen tasavvuf şiirin ana gayesi değildir. Belki bir çeşni, zenginlik hatta güzellik kattığını söylenebilir. Ancak asla bir propoganda veya menfi tarafgirlik görülmez.

Nuri Bey sadece dini muhtevalı şiirler yazmamıştır. Bunların yanısıra klasik divan şiirinin hemen her unsuruna divanında yer vermiştir. Geleneği takib eden şair divanında Fuzuli ve Baki gibi divan şiirinin ustaları yanında Saib, Şevket ve Cami gibi İran'ın meşhur usta şairlerine de nazireler yazmıştır.

18. yy bilindiği gibi şiir vadisinde Nedim ve Şeyh Galib gibi iki usta şairin belirlediği bir zaman dilimidir. Özellikle Nedim'in günlük yaşama ve konuşma diline

çok yakın olan samimi üslubu çağdaşlarını da etkilemiştir. Aslında bu durum yüzyılın genel bir özelliğidir. Halil Nuri Bey de divanında çok fazla deyim kullanmıştır. Nedim'e yazılmış bir manzumesi bulunmamasına rağmen gazellerinde ona çok yakın söyleyişleri vardır. Hatta bu yerlilik çizgisi onun kaynaklarda Enderunlu Vasıf'a benzerliğine kadar vardırılmışsa da Nuri Bey'in şiirlerinde Vasıf'taki bayağılık ve aşırılık hiçbir zaman yoktur. Bu açıdan üslubunu korumakta çok tutarlı davranmıştır. Gelenek çerçevesinde hareket etmekle beraber yaşadığı çağın bir tanığı olarak içinde bulunduğu ortamı, bilgi ve görgüsünü şiirine aktarmada gayet başarılı bir tavır sergilemiştir.

Divanda özellikle gazelerde sevgili, sevgilinin güzellik unsurları, âşığa yüz vermemesi, sürekli rakible beraber olması, çoğu zaman âşık yerine rakibi tercih etmesi, âşığın ızdırabı, bir türlü sevgiliye kavuşamaması, sevgilinin âşığa çektirdiği sıkıntılar yoğun olarak işlenmiştir.

Eserde dikkat çeken bir diğer husus da Nuri Bey'in şiirlerinde çok geniş bir çağrışım dünyasının olmasıdır. Şiirlerinde askerlik, gemicilik, müzik aletleri, coğrafi unsurlar, çiçek isimleri, savaş unsurları, eski İran kahramanları, aşk hikâyelerinin meşhur kahramanları, spor ve eğlence ile ilgili kavramlar çok başarılı bir şekilde kullanmıştır.

Halil Nuri divanında 10 kaside, 16 tarih, 1 muhammes, 21 tahmis, 1 tardiyeye, 4 müseddes, 2 tesdis, 2 terkeb-i bend, 6 şarkı, 324 gazel, 31 kıta, 47 rubai, 3 muamma, 27 müfred, 40 beyit olmak üzere toplam 535 manzume vardır. Eserde gazeller arasında yer alan müstezadlar da ayrı olarak değerlendirilirse toplamda 16 farklı tür nazım şekline ait örnekler bulunmaktadır ve divan bu haliyle kapsamlı bir içeriğe sahiptir.

Nuri Bey bütün şiirlerini aruz kalıbıyla yazmış ve şiirinde aruzu başarıyla kullanmasını bilmiştir. Şiirlerin toplam 18 farklı aruz kalıbı kullanmıştır. Bunların arasından aruzun hezec bahrinin "Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün" kalıbını 94 kere remel bahrinin "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbını 72 kere, yine remel bahrinin "Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün" kalıbını 70 kere kullanarak en fazla bu kalıpları tercih etmiştir.

Halil Nuri Bey bütün bu hususiyetleri göz önüne alındığında ortalama bir seviyeyi rahatlıkla geçmiş, çağının iyi şairleri arasında değerlendirilmeyi hak etmiş bir divan şairidir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Mehmet; Antepli Ayni Divanı, Kitabevi Yay, İstanbul, 2004.
- ; Mihri Hatun Divanı, Amasya Valiliği Yayını, Ankara, 2007.
- ; Seref Hanım Divanı, Kitabevi Yay, İstanbul, 2002.
- Aytekin, Murat; Vakanüvis Halil Nuri'nin Matlaun-nur adlı telhis tercümesi, basılmamış yüksek lisans tezi Ankara Üniversitesi, Sosyal bilimler enstitüsü, Ankara, 2006.
- Babinger, Franz; Osmanlı Tarih ve Yazarları ve Eserleri (Çev. Coskun Üçok), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992.
- Banarlı, Nihad Sami; Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. I-II, MEB, İstanbul, 1998.
- Bilkan, Ali Fuat; Türk Edebiyatında Mu'amma, Akçağ yay. Ankara, 2000.
- Bilgegil, M. Kaya; Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belâgat), Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989.
- Bursalı, Mehmed Tahir; Osmanlı Müellifleri (haz: İsmail Özen, A. Fikri Yavuz), Meral Yay, C. III, İstanbul, 1975.
- Cebecioğlu, Ethem; Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, Anka yay. İstanbul 2005.
- Çıpan, Mustafa; Fasih Divanı, İnceleme - Tenkidli Metin, MEB, İstanbul, 2003.
- Devellioğlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, Ankara, 2001.
- Dilçin, Cem; Türk Şiir Bilgisi, TDK, Ankara, 2005.
- ; Yeni Tarama Sözlüğü, TDK, Ankara, 1983.
- Fatin Davud, Hâtimetü'l-Eş'ar, İstanbul, 1271.
- Horata, Osman; Esrar Dede Hayatı Eserleri Şiir Dünyası ve Divanı, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 1998.
- İpekten, Haluk, Eski Türk Edebiyatı Nazım Sekilleri ve Aruz, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005.
- ; "Nûrî" mad, Büyük Türk Klasikleri, Ötüken Neşriyat, C. 7, İstanbul, 1988.
- , -Mustafa İsen - Recep Toparlı - Naci Okçu - Turgut Karabey, Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Kültür Bakanlığı Yay,

Ankara, 1988.

- İpşirli, Mehmet; “Halil Nûri” mad., Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 15, İstanbul, 1997, s. 321–323.
- İsen, Mustafa (vd.); Şair Tezkireleri, Grafiker Yay, Ankara, 2002.
- Kalkışım, Muhsin; Şeyh Galip Divanı, Akçağ Yay, Ankara, 1994.
- Kanar, Mehmet; Büyük Farsça-Türkçe Sözlük, Birim yay. İst. 1998.
- Karabulut, Ali Rıza; Divançe-i Raşid Efendi ve Kayseri Müellifleri, Mektebe Yayınları, Kayseri, 2008.
- Kocakaplan, İsa; Açıklamalı Edebi Sanatlar, Türk Edebiyatı Vakfı yay. İstanbul, 2005.
- Kocatürk, Vasfi Mahir; Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara, 1964
- Kortantamer, Tunca, Eski Türk Edebiyatı Makaleler, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.
- Köprülü, M. Fuad; Divan Edebiyatı Antolojisi, Akçağ yay. Ankara, 2006.
- Küçük, Sabahattin; Baki Divanı, TDK Yay, Ankara, 1994.
- Küleççi, Numan, Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.
- Kütükoglu, Bekir; “Vekayinüvis”mad, İslam Ansiklopedisi, C. 13, MEB yay, Eskişehir, 1997.
- Literatür Dergisi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi I, Cilt 5, S 9, 2007, İstanbul 2007.
- Levend, Agâh Sırrı; Türk Edebiyatı Tarihi, C. I, TTK, Ankara, 1998.
- ; Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar, Enderun Kitabevi, İst. 1984.
- Muallim Naci, Edebiyat Terimleri Istılâhât-ı Edebiyye (Haz. M. A. Yekta Saraç), Gökkubbe Yayınları, İstanbul, 2004.
- Mehmed Cemâleddîn, Âyine-i Zürefâ -Osmanlı Tarih ve Müverrihleri- (Haz. Mehmet Arslan), Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2003.
- Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmanî (Osmanlı Ünlüleri), Tarih Vakfı Yurt Yay, İstanbul, 1996.
- Mengi, Mine; Eski Türk Edebiyatı Tarihi. Edebiyat Tarihi Metinler, Akçağ yay. Ankara, 2005.
- Mermer, Ahmet – Koç Keskin, Neslihan; Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,

Akçağ yay. Ankara, 2005.

Onan, Necmeddin Halil, İzahlı Divan Siiri Antolojisi, MEB, İstanbul, 1997.

Onay, Ahmet Talat; Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, (Hazırlayan: Cemal Kurnaz), Akçağ yay. Ank. 2000.

Öbek, Ali İhsan; Divan Edebiyatında Sosyal ve Dini Konulu Rübailer, İnsan yay. İstanbul, 1995.

Özkan, Abdullah; Başlangıçtan Cumhuriyete Türk Şiiri Antolojisi, Boyut Dosya Yayınları. C.4, İstanbul, 2003.

Özkırımlı, Atilla; Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, Cem yayınevi, C 3, İstanbul, 1987.

Öztuna, Yılmaz; Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi, AYK Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı yay. Ankara, 2000.

Pakalın, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 3C, MEB, İstanbul, 1971.

Pala, İskender, Ansiklopedik Divan Siiri Sözlüğü, L&M Yayınları, İstanbul, 2003.

Recâîzâde Mahmûd Ekrem, Ta'lîm-i Edebiyât, İstanbul, 1299.

Redhouse, Sir James; Turkish and English Lexicon, Çağrı Yay, 2006, İstanbul

Steingass, Francis Joseph; A Comprehensive Persian-English Dictionary, Çağrı Yay, İstanbul, 2005.

Sami, Şemseddin; Kamusu'l-Alam, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996.

-----; Kamus-ı Türkî, İst. 2002.

Saraç, M. A. Yekta, Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat, Bilimevi Yayınları, İstanbul, 2001.

Şentürk, Ahmet Atilla, Osmanlı Siiri Antolojisi, YKY, İstanbul, 1999.

Tahirü'l-Mevlevî; Edebiyat Lugati, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994.

Timurtaş, Faruk Kadri; Osmanlı Türkçesine Giriş, İst. 2000.

-----; Osmanlı Türkçesi Grameri, İst. 1999.

Tolasa, Harun; Klasik Edebiyatımızda Divan Önsöz (Dibace)leri, Lami'i Divanı önsözü ve (buna göre) Divan Şiiri Sanat Görüşü, Osmanlı Divan Şiiri Üzerine Metinler (haz: Mehmet Kalpaklı), s. 229-244, Yapı Kredi yay. İstanbul, 1999.

Tulum, Mertol; Tarihi Metin Çalışmalarında Usul -Menakıbu'l-Kudsiyye Üzerine Bir Deneme-, Deniz Kitabevi, İstanbul, 2000.

Tuman, Mehmed Nail; Tuhfe-i Naili - Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri-

(Haz: Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı), Bizim Büro Yay, Ankara, 2001.

Türkçe Sözlük, TDK yay. Ank. 2005.

Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), S. 415–416–417/Temmuz-Agustos-Eylül, 1986.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, "Nuri Halil Bey" mad, Dergâh Yay. C:7, s. 85.

Türk Dünyası Edebiyat Kavramaları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü; 5 cilt, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara, 2006.

Unat, Faik Reşat; Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu, TTK Yay, Ankara, 1988.

Ünver, İsmail; "Seref Hanım", Büyük Türk Klasikleri, C. 8, İstanbul, 1988, s. 148.

-----; "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", Türkoloji Dergisi, C. IX, S.1, Ankara, 1993, s. 51–89.

Üzgör, Tahir; Türkçe Divan Dibaceleri, Kültür Bakanlığı Yay, Ankara, 1990.

-----; Fehîm-i Kadîm Hayatı, Sanatı, Divan'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1991.

Yakıt, İsmail; Türk İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme, Ötüken, İstanbul, 1992.

Yılmaz, Mehmet; Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük), Enderun Kitabevi, İstanbul, 1992.

Yücel, Ünsal; Türk Okçuluğu, Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1999.

Zavotçu, Gencay; Divan Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü, Aydın Kitabevi, Ankara, 2006.

DİZİN
(Şahıs, Eser, Yer Adları)

A

- Abdâl Murâd: Kt16, Kt16/1
 ‘Abdülhamîd Hân: Tar1/1, Tar9/1
 Alaman: G47/8
 Ali (Hz.): (bkz. Haydar)
 ‘Ânka: K3/4
 ‘Ârif Efendi: G293, G293/5
 Aristû: Tar12/4
 ‘Arş: K2/40, K2/60, K3/29, Kt2/2
 Âsaf: Tar12/6, Kt20/2
 ‘Âşir Efendi (Muştafa ‘Âşir Efendi, Muştafâ, Şadr-ı Fetvâ Şoden-i Muştafâ ‘Âşir Efendi): Tar9, Tar9/5, Tar9/12, Tar10/8, Tar11/10, Tar16, Tar16/3
 ‘Azîz-i Mışr: G321/4

B

- Babaca‘fer: G69/4
 Bağdâd: Th18/4d, G37/6, G152/4, G281/5
 Bâkî: Th4, Th4/5e
 Bânet Su‘âd: G262/2
 Begkoz (Beykoz): G307/15
 Beglerbegi (Beylerbeyi): Kt31/2
 Behrâm: G178/5
 Beyt-i Ma‘mûr: K2/37
 Bihzâd: K10/8, G36/3, G37/3, G168/5
 Bîsütûn: G36/4, G260/3
 Boğaziçi: G222/6, G273/2
 Bûbekir (Hz. Ebubekir): K8/54
 Burûsa (Bursa): Kt16
 Bû Yûsuf: (bkz. Ebî Yûsuf)

C

Câmî: Ts1,

Cebre'îl (Cibrîl, Dâ'î-i hazret, Cenâb-ı Cebre'îl, Peyk-i Rabbânî, Rûh-ı Kuds): K2/16,
K2/18, K2/37, K2/38, K2/48, K2/52, K4/30, Th7/8b

Cem (Cemşîd): Th2/6e, G29/1, G36/5, G115/1, G163/3, G207/3, G271/1, Kt7/1,

Müf19, Müf20

Cemîl: Tar5/4

Ceyhûn: Th18/4e, G54/4, G152/4

Ç

Çîn: G150/5

D

Dârâ: Tard1/11c

Dâvud (Hz.): K2/30

Devlet-i 'Osmaniyân: K8/51

Düldül: G80/5

E

Ebî Yûsuf (İmam Ebî Yûsuf, Bû Yûsuf): Tar9/7, Tar11/3

Enverî: Th7/9a

F

Fehîm: G56, G207

Felâţûn: Tar12/4, Th4/4a, G220/1

Ferhâd: G36/4, G37/4, G260/3, G272/4, G300/4

Fuzûlî: Ms2

G

Ġâlib: (bkz. Şeyh Ġâlib)

Gökşu: Müf1

H

- Ḥâfız Şîrâzî (Ḥâfız): Th3, Th3/9d
 Ḥâlîd (Ra.)(Ḥâlîd Bin Zeyd): Kt1 1, Kt1 1/2, Kt14, Kt14/1
 Ḥalîlullâh (Hz. İbrahim, Ḥalîl): K2/36, G232/4
 Ḥavernak: K10/7
 Ḥaydar (Ḥayder Hz. Ali, Ebû't-Türâb, Kerrâr): K3/5, K8/54, Tard1/10e, Ts1/3c,
 Tk/3-29, G80/5, G293/4, G323/7
 Ḥayri Efendi (Ḥayri): Th2. Th2/16d
 Ḥıfâ: G150/5
 Hindû: G46/8
 Ḥoten: Ms2/2b
 Ḥurrem-âbâd (Haliç civarındaki meşhur kasr): Th18/4c
 Hûşenk: G66/1
 Hülâgü: G228/4

İ

- İbrâhîm (Hz.): (bkz. Ḥalîlullâh)
 İbrâhîm: Tar5/1
 İdrîs (Hz.): K2/32
 İrân: Th2/6c
 İrem (bâğ-ı İrem): G5/3
 İsâ (Hz.): K2/28, K10/1, G142/2
 İshâk (Hz.): K2/33
 İskender: K10/9, Kt7/1
 İsmâ'îl (Hz.): K2/33
 İzzet Mehemmed Pâşâ (Mehemmed Pâşâ): Tar12, Tar12/11, Kt20

K

- Ḳahramân: K8/56, Th20/8a, G55/2, G157/7, G178/6, Müf11
 Ka'be: K2/40, Th2/3b, G93/3, G163/5, G176/3, G188/6, G200/3, G277/4
 Kerbelâ: G251/8

Ḳur'ân: K2/62

Ḳâf: K3/4

Kânî Efendi (Kânî): Th1, Th1/10d, Th5, Th5/7d, Th6/7d

Ḳânûn-ı hikmet: K3/21

Ḳârûn: G220/2

Ḳays: (bkz. Mecnûn)

Kelîm: G241, G241/7

Ken'ân: Tar15/7

Kerrâr: (bkz. Ḳaydar)

Kevşer: G242/1

Ḳırım: G47/7

Ḳuds: K2/22, K2/52

Kürsî: K2/39, Kt2/2

L

Leylâ (Leyli): K3/3, K3/14, K8/34, Th18/7d, Tc2/4a, G85/1, G98/3, G137/4, G134/7, G173/1, G296/6

Lût (Hz.): K2/33

M

Mânî: K10/8, G168/5

Manşûr: G15/4, G146/4

Mecnûn (Ḳays): K3/14, K3/21, K8/34, Th18/7e, Th20/5e, Tk1/4-29, Tc2/4b, G35/2, G98/3, G137/1...7(redif), G173/1, G220/1, G272/4, G300/4

Mekke: K2/53

Meşnevî: K6/5

Mevlânâ (Celâleddîn-i Rûmî, Mevlânâ-yı Rûmî, Mollâ-yı Rûm): K6,

K6/1...18(redif), K7, K7/1...18(redif), Th2/7d, Th2/16a, Th2/18e, G42/6, G147/7,

G159/1, G166/8, Kt15, Kt15/1

Mevlevî: K6/11, Th2/14e, G288/5

Mışr: Ms2/6d

Mîrgûn (Emirgan): G69/7, Kt31/2

Muhammed (Hz.) (Hâbîb-i Hâk, Hâbîb, Sultân, Şehen-şâh, Hâbîbullâh, Hûrşîd-i dıraşşân, Şâhib-i ʿirfân, Seyyid-ül-Verâ, Pâk-dâmân, Maḥbûb, Maḥbûb-ı zî-şân, Ahmed-i mürsel, Hâbîb-i ecmel ü ekmel, Nûr-ı raşşân, Hâzret-i Sultânü'l-Enbiyâ, Hâbîb-i müctebâ, Şâh, Faḥr-i cihân, Maḥbûb-ı Hâk, Cenâb-ı Muhammed, Pâdişâh, Zîb-i şadr-ı taḥt-ı nübüvvet, Hâzret-i seyyid-i kevineyn-i Muhammed, Hâzret-i Faḥrî'l-Kâ'inât, Hâzret-i Resûl-i Ekrem, Şeh-i devrân, Rehber-i ḥayr-ı sübül, Pişrev-i cümle rüsûl, Şems-i Zât, Memdûh-ı Mevlâ, Hâbîb-i pâk ü isnâ, ʿÂli-cenâb, Hûrşîd-i enver, Meh-i hûrşîd manzâr, Aḥmed, şerʿ-i pâk-i Muştafâvî, Server-i cihân, Pâdişeh, Maḥbûb-ı Hudâ, Hâzret-i Peygamber, Resûlallâh, Resûl-i Çureşî, Levlâk, Faḥr-i enâm, Resûl, Şâh-ı Rûsul, Resûl-i müctebâ): K2, K2/15, K2/17, K2/20, K2/21, K2/29, K2/31, K2/36, K2/39, K2/43, K2/46, K2/47, K2/55, K2/55, K2/63, K2/64, K2/67, K3, K3/26, K3/27, K3/34, K3/35, K4, K4/27, K4/31, K4/32, K4/33, K4/36, K4/37, K5, K5/2, K5/3, K5/24, K5/25, K5/29, K10/23, Tar1/1, Tar1/3, Tar11/3, Ts1/1f, Ts1/2b, Ts1/2f, Ts1/3f, Ts1/4f, Ts1/5f, Ts1/4d, Ts2/1e, Ts2/2e, Ts2/3e, Ts2/4e, Ts2/5e, Ts2/5a, G47/4, G248/1...5(redif), G249/1...5(redif), G250/1...5(redif), G251/1...9(redif), G252/1...11(redif), G253/1...7(redif), G254/1...5(redif), G255/1...5(redif), G256/1...9(redif), G257/1...7(redif), G258/1...5(redif), G259/1...5(redif), G260/1...7(redif), G261/1...7(redif), G262/1...7(redif), G263/1...5(redif), G264/1...7(redif), G265/1...7(redif), G324/2, Kt2/2, Kt3/1, Kt3/2, Kt5/1, Kt6/2, Kt13/1, Kt13/2, Kt14/1

Mûsâ bin ʿİmrân (Hz.Musa, Kelimullâh): K2/33, K2/35, K2/50, K9/52, Mh1/1, Mh1/2, Mh1/3, Mh1/4, Mh1/5, Th1/1abcde, Th1/2e, Th1/3e, Th1/4e, Th1/5e, Th1/6e, Th1/7e, Th1/8e, Th1/9e, Th1/10e, Th2/3b

N

Naʿîm Efendi (Naʿîm): Tar7/1, Tar8/1

Nebîl Beg (Meḥemmed Nebil, Nebîl): Tar6/2, Tar13, Tar13/2, Th16, Th16/5d, Th17/5d, Th18/7d, Th19/9d, Th20/8a, Th21/9e, Tc2, Tc2/5d, G52, G52/8, G55, G55/8, G119, G137, G142, G189, G189/8, G236/7

Neciyyullâh (Hz. Nuh): K2/32

Nerîmân: Th20/8a, G29/4, Müf11

Nesîb Efendi: G188, G272

Nesîmî: G307/4

Nevres: Th14/9d

Nîl: Th16/2e

O

‘Osmân (Hz.): K8/54

Ö

‘Ömer (Hz.): K8/54

R

Râşid Efendi (Nizâmü’l-Mülk-i ‘Osmânî, Mehemmed Râşid Efendi, Re’îsü’l-Küttâb Râşid Efendi): K10, K10/22, K10/22, Tar14, Tar14/5, Th9, Th9/5e, Th10/6d, Th11/5e, Th12/7d, Th13/6d, Th13/7a, Th14/8d, Th15/5e, G12, G46, G46/7, G270, G270/5, G277, G277/10, G307

Rûm: K8/27, Th2/6c, Th2/9

Rûsya: G47/7

Rüstem: G55/2, G107/1, G143/3

Rûşenî: Ts2

S

Şafiyullâha (Hz. Adem): K2/27

Şâ’ib: G9

Selîm (III. Selim, Selîm-Şâlis, Sulţân Selîm Hân): K8/52, K8, K9, K9/33, Tar12/1, Tar16/1, Tard1/11a, G126/2, Kt7/6, Kt8, Kt8/1, Kt9, Kt9/2, Kt10, Kt10/1, Kt12/1

Şifâhân (Isfahan): G215/3

Sidre: K2/38, K2/48, K2/51

Sînâ: K3/21

Sinimmâr: G226/5

Sitânbûl: Tar9/3

Sûdân: K4/4

Sührâb: G55/2

Süleymân (Hz.): K2/30, K8/52, G38/7, G126/2

Şüreyyâ: K8/53

Ş

Şâkir Efendi: G281

Şaṭ (Şaṭṭ): Th18/4e, G54/4, G152/4, G281/5

Şehzâde Sultân Meḥemmed Bin ‘Abdülḥamîd Ḥân (Şah Meḥemmed, Meḥemmed):

Tar1, Tar1/7, Tar2/1, Tar3/1

Şekîb: Tar4/3

Şems: K6/9, Th2/8, G188/8

Şevket: G40

Şeyḥ Ğâlib (Ğâlib, Ğâlib Efendi): Th7, Th7/9e, Th8/6d, G3, G3/8, G244, G271/7,
G288/6

Şîrîn: G36/4, G37/4

Şüreyḥ (Kadı Şüreyḥ): Tar9/6

T

Tâtâr: G58/5, G61/3, G145/1, G293/2, G305/4

Tesnîm: G242/1

Tevfîk Efendi: G115

Tozḳoparan [meşhur okçu]: Th14/5b

Tûrân: Th2/6c

Ü

Ümmühânî: K2/20

V

Vehbî: Th12/8d, G47, G47/9

Vecdî: G295, G295/7

Y

Yaḳûb (Hz.): K2/33, Th16/2e

Yahyâ (Hz.): K2/28, Tar12/5

Yemen: K8/59

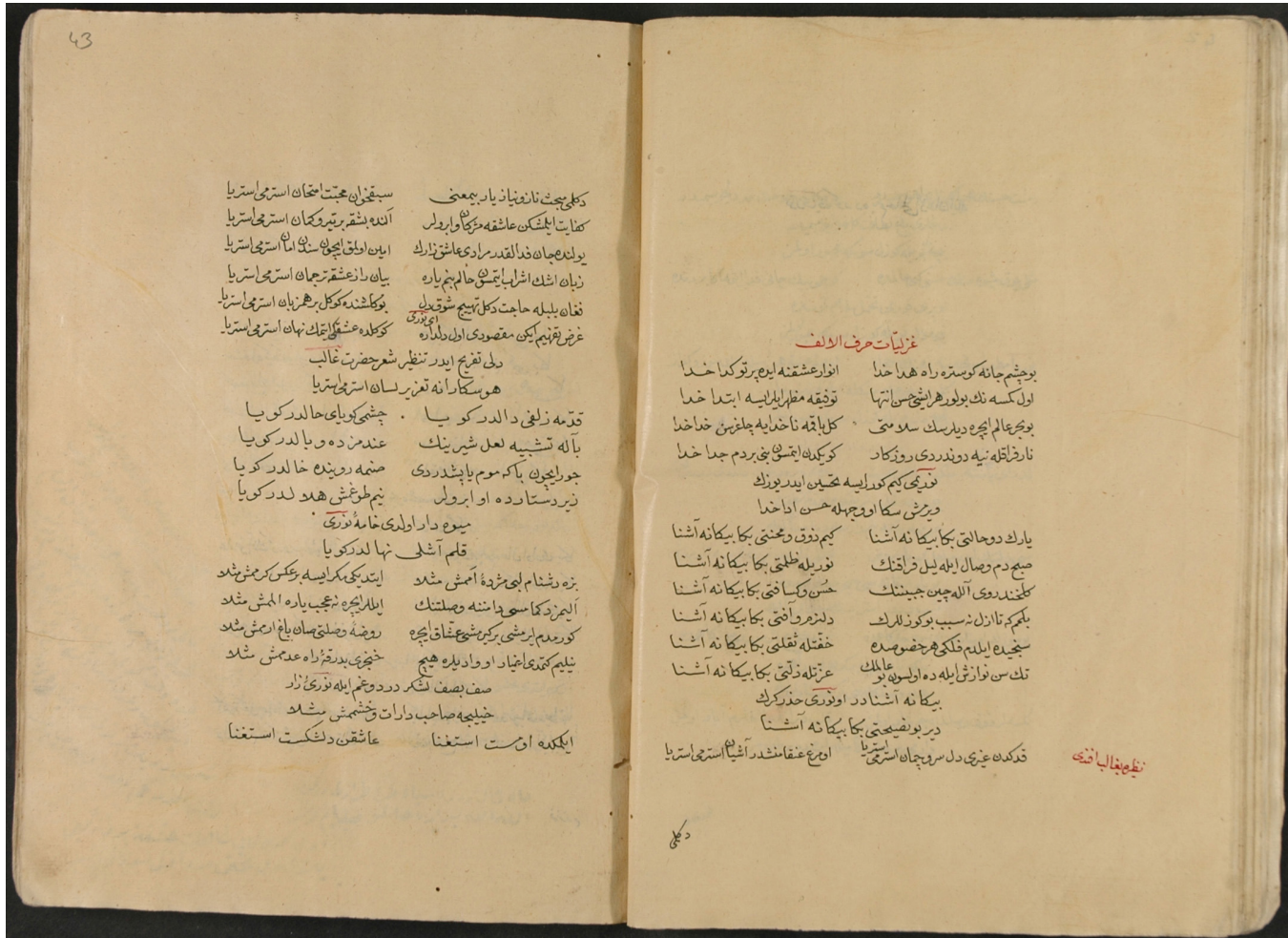
Yûsuf (Hz.) (Yûsuf-ı MıŖr): K2/29, Th16/2d, Ms2/6f, Tk1/6-40, G141/3, G244/6,
G321/4

Yûsuf Ziyâ PâŖâ: Tar15

Z

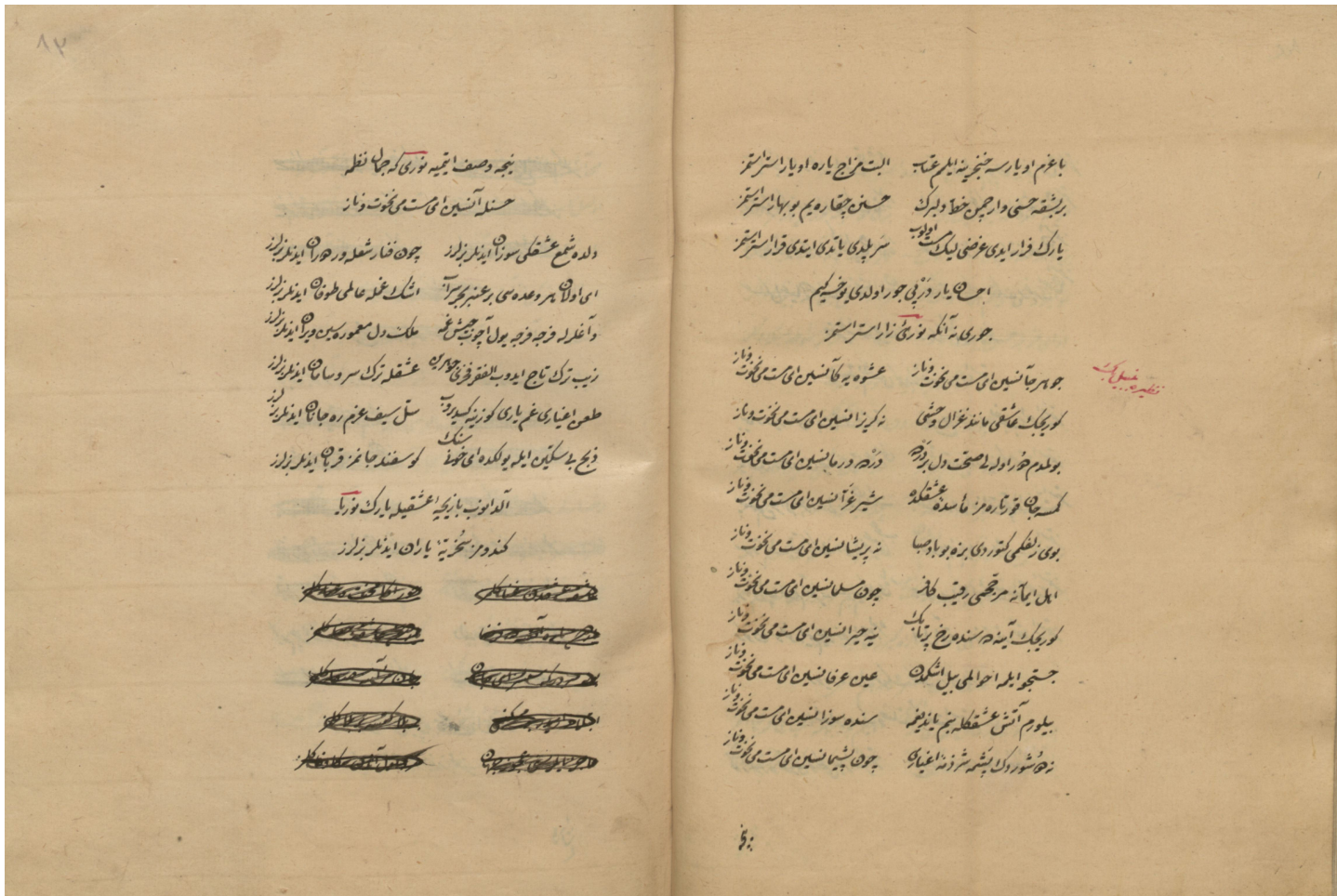
Zâl: Th20/8a, G157/7, Müf11

EKLER
(Nüsha Örnekleri)

1b-2a (T nüshası Dibace sayfası)

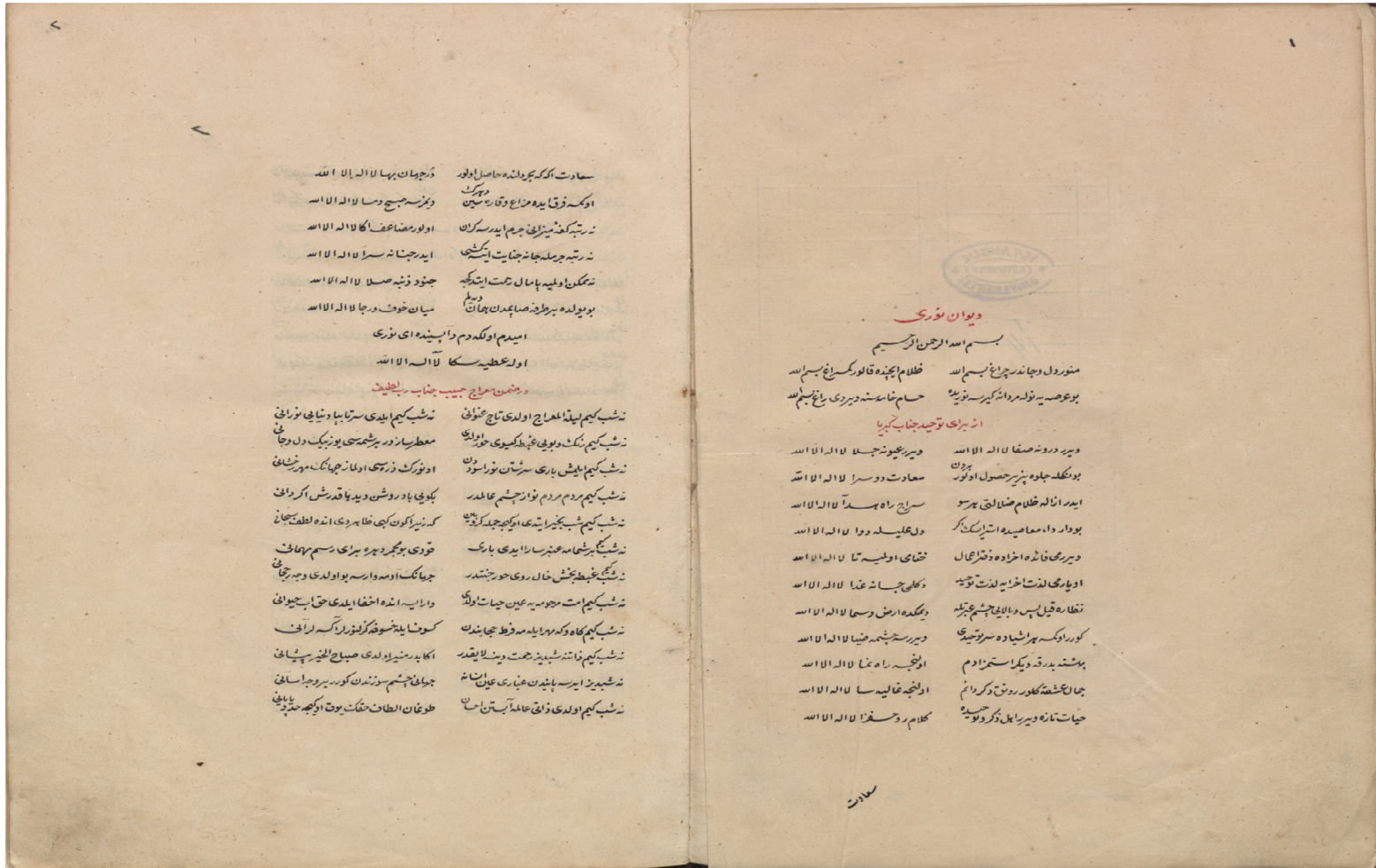
باغزم او یار است خسته ایلم صفت - است مزاج یاره او یار است سوز
 بر لبه حسنی دار چمن خفا و لبرک - حسن چقا رویم بو بهار است سوز
 یارک فراری غرضی یکن - سر لیدی بانوی ایندی قرار است سوز
 احوال یار در پی جور اولدی قسیم
 جوری نه آنکه نوری زار است سوز
 جوهر جانسین ایست می نوت - عشوه به کانسین ایست می نوت
 کو بیک کاشی ماند خزان وحشی - زکر زانسین ایست می نوت
 بولدم جور اولدی صحت دل بر - دره در مانسین ایست می نوت
 کسبه قوراره ز ماسده عشقه - شیر غرانسین ایست می نوت
 بوی زلفی کتوری بزده بو باوسا - نه برش انسین ایست می نوت
 ایل ایمازه مر تجمی رقیب کلذ - چون مسانسین ایست می نوت
 کو بیک آینه سنده صبح بیک - نه جبر انسین ایست می نوت
 جستجو ایل احوالی بل اشک - عین عرفانسین ایست می نوت
 بیوم آتش عشقه نیم با یوسف - سنده سوزانسین ایست می نوت
 زده شور و دل بشو زنده غنای - چون پیمانسین ایست می نوت

تغییر

ب:

بجه وصف ایتمه نوری که جلا نظر
 حسنه انسین ایست می نوت و باز
 دلده شمع عشق سوزا ایندی زلزله - چون خار شعله در حره ایندی زلزله
 ای اولدی هر وعده می بر عین بر سر آ - اشک غلغله عالمی طوبی ایندی زلزله
 و آنقدر فوج فوج بر اول آجرتش غم - ملک دل محمود کین و ایندی زلزله
 زین ترک تاج ایود و لطف فرقی چو - عشقه ترک سوزا ایندی زلزله
 طعن ایضای غم باری کوزینه کسیر - سئل سیف بعزم ره جا ایندی زلزله
 فوج سلکین ایلد و لکده ای حوض - کوسفند جانغز و ایندی زلزله
 آله انوب با بر کیه عشقید یارک نور
 کندوز سحره یاران ایندی زلزله
~~عشق سوزا ایندی زلزله~~
~~عشق سوزا ایندی زلزله~~
~~عشق سوزا ایندی زلزله~~
~~عشق سوزا ایندی زلزله~~
~~عشق سوزا ایندی زلزله~~

81b-82a (Ü1 müellif nüshası)

دیوان نوری

بسم الله الرحمن الرحيم
منور و دل و جان در چرخ بسم الله
فلام بچیده قالور کسرخ بسم الله
بوعصیه نوله روانه کیرسه نویزه
حسام شاه سنه دیردی وایغ بسم الله
دیر درونه صفقا لاله الله
دیر عیون زجلا لاله الله
بودنکله جلوه نیز حصول اولور
سعادت دوسرا لاله الله
ایدر ازاله فلام هنالقی بوسه
سراج راه همدان لاله الله
بودار دامعاصیه اشراک کنگر
دل غلیله ووال لاله الله
دیردی فانه اخراوه دقرعالم
تضای اولطیه تا لاله الله
اولاری لذت خراب لذت نویزه
دکلی جاش عقدا لاله الله
نظاره قیل پس وبالایچ چشم بیزله
دنگده ارض وسما لاله الله
کورر اوکسه پوزشیا وه سرتوشی
دیرر چشمه حینا لاله الله
باشته بدرقه دیکرا ستر ادم
اولغیه راه نما لاله الله
جنان شمشه کلور رونق کور ادم
اولغیه غالیه سا لاله الله
حیات تازه دیر رایل کور لوله
کلام بر دستغزا لاله الله

سعادت

سعادت کور کیر و لاله حاصل اولور
اوکسه فوقا یاده مزاج وقار سین
نرتیه کف زلفی جرم ایدر سر کنگر
نرتیه جرمه جان جنایت ایشی
ننگکن اولغیه باسما لرتیت ایشیکیم
بو یولده بر طرفه صاهمک ایمان
دیر جان بهسا لاله الله
دیر سر صبح وسما لاله الله
اولور مضاعف اگا لاله الله
ایدر جفا نه سسر لاله الله
جنود زنبه صملا لاله الله
سین خوف درجا لاله الله

ایدم اولکده دم داپسینه ای نوری
اول عطیه سکا لاله الله

دخمن مزاج حبیب جناب ریاضی

نشب کیم لیله مزاج اولدی تاج غولفی
نشب کیم ننگ ولوی غبطه کوی خوروی
نشب کیم ایش باره سرشان نورا سود
نشب کیم مردم مردم نواز چشم عالمدر
نشب کیم شب بجزرایدی اوکجه چله کوی
نشب کیم بر شامه عجب سزاییدی بارک
نشب کیم ایت مجوسیه عین حیات اولدی
نشب کیم کاه که نه اهرایله مدوظ حیا ننگ
نشب کیم نرتیه شیدیز صحت دست لا بقدر
نشب کیم ایرسه باشیدن عناری عین سانه
نشب کیم اولدی لونی عالمه آستان سانه

نشب کیم ایدری سزایا و نیایی نوزانی
معتضی زور پر شمشه یوزنیک دل و جان
اونوزک ذریمی اولانزه جهانک مور ششانی
بکوفی یاد روشن وید با قدرش اگر دانی
که نیرکون کبی ظاهری انده اظلمه حیا
قودی بو کچر دیر میرای رسم مهادت
جیا کنگ اوده وارسه بو اولدی و چه رحانی
داریسه انده اشفا ایلدی حق استیوانی
کوشا یلنخوه کور کور کور کور کور
اکا بد رمنه اولدی صباغ لغیر چیشانی
جانی چشمه زندان کور بر وجه اسانی
طوغان الطاف حنک بوت اوکجه معتز یانی

1b-2a (Ü2 nüshası giriş sayfası)